Prof. Dr. M. Es'ad COŞAN

HADİS DERSLERİ 15

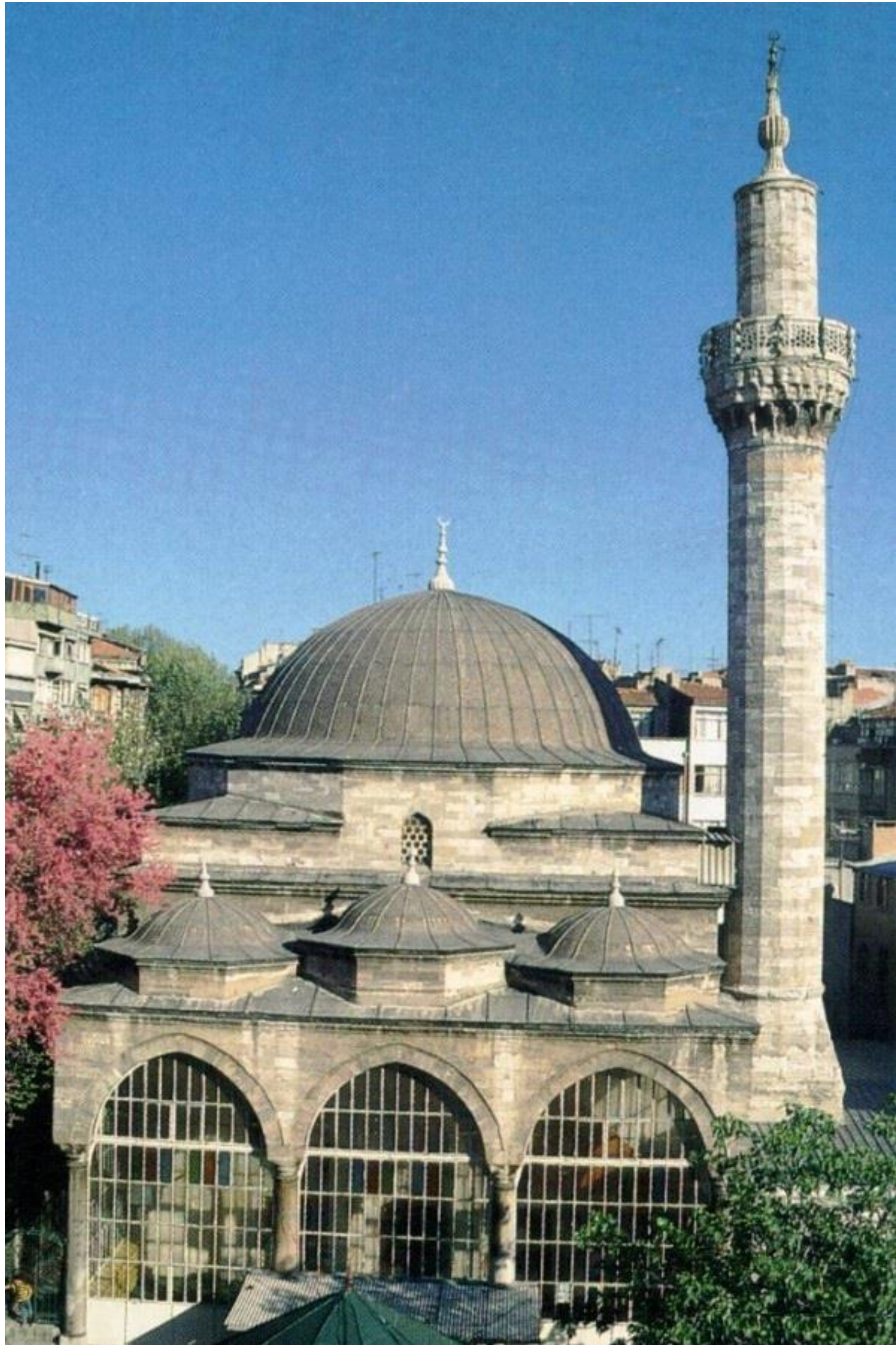

Hazırlayan:

Dr. Metin ERKAYA

بسم الله الرحمن الرحيم

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ

Gümüşhâneli Hazretleri, tasavvufî bir camiada bir hadis koleksiyonunu, yâni *Râmûzü'l-Ehàdîs*'i ders kitabı olarak ortaya koymuştur. Bu, tasavvuf tarihinde çok mühim ve önemli bir hadisedir. Sonra da, "Bizim şu hadis koleksiyonumuzu dikkatle okursanız, kısa zamanda muhakkik bir alim olursunuz!" buyurmuştur.

Râmûzü'l-Ehâdis, her hadis metninin ilk kelimesi esas alınarak alfabetik olarak sıralanmış hadislerden oluşmaktadır. Her hadis metninin sonunda, hadisin alındığı kaynak, râvi ve bazen de hadisin sıhhati hakkında bilgi verilmiştir.

Gümüşhâneli Hazretleri'nin, az sözle çok mânâ veren, ezberlenmesi kolay, vecîz ve alimlerce muteber 7101 hadisi bir araya getirmesiyle oluşan bu eser, iki bölümden oluşmaktadır: İlk bölüm genel konularda 6400 hadis-i şerif ihtiva etmektedir. İkinci bölüm ise, Peygamber Efendimiz'in evsaf ve şemâilini anlatan 701 hadisten oluşmaktadır. Müellif bu eseri, 125'i aşkın kaynağa müracaat ederek hazırlamıştır.

Müslümanın şeriatin çizgisinden kaymaması için emniyet, hadis-i şeriftedir. Hadis-i şerife sarılmayan kimse, şeriatın çizgisinde devam edemez, ayağı kayar. Çünkü şeriatın çizgisi kıl kadar incedir, kılıç kadar keskindir. Ona ancak hadis-i şerife sarılarak, hadis-i şerif yolunda yürüyerek, takvâ yolunu yol edinerek, ihlâs ile hareket ederek ulaşılabilir.

Onun için, Gümüşhaneli Hazretleri tarafından başlatılan *Ramûz el-Ehâdîs* dersleri, bu dergâhın mürşidleri tarafından devam ettirilmiştir. İskenderpaşa Camii'nde Mehmed Zâhid Kotku (Rh.A) Hazretleri bu dersleri 1977 yılına kadar sürdürmüş; 1977'den itibaren ise, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocamız ders yapmıştır. Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin vefatından sonra, Ankara'da da düzenli olarak hadis dersleri başlatmışlardır. 28 Şubat dönemi dolayısıyla yurtdışına çıkana kadar bu dersleri devam ettirmişlerdir. Yurt dışına çıkmadan önceki son hadis dersi, 4 Mayıs 1997 Pazar günü İskenderpaşa Camii'de yapılmıştır.

Hadis Dersleri, bu derslerin yazıya aktarılması ve yayına hazırlanmasıyla oluşmuştur. Elinizdeki 14. ciltte 03 Aralık 1989 – 16 Eylül 1990 tarihleri arasındaki 18 adet ders yer almaktadır.

Hocaefendi'nin konulara yaklaşımı, açıklamaları, değerlendirmeleri ve tavsiyeleri okuyucunun istifadesine sunulmuştur. Konuşma üslûbunu da muhafaza ederek hazırladığımız bu eserin, okuyucuya pek çok şeyler kazandıracağını ümid ediyoruz.

Konuşmaların yazıya aktarılmasında emeği geçen ve kaset temininde yardımcı olan kardeşlerimize; teknik konularda yardım eden Abdüllatif, Ahmed Enis ve Lütfullah Erkaya'ya teşekkür ediyor ve eserin hayırlara vesile olmasını diliyoruz.

Dr. Metin ERKAYA
Sincan, Nisan 2010

KISALTMALAR

SAS	: *Salla'llàhu aleyhi ve sellem.*
AS	: *Aleyhi's-selâm.*
RA	: *Radıya'llàhu anh/ anhâ/anhümâ.*
Rh.A	: *Rahmetu'llàhi aleyh.*
KS	: *Kaddesa'llàhu sirrahû.*
RE.	: *Râmûzü'l-Ehàdîs*
ME.	: *Muhtâru'l-Ehàdîs*
RS.	: *Riyàzu's-Sàlihîn*
a.g.e.	: Adı geçen eser.
v.	: Vefatı.
vs.	: ve sâire
s.	: sayfa
(خ)	: Buhàrî, *Sahîh*
(م)	: Müslim, *Sahîh*
(د)	: Ebû Dâvud, *Sünen*
(ت)	: Tirmizî, *Sünen*
(ن)	: Neseî, *Sünen*
(ه)	: İbn-i Mâce, *Sünen*
(حم)	: Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*
(عب)	: Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*
(ط)	: Tayâlisî, *Müsned*
(ش)	: İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*
(ع)	: Ebû Ya'lâ, *Müsned*
(طب)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*
(طس)	: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*
(قط)	: Dâra Kutnî, *Sünen*
(حل)	: Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*

(ق) : Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*

(هب) : Beyhakî, *Şuabü'l-İman*

(عق) : Ukaylî, *Duafâ*

(عد) : İbn-i Adiyy, *Kâmil fi'd-Duafâ*

(خط) : Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*

(كر) : İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*

(حب) : İbn-i Hibbân, *Sahîh*

(ك) : Hâkim, *Müstedrek*

(ض) : Ziyâ el-Makdisî, *el-Ehâdîsü'l-Muhtare*

(در) : Dârimî, *Sünen*

(خز) : İbn-i Huzeyme, *Sahîh*

(بر) : İbn-i Abdi'l-Ber, *el-İstiâb*

(غ) : Begavî, *Şerhü's-Sünneh*

(طح) : Tahâvî, *Şerhü Maâni'l-Âsâr*

PROF. DR. MAHMUD ES'AD COŞAN

(14 Nisan 1938 - 4 Şubat 2001)

14 Nisan 1938 (13 Safer 1357) tarihinde, Çanakkale'nin Ayvacık ilçesinin Ahmetçe köyünde doğdu. Babası Halil Necâti Efendi, annesi Şâdiye Hanım'dır. Anne ve baba tarafından soyu, Buhàra'dan Çanakkale'ye göç etmiş seyyidlere dayanır.

Küçük yaşta iken ailesi İstanbul'a taşındı. 1950'de İstanbul Vezneciler İlkokulu'nu, 1956'da Vefa Lisesi'ni bitirdi. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Arap-Fars Filolojisi Bölümü'ne girdi. Arap Dili ve Edebiyatı, İran Dili ve Edebiyatı, Ortaçağ Tarihi ile Türk-İslâm Sanatı sertifikalarını alarak, 1960 yılında Edebiyat Fakültesi'nden mezun oldu.

Aynı yıl, Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi'nde açılan asistanlık imtihanını kazanarak, Klasik-Dinî Türkçe Metinler Kürsüsü'ne asistan olarak girdi. Fakülte yayın komisyonunda iki yıl sekreterlik yaptı. 1965 yılında, XV. Yüzyıl şairlerinden olan *Hatiboğlu Muhammed ve Eserleri* konusunda doktora tezi vererek ilâhiyat doktoru ünvanını aldı. 1967-1968 yıllarında Ankara Yükseliş Mühendislik ve Mimarlık Özel Yüksek Okulu'nda *Türkçe ve Hümaniter Bilgiler* derslerini verdi.

Askerlik görevine Tuzla Piyade Okulunda başladı (15 Ekim 1971). Ağrı Patnos'ta yedeksubay olarak tamamladı (31 Aralık 1972).

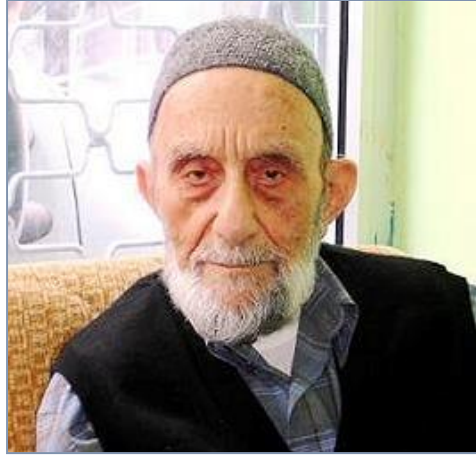
1973 yılında, *Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât* adlı doçentlik tezi ile doçent ünvanını aldı ve Ankara Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Türk-İslâm Edebiyatı Kürsüsü'ne öğretim üyesi olarak tayin edildi. 1977-1980 yıllarında Sakarya Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri verdi. Yurtdışında çeşitli üniversitelerde misafir öğretim üyeliklerinde bulundu.

1982 yılında, *İbrâhim-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiyye* isimli

takdim teziyle ilâhiyat profesörü oldu. Sosyal ve kültürel faaliyetlere daha fazla zaman ayırabilmek düşüncesiyle, 1987 yılında emekliliğini isteyerek üniversiteden ayrıldı.

İlk dînî eğitimini ailesinde gördü. Dedesi Molla Mehmed Efendi, İstanbul'da medreselerde ilim tahsil etmiş ve Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hazretleri'ne intisab etmiş bir kimseydi. Çanakkale Savaşında şehid olmuştur.

Babası Halil Necâti Efendi, küçük yaşta köyünde hafızlığını tamamladı. Genç-liğinde Gümüşhaneli dergâ-hına mensub Çırpılarlı Hacı Ali Efendi'nin medresesine devam etti. İlk tasavvuf dersini de ondan aldı. Med-reseler kapandıktan sonra tekrar köyüne döndü. Şadiye Hanım'la evlendi (1928).

Şâdiye Hanım da aynı sülâleden zikir ehli, bilgili bir hanımdı. Bu evlilikten beşi erkek, ikisi kız, yedi çocukları oldu. Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, ailenin dördüncü çocuğudur.

Halil Necâti Efendi, çocuklarını okutmak amacıyla 1942 yılında İstanbul'a taşındı. Bir süre ticaretle meşgul oldu. O sırada, Şehzâdebaşı Damat İbrahim Paşa Camii'nde Serezli Hasîb Efendi'nin sohbetlerine devam etti. Onun vefatından sonra, Kazanlı Abdül'aziz Efendi'ye intisab etti. Onun Ümmügülsüm Camii'ndeki sohbetlerine katıldı. Abdül'aziz Efendi'nin tavsiyesi ile girdiği müezzinlik imtihanını kazanarak, Fatih Müftülüğü'nde göreve başladı. Abdül'aziz Efendi'nin vefatından sonra (1952), irşad görevini sürdüren Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin sohbetlerine devam etti. Onun yakın dostlarından oldu.

Bu münasebetle, Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Hocaefendi, küçük yaşta hocaefendilerin meclislerinde bulundu, onların maddî ve manevî ilgilerine mazhar oldu.

Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, 1960 yazında Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri'nin kızı Muhterem Hanım'la evlendi. Aynı yılın sonbaharında, Ankara İlâhiyat Fakültesi'ndeki asistanlık görevi dolayısıyla Ankara'ya taşındılar.

İlâhiyat Fakültesi'ndeki öğretim üyeliği yıllarında, Hocaefendi'nin kapısı herkese açıktı. Öğrencilerin çok sevdiği ve saygı gösterdiği bir kimseydi. Talebe gelir, kapıyı çalar, derdini anlatır, cevabını alır, müsterih bir çehre ile ayrılırdı. Olaylı ve kavgalı zamanlarda öğrencilerin arasına girer, onları akl-ı selime davet eder, kavgaları önlemeye çalışırdı.

1960'lı yıllarda fakültede resmî ders olarak Kur'an-ı Kerim dersi yoktu. Öğrenciler kendi gayretleriyle, Arapça'dan, Farsça'dan faydalanarak Kur'an-ı Kerim öğrenmeğe çalışıyordu. Bunu gören Hocaefendi, müsait zamanlarında hasbî olarak, isteyenlere Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca dersleri veriyordu.

Öğrencilerini bilimsel araştırmalara, master ve doktora yapmaya teşvik ederdi. Öğretim üyeleri arasında saygınlığı vardı. Sahasında söz sahibi idi. Özellikle Türk-İslâm Edebiyatı'nda, ilk müracaat edilen kimseydi. Kendisinden önce profesör olmuş hocalar bile, ağır bir parça, çetin bir şiir oldu mu;

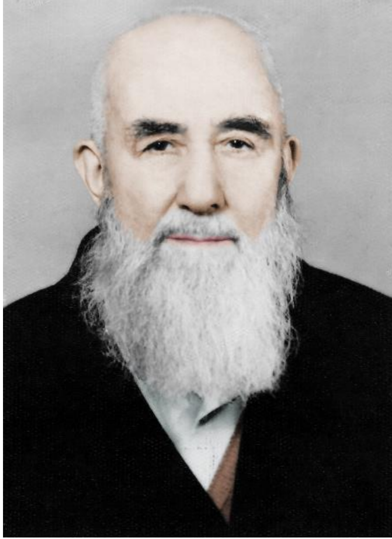
"—Es'ad Bey, şuna beraber bakabilir miyiz?" diye kendisine gelirlerdi. Herkese yardımcı olmaya çalışırdı.

İlk yıllar Kurtuluş'ta oturuyorlardı. Daha sonra Kalaba'ya taşındılar (1963). Evlerinin yakınında cami yoktu. Bir mescid açılması için önderlik etti. Daha sonra onun gayretleriyle bir dernek kurulup, cami yeri alındı. Üstte Kur'an Kur'an Kursu, altta cami olmak üzere cami inşaatının yapılmasına gayret etti. Buralarda zaman zaman hadis ve tefsir sohbetleri yaptı.

Komşuluk ilişkileri çok mükemmeldi. Bütün yorgunluklarına ve yoğunluklarına rağmen, komşularına da vakit ayırırdı. Karşılıklı ziyaretleşmeler olurdu. Ziyaretlerde tebessümü eksik etmezdi.

Ziyaret sırasında, kütüphaneden uygun bir kitap alır, orada bulunanlardan birisine bir yer açtırırdı. Sonra oradan bir miktar okuyarak sohbet ederdi.

Mehmed Zâhid Kotku Hazretleri, hemen her yıl Ankara'ya gelir, evlerinde bir süre misafir kalırdı. Ankara'nın çeşitli semtlerinde, çevre ilçelerde sohbetler, ziyaretler olurdu. Bazen de M. Es'ad Hocaefendi'yi de yanına alır, Anadolu'nun muhtelif şehirlerine beraber seyahat ederlerdi.

1977 Yılında, Mehmed Zâhid Kotku Efendi'nin bizzat elinden tutarak kürsüye oturtması ile İskenderpaşa Camii'nde *Râmûzü'l-Ehàdîs* derslerine başladı. Hafta sonlarında İstanbul'a gidiyor, pazar günü hadis dersini yapıp Ankara'ya dönüyordu.

Mehmed Zâhid Efendi'nin hastalığında, ameliyatında hep yakın hizmetinde bulundu. Son demlerinde de yanıbaşındaydı. Onun arzusu üzerine, 13 Kasım 1980 (5 Muharrem 1401) günü vefatından sonra, cemaatin eğitimiyle ve her türlü meselesiyle ilgilenme, tebliğ ve irşad görevini üstlendi.

Tasavvufî nisbeti; hocası Mehmed Zâhid Efendi vasıtasıyla Nakşibendî Tarikatı'nın, Hàlidiyye kolunun, Gümüşhâneviyye şubesidir. Ayrıca Kàdiriyye, Sühreverdiyye, Kübreviyye, Çeştiyye, Mevleviyye, Halvetiyye ve Bayrâmiyye tarikatlarından da irşada me'zundur.

Onun döneminde hadis derslerine ilgi daha da arttı. Cemaat yer bulamadığı için camiye ilâveler yapıldı, ders dinlenilecek yerler beş-altı kat genişletildi. Caminin yanındaki eski binalar alınarak camiye katıldı. Ayrıca Ankara, İzmir, Bursa, Sapanca, İzmit ve Eskişehir'de mutad hadis dersleri başlatıldı.

Mehmed Zahid Kotku Efendi'nin emri üzerine kurduğu "Hakyol

Vakfı"nın çalışmalarıyla bizzat ilgilendi, muhtelif yerlerde şubeler açtırdı. Eğitim ve yardımlaşma faaliyetini yaygınlaştırmak için çalışmalar yaptı. Sanat ve kültürle ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Kültür ve Sanat Vakfı"nı, sağlık hizmetleri için "Sağlık Vakfı"nı kurdurdu. Hanımların eğitimiyle ilgili olarak "Hanım Dernekleri"nin; çevre ile ilgili çalışmalar yapmak üzere "İlim, Ahlâk, Kültür ve Çevre Dernekleri"nin kurulmasını ve yaygınlaştırılmasını teşvik etti. Bu çalışmalarla toplumun güzel amaçlar için bir araya gelmesini, organize olmasını sağlamaya çalıştı.

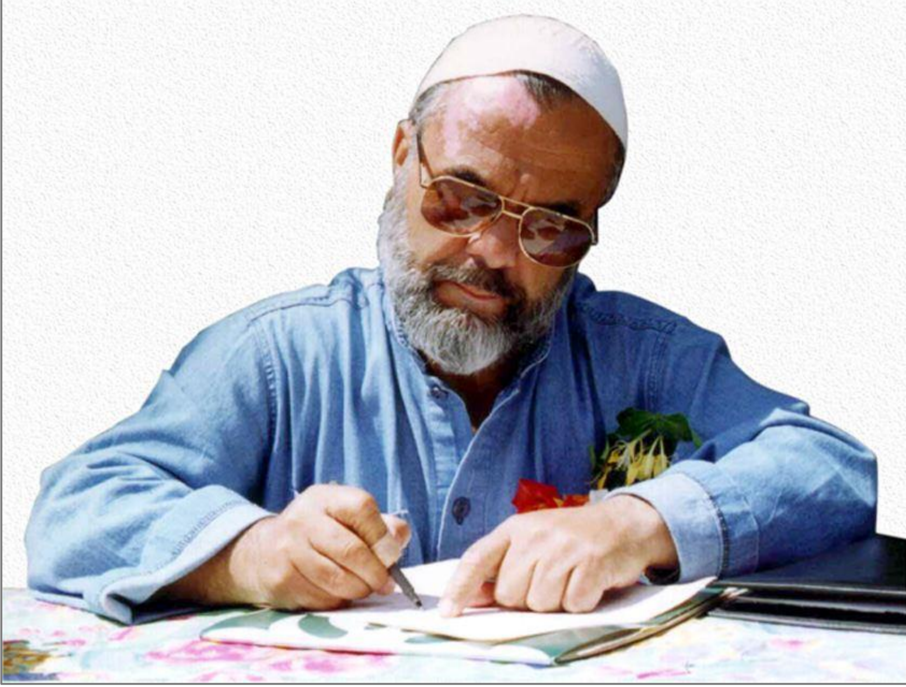
Vakıflara ait, harabe haline gelmiş birtakım ecdad yadigârı eserlerin tamir ve tecdidiyle ilgilendi. Onların gayesine uygun olarak tekrar faaliyete geçmesini temin etti. (Ahmed Kâmil Tekkesi, Selâmi Mustafa Efendi Tekkesi, Şeyh Murad Efendi Dergâhı, Şadiye Hatun Şifâ Külliyesi...)

Eğitimin yaygınlaştırılması için basın ve yayın çalışmalarıyla ilgilendi. 1983 Eylülünde İslâm dergisi, 1985 Nisanında *Kadın ve Aile* ve *İlim ve Sanat* dergisi yayınlanmaya başladı. Daha sonra, Gülçocuk dergisi çıkartıldı. Sağlık ve bilimle ilgili konularda ise *Panzehir* dergisi yayınlandı. Vefa Yayıncılık adına yayınlanan bu dergilerle yakından ilgilendi ve makaleler yazdı.

Bu dergiler ilgilendikleri sahalarda kamuoyuna önderlik ettiler. Yayınladıkları yazılarla, araştırma dosyalarıyla ve İslâm dünyasından haberlerle halkımızın bilgilenmesine ve bilinçlenmesine katkıda bulundular. İyimser, ümit verici, yol gösterici yazılarla pek çok hayırlı gelişmelere sebep oldular. Haklarında sempozyumlar, doktora tezleri yapıldı. Bir ara İslâm dergisinin tirajı yüz bini aştı. *İslâm* ve *Kadın ve Aile* dergileri, 1998 Haziranına kadar aksamadan yayınlarını sürdürdüler.

Kitap yayıncılığı için Sehâ Neşriyat'ı kurdu; çeşitli dinî, edebî, tarihî, kültürel eserler neşredildi. Yayıncılığın geliştirilmesi, haftalık ve günlük yayınlara geçilebilmesi için çalışmalar başlattı. Onun gayretleriyle bir matbaa tesis edildi (Ahsen), dizgi tesisleri kuruldu (Dehâ).

Sesli ve görüntülü yayıncılık alanında hizmet etmek, millî ve mânevî değerlerimize uygun yayınlar yapmak üzere, *Ak-Radyo*

(AKRA) adı altında bir müessesenin kurulmasına öncülük etti (1992). Halen İstanbul'dan radyo yayınları yapılmakta; bu yayınlar uydu vasıtasıyla Türkiye'nin her yerinden, Orta Asya'dan ve Avrupa'dan dinlenebilmektedir.

Onun teşviki ile Ak-Televizyon adı altında Marmara Bölgesine yönelik bölgesel televizyon yayını başlatıldı (1997). Basın-yayın alanında *Sağduyu* isimli günlük bir gazete yayınlandı (3 Mayıs 1998 - 11 Temmuz 1999).

Kaliteli bir eğitimi temin etmek amacıyla, özel eğitim kurumlarının kurulmasını teşvik etti. Çeşitli illerde ilkokul öncesi, ilkokul ve orta öğrenime yönelik eğitim tesisleri, okullar ve dersaneler kurdurdu. (Asfa)

Halka güvenilir bir sağlık hizmeti verilmesi için poliklinikler ve hastaneler açılmasını teşvik etti. Başta İstanbul olmak üzere bir çok ilde sağlık kuruluşları hizmete açıldı. (Hayrunnisâ Hastanesi, Esmâ Hatun Hastanesi, Afiyet Hastanesi…)

Yurtdışındaki müslümanlarla diyaloğu sağlamak, ziyaretleri kolaylaştırmak amacıyla İskenderpaşa Turizm (İSPA) adı altında bir seyahat acentası kurulmasına öncülük etti. Bu şirket vasıtasıyla hac ve umre programları, çeşitli yurt içi ve yurt dışı geziler; aile ve eğitim toplantıları düzenlendi.

İlmî seviyesi yüksek hocalar yetiştirmek amacıyla İstanbul'da, Ankara'da, Konya'da ve Bursa'da hadis ve fıkıh enstitüleri açtırdı. Buralarda ilâhiyat fakültelerinde okuyan veya mezun olan kimselere, özel hocalardan Arapça, hadis, tefsir ve fıkıh dersleri verdirilmesini temin etti.

Sohbet ve vaazlarına yurt içinde ve yurt dışında büyük ilgi gösterilmesi ve çeşitli yerlere davet edilmesi, onun çok seyahat etmesine neden oldu. Avrupa'da, Kuzey Amerika'da, Afrika'da, Orta Asya'da ve Avustralya'da pek çok ziyaretler, vaazlar, sohbetler yaptı; eğitim programlarına katıldı.

Her yıl hac ve umre dolayısıyla değişik ülkelerden gelen müslümanlarla görüştü, diyalog kurdu. Hakkı ve hayrı, iyiyi ve güzeli tebliğ etme yönünde şumüllü ve verimli çalışmalar yapmaktan bir an bile geri kalmadı. Çevresini de daima bu tür

çalışmalara teşvik etti.

1997 Mayıs'ından itibaren hizmetlerini yurtdışında sürdürdü. 1998 yılında Avustralya'nın Brisbane şehrine yerleşti. Tebliğ ve irşad çalışmalarını Avustralya'nın her tarafına yaygınlaştırdı. Pek çok yerde camiler, kültür merkezleri açıldı. Brisban'daki camide, her gün sabah ve yatsı namazlarından sonra, hadis sohbeti yapıyordu.

Radyo sohbetleri yine devam etti. Cuma günleri Ak-Radyo'da yapmakta olduğu hadis sohbetlerine ilâve olarak, salı günleri tefsir sohbetleri yapmaya başladı (29 Eylül 1998). Fâtiha Sûresi'nden başladı. Her sohbette birkaç ayet-i kerime okuyup, izah ediyordu. Vefat etmeden önce yaptıkları son tefsir sohbetinde, Bakara Sûresi 224. ayetine kadar gelmişlerdi.

4 Şubat 2001 (10 Zilkade 1421) Pazar günü, bir cami açılışı yapmak için Grifit şehrine giderlerken, Avustralya yerel saatiyle 12'de (Türkiye saatiyle 04'te) Sydney civarında, Dubbo kasabası yakınlarında geçirdikleri elim bir trafik kazası sonucu, yanında bulunan damadı Prof. Dr. Ali Yücel Uyarel'le birlikte ahirete irtihal eylediler. Ani ölümleri ailesi, yakınları, sevenleri ve bütün müslümanlar tarafından derin bir üzüntüyle karşılandı.

Mübarek naaşları, Sydney'de Auburn Gelibolu Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Türkiye'ye getirildi (8 Şubat Perşembe). 9 Şubat Cuma günü, Fatih Camii'nde yüzbinlerin iştirak ettiği muhteşem bir cenaze namazından sonra, tekbirlerle, salevatlarla, dualarla, gözyaşlarıyla, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri'nin kabri civarında, Eyüp Mezarlığında toprağa verildi.

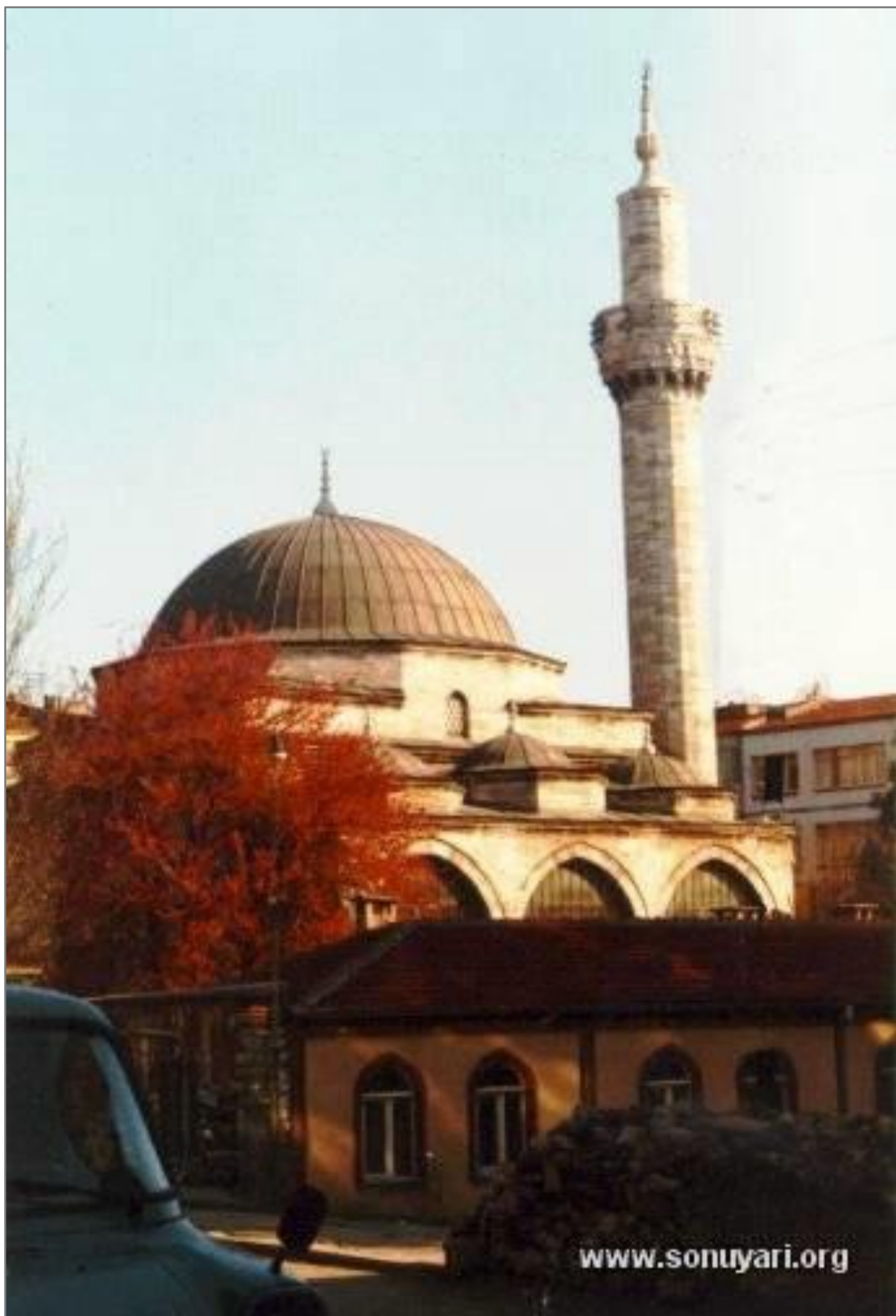
Prof. Dr. Mahmud Es'ad Coşan Rh.A, doğu dillerinden Arapça ve Farsça'yı, batı dillerinden Almanca ve İngilizce'yi bilmekteydi. Yurt içinde ve yurt dışında çok yönlü sosyal faaliyetlerini, tebliğ ve irşad çalışmalarını vefat edinceye kadar devam ettirdi.

Rûhu şâd, mekânı cennetî a'lâ olsun...

Yayınlanmış Eserleri:

01. Matbaacı İbrâhîm-i Müteferrika ve Risâle-i İslâmiye (1982)
02. Hacı Bektâş-ı Velî, Makàlât
03. Gayemiz (1987)

04. İslâm Çağrısı (1990)
05. Yeni Ufuklar (1992)
06. Çocuklarla Başbaşa
07. Başarının Prensipleri
08. Türk Dili ve Kültürü
09. İslâm'da Nefis Terbiyesi ve Tasavvufa Giriş (1992)
10. Avustralya Sohbetleri-1 (1992)
11. Avustralya Sohbetleri-2 (1994)
12. Avustralya Sohbetleri-3 (1995)
13. Avustralya Sohbetleri-4 (1996)
14. Yeni Dönemde Yeni Görevler (1993)
15. Haccın Fazîletleri ve İncelikleri (1994)
16. Zaferin Yolu ve Şartları (1994)
17. İslâm, Sevgi ve Tasavvuf (1994)
18. Sosyal Çalışmalarda Organizasyon ve Başarı (1994)
19. Güncel Meseleler-1 (1994)
20. Güncel Meseleler-2 (1995)
21. Hazret-i Ali Efendimiz'den Vecîzeler (1995)
22. Hacı Bektâş-ı Velî (1995)
23. Yunus Emre ve Tasavvuf (1995)
24. Başarı Yolunda Sevginin Gücü (1995)
25. İslâmî Çalışma ve Hizmetlerde Metod (1995)
26. Sosyal Hizmetlerde Hanımlar (1995)
27. Ramazan ve Takvâ Eğitimi (1996)
28. Tebliğ ve İrşad Çalışmaları (1996)
29. İslâm, Tasavvuf ve Hayat (1996)
30. Haydi Hizmete! (1997)
31. İslâm'da Eğitimin İncelikleri (1997)
32. Tasavvuf Yolu Nedir? (1997)
33. İmanın ve İslâm'ın Korunması-1 (1997)
34. İmanın ve İslâm'ın Korunması-2 (1998)
35. Allah'ın Gazabı ve Rızası (1997)
36. Mi'rac Gecesi (1998)
37. Doğru İnanç ve Güzel Kulluk (1998)
38. Ramazan ve Güzel Ameller (1998)

www.sonuyari.org

01. ALLAH YOLUNDA ÇALIŞALIM!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidil evvelîne vel âhirîn... Senedina ve mededina muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân.

كَانَ يَأْتِي ضُعَفَاءَ الْمُسْلِمِينَ ، وَيَزُورُهُمْ ، وَيَعُودُ مَرْضَاهُمْ ، وَيَشْهَدُ جَنَائِزَهُمْ (ع. طب. ك. عن سهل بن حنيف)

RE. 548/11 (*Kâne ye'tî duafâe'l-müslimîn, ve yezûruhüm, ve yeùdü merdàhüm, ve yeşhedü cenâizehüm.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümlenizin üzerine olsun... Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in ahvali, eşkâli, ef'âli, âdetleri, itiyadları bizim için birer işarettir. Bizim vazifemiz, Peygamberimiz SAS Efendimiz'e en güzel tarzda ittibâ eylemektir. O bakımdan Efendimiz Hazretlerinin hadislerini okuyoruz; ömrü, çevresi, hayatı ve itiyadları hakkındaki rivayetleri okuyoruz ki bize örnek olsun, biz de hayatımızı onlara göre tanzim edelim diye... Mübarek bir mevzu ile zamanlarımızı değerlendirip maddeten, mânen ihyâ olmaya gayret ediyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin ve bu rivayetlerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın bir nişanesi olsun diye, rûh-u pâkine hediye edelim diye; ve onun mübarek âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye; Hazret-i Adem Atamız'dan bu ana kadar gelmiş geçmiş olan cümle enbiyâ ve mürselînin ruhlarına ve cümle evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye; hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri, mürebbîleri, Peygamber Efendimiz'in varisleri olan ulemâ-i muhakkıkîn sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz kitabı te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye ve bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına hediye olsun diye; kendisinden el alıp, feyz alıp yetiştiğimiz Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diyerek, mallarını canlarını feda ederek, Allah'ın rızasını kazanmak için çalışarak fethetmiş olan ve bize yâdigâr ve emanet bırakmış olan Fâtih Sultan Mehmed Han'ın ve mübarek ordusunun ve sâir fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücâhidlerin ruhlarına hediye olsun diye; beldemizin medâr-ı iftiharı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyûb el-Ensàrî Hazretleri başta olmak üzere ashab-ı kirâmın, tâbiînin, sàlihînin, evliyâullah'ın ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip,

Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Peygamber Efendimiz Yoksullarla İlgilenirdi

Az önce Arapça metnini okuduğum rivayet *Râmûzü'l-Ehàdîs*'in sonundaki *Şemâil-i Nebî* bölümünde 548. sayfanın 11. hadis-i şerifidir; metnini, şerhini merak edenler oraya bakabilirler.

Taberânî, Hâkim el-Müstedrek'te ve Ebû Ya'lâ Sehl ibn-i Huneyf RA'dan rivayet etmişler:[1]

كَانَ يَأْتِي ضُعَفَاءَ الْمُسْلِمِينَ ، وَيَزُورُهُمْ ، وَيَعُودُ مَرْضَاهُمْ ، وَيَشْهَدُ جَنَائِزَهُمْ (ع. طب. ك. عن سهل بن حنيف)

RE. 548/11 (*Kâne ye'tî duafâe'l-müslimîn*) "Peygamber Efendimiz SAS müslümanların zayıflarına, yoksullarına, güçsüzlerine giderdi. (*Ve yezûruhüm*) Onları ziyaret ederdi. (*Ve yeùdü merdàhüm*) Hastalarını yoklardı. (*Ve yeşhedü cenâizehüm*) Vefat ettikleri zaman cenazelerine gelir, cenaze namazlarını da kılar; son vazifeleri yapılırken hazır bulunurdu."

Rabbimiz Peygamber SAS Efendimiz'i sevmiş, en güzel ahlâka sahip eylemiş, seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn eylemiş. Bize de onun yoluna en güzel tarzda uymayı, ârif, edib, zarif, güzel huylar ile mütehallik ümmetleri olmayı nasib eylesin...

Efendimiz her bakımdan ahlâkın en güzellerine sahip idi; çok cömertti, çok zekiydi, çok cesurdu. Hangi güzel vasıf varsa onun en yüksek derecesi kendisinde bulunurdu. Bütün bu vasıflarına, mânevî makamının emsalsizliğine, eşsizliğine rağmen -dünyada

---

[1] Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.506, no:3755; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.4, no:9246; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.81; Beyhakî, *Âdâb*, c.I, s.361, no:275; İbn-i Hacer, *Metâlibü'l-Àliyye*, c.VII, s.358, no:2600; Sehl ibn-i Huneyf RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.155, no:18491; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXV, s.163, no:38026.

onun gibisi yok, bir tane. Her yerde her zaman bir tane... Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin habibi, en sevgili kulu, peygamberlerin de efendisi çok büyük bir zât olmasına rağmen son derece mütevazı idi. Çünkü Allah, tevazu göstereni yükseltir; kibirli olanı alçaltır. Allah; kibirli olan, tekebbür eden, kendini beğenmiş kulu sevmez. Efendimiz SAS Allah'ın kendisine bildirmesini emretmiş olduğu evsâfını anlatırken şöyle söylerdi:

"—Ben, dedem İbrâhim AS'ın duasıyım; Hz. İsa AS'ın müjdesiyim; Hz. Âdem Atamızdan beri hep nikâh yoluyla, asil ailelerden bu vakte kadar gelmişim; tüm insanların en şereflisiyim."

Bu gerçekleri bildirirken daima ve lâ fahre "övünmek yok" derdi. "Allah bunu bana nasip etmiş, bildirmem emrolunduğu için bildiriyorum ama ve lâ fahre, "övünmek yok"" derdi. Bunu da sadece sözle bırakmazdı, gerçekten de en mütevazı insan olarak yaşardı; hasırda oturur, hasırda yatardı. Yemeklerin hiç birisini kötülemezdi. Yemeyeceği bir yemek olursa ses çıkarmazdı. Kendisine gelip bir şey istendiği zaman hiç reddetmezdi. Giyimi mütavazı idi, hâli mütevazı idi.

"—Ben de sizin gibi bir beşerim." derdi; kendisinin beşer olduğunu en kuvvetli tarzda vurgulardı.

"Onun büyük vasıflarından dolayı saygılar taşkınlığa dönüp eski ümmetlerin peygamberleri hakkında yanlış kanaatlere sahip olup da bazılarını tapınma derecesine kadar çıkardıkları gibi yanlışlıklar olmasın." diye ikaz ederdi.

"Ben de Allah'ın kuluyum." Abdühû. "Ben O'nun kuluyum." diye bununla iftihar ederdi. "Ben de kul köle gibiyim. Kullar köleler gibi oturur kalkarım, yerim." derdi.

Kölesi, hizmetçisi olan insanların onlarla beraber oturmasını, yemesini, kibirlenmemesini, onlara müşfik davranmasını tavsiye ederdi. Sadece zenginlerle oturup zenginlerle hoş hal olup sohbet eyleyip de zayıfları reddetmezdi. Zayıflara, yoksullara, mevki makam sahibi olmayanlara, başkalarının önem vermediği kimselere önem verirdi, severdi, takip ederdi, ziyaret ederdi, evlerine giderdi, hallerini sorardı. Hastalandıkları zaman yoklardı. Vefat ettikleri zaman cenaze namazını kılardı. Efendimiz SAS'in ahlâk-ı hamîdesi, yüce ahlâkı böyleydi.

Hiç kibir yok, hiç gurur yok, hiç ayırım yok. Hatta ümmetine:

"—Miskinlerle yoksullarla oturun, onları sevin, onların sohbetinden kaçmayın, tenezzül etmeme durumuna düşmeyin!" diye nasihatler eder, tavsiyelerde bulunurdu.

Dünya hayatının süsüne ziynetine itibar edip de onlardan yüz çevirmezdi. Zengin, itibarlı, nüfuzlu olsa; ağa, kabile reisi veya itibarlı kimse olsa bile, onlarla değil ötekilerle ülfet ederdi. Allah'ın seveceği insanları severdi; Allah'ın sevmeyeceği insanları mevki makamı ne kadar yüksek olursa olsun sevmezdi; onlara itibar etmezdi.

Hatta bir keresinde zenginler içerisinden bir takım kibirli insanlar, yoksullarla beraber oturmaya tenezzül etmemişler. Çünkü elbiseleri bile yok. Tabii o zaman dokuma sanayi gelişmiş değil. Bunlar paraları pulları çok olan insanlar değil. Suudi Arabistan bolluğun imkânın çok olduğu bir yer değil; bazen kıtlık olur bazen açlık olur; günlerce aç dururlar. Evlerinde aylarca ocak tütmez, yemek pişmez. Hurmayla bir günü idare ederler. Bir avuç

buğday kurutmasını, kavurmasını ağızlarına alırlar; bizim "çerez" diye yediğimiz şeyleri öğün olarak doymak için yerler; nefislerini köreltir, öyle yaşarlar.

O yoksulluk içinde giyinmek için, üstlerine örtmek için bazen kurban derilerini kullanırlardı. Deriyi üstlerine elbise gibi iliştirerek, dikerek kullanırlardı. Sahabe-i kiramın yoksulları böyle deriye bürünmüşler, deri örtünmüşler. Bazı râvîler;

"—Yağmur yağdığı zaman mescidin içi koyun ağılı gibi kokardı." diyorlar.

Hani yağmur çiselediği zaman koyunların yünleri ıslanır da koyun koyun kokar ya işte öyle kokarmış. Tabi bazıları bundan rahatsız olmuşlar; bu yoksul kimselerle beraber oturmak kalkmak istememişler. Kendisi ağa, kabile reisi, zengin; konağı, evi, hizmetçileri, develeri, sürüleri, sütleri, kaymakları, gıdaları var.

"—Yâ Rasûlallah! Bize ayrı meclis yap, bizler için ayrı toplantı tertip et! Bizler onlarla aynı kıratta mıyız, aynı seviyede miyiz? Bizim toplantılarımız ayrı olsun." diyorlar.

Seçkin insanlar güzel konaklarda olacak; ayrı ayrı meclis istiyorlar. Bunun üzerine Kehf Sûresi'ndeki şu âyet-i kerîme nâzil oluyor:

وَاصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ
وَلَا تَعْدُ عَيْنَاكَ عَنْهُمْ ، تُرِيدُ زِينَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَا تُطِعْ مَنْ أَغْفَلْنَا
قَلْبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَاتَّبَعَ هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا (الكهف:٢٨)

(*Va'sbir nefseke mea'llezîne yed'ûne rabbehüm bi'l-ğadâti ve'l-aşiyyi yürîdûne vechehû*) "Sabah akşam Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin rızasını isteyip de gece gündüz onun için ibadet eden, o ibadet ehli âriflerle beraber ol! (*Ve lâ ta'dü aynâke anhüm türîdü zînete'l-hayâti'd-dünyâ*) Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme!

(*Ve lâ tuti' men ağfelnâ kalbehû an zikrinâ ve'ttebea hevâhü ve kâne emruhû fürutâ.*) Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme!"

(Kehf, 18/28) Yâni, “Dünya ziynetine aldanıp, o zenginlerin tekliflerine kanıp da ayrı meclis yapma!” diye ayet-i kerîmede bildiriliyor.

b. Ashab-ı Kiramın Çektiği Sıkıntılar

Öyle yoksulluklar çekilmiş ki bir iki tanesini söyleyelim de kendi halimiz belli olsun, nefsimiz insafa gelsin.

Bir sahabe sabah namazlarından sonra selâm verilir verilmez alelacele hemen mescidden çıkıyor, gidiyor. Hep böyle yapıyor; duayı beklemiyor, alelacele gidiyor.

Samimi insanlar, birbirlerine karşı duygularını açıkça söyleyen insanlar. Bir keresinde;

“—Yâ mübarek! Sen niye böyle alelacele gidiyorsun? Selâmdan sonra otursan da Rasûlüllah Efendimiz’in sohbetini dinlesen veyahut teşbihlere, zikirlere katılsan.” diyorlar. “İşrak vaktine kadar beklemek sünnet-i seniyyedir, sevaptır.” diye hatırlatıyorlar.

Boynunu büküyor, diyor ki:

“—Evimizde namaz kılmaya müsait bir tek kıyafet var. Ben o kıyafeti giyiyorum, camiye geliyorum. Efendimiz’le beraber namazı kıldıktan sonra alelacele eve gidip yetişiyorum ki hanımım da giysin ve sabah namazını kılabilsin.”

Malum namaz kılabilmek için setr-i avret şart. İnsan örtülü olmadan namazı olmaz.

Yoksulluğa bak, mahrumiyete bak ki üzerlerinde ikinci bir örtünecek şey yok; çarşaf da, battaniye de, perde de olsa olur. Ama yok, hiçbir şey yok. Vücutlarını namaz kılacak duruma getirmek için bir örtüyü nöbetleşe kullanıyorlar.

Ebû Hüreyre RA bir gün bir acıkmış, bir acıkmış. Kim bilir kaç gün yoksulluk çekti, bir şey yiyemedi. İstemiyor da. Çok yoksul olunca isteyebilir ama istemiyor. Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz’in kapısını çalmış, demiş ki;

“—Yâ Ebû Bekir! Ben bir Kur’an okuyayım da dinle bakalım, doğru mu okuyorum?”

“—Oku.” demiş.

O da okumuş. Hz. Ebû Bekir dinlemiş;

“—Doğru...” demiş.

"—Pekiyi, Allah'a ısmarladık." demiş.

"—Evine gelen bir ziyaretçiye nasıl olsa bir ikramda bulunur da biraz bir şey yerim." diye bir şey yemek niyetiyle gitmiş. Çünkü açlık canına tak etmiş. Demek ki Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz'in evinde de bir şey yok ki, o da misafirine bir şey çıkaramamış. Zengin, şu kadar altını var ama İslâm yolunda hepsini feda etmiş. Evine gelen misafire çıkaracak bir şeyi olmadığı oluyor, kendisinin de aç kaldığı oluyor.

Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz'in yanından çıkmış, Ömerü'l-Faruk Efendimiz'in evine gitmiş.

"—Yâ Ömer! Bir Kur'an okuyayım da dinle bakalım; eksiğim var mı? Mukabele etmiş olalım."

"—Oku!" demiş.

Ona da okumuş.

"—Yanlışın yok." demiş.

Oradan da çıkmış. Demek ki Hz. Ömer RA'ın evinde de yiyecek, ikram edecek bir şey yok. Bir tas bir şey olsaydı, birkaç hurma olsaydı ikram ederdi. Hiç olmazsa açlığının tahammülsüzlüğü geçerdi. Oradan da çıkıyor.

"—Hz. Ömer'in benim gelişimdeki asıl maksadı anlaması lazımdı çünkü ben Kur'an'ı ondan daha iyi bilirim, onu bilmesi lazımdı. O da bir şey ikram edemedi. Demek ki yok." diye düşünüyor.

Bilmez mi? Onların hepsi evliyâ; geliş sebebinin ne olduğunu bilirler.

Dışarı çıkmış, açlıktan dermansızlıktan kenara yığılmış fakat biraz sonra ayak seslerinden, kokusundan Rasûlüllah SAS Efendimiz'in geldiğini anlamış, ayağa kalkmış.

Rasûlüllah Efendimiz göz ucuyla ona bakmış:

"—Gel benimle!" diye başıyla işaret etmiş. Eve gelmiş, zevcât-ı tâhirâta, mü'minlerin anneleri olan mübarek zevcelerine sormuş:

"—Evde yiyecek bir şeyler var mı?"

Çok kere sorardı da; "Yok bir şey…" denilince "Ben de zaten oruca niyetlenmeye meyilli idim." der, oruca niyetlenirdi.

"—Yâ Rasûlüllah! Tasta birazcık süt var." diyorlar.

"—Getirin!" diyor.

Ebû Hüreyre RA'a sütü veriyor. Ebû Hüreyye RA sütü içmeye başlamış. İçmiş, içmiş. "Daha iç!" dedikçe içmiş, "daha iç" dedikçe içmiş. Tabii Rasûlullah'ın tası, sütü, onun huzuru, onun meclisi olduğundan süt bereketleniyor. Başka zaman olsa belki içecek, bitecek.

"—İçtim, içtim, içtim süt bitmedi." diyor.

Rasûlüllah Efendimiz'in böyle başka bereket mucizeleri de var. Bir tastan 60-70 kişi yiyor, içiyor fakat bitmiyor.

"—O kadar içtim, o kadar içtim ki karnım düz hale geldi." diyor.

Karnı göğsüyle düz hale gelmiş. Bu ne demek?

Karnı sırtına yapışmış, açlıktan içeriye doğru çukurlaşmış da içe içe karnı düz hale gelmiş. Yoksulluğa bakın!

Bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz evde yiyecek bir şey olmadığı için dışarıya çıktı, yürümeye başladı. Karanlıkta bir gölgeyle karşılaştı. Kim olduğunu sordu, o da;

"—Ben Ebû Bekir'im." dedi.

"—Yâ Ebû Bekir! Gecenin bu vaktinde seni dışarıya çıkaran nedir?" diye sordu.

"—Yâ Rasûlallah! Evimizde yiyecek bir şey yoktu, açlıktan uyku tutmadı da ondan dışarı çıktım." dedi.

Rasûlüllah Efendimiz de, Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz de bir şey yememiş. İkisi yolda karanlıkta giderlerken bir iri gölgeyle daha karşılaştılar. Kim olduğunu sordular.

"—Ben Ömer ibnü'l-Hattabım." dedi.

Peygamber Efendimiz ona da sordu:

"—Yâ Ömer! Gecenin bu vaktinde, bu mutad olmayan zamanda seni evden çıkaran sebep nedir?"

"—Yâ Rasûlallah! Evimizde yiyecek olmadığından, açlığımdan uyku tutmadı da dışarıya çıktım." dedi.

Beraberce ashabdan bir zâtın evine gittiler. Kapı açılınca karşısında dünyanın en mübarek insanlarını gören zât bayram etti, sevincinden ne yapacağını şaşırdı.

Hemen bir hurma ızkını, hurmanın salkım halindeki dalını getirdi, onların önüne koydu.

"—Yâ Rasûlallah! Siz şimdilik bunlardan alın." dedi.

Onlar da oturdular, o hurmalardan yemeye başladılar. O arka

tarafta bir oğlak kesti, pişirdi, hazırladı, önlerine getirdi.

Böyle sıkıntılar çekerlerdi.

Bu sıkıntıları çekmeleri paraları olmamasından mıydı?

Hayır! Bazen öyle paraları olurdu ki sofra örtüsü yayarlardı; Peygamber Efendimiz buğday yığar gibi parayı yığardı. Ganimet parası veyahut daha başka gelen şey buğday yığını gibi dökülürdü. Efendimiz altını, gümüşü, parayı avuç avuç verirdi, yarına bir şey saklamazdı. Bir malın bir paranın bir imkânın evinde gecelemesini, akşama kadar dağıtılmayıp da ertesi güne kalmasını hoş görmezdi. Gündüz geleni akşama kadar dağıtırdı, gece geleni sabaha kadar dağıtırdı; evinde hiçbir şey tutmazdı. Peygamber SAS Hazretleri'nin hali böyleydi.

Dua etseydi Allah kendisine zenginlik vermez miydi?

Kendisi dua etmeden Cebrail AS geldi:

"—Yâ Rasûlallah! Allah-u Teàlâ hazretleri bildiriyor; eğer istersen sana şu iki taraftaki dağları altın kılacak."

"—İstemem yâ Rabbi! Bir gün tok olayım, nimetlere şükredeyim; iki gün aç olayım, sabredeyim, oruç tutayım. Ben bunu tercih ederim." dedi.

c. Rasûlüllah Efendimiz Dünyaya İltfat Etmedi

Rasûlüllah SAS Efendimiz bu dünyaya iltifat etmedi, itibar etmedi. Olmadığından değil. Olanı dağıttı, geleni verdi. Hatta kendi yakınlarından ziyade sahabe-i kiramın yoksullarını düşündü.

Kendi mübarek kızı, cennetlik hatunların en yükseklerinden Hz. Fatımatü'z-zehrâ RA ve Allah'ın arslanı Hayber fatihi, amcazâdesi, damadı, sevgili yeğeni ve çocuğu gibi yanında büyütüp beslediği Hz. Ali Efendimiz beraberce Peygamber Efendimiz'in huzuruna geldiler.

"—Sevgili babamız! Ev işleri yapmaktan, kuyudan su çekmekten, buğday değirmeni taşı döndürmekten ellerimiz yara oldu. Bize gelen ganimetlerden bir hizmetçi, bir köle verseniz de ev işlerini o yapsa; kuyudan suyu o taşısa, buğdayı o öğütse..." dediler. Onlara şöyle dedi:

"—Yavrularım! Ben size bir dua öğreteyim; tesbih çekin, dua edin, Allah size kolaylık versin. Ben o köleleri satıp paralarıyla

Ashâb-ı Suffe'nin ihtiyaçlarını görmeyi düşünüyorum. Daha onların karınlarını doyuramadım, işlerini halledemedim. Onun için size veremeyeceğim." dedi.

Yakınlarını kayırmadı, parayı yanında tutmadı, geleni Allah yolunda sarf etti.

"—Yarının sahibi Allah!" dedi. (*Yevmün cedîdün, rızkun cedîd*) "Yeni güne yeni rızık gelir." dedi.

Sevgiyle saygıyla hakkıyla Allah'a tevekkül eyledi, dünya malına iltifat etmedi, zenginliği istemedi. Eline geçen her türlü imkânı Allah yolunda sarf etti. Kendisinin imkânı vardı; Allah-u Teàlâ Hazretleri'nden dileseydi onu Hz. Süleyman gibi büyük imkânlara sahip bir sultan peygamber yapardı.

Hz. Süleyman AS bir devletin sahibiydi; orduları, tahtı tacı, sadrazamı vezirleri vardı. O da Allah'ın peygamberi... Peygamber Efendimiz isteseydi Allah-u Teàlâ hazretleri o imkânları ona da verecekti. Rasûlüllah SAS Efendimiz kendisi istemedi.

Bir keresinde mescidde yatarken Ömerü'l-Faruk RA yanına geldi. Peygamber Efendimiz hasırın üstüne uzanmış, elini de yanağının altına koymuş; alnına, yanağına hasır kıpkırmızı iz yapmış. Efendimiz'i o durumda görünce Hz. Ömer RA ağladı, gözyaşları döktü. Koca bahadır, babayiğit, üç beş kişiyle başa çıkacak kadar gücü kuvveti olan Hz. Ömer o manzara karşısında dayanamadı, ağladı.

"—Yâ Rasûlallah! Kayserler, Kisralar, Bizans'ın İmparatoru, İran'ın imparatoru Allah'ın hiç de sevgili kulları değiller, müşrik kullar ama saraylarda, ne imkânlar içinde yaşıyorlar. Sen Allah'ın en sevgili kulusun, peygamberisin. Şu yoksulluğa bak!" deyince, Peygamber Efendimiz onu teselli sadedinde şöyle dedi:

"—Yâ Ömer! Üzülme. Onların gördükleri, görecekleri Allah'ın bu dünyada onlara vereceklerinden ibaret... Bizim ecrimizi, sevabımızı, mükâfatımızı, rahatımızı Allah ahirette verecek, ahirete tehir etti." dedi.

Efendimiz ahireti tercih etti, dünyada rahatı istemedi, dünyayı zindan gibi gördü:[2]

---

[2] Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2272, no:2956; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.562, no:2324; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1378; no:4113; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.323,

الدُّنيَا سِجْنُ الْمُؤْمِنِ ، وَجَنَّةُ الْكَافِرِ (م. ت. ه. حم. حب. طس. ع. هب. عن أبي هريرة ؛ ك. طب. والبزار عن سلمان ؛ طس. حل . و القضائي عن ابن عمر)

RE. 207/11 (*Ed-dünyâ sicnü'l-mü'mini ve cennetü'l-kâfiri*) "Dünya, müslümanın hapishanesidir, kâfirin de cennetidir."

Mahpus nasıl; "Kapısı açılsa da bir hürriyetime kavuşsam." diye çıkmayı düşünürse mü'minin de aklı fikri, gönlü âhirettedir. Âhireti düşünür, Allah'ın rızasını düşünür, cenneti düşünür Allah'ın sevgili kullarını düşünür, orada onlara kavuşacağını düşünür.

Tâbiînden öyle mübarek zâtlar varmış ki, akşam olup yatma zamanı gelince el açıp yakınlarına, arkadaşlarına hayır dualar ederlermiş.

"—Yâ Rabbi! Bu akşam canımı al da sevdiklerime kavuşayım!" diye her akşam ölümü temenni ederlermiş. Bilâl-i Habeşî Hazretlerini ve daha başka büyüklerin vefat hallerini biliyoruz.

"—Vah babamıza, yazık! Ne kadar sıkıntı çekiyor, ölüm telaşı içinde kim bilir ne kadar ıstırabı var." diye yakınları ağlıyorlar.

---

no:8272; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.462, no:687; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.157, no:2782; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.351, no:6465; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.425, no:8298; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.148, no:9797; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.236; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.350; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.229, no:3103; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.18; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.102; Ebû Hüreyre RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.699, no:6545; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.236, no:6087; Bezzâr, *Müsned*, c. I, s.385, no:2498; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.I, s.199; Selman RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.65, no:9236; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.262, no:6108; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.185; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.118, no:145; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.401, no:3458; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXII, s.14; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.197, no:6855; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.129, no:34722; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.137, no:346; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XII, s.6887; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.185, no:6081; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.299, no:1318; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.9, no:12431.

“—Yok... Vah, yazık değil!

غَدًا اَلْقَى الأَحِبَّةَ مُحَمَّدًا وَحِزْبَهُ

(*Gaden elka'l-ehibbete muhammeden ve hizbehû*) “Ben yarın sevdiğim Muhammed-i Mustafâ SAS'e kavuşacağım, onun arkadaşlarına kavuşacağım!” diyor, ölmeyi nimet biliyor.

Onlar öyle yaşadılar. Çünkü imanları kale gibi sağlamdı. Bu dünyayı bir zindan gibi gördüler; asıl rahat yeri orası olduğundan burada rahata bakmadılar, çalışıp Allah'ın rızasını kazanmaya baktılar. Güzel huylu idiler, mütevazı idiler. Allah'ın en sevgili kulları oldukları halde en mütevazı şekillerde yaşadılar.

Ashabından kimisi Peygamber Efendimiz'den sonra vali oldu, kimisi komutan oldu ama durumlarını hiç değiştirmediler. Koca devletin başkomutanı Hz. Ömer RA bir emir, bir nâme gönderiyordu:

“—Seni komutanlıktan indirdim, falanca komutan olacak.” diyordu.

O komutanlar, “Neden? Ne münasebet!” demiyor; “Baş üstüne!” deyip emre itaat ediyor, komutanken derhal ordunun sade, rütbesiz bir neferi haline geliyordu.

“—Yâ Ömer! Niye böyle yaptın? Bu çok kuvvetli bir komutandı, harp taktiklerini iyi biliyordu, düşmanları kaç defa yendi, zaferden zafere koştu.” diyorlar.

“—Evet, biliyorum, zafer kazanıyordu da, halk zaferi bu adamdan bilmeye başladı; zaferin Allah'tan olduğunu anlayamamaya başladı. Onu indirdim ki, o olmasa da yine zaferin olduğunu anlasınlar.” diyor.

Başka bir sebep yok. Adamın kusuru olduğundan değil; “Zaferin Allah'tan olduğunu bilsinler.” diye böyle yapıyordu. Allah-u Teàlâ Hazretleri o orduya nice nice muzafferiyetler ihsan eyledi.

Allah-u Teàlâ Hazretleri İslâm'ın hakiki veçhesini, simasını, güzel yüzünü gerçekçi bir gözle dosdoğru görmeyi bize nasib etsin...

Evlerimiz, mobilyalarımız, elbiselerimiz, sofralarımız, yiyeceklerimiz, masraflarımız! “En yoksulum” diyen insanların hali bile o sahabe-i kiramın halinin yüz misli fazladır.

Biz onlar kadar iyi müslüman mıyız? Değiliz!

قَلِيلٌ مِنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ (السبأ :١٣)

(*Ve kalîlün min ibâdiye'ş-şekûr*) "İnsanların çok azı şükredicidir, çok azı şükreder." (Sebe, 34/13)

Onca nimete rağmen; "Neyim var ki? Falancanın daha fazla var. Nedir yani?" diye küçümser, Allah'ın verdiği nimetlere şükretmesini bilmez.

Biz bu rivayetler karşısında iki şeyi iyice öğrenmeliyiz:

Bir; dünya malı, dünya metaı, dünya izzeti, dünya rahatı bizim asıl hedefimiz değil. Biz Allah'ın rızasını kazanmak isteyen insanlarız. Dünya nasıl olsa geçer, insanın rızkı nasıl olsa gelir, kısmeti nasıl olsa ayağına gelir. Biz asıl ahirete rağbet edelim; debdebeye, tantanaya, farfaraya, gösterişe sapmayalım; mütevazı olalım.

Bak camilerimiz süslü; evlerimiz, her şeyimiz süslü. İki katlı üç katlı, manzaralı, mermerli, dayalı döşeli ama müslümanların boynu bükük... “Bir dergi çıkaracağız.” diyoruz, para yok. Çıkarmak lazım; İslâm’ı anlatmak, insanlara duyurmak, çalışmak lazım! Ona para yok ama eve para var; renkli televizyona, lüks eşyaya, perdelere, halılara, gösterişe para var. İslâmî hizmete gelince verirken eli titriyor. Eli titremese bile verdiğini kâfi sanıyor. “Yeter, verdim ya” diyor.

Muhannetin karnı doysa pilava;
Hayrı, bereketi tavada sanır.
Üç kuruşluk bir mum alsa, yandırsa;
Cümle kâinâtı ziyâda sanır.

Üç kuruşluk mumla etraf aydınlanır mı?

Cihad edeceksin! Bir uçağın kaç milyar lira olduğunu biliyor musun? Bir işe yarar cihazın, bir doğru düzgün büyük müessesen, bir üniversiten var mı?

Bak hıristiyanların kaç tane üniversitesi var! Fransa’da, Almanya’da, Avustralya’da, Amerika’da, gezdiğim her yerde gördüm; kaç tane üniversiteleri var. Kilisenin birçok malı mülkü imkânı var. Üniversiteler açmışlar, papazlar yetiştiriyorlar. Hastaneler açmışlar, harıl harıl çalışıyor. Papazlara bir yüksek tahsil yaptırıyorlar, az geliyor; bir yüksek tahsil daha yaptırıyorlar. Bir oradan doktora yaptırıyorlar bir buradan doktora yaptırıyorlar; iyi yetiştirmeye çalışıyorlar.

d. Evlâtlarımızı İyi Yetiştirelim!

Müslümanlar evlâtlarını yetiştiremiyor. Müslümanlar kızları için doğru düzgün bir eğitim müessesi kuramıyor.

“—Burada kızların ille başları açtırılacak!” diyorlar.

Ne münasebet! Niye açtırılsın? Allah’ın emri! “Kapat!” diyor, kapatması lazım. Sen niye “Aç!” diyorsun?

“—E işte açtırıyorlar.”

Açtırmamak için imkânlarını kullanırsın. Gidersin müracaat edersin, dilekçe verirsin, milletvekillerine emredersin;

“—Seni ben seçtim. Bu müşkülümü hallet!” dersin.

Ya da çocuklarını okuldan alırsın, başörtüsüyle okuyabileceği yerlerde okutursun, yurtdışında okutursun; daha iyi öğretirsin.

Dün akşam sakallı bir mühendis kardeşimiz ne kadar güzel İngilizce konuşuyordu, telaffuzuna hayran kaldım. Belki aynı cümleyi ben de biliyorum ama yatkın bir ağız belli oluyor. Amerika'da kaç sene kalmış; en yüksek uçak şirketlerinde, uzay feza şirketlerinde çalışmış. Burada bir toplantıya iştirak etmiş. Fransız'ı, Yahudi'si Tarabya Oteli'nde;

"—Siz gerisiniz. Sizde doğum oranı fazla; şöylesiniz böylesiniz." diye kötülemeye başlamışlar.

Bu da bir söz almış:

"—Sizinle İngilizce konuşacağım." demiş.

Tabii sakallı; tahmin etmiyorlar. Şahane bir İngilizceyle konuşmaya başlamış. Öyle güzel sözler söylemiş, o kadar tatlı konuşmuş ki başkan kalkmış gelmiş, elini sıkmış, özür dilemiş. Beğenmeyenler, o sözleri söyleyenler mahcup olup gitmişler.

Adamımızı iyi yetiştirdik mi bak her yerde işe yarıyor. Sonra onları oraya davet eden cemiyetlerin başkanları da sarılmışlar;

"—Allah senden razı olsun! Yüzümüzü ağarttın, sözümüzü tam gönlümüzün istediği şekilde söyledin." diye memnuniyetlerini belirtmişler.

İnsanımızı yetiştireceğiz. Üniversite kurmamız lazım, profesör arkadaşlarımız var. Hani bina, hani destek?

Dergi ve gazete çıkarmamız, onları her tarafa yaymamız, yayın şirketleri kurmamız lazım. Bu yayınların her eve girmesi lazım!

Bazı gazeteleri getiriyor, bırakıyorlar.

"—Abone olmak istemiyorum." diyorsun.

"—Olsun, al abi, üç ay sonra verirsin, vermezsen de canın sağ olsun." diyor.

Arkasında destek var, para var da yapabiliyor. Niye biz İslâm'ı anlatan kaliteli baskılı güzel yayınları götürüp veremiyoruz; çıkaramıyoruz, yürütemiyoruz?

Mâlî sıkıntılardan…

Filanca şehirde üniversiteli ateist gençler kendi aralarında grup kurmuşlar. Arkadaşlarımız da onlara;

“—Bizim hocalarımız var. Onlar geldiği zaman sizi çağıralım da bir görün bakalım!” demişler.

Allah razı olsun; kardeşlerimizden birisi konferans vermek için o şehre gitmiş. O ateistleri; o Allah'a inanmayanı, kıpkızıl kapkara gençleri çağırmışlar. Onlar sormuş, o cevap vermiş; onlar sormuş o cevap vermiş. Heyecanlı bir toplantı olmuş.

“—Bu yetmez. Size yine geleceğim, konuşacağım.” demiş.

Ağzına sağlık, Allah razı olsun! Onları çok güzel ikna etmiş.

Bu hocalar yetiştiği zaman faydalarına bak. Ama öbür taraftan da dikkat et ki, üniversitelerde gençlerin bir kısmı Allah'a inanmayan gruplar kurmuşlar. Gözünü aç!

Yarın öbür gün şu memlekette, yüzde doksan dokuzu müslüman Türkiye'de onlar hâkim olursa, başka dinler hâkim olursa, İslâm sönerse, sorgu sual, vebal kime olur?

Sana ve bana, yaşayan müslümanlara, üzerinde sorumluluk olan herkese…

“—Sen evini bu kadar süsledin de benim dinimi korumak için niye gayret etmedin?” demez mi Allah, “Niye benim dinime hizmet etmedin?” demez mi?

Der, diyecek.

Onun için bizim lüksü, şatafatı, israfı bırakmamız, dünya malına meyletmememiz, ahirete rağbet etmemiz, Allah'ın dinine hizmet etmemiz lazım. Kesemize, midemize, mevkiimize, makamımıza değil Allah'ın dinine hizmet ehli olmamız lazım. Onun dininin hizmetçisi olmamız lazım. Öyle olmayınca İslâm tutunmaz, kâfirler galip gelir; aldatırlar, kandırırlar reklam yaparlar, propaganda yaparlar.

Geçen gün hem güleceğim hem ağlayacağım geldi. Bir kumarbaz, zinakâr, ayyaş, sarhoş insan;

“—Yolum yanlış; düzeleyim, tevbe edeyim!” demiş, dosdoğru Kumkapı'da bir kiliseye gitmiş.

Dinden imandan hiçbir şeyden haberi yok. Böyle günahlı bir hayat sürüp dururken Kumkapı'da bir kiliseye gitmiş, papaza:

“—Ben tevbe etmek istiyorum, doğru yola girmek istiyorum. Dindar insan, Allah'ın sevdiği insan olmak istiyorum.” demiş.

Anlaşılan içlerinde insaflıları da var, papaz demiş ki:

“—Yahu evladım, sen yanlış yere gelmişsin. Sizin dininiz hak

din, sen kilisede ne arıyorsun?"

Demek kiliseden maaşı olduğundan, geçimini temin ettiğinden orada duruyor ama İslâm'ın hak din olduğunu anlamış.

"—Sen buraya ne diye geldin? Müslüman olduğuna göre git kendi dinini öğren. Sizin dininiz en güzeli!" demiş.

Ya öyle demese?

"—Hoş geldin, safa geldin! Gel ben seni vaftiz edeyim. Gir bakalım şu dine, çıkart bakalım şu haçı, eğil bakalım şu putun önünde." dese ne olacak?

Sorumluluk kime gidiyor?

Hepimize gidiyor. Çünkü onlar kadar çalışmıyoruz.

Camimiz güzel değildir, soğuktur, imkânlar dardır, hocalarımız azdır. Bir camide birden fazla imam yoktur, kadromuz yoktur.

"—Devletin kadrosu yoksa biz cemaat olarak üç imam daha besleriz. Sen parasına karışma!" diyebiliyor muyuz?

Şu kadar vaiz lazım, tamam...

"—Sen bize iyi bir adamı haber ver; biz çağırırız, getiririz." diyebiliyor muyuz?

Parayı Allah yoluna sarf edeceksin, çalışmaları yapacaksın.

Büyük, zengin bir şehre gittik; tüccarları, sanayicileri var. Bir kardeşimiz bizi evine çağırdı, mâşaallah, Allah mübarek etsin, sıhhat afiyetle otursun.

Geniş bir salonu var ama o geniş salon ne kadar insan alır? Şu sizin oturduğunuz caminin dörtte birinden bile az.

"—Siz ilk önce bir kültür sitesi kurun." dedim. "Şu şehirde bir site kurun. Şöyle rahat koltuklu bir konferans salonunuz olsun. Bir erkekler için bir kadınlar için konferans salonu, giriş kapıları ayrı. Erkekler o tarafa, kadınlar bu tarafa otursun. Kapalı devre televizyonla bu tarafa konuşmacının sesi gitsin, görüntüsü gitsin, dinlesinler. Çağırın hoca efendileri, çağırın büyükleri, çağırın müftüleri, çağırın Diyanet İşleri Başkanı'nı veya bilinmiş mübarek kimseleri. Onlar anlatsın, ötekiler dinlesin, dinlediklerini uygulasın, Allah'ın rızasını kazansın.

Şimdi buraya, senin bu evine 30 kişi gelmiş, 50 kişi gelmiş. Ya 100 kişi daha gelmek isteseydi ne olacaktı?

Yerimiz yok, kusura bakmayın. Girse giremeyecek,

duramayacak. Salonlarımız olacak, imkânlarımız olacak, neşriyatımız olacak; vereceğiz.

Kardeşlerimizden bir tanesi, "Bir camide bir mini anket yaptım." diyor. Cemaate, namaz kılan kimselere;

"—*Allahu ekber* demenin mânasını biliyor musunuz?" diye sormuş.

"On kişiden sekizi bilemedi." diyor.

Dinini bilmiyor, ibadetini bilmiyor, ne söylediğini bilmiyor. Allah'ın huzuruna çıkıyor, ibadet ediyor ama takliden. Babasından anasından öyle gördüğü için.

Hemen bir kitap hazırlatmış; namazların içinde okunan sûrelerin, duaların okunuşlarını, mânalarını bir cep kitabı haline getirmiş, bastırmış; herkese bedava dağıtmış.

Çalışacağız.

Neden yapıyor? Fabrikası var, parası var da ondan yapıyor. Parası olmasaydı;

"—Eh ne yapalım? Cemaatimizin onda sekizi bilmiyor ama elimden ne gelir. Hepsiyle başa çıkamam." derdi, omuz silker geçerdi.

Para oldu mu yapılıyor. Peygamber Efendimiz çok büyük hizmetler yaptı ama zengin ve ihlâslı mü'minler onu destekledi. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz İslâm'a girdiği zaman şu kadar bin altını varmış; "Allah yolunda kullanılsın." diye hepsini Rasûlüllah Efendimiz'e vermiş.

Kimisi malıyla destekleyecek kimisi bilgisiyle, kimisi bedenen çalışarak hizmet edecek.

Bir arkadaşımız bakmış, bizim mecmualar vakfın odasında duruyor. "Bunlar burada durur mu? Verin bana!" demiş, almış, 60 tanesini dağıtmış, dükkânına öyle gitmiş. Üstelik bizim dergâha da bağlı değil, başka bir hoca efendiye bağlıymış; Allah feyzini çok etsin. Bak nasıl sorumluluk duygusuyla hareket ediyor.

Onun için, aziz ve muhterem kardeşlerim, bizim asıl işimiz ne kuyumculuk ne doktorluk ne mühendislik ne memurluk ne esnaflık ne ticaret ne ziraat; bizim asıl işimiz Müslümanlığa hizmettir. Müslümanın asıl vazifesi İslâm dinine hizmettir. Ben çıktım burada vaaz ediyorum, siz duyuyorsunuz. Siz de hizmet

edeceksiniz. Öbür tarafta bunu dinleyen kadınlar da hizmet edecek.

Ben kadınların yanına girebilir miyim? Tak tak kapıyı çalıp evlerine girebilir miyim?

Girememem. Girsem misafir odasına alırlar; beyi gelir, oğlu gelir, onlarla otururum. İslâm'ı kadınlar da kadınlara anlatacak. Kadınlar da kendi aralarında gün yapacaklar; çay ikram edecekler, pasta ikram edecekler ama Allah'ın ayetlerini okuyacaklar, anlatacaklar; din böyle yayılacak.

Bizim dünyaya dalmamız, zevke şatafata düşmemiz doğru değil. Biz Allah'ın dinine hizmet etmeliyiz. Fakirleri sevmeliyiz, gecekondu muhitlerine gitmeliyiz.

Gecekonduların bu çamurlu sokaklarında yetişen çocuklar müslüman mı oluyor, cahil mi oluyor? Hırsız mı, bilgisiz mi, kalitesiz mi, seviyesiz mi, tahsilsiz mi oluyor? Hasta mı oluyor, verem mi oluyor, kan mı kusuyor? Ölüyor mu, kalıyor mu? İlgileneceğiz, takip edeceğiz.

"—Müslüman müslümanın kardeşidir."

Lafla olur mu? Kardeşiysen git gör. Kardeşinin halini sor. Sen orada yaşa, ötekisi burada kan tükürsün. O "Yedi tane, dokuz tane çocuğu besleyeceğim." diye uğraşsın; sen yiyemediğin yemekleri çöpe dök. Olur mu?

Allah hepimize rızasının gereğini yapmayı nasib eylesin…

Peygamber Efendimiz müslümanların yoksullarının, fakirlerinin, zayıflarının yanına giderdi. Onları ziyaret ederdi, hastalarını yoklardı, arardı sorardı. Ölürse cenazelerine gider, son vazifelerini îfâ ederdi. Mütevazı bir peygamberdi.

Biz de onun ümmetiyiz, biz de öyle olacağız. Yoksul babası olacağız. Yoksulların, miskinlerin, fakirlerin hâmîsi, himayecisi, takipçisi olacağız ki, bizim müslüman olduğumuz, Peygamber Efendimiz'in yolunda yürüdüğümüz belli olsun.

e. Hurma Getirilince İçine Bakardı

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[3]

---

[3] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.106, no:18189; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6928.

كَانَ يُؤْتَى بِالتَّمْرِ فِيهِ دُودٌ ، فَيُفَتِّشُهُ يُخْرِجَ السُّوسَ مِنْهُ

(د. عن أنس)

RE. 548/12 (*Kâne yü'tâ bi't-temri fîhi dûdün, feyüfettişühû yuhricü's-sûse minhü*) "Peygamber SAS kendisine hurma ikram edildiği zaman, 'Hurma sağlam mı, kurtlanmış mı kurtlanmamış mı?' diye takip ederdi. Hiç bakmadan yemezdi, sağlam olup olmadığına bakardı."

f. Yeni Doğan Çocuklara Dua Ederdi

Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[4]

كَانَ يُؤْتَى بالصِّبْيَانِ ، فَيُبَرِّكُ عَلَيْهِمْ ، وَيُحَنِّكُهُمْ ، وَيَدْعُو لَهُمْ

(ق. د. عن عائشة)

RE. 548/13 (*Kâne yü'tâ bi's-sıbyâni, feyüberrikü aleyhim, ve yuhannikühüm ve yed'û lehüm.*) "Yeni doğmuş yavrular, bebekler, küçük çocuklar Peygamber Efendimiz'e getirilirdi. O da onlara dua ederdi. 'Allah bunlara bereket ihsan etsin, mübarek eylesin!' diye çeşitli şekillerde onlara güzel hayır dualarda bulunurdu."

g. Yaş Hurma İle Karpuzu Beraber Yerdi

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[5]

---

[4] Müslim, *Sahîh*, c.II, s.135, no:430; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.414, no:3956; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.432; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.378, no:23950; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.154, no:18489; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6929.

[5] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.134, no:7137; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.44, no:7907; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.111, no:5995; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.III, s.210, no:1208; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII,, s.154; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.106, no:18190; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.174, no:517; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6930.

كانَ يَأْخُذُ الرُّطَبَ بِيَمِينِهِ ، وَالْبِطِّيخَ بِيَسَارِهِ ، فَيَأْكُلُ الرُّطَبَ بِالْبِطِّيخِ ،
وَكَانَ أَحَبَّ الْفَاكِهةِ إِلَيْهِ (طس. ك. وأبو نعيم في الطب عن أنس)

RE. 548/14 (*Kâne ye'huzü'r-rutabe bi-yemînihî, ve'l-bittîha bi-yesârihî, feye'külü'r-rutabe bi'l-bittîhi, ve kâne ehabbe'l-fâkiheti ileyhi*) "Efendimiz SAS bir eline hurmayı alırdı, bir eline karpuz veya kavunu alırdı ve böyle hurmayı karpuzla kavunla beraber yerdi."

Bıttıh karpuza da, kavuna da denilir; her ikisine de şamil bir kelime. En çok sevdiği meyve buydu. Efendimiz böyle yapardı çünkü hurma tatlıdır, ötekisi de suludur. Memleket sıcak, hararet yapıyor. Mübarek, onun hararetini ötekisinin sulu tadıyla birleştirerek yemeyi çok severmiş; Allah şefaatine nail eylesin... Keyfi, zevki, arzusu o tarzdaymış.

h. Cebrâil AS'dan Kur'ân-ı Kerîm'i Beşer Beşer Alırdı

Hz. Ömer RA'dan rivayet edilmiş:[6]

كانَ يَأْخُذُ الْقُرْآنَ مِنْ جِبْرِيلَ خَمْسًا خَمْسًا (هب. عن عمر)

RE. 548/15 (*Kâne ye'huzü'l-kur'âne min cibrîle hamsen hamsâ.*) "Peygamber SAS Efendimiz Cebrail AS'dan Kur'ân-ı Kerîm'i beşer beşer alırdı."

Beşer beşer ne demek? Beş âyet beş âyet mi alırdı? Beş sûre beş sûre mi, beş aşır beş aşır mı? Beş hizib beş hizib mi?

Bir cüzün parçasına hizb derler. "Onu zikretmedi." diyor alimler. Şerhine baktım; "Râvîler beşten kastın ne olduğunu söylemedi." diyor. Demek ki orası biraz meçhul kalmış ama biz beş âyet diye düşünelim.

Tabi o peygamber. Allah ona muazzam bir zekâ, muazzam bir hafıza, muazzam kabiliyetler vermiş. Maddeten, mânen, kalben,

---

[6] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.152, no:18472; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6931.

aklen, fikren, her bakımdan şâheser, müstesnâ bir durumu var. Biz kendi âciz nâçiz halimize göre yorumlayalım.

Kur'ân-ı Kerîm Peygamber Efendimiz'e böyle beş beş verildiğine, o da beş beş aldığına göre, biz de bu rivayete göre kendimizi ayarlayacak olursak; her gün beş âyet ezberlesek, beş ayet öğrensek ne güzel olur. "Beşer beşer, beşer beşer" derken bir senede Kur'ân-ı Kerîm'in dörtte biri tamam olacak. Üç dört sene içinde Kur'ân-ı Kerîm'in tamamına âşinâlık ve belki de hafızlık nasip olur.

Bir doktordan bahsediyorlardı, Erenköy'de oturuyormuş. Erenköy'den Haydarpaşa'ya trenle geliyor, trenden iniyor vapura biniyor, Karaköy'e vapurla geliyor, oradan da işine gidiyor. Yolculuk esnasındaki zamanını değerlendirmek için her sabah ezberleyebileceği kadar âyeti yazar, yanına alır, o gün onun üzerinde çalışırmış; böylece hafız olmuş. Erenköy'de işine gelirken giderken hafız olmuş. Aşk olunca Allah neler nasib ediyor.

Kur'ân-ı Kerîm, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kelamıdır, harikadır, bizim için çok büyük bir hediyedir, Allah-u Teàlâ hazretlerinin bizlere en büyük ikramıdır. Peygamber Efendimiz'in daimî mucizesidir. Onun için o büyük mukaddes kitap, büyük bir yâdigâr. Orada bir duvarda asılı, cüz kesesinin içinde duruyor ama biz Kur'an okumayı bilmiyoruz.

Birisi gelmiş, bizim dün konuştuğumuz mühendis kardeşimize:

"—Hocam, Kur'an'dan bir sayfa aç." demiş, açmış.

"—Baştaki kelimeyi oku!" demiş, okumuş.

Aşağı kadar gerisini kendisi getirmiş. Başka sayfa açtırmış. Baş kelimeyi okumuş, orta kelimeyi okumuş aşağısını yine ezbere söylemiş. Güzel! Amerika'da bulunan o mühendis kardeşimiz;

"—Ben onun kadar kuvvetli hafız görmedim." diyor. Bunlar da bu durumuna hayran kalmış.

"—Hocam, Arapçan da var mı?" demiş.

Arapça'sı yok.

Kàle ne demek? *Kul* ne demek? *Yâ eyyühe'llezîne âmenû* ne demek? Bilmiyor, Arapça'sı yok. Onu sorunca hafız;

"—Tam yaramın üstüne parmak bastın, beni tam acıyacak yerimden yakaladın. Ben de onun ızdırabını çekiyorum." demiş.

Kur'ân-ı Kerîm ezberinde ama mânasını bilmiyor. Bir de

mânasını bilse ne şâheser olacak.
Kardeşimiz:
“—Ben Amerika’da bulundum, başka yerlerde bulundum; biz müslümanların ilk işi Kur’ân-ı Kerîm’i, Arapça’yı öğrenmek. Zor da değil, öğrenilebilir.” diyor.
Arapça Kur’ân-ı Kerîm’in lisanı olduğundan, Peygamber Efendimiz’in dili olduğundan, hadisler Arapça söylenmiş olduğundan Arapça’yı öğrenmemiz lazım, Arapça’ya çalışmamız lazım. Çalışacaksınız, yavaş yavaş öğreneceksiniz. Bir dil sahibi olmak, yeni bir insan olmak demektir. İki dil bilen insan, iki insan demektir. Üç dil bilen insan üç insan demektir. Dört dil bilen insan dört insan demektir; güzel…

Dil öğreneceksiniz ama ilk önce Arapça’yı güzel bir tarzda öğreneceksiniz ki, zevkine varasınız. Tercümelerde zevk kalmıyor. Yapma çiçekle hakiki çiçek, hakiki gül bir olur mu? Tercüme o…
Tercümede mütercim metni okuyor, aklına gelen bir mânayı bu tarafa yazıyor. O metnin tam mânası değil, mütercimin kendi ifadesi. Onun yerine geçmez. Hukuken bile kıymeti yok. Aslı varken ötekisinin kıymeti yok çünkü çeşitli mânalara gelebilir.
Mesela; “Allah, mü’minleri altından ırmaklar akan cennetlere sokacak.” âyet-i kerimesi.
“Altından ırmaklar akan cennetler” ne demek bu? Yani altın; şu parmağımıza taktığımız, yüzük yaptığımız altın mı böyle şırıl şırıl akacak? O ırmaklar altın ırmakları mı?
Hayır, “Aşağı taraflarından şırıl şırıl cennet ırmaklarının aktığı cennet bahçeleri, cennet köşkleri...” demek. “Altından ırmaklar akan” deyince insanın aklına Arapça’sında olmayan bir mâna geliyor, kafası karışıyor. Terceme olmasaydı; (*tecrî min tahtihe’l-enhâr*) denildiği zaman *min tahtihâ* sözünden altın veya gümüş mânası çıkmadığından hiçbir mesele yoktu.
Onun için aslını öğreneceğiz, Arapça’ya çalışacağız. Yaşlı da olsak genç de olsak Arapça öğrenmeye başlayacağız. Bir defter bir kitap edineceğiz; cümleleri yavaş yavaş pratikten ezberleyerek, günden güne ilerleterek Arapça öğreneceğiz. Çünkü Kur’an’ı okuyacağız, Kur’an’ı anlayacağız; hadîs-i şerîfi okuyacağız, hadîs-i şerîfi anlayacağız.
Allah bize kolaylıklar ihsan eylesin…

Peygamber Efendimiz Cebrail AS'dan Kur'ân-ı Kerîm'i beşer beşer alırmış. Biz de beşer beşer öğrenelim. Kur'ân-ı Kerîm'in ehli olalım. Allah-u Teàlâ Hazretleri âhirette cennete giren kuluna emredecek; "Kur'an'ı oku!" O ne kadar âyet okuyorsa okuduğu âyet sayısınca derecesi yükselecek. Hepsini okursa cennetin en yüksek derecesine çıkacak.

Çünkü Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[7]

---

[7] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.1919, no:4739; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.70, no:1452; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.173, no:2907; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.76, no:211; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.69, no:500; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.324, no:118; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.13, no:73; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.324, no:1932; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.19, no:8037; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.326; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.445, no:3766; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.84, no:475; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XI, s.277, no:4470; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.14, no:14; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.475, no:40139; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.I, s.93, no:208; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.169, no:2847; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.398; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.109, no:1767; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.194; Hz. Osman RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2909; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.528, no:3337; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.134, no:698; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.227, no:1241;

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ (خ. عن عثمان)

(*Hayruküm men tealleme'l-kur'âne ve allemehû*) "Sizin en hayırlınız, Kur'an-ı Kerim'i öğrenenlerdir ve öğretenlerdir."

Müminlerin en hayırlısı kimdir? "Kur'ân'ı en iyi bilendir." İmamlığa da o layıktır, emirliğe de o layıktır; her şeye o layıktır. Çünkü Kur'an'ı iyi biliyor, Allah'ın ahkâmını iyi biliyor; onun için.

O bakımdan, aziz ve muhterem kardeşlerim; biz de Rasûlullah Efendimiz gibi Kur'ân-ı Kerîm'i hamsen hamsen, beşer beşer alalım, anlayalım, öğrenelim. Arapça'sına da çalışalım, has müslüman olalım. Allah'ın emirlerini anlaya anlaya, duya duya işleyelim. Böylece Rabbimizin rızasına vasıl olalım!

i. Güzel Kokuyu Çok Severdi

Selemetü'bnü'l-Ekvâ RA'dan rivayet edilmiş:[8]

كَانَ يَأْخُذُ الْمِسْكَ، فَيَمْسَحُ بِهِ رَأْسَهُ وَلِحْيَتَهُ

(ع. عن سلمة بن الأكوع)

RE. 548/16 (*Kâne ye'huzü'l-miske, ve yemsehu bihî re'sehû ve lihyetehû.*) "Kendisine misk ikram olunduğu zaman alırdı, onu başına ve sakalına sürerdi."

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.301; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X, s.459, no:5628; Hz. Ali RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.18, no:1614; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.206, no:1157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.191; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.V, s.290; Ukaylî, *Duafâ*, c.I, s.218, no:266; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.525, no:2351, 2353; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.393, no:1251; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.400, no:12178.

[8] İbn-i Hacer, *Metàlibü'l-Àliyye*, c.I, s.30, no:21; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.5, no:6220; Selemetü'bnü'l-Ekvâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.123, no:18292; Câmiü's-Sağîr, c.II, s.204, no:6932.

Efendimiz güzel kokuyu çok severdi. “Güzel koku, sizin dünyanızdan bana sevdirilen üç şeyden birisi” diye güzel kokuyu çok methediyor.

Bu misk denilen koku da hakikaten şâheser bir kokudur. Gerçekten hakiki bir miski görseniz, koklasanız çok güzel, çok kibar, çok tatlı bir kokusu vardır. Efendimiz’e de böyle misk ikram edilirdi; başına da sürerdi sakalına da sürerdi.

Efendimiz’in yürüdüğü yollardan, ondan sonra yürüyen kişi; “Buradan Peygamber Efendimiz yürümüş.” diyebilirdi; kokusundan bilinirdi. Pırıl pırıl misk kokardı, süründüğü güzel koku oralarda kalırdı.

j. Sakalını Boyundan ve Eninden Kısaltırdı

Tirmizî Abdullah ibn-i Amr RA’dan rivayet etmiş:[9]

كَانَ يَأْخُذُ مِنْ لِحْيَتِهِ مِنْ عَرْضِهَا وَطُولِهَا (ت. عن ابن عمرو)

RE. 548/17 (*Kâne ye’huzü min lihyetihî min ardıhâ ve tûlihâ.*)

Peygamber SAS Efendimiz sakalının aşağı tarafından da, uzunlamasından da, yan taraflarından da alırdı. Onu öyle her bir tarafa, kendi haline bırakmazdı. Kenarlarından da aşağısından da alırdı. Demek ki sakalını makasla düzenliyor, düzeltiyor. Sakalı şekilsiz değildi; muntazam, kenarından alınmış, aşağısından fazlası alınmış durumdaydı.

Peygamber SAS fazlalıkları alırdı; hiç almadan kendi haline bırakılmış değildi. Sakalını tarardı; sakal tarağını yanından hiç eksik etmezdi. Saç tarağını, misvakını, aynasını, güzel kokusunu yanından eksik etmezdi. Sakalı taralı, kenarları tıraşlanmış, güzel, muntazam bir şekilde olurdu. Kendisi tertemiz, pırıl pırıl kokulu olmaya dikkat ederdi.

Buradan anlıyoruz ki biz de hem kalbimizin temizliğine hem de dışımızın temizliğine dikkat edeceğiz. “Bizden insanlara nâhoşluk

---

[9] Tirmizî, *Sünen* c.IX, s.428 no:2686; Mizzî, *Tehzîbü’l-Kemâl*, c.XXI, s.530; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü’l-Ummâl c.VII, s.126, no:18318; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.204, no:6933.

gitmesin, insanlar bizden nefret etmesin.” diye kendimize çeki düzen vereceğiz.

Efendimiz’in başka tavsiyelerini de göz önüne almalıyız. Meselâ diyor ki:

“—Ağzınız sapsarıyken, pis kokarken benim karşıma gelmeyin!”

Fırçalanmaya fırçalanmaya, misvaklanmaya misvaklanmaya insanın ağzı, dişlerinin üstü tabaka bağlar, sapsarı olur ve ağız kokmaya başlar. Adamla konuşurken ağzının kokusu duyulur.

Veyahut misvaklanmaya misvaklanmaya diş etleri hastalanır, hastalıktan ağzı kokar. Onun için dişleri temiz olacak, yıkanacak. Ayakları, eli, yüzü, ağzı burnu temiz olacak.

Müslüman güzel kokular sürünmüş olacak, taranmış olacak. Gösteriş için değil ama temiz pâk olacak, sevimli olacak; sevimsiz olmayacak, beğenilmeyen tarzda olmayacak.

Soğan sarımsak yemek yasak değil ama Peygamber Efendimiz:

“—Bunları yiyenler bizim mescidimize gelmesin!” diyor.

Neden? Çünkü etraftaki insanlar rahatsız olur. Sen yemişsin, sana zararı olmaz ama ötekisi burnunu kapatır, kaçacak delik arar. Onu rahatsız etmemen gerekiyor.

Ayaklar da öyle; gıcır gıcır tertemiz yıkanmış olması, kokusuz olması gerekiyor. Çoraplar eğer kokuyorsa onu pabucun içinde bırakırsın. Abdest alırsın, ayaklarını güzelce yıkarsın, öyle girersin. Her çeşit temizliğe dikkat etmek lazım!

“—Sakalın boyu ne kadar olacak?”

Ulemâmız, bir eliyle tuttuğu zaman bir tutam olmasını tavsiye etmişler, çok fazlasını uygun görmemişler. Normal bir ölçü olarak bunu veriyorlar. Kenarlarından da aşağısından da fazlaları alınarak güzel bir görünüm içinde olmasına dikkat edileceği bu rivayetten anlaşılıyor.

Sayfayı tamamlamak için kalan iki rivayeti de okuyacağım:

k. Karpuz ve Kavunu Hurmayla Yerdi

Sehl ibn-i Sa’d RA’dan ve Hz. Âişe RA Validemiz’den rivayet

edilmiş:[10]

كانَ يَأْكُلُ الْبِطِّيخَ بِالرُّطَبِ (ه. عن سهل بن سعد ؛ ت. عن عائشة ؛ طب. عن عبد الله بن جعفر)

RE. 548/18 (*Kâne ye'külü'l-bittîha bi'r-rutab*) "Peygamber Efendimiz karpuz ve kavunu hurmayla yerdi." diye.

[10] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.29, no:1766; Ebû Dâvud, Sünen, c.X, s.312, no:3339; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.281, no:14415; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.36, no:5679; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XII, s.52, no:5247; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.404, no:310; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.367; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.162, no:5859; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.402; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.147; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.246; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.I, s.209; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.245; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl c.VII, s.106, no:18191; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6934.

l. Hurmanın Çekirdeğini Başka Tabağa Çıkartırdı

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[11]

كَانَ يَأْكُلُ الرُّطَبَ وَيُلْقِي النَّوَى عَلَى الطَّبَقِ (ك. عن أنس)

RE. 548/19 (*Ve kâne ye'külü'r-rutaba ve yülkı'n-nevâ ale't-tabak.*) "Peygamber Efendimiz hurma yerdi, tabağa çekirdekleri çıkarırdı." Aynı tabağa değil de ayrı tabağa hurmanın çekirdeklerini çıkarırdı.

Yalnız bir şey vardır ki hurma çekirdeği, zeytin çekirdeği yenirse onun da ayrıca şahsa faydası vardır. Peygamber Efendimiz çıkarırdı, fakat yenilebileceğine dair rivayetler de vardır.

Demek ki meyve yeme âdâbında; meyvenin çöpleri aynı tabağa çıkarılmayacak, ayrı yere çıkarılacak. Bir tabağın içinde hem yenilecek şey hem de yenilen şeyin artığı olmayacak. Nezaket ve âdab bakımından öyle olması gerekiyor. Peygamber Efendimiz'in âdetlerinden, tavsiyelerinden.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her halimizi, her işimizi Rasûlüllah SAS'e uydurmaya bizleri muvaffak eylesin... Neticede onun şefaatine erdirsin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylediği gibi, cennet içinde bizi Rasûlüllah SAS Hazretleri'ne komşu eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

03. 12. 1989 – İskenderpaşa Camii

[11] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.106, no:18192; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.204, no:6935.

02. EN ÇOK YEDİKLERİ ARPA EKMEĞİ İDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Muhammedini'l-mustafâ... Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin zevi's-sıdk-i ve'-vefâ...
Emma ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtihâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atün dalâleh, ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَبْدَأُ بِالشَّرَابِ إِذَا كَانَ صَائِمًا وَكَانَ لاَ يَعِبُّ يَشْرَبُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا (طب. عن أم سلمة)

RE. 550/2 *(Kâne yebdeu bi'ş-şarâbî izâ kâne sàimen, ve kâne lâ yeubbü yeşrabü merreteyni ev selâsen.)*
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl…

Aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah'ın selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihan saadetine cümlenizi nail eylesin.
Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek itiyatlarını, ahlâkını, şemâilini ifade eden bölümü *Râmùzü'l-Ehâdis* isimli Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın te'lif eylediği kitaptan takip etmeye devam ediyoruz. Sıra 550. sayfanın rivayetlerini okumaya kadar geldi.
Bu rivayetlerin okunup, Peygamber Efendimiz'in hayatı ve itiyatları, adetleri, *âdet-i seniyyeleri* izah edilip konuya girilmezden önce, başta Peygamber SAS Efendimiz'in rûh-u pâkine hediye olsun

diye… Sonra onun mübârek âlinin, pâk ashabının, kıyamete kadar ona ittibâ eden etbâının, ahbabının ve sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullahın ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in hakiki mürşidleri, Peygamber Efendimiz'in varisleri, ulema-i muhakkıkîn, meşâyih-i vâsılîn hazerâtının… Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtazâ'dan müteselsilen Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle mensublarının ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun, o mübarek evliyaullahın himmetleri üzerimizde hazır olsun diye;

Ahirete göçmüş bütün sevdiklerimizin, yakınlarımızın, büyüklerimizin, analarımızın, babalarımızın; bu beldeyi fethetmiş Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve mübarek ordusunun ve sâir fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin; beldemizin medâr-ı iftihârı Yûşâ AS'ın, Ebû Eyyûb el-Ensârî ve sâir sahabe-i kirâm hazerâtının, cümle sàlihlerin ve evliyâullahın ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenat sahiplerinin ve camimizin bânisi İskender Paşa'nın ruhuna; şu camiden güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, vaizlerin, müezzinlerin, cemaatlerin; caminin çevresinde medfun bulunanların ruhlarına hediye olsun diye;

Ve sâir mü'minîn-i mü'minât ve müslimîn-i müslümât kardeşlerimizin de dereceleri üzere Rabbimiz ruhlarına ihsan eylesin, kabirleri pür nûr olsun, ruhları mesrûr olsun, makamları âlâ olsun… Rabbimiz bize de ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasib eylesin… Huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye bir *Fatiha*, üç *İhlâs-ı Şerif* okuyup öyle başlayalım; buyurun:

……………………………

a. Suyu Süze Süze İçerdi

Biraz önce Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 550. sayfasındaki 2. hadis-i şeriftir.

Ümmü Seleme RA Hazretleri'nden Taberâni Rh.A rivayet

eylemiş:[12]

كَانَ يَبْدأُ بِالشَّرَابِ إِذَا كَانَ صَائِمًا ، وَكَانَ لاَ يَعِبُّ ، يَشْرَبُ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلاَثًا (طب. عن أم سلمة)

RE. 550/2 *(Kâne yebdeu bi'ş-şarâbî izâ kâne sàimen, ve kâne lâ yaibbü, yeşrabü merreteyni ev selâsen.)*

"Oruçlu olduğu zaman meşrubat içerek başlarlardı. (*Ve lâ yaibbu*) Böyle suyu lakır lakır, paldır küldür, lıkır lıkır, çok çok içmezlerdi. Süze süze, sakin sakin, yavaş yavaş içerlerdi. (*yeşrebu merrateyni ev selâsâ*) İki veya üç nefes alarak içerlerdi."

Demek ki bu hadis-i şeriften Peygamber Efendimiz'in oruç meselesinde nasıl davrandığına dair bir işaret; bir de suyu içmenin, meşrubatı içmenin şekline dair bir adab öğrenmiş oluyoruz.

Peygamber SAS Efendimiz tabii sahuru tavsiye ediyor. Oruç tutan kimsenin:

"—Canım ben kavîyim, tahammül edebilirim, akşamdan yedim mi, olur biter." demesi uygun değil.

Oruç tutan kimsenin sahura kalkmasını tavsiye ediyordu. Çünkü sahurun kendisinde bereket var... Zaman olarak da kıymetli, değerli bir zaman. Duaların kabul olduğu bir zaman. Göğün kapılarının açıldığı bir zaman. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin:

"—Yok mu benden bir şey dileyen, haydi gelsin dilesin! Affedeceğim, mağfiret edeceğim, istediğini vereceğim!.." diye kendisinin kullarını teşvik ettiği mübarek bir zaman olduğu için; zaten Müslümanlar, salih kimseler, veli kimseler, abid kimseler, dini iyi bilen kimseler, sevabına düşkün olan kimseler o vakitte umumiyetle uyanmış olurlar, teheccüd namazı kılmaya kalkmış olurlar.

---

[12] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.332, no:766; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.369, no:4885;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.83, no:18070; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6956.

Peygamber SAS Efendimiz sahuru tavsiye ediyor:[13]

---

[13] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.678, no:1823; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.770, no:1095; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.88, no:708; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2146; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.540, no:1692; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11968; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.11, no:1696; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1937; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.245, no:3466; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.295, no:2028; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.58, no:60; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.235, no:2848; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.227, no:7598; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.274, no:8913; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.408, no:3908; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.236, no:7902; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2456; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.35; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.215, no:1425; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.395, no:677; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.55, no:2310; İbnü'l-Cârud, *el-Müntekà*, c.I, s.104, no:383; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.127; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.354, no:283; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIL, s.230; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.177, no:2737; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.238; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.140, no:2144; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1936; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.138, no:10235; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.7, no:5073; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.217, no:1821; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.75,

تَسَحَّرُوا ، فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةٌ (ط. حم. خ. م. ت. ن. ه. حب. عن أنس ؛ ن. حل. حم. خط. ض. عن أبي هريرة ، و أبي سعيد ، وجابر)

RE. 251/7 (*Tesahharû, feinne fi's-sahùri berekeh*) "Sahur yapın! Çünkü sahurda hayır, bereket, nimet vardır; manevî lezzetler, hikmetler vardır." buyuruyor.

Onun için kalkın sahur yemeği yeyin. Azıcık bir şey de olsa, birkaç lokma da olsa, bir su içmek şeklinde de olsa sahuru yapması lazım müslümanın... Bir edep bu.

Tabii ertesi gün uzunca bir zaman aç ve susuz kalınacağın için; hele hele Suudî Arabistan'da bilmiyorum, oraları görmüş kardeşlerimiz, onlar daha iyi anlayacaklardır; başkası belki anlayamaz. Öyle bir amansız sıcak oluyor ki, insanın eli ayağı

---

no:2454; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.305; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.395, no:675, 576; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.69; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.515; İbn-i Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, c.IX, s.62; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.300, no:510; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.103; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.67, no:712; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2745; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2147-2151; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.377, no:8895; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.175, no:4990; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.162, no:253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.228, no:7601; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8914; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II,s.75, no:2457; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.322; İbn-i Hibbân, *Tabakàtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.20; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.233, no:2719; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.15; Dâra Kutnî, *İlel*, c.XI, s.103; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2744; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.32, no:11299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.91, no:8064; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8920; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe,* c..I, s.1185; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.90; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.111, no:1116; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.98; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.60, no:1126; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.849, no:23966; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.361, no:976; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.262, no:10736.

kesiliyor. Fevkalade sıcak bir ülke. Tabii su ile oruca başlamak uygun. Suyu içecek, depo edecek ki mümkün olduğu zaman susuzluk çekmesin. Sahur yapacak ki mümkün olduğu kadar halsizlik olmasın, ibadetini de yapabilsin diye.

Peygamber Efendimiz iftarı da tavsiye ediyor.

"—Canım işte ben dayanabilirim. Nasıl olsa iftar ederiz, hele dur bakalım…"

"—Hayır!"

İftarı da acele yapmayı tavsiye ediyor.

"—Peki o zaman ne yapalım? İftarı acele yapmak gerektiğine göre, kuralım evimizde sofrayı, yemeği yiyelim, namazı nasıl olsa bir kılarız…"

O da doğru değil. O da namazı çok geriye atıyor. Akşam namazını çok ötedeki bir zamana atıyor, yatsıya yaklaştırıyor. Bir de insana bir rehavet çöküyor, orucun üzerine bir şey yediğini zaman… Artık namazlar biraz tatsız, tuzsuz oluyor. Onun için bu işin kestirme şekli, orucu hemen açmalı… İftariye dediğimiz, hemen iftar etmeye vesile olacak birkaç şeyle orucu hemen açmalı ondan sonra akşam namazını kılmalı ki, oh ferah, ondan sonra artık istediği kadar rahat durabilir yatsıya kadar.

Bir de Suudlular bir kurnazlık düşünmüşler, çok hoşuma gidiyor. Ramazan'da yatsı namazını biraz geç kılıyorlar, yarım saat daha geç kılıyorlar. Güzel… Yani karar vermiş onların diyanet teşkilatı, devlet teşkilatı. İftarın okunmasından iki saat sonra yatsı kılınacak diye. Tamam. Herkes ona göre yemeğini yiyor, abdestini alıyor, camiye yetişiyor.

Biz öyle yapmıyoruz, sanki yatsının vakti hemen kaçacakmış gibi. Evvel vaktinde kılarsak zaten o akşamla yatsının arasını diyanet bir saat yirmi dakika yahut bir saat on dakika koymuş. Ötekisi bir saat yirmi dakika koymuş. Daha ötekisi bir saat otuz dakika koymuş. İhtilaflar var, çeşitli fikirler var. o evvel vaktinde kılmak gerekmez, azıcık tehir edersin, herkesin dediği olur, gönlü olur. Hem de oruç güzel tutulmuş olur.

b. Orucu Hurma İle Açardı

İftar etmeyi de hurma ile yapmayı severdi Peygamber Efendimiz. İkinci rivayette onu göreceğiz:[14]

كَانَ يَبْدَأُ إِذَا أَفْطَرَ بِالتَّمْرِ (ن. عن أنس)

RE. 550/3 (*Kâne yebdeu iza eftare bi't-temri*) "Peygamber SAS Efendimiz hurma ile iftar ederdi, orucu hurma ile açardı."

Yukarıdaki hadis-i şerifte oruçlu olduğu zaman içmekle başlardı, yani neye başlardı? Oruca başlardı diye anlamak daha doğru… Halbuki galiba öyle anlamamış, tercümede oruçlarını evvela içecek şeyle bozarlardı diye tercüme olunmuş. Tabii oruca meşrubat içerek böyle başlamak şeyi düşünülebilir. O zaman altındaki hadis-i şerifle de bir farklılık da meydana gelmemiş olabilir.

Eğer o da orucu bozmak manasına düşünülecek olursa, bu tercümeyi yapan Abdülaziz Hocaefendi'nin kanaati gibi; o zaman demek ki bazı kereler suyla iftar ediyordu, bazı kereler hurmayla iftar ediyordu diye bir mana ortaya çıkmış olacak.

Ama biliyoruz ki bir başka hadis-i şeriften, Peygamber Efendimiz'in kendisinin tavsiyesi var ki:

"—İftarı su ile açarsanız halsizlik olur." diye ikazı var.

Yani aç karnına birden su ile açtığınız zaman, insanda bir nasıl oluyorsa, sindirim sisteminde bir halsizlik, bir dermansızlık durumu olabiliyor. Onun için *eftara* demek, iftar etmek demek, o doğru. Hurma ile açmak daha uygun olmuş oluyor. Ötekisi de oruca başlamak yani sabahleyin, sahur bitimi zamanı diye anlamak daha uygun olabilir.

Temr, olmuş hurma demektir. Hurmanın çok çeşitleri vardır. Peygamber Efendimiz'in en çok sevdiği hurma çeşidi, yarısı olmuş

---

[14] Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.253, no:3318; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.348, no:5517; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.83, no:18071; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6957.

yumuşamış, yarısı da daha taze kıtır kıtır olan hurma şekli. Ona *rutab* deniliyor. Hurma dediğimiz şeyi bilmeyen arkadaşlarıma biraz anlatayım.

Hurma bizim *hünnap* gibi kıtır kıtır olur ilk önce. Fakat uç tarafından yumuşamaya başlar. Bir ucu yumuşar, yavaş yavaş ilerler yumuşaması. Ortasına kadar yumuşar, sonra tamamı yumuşar. Bizim bildiğimiz yumuşak, tatlı hurma haline gelir. Ama yarısı yumuşayıp da yarısı kıtır kıtır taze, sulu olduğu zaman çok tatlı olur. Sanki şeyin içine badem katmış gibi. Efendimiz de onu severmiş. Kendisine rutab yani yarısı olmuş, yarısı taze hurma ikram edildiği zaman onunla başlarmış. O olmadığı zaman kuru, bildiğimiz normal, yıllanmış diyeceğiz, öyle hurmayla iftar edermiş.

Tabii böyle tatlıyla iftar etmek kuvvetlendiriyor. Suyla iftar etmek insanda bir halsizlik meydana getiriyor. İftarı demek ki mümkünse hurmayla yapacağız veya zeytinle yapacağız. Onun hakkında da rivayet var.

Aşağıda da gelecek, Peygamber Efendimiz sadece Ramazan'da oruç tutmazdı; Ramazan'ın dışındaki zamanlarda da oruç vardır. O oruçlar sevap kazanmaya, ecir kazanmaya vesiledir. Mecbur değildir, mecburi olan oruç, senede bir ay, ramazan ayı orucudur ama onun dışındaki oruçların da çok sevabı var, faydası var. Onlar da aşağıda gelecek, hangi oruçlar olduğuna dair rivayetleri okuyacağız.

c. Gezmek İçin Şehrin Dışına Çıkardı

Geçelim üçüncü hadis-i şerife. Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[15]

كَانَ يَبْدُو إِلَى التِّلاَعِ (د. حب. عن عائشة)

---

[15] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.478, no:2119; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.58, no:24352; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.203, no:580; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.311, no:550; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.190, no:4747; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.322, no:25813; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.74, no:18030; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6958.

RE. 550/4 (*Kâne yebdû ile't-tilâi*) “Peygamber SAS Hazretleri, tenezzüh için şehrin dışına, ağaçlık, kuyu, çeşme başı olan yerlere çıkar idi ashabıyla... Öyle çıktığı ve oralarda tenezzüh, yani bizim piknik yaptığımız gibi yaptığı olurdu.”

Biliyoruz o zaman Kubâ köyü, Medine-i Münevvere’ye mesafeli bir köydü. Şimdi aşağı yukarı evler birbirine bitişmiş gibi. Yine arada bazı hurmalıklar var ama artık hemen Medine’nin bir mahallesi gibi olmuş.

Efendimiz cumartesi günleri Kubâ mescidine gitmeyi çok severdi. Hatta buyurmuş ki:[16]

مَنْ تَطَهَّرَ فِي بَيْتِهِ، ثُمَّ أَتَى مَسْجِدَ قُبَاءَ، فَصَلَّى فِيهِ صَلاَةً، كَانَ لَهُ كَأَجْرِ عُمْرَةٍ (ه. عن سهل بن حنيف)

[16] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.331, no:1402; Sehl ibn-i Huneyf RA’dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.263, no:34963; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.28, no:1608; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XX, s.161, no:21785.

(*Men tetahhera fî beytihî, sümme etâ mescide kubê, fesallâ fîhi salâten, kâne lehû keecri umretin.*) “Kim evinde gusül abdesti alır, boy abdesti alır, sonra gider Kubâ Mescidi’nde namaz kılarsa, bir umre yapmış gibi sevap kazanır.”

O da bir bakımdan da Peygamber Efendimiz’in ne kadar vefalı olduğunu gösteriyor.

Çok vefalı idi, çok hatır kollayan, hatırı sayan, çok vefalı insandı Efendimiz SAS. Medine-i Münevvere’ye ilk geldiği zaman Kuba köyüne indi, hicret ettiği zaman, hicret yolundan geldi, Kuba’da birkaç gün ikamet etti. Orada hurmalıkların, bağlıkların olduğu yerde... Ondan sonra Medine-i Münevvere’ye geçti. Yani hemen, birden Medine-i Münevvere’ye girmedi Peygamber Efendimiz.

İşte o ilk misafir olduğu yeri, kendisini orada ilk misafir eden kimseleri, hiçbir şeyini unutmazdı Efendimiz. Kendisine iyilik yapmış olan kimseleri, küçükken ailesine gelip de hizmet edenleri, süt annesini, süt kardeşlerini ve sairelerini… Hiç kimseyi, hiç ihmal etmezdi.

Herkesin gönlünü yapacak, herkesin kalbini hoş tutacak, herkese sevgisini gösterecek tarzda, çok geniş bir sevgisi ve çok güzel bir örnek alınacak vefası vardı. Bu vefası yerlere, mekânlara karşı da öyleydi. Kuba madem öyle bir yer, orayı ziyaret ederdi. Her cumartesi itiyadı, gidiyor, Kuba’yı ziyaret ediyor, mescidinde namaz kılıyor.

Meselâ, Uhud Dağı’na bakarak demiş ki:[17]

أُحُدٌ جَبَلٌ يُحِبُّنَا ونُحِبُّهُ (طس. عن أنس)

---

[17] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.539, no:1411; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1011, no:1392; Ebû Humeyd es-Sa’dî RA’dan.

İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.42, no:3725; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.255, no:1905; Taberânî, *Müsnedü’ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.11, no:2585; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.V, s.58, no:131; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.IV, s.224, no:1037; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.308, no:889; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VII, s.90, no:6467; Ukbe ibn-i Süveyd, babasından.

Kenzü’l-Ummâl, c.XII, s.485, no:34986; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.56, no:137; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.I, s.462, no:738.

RE: 18/5 (*Uhudün cebelün, yuhibbünâ ve nuhibbühû.*) "Uhud öyle bir dağdır ki, biz onu severiz, o bizi sever." buyurmuş. Böyle şeyleri var.

O Uhud Dağının etekleri ve Medine'yle arasındaki yerler yemyeşil hurmalıktı. Onun civarındaki bazı yerlerde de bazı kaleler vardı, yahudilerin filan oturduğu yerler vardı. Sonradan fethedildi. Surlu falan yerlerdi. Müslümanların eline geçti sonradan.

İşte o hurmalıklara çıkıp, orada tenezzüh ettikleri, gezindikleri olmuş Peygamber SAS Efendimiz'in. Biz de Rh.A Hocamızla hatırlıyorum, Uhud Dağı'nın yakınlarındaki bahçelere nasib oldu gittik, tadına doyum olmuyor. Koyu gölgelik, hurma ağaçlarının altından derin, geniş bostan kuyuları falan olan bahçeler var oralarda... Motor da koymuşlar şimdi pata pata pata çalıştıkça bacak kalınlığında su çıkıyor, filan. Güzel şeyler… Allah ziyaret etmemiş kardeşlerimize de oralarda ziyaretler nasib etsin...

Tabii Peygamber Efendimiz Uhud şehidlerini ziyaret ederdi. Dua ederdi, ziyaret ederdi. O ziyaretleri de oralara gitmiş olan kimselerin yapması uygun olur.

d. Müslümanların Elinin Değdiği Sudan İçerdi

Taberânî Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet ediyor:[18]

كَانَ يَبْعَثُ إِلَى الْمَطَاهِرِ ، فَيُؤْتَى بِالْمَاءِ ، فَيَشْرَبُهُ ، يَرْجُو بَرَكَةَ أَيْدِي الْمُسْلِمِينَ (طس. حل. عن ابن عمر)

(*Kâne yeb'asu ile'l-matàhiri, feyü'ti bi'l-mâi, feyeşrebuhû, ve yercû berekete eydi'l-müslimîn*)

(*Kâne yeb'asu ile'l-matàhiri*) "Peygamber Efendimiz su havuzlarının, çeşme diyelim, havuz diyelim; olduğu yerlere bir müslüman gönderirdi, hizmetçi gönderirdi, adam gönderirdi. (*Feyü'ti bi'l-mâi*) Oradan su getirtirdi. (*Feyeşrebuhû, ve yercû berekete eydi'l-müslimîn*) Onu içerdi ve müslümanların elinin değdiği şeyden, bereket beklerdi. Bunun bereketi var diye düşünerek yapardı bunu."

Matahir demek, temizlenme, abdest alma, taharet yapma yeri demek. *Matahir* taharet kelimesiyle ilgili ism-i mekân sigasının cemi oluyor. *Mathar*, *matahir*, abdest aldıkları yer…

Abdesti nasıl alırlardı? Naylon ibrik vardı da hemen oradan doldurup dökerler miydi? Hayır… Büyük havuz var, önce ellerini yıkarlardı. Ondan sonra daldırıp, elleriyle suyu alıp yıkarlardı. Tabii eli değiyor suya... Ama ilk önce böyle bir abdest alınır mı, alınır. Mesela elinizde bir tas var, alınır mı böyle bir abdest, alınır. Ama ilk önce elinin yıkanması lazım. El temiz olduktan sonra oradan daldırılıp, alınıp, ondan sonra abdest alınabilir.

Peygamber Efendimiz böyle havuzlardan, temizlenme, abdest

---

[18] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.242, no:794; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.30, no:2791; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.502, no:1071; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.203; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.112, no:18231; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6959.

alma yerlerinden; su getirtirdi ve müslümanların ellerinin değdiği şeyden bereket umardı, beklerdi. Ondan dolayı yapardı. Müslümanların eli değiyor ya abdest alacak diye oradan…

Hocamız Rh.A'i de hatırlarım, şu hanesinde ihvan toplanırdı. Hele en son sene Ramazan'da, böyle çok uzun zikirler yaptırırdı. Kardeşlerimizin ceketinin üstüne terinin çıktığını bilirim. Zikrederken, ceketin üst tarafına terin ıslaklığının çıktığını, o kadar terleyecek gibi sıcak havada falan. Zikir yaptırırdı vefatına yakın zamanlarda… Hem de ileri zikirleri yaptırırdı. Kalp zikri, ruh zikri, sır zikri, hafi zikri, ahfâ zikri diye onları yaptırırdı. Artık demek ki vefatına işaretmiş. Onları öyle göstermiş oluyor.

Tabii içeride nefes kokardı. Hani vitrinlere bile kuyumcular ampulleri koyuyorlar. Sıcaklığı insanın yüzüne vuruyor, çok sıcak oluyor ya. O kadar vücut orada *Allah* demiş, *Lâ ilâhe illa'llah* demiş, terlemiş, teri sırtına çıkmış… Şimdi böyle evde hizmet eden hanımlar falan, hacı teyzeler falan; misafirler gittikten sonra camları açıp havalandırmak isterlerdi. Zikir yapılan salonda nefes

kokuyor, havalansın diye. Hocamız kat'iyyen açtırtmazdı. Dursun derdi, açmayın derdi.

Yani orada terli bir kimse olduğundan değil. Orada zikir yapıldı, oranın havası mübarekleşti, bereketli oldu diye, camları açtırtıp da havasını değiştirtmezdi.

Peygamber SAS Efendimiz de oralardan, o havuzlardan su getirtirdi de onu içerdi ve müslümanların o ellerinden bereket umardı Peygamber SAS Efendimiz. Demek ki, müslümanların her şeyi mübarek olduğu için…

Müslümanın her şeyi mübarek, müslüman kıymetli bir varlıktır. Biz birbirimizin kıymetini bilmiyoruz ama Allah indinde müslümanın çok kıymeti var. Birbirimizi kırıyoruz, incitiyoruz, çeşit çeşit cahillikler yapanlar oluyor ama Allah indinde müslümanın çok kıymeti var. müslümanın her şeyi hayırdır, berekettir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[19]

سُؤْرُ الْمُؤْمِنِ شِفَاءٌ

(*Sü'ril-mü'mini şifaun*) "Müslümanın suyunun artığı şifadır." Bardağı içmiş, yarısı kalmış. Şarrr dök aşağıya… Yok dökme, mü'minin artığı şifadır. Şifa var orada…

"—Canım dudağı değdi, dili değdi."

Değdi ama, Peygamber Efendimiz şifa var diyor işte.

"—Neden?"

Çünkü buyrulmuş ki:[20]

---

[19] *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.458, no:1500.

[20] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.471, no:274; Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.203, no:112; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.292, no:200; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.471, no:10087; Tahàvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.13. no:6; Ebû Hüreyre RA'dan.

Müslim, *Sahîh*, c.II, s.295, no:557; Neseî, *Sünen*, c.I, s.442, no:268; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.291, no:199; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.157, no:528; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.402, no:23464; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.69, no:1258; Huzeyfe RA'dan.

إِنَّ الْمُسْلِمَ لاَ يَنْجُسُ (حم. خ. ت. د. عن أبي هريرة)

(*İnne'l-müslime lâ yencüsü*) "Müslüman necis olmaz!"

Müslümanın dili temizdir, dudağı temizdir, eli temizdir, yüzü temizdir, kalbi temizdir; her şeyi temizdir.

Müslümanın her şeyinden hayır olur, her şeyinden bereket gelir. Abdest aldığı yer, elini değdiği yer, hepsi temizdir. Suyunun artığı, yemeğinin artığı… Hadi, hanımlar bazı yerlerde; yemek yenmiş mi? Yenmiş. Yenmemiş mi, yarım mı kalmış tabak? Hadi boca ediyorlar çöp tenekesine, gidiyor. Olur mu? Müslümanın artığı şifa.

"—Canım kim yemiş, nasıl yemiş, ne bileyim ben?"

Canım işte şifa o, artık o kırık, o şey, onda bir hayır var, bir bereket var; her şeyinde bereket var. Onu Peygamber Efendimiz bizzat kendisi bize gösteriyor. İçiyor. Temiz olmasa içmez, içiyor, kendisi içiyor. Suyu getirtiyor oradan... Beri tarafta su yok mu? Var… Oraya gidiyor, o müslümanların abdest aldığı yerden su getirttiriyor, içiyor ve "Müslümanların elinin değdiği şeyde bereket vardır." diye düşünüyor, onu öyle söylüyor. Onun için bu işin böyle olduğunu bilelim.

"—Acaba yalnız böyle nefesi kuvvetli hocaefendilerin; àbid, zâhid, büyük zatların mı böyle suyunun artığı, bardağının, yemeğinin artığı şifadır?"

"—Hayır, öyle demiyor Peygamber Efendimiz. Tüm müslümanlarınki şifadır. O kardeşinin ki de sana şifadır, beriki kardeşininki de ona şifadır."

Müslümanların birbirini böyle sevmesi lazım, birbirlerine böyle yakın olması lazım! Böyle birbirlerinin kıymetli olduğunu bilip, izaz ve ikram etmesi lazım!

Oraya kadar adam gönder, sen oradan su getir. Durup dururken yormak da istemez Peygamber Efendimiz… Oraya adam gönderdiğine göre, gerçekten şifa var, gerçekten bereket var da ondan öyle yapıyor.

e. Günlerce Aç Geceledikleri Olurdu

Tirmizî, İbn-i Mâce, Ahmed ibn-i Hanbel gibi kıymetli kaynaklar, İbn-i Abbas RA'dan rivayet etmişler. İyi dinleyin ki, bakın ne diyor bu rivayette:[21]

كَانَ يَبِيتُ اللَّيَالِيَ الْمُتَتَابِعَةَ طَاوِيًا ، وَأَهْلُهُ لاَ يَجِدُونَ عَشَاءً ، وَكَانَ أَكْثَرَ خُبْزِهِمْ خُبْزُ الشَّعِيرِ (حم. ت. ه. عن ابن عباس)

RE. 550/6 (*Kâne yebitü'l-leyâliye el-mütetâbiate tàviyen, ve ehlühû lâ yecidûne aşâen, ve kâne eksere hubzihim hubzü'ş-şaîr*)

(*Kane yebitü'l-leyâliye el-mütetâbiah*) "Nice geceler, peşpeşe… Bir gece, iki gece, üç gece, dört gece… Peş peşe nice geceler karnı bomboş, hiçbir şey yememiş, aç olarak gecelerdi Peygamber Efendimiz. (*Ve ehlühû lâ yecidûne aşâen*) Ailesi efradı akşam yemeği bulamazlardı. Oturup da karınlarını doyuracak yemek bulamazlardı." Hatta rivayetler var ki Peygamber Efendimiz karnını doyuruncaya kadar yemek yememiş. (*Kâne eksere hubzihim, hubzü'ş-şaîr*) "Ekseriyetle yedikleri ekmek de arpa ekmeğiydi."

Tabii bizim şimdi İstanbul'da yaşayan kardeşlerimiz, nerede otururlarsa otursunlar., fırın var, pamuk gibi, sünger gibi ekmeği alıyorlar oradan, yiyorlar. Bu kardeşlerimiz bilmez arpa ekmeği ne demek? Arpa ekmeği sokaktaki kara çamur gibi kapkara olur muhterem kardeşlerim. Böyle beyaz olmaz. Islak olur, hamur gibi

---

[21] Tirmizî, *Sünen*, c.VIII, s.363, no:2283; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.102, no:3338; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.255, no:2303; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.328, no:11900; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.222; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.168, no:4805; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.126; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.342; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.400; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.142, no:18416; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6960.

olur. Arpanın yapısından dolayı. Öyle tadı pek hoş olmaz. Sen burada bu ekmeği buluyorsun, bu buğday ekmeği o arpa ekmeğinin yanında, pastanenin güzel, kıymetli pastası gibidir.

Buğday ekmeğini nerede bulacak, ekseriyetle arpa ekmeği yerdi. Yani kapkara, arpadan yapılmış, koyu renkli ekmeği yerdi. Peygamber SAS Efendimiz'in ekseriyetle ekmeği öyleydi. Ailesi çok geceler akşam yemeği yemezdi. Kendisi çok, peş peşe geceler hiçbir şey yemeden, karnı aç yatıp kalkardı.

Tabii bunu her zaman söylüyorum muhterem kardeşlerim, Peygamber SAS Efendimiz'in eline dünyalık geçmez miydi? Fakir miydi? Hayır!.. Peygamber Efendimiz'in elinden nice nice servetler geçerdi. Böyle yığardı altın veya gümüş veya ganimet veya şunu veya bunu… Eline geçeni hemen dağıtırdı fukaraya. Hemen dağıtırdı yoksullara. Allah gene verirdi, ertesi güne bırakmamaya, akşam geleni sabaha çıkartmamaya, hemen dağıtmak suretiyle, ehline ulaştırmaya çalışırdı. Sabah geleni akşama, geceye bırakmamaya çalışırdı. Kendisinin de mübareğin de halin böyleydi. Bizim kendi halimizi görün şimdi. Kendi durumumuzu düşünün. Ne yapmamız lazım?.. O Allah'ın en sevgili kulu olduğu halde böyle mahrumiyetler içinde yaşamış. Biz bunca nimetlere sahibiz, bir güzel kulluk edemiyoruz yani. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi affeylesin, insaf versin. Yoksullara da merhamet etmeyi, onlar için de gayretli olmayı. Hayır hasenat yapmayı cümlemize nasib eylesin.

f. Benî Nadir Hurmalarını Satardı

Buhàrî Hz. Ömer RA'dan şöyle rivayet etmiş:[22]

---

[22] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVI, s.435, no:4938; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.IV, s.18; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.468, no:15478; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.IV, s.284, no:2038; Hz. Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.523, no:11544; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6961.

كَانَ يَبِيعُ نَخْلَ بَنِي النَّضِيرِ، وَيَحْبِسُ لأَهْلِهِ قُوتَ سَنَتِهِمْ (خ. عن عمر)

(*Kâne yebiu nahle beni'n-nadîr, ve yahbisu li-ehlihi*) [Beni Nadr hurmalarını satar, velâkin aile efradı için bir senelik hurma alıkordu.]

Peygamber Efendimiz'e Benî Nadir hurmalıklarından, Hayber'in yakınındaki Yahudi kabilelerinden birisinin malları, mülkleri Müslümanlara geçtikten sonra, onun bir miktarı, humus denilen miktarı Peygamber Efendimiz'e tahsis olunmuştu. O hurmaları, mahsulatını satardı Peygamber Efendimiz. Geliriyle çeşitli işleri görmek üzere. Hurmaların bir kısmını da ailesine ayırırdı. (*Kùte senetihim*) O senenin erzakı olarak ayırır, o hurmaların ailesinin geçiminde medâr olmasına da gayret ederdi.

g. İpekli Elbiseye İzin Vermezdi

Ebû Hüreyre RA şöyle rivayet ediyor:[23]

كَانَ يَتَّبِعُ الحَرِيرَ مِنَ الثِّيَابِ فَيَنْزِعُهُ (حم. عن أبي هريرة)

RE. 550/8 (*Kâne yettebiu'l-harîre mine's-siyabi feyenziuhû*)

Peygamber SAS Efendimiz ipekli gömlek meselesini takip ederdi, peşini bırakmazdı. Kimde görürse ipekli elbiseyi, çıkarttırırdı. İpekli elbise müslüman erkeklere, giyilmesi haram bir kıyafet olduğundan onu çıkarttırırdı, takip ederdi. Eğer ekseriyeti ipekse, onu da çıkarttırırdı. Hani bazen ipekle başka şey karışmış falan oluyor. Safi ipekse veya ekseriyeti ipekse onun giyilmesi erkeklere haram olduğu için takip eder, çıkarttırırdı.

Hanımlar giyebilirler. Hanımlara müsaade olunmuş, erkeklerin ipek giymesi İslâm'da yok.

---

[23] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.320, no:8244; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.248, no:8637; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.120, no:18276; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6962.

h. Güzel Koku Sürünmeyi Severdi

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[24]

كانَ يَتَّبِعُ الطِّيبَ فِي رِبَاعِ النِّسَاءِ (ط. عن أنس)

(*Kâne yettebiu't-tîbe fî ribâi'n-nisâ'*) Peygamber SAS Efendimiz zevcelerinin mahallerinde, menzillerinde, evlerinde, "Güzel kokunuz var mı? Sürmek için güzel koku var mı?" diye sorardı. Varsa isterdi ve onu kullanırdı."

Peygamber SAS Efendimiz'in dünyada, biz bu dünya ehli insanların meta'ları içinde en sevdiği şeylerden birisi, güzel kokuydu. Güzel kokuyu çok severdi. Onun için hanımlarının,

---

[24] Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.272, no:2042; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Câmiü's-Sağîr, c.II, s.206, no:6963.

zevcelerinin yanına vardığı zaman da:

"—Ne haber, var mı güzel kokunuz, sürünelim!" filan diye güzel koku sorar ve onu kendisi sürünürdü.

Sakalına sürerdi, kaşlarına sürerdi, saçına sürerdi ve geçtiği yerlerde kokusundan geçtiği belli olurdu. Zaten sürünmese bile kendisinin latif kokusu vardı, fakat kokuyu da çok severdi.

i. İdrar Yapacağı Yere Dikkat Ederdi

Ebû Hüreyre RA'dan:[25]

كَانَ يَتَبَوَّأُ لِبَوْلِهِ ، كَمَا يَتَبَوَّأُ لِمَنْزِلِهِ (طس. عن أبي هريرة)

RE. 550/10 (*Kâne yetebevveu li-bevlihi, kemâ yetebevveü li-menzilihî.*)

Efendimiz SAS Hazretleri, küçük abdest bozma meselesinde çok dikkat ederdi. Yer seçmekte çok ihtimam ederdi. Sanki evini hazırlıyor gibi, konakladığı yeri hazırlıyor gibi… Hani bir kafile bir yere konaklayacak olsa:

"—Acaba şuraya mı konaklayalım, şurası mı uygun, burası mı uygun?" diye böyle araştırır. Meselâ, bir yerden bir yere göçüyor diyelim bir ordu. Otağ kurulacak. "Acaba neresi uygun? Şurası havadar, şurası manzaralı, şurası kuytu. Şurasının yeri düz, burada taş yok, burası kumluk, burası rahat…" Nasıl insan düşünür. Peygamber Efendimiz de küçük abdest bozma meselesi olduğu zaman böyle yerine dikkat ederek, seçerek giderdi.

Bu seçmesinde –Allah-u a'lem– iki mesele hatırıma geliyor. Birincisi tabii tesettür, yâni görünmemesi… Mâlûm tabii yüz

---

[25] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.253, no:3064; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.482, no:996; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.378; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve'l-Münferid,* c.III, s.362, no:1485; İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.383; İbn-i Abdilber, *el-İstîàb*, c.I, s.312; Yahya ibn-i Ubeyd babasından.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.46, no:17880; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6964.

numaraların evlerin içinde olması yeni bir hadise. Eskiden evlerin içinde helâ olmazdı. Avlunun kokusu duyulmayacak, havası gelmeyecek, en uzak yerinde olurdu. Sıhhî bakımdan da, her bakımdan öyle… Ses duyulmaz, koku duyulmaz. Her bakımdan uygun olan şekil, dışarıda olması.

Bir seyahata çıktığı zaman insan, evi olmadığı zaman, evinde olmadığı zaman, hazır mahalli olmadığı zaman; tabii onu yine bu şehirliler pek anlayamazlar da, belki Hicaz'a karayoluyla gidenler falan bu işin ne kadar önemli bir iş olduğu orada sezmişlerdir. Kamp yapması lazım Müslümanların… Arada böyle yazları filan, dağ başlarına, bir yerlere gidip kamp yapmaları lazım ki bu gibi hadiseleri iyi anlayabilsinler…

Yüz numara yok netice itibariyle fakat abdest bozulacak, abdest alınacak. Bir ihtiyaç… Beşerin ihtiyacı. Nasıl olacak?.. Tabii bir kere sakınacaksın, görünmemesi gereken yerlerini göstermemeye dikkat ederek şöyle bir tenha mahalle doğru gideceksin.

Onun için *halâ* demişler. Helâya gitmek deniliyor. *Halâ'*, Arapçada hiç kimsenin olmadığı boşluk arazi demek. Halâya gitmek ne demek oluyor? Kimsenin görmeyeceği bir yere uzaklaşmak demek oluyor. Artık o *halâ'* yüz numara manasına gelmiş sonradan…

Aslında *halâ', mele'* kelimesinin zıddı. İnsanlarla dolu olan yere *mele'* derler, insanların olmadığı yere de *hala'* derler. Yani (*alâ melei'n-nâs*) ne demek? Herkesin olduğu kalabalık bir yerde…

"—Şu adam şu adamı (*alâ melei'n-nâs*) yumrukladı."

Herkesin gözü önünde şu adam şu adama vurdu demek.

Halâ' ne demek? Hiç kimsenin olmadığı, tenha yer demek. Yani halvet manasına, tenhalık manasına. İşte halâyı gitti sözü de aslında kibar bir söz. Şimdi biz artık onun kibar bir söz olduğunu anlama durumunda değiliz, unutmuşuz. Yani doğrudan doğruya, kaba kaba söylemiyor da, halâya gitti, tenha yere gitti diyor. Bu kibar bir sözdür.

Yüz numaraya gitmeye de büyüklerimiz ne demişler? Abdest

bozmaya gitti demişler. Halbuki abdest ne demek? Eli yüzü yıkamak falan demek. Oraya gittiği zaman abdesti bozuluyor ya… Büyük abdestini yapmaya gitti demiyor, şunu bunu demiyor da, kaba kaba söylemiyor da abdest bozmaya gitti diyor. Kibarlık bu, güzel bir şey. Halâya gitti de öyle. Kibar bir söz.

Şimdi Peygamber Efendimiz'in tabii böyle yer araması bir kere gözden uzak olmasından dolayı. Kimse görmemiştir, kimse bilmez. Kimsenin görmeyeceği uzak bir yerde, mahfuz bir yerde olması… Bu bir.

İkincisi, küçük abdest bozarken, üzerine sıçramaması…

Şimdi bakıyorum millet ayakta... Olmaz. Olur ama olmaz. Yani şar şar şar şar döküldüğü zaman etrafa… O ne kadar kuvvetli aşağıya dökülüyorsa, o kadar kuvvetli etrafa sıçrar. İnsanın ayakları, elbisesi pis olur. Pis olduğu zaman da namazı olmaz, ibadeti olmaz. Yani pis elbiseyle, pis pantolonla ibadet olmaz.

Onun için tabii ayakta olmayacak, çömelecek. Çömeldiği zaman da dikkat etmezse, oradan da sıçrayabilir. Tabii bu gibi şeyleri siz şimdi bilemezseniz, çünkü şehir hayatı yaşıyorsunuz, evlerde yüz numaralar var, vs. Fakat bu durum yine de var muhterem kardeşlerim!

Hanımlar için de bahis konusu, erkekler için de bahis konusu. Bu işi yaparken çok dikkat etmek lazım ki üstüne sıçramasın. Eğer böyle yakın mahalde, sert bir şeye çarparak olursa bu iş, şaldır şuldur etrafa, her tarafa sıçrar. Namaz gider, temizlik gider, olmaz böyle şey yani. Ona çok dikkat etmeleri lazım, üstüne sıçramamasına tedbir almak lazım.

Eğer kırda bayırdaysa, otobüsle bir yere gitmişse, arazide falansa o zaman da yeri iyi seçecek ki kimse görmesin. İyi dikkat edecek ki üstüne sıçramasın. Artık bir taşı mı siper alacak, nasıl yapacaksa, o işi muntazam yapması lazım geliyor.

Bu da temizlikten. Her türlü imkansızlığa rağmen, her türlü mahrumiyete rağmen Peygamber SAS Hazretleri'nin ve mübarek ashabının temizliği, ihtimamı, diş temizliği, tırnak temizliği, koltuk

temizliği, kasık temizliği, diğer temizlikler… İşte gerçek müslümanlık bu…

Dedelerimiz “Pis gâvur!” demişler. Neden? Pis gavur demelerinin birkaç sebebi var. Bir, imanı pis ondan. İmanı yok, imanı yanlış, inancı batıl, boş olduğundan. İkincisi, bilenler bilir Avrupa tarihini okuyanlar bilir. Bu adamların yıkanması yok. Taharetlenmesi yok, dikkat etmesi yok. Kıllarını izale etmesi yok. Kılları mısır püskülü gibi koltuk altında büyüyor. Temizlik olmuyor. Gerçekten pis kokardı eskiden. Kitaplarda okuduğumuza göre…

Şimdi öğrendiler, ilerlediler, toparladılar kendilerini, evlerine banyolar, küvetler yaptılar. Sabah duş alıyor, akşam duş alıyor. Şimdi biz onlar kadar yıkanamaz duruma düştük. Su kesik. Ben şimdi abdest alacağım, alt katlara gittim, su buldum, abdest aldım, buraya geldim. Su yetiremiyoruz. Su kıtlığı var, ısıtma zorluğu var, fakirlik var, şunu var, bunu var derken…

Adam çeşmeye gidecek, sıra bekleyecek de iki kovayı dolduracak. O temizliği nasıl yapsın gibi durum olmuş. Ama dedelerimiz su başlarına çeşmeler kurmuşlar, hamamlar yapmışlar iki adımda bir…

Bir cami yaptıysa, sadece kubbeli bir mekân düşünmemiş. Caminin yanına bir tane hamam lazım demiş, bir hamam yapmış ki girsin yıkansın ihtiyacı varsa... Şarıl şarıl akar sular yapmış. Nerede bir cami varsa, şarıl şarıl akar suyu vardır. Mahmutpaşa olsun, bilmem daha başka camileri falan düşünün. Akar çeşmeleri vardı.

Şimdi belediye onlar mikroplu falan diye biraz kapatıyor ama su kesildiği zaman ne olacak? Onları gene tutmak lazım, hiç olmazsa oradan bir kova alırsın, kaynattıktan sonra mikrobu ölür, kullanabilirsin. O tabii çeşmelerin hepsini kapattılar.

Horhor çeşmesi vardı şurada... Böyle bilek gibi su güldür güldür akar dururdu. Bizim bu caminin olduğu yerde çok şu vardır. Biz bu suların hepsini zayi etmeyelim diye bu inşaatı yaparken avlunun altına depo yaptık. Burada evelallah, şehrin bir koca mahallesine

yetecek kadar suyumuz vardır el-hamdü lillah. Boruyu attık, motor takılır çekilirse herkes istifade edecek kadar evelallah su vardır.

Tabii su temizliğin başı oluyor. Temizlik de imanın yarısı. Temizlik olmadan olmaz. Efendimiz'in bu hususta o zamanın imkânsızlıklarına rağmen titizliğini gösteren bir rivayet oluyor bu. Siz de öyle yapın. Hayatta insanın başına çok şeyler gelir, her zaman böyle şehir hayatı olmaz.

Hoşuma gidiyor benim, bu askerlik falan gibi şeyler.

"—Neden?"

İnsan biraz dünyayı öğreniyor. Hanya'yı, Konya'yı öğreniyor. Evdeki rahatlığı bulamıyor. Çocuklar da biraz meşakkat çeksin. Anasının babasının evinde…

"—Ver baba bana bakalım on bin lira! İşim var…" falan derken.

Orada geçiyor subayın karşısına... "Hazır ol, selâm dur, yat, kalk…" falan derken biraz dünyayı öğreniyor. Böyle mahrumiyetler olabilir. Bu mahrumiyetlerin karşısında nasıl hareket etmesi gerektiğini de kişi bilmesi lazım. Sonra temizlendikten sonra da

suyu da tutmamak lazım. Onun da kurulanması lazım. Çünkü müsta'mel sudur, onun da tehlikesi vardır.

Sonra, abdest bozmuş olan bir kimsenin idrarının sonunu alması lazım. Sonunu almadan, bitti diye biraz yürüyüverdi mi hepsi çamaşırını ıslatır. Geriye kalan şeyler ıslatır. Ondan istibra etmek lazım, hiç damlası kalmayacak kadar bekleyip, dikkat etmek lazım.

Bunlara dikkat etmezseniz abdestiniz tehlikeye girer. Abdest olmayınca namaz olmadığından, namazlarınız tehlikeye girer.

Fatih Sultan Mehmed Han'ın camisinin şadırvanında yazılmış orada, eski yazı hoşuma gitti. Şadırvan, abdest alma yeri ya oraya yazmış:

"—Birçok kimse namazın burada başladığının farkında değildir, bilmez." diyor.

Orada başlıyor işte. Namazın ilk hazırlığı orası. Abdesti güzel alırsan, namaz güzel olur. Abdesti güzel almazsan, iki adım attım mı abdestin kaçar, farkına varmazsın, abdestsiz namaz kılarsın,

borç kalır bu önünde. Onun için bu temizliğe ve bu işten kurtulmaya, bu işin sonunu tam almaya —dinde utanmak yok— bunları herkesin güzelce bilmesi lazım.

Erkeklerin de temizliği vardır, kadınların da temizliği vardır. Erkeklerin de bu işleri görürken üstüne sıçratmaması gereklidir, kadınların da sıçratmaması gereklidir. Dikkat etmezseniz namazlar tehlikeye girer. Gözünüzü açın, temizliğe son derece dikkatli olun!

j. Pazartesi ve Perşembe Günleri Oruç Tutardı

Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[26]

كَانَ يَتَحَرَّى صِيَامَ الاِثْنَيْنِ وَالْخَمِيس (ت. ن. عن عائشة)

RE. 550/11 (*Kâne yeteharrâ sıyâme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Peygamber SAS Efendimiz, pazartesi ve perşembe günleri oruç tutmayı takip ederdi. Mutadı idi, hep o vakitlerde oruç tutardı."

Yarın ne? Bugün pazar, yarın pazartesi. Pazartesi-perşembe günleri oruç tutmayı takip ederdi Peygamber Efendimiz, itiyadı idi, o günlerde oruç tutardı.

Sebebini biliyoruz, bir hadis-i şerifinde izah eylemiş:[27]

---

[26] Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.62, no:2320; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.275, no:1729; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2669; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.282, no:3154: İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.405, no:3643; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.955, no: 1665; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.255, no:439; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.83, no:18072; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6965.

[27] Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يَوْمَ الْإِثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

وَأَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*) "Pazartesi perşembe günleri kulların yaptıkları, iyi kötü ameller Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin dergâhına melekler tarafından sunulur. (*Feuhibbu en yu'rada amelî ve ene sàim*) Ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan bu günlerde oruç tutuyorum." buyuruyor.

"—Neden acaba pazartesi-perşembe arz olunuyor?" diye hatırıma geliyor benim, düşünüyorum.

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri her zaman bizimle beraber değil mi, hazır ve nazır değil mi?"

"—Hazır ve nazır!"

"—Her şeyi bilmiyor mu?"

"—Biliyor!"

"—Ona arz etmek ne demek? Niye haftanın iki günü arz olunuyor?"

İşte onların hepsinin hikmeti var, sebebi var. Rabbimiz gördüğü, bildiği halde, tevbe ederse affediyor. Yani pazartesi ve perşembe günü, o vakit gelinceye kadar yaptığı hatadan pişman olur, tevbe ederse affediyor.

Onun için kulların da böyle hesabının görüleceği, amellerinin Allah'a sunulacağı zamanda Allah'ın sevdiği bir halde, ibadet halinde olması uygun olur; bu oruca alışalım!

Ya bu oruca kendiliğimizden ibadet diye alışırız, ya da bir zaman gelir, doktorlar der ki:

"—Perhiz yapacaksın! Yeme, içme, şöyle yap, böyle yap…"

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

O zaman gene mecburen yapıyorsun. Mübarek, ibadet olarak yap, doktora gitmeden yap, doktor söylemeden yap! Allah'ın emri diye yap, Rasûlüllah'ın sünneti diye yap; sevap kazan! Belki o zaman doktora gitmene lüzum kalmayacak, zaten sıhhatli olacaksın. Sıhhatin bozdurmayacak.

Biz şimdi oturuyoruz,

"—Falanca adam çok yiğittir, çok pehlivandır. Tek başına bir kuzuyu yer…"

İyi ama ne lüzum var? Anladık, yer ama herkes bir kuzu yerse, ne olur bu memleketin hali?

Çünkü o onu yediği zaman, kulaklarından ateş çıkmaya başlar, sataşacak yer aramaya başlar. Elense çekmeye başlar arkadaşına. Durmaz ki midede olduğu gibi.

Hani şişede durmaz dediği gibi içkinin. Şişede sakin sakin duruyor, içti mi adamın aklını alıyor, sarhoşlattırıyor. Çeşitli günahlar yaptırtıyor. Katil, kavga, gürültü, patırtı, şunu, bunu oluyor.

Onun için az yemek müslümanın adetlerindendir.

Bak Peygamber Efendimiz kaç gün kaç gece peş peşe aç dururmuş. Ayrıca oruç tutarmış. Olduğu zaman da oruç tutarmış. Büyüklerimiz onun için diyorlar ki muhterem kardeşlerim:

"—Açlık yüksek şahsiyetlerin gıdasıdır."

Söze bak. Gıda almıyor ki açlıkta. Ama o yüksek insanların gıdasıdır. Ne demek? Yani aç olduğu zaman insanın hikmet damarı çalışmaya başlar. Feyiz damarı çalışmaya başlar, gönlü çalışmaya başlar, kalbi çalışmaya başlar.

"—Kalp zaten çalışıyor, tık tık atıyor."

Benim dediğim o kalp değil. Benim dediğim gönül… Gönlü çalışmaya… Erbab-ı gönül diyor, erbab-ı dil diyoruz falan. Yani uyanık insan olur, arif insan olmaya başlar.

Karnı tok olan insanın nefsinin hizmetinden başka bir şey aklına gelmez. Nefsi kuvvetlenir. Nefsi kuvvetlenince de şeytani yollara meyletmeye, sapıtmaya başlar. Onun için kendi isteğimizle

biraz yemeden, içmeden kesilmemiz lazım.

"—Kimin için ama?"

Adam zaten, saz benizli, yarım yamalak, zor duruyor, gözünü açamıyor, hasta oldu olacak, belki de doktor muayene etse hasta… Ha sana değil, sen ye! Sen Allah rızası için ye… Öbürü de Allah rızası için yemesin!

Müslüman neyi ne zaman yapacağını bilecek.

"—Sen Allah rızası için ye!"

"—Neden?"

Mübarek senin üç tane çocuğun var, bir hanımın var, hepsi senin eline bakıyor sen verem hastanesine yatarsan, bunlara kim bakacak?

"—Allah bakar!"

Allah bakar ama seni onların başına imam tayin etmiş, emir tayin etmiş, sen onların yöneticisisin, sen sıhhatini kollayacaksın. Yani sıhhatine önem vereceksin? Neden? Bu can sana Allah'ın emaneti. Bu can senin değil, Allah'ın sana emaneti.

"—Al bunu sana emanet verdim, iyi kullan, yıpratma, bozma!.."

Sigara içemezsin, içki içemezsin, keyif süremezsin, tahrip edemezsin, bozamazsın, intihar edemezsin… Neden? Emanet, senin değil. Bunu kollayacaksın. Onun için yerine göre…

Bir keresinde Peygamber Efendimiz seferdeydi, askeri seferdeydi. Askerlik… Sıcaktı hava, yürüyorlardı. Zırhlı araçlarla gidecek değiller ya o zaman. Yarısı yürüyordu, yarısı devesi varsa biniyordu veya münavebeyle biniyorlardı. Güneş tepelerinde, terler akıyor şakaklarından.

Peygamber SAS Efendimiz:[28]

---

[28] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.687, no:1844; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.786, no:1115; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.732, no:2407; Tirmizî, Sünen, c.III, s.146, no:644; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.175, no:2257; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.319, no:14466; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.322, no:3554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.222, no:731; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.563, no:4470; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.62, no:2967; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.254, no:2017; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.277, no:672; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.190, no:578; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.341, no:2589; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصِّيَامُ فِي السَّفَرِ (د. ن. حب. عب. عن جابر ؛ ن.

ه. حم . در. ك. ط. طب. عب. عن كعب بن عاصم الأشعري ؛

ه. حب. طب. عن ابن عمر ؛ طب. عن ابن عباس)

(*Leyse mine'l-birri's-sıyâmü fi's-sefer*) "Yolculukta, seferî durumdayken oruç tutmak birr ü takvâ değildir. Oruç tutmayın!" dedi Peygamber Efendimiz.

Dinlemediler. Kimisi dinlemedi, kimisi dinledi. Dinlemeyenler bayıldılar o sıcakta. O halsiz duruma düştüler, bayıldılar. Tabii bunların yüzüne su dökülecek, şakakları oğuşturulacak, elleri ovuşturulacak, nasılsın iyi oldun mu, yelpazelenecek yüzünü aman

---

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.174, no:2255; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.532, no:1664; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.434, no:23730; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.17, no:1710; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.598, no:1580; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.191, no:1343; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.171, no:385; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.309, no:3248; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.14, no:9052; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.562, no:4469; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.337, no:2505; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.242, no:7940; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.99, no:2563; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2970; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.381, no:864; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.65, no:1813; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.466, no:964; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.399, no:6862; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.191; Ka'b ibn-i Àsım el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.532, no:1665; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, no:317, no:3548; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.374, no:13387; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.59, no:7961; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2968; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.380, no:5156; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.412; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.187, no:11447; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.370, no:1490; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.373, no:5597; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.72, no:3858; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.269, no:862; Ebû Berze el-Eslemî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.442, no:2224; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.99, no:2564; Saîd ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2973; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.251, no:2190; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.503, no:23844; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.306, no:19492.

bayılmasın kardeşim falan… Ötekilere iş düştü. Sonra hizmetler, ordunun suyu gelecek, kazanı kaynayacak, bulaşıkları yıkanacak falan. Hizmetler kime düştü, oruç tutmayana düştü. Berikiler sevap kazanacağım diye oruç tuttular, yük oldular; ötekiler oruç tutmadılar, bütün yükler onlara geldi. E Allah'ın adaleti var. Peygamber Efendimiz buyurdu ki "Bugün oruç tutmayanlar sevapları aldı götürdü." Bak bugün iş değişti işte. Yerine göre müslüman yapacağı şeyi bilecek.

Susulacak yerde susacak. Susulacak yerde konuşursa geveze olur. Konuşulacak yerde susmayacak. Konuşulacak yerde susarsa dilsiz şeytana benzetiyor SAS Efendimiz. Dilsiz şeytan gibi olur. O zaman susmayacaksın. Söylesene hakkı! Müdafaa etsene, Allah rızası için konuşsana… O zaman dut yemiş bülbül gibi susuyor. Konuşsana be adam, şimdi konuşma sırası.

Yeme sırasını bileceğiz, konuşma sırasını bileceğiz, uyuma sırasını bileceğiz, uyanma sırasını bileceğiz.

Bir zaman olur uyursun sevap kazanırsın… Meselâ, öğleden önce uyumak Peygamber Efendimiz'in sünnetidir. *Kaylûle* uykusu denir; yarım saat, kırk beş dakika uyu, sevap…

Bir zaman olur uyursun, günah kazanırsın. Sabah namazının ezanı okunmuş sen yatıyorsun, namazın vakti geçiyor. Günah… Şimdi uyuma işte, şimdi kalk!

Yenecek zamanı bilecek insan, yenmeyecek zamanı bilecek. Konuşma zamanını bilecek, susma zamanını bilecek. Uyuma zamanını bilecek, uyumama zamanını bilecek. İbadet zamanını bilecek, çalışma zamanını bilecek. Nefsini kollamasını bilecek, yıpratmamasını bilecek. Her şeyine dikkat edecek. Sıhhatin senin için önemli…

نَفْسُكَ مَطِيَّتُكَ ، فَارْفُقْ بِهَا !

(*Nefsüke matıyyetüke, fe'rfak bihâ*) "Nefsin senin bineğindir, ona yumuşak davran, mülayim davran, zavallıyı yıpratma, halsiz hala

düşürme!" diyor Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi bu.

O halde kendini ezdirmeyeceksin, bir… Azdırmayacaksın, iki… Ne ezdireceksin, ne azdıracaksın. Dengeli götüreceksin. Rasûlüllah'ın yolunda götüreceksin, o çizgide götüreceksin. Hem sıhhatli olacaksın… Kuvvetli müslüman, zayıf Müslümandan daha hayırlıdır. Güçlü kuvvetli olacaksın, sıhhatli olacaksın, şöyle pazunu tuttuğu zaman, şafak atacak öbür tarafta:

"—Vay ne pazusu var maşallah!" filan diye…

Güçlü, kuvvetli olacaksın.

Peygamber Efendimiz'in omuzları genişti, elleri iriceydi, pazuları etliydi. Öyle çelimsiz değildi Peygamber Efendimiz. Bir hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:[29]

الْمُؤْمِنُ الْقَوِيُّ خَيْرٌ وَأَحَبُّ إِلَى اللهِ مِنَ الْمُؤْمِنِ الضَّعِيفِ ، وَفِي كُلٍّ خَيْرٌ (حم. م. ن. عن ابي هريرة)

RE. 230/11 (*El-mü'minü'l-kaviyyü hayrun ve ehabbu ila'llahi mine'l-mü'mini'd-daîfi, ve fî küllin hayr*) "Hepsinde hayır var ama, kuvvetli müslüman zayıf müslümandan daha hayırlıdır ve Allah indinde daha sevgilidir."

Yani sen zayıf olduğun zaman, sanma öyle saz benizli, tiril tiril böyle bir insan makbul olsun. Müslüman kuvvetli olacak. Karşı taraftaki korkacak.

"—Bu adamlara takılınmaz, sataşılmaz, bu adamların ne

---

[29] Müslim, *Sahîh*, c.XIII, s.142, no:4816; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.87, no:76; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.366, no:8777; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.29, no:5722; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.159, no:10457; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.216, no:194; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.89, no:20668; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.230, no:6346; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.474, no:1114; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.266, no:221; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.222, no:443; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.187, no:6580; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.115, no:540; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.298, no:2713; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.95, no:24408.

yapacağı belli olmaz, neme lazım…" diyecek, el pençe divan duracak mecburen.

Öyle olmazsa olmuyor. O bakımdan…

Bizim tavsiyemizi zayıf kardeşler tutuyor bu sefer, zaten zavallı şey yapamıyor, hasta oluyor. Öteki kuvvetli kardeşler tutmuyor. Yani tersine iş oluyor. Biz şu caminin şu hayrı olacak diyoruz, talebe cebindeki harçlığı çıkartıp, getirip veriyor. Zengin hiç oralı olmuyor. Ya hu sen dur, sen bunu al ye. Sen doktor olduğun zaman yardım edersin, şimdi talebesin daha… Al bu para sana harçlık olsun... Caminin senin yardımına ihtiyacı yok.

O Allah rızası için veriyor, berikisi vermiyor. Yani hep tersine işler oluyor. Ben de onu dengelemeye çalışıyorum. Diyorum ki aman durumuna bakıyorum, adamına göre…

"—Şimdi şu kadar tesbih çek!"

"—Ne kadar?"

"—Adamına göre…"

Şu adam bunu kaldırır, bu adam kaldıramaz.

"—Çeksin canım, şu kadar çeksin!.."

Olmaz…. Şu kadar tesbih çekerken evini ihmal eder, işini ihmal eder, uykusunu ihmal eder, sana saygısından sevgisinden. Bir gece uyumaz, bir gece daha uyumaz, bir gece daha uyumaz. Dördüncü gece eli ayağı titremeye başlar. Beşinci gece hastaneye gider. Mühim olan sıhhatini kaybetmemek, dengeli olmak, kuvvetli olmak ve ibadette devamlı olmak.

İbadetin en faziletlisi hangisidir? Az da olsa devamlı olan, istikrarlı olan. Yanıp geçeni, sönüp biteni değil; devamlı…

"—Bu kardeşimiz yirmi beş senedir bilirim camiye müdavimdir, el-hamdü lillâh cemaati hiç bırakmaz."

Hah!.. İyi müslüman, belli.

"—Eee bizim falanca kardeşimiz vardı, günde beş vakite beş vakit katıyordu, camiden çıkmıyordu, şimdi nerede?"

Şimdi bilmem nereden çıkmıyor. Olmaz. Yani bir yandı, bir söndü. Bir başladı, bir bitirdi. Bıktı… Bıktırmak da şeytanın bir

oyunudur. Şeytan ilk önce bir fazla düşürttürür, ondan sonra bıktırır. Allah'ın sevmediği kul haline getirecek.

Onun için Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[30]

اَكْلَفُوا مِنْ الأَعْمَالِ مَا تُطِيقُونَ (خ. حم. عن عائشة)

(*Eklifû mine'l-a'mâli mâ tutîkùn*) "Amellerden takatinize uygun miktarda yüklenin!"

"—Sen ne kadar yük taşıyabilirsin?"

"—Yirmi beş kilo..."

"—Tamam, buyur, al!"

Ben sana iki yüz elli kilo yük yüklersem, sen bizim sultan hamamdaki profesyonel, dağ gibi hamal kardeşlerimizden değilsin ki. O iki yüz elli kilo yükü alıyor sırtında semeriyle, bacakları titreye titreye götürüyor. Alışmış. Ama o oturduğu zaman dört bin kalorilik yemek yiyor. Şöyle bir oturdu mu ekmeği bir bölüşü var, bir yeyişi var, herkes hayran kalıyor.

Sen öyle değilsin. Sen yirmi beş kilo, ötekisi otuz kilo, ötekisi elli kilo. Herkes durumunu bilecek, ona göre vaziyet alacak muhterem kardeşlerim.

k. Yüzüğünü Sağ Eline Takardı

Sonundaki hadis-i şeriflerde de yüzükle ilgili birkaç rivayet var:[31]

---

[30] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.101, no:5984; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.VI, s.176, no:25470; Hz. Aişe RA'dan.

[31] Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.363, no:1666; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.31, no:3637; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.204, no:1746; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.I, s.347, no:435; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.59; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.352, no:2256; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.285, no:25684; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.397, no:306; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.349, no:318; Ziyâu'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.III, s.430, no:149; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.477; Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan.

كَانَ يَتَخَتَّمُ فِي يَمِينِهِ (خ. ت. عن ابن عمر ؛ م. ن. عن أنس ؛
حم. ت. ه. عن عبد الله بن جعفر)

RE. 550/12 (*Kâne yetehattemü fî yemînihî*) "Peygamber Efendimiz ekseriyetle yüzüğü sağ eline takardı." Çünkü sağ el şereflidir, şerefli işlerde kullanılır. O bakımdan sağ eline takardı.

Başka bir rivayet şöyle:[32]

Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.66, no:5188; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.451, no:9519; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.427, no:3119; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.336, no:7115; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.350, no:319; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.14, no:4539; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VI, s.396, no:40406; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.357, no:326; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.272, no:8731; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.380; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.244, no:7953; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.361, no:330; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.273, no:8732; Ebû Ümâme RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.361, no:1664; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.305, no:11815; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.347, no:316; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.196, no:195; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.273, no:8733; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.60; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.408, no:1009; İbn-i Abdi'l-Ber, *İstîâb*, c.I, s.291; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.187; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.168, no:922; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.360, no:329; Hz. Ali RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.272, no:8730; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.VII, s.194, no:40563; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyu*, c.I, s.353, no:322; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.93, no:5787; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.125, no:18309; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6968.

[32] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.298, no:3691; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.142, no:7355; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.202, no:6362; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.284, no:25677; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.367, no:336; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.380; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.188; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.186; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.352, no:321; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

كَانَ يَتَخَتَّمُ فِي يَسَارِهِ (م. عن أنس؛ د. عن ابن عمر)

RE. 550/13 (*Kâne yetehattemü fî yesârihî*) "Bazen de yüzüğünü sol eline taktığı olurdu." Caiz, o da mümkün.

Üçüncü rivayeti de buraya eklemiş. Hz. Aişe Validemiz'den, RA'dan:[33]

كَانَ يَتَخَتَّمُ فِي يَمِينِهِ ثُمَّ حَوَّلَهُ فِي يَسَارِهِ (عد. عن ابن عمر؛ كر. عن عائشة)

RE. 550/14 (*Kâne yetehattemü fî yemînihî, sümme havvelehû fî yesârihî*) "Yüzüğünü sağ eline takardı da, bazen de sol eline geçirirdi Peygamber Efendimiz."

Buradan da anlıyoruz. Şimdi burada iki şey anlıyoruz, Peygamber Efendimiz ekseriyetle sağ eline takmış. Sağ elde yüzük olması daha uygun. Ama arada sol eline de takmış.

Şimdi bu rivayetleri ekleyen Gümüşhaneli Hocamız. Peş peşe getiren Hocamızın da burada bize öğrettiği bir şey var: Tek bir hadis ile hemen karar vermeyecek müslüman alim. Bir konuyu enine boyuna inceleyecek. O konudaki bütün rivayetleri göz önüne dökecek. Asıl maksadı ortaya koyacak. Ona göre kararını verecek.

Onun için peş peşe çeşitli rivayetleri getirmiş. Ekseriyetle sağ eline takardı, sol eline de taktığı olurdu. Caiz, fakat sağ eline takması daha efdal diye bildiriliyor.

l. Kendisi Gümüş Yüzük Kullanırdı

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.125, no:18310; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6971.

[33] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.237; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.126, no:18311; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6968.

Abdullah ibn-i Ca'fer RA rivayet ediyor:[34]

كَانَ يَتَخَتَّمُ بِالْفِضَّةِ (طب. عن عبد الله بن جعفر)

RE. 550/15 (*Kâne yetehattemü bi'l-fıddati*) "Kendisi gümüş yüzük kullanırdı."

"—Altın kullanabilir mi bir müslüman?"

Kullanamaz. Altın da ipek gibi müslümanın erkeğine yasak.

"—Hocam benim nikâh yüzüğüm var, altın!"

Nikah yüzüğü falan anlamam ben. Yani öyle şey olmaz. Altın Müslümana yasak, gümüş olacak. Gümüş yüzük takacak. Bazılarında akik taşı falan olurdu. Akik taşlı da olabilir. Sağ eline takması daha uygun oluyor. Abdest alacağı zaman yüzüğü

---

[34] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.206, no:6377; Abdullah ibn-i Ca'fer RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.126, no:18312; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6969.

oynatmak lazım, alt tarafına su gitsin diye. Yüzüğü olan kimseler ona dikkat etsinler. Şöyle biraz oynatıp, yüzüğün altına da su gitmesini sağlamak lazım.

m. Yolculukta Zayıfları Kollardı

Peygamber Efendimiz'in seyahatlerinde nasıl hareket ettiğine dair bir rivayetle karşı karşıyayız:[35]

كَانَ يَتَخَلَّفُ فِي الْمَسِيرِ ، فَيُزْجِي الضَّعِيفَ ، وَيُرْدِفُ ، وَيَدْعُو لَهُمْ

(د. ك. عن جابر)

[35] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.230, no:2269; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.257, no:10132; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.399, no:653; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.101, no:18162; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.206, no:6970.

(*Kâne yetehallefu fi'l-mesîri, feyüzci'd-daîfe, ve yurdifu, ve yed'ù lehüm*)

Efendimizle birlikte bazen kafile gidiyor, ordu veya asker veya bir seyahat; bir yerden bir yere gidiliyor. Kendisi binmiş, başkaları da var. Bir kafile halinde, mübarek bir kafile gidiyor. Peygamber Efendimizle beraber bir güzel şey!

(*Kâne yetehallefu fi'l-mesîri*) "Geri kalırdı bazen Peygamber Efendimiz, (*feyüzci'd-daîfe*) zayıfları kollardı, (*ve yurdifu*) onları bazen kendi bineğinin arkasına bindirirdi, (*ve yed'ù lehüm*) ve onlara hayır dua ederdi Efendimiz."

Tabii yürümek kolay bir şey değil, insanın tabanı çatlar, topukları çatlar, acısı da geçmez. Çatladı mı bir de kolay kolay da iyi olmaz. Fukaralık zor, şu bineğin üstüne binip de safa sürmek kolay. Efendimiz onları kollardı. Bazen arkasına, atının terkisine aldığı ve onlara böyle dua ettiği burada rivayet ediliyor.

Zayıfları, miskinleri kollamak, müslümanın güzel vasıflarından birisidir. Bu insanı tevazuya götürür, kibirden uzaklaştırır, müslümanlar arasındaki muhabbetin artmasına sebep olur, hayır yapacak insanın da kimlere hayır yapacağını daha iyi görmesine vesile olur.

Onun için benim aziz, kıymetli kardeşlerim, şöyle bazı cumartesi, bayram, tatil günlerinde; şu beldenin yoksul semtlerine bir gidiversinler. Şöyle oralarda bir dolaşıversinler.

"—Bugün nereye gidiyorsun?"

"—İşte çoluk çocuğu toparlayıp Çamlıca Tepesi'ne bir safaya gidiyoruz. Orada bir tek çam var, onun altı düzlük, yanında bir iyi su var. İşte oraya bir örtü sereriz, çaylar da hazırdır, termoslara konmuştur. Hanım da yemekleri yapmıştır, dolmaları yapmıştır; işte orada safa süreceğiz."

İyi Allah mübarek etsin, afiyet olsun da bir pazar da gel bakalım bizim şu kulube-i ahzânımızı bir gör bakalım! Şu bizim fukaranın kulübelerini, tenekeyle üstü kapatılmış, damı damlayan, sokağı çamurlu yerlere bir git bakalım! Bir pazar da oraya git. Bir Çamlıca'ya git, tamam; bir de o tarafa git! Aradaki farkı gör. O

kardeşine acı.

Belki içine Allah merhamet verir de, “Şu sokağın çamurdan kurtulması benden... Şuraya suyun getirilmesi benden… Şu yoksul dul kadının çoluk çocuğunu okutmak benden…” filan diye bir hayırlı işi yapmaya vesile olur.

Müslümanlar fakir kardeşlerini unutmasınlar, yoksulları kollasalar, onların yanına gitsinler, kapılarını çalsınlar, misafir olsunlar. En kestirme yol, o fakirlerin oturduğu semtlerdeki camiye gitmektir, namaz kılmaktır. Namaz kıldıktan sonra imamla, cemaatle tanışmaktır, sormaktır:

“—Ne var ne yok, nasılsınız, iyi misiniz? Buralarda fakir yoksul var mı? Sen ne iş yaparsın? Hasta mısın, sağ mısın, esen misin, iyi misin, hoş musun, neyle geçinirsin, ne yersin, ne içersin?” diye sormak lazım. Müslümanlık bu…

n. Dört Şeyden Allah’a Sığınırdı

Bu sayfanın son hadis-i şerifini okuyorum.

Ebû Hüreyre RA’dan, sıhhatli kitaplarda, Buharî’de, Müslim’de, Neseî’de geçen bir rivayet:[36]

كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ جَهْدِ الْبَلاَءِ ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ ،
وَشَمَاتَةِ الأَعْدَاءِ (ق. ن. عن أبي هريرة)

RE. 560/17 (*Kâne yeteavvezu min cehdi’l-belâi, ve dereki’ş-şekài, ve sui’l-kadài, ve şemâteti’l-a’dâi*)

Peygamber Efendimiz Allah’a sığınırdı. Dua ederdi, “Aman ya Rabbi! Sen beni koru ya Rabbi, şunlara uğratma ya Rabbi!” diye

---

[36] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.428, no:5871; Buhàrî, *Edebü’l-Müfred*, c.I, s.233, no:669; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.XII, s.14, no:6662; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.429, no:972; Beyhakî, *Deavâtü’l-Kebîr*, c.II, s.57, no:290; İbn-i Ebî Asım, *Sünneh*, c.I, s.393, no:309; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.473; Ebû Hüreyre RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.76, no:18036; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.206, no:6971.

dua ederdi. Nelerden sığınırmış Allah'a okuyalım:

(*Kâne yeteavvezu min cehdi'l-belâ*) "Belânın kendisine gelip çatmasından, onu zorlamasından, zora düşürmesinden, sıkıştırmasından, meşakkat vermesinden Allah'a sığınırdı."

Belâ aslında imtihan demektir. Kelime olarak, mana olarak, lügat manası olarak. İmtihan demektir. Başımıza gelen bu musibetler neden geliyor? Bakalım biz iyi kul muyuz diye imtihan etmek için geliyor.

"—E ben Allah'ın sevgili kuluyum, mü'min kuluyum, bana gelmesin, Avrupa'ya doğru gitsin veya kuzeye doğru gitsin. Rusya'ya doğru gitsin. Kâfirleri helak etsin Allah… Ezsin, yok etsin… Biz keyif ile, safa ile yaşayalım!"

İmtihan dünyası, Allah onlara köşkler vermiş, saraylar vermiş, zenginlikler vermiş imkanlar vermiş. Mü'min de böyle sıkıntı çekiyor. Afganistan'da dağlarda, başında sarıklar, mücahidler, tüfekler… Yaralanıyor, kolu kopuyor, bacağı kopuyor falan. Neden? İmtihan dünyası olduğu için. Hepimizin durumu aynıdır. Eh böyle bir bela imtihan gelince ne yapacak müslüman? Müslümanlar ne yapar? Sabreder. Sabredince kazanır. Allahtan geldiğini bilir belanın, imtihanın. Dişini sıkar, sabreder. Sabredince ecir kazanır. İmtihan geçer iyi bir halde gelir. Bir sıkışık olur insan, bir iyi olur. Bir fakir olur, bir zengin olur. Bir zengin olur, bir fakir olur.

Bakarsın fabrikatör yoksul düşmüş. Bakarsın bir yetim çocuk fabrikatör olmuş. Dünyanın imtihanlarıdır. Hepsi boştur, hepsi geçer. Hepsi bir çeşit imtihandır.

Emin olun haddinden fazla mal sahibini daha çok sıkıntıya düşürüyor. Dün konuştuk. Milyonları, milyarları olan bir kimseyle konuştum. "Hocam, haklısın!" diyor. Çok dertler, belâlar açar insana… Karısından, çoluğundan, çocuğundan, çevresinden… Yani, büyük başın derdi büyük olur derler. Onun için her şeyin hayırlısını istemek lazım Allah'tan…

"—Ya Rabbi! Hayırlısını ver, hayırlıysa ver, faydalı olacaksa ver..."

Verecek, çocuğun azacak, kâfir olacak. Alacak paraları, kumarhaneye… Alacak paraları kadın yanına, kız yanına… Alacak paraları, esrara alışacak, meyhaneye alışacak. Aman istemem o zaman demesi lazım insanın.

Her şeyin hayırlısını istemek gerekiyor. Bela da böyle bir imtihandır yani. Allah'ın insanın başına musallat ettiği belâ… Ne yapacak insan? Dikkat edecek, imtihanı kaybetmemeye çalışacak, güzel hareket etmeye çalışacak. Allah'ın rızasına aykırı duruma düşmemeye çalışacak.

Böyle belânın gelip sıkıştırmasından Allah'a sığınırdı.

"—Beni böyle belâlara uğratma ya Rabbi!" demiş olur Peygamber Efendimiz.

Sonra: (*Ve dereki'ş-şekài*) "Şekàvetin kendisine gelmesinden sığınırdı Allah'a..." *Şekàvet* nedir, saadetin zıdddır. *Saadet*; mutluluk, içinin şen olması, ahirette de cennetlik olması… *Şekavet*; kalbinin katı olması, Allah'ın rahmetinden uzak olması, ahirette de cehennemlik olması…

(*Ve sui'l-kadài)* [Kötü kazaya uğramaktan Allah'a sığınırdı.]

(*Ve şemâteti'l-a'dâi*) "Düşmanın şamatasından, sevinip taşkınlık yapmasından Allah'a sığınırdı."

Allah bizi düşmanlarımızın karşısında böyle durumlara düşürüp de düşmanlara güldürecek durumlara uğratmasın...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

17. 12. 1989 – İskenderpaşa Camii

03. BEŞ ŞEYDEN ALLAH'A SIĞINIRDI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîne alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Nahmeduhû bi-cemîi mehâmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… *Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin* zevi's-sıdkı ve'l-vefa…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ خَمْسٍ: مِنَ الْجُبْنِ ، وَالْبُخْلِ ، وَسُوءِ الْعُمْرِ ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ (د. ن. ه. عن عمر)

RE. 551/1 (*Kâne yeteavvezü min hamsin: Mine'l-cübni, ve'l-buhli, ve sûi'l-umri, ve fitneti's-sadri, ve azâbi'l-kabri.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlemizden razı olsun… Dünya ve ahiretin hayırlarına cümlenizi nâil eylesin... Cennetiyle, cemaliyle müşerref eylesin…

Sözlerin en güzeli Kur'ân-ı Kerîm'dir, yolların en güzeli Rasûlüllah'ın yoludur. Onun için Peygamber SAS Efendimiz'in âdetlerini, itiyatlarını, ahlâkını, şemâilini, Hocamız Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hazretleri *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının sonuna eklemiş, biz de oradan zevkle, şevkle okuyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim de her halimizi Rasûlüllah'a uydursun… Onun şefaatine ermemizi cümlemize nasib eylesin…

Bu rivayetleri okuyup izahına başlamazdan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın âcizane küçük bir nişânesi olmak üzere ruh-i pâkine hediye edelim diye ve onun mübarek âl'inin, ashâbının, etbâının, ahbâbının, sâir enbiyâ ve mürselînin ve cümle evliyâullâhın ruhlarına hediye olsun diye ve hâssaten Peygamber Efendimiz'den sonra ümmet-i Muhammed'in irşâdıyla vazifeli olarak hizmet görmüş olan meşâyih-i vâsılîn, ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât-ı turuk-u aliyyemizin ve halifelerinin, müridlerinin, muhiblerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerîfleri bize kadar nakil ve rivayet etmiş olan âlimlerin, râvilerin, eseri telif eylemiş olan Gümüşhaneli Hocamızın, kendisinden feyz aldığımız Mehmed Zâhid-i Bursevî Hocamızın ruhuna hediye olsun diye;

Bu beldeleri canlarıyla, mallarıyla cihad ederek fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve askerlerinin ve sâir mücahidlerin, fatihlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır hasenat sahiplerinin ve bilhassa şu içinde ibadet edip, toplanıp, ilim öğrenip tefeyyüz eylediğimiz İskenderpaşa Camii'nin bânisi İskender Paşa'nın ve bu camiyi zaman zaman tamir edip, genişletip, hizmette devamlı tutanların, bu caminin içinden güzeran eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, kayyımların, cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından Allah rızası için Peygamber Efendimiz'in muhabbetinden buralara gelip toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan, hayatta bulunan müslümanlar da hayatımızı, ömrümüzü Rabbimizin rızasına uygun geçirelim, Kur'an-ı Kerîm'in yolunda yaşayalım, Peygamber Efendimiz'in izinden gidelim, sünnet-i seniyyesini ihya eyleyelim, şehit sevapları kazanalım, ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu olalım, cemaliyle müşerref olalım diye, bir Fâtihâ, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım; öyle başlayalım!

……………………………………

Okuduğumuz rivayetler *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabının 551.

sayfasının 1. hadis-i şerifi ve devamıdır. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler, hatırlarında bulunsun; yazmak, tahkik etmek, şerhini okumak lâzım gelebilir.

Hz. Ömer RA'dan İbn-i Mâce'nin, Neseî'nin, Ebû Dâvud'un rivayet eyleyip de "Hasen hadistir, rivayettir." diye kaydettiklerine göre, Peygamber SAS Efendimiz Allah-u Teâlâ Hazretlerine beş şeyden sığınır, iltica ederdi.

Bu beş şey nelerdir, onları yavaş yavaş okuyup izahına geçelim:

كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ خَمْسٍ: مِنَ الْجُبْنِ ، وَالْبُخْلِ ، وَسُوءِ الْعُمْرِ ، وَفِتْنَةِ الصَّدْرِ ، وَعَذَابِ الْقَبْرِ (د. ن. ه. عن عمر)

RE. 551/1 (*Kâne yeteavvezü min hamsin: Mine'l-cübni, ve'l-buhli, ve sûi'l-umri, ve fitneti's-sadri, ve azâbi'l-kabri.*)

(*Kâne yeteavvezü min hamsin*) Beş şeyden Allah'a sığınırdı:

a. Korkaklıktan Allah'a Sığınırdı

(*Mine'l-cübni*) "Birisi korku. Peygamber Efendimiz korkmaktan, korkaklıktan, ürkeklikten, yüreksizlikten, ödleklikten Allah'a sığınırdı."

Kendisi korkmazdı. En tehlikeli zamanlarda katiyen korktuğu, sarsıldığı görülmemişti. Son derece metanetliydi, hiç korku eseri göstermezdi, son derece cesur ve kahramandı. Hatta o hicret esnasında kendisini yakalamak için arkasından at sürenlere karşı arkasına bile bakmazdı. Yani şöyle bir endişe edip, arkamdan at sürüyorlar, yakalayacaklar, belki mızrak atarlar, belki ok atarlar diye bir endişesi bile yoktu. Dönüp arkasına bakmak âdeti değildi. Onun peygamberliğinin şanına yakışmazdı. Arkasına dönüp bakmazdı.

Kendisinin savaşlardaki metaneti, en önde giderdi, ilk çarpışırdı. O tarzda ispat edilmiş bir kahramanlığı, metinliği, cesurluğu vardı. Kendisi bu beş şeyden birisi olarak, korkaklıktan daima Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne sığınırdı.

Korkaklık... Bazı insanlar böyle yetişiyorlar.

Maalesef biz kendi çocuklarımızı yetiştirirken bir sürü korkuyla yetiştiriyoruz. Ta küçükten başlıyor bu;

"—Öyle yapma, böyle yapma, kulağını çekerim, bir tane vururum, ayağımın altına alırım!.." ve saire diye biz çocuklarımızı korkuyla terbiye ediyoruz.

Bu doğru bir şey değil. Bir kere Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi, benim her zaman nakletmeye çalıştığım gibi:

"—Çocuklarınıza asaletli insana yaptığınız muameleyi yapın!" diyor

Soylu, asaletli insana nasıl davranırsan öyle davran. Halbuki pek çok kimse öyle yapmıyor. Sanki bir köleye davranıyormuş, sanki bir hizmetçiye davranıyormuş gibi yapıyor. Tabii çocuk küçükten bu hava içinde yetiştiği için, o havanın ömrü boyunca tesirinden kendisini kurtaramıyor. Böyle olmaması lazım!

Çocukları asaletli yetiştirmek, haysiyetli yetiştirmek, edepli yetiştirmek lazım. Evet, saygılı olsun ama kat'iyen korkak, çekingen vesaire olmasın. Lüzumsuz şeylerden de korkmaması

lazım. Korkulacak şey varsa —vardır şüphesiz— ondan korksun. Ama lüzumsuz şeylerden; höcüymüş, karanlıkmış, şunuymuş, bunuymuş, buna benzer şeylerden korkmamalı…

“—Yok evlâdım, bak beraber gidelim istersen, bunlardan korkmaya değmez.” diye alıştırmak lazım.

Kaliteli müslümanın, yüksek kalitede olan müslümanın genel vasfıdır; Allah’tan gayriden korkmamak.

وَلاَ يَخَافُونَ لَوْمَةَ لاَئِمٍ (المائدة:٥٤)

(*Ve lâ yehàfûne levmete lâim*) “Kınayanın kınamasından korkmazlar.” (Mâide, 5/54)

Allah’tan gayriden korkmazlar. Allah’tan gayriye “Eyvallah” demezler. Allah’tan gayriye meyletmezler. Allah’tan gayriye boyun bükmezler. Allah’tan gayriye ibadet etmezler. Korkarsa Allah’tan korkar. Severse Allah’ı sever. Dinlerse Allah’ı dinler. Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin lütfundan, ihsanından mahrum olmamak için endişe eder. Endişesi, korkusu o olur.

“—Ölümden?”

Ölümden hiç korkmaz.

“—Niye?”

Zaten insan hayata gelmiş, ömrü belli; kader. Bir müddet ne kadar yaşayacaksa yaşayacak. Eceli geldiği zaman bir an öne gelmez, bir an sonraya gitmez; değişmeyecek. E değişmeyecek olan şeyden dolayı endişe etmeye lüzum yok. Yani ölümden dolayı korkmak müslümana yakışmıyor.

Peygamber Efendimiz’in hadîs-i şerîfi vardır ki;

“—Eğer Âdemoğulları, insanlar Allah’tan gayri başka bir şeyden korkmasalardı, hiçbir şey onlara zarar veremezdi. Neden korkarlarsa Allah korktukları şeyi ceza olarak musallat eder.”

Korkmasa hiçbir şey ona -kendisine sığınan, iltica eden kimseye- zarar veremez; Allahu Teâlâ hazretleri müsaade etmez.

Hatta büyük zâtların hayatlarında, menâkıbında okuyoruz; yırtıcı hayvanlara, arslanlara, kaplanlara karşı bile pervaları olmamış.

Aylar önce, belki yıllar önce burada enteresan bir hadîs-i şerîf

okumuştuk. Abdullah ibn-i Ömer RA, Hz. Ömer'in oğlu Abdullah. O bir gün bakıyor ki Medine-i Münevvere'nin surlarının, duvarlarının yanında insanlar kalabalık, bekleşiyorlar, titreşiyorlar.

"—Niye bekleşiyorsunuz burada?"

Diyorlar ki:

"—Yâ Abdallah! İşte köyümüze, kabilemize, obamıza gideceğiz ama yolun üzerinde bir çöl arslanı yatıyor; yanına gitsek bizi parçalar." İşte görüyorsunuz, uzaktan görünüyor.

Bakıyor, hakikaten yola sere serpe bir arslan uzanmış, yatıyor. Bunlar da bekleşiyorlar, ona bakıp duruyorlar, yanına yaklaşamıyorlar. Abdullah ibn-i Ömer yürüyor, yürüyor, gidiyor arslanın yanına kadar. Sanki keçiyi tutar gibi, koyunu tutar gibi kulağından tutuyor, sürüklüyor, dehliyor, kışalıyor, onu yoldan uzaklaştırıyor, ileriye doğru kovalıyor. Ondan sonra da geliyor, insanlara diyor ki:

"—Hadi yolunuz serbestleşti, gidin gideceğiniz yere... Rasûlüllah doğru söylemiş. 'Âdemoğulları, insanoğulları eğer Allah'tan gayri başka hiçbir şeyden korkmasalardı, hiçbir şey ona zarar veremeyecekti. Allah-u Teàlâ Hazretleri, insan neden korkarsa, korktuğunu ona musallat eder.' buyurmuştu Peygamber Efendimiz, doğru söylemiş, sadaka Rasûlüllah." diyor, hadîs-i şerîfi o zaman rivayet ediyor.

Kendisi hiç perva etmeden yürüyor hayvanın üstüne, kulağından, yelesinden tutup, sürükleyip öbür tarafa kışalıyor. Bu koç mu, keçi mi, evcil hayvan mı? Değil. Ötekilerin titreştiği bir hayvan ama bu hakiki müslüman, yürekli müslüman. Onun için zarar vermiyor.

Müslümanların o terbiyeyi alması lazım ve ona göre yaşaması lazım. Alnı açık yaşaması lazım. Hür yaşaması lazım. Müslümana esaret yakışmaz, kâfire boyun bükmek yakışmaz, korkmak yakışmaz. Cesur olması lazım. Peygamber Efendimiz de buyurmuş, duasında Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne beş şeyden sığınırmış. Birisi de korku…

Korku da ne demek, niye korkayım? Ben Allah'ın mü'min kuluyum, Allah'ın yolunda yürüdükten sonra neden korkayım?

Bu arada Abdü'l-aziz Bekkine Hocaefendi'nin de bir hatırasını nakletmek isterim:

Abdü'l-aziz Hocaefendi *Hatm-i Hâcegân* yaptırıyormuş, cemaatle beraber tesbih çekiyormuş. Halka olmuşlar, *Allah* diyorlar, *Lâ ilâhe illa'llah* diyorlar. Duvarın üstünde bakmış polisler dolaşıyor. Cemaat görmüş. İbadetlerin zor yapıldığı, Kur'an öğretilmediği, Kur'an öğreten hocaların cezalandırıldığı, Kur'ân-ı Kerîmler'in toplanıp yakıldığı zamanda...

"—Aman efendim, polisler etrafı sardı, şöyle oldu, böyle oldu..."

Hiç aldırmamış; zikre devam. Ondan sonra da zikir, tesbihat bittikten sonra demiş ki:

"—Biz korkmaktan korkarız."

Çünkü yanlış bir şey yapmıyoruz ki; Allah'ın yolunda gidiyoruz, Allah'a sığınmışız, Allah'a tevekkül etmişiz, Allah'ı zikrediyoruz.

Allah'ı zikreden insana bir başka şey zarar verebilir mi?

Arslanlar, kaplanlar zarar veremez; başkası nasıl zarar verecek?..

Verirse... Bu can vade yetmişse şu sırada gidecek; öne de gelmez, sonraya da gitmez. Demek ki vademiz yetmiş; *"Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah, ve eşhedü enne muhammeden abduhû ve rasûluh.*" deriz veririz canımızı, geçeriz öbür tarafa… Ne olacak...

"—İşte bu dünya hayatı; askerlik bitti, terhis olduk; oh vatan-ı aslîmize gidiyoruz, Allah'ın lütfuna, ihsanına ereceğiz..." diye seve seve gider müslüman.

Onun için Allah bizi de her çeşit korkaklıktan korusun.

"—Aman öyle yapma, aman böyle yapma..."

Kimisi fakirlikten korkuyor.

"—Ya versene zekâtını!"

"—Ya fakir olursam?"

Vermezsen fakir olursun. Allah bereketini alır, yangın olur, kaza olur, felaket olur; bak o zaman hasta olursun, doktorlara verirsin. Bu tarafa veremediğini öbür taraftan Allah fazlasıyla çıkarır.

Kimisi fakirlikten korkar, kimisi insandan korkar, kimisi şundan korkar, kimisi bundan korkar... Halbuki asıl korkacaksan Allah'tan kork, başkasından korkma!

وَتَخْشَى النَّاسَ ، وَاللّٰهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ (الأحزاب:٣٧)

(*Ve tahşe'n-nâs, va'llàhu ehakku en tahşâhu*) "İnsanlardan korkuyordun, ama asıl korkmana lâyık olan Allah'tır.] (Ahzab, 33/37) diye Kur'ân-ı Kerîm'de bildiriliyor.

Onun için Allah bizi ödleklikten, korkaklıktan, cesaretsizlikten, yapmamız gereken işte cesaret gösterememekten, çekinmekten, sakınmaktan korusun. Kahraman, mert, doğru, dürüst, cesur, metin kimseler eylesin.

Bu bir. Peygamber Efendimiz'in sığındığı şeylerden birisi bu. Hem de ilk başta bundan sığınmış. Neden?

Çünkü çürük adamdan bir iş gelmiyor, bir işe yaramıyor. Adam müslüman ama çürük; hiçbir şeye yaramıyor ki... Yaşayacaksan şerefinle yaşa, öleceksen şerefinle öl. Kâfire boyun eğme. Kimsenin boyunduruğu altında esir olarak yaşama. İlk önce bu. Tabii hürriyet olmayınca hiçbir şey olmuyor. Ondan sonra yavaş yavaş din de iman da elden gidiyor. İşte Bulgaristan, işte Rusya, işte Kafkasya, işte başka yerler. Esarete bir düştü mü insan, ondan sonra kültürel baskı, şu şöyle olacak, bu böyle olacak derken çocuklar, torunlar dinden imandan çıkıyor, dini imanı unutuyor.

İnsan yaşamasını bildiği gibi öleceği zamanı da bilmeli!

"—Tamam, burası ölecek yerdir; buradan bir adım geri gitmem, bu yolda canım feda olsun." diye yaşamasını bildiği kadar ölmesini de bilmeli.

Allah bizi saîd olarak yaşatsın, şehid olarak ölmeyi cümlemize nasip eylesin…

b. Cimrilikten Allah'a Sığınırdı

İkinci sığındığı şey neymiş?

(*Ve'l-buhli*) Buhl; cimrilik, pintilik, nekeslik, eli sıkılık, cömert olmamak demek.

Peygamber Efendimiz ondan da sığınırdı. Çünkü Allah-u Teàlâ Hazretleri cömert kulları sever, cimri kulları sevmez. Hayırseverleri sever, eli sıkıları sevmez.

Allah-u Teàlâ hazretleri, bir insan Allah yolunda sadaka verdi mi, zekât verdi mi, hayır verdi mi, onu kat kat hem dünyada hem ahirette artırır. Bir insan Allah yolunda malını vermekten çekindi mi, Allah onu dünyada da âhirette de mahrumiyetlere uğratır. Hayrını göstertmez. Malını başkaları yer. Kendisi yemediğine yansın. Kendisi hayır yapmadığına yansın.

Paraları biriktirir, biriktirir, sandıklara, çömleklere saklar, saklar; yiyemeden ölür gider, mirasçılar onu bir güzel yerler. Hesabı buna, sefası mirasçılara... Hesabı bundan sorulur. "Sen bu parayı nereden kazandın? Niye harcamadın? Niye zekâtını vermedin? Niye hayrını yapmadın? Niye Allah yolunda cihada sarf etmedin?" diye cezası, hesabı buna sorulur. Ötekiler de "ölüm hak, miras helal" diye bölüşürler, şapur şupur, yalana yalana yerler. Ya dua ederler, ya etmezler, o da belli olmaz. Çünkü hayırsız yetiştirdin mi evlatlardan da hayır gelmez.

Onun için Peygamber SAS Efendimiz bir soru üzerine buyurmuş ki:[37]

أَنْ تَصَدَّقَ وَأَنْتَ صَحِيحٌ شَحِيحٌ ، تَخْشَى الْفَقْرَ وَتَأْمُلُ الْبَقَاءَ ؛ وَلاَ

[37] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.515, *Zekât* 30/10, no:1353; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.716, no:1032; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.126, no:2865; Neseî, *Sünen*, c.VI, s.237, no: 3611; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.903, no:2706; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.250, no:7401; İbn-i Huzeyme, Sahîh, c.IV, s.103, no:2454; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VII, s.125, no:3335; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.272, no:778; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.464, no:6080; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.255, no:3469; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.189, no:7621; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.99, no:6438; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.214, no:170; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VII, s.254; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LX, s.322; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.626, no:16279; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VI, s.440, no:5507.

تُمْهِلْ حَتَّى إذَا بَلَغَتِ الْحُلْقُومَ ، قُلْتَ : لِفُلاَنٍ كَذَا ، وَلِفُلاَنٍ كَذَا !

أَلاَ ، وَقَدْ كَانَ لِفُلاَنٍ (خ . م . د. ن. حم . عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ ، أَنَّ

رَجُلاً قَالَ: يَا رَسُولَ اللهِ ، أَيُّ الصَّدَقَةِ أَعْظَمُ أَجْرًا ؟ قَالَ فَذَكَرَهُ)

لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم:

RE. 150/10 (*En tesaddaka ve ente sahîhun, şahîhun tahşe'l-fakra ve te'milü'l-bekà', ve lâ tümhil hattâ izâ belegati'l-hulkùm, kulte: Li-fülânin kezâ, ve li-fülânin kezâ! Elâ, ve kad kâne li-fülân.*)

"Bir hayır yapacaksan ölmeden önce, rahat, ferah zamanında yap. Ölme zamanı gelince, can boğaza geldiği sırada; -hırıl hırıl hırıldıyor, ölecek- 'Falanca yerdeki tarlamı filancaya verdim, filanca yerdeki apartmanımı Kur'an kursuna bağışladım, filanca yerdeki yerimi satın da camiye şadırvan yapın da, kubbe yapın da, falancaya filancaya verin de, şu malları da şunlara şunlara taksim edin de...' diye öyle demeyin çünkü mallar zaten onun olmuştur."

Tam ölüm zamanı geldi; "Şu malım şunun, şu malım şunun..." Desen de demesen de zaten alacaklar. Sen asıl ölmeden evvel yapacağın işleri yap. "Yap, işlet, devret." diyorlar ya; hayrı yap, işlet, sefasını sür, gör. Cami yaptırdın; içinde gürül gürül namaz kılınıyor, Kur'an okunuyor, minarelerinde ezan okunuyor; için ferahlasın. Çeşme yaptırdın; şırıl şırıl, şırıl şırıl suyu akıyor. Köprü yaptırdın; insanlar üstünden geçiyor, "Allah razı olsun, eskiden şu çaydan geçerken ne sıkıntı çekerdik, kim yaptırdıysa mekânı cennet olsun." diyor. Veya daha başka hayırlar, ne türlü hayırlar varsa insanın onlara sarf etmesi lazım.

Bu hayırlar konusunda benim bir derdim vardı, size onu da söylemek istiyorum muhterem kardeşlerim.

Millete, "Şadırvan yaptıracaksın, cami yaptıracaksın." dedin mi herkes buna koşuyor da... İslâm'ın hizmet alanları sadece cami değil. Eğer siz olmasaydınız, bu cami boş dursaydı... Bir ara boş durdu. Bir devir geçti; hocalar yok, cemaatler yok, camiler boşaldı...

Bursa'nın valisi o zamanın Bursa müftüsüne demiş ki;

"—İçinde cemaat olmayan camilerin bir listesini getir hocaefendi!"

Hocaefendi de hangi caminin kapısı açılmıyorsa, hangi camide cemaat yoksa koca bir liste yapmış... Demek ki millet dinden imandan kesilmiş o zaman. Camiler çok, içinde namaz kılan insan yok. Koca bir liste götürmüş valiye, takdim etmiş;

"—Buyurun efendim, bir liste istemiştiniz, buyurun!"

Valide biraz insaf varmış demek ki; şöyle bir listenin büyüklüğüne bakmış, bir müftü efendinin yüzüne bakmış:

"—Listeyi çok da uzun yapmışsın be müftü efendi..." demiş.

Müftü efendi o zaman anlamış ki, içinde cemaat olmayan camilerin başına bir hâl gelecek. O zaman aklı başına gelmiş;

"—Tüh, birkaç tane kaçırsaydım, tam yazmasaydım da kalsaydı..." diye...

O camilerin hepsi gitmiş, satılmış, yıkılmış, şöyle olmuş, böyle olmuş... Kaç sene önce ise... Bursa'da anlattılar böyle bir durumu.

Edirne'de anlattılar: Mimar Sinan'ın yaptığı camiyi kazmayla yıkamamış hain; dinamit koymuşlar, patlatmışlar, öyle çökertmişler.

Yapılmış camiyi ne yıkıyorsun alçak herif? Din düşmanı, hain, Allah düşmanı! Niye yıkıyorsun?

Şimdi millet, yani cemaat oldu mu camiyi yapar muhterem kardeşlerim. Şimdi burada cami olmasın, burası arsa olsun, hiçbir şey olmasın; bu cemaat her yerde bir cami yapar. Arı beyi oldu mu, etrafında arılar kümelendi mi korkma. Bu küme, bu arı oğulu bir yere bir kovan yaparlar. Nasıl olsa yapar çünkü arı var, bey var, bir kovan nasıl olsa yapılır. Yüz tane kovan sıralasan, arı olmadığı zaman asıl dert o.

"—O halde önemli olan nedir?"

Müslümanların olmasıdır. Müslümanların yetişmesidir. Müslümanların çoğalmasıdır.

"—O halde İslâm'a en büyük hizmet nedir?

Cami yaptırmaktan önce insanları İslâm'a kazandıracak çalışmalar yapmaktır.

Şimdi millet bunu anlamıyor.

Meselâ, bir dergi çıkartıyoruz, kadının birisi mektup yazıyor:

"—Allah razı olsun, çıkarttığınız dergiyi okudum, ıslah oldum, başımı örttüm, namaz kılmaya başladım."

El-hamdü lillâh, bak bir insanın doğru yola gelmesine sebep oldun.

Bir talebe yetiştiriyorsun; 10 sene, 15 sene, 20 sene zahmet çekiyorsun, talebe yetişiyor; oluyor bir alim, oluyor bir kâmil, fâzıl bir şahıs. Gönderiyorsun bir yere, oradan güzel haberler geliyor.

"—Maşaallah, Allah razı olsun, şöyle oluyor, böyle oluyor..." diye.

Meselâ bizim arkadaşlarımızdan bir tanesi profesördü, kalkmış Amerika'ya gitmiş. Kayınbiraderlerinden haber alıyorum. Her gün ortalama beş Amerikalı müslüman oluyormuş. Huzuruna gelip İslâm'ı soruyormuş. Profesör, İslâm'ı iyi biliyor, anlatıyor. Amerika'da günde 5, ayda 150, senede şu kadar müslüman; harıl harıl müslüman kazanıyor.

Neden?

İyi bir müslüman olarak yetişti. Hafızdı. Hafız olduğu zaman sen belki yüzüne bakmazdın onun…

"—Otur şuraya, kalk şuraya, çekil oradan, gel buraya, git buraya, odun taşı, sobayı yak!.."

Hizmetçi gibi belki önem vermezdin. Hafızdı, hocaydı; okudu, destek gördü, doktora yaptı, doçent oldu, profesör oldu, iki fakülte bitirdi; hem hukuku bitirdi, hem Yüksek İslâm Enstitüsü'nü bitirdi; oldu kaliteli bir hoca. Şimdi Amerika'da boyuna müslüman kazanıyor...

Demek ki insan yetiştirmek camiden önemliymiş.

Camiyi kim yapar?

İnsanlar yapar. İnsanlar olduğu zaman camiler olur. Gecekondu muhitlerinde yeni yeni semtler çoğalıyor, çoğalıyor, insanlar cami yapıyorlar; müslüman var çünkü.

Ama müslüman olmazsa, İslâm'ın savunulması olmazsa, İslâm'ın hak din olduğu anlatılmazsa, öğretilmezse; radyoda, televizyonda, gazetede İslâm'a hücumlar olursa, İslâm geri kalırsa ne olur? Hıristiyanlar memleketimizi hıristiyan yapmaya çalışırsa, gençlerimizi kendilerine benzetmeye çalışırsa ne olur?

Yarın öbür gün senin bugün gördüğün bu kalabalıklar azalır, azalır, Avrupa gibi olur gider. Bir-iki nesil sonra dinden imandan habersiz, tangocu, rambocu, dansçı, diskocu gençler ürer.

Sen ahlâkı öğreteceksin, imanı öğreteceksin, İslâm'ı öğreteceksin. Senin vazifen var…

Onun için onu öğretmenin yolu neyse... İnsan yetiştirmek. İnsanları, yetişmiş insanların kafalarını eğitmek, doğru yola çekmek, gazete çıkartmak, mecmua çıkartmak, ilim enstitüsü kurmak, insanları kaliteli müslüman olarak yetiştirmek, Kur'an kursu kurmak, araştırma enstitüsü kurmak...

Bunları anlamıyor millet. Camiyi anlıyor da...

Nerede bir cami başlamışsa biter. Neden?

Birisi gelir bir para verir, öbürü gelir yardım eder…

Ama insan yetiştireceğiz, bir tefsir enstitüsü kuracağız diyorsun; anlatamıyorsun.

Ankara'da güzel üç katlı, dört katlı, beş katlı bina yapmış, köşe başında, üç tarafı yol. Orta katını cami yapmış, üst katını imama

yer yapmış, müezzine yer yapmış, dershaneler yapmış. Bize haber verdiler, biz de gittik yaptıran kardeşlere dedik ki;

"—Biz burada Kur'an enstitüsü kuracağız, tefsir enstitüsü kuracağız. Bizim teklifimiz, projemiz bu; bunu kuracağız. Burada her gün Kur'an dersi verilecek, tefsir dersi verilecek, kitaplar neşredilecek..."

Adam bizi anlamadı, yurt yaptı. Yurt her yerde var. Nerede olsa bir yurt açarsın ama Kur'an enstitüsü yok. Kur'ân-ı Kerîm'i anlatacaksın, öğreteceksin, yayacaksın, muhtelif dillere terceme edeceksin, kitapları insanlar arasına dağıtacaksın; okuyacak, "Hak din bu!" diyecek; hıristiyansa, yahudiyse, komünistse bile belki İslâm'a gelecek.

İrşad çalışmaları, insan kazanma çalışmaları, bilim çalışmaları, eğitim çalışmaları daha önemli… İşte onları anlamıyorlar.

Allah neyin faydalı olduğunu anlayıp, ona göre çalışmayı cümlemize nasib eylesin…

Demek ki Peygamber Efendimiz cimrilikten de Allah'a sığınırdı. Allah yolunda malımızı da saçacağız. Zekâtı vereceğiz. Zekâttan fazla hayır da vereceğiz.

Hayır müesseseleri kurmuşuz; adam getiriyor, zekâtı veriyor. Zaten zekât onun değil ki; Allah emretmiş, verecek. Zekâtı veriyor. Zekât da ancak fukaraya veriliyor; cami yaptıramıyorsun, avluya sarf edemiyorsun, kurs yaptıramıyorsun, hocaya veremiyorsun. Sarf yeri belli.

Demek ki müslümanlar zekâtın üstünde daha başka hayırlar da yapmalı. Zekâtın üstünde daha başka hayırlar da yapmalı ki öteki hizmetler de dönsün. Aksi takdirde dönmüyor. Sadece zekât; fukaraya dağıtıyorsun...

Zekât tüccarları da var; talebelerden, başkalarından öyle güzel tüccarlık yapıyorlar ki... Geliyor, şu vakıftan bir alıyor zekâtı, öteki vakıftan bir daha alıyor, daha öteki vakıftan bir daha alıyor, daha öteki vakıftan bir daha alıyor; senden de benden de daha fazla maaş oluyor. Bir ayda beş tane vakıftan zekât alsa, şu kadar para ediyor. Allah insaf versin…

c. Kötü Ömürden Allah'a Sığınırdı

(*Ve sûi'l-umr*) "Peygamber Efendimiz kötü ömürden de, ömrün kötü bir şekilde geçmesinden de Allah'a sığınırdı."

Ömrün kötü geçmesinin izahı:

Meselâ bereketsiz geçer. Hayırları, ibadetleri, taatları yapmadan geçer, boşa geçer. Vacib olan şeyleri, vazife olan şeyleri yapmadan geçer. Dertli, gamlı, kederli, üzüntülü geçer. Hasta olur, ihtiyar olur, aklı gider, bunar, ne yaptığını bilmez, ne edeceğini bilmez. O da bir rezalet…

"—Erzel-i ömürden Allah'a sığınırım." diye Peygamber Efendimiz'in başka hadîs-i şerîfi var.

Allah bizi sıhhatli yaşatsın. Sıhhatli iken, kendi işimizi kendimiz görürken, kimseye muhtaç değilken, aklımız başımızda iken, zikirde iken, Kur'an okurken, ibadetimizi, taatimizi yaparken, şaşırmadan, sapıtmadan, bunamadan, düşkünlüğe düşmeden yaşamayı Allah cümlemize nasib etsin…

Bu da çok önemli bir şey… Hele hele bazı kimselerin evladı filan da olmuyor, bakacak kimsesi olmuyor; çok zavallı duruma düşüyorlar. Âhir ömründe, en çok bakıma muhtaç olduğu zamanda zavallılar çok feci durumlara düşüyorlar.

Bazen buralara gelen öğretmen hanımlar vardı, ben çoktandır görmüyorum; ihtiyar, parası var, parayı nereye harcayacağını bilmez. Kendisi yemez. Tutumluluğa eskiden alıştığı için ihtiyarladıktan sonra da onu bırakamıyor.

"—Ya mübarek ye, âhir ömründe rahat et..."

Ne yer, ne kullanmasını bilir. Her avın bir avcısı olduğu gibi öyle yaşlıların da peşine düşen, malını çatır çutur alan, kimsesiz görüp de parasına, mülküne el koyanlar da çıkıyor. Allah bu durumlara düşürmesin…

Böyle yalnızlık da zor. İhtiyarlıkta hele yalnızlık çok zor. Kocası ölüyor, kadın kalıyor; karısı ölüyor, adamcağız tek başına kalıyor. Bakıyorsun bir evde ölmüş, yirmi gün sonra duymuşlar, cesedi çürümüş... Kötü durumlar oluyor.

Böyle bir kimse vardı, Allah rahmet eylesin, kusuru varsa affeylesin, karısından ayrıldı. Son zamanlarda bir de ayrılıklar oluyor… İki taraf da yaşlandığı için tabii şuurlar tam sağlam değil, kırk yıllık karısını boşuyor veya kadın kırk yıllık kocasından

"Ayrılacağım!" diye tutturuyor, ayrılıyor.

Siz şimdi asıl birbirinize daha çok muhtaçsınız, şimdi niye ayrılıyorsunuz?

Ayrılıyorlar. O orada perişan, bu burada perişan, böyle gidiyor.

Çevrenizdeki yaşlı insanlara göz kulak olun, yardım edin. İnsan yaşlanınca durumu çok zor oluyor. Hele onların huysuzluklarına, kusurlarına bakmayın çünkü hastalık, rahatsızlık, beyin damarları kireçlendiği için öyle oluyor.

Mesela çok iyi bir insan varmış, bizim valide anlatırdı; küçükken bunlara bakmış, hizmet ehli, sessiz sedasız bir insan. Yaşlılık zamanında da bunlar ona bakmışlar, bize küçükken çok hizmet etti diye.

"—Yorganları, çarşafları cart cart yırtardı." diyor. "Ya niye yırtıyorsun?" "Yırtacağım işte!" Aklı başında değil, artık ihtiyarladı, ondan.

Ey gençler, ey evlatlar, ey yakınlarından yaşlı kimse olanlar, ihtiyarların hallerini hoş görün. Onların her sözünün kusuruna bakmayın, "He he…" deyin, "tamam" deyin, gönüllerini hoş edin, göz kulak olun. Çünkü bir zaman gelir, siz de ihtiyarlarsınız. Bir insan böyle bir kimseye bakarsa Allah da onu kayırır. Bir insan vazifelerini yapmazsa...

Kadının kızı var, birkaç tane oğlu var, birisi bilmem nerede, birisi bilmem nerede, biri yakınında. Kızları da zengin, kimisi buzdolabı satar, kimisi bilmem ne iş yapar... Aralarında bir kaloriferli daire almışlar, bırakmışlar; olmaz.

Kendi haline bırakmışlar. O kadın yemesini bilmiyor, kendisine bakmasını bilmiyor, korku içinde yaşıyor. Sen onu yanına alacaksın, seveceksin, hürmet edeceksin, gezdireceksin, yemese bile yedireceksin. O kendi yemeğini pişirmesini bilmez, kendisine neyin lazım olduğunu bilmez.

Evin içinde şuraya buraya boyuna bıçak saklıyormuş:

"—Birisi girerse beni keser." diye korkuyormuş.

Korkar, ihtiyar, yaşlanmış bir kere; böyle korkuları olabilir.

Yaşlıları yalnız bırakmayın! Yaşlıları buruşturulmuş bir kağıt gibi kenara atmayın! Bir insanın annesi babası sağ iken onun duasını alıp cenneti kazanması lazım. "Kazanamayana yazıklar

olsun!” diyor, “Burnu yerde sürtsün!” diyor Peygamber Efendimiz. Size bunu da hatırlatırım.

Ömrün bir güzel hali vardır, bir de kötü hâli vardır. Bir zamanlar efelikten böyle ortalıkta dolaşıp nâra attığı zaman, herkesi köşeye bucağa saklandıran adam, ihtiyarladığı zaman bakarsın çoluk çocuğun maskarası olmuştur.

Neden?

Ömür değişti; o delikanlılık, efelik zamanları geçti, adam ihtiyarladı, gücü kalmadı, o durumlara düştü.

Onun için merhamet etmek lazım.

Bizim ortaokulda okuduğumuz sırada tarım dersinde hoca dedi ki:

“—Saksı getirin, sümbül ekin!”

Tarıma alıştırıyorlar bizi, yani ziraatçilik... Bizim saksılar kayboluyor. Güzel, sümbül tam çıktı, başladı açılmaya, kokmaya başladı derken saksılar kayboluyor. Şikâyet ettik. Kimin aldığını anladık. Falanca şahıs alıyor; okuldaki bahçıvan, hizmetçi alıyormuş. Bizim olgun bir hocamız vardı, Allah rahmet eylesin hepsine, dedi ki:

“—Çocuklar hoş görün o adamı. Sizin saksınızı alıyor, kaçırıyor, bir şey oluyor ama hoş görün! Bir zamanlar şu okulda öğretmendi. Sonra ihtiyarladı, işte ona acıdıkları için bahçıvanlık diye bir şey verdiler. Böyle idare edeceksiniz.”

Yani ömrün çeşitli safhaları oluyor muhterem kardeşlerim. Böyle düşkün duruma gelenlere acıyın. Hepimiz düşkün duruma gelenlere yardımcı olalım.

Biz vakıf olarak bir şey düşündük. Bir kardeşimiz bir yer bağışladı. Baktık deniz kenarı, manzaralı, safalı güzel bir yer, genişçe de bir yer. Dedik ki:

“—Çevremizde hiç yok, başkaları yapmamışlar. Buraya biz bir yaşlılar evi kuralım! Hacı teyzeleri alalım bir tarafına, hacı amcaları ayrı binaya, ayrı bir tarafa alalım. Başlarına da güzel bakıcılar koyalım. O hacı teyzeler orada Kur’an okusunlar, tesbih çeksinler, hizmetleri görülsün...”

Ahir ömürlerinde kimisi de yalnızlık çekiyor, tek başına oturuyor. Yalnızlık da çekmemesi lazım!

Böyle hayırları da destekleyin!

d. Göğsün Fitnesinden Allah'a Sığınırdı

Peygamber Efendimiz demek ki korkaklıktan Allah'a sığınırmış, bir. Cimrilikten Allah'a sığınırmış, iki. Ömrün kötü durumlarından, kötü durumlara düşmüş bir şekilde yaşamaktan Allah'a sığınırmış, üç…

(*Ve fitneti's-sadr*) "Göğsün fitnesinden Allah'a sığınırmış."

Bundan maksat; insanın göğsü, orada kalbi var, gönlü var. İnsanın gönlünde, kalbinde de ne gibi duygular gizli?.. Meselâ kimisi hasetçi olur, kimisi kindar olur, kimisi düşman olur. Yani insanın içindeki o kötü duygular... Kalbini mi yardın, bilmiyorsun ki; adam yüzüne gülüyor ama acaba kalbinde ne var, nasıl duygular var, onu bilmiyorsun. İşte insanın içindeki duygular kötü duygularsa bunlar insanın kalbinde, göğsünde birer fitnedir. Bunlardan Peygamber Efendimiz Allah'a sığınırdı. Bu duasıyla Peygamber Efendimiz kötü duygulara sahip olmamak istiyor;

“—İçime kötü duygular yerleşmesin!” demiş oluyor.

Mesela hasedi ele alalım: İnsanın içinde bir haset duygusu var. Komşusu bir araba almış; kıvranıyor burada...

“—Ya ne kıvranıyorsun? Allah sana da versin.”

“—Yok, bana vermesi ayrı; niye onun o kadar güzel arabası oldu? Çatlasın inşaallah! Çarpsın inşaallah! Tekeri patlasın inşaallah… Kazaya uğrasın!”

“—Ya dur bakalım, ne istiyorsun?”

Hasedinden ne yapacağını şaşırıyor.

Eski hikâyelerde anlatılır: Adamın biri sırtında odun taşırmış. Komşusunun da merkebi varmış, o da odunu merkeple iki tarafına bağlarmış, taşırmış. Bu da sırtında taşıdığı için sırtı acıyor, yara oluyor. “Komşunun eşeği var, benim eşeğim yok. Ben sırtımda taşıyorum, o rahat taşıyor.” diye komşusunu kıskanırmış.

Dua etmiş. Demiş ki:

“—Yâ Rabbi bana da bir eşek ver, merkep ver; hayvanın sırtına yükleyeyim de şu yükü sırtımda taşımaktan, sırtımın yara olmasından, acımasından kurtulayım.” diye yana yakıla dua etmiş.

Rüyada demişler ki kendisine:

“—Öyle dua etme. ‘Komşuya Allah iki eşek versin.’ diye dua et, sana da o zaman bir tane verilecek.”

“—Yok, istemem! Ben onun bir tane eşeği olduğuna razı değilim; şimdi iki taneye hiç razı değilim. Varsın, tamam, ben sırtımda taşırım, onun iki tane olmasını istemem!” demiş.

İşte haset duygusu bu; bir şey olmasını istemiyor, hayra ermesini istemiyor, ileri gitmesini istemiyor.

Bu duygu çok kötü bir duygudur. Bundan dolayı insan sevaplarını bile kaçırır. Burada namaz kılarsın, Ramazan’da oruç tutarsın, hacca gidersin, umreye gidersin; hasetten dolayı bunların sevapları bile gider.

Neden? Allah hasedi sevmez, kin tutmayı sevmez.

“—Müslümanın müslümana üç günden ziyade dargın olması helâl olmaz.” diyor Peygamber Efendimiz.

Sen kin tutuyorsun, kızıyorsun, aleyhindesin, iftira ediyorsun.

Şu benim içimde, şu benim kafamda, etraftan duyduğum öyle haberler var ki söylesem hayret edersiniz. Şu bizim camimize

yapılan öyle iftiralar var ki hayret edersiniz. Nedir ya alıp veremediğin? Gel mübarek, bir gör bakalım... Çok kötü huylu insanlar var.

"—Fitne-i sadırdan yâ Rabbi sana sığınırım." Yani Peygamber Efendimiz, "Göğsümün içinin kötü duygularla dolmasından; yanlış, senin sevmediğin duygulara sahip olmaktan onu koru." demiş oluyor.

Allah bizi hasetten, kinden, düşmanlıktan, iftiradan, kötü huyların her çeşidinden korusun... Kalbimizi sâfî ve pak eylesin…

Bir şeyi size özendirerek anlatmak istiyorum muhterem kardeşlerim. Geçen gün birisi geldi, bana rüyasını anlatıyor. Ufacık tefecik bir adam. Rasûlüllah Efendimiz SAS'i şöyle bir şekilde görmüş de, "Bu neye delalet eder?" diye anlatıyor. Sonra da diyor ki:

"—Eskiden Rasûlüllah Efendimiz'i gördüğüm zaman kendisiyle musafaha ederdim. Bir keresinde musafaha etmiştim, beni arkasındaki Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e havale etti. Gittim Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'le de musafaha ettim. O bana 'Şu zikri yap, şu zikri yap.' diye zikir tarif etti. Oradan geçtim, Hz. Ali Efendimiz'e, onunla musafaha ettim..."

Ya bakıyorsun adama; üç karış boyu var... Demek ki Allah'ın sevgili kulu. Bir unvanı yok, bir şeyi yok, albenisi diyeceğimiz bir gösterişi yok.

Ama o rüyayı görmek neyi gösteriyor? Rasûlüllah'ın sevdiği bir ümmet olduğunu gösteriyor. Allah'ın sevdiği bir kul olduğunu gösteriyor.

Neden? Kalbin temizliğinden. Sadrın, göğsün kötü duygulardan ârî olmasından, güzel duygularla dolu olmasından oluyor.

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde buyurdular ki;

"—Şimdi buraya cennetlik birisi gelecek."

Baktılar, "Kim gelecek?" diye... Toplantıda oturmuşlar; kır mıdır, bayır mıdır, mescid midir, başka bir yer midir; oturmuşlar, bekliyorlar. Baktılar, birisi abdest almış, suları damlaya damlaya geldi. Sıcak yer ya, sularını silmiyor. Oturdu.

Abdullah ibn-i Ömer RA dikkat etti:

"—Kim bu şahıs?" diye.

Üç defa oldu bu hadise, üç gün oldu. “Şimdi buraya bir cennetlik gelecek.” dedi, o şahıs geldi. Üç defa böyle olduğu rivayet ediliyor. Sonra Abdullah ibn-i Ömer RA o kişinin yanına vardı, gitti, dedi ki;

“—Ben senin evinde misafir olmak istiyorum. Babamın evinde kalmak istemiyorum. İşte biraz aramızda bir şeyler var. Müsaade edersen senin evinde misafir olabilir miyim?”

O da:

“—Buyur, gel!” dedi, misafir etti onu.

Abdullah ibn-i Ömer RA’nın maksadı başka. O şimdi bir gözü kapalı, bir gözü açık, “Adam ne ibadet edecek?” diye onu gözlüyor, maksadı o… Cennetlik ya, Peygamber Efendimiz “Cennetlik birisi gelecek!” dedi de o geldi ya; bakalım gece ne ibadet edecek? Böyle bekliyor. Teyakkuz halinde, yani uyanık, gözü kapalı gibi görünüyor ama böyle gözü kulağı açık.

Baktı, o gece geçti; işte normal, yatsıyı kılıyorlar, yatsıdan sonra teheccüd namazı kılıyorlar, sabah namazına geliyorlar; normal. Bir gece daha, bir gece daha... Baktı, kendisinin bilmediği bir ibadet, bir başka türlü dua, yani onun böyle cennetlik olmasına sebep olacak bir başka şey sezinleyemedi. Dedi ki:

“—Ey filanca, sen gelmediğin zaman biz Peygamber Efendimiz’le oturuyorken, ‘Şimdi buraya bir cennetlik gelecek.’ dedi, sen geldin üç defa. Onun için ben senin nasıl cennetlik olduğunu anlamak maksadıyla senin yanına, evine kendim istedim, üç gece misafir oldum. Ama olağanüstü bir başka şey görmedim. Yani bizim yaptığımız ibadetleri sen de yapıyorsun, fazlaca bir şey görmedim. Başka bir şeyin var mı?” diye sordu.

“—Yok, ben senin gördüğün gibi yaşarım. Gecelerim böyle geçer, olağanüstü başka bir şeyim yok.” dedi.

“—Pekiyi öyleyse, hakkını helal et, Allah’a ısmarladık.” diye ayrıldılar.

Abdullah b. Ömer o zâtın yanından ayrılıp giderken o arkadan bağırdı:

“—Dur! Aklıma bir şey geldi. Ben de neden cennetlik olduğumu bilmiyorum, fazla bir ibadetim de yok ama aklıma bir şey geldi. Benim kalbimde hiç kimseye karşı bir kötülük yoktur. Kalbim temizdir. Hiç kimsenin kötülüğünü istemem. Olsa olsa bundan olabilir.” dedi, öyle ayrıldı.

Ben de bu kardeşimiz hakkında öyle düşünüyorum.

Muhterem kardeşlerim!

İnsan hoca olabilir, alim olabilir, yüksek insan olabilir; ama mühim olan kalbinin temizliği…

Allah insanın mevkiine, parasına, yüzünün güzelliğine, yaşına bakmıyor; nesine bakıyor? Kalbinin temizliğine bakıyor.

Bakıyorsun, bir ümmî adam Rasûlüllah'ı görüyor, musafaha ediyor, iltifat alıyor, teveccühe mazhar oluyor; öbür tarafta öteki adam hava alıyor, hiçbir şey almıyor.

Neden? Onun kalbinde çok kusurlar var da ondan. Kalbinde selâmet yok, yani selâmet-i sadra sahip değil.

Onun için biz de Allah'a sığınalım, Allah da bizim gönüllerimizi, kalplerimizi, sadırlarımızı, göğüslerimizi her türlü kötülükten pak eylesin… Selâmet-i sadrı nasib eylesin… Cümlemizi fitne-i sadırdan mahfuz eylesin...

Demek Peygamber Efendimiz'in dördüncü sığındığı buymuş. Allah'a korkaklıktan, cimrilikten, ömrün fena sürmesinden, göğsün, gönlün Allah'ın sevmediği bir durumda olmasından sığındı.

e. Kabir Azabından Allah'a Sığınırdı

Beşincisi, (*ve azâbi'l-kabr*) Peygamber Efendimiz kabir azabından da Allah'a sığınırdı.

Mâlum, insan vefat ettiği zaman, tabii birden mahşer günü değil ki, daha dünya hayatı sürüyor, öteki insanlar var, dünya ne kadar devam edecekse edecek. O arada insanlar tabii kabirde kalacaklar, kabirde çürüyecekler, ruhlar âleminde bekleyecekler. Sonra kıyamet kopacak, mahşer yerinde toplanacaklar, kabirden kalkacaklar. Bazı insanlar için kabirde azap var. Kabir azabı kâfir için var. Mü'minlerin de bazı sebeplerden kabir azabına uğrayanları olacak. Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şerîflerden böyle anlıyoruz.

İki kabrin yanından geçiyordu Peygamber Efendimiz, dedi ki:

"—Şu iki kabirdeki şahıslar şu anda kabirde azap görüyorlar, hem de çok mühim saymadığınız iki sebepten dolayı. Birisi söz getirip götürürdü..." Ali'nin sözünü Veli'ye, Ahmed'in sözünü Hasan'a, "O sana şöyle dedi, bu sana böyle dedi..." diye laf taşırdı,

nemmamlık yapardı; yani koğuculuk dediğimiz, laf getirip götürüp arayı bozma tarzında bir şey. Birisinin kusuru buydu, kabirde onun için azap görüyor. "Ötekisi de küçük abdestini yaparken sakınmazdı." diye söyledi.

Demek ki buradan, abdestini bozarken, idrarını yaparken dahi dikkat etmemenin kabir azabına sebep olduğunu anlıyoruz. Tabii bu şahıs namaz kılıyor ama temizliğe dikkat etmedi, tesettüre dikkat etmedi, sakınmadı; o bakımdan kabir azabı görebilir.

Ama eğer bunlara dikkat ederse bir insan, bazı insanların da kabri cennet bahçelerinden bir bahçe olur. Kabirde azap görecek gibi bile olsa, azap melekleri gelmek bile istese; namazı bir yanını tutacak, orucu bir yanını tutacak, haccı bir yanını tutacak, zekâtı bir yanını tutacak, böyle yaptığı ibadetler, okuduğu Kur'ân-ı Kerîmler kendisine yoldaş olacak ve tuttukları yanlardan azap meleklerinin kendisine gelmesine mâni olacaklar:

"—Hayır, gelme, bu Allah'ın iyi kuluydu!" diye koruyacaklar.

Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi kabir azabına uğramayanlardan eylesin... Kabri cennet bahçesi olanlardan eylesin...

Arap şairlerinden birisi güzel bir şiir yazmış:[38]

يَا مَنْ بِدُنْيَاهُ اشْتَغَلْ ، قَدْ غَرَّهُ طُولُ الأَمَلِ .

أَوَلَمْ يَزَلْ فِي غَفْلَةٍ ، حَتَّى دَنَا مِنْهُ الأَجَلْ .

الْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً ، وَالْقَبْرُ صُنْدُوقُ الْعَمَلِ .

اِصْبِرْ عَلَى أَهْوَالِهَا ، لاَ مَوْتَ إِلاَّ بِالأَجَلْ .

Yâ men bi-dünyâhü iştegal
Kad garrahu tùli'l-emel

---

[38] İbn-i Haceri'l-Askalâni'nin *Münebbihat*'ından (Çeviren: Celâl Yıldırım, Bahar Yayınevi, İstanbul 1977) İkili Sözler bölümü, s.16.

Evelem yezel fî gafletin
Hattâ denâ minhü'l-ecel

El-mevtü ye'tî bağteten
Ve'l-kabrü sandûku'l-amel

İsbir alâ ehvâlihâ
Lâ mevte illâ bi'l-ecel

(*Yâ men bi-dünyâhü iştegal*) "Ey dünyasıyla meşgul olan kimse! (*Kad garrahu tùli'l-emel*) Seni uzun emel aldatıp duruyor."

(*Evelem yezel fî gafletin*) "Sen bu uykuda ne kadar uyuyacaksın daha? (*Hattâ denâ minhü'l-ecel*) Bakıyorsun ki bir gün, ecel geliverdi."

(*El-mevtü ye'tî bağteten*) "Ölüm ansızın gelir. (*Ve'l-kabrü sandûku'l-amel*) Kabir de amellerin sandığıdır."

(*İsbir alâ ehvâlihâ*) "Bundan sonra sen, o kabrin hâline razı olacaksın, sabredeceksin, başka çaren yok... (*Lâ mevte illâ bi'l-ecel*)

Ölüm de gelmez, ancak ecelle gelir."

"Kabir, insanın amel sandığı gibidir." diyor. Çeyiz sandığı oluyor ya kadınların, kızların; genç kızlıktan başlıyor, dokuz yaşında, on yaşında, on bir yaşında; iğne oyası, bilmem ne oyası, şunlar, bunlar; yapıyor, yapıyor, işliyor, işliyor, sandığa koyuyor. Sonra düğünü olduğu zaman onlar işe yarıyor. Çeyiz sandığı; içi dolu çeşitli el işleri, evinde rafa koyacak, sehpanın üstüne serecek...

İnsanın kabri de sanki böyle bir sandık gibidir. Dünyada yaptıkları oraya konulacak. İyi şeyler yapmışsa ne mutlu, ahiretini süsleyecek. Kötü şeyler yapmışsa ne fena, ondan ne zararlara uğrayacak kim bilir...

O bakımdan, Allah-u Teàlâ Hazretleri kabir sandığımıza hayırlı şeyler göndermeyi, ömrümüzü salih amellerle geçirmeyi cümlenize, cümlemize nasib ve müyesser eylesin… Cümlemizi korktuklarımızdan emin, umduklarımıza nâil ve sahip ve mazhar eylesin... Hem dünyada hem ahirette bahtiyar eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

24. 12. 1989 – İskenderpaşa Camii

04. HER NAMAZ İÇİN ABDEST ALIRDI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn. Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Âlâ neamihi'z-zâhireti ve'l-bâtıneh… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn, ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn.

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنَ الْجَانِّ ، وَعَيْنِ الإِنْسَانِ ، حَتَّى نَزَلَتِ الْمُعَوِّذَتَانِ ؛ فَلَمَّا نَزَلَتَا ، أَخَذَ بِهِمَا ، وَتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا (ت . ن . ه . ض. عن أبي سعيد)

RE. 551/2 (*Kâne yeteavvezü mine'l-cânni, ve ayni'l-insân, hattâ nezeleti'l-muavvizetân*; *felemmâ nezeletâ ehaze bi-himâ, ve tereke mâ sivâhümâ.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun… Rabbimiz iki cihan saadetine cümlenizi, cümlemizi nâil eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek şemâil-i şerîfesi, ahlâk-ı hasenesi ve evsâf ve âdât ve itiyatlarıyla ilgili bölümü *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli kitabın sonundaki, hususi bu rivayetlerin toplanmış olduğu yerden okumaya devam ediyoruz.

Bu rivâyetlerim okunmasına, Rasûlüllah Efendimiz'in nasıl yaşadığını, ne gibi özellikleri olduğunu, ne gibi âdetleri

bulunduğunu, ne gibi sıfatlara sahip olduğunu anlamak için, bunların izahına geçmeden önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgi ve bağlılığımızın bir nişânesi olmak üzere ve onun mübarek âlinin, ashâbının, etbâının, ahbâbının ruhlarına hediye olsun diye ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullâhın ve hassaten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri, mürebbileri olan verese-i nebî, ulemâ-i muhakkıkîn, sâdât-ı turuk-ı aliyyemizin ve halifelerinin, müridlerinin, mühiblerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu diyarları canlarını, mallarını feda ederek, cihad eyleyerek fethedip bize emanet ve yâdigâr bırakmış olan cümle ecdadımızın, Fatih Sultan Mehmed Han'ın, onun ordusundaki mübarek mücahidlerin, şehidlerin, gazilerin;

Cümle hayrât u hasenât sahiplerinin, şu caminin bânisi İskender Paşa'nın; bu caminin yaşamasına, hizmette devamına, genişlemesine, ibadete devam etmesine vesile olan şahısların cümlesinin ruhlarına ve bu camiden güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, vaizlerin, cemaatlerin, kayyımların ruhlarına hediye olsun, civarında metfun bulunan mü'minîn ü mü'minâta hediye olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, onların ruhlarına bağışlayalım, öylece başlayalım!

…………………………..

a. Cinlerden ve Nazardan Allah'a Sığınırdı

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 551. sayfasındaki 2. hadis-i şeriftir.

Tirmizî'nin, Neseî'nin, İbn-i Mâce'nin ve Ziyâü'l-Makdisî'nin Enes RA'dan ve Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş oldukları bir hadis-i şeriftir. Peygamber SAS Hazretleri hakkında buyruluyor ki:[39]

---

[39] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.386, no:1984; Neseî, Sünenü'l-Kübrâ, c.IV, s.441, no:7853; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18038; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6973.

كَانَ يتعوذُ مِنَ الْجَانِّ ، وَعينِ الإِنْسَانِ ، حَتَّى نَزَلَتِ الْمُعوِّذَتَانِ ؛ فَلَمَّا نَزَلَتَا ، أَخَذَ بِهِمَا ، وتَرَكَ مَا سِوَاهُمَا (ت . ن . ه . ض. عن أبي سعيد)

RE. 551/2 (*Kâne yeteavvezü mine'l-cânni, ve ayni'l-insân, hattâ nezeleti'l-muavvizetân*; *felemmâ nezeletâ ehaze bi-himâ, ve tereke mâ sivâhümâ.*)

(*Kâne yeteavvezü mine'l-cânni, ve ayni'l-insân*) "Peygamber Efendimiz SAS cinlerden ve insan gözünün nazarının değmesinden Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sığınırdı."

Demek ki böyle bir şey var ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sığınırdı. (*Hattâ nezeleti'l-muavvizetân*) "*Kul eùzü bi-rabbi'l-felak, kul eùzü bi-rabbi'n-nâs*, bu iki sûre nâzil oluncaya kadar."

Özellikle "Yâ Rabbi! Cinlerin şerrinden, nazarın şerrinden sana sığınırım." diye sığınırdı.

(*Felemmâ nezeletâ ehaze bihimâ*) "Bu iki sûre nâzil olduğu zaman, bunlar inince artık bunları okumaya başladı. (*Ve tereke mâ sivâhümâ*) Daha başkaca sığınma dualarını bıraktı."

Yani kendisi evvelki Allah'a sığınmasını bıraktı, bu sûreleri okumaya başladı. Çünkü bu sûreler o sığınmayı çok daha güzel ifade ediyor.

Demek ki bu sûreler çok kıymetli dualar imiş, çok kıymetli sûreler imiş; bunları bizim de okumamız, bunlara devam etmemiz gerekiyor.

Cin ne demek? Cin, göze mestûr olan, yani gözle görülemeyen mahlûklar. Cinlerin varlığına dair Kur'ân-ı Kerîm'de sûre var, Cin Sûresi var. Cinlerin gelip Peygamber Efendimiz'i dinlediğine dair rivayetler var. Şeytanın da görünmemesi hasebiyle cinlerden olduğuna ayet-i kerime delâlet ediyor:

كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ (الكهف: ٥٠)

(*Kâne mine'l-cinni fefasaka an emri rabbihî*) "O cinlerden idi, Allah'ın emrinden saptı, aykırı gitti." (Kehf, 18/50)

Demek ki bizim gözümüzün gördüğü varlıklar var, gözümüzün görmediği bazı varlıklar var. Zaten birçok şeyi görmüyoruz; ilmen anlıyoruz, başka tesirlerinden anlıyoruz. Mesela yere düşmüş bir telde elektrik var mı yok mu, görmüyoruz. Ama elimize değdiği zaman anlayabiliyoruz. Havada, gözlerimiz baktığı zaman bir şey görmüyoruz ama havanın içinde hem küçücük mikrop denilen, bakteri denilen nice nice canlıların olduğunu görüyoruz. Hem de elektromanyetik dalgalar gibi, ses dalgaları gibi birtakım dalgaların olduğunu biliyoruz; hem birtakım ışınların, şuâların olduğunu biliyoruz. Hâsılı, daha bizim ilmen varlığından haberdar olmadığımız daha başka şeyler de var. Kur'ân-ı Kerîm'in bize bildirdiği şeyler arasında şeytanlar, cinler var. Yerde, gökte Allah'ın nice yaratıkları var.

Peygamber SAS cinlerin şerrinden, şeytanın şerrinden Allah'a sığınırdı. Bir de göz değmesinden, nazar değmesinden Allah'a sığınırdı.

Demek ki nazar değmesi de var. Bu konuda buyruluyor ki:[40]

الْعَيْنُ حَقٌّ (حم. ق. د. ن. عن أبي هريرة ؛ ه. عن عامر بن ربيعة)

(*El-aynü hakkun*) "Nazar değmesi haktır."

Hakikaten böyle şey olur. Gerçekten böyle bir olay vardır. Onun için, Peygamber SAS Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sığınırdı.

Bu iki sûreyi *Muavvizeteyn* diye isimlendirirler. Bu iki sûre Allah'a sığınmayı çok güzel ifade eden mânaya sahip olduklarından dolayı *Kul eùzü bi-rabbi'l-felak* ve *Kul eùzü bi-rabbi'n-nâs* sûrelerine *Muavvizeteyn* denilir. Bir de bunların evvelindeki *Kul hüva'llàhu ehad* vardır. *Kul hüva'llàhu ehad* Sûresi de bu sayfanın başındadır, üçü birden Kur'ân-ı Kerîm'in en son sayfasında bulunuyorlar. Üçüne birden *Muavvizât* denilir, yani "insanları şerlilerin şerlerinden korumaya yarayan" mânasına geliyor.

Bu *Kul hüva'llàhu ehad* Sûresi de bizim maalesef kıymetini çok iyi takdir edemediğimiz sûrelerden birisidir. Geçen hafta iki doktor arkadaşımın ziyaretine gitmiştim. Avusturya'da ihtisas yapmışlar, oraları biliyorlar. Orada birisinden duymuşlar. O görüştükleri şahıs:

"—Ben ilahiyât/teoloji tahsili yaptım. *Kul hüva'llàhu ehad* Sûresi'nin mânasına âşık olduğum için müslüman oldum!" diyormuş.

Yani hıristiyan teolojisi tahsili yapmış, kendisini papaz olacak gibi yetiştirmiş fakat *Kul hüva'llàhu ehad*'ın mânâlarını okuyuverince âşık olmuş, hayran olmuş. Bizim doktor arkadaşlara

---

[40] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVIII, s.317, no:5488; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.380, no:3381 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.336, no:3498; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497, s.319, no:8228; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.509, no:6632; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.335, no:3497; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.119, no:7195; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.240, no:7499 Àmir ibn-i Rebia RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.337, no:3499; Hz. Aişe RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.274, no;2477; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.239, no:7498; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.20, no:10905; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.744, no;17656; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.379, no;14535.

diyormuş ki:

"—Allah'ın varlığını, birliğini, kullara Rabbinin tarifini bundan daha güzel yapmak mümkün değil!"

قُلْ هُوَ اللّٰهُ أَحَدٌ . اللّٰهُ الصَّمَدُ . لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ . وَلَمْ يَكُنْ لَهُ

كُفُوًا أَحَدٌ (الإخلاص:١-٤)

(*Kul hüva'llàhu ehad*) "De ki: O Allah birdir. (*Allàhu's-samed*) Allah Samed'dir. (*Lem yelid ve lem yûled*) O doğurmamış ve doğmamıştır. (*Ve lem yekün lehû küfüven ehad*) Onun hiçbir dengi yoktur." (İhlâs, 112/1-4)

Ne mânalar var, ne derin mânalar var... Biz kıymetini bilmiyoruz da... Çok acele bir işimiz olduğu zaman, en kısa sûre hangisi: *İnnâ a'taynâ*, *Kul hüva'llàhu ehad*… Onlarla namazı kılıp hiç üzerinde durmadan geçiyoruz.

O kardeşimiz her okuyuşta mum gibi eriyormuş, gözlerinden şıpır şıpır gözyaşı döküyormuş. Demek ki biz Arapça bilmemekle, ilimle aklımızı yormamakla, tefekkür etmemekle neler kaybediyoruz, nelerden haberimiz yok...

Elin adamı, Avrupalısı bizden fersah fersah uzaktayken okuyor, inceliyor, aklı başından gidiyor, İslâm'a âşık oluyor, hayran oluyor, İslâm'a giriyor. Bizimkilerin burada bir şeyden haberi yok. Şimdi çoğu yılbaşı hazırlığındadır, hindi ütülemekle meşguldür... Geceleyin nerede eğleneceğim diye kadınlar aynaların karşısına geçip süslenmeye, takmaya takıştırmaya, sürmeye sürüştürmeye şimdiden başlamıştır...

Sübhanallah!

Seneler önce, büyüklerden birisine sormuşlar da:

"—Nasıl görüyorsun dünyanın bu durumunu?"

Demiş ki;

"—Avrupa Müslümanlığa meyyal, sanki Müslümanlığa girecek gibi görüyorum. İslâm âlemi de gâvurluğa meyyal, sanki gâvurluğa ayağı kayacak gibi görüyorum."

Doğru, maalesef...

Ol mâhîler ki derya içredir, deryayı bilmezler.

Denizin içinde balık, deryanın kıymetini bilmez, dışarı çıktığı zaman anlar. Zokayı yutup oltaya takıldıktan sonra, yukarı çekildiği zaman, suyun içinden çıkınca suyun onun için ne kadar kıymetli bir yaşama ortamı, hayat ortamı olduğunu anlar.

İşte biz de bu balıklar gibiyiz. Suyun içinde oynaşıp duruyoruz. Allah'ın nimetleri deryasına gark olmuşuz, Allah'ın nimetleri içinde yüzüyoruz, dalıyoruz, boyumuzu aşmış; Allah'ın nimetlerinden haberimiz yok. Hatta bazılarının Allah'ın varlığından haberi yok. Hatta Allah'a karşı vazifesi olduğundan haberi yok. Hatta yaptığı işlerin Allah'a isyan bayrağı açmak olduğunun, Allah'la harp etmek olduğunun farkında değil; açmış bayrağı, gidiyor...

Faizi helâl görüp, faiz alıp faiz verenlere ne diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri:

فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ (البقرة:٢٧٩)

(*Fe'zenû bi-harbin mina'llâhi ve rasûlihî*) "Allah'la, Rasûlüllah'la harp ilan etmiş, harp ilan etmenin kapısını açmış olur!" (Bakara, 2/279) diyor.

Millet harp mi ilan ediyor, belasını mı arıyor, sırtımı kaşınıyor, eceli mi gelmiş, uçurumdan mı yuvarlanacak, bir adım ötesi felaket mi, haberi yok.

Allah uyanıklık versin. Allah bu şehidlerin, bu fatihlerin, bu mücahidlerin çocuklarını imandan sonra küfre düşürmesin. -Babalarının mezarda kemiklerini sızlattırmasın… İzzetten sonra zillete uğratmasın… Huzuruna kabul etmişken kapısından yaka paça kovdurup tekme tokat dışarı attırmasın… Rahmetinden mahrum etmesin… Cehenneme düşürmesin… O ateşlere yaktırmasın, muhterem kardeşlerim!

Kul-hüva'llàhu ehad'ın kıymeti böyle. *Kul eùzü bi-rabbi'l-felak*, *Kul eùzü bi-rabbi'n-nâs* sûrelerinin mânaları böyle. Allah-u Teâlâ Hazretleri'ne bunları okuyarak sığınalım!

Hemen bu akşam inşaallah, aklımızdayken, taze tazeyken

gidelim, evimizdeki Kur'ân-ı Kerîm kitaplarından, tefsir kitaplarından bu üç sûrenin mânasını bir güzel okuyalım, öğrenelim!

"—Bu akşamki program nasıl olacak?"

Bizim programımız: Yatsı namazını camide kılacağız, bir. Yatsıdan sonra 'cump' diye yatağa yatacağız, her zamankinden daha erken... Erkenden yatacağız.

Neden? Ötekiler yatmıyor da ondan. Ötekiler eğlenecek de ondan. Ötekiler günaha girecek de ondan…

Yatsı namazımızı kıldıktan sonra eve gideriz, taze abdest alırız, iki rekât, dört rekât namazımızı kılarız. Erkenden yatarız.

Neden?

Teheccüde kalkacağız bu gece… İnşaallah 4'te, 5'te teheccüd namazına kalkacağız. Ötekiler günahlı yolda gittiler, onlara da dua edelim, Allah onları da ıslah etsin…

"—Yâ Rabbi, biz senin yolunu sevdik. Biz İslâm'a bağlıyız. Biz İslâm'dan gayri yollara sapmamaya azimliyiz. Aman yâ Rabbi...

أَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ السُّفَهَاءُ مِنَّا (الأعراف:١٥٥)

(*E tühlikünâ bimâ feale's-sufehâu minnâ*) "Aramızdaki beyinsizlerin, cahillerin yaptığından bize azabı indirip hepimizi helak etme yâ Rabbi!" (A'raf, 7/155) diye dua edeceğiz.

Teheccüd namazı çok sevaplı bir namazdır. 3'ten sonra,4'ten sonra artık imsak kesilinceye kadar o arada istediğiniz bir zamanda kılarsınız. Ama ötekilerin tepinip eğlendiği sırada siz mışıl mışıl uykunuzu alın da ibadete kuvvetiniz birikmiş olsun. Teheccüd namazına kalkarsınız, Kur'an okursunuz, tesbih çekersiniz, Ümmet-i Muhammed'e dua edersiniz.

Güya Ümmet-i Muhammed'den nice insan var da sanki nasranîymiş gibi, sanki yahudiymiş gibi, sanki putperestmiş gibi, sanki o batıl şeylere tapınan sapık yolların yolcularının âdetlerine uyacaklar da, yeni bir seneyi günahla başlatacaklar.

Günahla başlayan bir işin sonu hayır gelir mi? Gelmez!

Besmeleyle, sevapla, hayırla, ibadetle başlanan bir zamanın sonu hayırlı gelir.

Sabahleyin besmeleyle kalkacağız. Yılımıza besmeleyle başlayacağız. Günümüze besmeleyle başlayacağız. Her işimizi besmeleyle açacağız, yapacağız.

Allah bizi cahillerden, gafillerden etmesin... Gafillerin, cahillerin uğrayacağı cezaları bizim de üzerimize yağdırmasın… Onların arasında bizi de helâk etmesin…

Tabii, bizim de İslâm için çalışmamız lazım!

"—Bu maymun gibi taklitçiliği bırakın. Eğlence istiyorsan, ferah istiyorsan, sürur istiyorsan, neşe istiyorsan yol Allah'ın yoludur. O yoldan git, ahirette ebedî saadete erersin. Dünyada günahlara dalıp da muvakkat birkaç zamanlık fâni kahkahanın, eğlencenin ahirette acısı çok fena çıkar." diye yakınlarımıza, çoluk çocuğumuza sahip olacağız.

Hele hele o çam ağacını neden dikiyorlar?

Hıristiyanlar sanıyor ki çam ağacına o gece Hz. İsa inecek. Ondan dikiyorlar. O çam ağacı kuru bir eğlence değil, onların dinî bakımdan düşündükleri bir şey var, maksatları var, perdenin arkasında düşündükleri bir şey var.

Onun için bir müslümanın evine çam ağacı getirmesi kadar gaflet ve dalalet olamaz. Allah inşaallah hepimizi rızasına uygun ömür sürenlerden, günahlara bulaşmayanlardan eylesin…

b. Anî Ölümden Allah'a Sığınırdı

Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan Taberânî Rh.A rivayet eylemiş:[41]

كَانَ يَتَعَوَّذُ مِنْ مَوْتِ الْفُجْأَةِ ، وَكَانَ يُعْجِبُهُ أَنْ يَمْرَضَ قَبْلَ أَنْ يَمُوتَ

(طب. عن أبي أمامة)

RE. 551/3 (*Kâne yeteavvezü min mevti'l-füc'eti, ve kâne yu'cibuhû en yemrada kable en yemûte*.)

(*Kâne yeteavvezü min mevti'l-füc'eti*) "Peygamber Efendimiz

---

41 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.132, no:7602; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.IV, s.322, no:3437; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.56, no:3882; Ebû Ümâme el-Bâhilî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18039; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6974.

ansızın, füc'eten, birdenbire ölmekten Allah'a sığınırdı."

Tabii ölüm gelecek de ölümün de çeşitleri var; hayırlısı var, şerlisi var,iyisi var, kötüsü var. Peygamber Efendimiz ansızın, birden, pattadak ölmekten Allah'a sığınırdı.

Füc'eten ne demek? Birdenbire, ansızın ölüvermek demek.

Sabahleyin turp gibi sağlamdı, seninle şakalaştı, ötekisiyle konuştu, "Hadi Allah'a ısmarladık." dedi; öğleyin haberi geliyor ki aa, ölmüş! *İnnâ lillâh, ve innâ ileyhi râciûn…*

Yani böyle ani ölmeyi sevmezdi. (*Ve kâne yu'cibuhû en yemrada kable en yemûte.*) "Ölmeden evvel birkaç gün hastalanıp yatakta yatmaktan memnunluk duyardı. Onu severdi Peygamber Efendimiz, o hoşuna giderdi."

Neden?

İnsan biraz hastalandı mı, yatağa düştü mü, tevbe etmesi mümkün olur, vasiyet etmesi mümkün olur, helâlleşmesi mümkün olur. O iki-üç gün içinde ahiret hazırlığını yapması mümkün olur. Birdenbire, hadi hiçbir haberi yokken günah üzere ölüvermek, tabii çok uygunsuz bir şey olmuş oluyor. Onun için Peygamber Efendimiz aniden ölmeyi sevmezdi.

Eskiler çok güzel söylemişler:

"—Üç gün yatak, dördüncü gün toprak." demişler.

Yani uzun boylu yattığı zaman da, tabii o zamanda insanın, Allah saklasın, yata yata butları, sırtları deliniyor, yara oluyor, açılıyor; çeşit çeşit ızdırapları oluyor.

Allah üzüntü, ızdırap da çektirmesin. Ansızın, tevbesiz, gafil, cahil, borçlu, dertli, bir sürü problemi varken de pattadak canını almasın… İnsanın böyle hazırlıksız bir şekilde âhirete paldır küldür yuvarlanması iyi bir şey değil… Allah-u Teàlâ Hazretleri o duruma uğratmasın…

Tabii asıl güzel şey, bizim dervişlerin yaptıkları. Derviş her gün ölüme hazırlanıyor.

Hatem-i Esam Hazretleri'nin hayatını okudum da...

"—Şeytan her sabah karşıma dikilir, bana sorar; 'Ne yiyip ne içeceksin?' der. 'Ecel şerbeti içeceğim!' derim. 'Nerede barınacaksın, oturacaksın?' 'Kabirde oturacağım.' derim. Şeytan benim verdiğim cevaplardan hiç hoşlanmaz, defolur gider." diyor.

Her sabah o ona hayatı hatırlatıyor, “Gel, hadi...” onu kandırmak için, dünyaya çekmek için çalışıyor; onun da aklı fikri hep ahirete hazırlanmakta, şeytana fırsat vermiyor.

Asıl dervişliğin şu tarafı güzel. Devamlı abdestli geziyor ki” ölürsem abdestli öleyim” diye; devamlı zikirli geziyor ki, “Allah’ın zikrine dilim alışkın olsun da, aklım başımdan gittiği zaman gayri ihtiyari yine zikirle meşgul olayım.” diye...

تَمُوتُونَ كَمَا تَعِيشُونَ ،

(*Temûtûn kemâ taîşûn*) “Nasıl yaşarsanız, öyle ölürsünüz.” kaidesini okumuş hadîs-i şeriften… Allah’a güzel ölümle kavuşmak için güzel yaşamaya gayret ediyor. Dervişin işi en güzel iş…

Yunus Emre’nin medhi boşuna değil. Dervişler, Yunus Emre’nin gözünde kahramanlar kahramanı insanlar. “Evimize dervişler geldi” diye şiirler döşenmiş, sevincinden şıkır şıkır oynayacak neredeyse…

“—Eve dervişler geldi… Eve dervişler geldi...” diye şiir yazmış.

Neden?

Derviş adam; “Allah’ın kulluğunun idrakinde olan adam, uyanık olan adam, ahireti unutmamış adam, dünyaya kapılmamış adam, nefse, şeytana uymamış adam, hazırlıklı adam…” demek. Asıl güzeli o tabii.

Bizim büyüklerimiz her gün ölüme hazırlanmayı emretmişler bize:

“—Her gün *rabıta-ı mevt* yap, biraz ölüm üzerinde düşün ki, ölüm ansızın gelmiş olmasın!”

Borcunu ödeyeceksin. Mümkün olduğu kadar borçlanmayacaksın. Çünkü insanın en fena ölümlerinden birisi borçlu gitmesidir. Borçlu gitmek çok fena bir şeydir. Herkes şimdi borç edinmeyi ma’rifet sanıyor, hüner sanıyor. Hiç kimseye borcun olmasın. Allah’a bir can borcun olsun, başka hiç kimseye borcun olmasın. Kuşlar gibi hür ol.

Şu anda ölecek olsan hiçbir şeyin kalmamış olsun. Yastığın altında vasiyetin yazılı olsun. “Ölünce beni şöyle şöyle yapın. Şunları, şunları size tavsiye ederim. Allah’tan korkun, Allah’ın yolundan ayrılmayın...” ve saire neyse, insanın duasını, vasiyetini yapıp yastığın altına koyması lazım. Kimseye borcu kalmamalı. Hiç kimseyle takıntılı işi kalmamalı. Devamlı hazırlıklı olmalı…

İnşaallah hepimiz o hazırlığı yapalım!

c. Uğursuzluk Düşünmezdi, İyiye Yorardı

İbn-i Abbas RA’dan şöyle rivayet ediliyor:[42]

كَانَ يتفَاءلُ ، ولاَ يتطَيَّرُ ، وكَانَ يُحِبُّ الاِسْمَ الْحَسَنَ

[42] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.257, no:2328; Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.140, no:11294; İbnü’l-Ca’d, *Müsned*, c.I, s.440; no:3007; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.350, no:2690; Ebü’ş-Şeyh, *Alâku’n-Nebiyyi*, c.II, s.339, no:737; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.VIII, s.92, no:12827; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü’l-Usül*, c.I, s.305; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.110; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.V, s.255; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.136, no:18373; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.207, no:6975.

(حم عن ابن عباس)

.

RE. 551/4 (*Kâne yetefe'elü, ve lâ yetetayyeru, ve kâne yuhibbu'l-isme'l-hasene.*)

(*Kâne yetefe'elü, ve lâ yetetayyeru*) "Peygamber SAS Efendimiz tefe'ül ederdi de teşe'üm etmezdi."

Ne demek tefe'ül etmek? Bir şeyden, bir şeyi hayra yorup güzel mâna çıkartmak. Mesela Sa'd isminde birisi geldi. Sa'd; "saadet" demek, yani " mutluluk" demek. "Tamam bizim işlerimiz mutlu gidecek bundan sonra..." diyor.

Hudeybiye musalehasına, yani sulh anlaşmasına müşriklerle masaya oturup, —o zaman masa yok ya işte— karşılıklı geçip anlaşma yapacaklar. Karşı tarafın adamının adı Süheyl... "*Sehl*, kolaylık demek. Süheyl'in gelmesi iyi... İşlerimiz kolaylaşacak işlerimiz iyi olacak..." diye böyle hayra yormayı severdi.

Şerre yormayı sevmezdi Peygamber Efendimiz, hiç öyle şerre yormazdı.

"—Baykuş öttü. Kedi miyavladı. Köpek hav hav..." dedi.

E ne olur? Ne olurmuş yani?

Onlardan kötü mânalar çıkartırlar.

"—Önümden hırpani bir adam bu tarafa doğru geçti..."

E geçerse geçsin, ne olurmuş?

Çeşit çeşit böyle saçma sapan kanaatler ileri sürüyorlar.

Peygamber Efendimiz güzel şeye yorardı da kötü, şomluk, uğursuzluk yorumunda bulunmazdı.

(*Ve kâne yuhibbu'l-isme'l-hasene*) "Peygamber Efendimiz güzel ismi severdi."

İsimlerle ilgilenirdi. Bir isim güzel değilse onu değiştirirdi:

"—Senin ismin bundan sonra şu olsun!" derdi, ismin güzelini koyardı, kötü ismi değiştirirdi.

Eşyalarına da isim veriyor. Kılıcının adı *Zülfakar*, bineklerinin adı *Düldül* veyahut şöyle veyahut böyle, çeşit çeşit... Hatta zırhının adı var. Canlılara biz ad koyarız da, kedi ismi olduğu zaman "*Pamuk*" deriz, "*Sarman*" deriz; ama o zırhına da isim koyuyor, kılıcına da isim koyuyor. Hem de ismin güzel olmasını severdi Peygamber Efendimiz. O da onun iç âleminin ne kadar hoş, tatlı,

sevimli olduğunu bize gösteriyor.

Bizde inşaallah o tarzda hareket edelim! Bir şeyin mânasını şerre yormayalım, hayra yoralım. Rüya anlatılıyor, hayra yoralım; daha başka şeylerle karşılaştık, hayra yoralım, şomluk vehmetmeyelim! Herhangi bir varlığa, herhangi bir zamana uğursuzluk isnad etmeyelim!

d. Bazen Söz Arasında Şiir Okurdu

İbn-i Abbas RA'dan, Hz. Âişe RA'dan rivayet edilmiş. Tirmizî'de de var:[43]

كَانَ يَتَمَثَّلُ بِالشِّعْرِ: وَيَأْتِيكَ بِالأَخْبَارِ مَنْ لَمْ تُزَوِّدِ (طب. عن ابن عباس ؛ ت. عن عائشة)

RE. 551/5 (*Kâne yetemesselü bi'ş-şi'ri: Ve ye'tîke bi'l-ahbâri men lem tüzevvidi.*)

"Peygamber Efendimiz'in darb-ı mesel olarak sözü arasında şiirlerden mısra okuduğu olurdu."

Yani eski zamanın, ondan önceki zamanın bazı şairlerinin söylemiş olduğu, hikmetli, anlamı güzel olan bazı şiirleri söylediği olurdu. Mesela burada bir mısra var, eski şairlerden hangisi söylemişse:

(*Ve ye'tîke bi'l-ahbâri men lem tüzevvidi.*) "Senin kendisini teçhiz

---

[43] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.68, no:2775; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.31, no:24069; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.248, no:10835; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.300, no:867; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.457, no:573; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.246; Tahàvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.297, no:6486; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.358, no:4945; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.III, s.898, no:1582; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.VII, s.339, no:2804; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.273, no:533; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.236, no:13347; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.116; Hz. Âişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.288, no:11763; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.458, no:574; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.209, no:614; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.506, no:26537; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.235, no:13346; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.4; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.148, no:18450; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6976.

etmediğin, azık vermediğin, yola yollamadığın insanlar sana hiç ummadığın zamanda pattadak ummadığın haberler getiriverirler. Yani haberin olmayan kimselerden, ummadığın kimselerden sana hiç tahmin etmediğin, ummadığın haberler birdenbire geliverir." mânasına bu şiiri zaman zaman, yeri düştüğü zaman söylerdi.

Hani bizde sohbetlerimizin arasında, konuşmalarımızın arasında atasözleri söyleriz veyahut Nasreddin Hoca'nın fıkrası anlatılır veyahut bazı şiirler söylenir, onun gibi. Demek ki dedelerimiz Peygamber Efendimiz'in o âdetinden almış. Peygamber Efendimiz'in de arada güzel mânâya sahip olan bazı şiirleri söylediği olurdu.

Söylediği şiirlerden bir tanesi de Lebid ibn-i Rebîa'nın... Lebid meşhur Arap şairlerinden ki Kâbe'nin duvarına şiiri, kasidesi asılmış usta bir şair. Onun bir mısrası için:[44]

أَصْدَقُ كَلِمَةٍ قَالَهَا الشَّاعِرُ ، كَلِمَةُ لَبِيدٍ : أَلاَ كُلُّ شَيْءٍ مَا خَلاَ اللهَ بَاطِلُ (خ. ه. عن أبي هريرة)

(*Asdaku kelimetin kàlehe'ş-şâir*) "Şairin söylediği en doğru söz, Lebid'in (*Elâ küllü şey'in mâ hala'llàhe bâtılun*) 'Dikkat et ki, Allah'tan başka her şey bâtıldır.' sözüdür." diye takdirini bildirmiş. Onu da çok söylermiş.

Şiir hakkında aşağıdaki ikinci rivayeti de okuyoruz:[45]

كَانَ يَتَمَثَّلُ بِهَذَا الْبَيْتِ: كَفَى بِالإِسْلاَمِ وَالشَّيْبِ لِلْمَرْءِ نَاهِيًا

---

[44] Buhàrî, *Sahîh*, c.XII, s.212, no:3553; Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.337, no:4187; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.188, no:3747; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.391, no:9072; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XIII, s.100, no:5784; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.II, s.452, no:568; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.244; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.362, no:370; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.506, no:26538; Ebû Hüreyre RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.IV, s.468, no:3561.

[45] İbn-i Sa'd, *Tabâkat*, c.I, s.382; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.III, s.250, no:3667; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.148, no:18452; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6977.

(ابن سعد عن الحسن مرسلاً)

RE. 551/6 (*Kâne yetemesselü bi-hâze'l-beyti: Kefâ bi'l-İslâmi ve'ş-şeybi li'l-mer'i nâhiyen.*)

(*Kâne yetemesselü bi-hâze'l-beyti*) Şu şiiri de arada söylerdi:

(*Kefâ bi'l-İslâmi ve'ş-şeybi li'l-mer'i nâhiyen*) "Sana İslâm ve saçların akları, seni yanlış işleri yapmaktan alıkoymak için yeterli birer engelleyicidir."

Yani İslâm da insanı kötülüklerden engeller, aksakal, ak saç da engeller. "Saçın sakalın ağardı, daha kesilmez misin bu yanlış işlerden? Vazgeçmez misin bu yanlış yoldan? Dönmez misin Hakk'a?.." mânasına geliyor.

Bu sakalın, bu saçın ağarmasının mânası ne?

"—Dikkat et, ömrün yavaş yavaş baharı geçti, yazı geldi, sonbaharı yaklaştı. Hâlâ uslanmayacak mısın?" diye aslında bir ikaz bu, bir işaret. İnsanların saçlarının, sakallarının ak telleri birer işaret oluyor.

İşte onların insanı kötülüklerden alıkoyması lazım.

Hz. Ömer Efendimiz, kendisine böyle ölümü hatırlatan, kötülüklerden men eden, daima kendisine nasihat edecek insan tutmuş da:

"—Sen bana ikide birde bunu hatırlat, olur mu?"

"—Pekiyi efendim."

"—Al sana şu kadar maaş."

"—Pekiyi efendim..."

Böyle devam etmiş de saçlarında, sakalında aklar belirince;

"—Tamam, artık senin vazifene hacet kalmadı." demiş.

"—Niye efendim?"

"—Niye olacak; saçlarım ağardı, sakalım ağardı. En büyük, en tesirli vaiz bu; saçların, sakalın aklaşması."

Onun için bu şiiri böyle arada söylerdi:

كَفَى بِالإِسْلاَمِ وَالشَّيْبِ لِلْمَرْءِ نَاهِيًا

(*Kefâ bi'l-islâmi ve'ş-şeybi li'l-mer'i nâhiyâ*) "Kişiye İslâm ve ak

kıllar kötülüklerden engellenme hususunda engelleyici olarak yeterde artar bile; başka bir bekçiye, başka bir ikazcıya hacet yok. İşte onlar yeter.”mânasına.

e. Her Ay Ot Tutunurdu

İbn-i Asâkir Rh.A, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan rivayet etmiş:[46]

كَانَ يَتَنَوَّرُ فِي كُلِّ شَهْرٍ، وَيُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ فِي كُلِّ خَمْسَةَ عَشَرَ يَوْماً (كر. عن ابن عمر)

RE. 551/7 (*Kâne yetenevveru fî külli şehrin, ve yukallimü azfârehû fî külli hamsete aşere yevmen.*)

(*Kâne yetenevveru fî külli şehrin*) “Peygamber SAS her ay, ayda bir defa ot tutunurdu; (*ve yukallimü azfârehû fî külli hamsete aşere yevmen*) 15 günde bir de tırnaklarını keserdi.”

Hadi, şimdi bu da ne demek? “Ot tutunmak” ne demek, anlatacağım. Yaptığı temizliklerle ilgili rivayetler bunlar; temizlik itiyatları.

Peygamber Efendimiz tarakla gezerdi. Peygamber Efendimiz aynayla gezerdi. Peygamber Efendimiz yanından misvağını eksik etmezdi. Hatta yastığının yanından eksik etmezdi. Ne zaman uykudan uyansa hemen misvaklanırdı. Dişleri inci gibiydi; şöyle bir ağzı açıldığı zaman dişlerinden etrafa nur saçılırdı. Efendimiz’in o kadar güzel, o kadar nurlu dişleri vardı.

Tabii tırnaklarını keserdi. Sakalının fazlasını, uzununu hem kenarından hem aşağısından alırdı. Salıver gitsin...Olmaz öyle şey! Sağından, solundan alır, intizama sokardı. Saçlarını tıraş ederdi. Tabii mâlum, müteaddit en geç haftada bir defa şıkır şıkır yıkanması var. Yani o Suudi Arabistan gibi suyun az bulunduğu yere rağmen güzel yıkanması var.

Ayda bir ot tutunurdu. Mâlum, insanın kasıklarında, koltuk altlarında kıllar vardır. Bunlar insan terlediği, kuruduğu zaman,

---

[46] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIII, s.267; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan. *Kenzü’l-Ummâl*, c.VII, s.126, no:18316; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.207, no:6978.

tekrar terlediği, tekrar kuruduğu zaman yanına gelen insana "İllallah!" dedirtecek kadar kokar, yanından kaçırtacak kadar kokar.

Tabii ilk önce o kılları oradan izale etmek lazım. O kıllar orada, koltuğun altında pırasa sapı gibi durduğu zaman, tabii terler de kuruduktan sonra adam teke gibi kokar. O erkek teke gibi kokar. Yanına yanaşamazsın. Yanına gelip de bir şey söylediği zaman insanın burnunun direği kırılacak gibi olur.

Ne olması lazım? Kazınması lazım.

Eskiden nasıl kazınırlardı?

Tabii bunun böyle zırnık filan ihtiva eden bazı kimyevî terkipleri vardır. Birde "hamamotu" denilen, nora-noura denilen Arapçada bir ot var; bu otun da herhalde tohumlarımı, kendisi mi nasıl oluyorsa karıştırılıp o kıllara sürüldüğü zaman, biraz bekledikten sonra, kazıdın mı kıllar kökünden gidiyor hemen. Şimdiki gibi jilet veya ustura veya herhangi bir şeye lüzum kalmıyor; kökünden kılları temizliyor. Yani kılları almaya yardımcı olan bir usul. İşte buna "ot tutunmak" deniliyor.

Eskiden macun gibi bir şey yaparlar, bakkaldan, aktardan zırnık alıp bilmem ne ile karıştırılıp, sürüp öyle kazıyarak da temizlerler idi. İşte böyle otla da temizlermiş.

Efendimiz ayda bir temizleniyor. Demek ki koltuk altında da, daha başka yerlerde de kılların birikmesi doğru değilmiş, onların kesilmesi icap ediyor. Çünkü o kıllar pisliğin, kokunun orada birikmesine yol açar.

İslâm, pisliğin yuvalarını dahi yok ediyor.

Küçükken çocuk sünnet ediliyor, neden?

Kesilen kısım kesilmezse, sünnet olmazsa onun içinde pislik birikir, idrar birikir, orada mikroplar ürer diye.

Ondan sonra kıllar kesiliyor. Sonra tırnaklar kesiliyor...

Şimdiki zamâne insanları ne yapıyor?

Tırnaklarını cadı tırnağı gibi uzatıyor. Hele kadınlar...Bir kâğıdı alamaz masadan. Hadi al bakalım, kâğıdı bırak masanın üstüne. Tırnakları uzun; şöyle yanaşır, böyle yanaşır, o kâğıdı masadan alıncaya kadar anasından emdiği süt burnundan gelecek.

Neden? Tırnakları kedi tırnağı gibi uzun. Bir de üstünü

boyuyor. Abdest de olmuyor, gusülde olmuyor.

Oje ile bir tabaka üstüne sürüldüğü zaman ne oluyor?

Onun altına su geçmediği için guslü de olmuyor. Olmaz.

“—E çok süslü oluyor!”

Ne süslüsü ya? Bunun süsle bir ilgisi var mı? Altı mikrop; eline değse, yüzüne değse çocuğunun yüzünü cart diye jilet gibi yırtar. Ne diye uzatıyorsun bunu?

Kesilmesi lazım. Peygamber Efendimiz 15 günde bir el ve ayak tırnaklarını kendisi kesermiş. Ayda bir de ot tutunurmuş, hiç koltuğunda ve sairesinde kıl bırakmazmış.

Misvaklanması güzel, yıkanması güzel! Güzel kokular sürünmesi sünnet zaten... İslâm’ın temizliği, müslümanların güzelliği nereden geliyor, anlayın!

İnsan bunu belki şu anda anlayamaz.

“—Ne var hocam, bunu bu kadar ballandıra ballandıra, hindi gibi kabara kabara, övüne övüne anlatıyorsun?” diye düşünenler çıkabilir.

Çıkabilir ama bir şeyin kıymeti başkalarıyla mukayese edildiği zaman anlaşılır.

Avrupa’daki adam bir senede yıkanmıyor idi!

Neden? Papazın verdiği vaftiz suyunun tesiri gider diye, vaftizsiz kalırım diye siliniyorlardı. Ondan sonra kayış gibi, derileri kaplumbağa derisi gibi... Yıkanmıyorlardı.

Hatta bizi ayıplıyorlardı, eski kitaplarda... Buraya bir elçi gelmiş de Kanunî devrinde, Onaltıncı Asır’da, diyor ki:

“—Ya bunlar ne biçim insanlar böyle? Haftada bir kumru gibi suyun içinde çipil çipil boyuna yıkanıyorlar. Hasta olacaklar.” diye bizi ayıplıyor güya...

Onlar yıkanmayı sonradan öğrendiler. Temizlenmeyi bizden öğrendiler. Eskiden bizim dedelerimiz “pis gâvur” demiş, kesmiş atmış çünkü görmüş; kokuyor, görmüş; pis, görmüş; temizliğe riayet etmiyorlar, ondan.

İşte o temizlik bize ta Peygamber Efendimiz’den, ta İslâm’ın başladığı zamandan geliyor.

Bizim dedelerimiz eğer Orta Asya'dan gelmişlerse belki orada da pek yıkanmak yoktu, orada da öyle temizlik yoktu, orada da saçlar belki kim bilir nerelere kadardı... Şövalyelerin saçları omuzlarından dökülüyor diye, bir de bağlıyorlar diye, şimdi gençlere bakıyorsun, futbolcular da kız saçı gibi saçını uzatıyor.

Yani her şey taklide dönmüş muhterem kardeşlerim. Mantıktan, akıldan, örfümüzden, töremizden uzaklaşmışlar; herkes tutturmuş bir başka yol, gidiyor. Tabii yanlış.

Yolun doğrusu hangisi? Niye biz bu hadisleri, bu rivayetleri okuyoruz?

Yolun doğrusu Allah'ın sevdiği yol, cennete götüren yol, Peygamber Efendimiz'in yürüdüğü yol, Peygamber Efendimiz'in yaşam tarzı diye, ondan okuyoruz. Yoksa başka şey okuruz, başka kitaplardan açarız, modern kitaplardan başka şeyler okuruz. Yol bu da onun için...

Hakikaten de 1400 yıl geçmiş aradan; güzelliği belli oluyor, temizliği belli oluyor, asaleti belli oluyor, ahlâken hoşluğu belli

oluyor. Müslümanın her bakımdan başka insanlardan kat kat üstün olduğu gün gibi ortaya çıkıyor.

Hatta bugünkü Müslümanlar bazı noktalarda başka insanlardan geri durumdalarsa, incelediğimiz zaman bakıyoruz ki İslâm'dan uzaklaştığı için geri kalmış. İslâm'dan uzaklaştığı için! Dedelerimiz daha ileriymiş, şimdikiler daha geri kalmış.

Neden?

İslâm'ı unutmuş, öğrenmemiş. 80 türlü hüner öğrenmiş ama İslâm'ı öğrenmemiş. Avrupa'ya,Amerika'ya gitmiş, doktora yapmış ama İslâm'ı öğrenmemiş. E İslâm'ı öğrenmeyince gusül abdestini bile bilmiyor adam. Evleniyor; *Lâ ilâhe illallah, Muhammedün rasûlüllah* demesini bilmiyor. Dilini eşek arısı soksun, dili dönmüyor; söyleyemiyor, alışmamış... Hangi yolun yol olduğunu bilmiyor.

"—Peygamberin kim?" desen abuk sabuk laflar, cevaplar alıyorsun; ya "Hz. Ali" diyor, ya "Hz. Ömer" diyor, ya "Hz.İsa" diyor, ya "Hz. Musa." diyor; atıyor bir isim yani... Peygamberinin Hz. Muhammed-i Mustafâ olduğunu bilmiyor. Müslümanların torunları... Dedesini kurcalasan:

"—Gel bakalım, senin deden kimlerdendi?"

"—Benim dedem Maraş'ın, Elazığ'ın veyahut Erzurum'un eşrafından, sadrazamın kardeşi veya kadı efendi veya müftü efendi veya vaiz efendi veya alim efendi..." diye o zaman başlıyor böbürlenmeye...

İyi güzel ama o övdüğün insanlar o övülecek halleri dolayısıyla cennete gidecek de sen ne yapacaksın? Onlar cennete gidecek ama sen ne yapacaksın? Sen İslâm'dan yaya ve piyade kalmışsın; dökülmüşsün yollara, çamurlara batmışsın, yönünü dönmüşsün başka tarafa; İslâm'dan haberin yok, imandan haberin yok, Kur'an'dan haberin yok, ahlâktan haberin yok, âdâptan haberin yok, haktan haberin yok, batıldan haberin yok... Hangi şey şerlidir, hangi şey iyidir, bilmiyorsun.

Bu gidiş nereye? *İlâ cehenneme zümerâ...* Zümre zümre cehenneme... Paldır küldür yuvarlanacak. Onların yolundan gidilir mi?

Yol Peygamber Efendimiz'in yolu olduğundan okuyoruz bu

kitabı... Bunları neden okuyoruz? Kuru bir methiye diye mi?
Aynen biz de uygulayalım diye.

“—Hocam, zaten uyguluyoruzdur. Yani bizim bu cemaat aşağı kalmaz... Evelallah uyguluyordur.”

Ben görüyorum, askerlik yaptığımız zaman gördük; yani biraz askere geç gitmemizin de faydası oldu. Talebelerimizle askerlik yaptık ama, koltuğunun altı mısır püskülü gibi çok insan gördük. Kesmiyor! Neredeyse örgü örecek oraya. Neredeyse oraya bir de at kuyruğu yaptığı gibi bir şey bağlayacak. O kadar uzatmış. Kesmiyor. Eli mi değmiyor, göreneği mi yok, töresi mi yok? Hakikaten burnunun direğini kıracak gibi de kokuyor.

Bir öğrenmişler sakal tıraş etmeyi...Askerde onu da öğrendik. Yani biz mecburen tıraş oluyoruz diye yüzüm yara oluyordu. Adam bir sabah tıraş oluyor, bir akşam tıraş oluyor. Elini geriye doğru biraz geri götürdü de kılı takıldı mı, hadi yeniden tıraş oluyor. Alışmış, ille böyle ‘cızt’ diye kaygan olacak, sinekkaydı olacak. Bir sabah, bir akşam tıraş oluyor. Yani günde bir defa bile tıraş olmak bazısına az geliyor.

Allah akıl fikir versin.

f. Her Namaz İçin Abdest Alırdı

Buhàrî ve Enes RA’dan şöyle rivayet ediyor:[47]

كَانَ يَتَوَضَّأُ عِنْدَ كُلِّ صَلاَةٍ (حم. خ. عن أنس)

RE. 551/10 (*Kâne yetevaddau inde külli salâtin.*) “Peygamber SAS Efendimiz her namaz için abdest alırdı.”

Her namaz vaktinde yeniden abdest alırdı. Günde beş defa yıkanıyor.

Peygamber Efendimiz buyururdu ki:

“—Günde beş vakit namaz, insanın evinin önünde akan berrak, temiz, serin, tatlı bir su gibidir...”

---

[47] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.359, no:207; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.132, no:12368; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.65, no:126; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.374, no:3708; Buhàrî, *Târih-i Kebir*, c.VI, s.356, no:2624; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.41, no:17953; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.207, no:6979.

Hani yaz gününde insan terlemiş, susamış, sıcaktan bunalmış bir vaziyetteyken o şırıl şırıl suya girse, günde beş defa yıkansa hiç üzerinde ter kokusu kalır mı, hiç pislik kalır mı, hiç rahatsızlık kalır mı?

Kalmaz; insan pırıl pırıl, tertemiz olur. Bir duş aldı mı, günde bir defa bile alsa ne kadar hoşuna gidiyor. "İşte günde beş vakit namaz, insanı günde beş defa böyle yıkayan bir ırmak gibidir." diyor Peygamber Efendimiz.

Şimdi burada da okuyoruz ki Peygamber Efendimiz her namazda abdest alırmış.

Kimisi de övünür:

"—Maşaallah, evelallah ben sabah namazıyla yatsı namazını da çıkartırım, onu da kılarım, ondan sonra evime giderim..."

Bir abdestle beş vakit namaz...

Birisi öyle demiş de ötekisi de ona —affedersiniz:

"—Senin dibin bütün." demiş.

Ötekisi de günde beş defa, her namazda abdest alıyormuş;

"—Senin de dinin bütün!" demiş.

"—Sen dindarsın, Peygamber Efendimiz'e uyuyorsun, günde beş defa abdest alıyorsun; tamam, senin dinin bütün.

Sen?

"—Ben bir abdestle beş vakit namazı çıkarıyorum."

"—Senin de dibin bütün!"

Evet, yüz numaraya gitmediğinden oluyor ama Peygamber Efendimiz her namazda abdest aldığına göre bunda fayda var demek ki. Çünkü her bakımdan temizlik; hem maddeten hem mânen temizlik… Suları yüzüne, ağzına, burnuna, eline, yıkayıp böyle çarpıp da sular akarken, o damlalarıyla beraber insanın günahları da dökülüyor.

"—E hocam, benim abdestim var."

Tamam, abdest üzerine abdest almak da nedir?

(*Nûrun alâ nûr*) "Nur üzerine nurdur. Yani ışık üzerine ışık, nur üzerine nur olur."

Onun için elimizden gelirse günde beş defa abdest alacağız.

"—E hocam şimdi bak dışarıda yağmur yağıyor ama bazı yerlerde de kar yağıyordur, hava bayağı serin… Bu soğuklarda

abdest alırken insanın elleri donuyor, jiletle ‘cırt cırt’ kesiliyormuş gibi oluyor.”

Peygamber Efendimiz diyor ki;

“—Bazı şeyler vardır ki günahları affettirir, kefaret olur, dökülmesine sebep olur...”

İşte o soğuklarda alınan abdestlerin çok sevabı var.

Neden?

Zahmetli ibadetin mükâfatı da çok olur.

“—Gel kulum, sen zahmeti çok çektin; al şu sevabı!” diye Allah o zaman mükâfat olarak daha büyük sevap veriyor.

Hele hele karanlıklarda veyahut sabahın erken vaktinde veya yatsının karanlık saatinde camiye gidiyor, yağmur yağıyor ve saire... Zor. Yani evinde kılıverse, sıcacık sobanın yanında mayışıverse, hallolsa iş? Ama işte oraya gittiği zaman, o da günahlarına kefaret oluyor. Yani o zahmeti çekiyor ama ecri de alıyor, sevabı da kazanıyor.

O bakımından biz ne yapacağız?

Biz Allah’ın rızasını arayan kullarıyız. Allah’ın rızasına uygun olan şeyi yapacağız.

Allah’ın rızasını nereden bileceğiz?

Allah’ın rızasını en iyi peygamberi bilir. Onun en sevgili kulu odur, en iyisini o bilir. Ben Peygamber Efendimiz’in eteğine yapışırım, ne yaparsa onu yaparım. Peşine takılırım, onun nurlu izinden giderim, onun sünnetine sarılırım. Onun sünnetine sarılana Allah yüz şehid sevabı verecek. Yüz şehid sevabı verecek! Hele böyle insanların bozulduğu zamanda...

Şimdi dışarıda herkes Peygamber Efendimiz’in sünnetine uysa, sünnet-i seniyye-i nebeviyye yolunda yürüse, kolay... Herkesle beraber elle gelen düğün bayram, yaparsın. Ama herkes tersine giderken, insanın Mersin’e gitmesi daha zor. Herkes tersine gidiyor, o zaman işte kıymeti var… Herkes eğlenceye giderken bu gece ibadet etmek zor ama sevabı var. Herkes horul horul yatarken, senin kalkıp soğukta abdest alman zor, ama sevabı var.

Herkes evinde vaziyeti idare ederse, namazı şurada kılıverip daha yatağı bile soğumadan, yastığı bile soğumadan, yatağa tekrar dalarsa; oh, sıcacık... Tamam, mışıl mışıl uykuya devam… Arada kısa bir fasıla, ondan sonra uykuya devam…

Ama ötekisi ne yaptı?

Abdest aldı, paltosunu giydi, camiye geldi, sünneti kıldı, farzı bekledi, duaları etti, öyle geldi. O kazandı. Zahmeti çekti ama Allah-u Teàlâ Hazretleri farkı biliyor. Tabii ona büyük mükâfat veriyor.

Onun için biz her şeyi Allah'ın rızasına uygun Peygamber Efendimiz'in sünnetine muvâfık tarzda yapmaya gayret edeceğiz. Azmimiz o… Allah bizi bu yoldan ayırmasın…

g. Ateşte Pişmiş Yemek Yeyince Abdest Alırdı

Hz. Ümm-ü Seleme RA rivayet ediyor:[48]

كَانَ يَتَوَضَّأُ مِمَّا مَسَّتِ النَّارُ (طب. عن أم سلمة)

RE. 551/9 (*Kâne yetevaddau mimmâ messeti'n-nâru.*) "Ateşte pişmiş şeyleri yediği zaman abdest alırdı."

Yağlı, etli, ateşte pişmiş şeylerden yediği zaman abdest alırdı.

Tabii normal abdest almalarıyla maksat hâsıl olduğundan sonradan bunu devam ettirmedi.

Yemekten önce ve sonra elimizi yıkamak da bizim aynı maksada yardım ediyor. Yemekten evvel yıkayacağız, çünkü elimiz başka şeydedir. Yemekten sonra yıkayacağız, çünkü yağlı ve sâireli olmuş olabilir.

h. Abdestli İken Hanımlarını Öperdi

Hz. Aişe Validemiz rivayet etmiş:[49]

---

[48] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.321, no:26767; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.387, no:924; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.564, no:1295; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.174, no:673; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.41, no:17854; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6980.

[49] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.114, no:496; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.62, no:24374; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.41, no:17855; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6981.

كَانَ يَتَوَضَّأُ ثُمَّ يُقَبِّلُ وَيُصَلِّي وَلاَ يَتَوَضَّأُ (حم. ه. عن عائشة)

RE. 551/10 (*Kâne yetavaddau sümme yukabbilu, ve yusallî ve lâ yetevaddau.*)

"Peygamber Efendimiz abdest aldığı zaman, hanımlarını öpse de namazı kılardı, tekrar abdest alması gerekmezdi."

Bu tabii fıkhî bir meseleyi ortaya çıkartıyor. Yani bunun için abdest bozulmaz, abdestin alınması gerekmez. Yani nefsine hâkim olan bir kimse kendi eşi, ailesi ile böyle bir şey olsa dahi o abdesti bozulmaz, namazı kılabilir mânasına bir hüküm çıkarttığı için önemli. Onu da o bakımdan okumuş oluyoruz.

i. Abdest Alırken Âzâlarını Yıkaması

Muaz RA'dan hasen hadis olarak rivayet edilmiş:[50]

كَانَ يَتَوَضَّأُ وَاحِدَةً وَاحِدَةً، وَاثْنَتَيْنِ اثْنَتَيْنِ، وَثَلاَثاً ثَلاَثاً ؛

كُلَّ ذٰلِكَ يَفْعَلُ (طب. عن معاذ)

RE. 551/11 (*Kâne yetavaddau vâhideten vâhideten, ve'sneteyni'sneteyni, ve selâsen selâsen; külle zâlike yef'alü*)

(*Kâne yetavaddau vâhideten vâhideten*) "Peygamber SAS Efendimiz abdest alırken âzâlarını birer kere yıkardı, (*ve'sneteyni'sneteyni*) bazen ikişer kere yıkardı, (*ve selâsen selâsen*) bazen de üçer kere yıkardı. (*Külle zâlike yef'alü.*) Bunların her birini yaptığına dair rivayetler var."

Tabii bir kere yıkanması farzdır; ondan sonra bizim iki veya üç defa yıkamamız sünnet-i seniyyenin ihtiyatlı, sevaplı olan şekline uymamız tarzında oluyor.

---

[50] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.68, no:125; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.275, no:2248; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.535, no:1184; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.42, no:17857; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6982.

j. Su Olmadığı Zaman Teyemmüm Ederdi

Taberânî Muaz ibn-i Cebel RA'dan rivayet ediyor:[51]

كَانَ يَتَيَمَّمُ بِالصَّعِيدِ فَلَمْ يَمْسَحْ يَدَيْهِ وَوَجْهَهُ إِلا مَرَّةً وَاحِدَةً

(طب. عن معاذ)

RE. 551/12 (*Kâne yeteyemmemu bi's-saîdi felem yemsah yedeyhi ve vechehû illâ merreten vâhideten.*)

Mâlum İslâm kolaylık dinidir; zorluk dini değildir. Bir işte bir zorluk olduğu zaman Allah oraya bir kolaylık kapısı açmıştır, bir kolaylık ihsan etmiştir.

---

[51] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.68, no:126; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.276, no:2249; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.591, no:1415; Muaz ibn-i Cebel RA'dan

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.77, no:18039; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6983.

Su bulunmazsa... Çöl, böyle bizim burası gibi şakır şakır her zaman yağmur yağmaz, çeşme bulunmaz, nehir olmaz, göl olmaz. Dünyanın bin bir türlü hali var; dağı var, ovası var, sıcak ülkesi, soğuk ülkesi var. Su bulunmaz.

Su bulunmadığı zaman ne yapacak müslüman? Abdest alması gerekti veya gusül abdesti alması gerekti; ne yapacak?

Teyemmüm etmek vardır. Bu bir müsaadedir. Suyun hakikaten veya şer'an, hükmen bulunmadığı yerde müslüman toprakla teyemmüm eder, o da abdest yerine geçer.

Bu rivayette buyuruluyor ki:

"—Peygamber Efendimiz toprakla teyemmüm ederdi; elini ve yüzünü sadece bir defa meshederdi."

Mâlum, teyemmüm için temiz toprağa el vurulacak, toprağı silkelenecek, yüzüne bir defa meshedecek. Yani toprağı yüzüne çalmıyor ama elini toprağa sürüp, ondan sonra yüzünü meshedecek. Ondan sonra tekrar elini toprağa sürüp, kolunu sıvazlayacak, öbür kolunu sıvazlayacak. İşte oldu teyemmüm abdesti tamam, namazı kılabilir.

"—Hayır hocam, —affedersin— benim gusül abdesti almam gerekiyordu..."

Tamam, guslün yerine de geçer. Yani su olmayan yerde teyemmüm, namaz abdesti yerine de geçer, gusül abdesti yerine de geçer. İki darp bir niyet, ondan sonra yüzü ve elleri meshetmekten ibaret. Böyle bir teyemmüm kolaylığı da var.

Dinimiz zorluk dini değildir. Yapmak isteyen insan için her zaman her hükmü yapılabilir. Gerçi bazı hükümler bazı insanlara zor gelebilir ama aslında zor değildir, alışmadığı içindir. Aslında o insanlar daha başka o kadar zor işleri keyifleri icap ettirdiği zaman yapıyorlar ki...

Ben Suudi Arabistan'da gölge yer arıyordum, şemsiyemin altında, güneşte zor duruyordum; güneşin altında Suudlu gençler ırgat gibi orada futbol oynuyorlardı, koşturuyorlardı.

Ya para verse insan, koşturmaz yani...

Buram buram terliyorsun. Futbol tatlı geliyor, koşturuyor. Allah Kur'ân-ı Kerîm'de, "Futbol oynayın!" deseydi kim bilir kaç tanesi yapardı o işi... Böyle keyif bâbında olduğu zaman

koştururlar. Halter kaldırırlar; dünyanın ağırlığını,180 kilo, 200 kilo ahlıya ıhlıya kaldırır.

Bilmem yumruk... Burnu kanar, burnunun direği kırılır, şöyle olur, böyle olur...

Bunların hepsini keyif olduğu zaman yapıyorlar.

İslâm'ın bütün emirleri insanın sıhhatine, ruhuna, bedenine, ailesine, kendisine, dünyasına, ahiretine, imanına, kalbine faydalı. Onun için bazı şeyleri yapması lazım.

Mesela abdest almak meşakkatli gelebilir bir insana, zor gelebilir. Ama işte temizleniyor; fayda. Yani bu lazım.

Çocuklar tembellenir;

"—Ya yüzümü yıkamadan okula gideyim."

Öğretmen okulda muayene eder:

"—Gel bakalım yaramaz! Sen yüzünü yıkamadan gelmişsin; ceza!"

O zaman bir daha yapamaz. Neden?

Çocuk, daha çocuk olduğundan, temizliğin önemini anlamadığından yıkanmak istemiyor. Hocası mahsustan ceza veriyor ki temizliğe alışsın diye.

Neden?

Temizlik ona faydalı olduğu için, yoksa ona külfet olsun diye değil. Temizlikten fayda görecek, onun için.

İslâm'ın bütün emirleri de insanlığa faydalı olduğundan bazıları yapılırken bazı insanlara zor gelebilir.

Pantolonun ütüsü bozulacak diye namaz kılmak zor geliyor millete, kaçınıyor. Bozulsun, feda olsun! Millet canını vermiş; sen pantolonunun ütüsünü feda edemeyecek misin Allah yolunda?

Dedelerimiz şehid olmuşlar, canlarını vermişler. O dedelerin torunları, pantolonunun ütüsü bozulacak diye namaz kılmıyor. Başının saç tarama şekli bozulacak diye başına takke giymiyor.

Neden?

Afilli taramış saçlarını; o taradığı saçlar takke giydiği zaman yassılacak, basılacak. Arkadaşları beğenmez sonra… Onu aynada ne kadar tuttura tuttura kenardan taradı... Başına takke giymiyor. Namaz kılıyor, açık kılıyor.

"—Giysene takkeyi oğlum veya arkadaşım veya kardeşim veya

yavrum...”

Maksadı saçı bozulmasın, ütüsü bozulmasın...

Öyle şey mi olur? Her şeyimizi İslâm’ın emirlerine uyduracağız.

“—Allah’a feda olsun. Rahatımız, canımız, malımız, her şeyimiz Allah yolunda, Allah’ın dini uğruna feda olsun!” diyebilmesi lâzım!

Sen o cömertliğe sahip olursan Allah da sana büyük ikramlar verir. Sen o cimrilikte olursan, sineğin yağını hesaplayıp da her şeyini, Allah’ın yolunda ibadeti, itaati zor zor yaparsan, o zaman da mahrum kalırsın.

k. Ramazan’ın Son On Gününde İbadete Düşerdi

Hz.Âişe RA Validemiz’den rivayet olunmuş ki:[52]

---

[52] Müslim, *Sahîh*, c.VI, s.96, no:2009; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.283, no:726; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.318, no:1757; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.255, no:26231; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.313, no:8344; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.III, s.310; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.III, s.319, no:3657; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.342, no:2215; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.254, no:3055; Hz. Aişe RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.87, no:18092; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.207, no:6984.

كَانَ يَجْتَهِدُ فِي الْعَشْرِ الأَوَاخِرِ مَا لاَ يَجْتَهِدُ فِي غَيْرِهَا

(حم. م. ت. ه. عن عائشة)

RE. 551/13 (*Kâne yectehidu fi'l-aşri'l-evâhiri mâ lâ yectehidu fî gayrihâ.*)

"Peygamber SAS Efendimiz başka zaman çalışmadığı şekilde, Ramazan'ın son on gününde çok ibadete düşkünleşir, çok çalışırdı. İbadete çok gayretlenirdi, çok cehd sarf ederdi."

Ramazan'ın son on günü geldi mi, bir kere evden, hanımlarının yanından, evinin normal hayatından ayrılırdı, mescide gelirdi; mescidde yatar kalkardı, gecesi gündüzü ibadetle, taatle geçerdi. Günahları affolmuş, Allah'ın en sevgili kulu olma derecesine yükselmiş, Makàm-ı Mahmûd'u kazanmış bir kul olmasına rağmen ibadete öyle çalışırdı.

Neden?

Allah zevk verdi mi, şevk verdi mi, yolunu sevdirdi mi insan severek yapıyor. Tabii Ramazan'ın son on gününde de nice nice sevaplar, hayırlar olduğundan, onları müslümanın kaçırmaması gerekiyor.

l. En Çok Sağ Elini Kullanırdı

Hz. Hafsa RA'dan rivayet olunmuş:[53]

كَانَ يَجْعَلُ يَمِينَهُ لأَكْلِهِ وَشُرْبِهِ وَوُضُوئِهِ وَثِيَابِهِ وَأَخْذِهِ وَعَطَائِهِ ،

وَشِمَالَهُ لِمَا سِوَى ذٰلِكَ (حم. عن حفصة)

---

53 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.49, no:30; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.287, no:26507; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.203, no:346; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.122, no:7091; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.112, no:546; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.30, no:2786; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.31, no:5227; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.484, no:7060; Hz. Hafsa RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.108, no:18201; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6985.

RE. 551/14 (*Kâne yec'alü yemînehû li-eklihî ve şurbihî ve vudûihî ve siyâbihî ve ahzihî ve atâihî, ve şimâlehû limâ sivâ zâlike.*)

"Peygamber SAS Efendimiz yemesinde, içmesinde, abdest almasında, elbiseyi giymesinde, bir şeyi almasında, birisine bir şeyi vermesinde sağ elini kullanırdı. Bunların dışındaki işlerde sol elini kullanırdı."

Hayırlı işlerde, sevaplı işlerde, güzel işlerde sağ elini kullanırdı, sağdan başlardı. Onun dışındaki şeylerde sol elini kullanırdı. Mesela temizlenmek ve saire gibi konularda sol elini kullanırdı.

m. Yüzüğünün Taşını Avucuna Doğru Döndürürdü

İbn-i Mâce Enes RA'dan şöyle rivayet ediyor:[54]

كان يَجْعَلُ فَصَّهُ مِمَّا يَلِي كَفَّهُ (ه. عن أنس ؛ خ. عن ابن عمر)

RE. 551/15 (*Kâne yec'alü fussahû mimmâ yelî keffehû.*)

"Yüzük kullandığı zaman, yüzüğün taş kısmını avucunun iç tarafına dönük olarak kullanırdı."

Yani dış tarafta değil de, yüzük taşının kafasını döndürüp, başının olduğu kısmı avuç içine gelecek şekilde döndürüp öyle kullanırdı.

Bu da tevazuundan idi. Yani taşı öyle görünsün diye istemediğindendi, gösteriş olmasın diyeydi.

Zaten yüzük kullandığı zamanda altın yüzük kullanmazdı.

---

[54] Müslim, *Sahîh*, c.X, s.477, no:3908; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.448, no:5102; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.29, no:3636; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.142, no:7356; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.450, no:9514; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.257, no:8636; Ebü'ş-şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.350, no:319; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.179; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.335, no:6160; Müslim, *Sahîh*, c.X, s.463, no:3898; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.18, no:4677; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.200, no:6355; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.56; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.283, no:25671; Ebü'ş-şeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.367, no:336; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.470; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.242; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.181; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.126, no:18313; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6986.

Geçen gün yanımda birisi namaz kılıyordu. Halka halka altın yüzükleri hem bu parmağına takmış hem bu parmağına takmış.

"—Dur, ben şunu yakalayayım da, 'Erkeklere altın takmak haramdır!' deyim." diye düşünürken, daha ben namazı bitirmeden o kaçtı gitti; söyleyemedim.

Muhterem kardeşlerim!

Müslüman erkeklerine altın yüzük haramdır, ipek giymek haramdır. Altın yüzüğü varsa onu kullanmayacak, yani çıkartacak. Gümüş kullanabilir. Altın kullanması doğru değildir.

n. Hz. Abbas RA'a Çok Hürmet Ederdi

Sonuncu hadîs-i şerîfi okuyup bitiriyoruz.

Abdullah ibn-i Abbas RA şöyle rivayet ediyor:[55]

كَانَ يُجِلُّ الْعَبَّاسَ إِجْلاَلَ الْوَلَدِ لِلْوَالِدِ (ك. عن ابن عباس)

RE. 551/1 (*Kâne yücillü'l-abbâse iclâle'l-veledi li-vâlidihî.*)

"Peygamber SAS Efendimiz, amcası Hz. Abbas'ı öyle hürmet edip öyle büyültür, öyle izzet ve ikram ile, saygıyla ona muamele ederdi ki, bir evlâdın babasına saygı gösterdiği gibi saygı gösterirdi."

İslâm dini, muhterem kardeşlerim, akrabalar arasındaki bağlara da çok dikkati çekmiş ve önem vermiştir.

Mesela bir hadîs-i şerîf var:

"—Büyük ağabey baba makamındadır."

İnsanın ağabeyi, babası makamındadır. O kadar kıymetlidir.

Sonra, "Peygamber Efendimiz amcasına, babasına hürmet eder gibi saygı gösterip itibar ederdi." diye, şu rivayeti okuyunuz.

Sonra, genellikle akrabayı ziyaret etmek, sıla-ı rahim yapmak, evlerine, köylerine gitmek, ihtiyacı varsa onlara yardımcı olmak, hatırını kollamak... Halaymış, teyzeymiş, amcaymış, enişteymiş, yengeymiş, her neyse; Peygamber Efendimiz tüm yakınlarını

---

[55] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.367, no:5410; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVI, s.335; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.155, no:18493; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6987.

kollardı. Kendisine bakmış olan, küçükken hizmetinde bulunmuş olan kimseleri arar bulurdu, onlara hediyeler verirdi. Sütannesine ve saireye çok güzel itibar eylerdi. Hiçbir yakınını ihmal etmezdi, terk etmezdi, geride bırakmazdı Peygamber Efendimiz.

Biz de akrabamıza özellikle dinimizden dolayı saygı göstereceğiz. Çünkü onlar bizim akrabamızdır. Babamıza hürmet edeceğiz. Amcamıza hürmet edeceğiz. Yaşça büyüklerimize hürmet edeceğiz. Ağabeylerimize hürmet edeceğiz. Küçüklerimizi seveceğiz, merhamet edeceğiz, acıyacağız.

"—Büyüklere saygı göstermeyen, küçüklere sevgi göstermeyen bizden değildir!" diyor Peygamber Efendimiz.

Yani genel yapımız o olacak.

Allah-u Teàlâ Hazretleri her bakımdan İslâm'ın güzel hasletleriyle, güzel âdâbı ile, güzel ahlâkıyla ahlâklanmayı bizlere nasib eylesin... Ömrümüzü çok sevaplar kazanacak bir şekilde, Rabbimiz'in rızasına uygun bir tarzda sürmeyi nasib eylesin... Ümmet-i Muhammed'e faideli olacak hayırlı işler yapmamızı nasib eylesin... Hayırlı uzun ömürlerle cümlemizi muammer eylesin… Ahirette, cennette Peygamber Efendimiz'e komşu olmayı cümlenize, cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha- işerîfe mea'l-besmele!

31. 12. 1999 – İskenderpaşa Camii

05. PEYGAMBER SAS'İN SEVDİĞİ ŞEYLER

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Nahmedühû bi-cemîi mehàmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbagî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultànih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'l-cezâ.

Emma ba'dü fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetün bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

كَانَ يَجْلِسُ الْقُرْفُصَاءَ (طب. عن إياس بن ثعلبة)

(*Kâne yeclisü'l-kurfüsâ'*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun… Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerinden, sîret-i seniyyesinden bahseden rivayetleri okumaya devam edeceğiz inşallah...

Bu rivayetlerin okunup izah edilmesine başlamadan önce, Peygamber SAS Efendimiz'e sevgimizin, saygımızın, bağlılığımızın, ona ümmet oluşumuzun bir nişânesi olmak üzere; ve onun mübarek âlinin, ashabının, etbâının, ahbâbının ruhlarına ve hâsseten sâdât ve meşâyih-i turuk-ı aliyyemizin Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l Murtazâ'dan Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî'ye kadar güzerân eylemiş olan cümle zevât-ı muhteremesinin, meşâyihimizin, pîrlerimizin ruhlarına;

Hz. Âdem Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş geçmiş cümle enbiyâ ve mürselînin ervâhına, cümle evliyâullahın ruhlarına;

Bu beldeleri fethedip bize miras bırakmış olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına; cümle hayır-hasenât sahiplerinin ruhlarına ve uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemeye gelen siz kardeşlerimizin de âhirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun, cümlesinin ruhları şâd olsun, makamları âlâ olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uygun ömür sürelim, Rabbimiz'in rızasını Peygamber Efendimiz'in şefaatini kazanalım, iki cihan saadetine erelim diye, bir Fâtiha, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım:

…………………………..

a. Dizlerini Dikip Oturmayı Severdi

Râmûzü'l-Ehâdîs kitabının 552. sayfasının 1. rivayeti… Peygamber SAS'in oturuş şekilleri hakkında. Tabii muhtelif oturuş şekilleri olabilir. Taberânî İyas ibn-i Sa'lebe RA'dan nakletmiş, rivayet etmiş:[56]

كَانَ يَجْلِسُ الْقُرْفُصَاءَ (طب. عن إياس بن ثعلبة)

RE. 552/1 (*Kâne yeclisü'l-kurfüsâ'*) "Efendimiz dizlerini dikip, elleriyle dizlerinin üst taraflarından kavuşturup öyle oturmayı severdi."

Çünkü, o zaman bir yana yaslanma mecburiyeti olmuyor, insan dengeli bir şekilde oturabiliyor, nisbeten de bir rahatlık oluyor. Böyle dizlerini dikip ellerini dizlerine sararak oturmak, *kurfusa* oturuşu diye tabir ediliyor. Arapça'da kelime bu.

(*Kâne yeclisü'l-kurfusâe*) "Dizlerini dikip kaldırıp şöylece ellerini onlara sararak, kavuşturup öyle otururdu." Efendimiz bu oturuşu severmiş.

Tabii oturmanın şekli şemâili var, yatmanın şekli şemâili var.

---

[56] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.273, no:794; Ebû Ümâme RA'dan. Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.I, s.145, no:292; Ebû Kursâfe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.153, no:18481; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6988.

Mesela yüzükoyun uzanarak yatan bir kimseyi ayağıyla dürterek;

“—Böyle yatma! Bu şeytan yatışıdır.” diye nasihat etmiş, ikaz etmiştir.

İnsan bir yere dayansa, uyuduğu zaman abdesti kaçar. O bakımdan Peygamber SAS Efendimiz oturuşların içinde bunu beğenmiş. Sultanlar olsaydı, zenginler olsaydı şiltelerde, rahat koltuklarda, tahtlarda otururlardı. Peygamber SAS toprak üzerinde otururdu, toprak üzerinde yatardı, hasır üzerinde yatardı. Hasırın izleri kırmızı kırmızı, ellerine yanağına otururdu. Ona rağmen dünyalığa tenezzül etmemişti, dünyalığa meyletmemişti.

“—Birazını da kendime ayırayım, nasıl olsa ben bu işin merkezindeyim, nasıl olsa bir vazife görüyorum, elbette biraz imkânlarım olması lâzım!” gibi bir düşünceye kapılsaydı, isteseydi, gücü yetecek imkânlar zaman zaman eline geçiyordu.

Kendisine yığınla ganimet gelirdi, yığınla altın gümüş gelirdi; akşam geleni sabaha yanında bırakmazdı, sabah geleni akşama bırakmazdı; hepsini dağıtırdı.

Hatta daha önceleri de bir vesile ile anlatmıştım: Hz. Ali Efendimiz'le Fâtımatü'z-Zehrâ RA Hazerâtının ev işleri yapmaktan, kuyudan ip çekmekten, el değirmeninde buğdayları öğütmekten, çalışmaktan elleri yara olmuş. Allah'ın arslanı Hz. Ali RA ve hanımı;

"—Gidelim de babamız harp esirlerinden birini de bize, bizim hizmetimize versin!" diye düşünmüşler.

Nasıl olsa hayatı bağışlanmış. Adamlar İslâm'a silah çekmişler ama, müslümanlar yine onları "Islah olurlar." diye öldürmemişler, esir almışlar.

Efendimiz:

"—Ben onları satacağım da onların gelirleriyle şu yoksul sahabe var ya Ashâb-ı Suffe denilen evsiz mübarekler. Mescidin bir kenarında suffe denilen yerde yatıyorlar, rakamları 70'e kadar çıkıyor. Gündüzleri daha da çok gelen oluyor ama onlar geceleri de orada yatıyorlar. Daha onların yemeleri, içmeleri için gerekli masrafı sağlayacak kaynak dahi bulamadım. Ben bunları satıp onlara biraz yiyecek içecek temin etmeyi düşünüyorum. Size dua öğreteyim; o duaları, tesbihleri çekin!" diye sevgili ciğerparesi cennetlik Hz. Fatıma anamızın isteğine dua ile cevap verdi.

Onlara hizmetçi vermedi, rahat etsinler diye düşünmedi. Kendisi de dünyada rahatı düşünmedi, daima mütevazı bir tarzda yaşadı.

Bizler de şimdi çok değişik insanlar olduk, çünkü biz İslâm'ı yeni yeni öğreniyoruz. Kimimiz 40 yaşında öğreniyor, kimimiz 50 yaşında. Kimimizin de kafasında İslâm diye bir şey var ama o İslâm acaba Peygamber Efendimiz'in zamanının İslâm'ı mı? Değil! Bu zamane Müslümanlığı…

"—El-hamdü lillah ben Müslümanım!" diyor, neredeyse çıkacak, göğsünü yumruklayıp böbürlenecek; "Var mı bana yan bakan?" gibilerden.

"—Ben Müslümanım! O zaman herkes bana kul köle olsun, her şey benim etrafımda dönsün."

Hayır! Öyle değil! İşte bak "Örnek alalım!" diye Peygamber Efendimiz'in hayat tarzını okuyoruz.

Peygamber Efendimiz'in hayatı son derece mütevazı idi. Umumiyetle öbür peygamberlerin de öyleydi. Hz. İsâ AS'ın tevazuu

ortada; şimdiki papalığın şaşaası, tantanası ortada... Demek ki, insanlar zamanla ölçüleri kaçırabiliyorlar. Bu ölçüleri kaçırmanın muhtelif sebepleri araştırılırsa; her gelen önüne bir şey ekleyince, ardına bir şey ekleyince, iş yavaş yavaş, kıvrıla döne, eğrile büğrüle bir başka noktaya gidebiliyor.

Ne yapmak lazım? Peygamber Efendimiz'in zamanının Müslümanlığını örnek almak lâzım! Ona göre yaşamak lazım!

Biz niye burada bu hadîs-i şerifleri okuyoruz?

"—Bozulmayan asıl kaynağa, asıl modele, asıl nümune hayat tarzına göre hayatımızı tanzim edelim, her şeyimizi ona göre yapalım!" diye.

Neden?

Zaman geçti mi, işler ortalığa yayıldı mı, herkes bir ilave yaptı mı, bu işin nereye varacağı belli olmaz. Asıl hedef alınan, model alınan şeyle doğrudan doğruya, direkt temasa geçip her şeyimizi ona göre yapmalıyız ki şaşırma olmasın, sapıtma olmasın.

Herkes "Ben Müslümanım!" diyor, Müslümanlıktan vazgeçmiyor. Tabii o da güzel bir şey… Müslüman olmanın şuurunda olmak iyi güzel bir şey ama müslümanın nasıl yaşayacağını, nasıl düşüneceğini; örfünün, âdetinin, töresinin, ahlâkının, âdâbının ne olacağını düşünmüyor.

Bakıyorsunuz, hıristiyanlar gibi Noel Baba eğlencelerinde… Hindi kızartması peşinde, çam ağacını pamukla süsleme peşinde...

Hani sen müslümandın?

Ne giyim benziyor, ne düşünce benziyor, ne eğlence benziyor, ne oturma kalkma benziyor, ne kazanma benziyor, ne de kazandığını harcama benziyor… Uzaklaşa, uzaklaşa, uzaklaşa ayrı ayrı bir yere düşmüşüz. Yirminci Yüzyıl'ın zavallı insanlığı Asr-ı Saadet Müslümanlığından çok uzaklara düşmüş. Çok uzaklara düşmüş de farkında değil.

"—Vay! Ben yolumu kaybetmişim de genel merkezden ne kadar uzaklaşmışım." diye aklımızı başımıza toplamamız lazım!

Rasûlüllah Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılmamız lazım. Zamane Müslümanlığını bırakıp, sahabe Müslümanlığına, Asr-ı Saadet Müslümanlığına gitmemiz lazım, başka çare yok! Ancak o zihniyetle, o ahlâk ile, o âdâb ile, o tevazu ile hareket edersek kurtuluruz.

Bugünkü gazetelere şöyle göz ucuyla bir baktım; kozmetik sanayiine bilmem kaç milyar harcıyormuşuz.

Ne demek kozmetik sanayi? Allık, pudra, rastık, oje, krem saç malzemeleri, ıvır zıvırları. Bunlar olmasa ne olur? Kıyamet mi kopar? Hiçbir şey olmaz.

Ama bakıyorum, gittiğim evlerde de yakınlarımız, sevdiğimiz kardeşlerimiz ve dostlarımızın banyolardaki eşyalarına; Allah'ım! Nereden gelmiş bunca şey? İsimleri yabancı, kendileri yabancı... Tıraştan önce krem, tıraştan sonra krem, bilmem ne spreyi, bilmem ne eczası, bilmem ne kremi, bilmem ne aleti, bilmem ne edevâtı... Bir sürü ıvır zıvıra milyarlar gidiyor.

Öbür tarafta fakr u zaruret içinde çırpınıyoruz, İslâmî hizmetlerde geri duruyoruz.

"—Haydi bakalım elbirliğiyle bir dergi çıkaralım, bu işler kolay olmuyor." dedik, arkadaşlarla bir toplantı yaptık. Bir rakam çıkarmışlar: 'Ben emekli bir profesör olarak bunu tek başıma kendim veririm!'" dedim.

Ne olacak? Eğer hizmet ise hizmete sarf etmek lazım.

Biz evimizdeki lüksten vazgeçsek, bak "Boğazımızdan keselim!" demiyorum, lüksten vazgeçsek, işe yaramayan maddeleri evimizden tasfiye etsek, o da yeter.

"—Bu ne işe yarar?"

Hiçbir işe yaramaz, süs.

"—Şu ne işe yarar?"

O da bir işe yaramaz, o da süs.

"—Bu vitrin ne işe yarar?"

O da süs…

"—Ya bu ne?"

Gösteriş.

"—Ya bu ne?"

O da gösteriş.

Avizeler, aplikler, aletler, edevatlar, mobilyalar. Hem de pahalı pahalı. Mobilyalar odaları doldurmuş, salonları doldurmuş; insanlara yer yok. İnsanlar gidiyor dört tanesi dört koltuğa oturuyor; geri kalanlar ne yapacak? Kedinin ciğere baktığı gibi bakıp yalanacak.

Neden? Birkaç kişi koltukları doldurmuş. Bir de ev küçük oldu mu tamam. Evlenenler de illa yatak odası takımı, misafir odası takımı alacaklar ya. Bilmem ne odası takımı; şark odası, garp odası derken evin içi bir doluyor; hadi, insanlar neredeyse oturacak yer bulamayacak.

Muhterem kardeşlerim!

Çok şaşırmışız. Ben bunu kimseyi kınamak için söylemiyorum. Hepimiz şaşırmışız, hepimiz ölçüyü kaçırmışız. Hepimiz zıvanadan çıkmışız. "Zıvanadan çıkmak" derler, hani kapıların zıvanaları vardır; girdisi sağlam, dönme eklem yeri vesaire. Zıvanadan çıktı mı kapı sarkar, çalışmaz, gacırdar gıcırdar. Hepimiz ana çizgiden sapmışız, ana yapıdan çıkmışız, bozulmuşuz. Çok dikkat edelim!

Yol ne yolu?

Bak ben sözün başında Arapça bazı şeyler söyleyip Mehmed Zahid Kotku Hocamız'dan öğrendiğimiz töre ve an'aneye göre vaaza öyle başlıyorum:

(*Efdale'l-hadîsi kitabu'llàh*) "Sözlerin en güzeli Allah'ın sözü, Kur'ân-ı Kerîm'dir." diyorum.

"—*Âmennâ ve saddaknâ*; inandık, kabul ettik."

Kabul ettik ama yetmiyor. "Kabul ettik." diyoruz, ondan sonra okumuyoruz.

Hani kabul etmiştin? Allah'ın kitabı en güzel sözdü?

En güzel sözü okumuyor, en kötü sözleri okuyor! Romanları bitiriyor, mecmuaları bitiriyor, gazeteleri bitiriyor, müstehcenleri göz ucuyla seyrediyor; her şeyi okuyor.

"—Allah'ın kitabını okudun mu?"

"—Okumadım."

"—Okumasını bilir misin?"

"—Bilmem."

"—Ne emrediyor farkında mısın?"

Farkında değil. Namaz kılıyor da namazın içinde kullandığı kelâmın, sözlerin mânasını bilmiyor.

"—Sen bebek misin, çocuk musun, ilkokul talebesi misin?"

Değil! 40 yaşında, 50 yaşında, 60 yaşında, 70 yaşında ama daha İslâm'ı öğrenmemiş.

"—Ne zaman öğreneceksin? Ömür geçti, rüzgâr gibi geçti. Ne

zaman öğreneceksin?"

"—Hocam! O kadar çok işimiz var ki. Ben muhasebeciyim, sen hukukçusun, berikisi bilmem neci. Ötekisinin dükkânı var, berikisinin atölyesi var..."

Şeytan usta bir kandırıcı olduğu için, hepimizi kandırıyor. Dünya hepimizi oyalıyor. Bunlar ahiretten, Allah'ın rızasını kazanmaktan bizi oyalıyor. Şeytan sessiz sedasız dünyalığı sevdiriyor, dünyanın peşine takıyor. Şeytanın oyununa geldiğimizin farkında bile olmuyoruz. Nefis bizi bir aldatıyor, nefsin oyununun içine düştüğümüzün bile farkında değiliz. Bir yol tutturmuşuz, gidiyoruz. Böyle bir acaip yol!

Peygamber Efendimiz'in hayatını çok okuyalım da, Kur'ân-ı Kerîm'i çok okuyalım da…

(*Efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh*) "Sözün en güzeli Allah'ın kitabı, Kur'ân-ı Kerîm'dir. (*Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin SAS*) Yolların en güzeli de Peygamber SAS Efendimiz'in yoludur." diyoruz.

Gitmiyoruz, gidemiyoruz.

Arapların bir şiiri var:

لِكُلِّ شَيْءٍ مَانِعٌ ، وَلِلْعِلْمِ مَوَانِعٌ

(*Li-külli şey'in mâniun, ve li'l-ilmi mevâniu*) "Her şeyin bir engeli çıkar ama, ilme gelince engeller tomar tomardır, ton tondur, tümen tümendir."

İlme, hak yola, İslâm'a, Allah'ın sevabını kazanmaya yönelik bir şeye kalkıştı mı insanın önüne tümen tümen mâniler yığılır.

Neden? Şeytan telaşa kapılır:

"—Ah! Cennete gidecek. Vay! Ben cehenneme giderken bu müslüman şimdi cennete mi gidecek? Ya Allah'ın rızasını kazanırsa… Ben onu nasıl aldatayım? Dünyayı allayayım, pullayayım, süsleyeyim; bunun önüne çıkartayım. Takılsın dünyanın peşine; zevkin, keyfin peşine takılsın."

.

Herkesin evinin içine birer kutu girmiş. Televizyon denilen telef makinesi girmiş; millet sabahtan akşama:

"—Aman şu filmi kaçırma, aman şu diziyi unutma!" Çok mühim

bir yerde söylediler de unuttum.

Meclis mi dediler başka bir yer mi? Bir dizi varmış da; “O diziyi seyredeceğiz.” orada kimse bulunmamış.

Hey Allah’ım! Yâ Rabbi! Sen bize akıl fikir ver. Her şeyi vermişsin, akıl fikir de ihsan et…

Tabii herkesin aklı var, akılsız değil, cin gibi; şeytana çarığı ters giydirir. Şeytan kolay kolay aldatılır mı? Bizimkiler aldatır. Dünya aklı var ama ona akıl denmez. Bir insanı aklı, kendisini cehennem azabından kurtaracak yolu görmeye yaramıyorsa, ben ona akıl demem ki... Cehenneme düşmekten kurtaramıyorsa, yanlışı eğriden ayırttıramıyorsa ben ona akıl demem ki...

“—Hocam! Ama bunun Mercedes’i var, köşkü var, sarayı var, adamları var, hizmetçileri var.”

Kendisini cehennemden kurtarabiliyor mu, cenneti kazanacak yolda mı? Allah’ın rızasının yolunda mı?

“—Maalesef değil. Namaz da kılmaz, içki de içer, kazancı da şüpheli, soru işaretli, nidâ işaretli…”

O adam aptal!

“—Neden?”

Allah’ın rızasını kazanmasını bilemiyor da ondan. Ebedî cehennem azabının ne kadar korkunç olduğu o kalın kafasına girmemiş.

Sen hiç demir-çelik fabrikasına gittin mi? Orada yüksek fırının kapağı açıldığı zaman içini gördün mü?

Sobanın kapağını aç, taş kömürü sobasının kapağını bir aç, elini şöyle birazcık uzat!

Ateş, Allah’ın azabı, cehennem ateşi! İnsanların üstüne alevleriyle saldıracak; melekler zincirlerle zor tutacaklar.

Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَـلأْتِ وَتَقُولُ هَلْ مِنْ مَزِيدٍ (ق:٣٠)

(*Yevme nekùlü li-cehennem*) “O gün cehenneme deriz: (*Heli’mtele’ti*) ‘Doldun mu yâ cehennem?’ (*Ve tekùlü hel min mezîd?*) O da: ‘Daha var mı yâ Rabbi?..” der.” (Kaf, 50/30)

“—Dolmak ne? Ne kadar âsi mücrim kul gönderirsen hepsini

alacak yerim var.” diyecek. Öyle kükreyecek, saldıracak.

Biz de bir demir-çelik fabrikasına gittik. Fırının kapağını açıyorlar, sonra uzun çubuklarla kapatıyorlar. Kapağı açıldığı zaman dışarıya bembeyaz kıpkırmızı alevler saçılıyor. Neyse onu kapattılar, biz önünden geçtik ama geçerken sıcaktan yanağımız kızardı. O insanlar, o cehennemin içine atılacak.

“—Cehennemin zakkumunun bir damlası dünya denizlerine damlasa tüm okyanuslar, tüm dünya denizleri zehir gibi acı olurdu.” diyor, Peygamber Efendimiz. O insanlar onu yiyecek, o ateşin içinde yanacak. Ölse kurtulur ama ölmeyecek.

لاَ يُقْضٰى عَلَيْهِمْ فَيَمُوتُوا وَلاَ يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذَابِهَا (فاطر:٣٦)

(*Lâ yukdà aleyhim feyemûtû*) “Cehennemde azab görenler ölseler kurtulacaklar ama, ölmek yok ki ölüp de kurtulsunlar. (*Ve lâ yuhaffefü anhüm min azâbihâ*) Azabları da hafiflemez.” (Fâtır, 35/36)

Ahiret azabının şekli bu. Allah azabı çektirecek; yanan derileri tekrar tazelenecek, tekrar yanacak. Bunlar her zaman fırsat geldikçe söylediğimiz şeyler.

Ama bizde bir büyük kusur var; düşüncemizi uygulamaya geçirmememiz, fikrimizi eyleme dönüştürmememiz.

“—Tamam, hoca güzel söyledi.”

Peki sonuç?

“—Tamam, hadîs-i şerîf doğru.”

Peki netice? Yapacak mısın onu?

“—E dur bakalım.”

Ne zamana kadar durayım? Bak 40 sene geçmiş, 50 sene geçmiş, 60 sene geçmiş; ne kadar durayım? Şeytan aldatıyor, dünya aldatıyor.

Bu dünyayı bir koca karıya benzetmişler; yüzüne gözüne boyayı çalıp kendisini genç gösteren, allık, pudra, rastık, rimel derken çok süslü püslü görünüp uzaktan “Ay ne kadar genç, aman ne kadar güzel!” dedirten, aldatan bir kocakarıya benzetmişler.

Neden koca karı? Köhne dünya olduğundan. Eski, nice nice

asırlardan kalma. Allaması pullaması sahte; derisi buruşmuş, çağı geçmiş. Sana vefası yok; daha öncekilere de vefası yoktu, hiç birine vefa göstermedi. "Dünya dünya…" diye kendisine sarılanların hiçbirisine yar olmadı, sana da yar olmayacak.

Ne yapıyor? Aldatıyor, önünde kıvırttırıyor, aldatıyor. Sen de aldanıyorsun, ben de aldanıyorum, çoluk çocuklarımız da aldanıyor, hanımlar da aldanıyor.

"—Bunu niye takarsın, bunu niye istersin?"

"—Çok güzel!"

"—Ne olacak? İşte parmakta bir yuvarlak taş. Taş be…"

"—Ama Hocam! Elmas, yakut, altın..."

"—Olmasa ne olur? Isıtıyor mu? Şu şiddetli soğukta, karların arasında kalsan ısıtır mı? Isıtmaz."

"—Hocam! O böyle ışığın altında bir parıldadığı zaman renk renk olur, onun pırıltısına doyum olmaz."

Sen kendi keyfin için mi yaşıyorsun, başkasının keyfi için mi? Gösteriş, nefis. İnsan istiyor ki ben güzel olayım, herkes beni beğensin. Bir de karşı tarafı çatlatmayı seviyor, karşımdaki kıvransın. Bende var onda yok, çatlasın!

Bütün bunların hepsi çirkin huy, kötü huy… Olmayıversin; sade giyin, evin sade olsun, giyimin sade olsun, süsün olmasın. Fazlasını Allah yolunda sarf et, sevap kazan, ahirete kazan, ahirete gönder. Ahiretteki köşkün güzel olsun, ahiretteki kazancın güzel olsun.

"—Hocam etrafımda öyle yapan yok ki."

Sen yap, sen nümune ol, sen gözünü aç. Cümle cihan halkı felakete giderken sen kendini kurtar. Akıntıya kapılma, arkası uçurum, Niagara şelâlesi gibi. Yuvarlanıp gideceksin.

Oraya geldin mi;

"—Aa! Burası uçurummuş. Eyvah! Döndür kayığı…"

Dönmez ki. Akıntıya kapıldın; ucuna geldin mi, aşağıyı bir boyladın mı kafan kayalara çarpar, ne olacağın belli olmaz.

Onun için hepimiz doğru olduğuna inandığımız bir fikri uygulamaya geçirmemiz lazım, uyutmamamız lazım.

"—Tamam, doğru. Yapacağım."

Yine uyuyor. Bu şeye benziyor; sabah namazı için ezan okunuyor:

“—Tamam, müezzin efendi! Kalkacağım, çok bağırma. Birazcık gözümü kapatayım da şu uykumun sersemliği biraz geçsin.” diyor; ondan sonra bir daha gözünü açıyor, ortalık bembeyaz olmuş. Sabah namazı geçmiş, üstüne güneş doğmuş.

Neden? “Birazcık başının sersemliği geçsin.” diye gözünü kapattığından oldu. Anında zıplamazsan, şeytan, nefis yatağın sıcaklığı seni yine namazdan alıkoyar.

Sahabe-i kirâmın çok güzel vasıfları var; en güzel vasıflarından biri; Rasûlüllah SAS Efendimiz’den bir nasihat duydukları zaman derhal uygulamalarıydı; en güzel vasıfları bu. İçki haram kılındı, küpleri sokaklara döktüler; zekât vermek farz oldu, herkes zekâtını verdi. Hadi bakalım savaş var, sefere çıkılacak; delikanlı evlenmiş, gerdeğe girmiş;

“—Düşman geliyor Rasûlüllah sizi savaşa çağırıyor.” diye düğün gecesi sokaktan bir ses duyuyor. Daha yıkanamadan gerdek evinden çıktı, çarpıştı, öldü, şehid oldu. Allah şefaatine erdirsin. Rasûlüllah SAS;

“—Şu kardeşinizin hali nicedir? Meleklerin onu yıkadığını görüyorum.” dedi.

“—Yâ Rasûlallah! Düğün yapmıştı, gerdeğe girmişti. Daha gusül abdesti alamadan sen çağırdın, sefere geldi; ondandır.” dediler.

Allah aklımızı akl-ı selîm; fikrimizi fikr-i selîm eylesin. Hakkı duyduğu, anladığı zaman hemen onu uygulamayı nasip eylesin. Batıldan korunmayı nasip eylesin. İslâm'ın imdadına yetişmeyi nasip eylesin. İslâm “İmdat!” diye bağırıyor; millet yılbaşında hindi sofrasının başında, çam ağacının yanında, kırmızı cübbeli Noel Baba gelecek, çocuklara hediye verecek, diye bekliyor. Hey müslüman hey! Hey gafil müslüman âlemi hey!

b. Yere Otururdu, Yerde Yemek Yerdi

İbn-i Abbas RA'dan Taberânî rivayet etmiş:[57]

كان يَجْلِسُ عَلَى الْأَرْضِ ، ويَأْكُلُ عَلَى الْأَرْضِ ، ويَعْتَقِلُ الشَّاةَ ، وَ يُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ عَلٰى خُبْزِ الشَّعِيرِ (طب. عن ابن عباس)

RE. 552/2 (*Kâne yeclisü ale'l-ardi, ve ye'külü ale'l-ardi, ve ya'tekilü'ş-şât, ve yücîbü da'vete'l-memlûki alâ hubzi'ş-şeîr.*)

“Peygamber SAS Hazretleri toprağa otururdu.” (*Min gayri hâil*) “Örtü olmadan” kumun üstüne, toprağın üstüne otururdu. Minder, yastık beklemeden; döşek, sergi, koltuk beklemeden toprağın üstüne otururdu.

Efendimiz'in âdetlerini söylüyor ya. İkinci rivayete geçtik. İnsanların en üstünü peygamberler, peygamberlerin en üstünü bizim Peygamberimiz. Peygamberler peygamberi Hz. Muhammed Mustafa SAS toprak üzerine otururdu, örtüsüz yaygısız otururdu.

---

[57] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.67, no:12494; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.443; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.290, no:8192; Ebü'ş-Şeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.I, s.130, no:122; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.586, no:14222; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.153, no:18482; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6989.

(*Ve ye'külü ale'l-ardı*) "Toprak üzerinde yerdi."

Masası yok muydu; altı koltuklu, sekiz koltuklu… Yanında güzel mobilyalardan, vitrinli yemek takımı yok muydu? Kanatlı kuyruklu mobilyaları?

Yoktu, yoktu. Toprak üzerine otururdu ve toprakta yerdi.

(*Ve ya'tekılü'ş-şât*) "Koyun sağardı."

Ayakları arasına alıp koyunu sağardı.

"—Canım onu hizmetçiler yapsın; o elini bulaştırmasın, yorulmasın."

Hayır, kendi işini kendi görmeyi severdi, kimseye yük olmayı istemezdi. Peygamberim diye etrafa caka satmazdı, fiyaka yapmazdı, emir yağdırmazdı.

"—Herkes benim karşımda kul köle olacak, eğilecek, yatacak kalkacak." demezdi. Böyle yaşardı Peygamber Efendimiz.

Hatta müşrikler böyle bir peygamberi tasavvur edemiyorlar da; "Peygamberse iki tarafında melekler dolaşmalı değil miydi?" diyorlar. Madem peygamber, illâ bir saltanatı olsun istiyorlar.

"—İki tarafından melekler olmalı değil mi, müstesna bahçeleri olup da oralardan mânevî meyveler gelmeli değil mi?" diyorlar.

Senin benim gibi sade bir beşer olmanın içindeki ahlâk yüceliğinin güzelliğini göremiyorlar.

İnsanoğlu dış boyaya, yaldıza önem veriyor. Altın yaldız veya metalik boya, şöyle veya böyle dışı pırıl pırıl olacak. İnsan parlayan şeyleri seviyor. Yakutu da ondan seviyor, elması da, altını da. Çünkü parlıyor, küflenmiyor. Altın küflenmediği için her zaman pırıl pırıl… Ne parlıyorsa onu seviyor; işi gücü dışı parlatmak, ayakkabıyı parlatmak, cilalamak vesaire.

Birisi nasihat istemiş de, İbrâhim ibn-i Edhem Rh.A ne diyor:

"—Sana altı nasihatim var. Birincisi; herkes dışını süslemeye bakar ama sen içini süsle, sen kalbini süsle, sen aklını süsle, sen ahlâkını süsle."

Allah-u Teàlâ Hazretleri insanın elbisesine bakmaz; Merinos kumaşı mı, İngiliz kumaşı mı?" ona bakmaz.

Nesine bakar? Kalbine, gönlüne, niyetine, içinin güzelliğine bakar. Onun için dağdaki çoban evliyâ olur, cenneti bulur; şehirdeki zengin cehennemin dibine yuvarlanır. Allah korusun!

"—Pekiyi, müslümanlardan zengin olanlar yok muydu?"

Vardı. Peygamber Efendimiz'in etrafındaki yakın sahabesinden, Aşere-i Mübeşşere'den, cennetliklerden de zenginler vardı. Dünyaya meyl etmemek, zühd sahibi olmak, "mal sahibi olmamak" mânasına değil; "mala köle olmamak, malın mülkün dünyanın esiri olmamak." mânasına.

Ebû Bekir es-Sıddîk zengindi, eşraftandı.

Hz. Osman-ı Zinnûreyn çok zengindi, varlıklı vâridatlı insandı. Aşere-i Mübeşşere'den. Peygamber Efendimiz ona iki kızını vermiş; birisi vefat edince öteki kızını da vermiş. Onun için *Zi'n-nûreyn* deniliyor; "iki nura sahip olmuş" demek. Rasûlüllah Efendimiz'in bir kızıyla nikâhlanmış, Rasûlüllah Efendimiz'e damat olmuş. O vefat edince;

"—Sen ağlama! Benim kaç tane kızım olsa hepsini sana veririm." diyor Efendimiz ve öteki kızını da ona nikâhlıyor.

Çok zengindi. 100 tane deveye Şam'dan mal, erzak yükletmiş getiriyor. Tüccar; parası var, imkânı var, sermayesi var. Geldiler;

"—Yâ Osman! Kervanın geliyormuş, duyduk. Ne kadar masraf ettiysen yüzde yüz kâr verelim, bize devret." dediler.

"—Yok, ben daha çok kârla satacağım." dedi.

Sonra bir başkası geldi;

"—Yüze iki yüz kâr veriyorum. Ne kadar masraf ettiysen sana onun iki-üç katını vereceğim. Böyle daha fazla kâr et!" dedi.

"—Hayır, ben daha fazla kâr etmeyi düşünüyorum." dedi, onu da reddetti.

Sonra o yüz deve Medine-i Müneverre'ye gelince tüm malları ortaya yığıyor, Medine'nin fukarasına dağıtıyor. Tüm develeri kesiyor, etlerini fukaraya dağıtıyor. Millet açlıktan kırılmış, kıtlıktan yılmış, evlerinde erzak kalmamış. Ne fiyat koysa satılır. On misli fiyat koysa büyük kâr eder. Onun için öteki tüccarlar teklif ediyorlar. Açıkgöz ya, uyanık ya, daha kervan gelmeden teklif ediyorlar:

"—Yâ Osman bize devret; sen keyfine, rahatına bak. Biz sana yüzde yüz kâr verelim, yüzde iki yüz, üç yüz, dört yüz kâr verelim." diyorlar.

"—Hayır! Ben daha kârlı satacağım." diyor.

Acaba on misline mi, bin misline mi satacak? Zaten Medine köy, nüfuslar şimdiki gibi patlamış büyük nüfuslar değil. 100 deve…

Az mı 100 deve? Her birisi kesildiği zaman eti var, budu var, kaburgası var. 100 deveyi kurban ediyor; iki taraflı 100 deve yükünü de tasadduk ediyor. Hz. Osman zengin ama paranın, dünyanın esiri değil; Allah yolunda verebiliyor.

İnsan dünyanın esiri olduğu zaman mahvoluyor. Onun için büyükler şöyle demişler:

اَلدُّنيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، كَثِيرٌ مِنَ النَّاس يُغْرَقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun, kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) "Dünya bir engin, derin, dipsiz denizdir. İnsanların çoğu bunun içinde boğulur." Girer; dipsiz, engin olduğundan, kenarı, sahili olmadığından ortasında boğulur, ölür.

Neden? Dünyaya gark oldu; para, pul, şöhret, imkân… Çekil oradan! O geliyor. Binsin arabasına. Şoför buradan koşuyor, kapıyı açacak, patron geliyor.

Oyuncak mı, şaka mı? Kapı açılıyor. Bel iki kat bükülüyor, kapı kapanıyor. Şâşaa, debdebe, dünyada misli emsali görülmemiş, son model araba.

Türkiye'den de giyinilir miymiş? Hadi Avrupa'ya, yallah!

Türkiye'nin gıdaları da yenir miymiş? Hadi oradan eritme peynirleri gelsin, filancalar gelsin, vesaire.

İşte bu da yaşam tarzı ama insan dünyada boğulunca, ahireti unutunca, sonra burnundan fitil fitil geliyor.

Çavuşesku ne oldu?

Herhalde biz insanlar unutuyoruz da Allah her sene başka bir misal çıkarıyor karşımıza. Şah'ın nasıl gümbür gümbür gümbürdediğini gördü millet. İran Şahı nasıl gümbür gümbür yuvarlandı, gitti. Saltanatı, heykelleri vardı; tel taktılar, paldır küldür çektiler. Bir zamanlar bu heykellerin önünde ne merasimler, ne komik manzaralar oluyordu, hepsi devrildi.

Millet galiba unuttu; şimdi Allah Çavuşesku'yu misal gösteriyor. Bir oradan bir buradan, bir o taraftan bir bu taraftan.

Komünizmde eşitlik varmış, mal taksim edilecek. Hatta edepsizler bir ara nazariyatı o noktaya götürmüşlerdi ki her şey müşterek olacak. Namus yok. Ben utancımdan ötekisini söylemiyorum. Her şey müşterek hale gelmişti.

Ne oldu, ne eşitliği? Kimi kandırıyorsun? Partinin adamları, politbüronun üyeleri Karun gibi zengin. Ötekisi sefil. Sefalette eşitlik! O da aldatmaca, ötekisi de aldatmaca.

Hangi şey doğru?

İnsanın vicdanına hitap eden, kalbine, imanına hitap eden, polisi müfettişi insanın kalbine yerleştiren rejim güzel, İslâm güzel!

"—Hocam! İslâm güzel olsaydı müslümanlar güzel olurdu."

Doğru! Görülmesi lazımdı. Herkesin, İslâm'ın güzelliğini müslümanların üzerinde görmesi lazımdı. İşte burada karşımıza bir vebal daha çıkıyor: İyi müslüman değiliz! Bize bakıp da müslüman olacaklar da kaçıyor.

"—Bunlar müslüman mı? Beni bu dine mi çağırıyorsun? Bunlar gibi mi olacağım?" deyip dönüp gidiyor.

Neden? İyi müslüman değiliz de ondan. Güzel müslüman değiliz, güzel ahlâklı değiliz de başkalarının İslâm'a gelmesini bile engelliyoruz.

Benim tanıdığım bir profesör, Amerika'da ihtisas yapmış:

"—Hocam benim ahlâkımdan müslüman olacaktı." diyor.

Sevgisinden, saygısından, ahlâkındaki dürüstlüğünden müslüman olacaktı diyor. Öyle olmamız lazım.

Millet bizi görünce:

"—Allah Allah! Dünyada hâlâ böyle insanlar var mıymış; bu kadar dürüst, bu kadar hilesiz, bu kadar temiz, güleç yüzlü, tatlı dilli, iyi niyetli, kötülüğe iyilikle muamele eden var mıymış?" demesi lazım.

Öyle değil! İslâm ne diyorsa —işte kitaplar burada— müslümanlar tam onun aksini yapıyor. Gâvur âdetlerini benimsemişler, gâvur ahlâkını benimsemişler. Gâvur derken dinsiz, imansız, ahirete inanmayan kimseyi kastediyorum. O ahlâkı beğenmişler. Beğenmişler değil de o ahlâkın içine, bataklığa düşmüşler; öyle gidiyor. Şeytan, dünya onları aldatmış. Para, mevki, makam vesaire işte bunlar büyük tehlike.

Kitaplarımız bunları söylüyor, Efendimiz bunlara hiç iltifat etmemiş. Acaba imkânı yok muydu?

Cebrail AS geliyor:

“—Yâ Rasûlallah! Allah-u Teàlâ Hazretleri sana selâm söylüyor. Dilersen Mekke’nin iki tarafında şu gördüğün dağları Allah senin için altın yapacak.” diyor.

“—İstemem!” diyor.

“—Hükümdar bir peygamber olmakla, kul bir peygamber olmak arasında muhayyersin, hangisini istiyorsan tercih et, Allah onu yapacak.”

“—İstemem!” diyor. Saltanatlı hükümdar bir peygamber olmayı istemiyor.

Saltanatlı, hükümdar peygamberler de var. Süleyman AS’ın saltanatı dillere destan. Cinler, insanlar emrinde… Sabâ melikesi Belkıs’ın sarayını ışınlama yoluyla —artık ne yolla ise ben ışınlama diyorum millet onu anlar— getirmiş. Saba melikesi Yemen’den yola çıkmış; aylarca süren seyahatten sonra Süleyman AS’ın ülkesine geliyor. Süleyman AS:

“—Kim o gelmeden onun tahtını buraya getirir?” diyor etrafındaki sahabesine…

Tabi onlar da Süleyman peygamberin sahabesi. Cinlerden bir tanesi:

“—Ben, sen yerinden kalkmadan onu getiririm.” diyor.

İlim sahibi olan insanlardan bir tanesi de:

“—Gözün açılıp kapanıncaya kadar ben onu getiririm yâ Süleyman!” diyor.

فَلَمَّا رَاٰهُ مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ (النمل:٤٠)

(*Felammâ raâhü müstakirren indehû*) “Bir de bakıyor ki, taht yanında duruyor.” (Neml, 27/40)

Hakikaten göz kapayıp açıncaya kadar tahtı getirmiş; evliyâ… Rivayetlerde bunu yapan kimse için sadrazamı, veziri [Âsaf] diyorlar. Tahtı oraya koyuyorlar. Tuttuğun zaman taht işte; hayal değil, oyun değil. Tahtı bu tarafa getiriyor.

“—Nasıl getirir?”

Canım Amerikan filmlerini seyredersen anlarsın. Hiç uzay yolu filmi görmedin mi? Orada olanları hiç yadsımıyorsun, garipsemiyorsun. Demek ki eskiden de böyle garip şeyler olmuş. Tahtı getirtiyor.

Sabâ melikesi Belkıs, uzun yolculuklardan sonra saraya geliyor, kabul olunuyor. Süleyman AS soruyor:

اَهٰكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَاَنَّهُ هُوَ (النمل:٤٠)

(*E hâkezâ arşük*) “Memleketindeki, aylar ötesi uzak mesafedeki sarayındaki tahtın böyle miydi?”

(*Kàlet keennehû hû*) “Sanki ta kendisi!” diyor.

Tabii ta kendisi; oraya getirdi. O mucizeleri, kerametleri görünce, Süleyman AS’ın mucizelerini, ashabının kerametlerini görünce Saba melikesi Belkıs da iman ediyor; putperest iken, müşrik iken imana geliyor.

İsteseydi, Peygamber Efendimiz’e Süleyman AS gibi bir peygamber olma teklif olunmuştu, istemiyor. Dünyayı istememiş; toprak üstünde oturmuş, toprak üstünde yemek yemiş, koyun sağmış.

وَيُجِيبُ دَعْوَةَ الْمَمْلُوكِ عَلٰى خُبْزِ الشَّعِيرِ

(*Ve yücîbü da’vete’l-memlûk*) “Tevazuan kölenin davetine bile icabet edip gidermiş; (*alâ hubzi’ş-şaîr*) arpa ekmeği yemeğe de çağırsa...”

“—Sen kimsin be! Otur oturduğun yerde. Allah Allah! Medine’de zengin adam mı kalmadı? Eşraftan insan mı kalmadı? Sen ki kölesin, bir hukukun yok, bir şeyin yok… Paran yoktur, pulun yoktur, evin gecekondudan beterdir.” demezdi.

Bu zamanın insanları böyle diyebilir. Şöyle bir bakar, burun kıvırır. Millet selâmını bile almıyor. “*Es-selâmu aleyküm*” deyince selâmını almıyor. Şöyle bir bakıyor giyimini, kuşamını beğenmezse homurdanıyor, selâmını bile almıyor.

Ama Peygamber Efendimiz, köle de kendisini çağırsa, (*alâ*

hubzi'ş-şaîr) arpa ekmeği yemeğe de çağırsa, giderdi.

"—Yâ Rasûlallah! Başka bir bir şey yok ki..."

"—Hani et, kebap, kızartma, baklava, kaymak, börek çörek?"

Yok böyle şeyler, arpa ekmeği var. Kara renkli güneşte de Suudi Arabistan'ın sıcağında da katı olur, belki ısırırken gıcır gıcır dişleri gıcırdayacak, takır takır koparacak.

Peygamber Efendimiz, bir köle kendisini arpa ekmeğine çağırsa giderdi. Öyle mütevazı idi, öyle gönül yapıcıydı.

Ya bizler? Bizler; gönül yıkma şampiyonu, kalp kırma şampiyonu. Evimizde bir harp, iş yerimizde bir harp, sosyal hayatımızda bir harp.

Biz nereden geldik? Nasıl Müslümanız? Bu ahlâkı nasıl aldık? Bu kirler içimize nasıl sızdı? Bu ziftler, bu katranlar etrafımıza nasıl birikti?

"—Belki düşmanlar yaptı."

Senin aklın yok muydu? Tabii düşmanlar yapacak.

Peygamber Efendimiz'in zamanında düşman yok muydu? Vardı. Bugün de var, ileride de olacak.

Neden? Burası imtihan dünyası olduğu için. Allah-u Teàlâ Hazretleri şöyle buyuruyor:

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآمَنَ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا (يونس:٩٩)

(*Ve lev şâe rabbüke leâmene men fi'l-ardı küllühüm cemîà*) "Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzündeki insanların hepsi toptan imana gelirlerdi." (Yunus, 10/99) Yeryüzü cennet gibi olurdu.

İmtihan dünyası olduğundan serbest bırakmış. Kâfir kâfirliğini yapıyor, Kur'an'ı inkâr ediyor, Peygamber Efendimiz'e dil uzatıyor, İslâm'a çatıyor; küfrü, zinayı, edepsizliği, ahlâksızlığı meth ediyor. Mü'min de orada eza çekiyor. Allah'ın sevgili kulları ızdırapta; Allah'ın düşmanları, firavunlar, nemrutlar saltanatlı. Dünya malına değmez de ondan. Dünyanın saltanatının kıymeti yok da Allah ondan onlara vermiş; zengin, paralı pullu, uzun masalar, üstü şamdanlarla donatılmış, gümüş takımlar, altın kaşıklar, hizmetçiler, merasimler, üniformalar, valslar, musikiler, şâşaalar, ışıklar! Ama değmez!

وَاِنْ كُلُّ ذٰلِكَ لَمَّا مَتَاعُ الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا (زخرف:٣٥)

(*Ve in küllü zâlike lemmâ metâu'l-hayâti'd-dünyâ*) "Hepsi dünya hayatının geçici süsleri, ziynetleridir." (Zuhruf, 43/35) İnsanı aldatmak, gözden düşürmek için...

Çavuşesku'nun sarayını, mallarını gösterdiler, resimlerini gazetelerde yayınladılar. Bak ne saltanatlı!

Bizimkiler daha mı aşağı? Bırakalım, zenginlerimiz daha mı aşağı, orta hallerimiz daha mı aşağı? Hepimizin evi saltanatlı. Saltanatsız ev varsa gösterin bir tane. "Fakirim!" diye inim inim inleyenin evine gitsek, malı sahabenin 15 tanesinin malından, mülkünden fazladır.

Akşam yiyorlardı, üç gün yemiyorlardı. Böyle her gün sabah, öğle, akşam yemek yiyemiyorlardı. Giyimleri yoktu, örtüleri yoktu. Adam örtünüyordu, camiye geliyordu, namaz kılıyordu, koşarak eve gidiyordu; kadın da sabah namazının vakti geçmeden o örtüye bürünüp sabah namazını kılıyordu. Örtü yoktu, yatak yoktu, yastık yoktu, yiyecek yoktu, içecek yoktu, imkân yoktu, *air condition* yoktu.

Evin içinde şırıl şırıl akan sular yoktu, çarşı pazar yoktu; fırın, kasap, süpermarket yoktu. Vardı ama her aradığını bulmak mümkün değildi. Mesela adamın birisinin keyfi gelecek de, bir deve kesecek de, oraya asacak da, okkayla satacak.

Şimdi her şey var.

"—Tavuğun budunu mu istersin?"

"—Evet, sadece budunu isterim."

"—Böyle düz mü vereyim, yoksa biftek gibi ezdire ezdire yaydırayım mı?"

"—Yaydır!"

Ondan sonra pat pat pat, tak tak tak... Bu böyle güzel kızartılır. Tamam.

Tavuk eti yeter mi? Yetmez.

"—Hocam! Bu salatasız gitmez."

Yanına salata, tamam.

"—Salatanın içine sadece marul yeter mi?"

Yetmez. Kırmızı lahana, limon, havuç rendesi, turp rendesi üstüne garnitür, turpun girintili çıkıntılı kesilip süslenmesi… İşte sofrada bir yemek, çift salatasıyla beraber; bu böyle… Önden çorba, arkasından dolma, arkasından börek, arkasından zeytinyağlı, arkasından tatlı, arkasından bilmem ne.

"—Midem ağrıyor…"

Tamam, onun da kolayı var; maden suyu, gazoz, Amerika'dan gelmiş ilaçlar ve saireler. İşte bunları aldın mı hazmedersin; böyle gidiyor. Böyle gidiyoruz, böyle yapıyoruz.

İmam Gazâlî:

"—Paranız pulunuz olsa bile, çocuğunuza arada yemek vermeyin, biraz açlığı tatsın. Birazcık mahrumiyetin ne olduğunu anlasın, aç kalmanın nasıl bir duygu olduğunu sezsin." diyor.

Yetişme bakımından. Allah verdiği zaman da:

"—Çok şükür yâ Rabbi! Bize ne nimetler vermişsin. Biz sahabenin ayağının çamuru olamayız, tozu olamayız ama onlardan yüz misli güzel bir ömür sürüyoruz. Yâ Rabbi! Ne nimetler

vermişsin.” diye şükretmek düşüyor.

Allah çok vermiş; bolluk var. Memleketimiz güzel, iklimi güzel, her türlü imkânı var. Çok verilince hem yemeli hem şükretmeli hem de hayır yapmalı. İsrafa düşmeden bunu yaparsak Allah-u Teàlâ Hazretleri razı olur.

Bu iki hadîs-i şerîften Rasûlüllah Efendimiz’in tevazuunu anladık; süssüzlüğünü, sadeliğini, dış cilaya önem vermediğini, dünyaya kapılmadığını anladık. Biz de bu prensipleri hayatımıza geçirmeye, sindirmeye çalışmalıyız. Her şey bir akla, bir mantığa dayanmalı, lüzumsuz şey olmamalı. Hem faydasız şeyle vakit geçirmemeliyiz hem de ona masraf etmemeliyiz. İnşaallah biz de bu prensiplere göre Rasûlüllah’ın hayatına bakarak, onu kendimize örnek alalım.

Çok şaşırmışız, çok uzak düşmüşüz; sahabe Müslümanlığından, Asr-ı Saadet Müslümanlığından çok ters durumlara gelmişiz. Avrupalı’yla bir farkımız kalmamış; Avrupalı’yı taklit ettiğimiz, Avrupalı’ya benzemeye çalıştığımız için onlar gibiyiz ama kötü bir kopyası, tam onlar gibi de olamıyoruz. Müslüman olduğumuzdan arada biraz fark oluyor fakat eskilerle mukayese edilirse, kitaptaki rivayetlere bakılırsa, İslâm da içimizde sağlam değil.

Biz neyiz o zaman?

Köşe kapmaca oyununda iki köşe de kapılmış, ortada kalmış, ebe olmuşuz. O köşeden çıkmışız, İslâm köşesinden çıkmışız.

“—Batı medeniyetine gideceğiz.” demişler.

İslâm medeniyetinin her türlü tesirlerini silerek terk etmek niyetiyle, her türlü geleneğiyle Batı medeniyetini benimsemeye, Batı’ya yöneldik. Yönel bakalım, ne olacak? Tamam, Batı’ya yöneldi ama işte batmaya başladı. Ayakları çamurda; bataklık dizine kadar, beline kadar geldi.

Batı bataklık! Batı zaten kendisi çırpınıyor. Bizimkilerin de gırtlağına geldi. Batı’yı istediler; arayan Mevlâsını da bulur, belasını da bulur. İslâm’ı beğenmedi, belasını istedi. Sen benim dinimi mi beğenmiyorsun?

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah indinde hak din İslâmdır" (Âl-i İmran, 3/19)

وَرَضِيتُ لَكُمُ الْاِسْلاَمَ دِينًا (المائدة:٣)

(*Ve radîtü lekümü'l-islâme dînen*) "Ben sizin ancak müslüman olmanıza razıyım, İslâm'dan gayri bir dinle karşıma gelmeyin, ona rızam yoktur." (Mâide, 5/3)

Allah beğendi, millet beğenmedi. Allah hak yolda yarattı, millet batıl yola kaydı. Allah güzel ahlâk öğretti, millet süflî, dejenere olmuş ahlâkı beğendi, uyguladı, uyguluyor.

Sen belki içinden:

"—Hocam! El-hamdü lillâh, çok şükür ben uygulamıyorum." diyorsun.

Geç bakalım bir Kadıköy'e, bir yürü bakalım Bağdat caddesinde... Çık bakalım Galata Köprüsü'nden geçip de Taksim taraflarına, gör bakalım İslâm nerelerdeymiş? Yanına bir mum al, bir fener al, bir de mercek al; belki zerresini bulursun. Öyle gözle görmek mümkün değil.

Allah bize akıl fikir versin... Yanlış yolda olanları doğru yola hidayet eylesin... Bunlar yabancılar değil, bunlar bizim kardeşlerimiz, akrabamız, soyadları bazen bizim gibidir, bize benziyordur. Bunlar bizim çocuklarımız, dostlarımız, vatandaşlarımız, dindaşlarımız.

İslâm'ın ve müslümanların yardıma çok ihtiyacı var. Bu yardımın en önemli cephesi eğitim cephesidir. Anlatılacak, öğretilecek, insanlar müslüman olacak. İslâm'ın prensipleriyle gayri İslâmî olan prensiplerin mukayesesi yapılacak; "Senin böyle olman lazım." diye yol gösterilecek. O yol gösterildiği zaman tesirli olur. Yol gösterme, en önemli irşat. En önemli çalışma tebliğ. Hakk'ı tebliğ etmek en önemli çalışma.

"—Hocam söyledim, söyledim; mermerin üzerine su damladığı zaman bile oyuyor ama bu taş bağırlı adamlara derdimi anlatamadım, dinlemediler."

Olabilir. Senin vazifen tebliğ etmektir, yılma, devam et. Sen

tebliğ ettikçe sevap kazanıyorsun. Tesirsiz olduğunu da sanma. Çünkü bir halı bile ilmik ilmik, kaç bin tane ilmikten örülüyor. Sen bir söz söylersin, bir tesir olur, bir daha söylersin bir tesir daha olur; kolay değil. Bir halının altı ayda dokunduğunu; bir ipek halının bir senede, iki senede dokunduğunu biliyoruz. Bir insanın da gönlü böyle ilmik ilmik dokunacak, nokta nokta kurtulacak, kirler silinecek, iyi insan olacak.

Onun için çok iyi çalışmak lazım. Özellikle eğitim müesseselerine, eğitime yönelmemiz lazım. Millette bir aşk var, şevk var, cami yaptırıyor. Tabi cami güzel... Bak oturduk, ibadet ediyoruz, vaaz ediyoruz. Kur'an kursu yapıyor, elbette Kur'an kursu da güzel, Kur'ân-ı Kerîm öğrenilecek. Yeterli değil, kâfi değil. Eğitime yönelecek.

Ta ki Rabbinin huzuruna vardığı zaman:

"—Yâ Rabbi! Ben gece gündüz insanları, kardeşlerimi hak yola davet ettim. Şu çalışmayı yaptım, bu çalışmayı yaptım." diyecek.

Onu demeye hakkı olacak.

c.Peygamber Efendimiz'in Hutbe Okuyuşu

Ebû Dâvud, İbn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Konu değişti. Peygamber Efendimiz'in hutbeyi nasıl okuduğuna dair bir rivayet karşımıza geldi:[58]

كَانَ يَجْلِسُ إِذَا صَعِدَ الْمِنبَرَ حَتَّى يَفْرُغَ الْمُؤَذِّنُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ،

ثُمَّ يَجْلِسُ فَلاَ يَتَكَلَّمُ، ثُمَّ يَقُومُ فَيَخْطُبُ (د. عن ابن عمر)

RE. 552/3 (*Kâne yeclisü izâ saîde'l-minbere hattâ yefruğâ'l-müezzinü, sümme yekùmü feyahtubü, sümme yeclisü felâ yetekellemü, sümme yekùmu feyahtubü.*)

Peygamber Efendimiz minbere çıktığı zaman ne yapardı? Minbere çıkardı, otururdu. Ne zamana kadar? (*Hattâ yefruğa'l-*

---

[58] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.297, no:921; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.205, no:5538; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.254;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17970; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.207, no:6990.

müezzinü) "Müezzin ezan okumaktan fâriğ oluncaya kadar, okumayı bitirinceye kadar."

O oraya çıkardı, müezzin ezana başlardı, ezan okunurdu. O zamana kadar otururdu. Sonra kalkardı, hutbesini îrâd ederdi. Sonra hutbesini bitirirdi, otururdu. Demek ki birinci hutbe bitince otururdu, konuşmadan otururdu; sonra tekrar kalkardı, hutbeye devam ederdi.

İşte biz de bu rivayetlerden nâşi, bu sebepten cuma günü hutbe nasıl okunuyor? Kalkıyoruz, imam minbere çıkıyor, oturuyor; müezzin ezan okuyor, ondan sonra kalkıyor, hutbeye başlıyor. Bitirdikten sonra oturuyor tekrar ikinci hutbeye başlıyor, iniyor. Demek sünnet-i seniyye böyle rivayet edilmiş, kitaplar yazmış, hocalar da Peygamber Efendimiz'in yaptığı şekli aynen devam ettiriyorlar. İnşaallah her şeyimiz de böyle aynen o tarzda devam etmek şeklinde olacak.

Peygamber Efendimiz'in minberi böyle değildi; küçücük, birkaç basamaklık bir şeydi. İlk önce bir kütüktü, sonra birkaç basamaklı bir minber yaptılar. Şimdi caminin tavanına değecek kadar kocaman minberler yapıyorlar. Getiriyorlar, mihraba yanaştırıyorlar; saf ikiye bölünüyor. İmamın arkasında minberin yanına kadar saf duruyor; sol tarafı geniş, sağ tarafı dar. Ondan sonra ötekiler de minberin öbür tarafına geliyorlar, o taraftan devam ediyorlar; saf bölünüyor. Önceden böyle değildi. Safın bölünmesi doğru değil. Peygamber Efendimiz "Mescidin direkleri arasında bile saf tutmayın." diyor. Saf sağlam olacak, bütün olacak.

Niye getirdin bu minberi buraya dâhil ettin?

"—Vallahi bilmem işte, öyle gördük. Süleymaniye Camii'nde öyle, Fatih Camii'nde öyle. Bak dikkat et; Süleymaniye Camii'nde imamın arkasında yüksek bir yer var. 15x15 yüksek bir yer var. Hatta o, bazı yerlerde parmaklıklıdır. "Cemaat az olduğu zaman orada namaz kılınsın." diye yapılmış. Oraya ondan koyulmuş. Onun için minberleri, camilerle ölçü olarak safı bölmeyecek şekilde yapılmış.

Adapazarı'nda güzel bir şey var; altı oyuk yapıyorlar, saf devam ediyor. Köprü gibi altından devam ediyor. İnşaallah içinizde cami yapacaklar çıkarsa, Allah hayırlı helâl para versin, hayırlı hizmetler nasip etsin; minberi kenara koymak lazım, bir de

ölçüsüne uygun yapmak lazım.

Benzin istasyonlarında namaz kılmaya giriyoruz. Küçücük bir oda namazgâh, kocaman bir minber. Buna lüzum yok; orada üç basamaklı küçücük bir şey olsa yeter. Fazla bir şeye lüzum yok. Millet bilmiyor. Vazifelerin ne olduğunu, yapılan işlerin sebebini unuttuğu ve taklîden yaptığı için her şeyi ölçüsüz yapıyor.

d. Namazları Cem Edişi

Dördüncü rivayet. Peygamber Efendimiz'in hayatıyla ilgili rivayetler. Enes RA şöyle rivayet ediyor:[59]

كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الظُّهْرِ وَالْعَصْرِ ، وَالمَغْرِبِ وَالْعِشَاءِ فِي السَّفَرِ

(حم. خ. عن أنس)

RE. 552/4 (*Kâne yecmeu beyne'z-zuhri ve'l-asri, ve'l-mağribi ve'l-işâi fi's-seferi*) "Peygamber SAS Efendimiz, yolculukta öğle ile ikindinin, akşam ile yatsının beraber kılınmasını, cem'ini yapardı."

Yolcu, öğleyi öğle vaktinde ikindi ile beraber kılar; buna cem-i takdim derler. Yani ikindiyi vaktinden evvel getiriyor, öğlenin arkasından kılıyor. Veya ikindi vakti geliyor, öğleyi kılmamış;

---

[59] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.138, no:12431; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.82, no:968; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.544, no:4395; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.321; Enes RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.69, no:11071; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.168, no:5342; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.445, no:1020; Ahmed ibn-i Hanbel, Müsned, c.V, s.233, no:22089; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.430, no:583; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.58, no:103; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.488, no:1563; Mâlik, *Muvatta'* (*Rivayet-i Yahyâ*), c.I, s.143, no:328; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.162, no:5315; Tahâvî, *Şerhü'l-Maanî*, c.1, s.160, no:879; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IV, s.469, no:1595; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.405, no:2638; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.75, no:94; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I. s.71, no:122; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.545, no:4399; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.367, no:2975; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.II, s.37; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.535; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.56, no:17933; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:6991.

ikindi vaktinin içinde öğle ile ikindiyi kılıyor. Akşamın vaktinde akşamla yatsıyı kılıyor veya yatsının vaktinde akşamla yatsıyı kılıyor.

Bizim Hanefî mezhebimizde bu ancak ihramlı iken Arafat'ta Müzdelife'de olur. Bizim büyüklerimiz, mezhep imamlarımız ona karar vermişler, "başka zamanda uygun değil" demişler. Şâfiîler ve diğer mezhep imamları; "Olabilir ama terk-i evlâdır, ayrı ayrı kılsa daha iyidir." demişler. Bizim büyüklerimiz; "Hiçbir namaz vaktinde öteki namaz kılınmaz. Ancak haccın menâsikinin zorluğundan dolayı, o günlere mahsus öyle yapmak lazımdır." diyor. O öteki mezheplerde. Tabi Arafat'ta kılınmayacak; "Arafat'ta öğle ile ikindi beraber kılınacak." Onun da şartları var. "Müzdelife'de de akşam ile yatsı beraber kılınacak." Karar öyle.

e. Karpuzla Hurma Yemeyi Severdi

Beşinci hadîs-i şerîf:[60]

كَانَ يَجْمَعُ بَيْنَ الْخِرْبِزِ وَالرُّطَبِ (حم. ت. في الشمائل ؛ ن. عن أنس)

RE. 552/5 (*Kâne yecmeu beyne'l hırbizi ve'r-rutab*) "Peygamber Efendimiz kavunun, karpuzun yanı sıra hurma yemeyi de severdi."

Birisi suludur serindir, ötekisi tatlıdır. İkisini böyle severmiş, bir ondan bir ondan beraberce yermiş.

f. İlme Rağbet Edilmesini Severdi

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[61]

---

[60] Cürcânî, *Târih-i Cürcan*, c.I, s.392, no:655; Enes ibn-i Mâlik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.108, no:18202; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:6992.

[61] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.III, s.244, no:967; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.199, no:13086; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.97, no:4943; Tahâvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.226, no:1256; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.248, no:7258; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VI, s.437, no:3816; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.413, no:1407;

كانَ يُحِبُّ أَنْ يَلِيَهُ المُهَاجِرُونَ وَالأَنْصَارُ فِي الصَّلاَةِ لِيَحْفَظُوا عَنْهُ

(حم. ن. ه. ك. عن أنس)

RE. 552/6 (*Kâne yuhibbu en yeliyehü'l-muhâcirûne ve'l-ensâru fî's-salâti li-yahfazû anhü*) "Muhacirlerin ve Ensar'ın namazın inceliklerini, sûrelerini, erkânını öğrenmek için namazda yanına toplanmaya çalışmasından memnun olurdu. "İlme rağbet ediyorlar." diye severdi, hoşuna giderdi, beğenirdi, memnun olurdu, teşvik ederdi."

Muhacirler ve Ensar, ondan bilgi almak, usul öğrenmek, okunan duaları ezberlemek için Peygamber Efendimiz'in yanında namaz kılmaya can atarlardı.

"—Yakınına ben gitsem, onunla beraber kılsam da, ben de duysam." diye heveslenirlerdi.

Bu, Peygamber Efendimiz'in hoşuna giderdi.

g. Kabağı Severdi

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[62]

كَانَ يُحِبُّ الدُّبَّاءَ (حم. ت. في الشمائل؛ ن. ه. عن أنس)

RE. 552/7 (*Kâne yuhibbü'd-dübbâ*) "Yemekler arasında kabağı

Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.XIII, s.49, no:5108; Ziyâü'l-Makdîsî, el-*Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.II, s.387, no:1928; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.56, no:17934; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:6993.

[62] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.177, no:12834; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.155, no:6664; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.101, no:5946; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.185, no:8327; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.360, no:3006; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.337, no:7145; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.266, no:1976; Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.448, no:19667; Ebüşşeyh, *Ahlâku'n-Nebiy*, c.II, s.194, no:617; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.108, no:18203; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:6994.

severdi."

Arapça'da *yaktîn* denilen, *dubbâ'* denilen, Türkçe'de kabak dediğimiz yiyecek. Oraların kabağı artık ne cins kabaksa Efendimiz onu severmiş. İbn-i Hacer; "Ben böyle bir şeyi gördüm" diye rivayet etmiş. Zemahşerî; "Ben ne cins olduğunu bilmiyorum." demiş. Efendimiz oraya mahsus olan o kabak cinsinden yiyeceği severmiş, severek yermiş.

h. Her İşi Sağ Eliyle Yapmayı Severdi

Hz. Âişe Validemiz RA'dan tüm sahih hadis kaynaklarında rivayet edilmiş olan bir hadîs-i şerîf:[63]

كان يُحِبُّ التَّيَامُنَ مَا اسْتَطَاعَ فِي طُهُورِهِ ، وَتَنَعُّلِهِ ، وَتَرَجُّلِهِ ، وَفِي شَأْنِهِ كُلِّهِ (حم. ق عن عائشة)

RE. 552/8 (*Kâne yuhibbü't-teyâmüne mestetâa fî tuhûrihî, ve tene'ulihî, ve tereccülihî, ve fî şe'nihî küllihî*)

"Peygamber SAS Efendimiz gücünün yettiği her şeyi sağ eliyle yapmayı severdi. Sağı, sağ tarafı ilk önce kullanmayı severdi. Sağ el, sağ ayak; bunu severdi, bundan memnunluk duyardı, hoşlanırdı. Böyle yapmaya çalışırdı."

Mesela nelerde?

Yemesinde, içmesinde, abdest almasında, elbiseyi giymesinde, bir şeyi almasında, birisine bir şey vermesinde sağ elini kullanırdı. Bunların dışındaki işlerde sol elini kullanırdı. Hayırlı, sevaplı güzel işlerde sağ elini kullanır, sağdan başlardı. Onun dışındaki şeylerde sol elini kullanırdı. Mesela taharetlenmek, sümkürmek ve saire gibi konularda sol elini kulanırdı.

(*Fî tuhûrihî*) "Temizlenirken, abdest alırken." Önce sağ elini,

---

[63] Neseî, *Sünen*, c.I, s.202, no:111; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.89, no:116; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.371, no:1091; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.91, no:179; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.61; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.40, no:17847; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:6995.

sonra sol elini yıkardı. Önce sağ ayağını, sonra sol ayağını yıkardı.

(*Ve tene'ulihî*) "Ayakkabı giyerken." Besmele ile önce sağ ayağını giyerdi.

(*Ve tereccülihî*) "Saçlarını tararken." Onda da ilk önce sağdan başlardı. Her şeyin sağdan olmasını severdi.

(*Ve fî şe'nihî küllihî*) "Her işinde sağı kullanmayı severdi."

Bu hayırlı, temiz, mübarek işlerde, güzel şeylerde böyle; onlarda sağı severdi. Burada yemeği zikretmemiş ama, yemek de sağ elle yenilecek.

Bazı şeylerde de sol elini kullanırdı mesela temizlenme, taharetlenme…

Mescidden çıkacağı zaman sol ayağı ile çıkardı. Çünkü en güzel yeri bırakıyor. Mescid dünyanın en güzel yeridir.

"—Neden?"

Allahu Teâlâ Hazretleri şu dünyaya değer vermez sevmez, rahmetle nazar etmez, ancak kendisine ibadet edilen mescidler, ibadethâneler müstesna... Allah'ın en sevdiği yerler.

Yeryüzünün en güzel yeri neresi?

"—Boğaziçi, Rio de Janerio, İstanbul, Sidney, Canberra veyahut filanca sahil, filanca hoş manzaralı yer, Akdeniz'in bilmem hangi safalı yeri…"

Değil, değil, değil!

"—Neresi?"

Mescidler!

Allah'ın (*celle celâlühû ve amme nevâlühû ve lâ ilâhe gayruhû*) yeryüzünde en sevdiği yerler mescidlerdir.

"—Neden?"

Orada kendisine ibadet ediliyor. Orada kendisine inanan, mü'min kullar var. Orada Allah'ın varlığı, birliği dile getiriliyor, ubudiyet icra olunuyor, tazim olunuyor. O bakımdan Peygamber Efendimiz mescidden çıkarken sol ayağı ile çıkıyor. Girerken sağ ayağı ile giriyor, çıkarken sol ayağı ile çıkıyor.

Tuvalete girerken sol ayağı ile giriyor, çıkarken sağ ayağı ile çıkıyor. Demek ki hayırlı, güzel şeyleri sağ eliyle yapmayı severdi. Sol eliyle yapmayı sevmezdi. Öteki süflî dediğimiz cinsten işleri de sol el ve sol ayakla yapmayı tercih ediyordu. Bir şey giyerken de daima sağdan başlıyordu.

Kur'ân-ı Kerîm'de Müslümanlar; *ashâbü'l-yemîn* "sağcılar" diye geçer. Tabii bu "zamane sağcıları" mânasına değil. O zamanın tabiri ile yümn ü bereket tarafı olarak cennetlikler, "sağcılar" olarak geçiyor. Demek ki bu, müslümanlara mahsus bir şey.

Kâfirler küfürlerinde o kadar şuurlu ki. Ana akılları yok, detay akılları var; temeli yok, beyin yok. Başka ufak tefek şeyleri var. İnadına her şeyi solla yapıyorlar. Sol elle kadeh kaldırıyor, sol elle zıkkımlanıyor, sol elle yiyor; her şeyi sol. Çatalı sol eline alıyor, bıçak sağ elde. Sağ elle kesiyor, sol elle yiyor.

İngilizler yolun bile solundan gidiyorlardı. İngiltere'de öyle Avustralya'da öyle. İngilizler'in hâkimiyet kurduğu yerlerde öyle; yolun solundan solundan, yampiri yampiri gidiyor. Kıbrıs'ta da onların hâkimiyeti olduğu için orada da öyle olmuş.

"—Neden?"

Onlar da solcu…

"—Ama hocam! Amerikalı kapitalist, İngiliz kapitalist."

Solcu solcu. Müslümanlar sağ, ötekiler sol. İman sağ, küfür sol… Öyle işte. Onlar o hususta o kadar şuurlu, dikkatli.

Bizim âdâb-ı muaşeret kitaplarına da onların kuralları giriyor.

“—Aman çatalı sol eline al, lokantada ayıp olur. Sakın ha öyle yapma!”

Niye ayıp olsun? Niye ayıp oluyormuş? Bu bize nereden geliyor? Kültürlerimiz farklı, biz müslümanız. Bizim her şeyimiz müslümanca…

Kaynağımız ne?

Rasûlüllah SAS Efendimizin hayatı, âdetleri, sünnet-i seniyyesi… Biz böyle yaparız arkadaş! Sen ne dersen de, biz böyle yaparız.

Onun da ayrıca çok çok faydası vardır. Kim bilir ilim erbabı ne zaman anlayacak, ne zaman uyanacak, ne zaman aklı başına gelecek?

Meselâ, şu toprak üzerinde oturmanın, toprak üstünde yatmanın çok faydası varmış. Anadolu’da zavallı fukarâ halkımız odanın zeminini toprak yapıyormuş, toprakta yatıyormuş. Öyle şifalıymış ki! Yani insanın belinden, bacağından romatizmayı, soğuğu, ağrıyı, elektriklenmeyi alıyor, gayet iyi oluyormuş.

Her şey güzel. Daha aşağıda Peygamber Efendimiz’in tıbbî başka tedbirleri de gelecek. Onun muallimi Allah CC olduğu için her yaptığı şey güzeldir.

Allah bizi, ona en güzel tarzda ittibâ edenlerden eylesin… İnsanların sapıttığı, şaşırdığı, İslâm’ı unuttuğu şu zamanda sünnetini uygulayanlardan, insanlara duyuranlardan, böylece şehid sevabı kazananlardan olmayı cümlemize nasib eylesin… Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin... Cennette Habîbullah’a, Rasûlüllah’a bizleri komşu eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

07. 01. 1990 – İskenderpaşa Camii

06. TANE TANE KONUŞURDU

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَحْتَجِمُ فِي رَأْسِهِ ، وَيُسَمِّيهَا : أُمَّ مُغِيثٍ (خط. عن ابن عمر)

RE. 553/1 (*Kâne yahtecimu fî re'sihî, ve yüsemmîhâ: Ümme muğîsin.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretlerini selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek âdetlerini, îtiyatlarını, şemâilini ihtivâ eden rivayetleri, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabından okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i

muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Başından Hacamat Yaptırırdı

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 553. sayfasındaki 1. hadis-i şeriftir.

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[64]

---

[64] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.94, no:7079; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.132, no:18354; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:7006.

كَانَ يَحْتَجِمُ فِي رَأْسِهِ ، وَيُسَمِّيهَا : أُمَّ مُغِيثٍ (خط. عن ابن عمر)

RE. 553/1 (*Kâne yahtecimu fî re'sihî, ve yüsemmîhâ: Ümme muğîsin.*)

(*Kâne yahtecimu fî re'sihî*) "Peygamber SAS Efendimiz başından hacamat olurdu, (*ve yüsemmîhâ: Ümme muğîsin.*) ve buna *ümm-ü muğîs*, yani "kurtarıcıların, imdâda yetişicilerin anası" adını verirdi.

Rahmetli Abdülaziz Hocamız da, "Cankurtaran" olarak isimlendirmiş. O da bugünün Türkçesine uygun bir tabir olarak bir tatlı hatıra...

Ümm-ü muğîs diye adlandırırmış. *Muğîs*, insanın imdâdına yetişip onu kurtaran demek. *Ümm-ü muğîs*, kurtaranın anası, kurtaran tedbirlerin aslı, esası, kökü, anası mânasına geliyor. Peygamber SAS Efendimiz başından hacamat olur, bunu da bu kelime ile methedermiş.

"—Hacamat olmak ne demek?"

Belki genç kardeşlerimiz bilmezler; kan aldırmak demek.

Kan aldırmanın şeklini de belki bilmezler. Baştan veya alından, kürek kemiklerinin veya omuzlarının arasından veya sırtından çeşitli usullerle kan aldırmak; buna hacamat olmak deniliyor. Arapça'da *ihticâm*…

Efendimiz SAS bu tedbiri çok kullanırlardı, kendisi de hacamat olurlardı. Hele hele birisi "Başım ağrıyor" diye şikâyette bulunursa, ona muhakkak hacamat olmasını tavsiye ederlerdi. Bu tıbb-ı Nebevî dediğimiz, Peygamber Efendimiz'in tıbba dair tedbirlerinden birisidir.

Tabii hacamat olunca insanın kanı akıyor; hacamat yapılan, kesilmiş olan yerlerden koyu, pıhtılaşmış, koyulaşmış bir kan akmış oluyor. Böylece insanın kanı tazeleniyor, kendisine bir hafiflik geliyor; başına bir hafiflik geliyor, vücuduna bir rahatlık geliyor, kalbinin yükü azalıyor. İbadet ve taatleri daha kolay yapma durumu mümkün oluyor.

Sanıyorum, Arabistan'da sıcaklar çok daha müthiş, insanı kavurucu. İklim daha sert, daha başka türlü… Orada herhalde bu aşırı sıcaklardan insanın sıhhati daha çok zarar görüyor. Zaman

zaman hacamat olmak suretiyle kanın tansiyonunu indirip tazelenmesini sağlamak ve kan hâsıl eden dalak, ilik gibi uzuvların çalışmasına imkân vermek gibi çeşitli tıbbî faydaları vardır. Doktor kardeşlerimiz meseleyi ayrıca incelesinler.

Hatta bana da teklif ettiler de, ben kendim de artık bu rivayetlerden sonra bir hacamat olayım diye düşünüyorum. Bakalım, Peygamber Efendimiz'in bu tavsiyesi inşaallah her çeşit sıhhî düzelmeye vesile olur. Çünkü *ümm-ü muğîs*, cankurtaran, imdâda yetişen tedbirlerin anası diye adlandırmış.

Ekseriya baş ağrıları olur, doktorlara gideriz. Ben mesela birisini götürmek için profesörlere gittim; her türlü incelemeyi yaptılar, beyin grafiklerini çıkarttılar ve saire... Yine de mahiyetini anlamadıkları çeşitli ağrılar olabiliyor.

"—Sen dişini bir kontrol ettir."

Peki, dişimizi kontrol ettiriyoruz.

"—Gözünü de kontrol ettir."

Baş üstüne, gözümüzü de kontrol ettiriyoruz, gözlük alıyoruz.

"—Ne teşhisi koydular?"

"—Mahiyeti meçhul baş ağrısı."

İsim koyuyor ama buna isim koymak denmez ki, mahiyeti meçhul baş ağrısıymış.

Bu da bir tedbir. Onun için, tavsiye ederim. Bilhassa başı ağrıyanlar bu hacamat olmayı kullansınlar, görsünler.

b. Hacamat Yaptırdığı Yerler

İkinci rivayet de yine hacamatla ilgili…

Tirmizî ve Hàkim Enes RA'dan; Taberânî İbn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Kaynakların birkaçında var. Peygamber Efendimiz'in nereden hacamat olduğunu bildiren bir rivayet:[65]

---

[65] Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.374, no:1976; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.123; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.234, no:7477; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.453, no:8254; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.96, no:12588; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.132, no:18355; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:7007.

كَانَ يَحْتَجِمُ فِي الأَخْدَعَيْنِ ، وَالْكَاهِلِ ؛ وَكَانَ يَحْتَجِمُ لِسَبْعَ عَشْرَةَ ، وَتِسْعَ عَشْرَةَ ، وَإِحْدَى وَعِشْرِينَ (ت. ك. عن أنس ؛ طب. ك. عن ابن عباس)

RE. 553/2 (*Kâne yahtecimu fi'l-ahdeayni, ve'l-kâhili; ve kâne yahtecimu li-seb'a aşrete, ve tis'a aşrete, ve ihdâ ve ışrîn.*)

(*Kâne yahtecimu fi'l-ahdeayni*) "Peygamber SAS Efendimiz omuzun iki tarafındaki *ahdeayn* denilen iki yerden aldırdırtmış. Bir de omurga kemiklerinin yukarıdan itibaren bir, iki, üç tanesini ihtivâ eden, tam ense kökü dediğimiz kısımdan aldırtırmış. (*Ve'l-kâhili*) Bir de küreğin iki tarafından aldırtırmış." Bu mahalli, hacamatı nereden yaptırdığına dair.

(*Ve kâne yahtecimu li-seb'a aşrete*) "Her Arabî ayın 17'sinde, (*ve tis'a aşrete*) 19'unda, (*ve ihdâ ve ışrîn*) ve 21'inde aldırtırmış." Bu da zamanı...

Ayın ortasına kadar, hilâlin gittikçe büyüdüğü dolunay hâline geldiği zamana kadar yapmak uygun görülmemiş. Ayın küçülmeye başladığı zamanda yapmak uygun görülmüş. O da asırların tecrübesi, onun da bir sebebi, inceliği vardır.

Mâlum, denizler bile *med-cezir* oluyor; ayla ilgili, ayın dolunay olması, küçülmesi, büyümesiyle ilgili yeryüzünde bazı olaylar cereyan ediyor. Ay hilâl olarak görünür, büyür büyür, dolunay olur. Dolunay olduktan sonra günden güne küçülür küçülür, tekrar hilal olur. Sabahleyin, sabah namazına gelirken gökyüzü berraksa görürsünüz.

Sabah görünen eskidir. Akşam görünen yenidir. Yeni hilâl akşam görünür çünkü güneşten sonraya kalmış demektir. O yeni hilâl oluyor.

Hacamatı hilâlin dolunay olduğu zamana kadar yapmak doğru değil. Dolunayın gittikçe küçülmeye başladığı zamanlarda, tek günlerde yapmak tavsiye ediliyor. Hacamatın zamanı böyle bildirilmiş.

Buna göre denersiniz, yaparsınız. Doktorlar da kan aldırmanın faydasını zaten söylüyorlar.

Tevfik Efendi diye birisi vardı, Ankara'da, tıbbî tedavilerle meşgul olan bir kimse. Bir yakınının dağ gibi, levent gibi oğlu; belden aşağısı, ayakları tutmuyor. Delikanlı, 19-20 yaşında, ömrünün baharında, çok güzel, yakışıklı; ayaklarına felç gelmiş, tutmuyor. Çare bulamamışlar. Diyar diyar dolaşmışlar, olmamış. Bu onun ayaklarının tutmadığını duymuş, "Bir göreyim!" demiş. Bakmış, kendi tecrübesine göre; "Ben bunu tedavi ederim; ama dayanamazsınız." demiş.

"—Aman çare yok; Türkiye'yi, Avrupa'yı dolaştık, çare bulamadık."

"—Ben bunu yaparım, tedavi ederim."

"—Nasıl edeceksin?"

"—Ben bunun ayaklarını belli bir usûle göre, sırayla aşağı doğru çizeceğim, kanatacağım, kan akacak. Ondan sonra bayılacak. Korkmayacaksınız, iki-üç gün baygın durabilir, endişe etmeyin. Ondan sonra geçer."

"—Pekiyi" demişler, razı olmuşlar. Denize düşen yılana sarılır. Boğulmaktansa sarılıp kurtulmaya bakıyor. Artık ayağı kurtulsun,

son çare diye...

Kendisi anlatıyor: Baldırlarını, ayağını aşağıya doğru belirli çizgiler hâlinde çizmiş.

“—Nasıl bir kan aktı?” diyor.

“—Simsiyah...”

Demek ki orada durgunlaşmış, artık pıhtılaşmış.

“—Simsiyah kan aktı, aktı, aktı... Sonra güzel, renkli, pırıl pırıl kan yavaş yavaş akmaya başladı.” diyor.

“—Tabii aktı, evdekiler telaşlanmaya başladılar. Çocuk kendinden geçti, bayıldı. Hakikaten iki-üç gün kendine gelemedi.” diyor.

Ondan sonra tabii yaralar hemen kapanıyor.

Allah insanın vücuduna öyle kabiliyet vermiş ki; insan vücudunu incelese parmağını kaldırır, kelime-i şehâdet getirir, müslüman olur. O kadar kabiliyet vermiş.

Kanın terkibi bir kere başlı başına bir âlem... Bu kan vücudumuzun her tarafına bir dağıtım sistemi ile gidiyor geliyor. Kalpten pompalanıyor, parmaklarımızın ucuna kadar gidiyor. Gitmediği yer yok. O teşkilatı nasıl kurdun?

Kanın kendisinin içinde ordu var, bizim canımızdan ayrı canı olan varlıklar var; akyuvarlar, alyuvarlar var, daha başka bir sürü madde var; A grubu, B grubu, 0 grubu, Rh+ , Rh-, bildiğimiz bilmediğimiz; ilim ilerledikçe neler görülüyor. Ama onların her birisinin ayrı aklı var, hayatı var, faaliyeti var; yaşıyorlar, doğuyorlar, ölüyorlar. Allah Allah... Biz kendimizi tek bir şahıs sanıyoruz. Biz bir kâinatız, deryayız, âlemiz; içimizde nice nice varlıklar var, her birisinin ayrı canı var, ayrı hayatı var; ölen ölüyor, haberimiz bile olmuyor, biz devam ediyoruz. “Biz” dediğimiz şey, “ben” dediğimiz şey, bizim varlığımız, benliğimiz, ruhumuz bu birliği sağlıyor. Ölen ölüyor, gelen geliyor, giden gidiyor; vücut devam ediyor.

Onun için:[66]

---

[66] Aclûnî, *Keşfü'l-Hafâ*, c.2, s.1529, no:2532.

مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ ، فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ .

(*Men arafe nefsehû, fekad arafe rabbehû*) "Kim nefsini bilirse, Rabbini de bilir." sözünün mânasını araştırırken bir de demişler ki, izahlardan bir tanesi:

"—İnsan şu vücudunun ne olduğunu bir iz'an ile, irfan ile dikkatlice incelese hayran olur, Yaradan'a âşık olur ve kelime-i şehâdet getirir, imana gelir."

Bu kadar güzel sanatı, bu kadar güzel düzeni, bu kadar mükemmel nizamı koyan Allah'ı kabul etmemek, ona kulluk etmemek mümkün mü? Değil... İnsan âşık olur, hayran kalır.

Bu kan birazcık aktı mı, kendisi yaranın yerini kapatıyor. Trombosit mi varmış, adı neyse, çeşit çeşit maddeler... Açılan gediği kapatıyor, orasını örüyor, kan pıhtılaşıyor, kabuk bağlıyor, ondan sonra kabuk kuruyor, bakıyorsun deri de orasını kapatmış; o o taraftan örüyor, bu bu taraftan örüyor, kapatıyorlar; deri tamir oldu.

Var mı dünyada, insanoğullarının yaptığı âletler içinde kendi kendisini tamir eden? Yok…

İşte insan var. İnsanoğlunun vücudu kendi kendisini tamir ediyor. Hatta o kadar tamir ediyor ki; beş yıl önce sende olan şeylerin listesini bir çıkartsalar, şimdi sende hiçbirisi yok. Hepsi gitti, yenisi geldi. Ama sen kalmışsın. Nasıl olmuşsa o da ayrı bir harika, ayrı bir âlem, ayrı bir ilim, ayrı bir hayranlık duyulacak şey...

İşte bu kan bacaklarından akmış, kurumuş, çizik yerleri kalmış. Ondan sonra kendine gelmiş, yemek istemiş. "Dur bakalım, bir basayım..." ayağı basmış, yürümüş, kurtulmuş gitmiş.

Demek ki bir şeyin fazlası da zarar veriyor. Kan da fazla olduğu zaman zararlı oluyor, onun da hacamatla alınmasında fayda oluyor.

Bir de bir ibret daha var; durduğu zaman pıhtılaşıyor, felçlere sebep oluyor. Müslüman da durmayacak! Her şeyden ibret alacağız ya... Ârif ibret gözüyle bakar, ibret alır. Kan durduğu yerde durunca pıhtılaşıyor, felce, tıkanıklığa sebep oluyor; o zaman müslüman da durmayacak.

Ya ne yapacak? Çalışacak, hareket edecek, cıvıl cıvıl, pırıl pırıl

olacak.

“—Biz müslümanların bir zamandan beri genel yapısı nasıl?”

Tembel, durgun, konuşmaz, düşünmez, çalışmaz, gezmez, oturmaz... Oturdu mu kalır. Yattı mı kalır. Öyle bırak, öyle kalır.

Mübarek, biraz gez!

Halep’i ilk defa gördüğüm zaman utandım, muhterem kardeşlerim!

Halep... İşte Diyarbakır, işte Antep, ondan sonra birazcık gidiverdin mi, Halep! İstanbul’la Bursa arası gibi...

Halep nasıl bir şehir?

Tıpkı bizim Bursa gibi, Manisa gibi, bizim Anadolu’nun bir İslâm şehri gibi, hiçbir farkı yok.

“—Ben niye yıllar yılı oraya gitmemişim!” diye bir utandım... 74 yılında. Çok utandım!

O kadar içimize kapanmış, o kadar dünyaya küsmüş, o kadar faaliyet yapmaktan uzak kalmış, o kadar cahil kalmışız ki... Gez biraz!

İyi ki Allah-u Teàlâ bize haccı farz eylemiş, el-hamdü lillah… O farza da hamd ü senâlar olsun... İyi ki umreyi emretmiş. Yoksa başımızı evimizden çıkartıp da dışarı bakacak hâlimiz kalmayacak. Durduğumuz yerde küfleneceğiz. Örümcek duvara bir ip atacak, bizim omzumuzla duvar arasında yuva kuracak.

Neden? Kıpırdamıyoruz ki! Dünyadan haberimiz yok! Komşularımızdan haberimiz yok! Afganistan ne oluyor? Kafkasya’da ne oluyor? Orta Asya’daki müslüman kardeşlerim ne oluyor? Bulgaristan’dakiler ne oluyor? Yugoslavya’da ne var?

Arnavutluk’un yüzde 99’u müslümanmış, gelmiş bir komünist rejim... Aliyev ne demek?

“—Ali oğlu” demek.

Adı Ali, Veli... Bundan öncekinin de adı Enver Hoca’ydı...

Ama ilgilenmemişiz, takip etmemişiz. Oyuna getirilmişiz. Bizi birileri aldatmış. Kim aldatmışsa...

İnsan aptal oldu mu aldatacak birisi bulunur. Kusur aldatanda değil, aldananda... Çünkü aldatacak bir insan bulunur.

Dünyaya şöyle bir baktığın zaman; ormanlar âlemine, balıklar âlemine, kuşlar âlemine baktın mı, bir mücadele, bir hareket

görüyorsun. Küçük balığı büyük balık arkadan geliyor, yutuyor. Küçük kuşu büyük kuş geliyor, yakalıyor, yutuyor. Ormanlarda o hayvan o hayvana saldırıyor, ötekisi ona saldırıyor. Tilki tavşanı yakalıyor, arslan tilkiyi yakalıyor, insan arslanı yakalıyor. Böyle bir gürültü patırtı...

Müslüman bu dünyada gözünü açacak, Allah müslümanları birbirine kardeş etmiş, ilgilenecek.

Şimdi iki-üç gündür aklım başımdan gidiyor; Azerbaycan'da 1500 kişi ölmüş. Şehrin içinde bombalar patlıyor.[67] İkinci bir Çekoslovakya... Bütün İslâm âleminin, hepimizin hop oturup hop kalkmamız lazım. Çünkü orada müslüman kardeşlerimiz var. Niye böyle yapıyor?

Her yerde perestroyka ve glasnost, açıklık politikası, yeniden şekillenme politikası varken, niye benim kardeşimin diyarına zincir üstüne zincir vuruluyor? Niye toplarla tüfeklerle saldırılıyor?

Biz gafil, tembel, gevşek, habersiz, desteksiz olduğumuzdan herkes bizi eziyor, tek tek bir köşede her birimizi haklıyorlar. Onlar birbirleriyle birlik beraberlik içinde olduğundan...

Ermenistan'da bir zelzele oldu; Amerika'dan, Avrupa'dan, dünyanın her yerinden yardım yağdı. Biz de yardım ettik, insancıl bir hizmet diye, Türkiye de yardım etti. O yardım sandıklarının bazısının içinden oraya silah, mühimmat sevk edildiği söyleniyor. Şimdi o silah ve mühimmat ile bizim kardeşlerimize Rus ordusuyla beraber saldırıyorlar.

Azerbaycan'da neler oluyor, haberimiz yok. 1500 kişi mi öldü, daha fazla mı öldü... Helikopterlerle, tanklarla saldırıyorlar.

Bunların hepsi neden? Bizim kanımızın donmuş olmasından.

Nasıl bacaktaki kan deverân etmediği zaman kapkara oluyor donuyorsa, müslüman da hareketli, cevval, çalışkan olacak.

Allah bizi çalışkan müslüman eylesin…

c. Peygamber SAS'in Konuşma Tarzı

---

[67] 20 Ocak 1990 gecesi Sovyetler Birliği ordusu ve KGB Azerbaycan'daki gösterileri bastırdı, çok sayıda Azeri kardeşimiz öldürüldü ve yaralandı. Resmi rakamlara göre göre ölü sayısı 133, yaralı sayısı 611'dir. 841 kişi tutuklanmıştır.

Üçüncü rivayet Hz. Âişe Anamız'dan. Buharî'de, Müslim'de, Ebû Dâvud'da var. Peygamber SAS Efendimiz'in konuşma şekli nasıldı, ona dair:[68]

كانَ يُحَدِّثُ حَدِيثًا ، لَوْ عَدَّهُ الْعَادُّ لأَحْصَاهُ (ق. د. عن عائشة)

RE. 553/3 (*Kâne yühaddisü hadîsen, lev addehu'l-âddu leahsâhu*.)

(*Kâne yühaddisü hadîsen*) "Peygamber SAS Efendimiz, konuştuğu zaman öyle bir şekilde söz söyler, konuşurdu ki, (*lev addehu'l-âddu leahsâhu*) saymak isteyen birisi kelimelerini, harflerini saymak istese sayacak kadar açık konuşurdu. Tane tane, berrak konuşurdu."

---

68 Buhàrî, *Sahîh*, c.XI, s.402, no:3303; Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.290, no:5325; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.433; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.136, no:4677; *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.146, no:18338; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:7008.

Pırıl pırıl, hiçbir şey gürültüye, gargaraya gitmezdi. Duyulmaz, yanlış duyulur, "Öyle mi dedi, böyle mi dedi?" tereddüt edilir; öyle değil. Gayet âşikâr, tane tane, hiç başka türlü anlaşılmaya mahal bırakmayacak, meydan vermeyecek şekilde tek tek konuşurdu. Sayılabilecek gibi, tatlı fakat yavaş, anlaşılır bir şekilde konuşurdu. Sevimli konuşurdu. Kesik konuşup da insanı sıkacak tarzda değil.

Hızlı konuşmazdı. Biraz hızlıca yürürdü de konuşması hızlı değildi. Sanki yokuştan aşağıya yürüyormuş gibi, biraz öne eğilerek hızlı yürürdü. O da cevvâliyetinden… Ama söz anlaşılmak için söylediğinden, sözü tane taneydi. Sözü gargaraya, gürültüye getirmezdi. Sayılacak gibi net konuşurdu Peygamber SAS…

d. Bıyıklarını Çok Kısaltırdı

Peygamber SAS, evinde hizmetiyle meşgul olan Ümmü Ayyâş'tan ve Hasen Rh.A'ten rivayet edildiğine göre:[69]

كَانَ يُحْفِي شَارِبَهُ (طب. عن أم عياش مولاته)

RE. 553/4 (*Kâne yahfî şâribehû.*) "Peygamber SAS Efendimiz bıyıklarını çok kısaltırdı."

Sakalı uzatırdı, bıyıklarını kısaltırdı. O kadar kısaltırdı ki, kılların azlığından burunla dudak arasındaki kısmın derisi sezilecek gibi... Tamamen tıraş değil, kökünden kazımak tarzında değil; ama o kadar azaltırdı ki derisi belli olacak kadar.

Bazısı koç bıyığı gibi bıyık yapar, kıvırır... Öyle değil. Kimisi bıyığını bir sıvazlar... Öyle değil.

Nasıl?

Az, gayet aşağıya alınmış, kısa kesilmiş durumda olurdu.

Sakalını uzatırdı. Sakalın uygun olan şekli; bir tutam tutulacak

---

[69] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.299, no:8842; Ümm-ü Ayyâş RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.284, no:6426; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.I, s.614, no:742; Tahàvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.IV, s.231, no:6086; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.223, no:6449; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.221, no:5399; İbn- Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VIII, s.377, no:26005; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.449; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXVIII, s.315: İbn-i Hacer, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.127, no:18321; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.208, no:7009.

kadar olması. Peygamber Efendimiz'in tavsiyesi sakalın hafif olmaması, uzun olması. Çok da aşırı uzun değil, belli bir ölçü içinde uzun olması. Bıyığın da kısaltılması... Kendisi de bıyığı kısaltırdı.

Biz şimdi ne yapıyoruz?

Tabii uymaya çalışan kardeşlerimiz uyuyorlar, ittibâ ediyorlar, Allah razı olsun. Genel olarak mecbur olmadığı halde birçok kimse sakallarını kökünden kesiyor, bıyıklarını bırakıyor. Halbuki Peygamber Efendimiz bıyıkları çok hafifletirdi, sakalı salıverirdi.

Efendimiz'in elinde ustura, kazıtma imkânı var. Saçını kazıtırdı. O zamanda ustura bilinmeyen bir âlet değil. Ustura var, kazıma, kökünden tıraşlama mümkün. *Halk* derler, halk etmek. *Hallâk* da berber demek, kazıyan mânasına. Yapabildikleri bir şey, yapılmayan bir şey değil… Ama Peygamber Efendimiz sakalını kazıtmazdı. Bıyığını azaltırdı, sakalını uzatırdı. Bizim de öyle yapmamız lazım. Madem isteseydi kazıtırdı, kazıtmıyor, bizim de o tarzda yapmamız lazım. Müslümanın genel yapısı budur.

Bizde tıraş modası Batı'dan Tanzimat'la beraber geldi. O zamana kadar komutanı, padişahı, veziri, askeri, herkes sakallı idi. İster Mimar Sinan olsun, sakallı; ister padişah olsun, sakallı; isterse sadrazam olsun, herkes sakallıydı. Sonra Tanzimat'la beraber Batı modası geldi, o zaman tıraş modası girdi. O zaman müslüman ahâlinin töresine aykırı olduğu için kötü karşılanmış; ama frenk modası, alafranga modası girmiş.

Sonra sanki bir mecburiyet hâline geldi. Şimdi de polisler sakal ve bıyıklarını kesmek zorundadır, devlet memurları hâkeza öyle... Neredeyse Diyanet'in mensuplarını bile sakal bırakmasınlar diye bir ara zorlayacaklardı.

Kravatı zorluyorlar, "İlle bu kravatı takacaksın!" diye. Bunu taktığın zaman, insanın gırtlağına kement geçirilmiş gibi oluyor. Bunun yazı var, kışı var... Sonra bizim töremiz, âdetimiz değil. Kendi âdetimize uygun tarzda olması lazım. Hele hele dinî kıyafet, cübbe mesela rahat bir kıyafettir. Eski, yerli gömleklerimiz yakasız, düz olurdu, boynu açmalı olurdu veyahut "hâkim yaka" dediğimiz gibi hafif bir şey olurdu. Kulaklı gömleğe "frenk gömleği" derlerdi, Fransızların gömleği diye. Bunları hep unutmuşuz, onlara uymuşuz.

Uymak zorunda değildik, uymamalıydık, kendi şahsiyetimizi korumalıydık. Nasıl İskoçyalı entari giyiyor, acayip çalgısını çalıyor... Nasıl Yunanlının ucu kıvrık papucu var... Nasıl Bavyeralının tüylü şapkası var, kendine göre... Biz de kendi âdetimize bağlı kalabilirdik.

Mümkün mertebe her şeyimizi Rasûlüllah SAS Efendimiz'e uydurmamız lazım!

Abdullah ibn-i Ömer RA hacda ne yaptı?

Müzdelife'ye geldiği zaman bir yerde devesinden indi.

"—Dur bakalım, bu alim bir kimse, niçin indi?" diye herkes dikkat ediyorlar. Rasûlüllah'ın zamanını yaşadı, onun maiyyetinde bulundu, bilgisi çok, Hz. Ömer'in oğlu, ebâdile-i erbaa'dan, dört meşhur Abdullah'tan bir tanesi; Abdullah ibn-i Mes'ûd, Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-Âs, Abdullah ibn-i Abbas, Abdullah ibn-i Ömer… *Rıdvanu'llàhi aleyhim ecmaîn…*

Devesinden indi. Deveden inmek kolay değil, binmek de kolay değil. İndi, herkes merakla baktı; hiçbir şey yapmadı, tekrar deveye

bindi.

Dediler ki;

"—Ey Ömer'in oğlu, mübarek, niye indin, sonra niye bindin?"

"—Bilmiyorum. Ama Rasûlüllah Efendimiz tam buraya geldiği sırada hacda böyle yaptı, burada bir indi, bir tekrar bindi. Ben de onun için yapıyorum." dedi.

Peygamber Efendimiz'in ashâbının ona bağlılığı böyleydi.

"—Neden? Niçin? Öteki türlü yapsam olmaz mı?"

Olmaz. Rasûlüllah Efendimiz gibi yapmak, o bizim örneğimiz olduğundan, ona ittibâ etmek farz olduğundan, emrini buyruğunu tutmak vazife olduğundan öyle yapmaya çalışmamız lazım. Kılık kıyafetimizde de, her şeyimizde de uymamız lazım; çünkü sünnet… Hepsinde bir faydası vardır.

Her zaman söylüyorum; sakallı olduğu zaman ve sakal da sünnet miktarı uzadığı zaman insanın boğaz ağrıları olmaz. Ben her kış bu bademcikten, boğaz ağrısından neler çekerdim... Çünkü buraları kazıtıyorsun, soğuk doğrudan doğruya geliyor, buraya yapışıyor. Ama burası korunduğu zaman o rahatsızlık olmuyor.

Sonra insana bir heybet veriyor; herkes bir baktığı zaman sakallıdan korkar, çekinir, sayar. Sonra sakal insanı korur. Sakallı insan hatalı bir şey yapsa hemen karşı taraf yapıştırıyor, ne diyor?

"—Sakalından utan!" diyor.

"—Tamam, sakalımdan utandım."

Demek ki hafif bir işi sakala yakıştırmıyorlar. O bakımdan çok faydaları var.

Efendimiz bıyıklarını kısaltırdı, sakalını uzatırdı.

Allah her şeyimizi Rasûlüllah'a uydurmaya hepimizi muvaffak eylesin…

e. Bir Yemin Ediş Tarzı

Buharî ve Ahmed ibn-i Hanbel (*Rahmetu'llàhi aleyhimâ*)'nın kitaplarında var. Tirmizî ve Neseî'de de varmış. İbn-i Ömer RA'dan rivayet ediyorlar:[70]

---

[70] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.293, no:6127; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.22, no:1460; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.IX, s.84, no:2840; Neseî, *Sünen*, c.XII, s.56, no:3701; Ahmed ibn-i

كَانَ يَحْلِفُ: لاَ ، وَمُقَلِّبِ الْقُلُوبِ (حم. خ. ت. ن. عن ابن عمر)

RE. 554/5 (*Kâne yahlifu: Lâ, ve mukallibi'l-kulûbi.*)

Peygamber Efendimiz şu ibareyle yemin ederdi: (*Lâ ve mukallibi'l-kulûb.*)

Burada mukallibu diye ötre harekelemiş. Vav yemin vavı olduğundan mukallibi'l-kulûb olacak. Metni takip eden kardeşlerimizin dikkatini çekerim. Orası yanlış harekelenmiş.

Peygaber Efendimiz'in çeşitli yemin şekilleri var... Bir tanesini hatırlarsınız, nasıl yemin ediyordu?

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Canım kudreti elinde olan, o Rabbü'l-àlemîn Allah'a and olsun." diye, bir yemin şekli bu.

(*Ve'llezî nefsî bi-yedihî*) "Nefsim yed-i kudretinde olan Allah'a yemin olsun." diye tercüme ediyorlar. Ama "yed-i kudret" deyince millet 6'dan sonraki 7 rakamı sanıyor, yedi kudret sanıyor. Allah'ın kudretinin sonu mu var? Yanlış bilgi veriyorlar.

Hani generalin birisi bilmediği için demiş ki;

"—Hıristiyanlar Allah'a 'Allah baba' diyorlar. Günah, şirk, öyle şey olmaz. Ama biz de 'Allah ana' demişiz."

"—Nereden demişiz, biz hiç der miyiz? Müslümanlar *Lâ ilâhe illallah* derler, hiç öyle der mi?"

"—Mevlid okurken diyorlar."

Allah adın her kim ol evvel anâ;
Her işi âsân eder Allah anâ…

Mübarek, buradaki ana, "ona" mânasına, "anne" mânasına değil ki! Onu bilmeyince cahil insan, başka türlü şeylere aklı kayabiliyor.

Hanbel, *Müsned*, c.II, s.25, no:4788; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.175, no:4332; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.122, no;4703; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.296, no:13163; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.27, no:19600; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.245, no:2350; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.332, no:5442; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.259, no:6053; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.178, no:174; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.241, no:741; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.446, no:12616; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Câmiü's-Sağîr, c.II, s.209, no:7010.

“—Nefsim yed-i kudretinde olan Allah’a and olsun ki…”

Ne demek?

“—Kudreti elinde…” demek.

Yed, el demek. Oradaki 7 rakamı değil; 6, 7, 8, 9 dediğimiz 7 rakamı değil.

O karışıklık olmasın diye (*ve’llezî nefsî bi-yedihî*) sözünün tercümesini nasıl demek lazım?

“—Canım kudreti elinde olan Allah’a yemin olsun ki…”

“Dilerse yaşatır, dilerse öldürür, dilerse yükseltir, dilerse alçaltır, dilerse zengin eder, dilerse fakir eder... Her şey onun kudretindedir. Canımın akıbeti onun buyruğuna bağlı, ne dilerse öyle yapar.” demek oluyor. Tabii imandan doğan güzel bir yemin şekli...

Burada da bir başka yeminini görmüş oluyoruz. Birisi bir şey söyledi;

“—Şöyle mi bu iş, yâ Rasûlallah?”

“—*Lâ, ve mukallibi’l-kulûb*… Gönülleri, kalpleri kılıktan kılığa, halden hale çeviren Allah’a and olsun ki öyle değil.” diye böyle yemin ederdi.

Mukallibi’l-kulûb ne demek?

“—Kalpleri, gönülleri istediği tarafa döndüren Allah” demek. Dilerse sevdirir, dilerse nefret ettirir.

“—Falanca hoca efendiyi çok seviyorum.”

“—Mübarek, neden seviyorsun?”

“—Vallahi bilmem, Allah bir sevgi vermiş içime, seviyorum.”

İşte kalbi o tarafa döndüren Allah...

Allah bir kulu sevdi mi yakın meleklerine emreder ki:

“—Ben filanca kulumu seviyorum, siz de sevin!”

Onlar da semâvât ehline seslenirler ki:

“—Allah filanca kulu seviyor, siz de sevin!”

Onlar da yerdeki varlıklara bildirirler ki:

“—Allah filanca kulu seviyor, siz de sevin!”

Böylece Allah’ın sevdiği bir insanı melekler sever, gök ehli sever, yer ehli sever, herkes sever.

Allah dilediğini de sevdirtmez. Nefret uyandırtır.

Allah dilerse insanın gönlünü hoş eder, dilerse boş eder, dilerse

mutlu eder, dilerse mutsuz eder, dilerse mü'min eder, dilerse kâfir eder. Edepsizlik, terbiyesizlik yaparsa; rahmetini çeker, hidayetini alır, adam tepesi üstüne gider. Neden?

Edepsizlik etti. O Erhamü'r-râhimîn olan Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne karşı kulluğunun edebine riâyet etmedi de ondan tepetaklak gitti. Bu edepsizliğinin cezasıdır.

Edep bir tâc imiş, nur-u Hüdâ'dan
Giy ol tâcı, emin ol her beladan

Edep, Allah'ın nurundan bir nurdur, insanın başında mânevî bir taçtır. İnsan edepli oldu mu Allah'ın lütfuna erer. Edepsiz oldu mu kahrına, gazabına uğrar.

Kalpleri çeviren Allah'tır. Hâkim olan Allah'tır. Halden hale döndüren Allah'tır.

"—O kalpleri, gönülleri oradan oraya çeviren, ters-yüz eden, aksi istikamete, farklı farklı hallere çevirmeye muktedir olan Allah'a yeminler olsun ki, mesele senin dediğin gibi değil, öyle değil, şöyle…" diye, Peygamber Efendimiz'in yemininde bunu kullandığı olurdu.

f. Zemzem Suyunu Medine'ye Taşırdı

Bundan sonraki rivayet Hz. Aişe RA'dan:[71]

كَانَ يَحْمِلُ مَاءَ زَمْزَمَ (ت. ك. عن عائشة)

RE. 553/6 (*Kâne yahmilu mâe zemzeme.*) "Peygamber SAS Efendimiz zemzem suyunu taşırdı."

"—Ne demek taşırdı?"

Yani hacdan, Mekke'den Medine-i Münevvere'ye gelirken taşırdı, isteyenlere ikram ederdi. Onun için hacılar böyle yapıyorlar, bidonlara dolduruyorlar, gittikleri yerlerde ikram

---

[71] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.64, no:886; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.139, no:4683; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.138, no:18390; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7011.

ediyorlar. İyi ki bu bidonlar çıktı. Eskiden ağzı lehimli galvaniz zemzem tenekeleri vardı. Daha eskiden kim bilir nasıl getiriyorlardı?

Eskiden herhalde Zemzem suyu getirmek daha zordu. Zaten develerle sallana sallana üç ayda gidecek, üç ayda gelecek. İstanbul'dan hac yolculuğu üç ay gitmek, üç ay da gelmek, altı ay, üç ay da vaktini oralarda geçirse, Ramazan'ı orada yapar, iki bayram arasında oturur, haccı yapar, gelir; bir sene. Bir senelik nafakasını ailesine bırakacak da hacca öyle gidecekti eskiden...

Şimdi el-hamdü lillâh hacıları, umrecileri Yeşilköy havaalanına gidiyoruz, uçağa bindiriyoruz, "Hadi selâmetle!" uğurluyoruz. O Mekke-i Mükerreme'ye varıyor, biz burada trafikten daha karşı tarafa, Üsküdar'a gidemiyoruz. O varıyor. Allah'ın büyük lütfu...

Eskiden Zemzem suyunu getirmek çok zormuş, şimdi damacanalarla alıyoruz. Bir arkadaşımız:

"—El-hamdü lillah! Hocam, 27 bidon getirdim, iç içebildiğin kadar." diyor.

Maşaallah, kalabalık aile hâlinde gitmişler, her birisi şu kadar getirmiş.

Peygamber Efendimiz Zemzem suyunu taşırdı.

Zemzem suyu öyle sıradan bir su değildir. Zemzem suyu yeryüzünün en şerefli sudur. Hangi niyetle içilirse ona fayda verir, deva verir. Açlık gitsin diye içilirse, insanı doyurur.

Ebû Zerr-i Gıfârî Hazretleri müşriklerle bir inatlaşmaya girdi; *Lâ ilâhe illallah* dedi, hücum ettiler, vurdular. Kâbe'nin örtüsüne saklandı. Ertesi gün yine *Lâ ilâhe illallah* dedi, yine kavga gürültü... Yine Kâbe'nin örtüsüne saklandı. Onu dışarıya da çıkartmadılar. Örtüye saklandı mı vuramıyorlar, Kâbe'ye hürmetlerinden vurmaya korkuyorlar. Örtünün altına saklanınca bir şey yapamıyorlar. Kapıyı da kilitliyorlar, dışarı çıkmak yok. Kâbe'nin etrafında, tavaf yerinin çevresinde... Bir ay orada kaldı! Yemek yok, ekmek yok... Bir şey var; zemzem suyu var.

Peygamber Efendimiz sordu:

"—Yâ Ebâ Zerr, ne yedin, ne içtin?"

"—Zemzem suyu içtim yâ Rasûlallah."

Şişmanlamış, kilo bile almış.

Zemzem suyunun içinde her türlü mineral var. Şimdi tabii çok çekildiğinden bilinmiyor. Eskiden zemzemin üstünde bir de kaymağı olurmuş. Sabaha kadar çekilmeyip durdu da sabahleyin bir kovayı daldırdın mı zemzemin üstünde zemzem suyu kaymağı olurmuş. Eskiden kaymak tabakası da birikirmiş. Tabii şimdi boru suyun içine girdiğinden, motorla çalışıp çektiğinden o kaymağı yemek herkese nasip olmuyor. Ama eskiden öyle olurmuş.

Zemzem kuyusunun kendisi bir kuyudur fakat belli bir mesafesinden sonra yan tarafa doğru Hacerü'l-Esved'in olduğu köşeye doğru, Kâbe'ye doğru bir kolu gider. Ona "zemzemin kursağı" derler. Zemzem kuyusu aşağı doğru bir kuyu gider ama —içine dalgıç daldığı zaman— bir de Kâbe tarafına doğru bir kol gider, oradan şırıl şırıl su gelir. Suudlular içerisine dalgıç indirmişler, temizlemişler, birçok malzeme çıkartmışlar. Kim bilir neler çıkarttılar... Söylemiyorlar ama onun içinde neler vardır, ne tarihî malzeme vardır... Zemzem kursağını orada okumuştum; zemzemin içinde bir yol var, aşağıya dalgıçla dalsa, Kâbe'ye doğru bir yol gidiyor, onun altına doğru geliyor.

Allah o mübarek sudan yerinde kana kana içmeyi, maddî mânevî her türlü hastalıktan sâlim olmayı, ilm-i nâfiye, faydalı ilme sahip olmayı, geniş rızka sahip olmayı, her türlü hastalıktan şifa bulmayı nasib etsin…

Babamın kulağının üstünde el ayası kadar bir hastalık oldu. Deri kabarıyor, patır patır çatlıyor, kabuk gibi... Fakat acımıyor, sulanıyor, tatlı tatlı kaşınıyor. Doktorlar, ilaçlar; çare yok... Senelerce devam etti.

Mantar gibi bir hastalık. Geçmiyor da... Tabii ben Ankara'da oturuyorum, arada geliyorum, yine gidiyorum. Bir ara bir geldim, baktım, babamda o rahatsızlık yok.

"—Ne oldu baba?" dedim.

"—Onu Hicaz'da bıraktık." dedi.

"—Nasıl bıraktın?"

"—Geçsin diye zemzem suyu sürdüm, geçti." dedi.

Doktorların iyi edemediği, ilaçların çare etmediği rahatsızlık böyle gitti.

Bu Zemzem suyu, Allah'ın mübareklik vermiş olduğu bir su,

ayrı, şerefi hiçbir suya benzemez.

g. Bayram Namazına Yürüyerek Giderdi

İbn-i Mâce Rh.A Abdullah ibn-i Ömer RA'dan hasen hadis diye rivayet eylemiş:[72]

كَانَ يَخْرُجُ إِلَى الْعِيدِ مَاشِيًا ، وَيَرْجِعُ مَاشِيًا (ه. عن ابن عمر)

RE. 553/7 (*Kâne yahrucu ile'l-îdi mâşiyen, ve yerciu mâşiyen.*)

(*Kâne yahrucu ile'l-îdi mâşiyen*) "Peygamber Efendimiz bayrama yürüyerek çıkardı, (*ve yerciu mâşiyen*) bayram namazı kıldıktan sonra yürüyerek evine dönerdi."

Bayram zamanı kalabalık çok oluyor. Bayram namazını dışarıda kılmak, "namazgâh" denilen açık yerde kılmak daha iyidir. Bazı mezhepler bu kanaate varmışlar. Peygamber Efendimiz'in zamanında da Medine-i Münevvere'nin etrafında, şark tarafında, yani Bakî kabristanı tarafında bir kalesi, suru vardı, orada kılarlarmış. Bayram namazını şark kapısından çıktıkları zamanki meydanlık yerde kılarlarmış. Efendimiz yürüyerek gidermiş, yürüyerek gelirmiş.

Neden?

Sevabı çok… Dağlar, taşlar, ağaçlar, yerler, hepsi; "Evet yâ Rabbi! Bu benim üzerimden geçti, camiye gitti, namazı kıldı." diye şahit olur.

Onun için camiye gelen kimsenin bir yoldan gelip öbür yoldan gitmesi daha iyidir. Caminin çeşitli yerlerinde namaz kılması daha iyidir. Sünneti şurada kılar, farzı öbür tarafta kılar, ondan sonra geriye gelir... Allah'a çok şahit topluyor.

---

[72] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.178, no:1285; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.237; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

İbn-i Mâce *Sünen*, c.IV, s.177, no:1284; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.199, no:1115;Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.434, no:3223; Sa'd ibn-i Ebî Vakkas RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.703, no:6554; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.88, no:18099; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7012.

Tabii Peygamber Efendimiz oradaki insanlarla bayramlaşmak, görüşmek, onlara iltifat etmek, güzel cemâlini göstermek bakımından böyle yapardı. Binekle gitmezdi. Binekle gidilebilir. Haccı binekle yaptığı var, kalabalık izdiham olduğundan... Ama yürüyerek giderdi. O da her attığı adımda sevap olduğundandır.

Ankara'da çok sevgili bir kardeşimiz var, Cuma vaktinde ziyaretine gittim. Cuma'ya 1 saat kadar var. Ben arabamla gittim, bir kenara park ettim, dükkânına girdim.

"—*Selâmün aleyküm!*" dedim.

"—*Ve aleyküm selâm…*" dedi.

Hemen çıkarttı, kocaman, içi çubuklu bir hacı misi, üzerime sürdü; her tarafım el-hamdü lillâh güzel koku... İyi, kuvvetli bir şekilde sürünmüş olduk. Cuma günü güzel koku sürünmek sünnet… Hemen ondan sonra kapıyı kapattı, dükkânın kapısına kilidi asmaya başladı. Daha öğlene bir saat var.

"—Benim araba şurada!" dedim.

"—Yok, yürüyerek gidelim hocam, sevabı çok." dedi.

Biz hocayız ama o da sevap tüccarı maşaallah...

Efendimiz de bayram namazına nasıl gidermiş?

Yürüyerek gidermiş. Başka bir yoldan yürüyerek gelirmiş. İsteseydi, bir devesi vardı, binebilirdi. O yürümenin fazileti var.

Hani camilere, cemaatlere yetişeceğiz diye yürümeleriniz var ya, onlardan ne sevaplar kazanıyorsunuz, bir bilseniz! Hani pazar günü buraya geliyorsunuz ya; tatile gitmek var, pikniğe gitmek var, yazın sıcak olur, burada sıkışık oturuyorsunuz, kiminiz ayakta kalıyor... Allah ne sevaplar veriyor... Her adımına bir hasene veriyor, bir seyyiesini siliyor, bir derecesini yükseltiyor, insan nice nice hayırlara nâil oluyor.

Diğer hadîs-i şeriflerden iki tanesi de aynı konuyla ilgili, onları da okuyalım.

h. Bayram Namazını Ezansız ve Kametsiz Kılardı

Ebû Râfi' RA'dan hasen olarak rivayet edilmiş. İbn-i Mâce Rh.A rivayet etmiş:[73]

كَانَ يَخْرُجُ إِلَى الْعِيدَيْنِ مَاشِيًا ، وَيُصَلِّي بِغَيْرِ أَذَانٍ وَلاَ إِقَامَةٍ ، ثُمَّ يَرْجِعُ مَاشِياً فِي طَرِيقٍ آخَرَ (ه. عن أبي رافع)

RE. 553/8 (*Kâne yahrucu ile'l-îdeyni mâşiyen, ve yusallî bi-gayri ezânin ve lâ ikàmetin, sümme yerciu mâşiyen fî tarîkin âhare.*)

Müslümanların iki bayramı var; Ramazan Bayramı, Kurban Bayramı… (*Kâne yahrucu ile'l-îdeyni mâşiyen*) "Peygamber Efendimiz her iki bayrama da yürüyerek giderdi. (*Ve yusallî bi-gayri ezânin*) Bayram namazını ezan okunmadan, (*ve lâ ikàmetin*) ikàmet getirmeden kılardı."

Öteki namazlarda ezan ve ikàmet getiriliyor ya, öyle değil. Bayram namazlarında ezan ve ikàmet olmadan bayram namazını kıldırırdı. (*Sümme yerciu mâşiyen fî tarîkin âhare*) Dönüşte de yürüyerek başka bir yoldan evine dönerdi."

---

[73] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.318, no:943; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.438, no:3237; Ebû Râfi RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.88, no:18518; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7013.

i. Bayram Namazına Giderken Tekbir Getirirdi

Üçüncü hadîs-i şerîf İbn-i Ömer RA'dan:[74]

كَان يَخْرُجُ فِي الْعِيدَيْنِ رَافِعًا صَوْتَهُ بِالتَّهْلِيلِ وَالتَّكْبِيرِ

(هب. عن ابن عمر)

RE. 553/9 (*Kâne yahrucu fi'l-îdeyni râfian savtehû, bi't-tehlîli ve't-tekbîri.*)

"Peygamber Efendimiz her iki bayramda namaza çıkarken, yolda yürürken sesini yükselterek, *Lâ ilâhe illa'llah*, *Allahu ekber* diyerek, *Lâ ilâhe illa'llah* ve tekbir sözlerini yüksek sesle

---

[74] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.342, no:3714; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.279, no:5925; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.88, no:18101; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7014.

söyleyerek giderdi, gelirdi.”

Biz de bu namazlara giderken ne yapacağız?

Tekbir getireceğiz. (*Allahu ekber, Allahu ekber… Lâ ilâhe illa’llàhu va’llàhu ekber… Allahu ekber, ve li’llâhi’l-hamd*) diyoruz ya, işte onu söyleye söyleye gideceğiz, geleceğiz. Efendimiz öyle yaparlardı.

j. İki Hutbe Arasında Otururdu

Çok kaynaklardan, Câbir ibn-i Semüre RA’dan rivayet olunmuş:[75]

كَانَ يَخْطُبُ قَائِمًا ، وَيَجْلِسُ بَيْنَ الخُطْبَتَيْنِ ، وَيَقْرأُ آيَاتٍ ، وَيُذَكِّرُ النَّاسَ (حم. م. د. ن. ه. عن جابر بن سمرة)

RE. 553/10 (*Kâne yahtubu kàimen, ve yeclisu beyne’l-hutbeteyni, ve yakrau âyâtin, ve yüzekkirü’n-nâse.*)

(*Kâne yahtubu kàimen*) “Peygamber Efendimiz SAS hutbe okurken ayakta okurdu. Oturarak konuşmazdı, ayakta konuşur öyle hutbe îrad ederdi. Konuşmasını iki hutbe hâlinde yapardı. (*ve yeclisu beyne’l-hutbeteyni*) Birinci hutbeyi bitirdikten sonra otururdu. İkinci hutbeden önce, iki hutbe arasında bir oturma yapardı. (*Ve yakrau âyâtin*) Hutbelerinde Kur’an’ın âyetlerinden okurdu, (*ve yüzekkirü’n-nâse*) ve insanlara nasihat ederdi.”

Tabii hatipler hem Cuma hutbelerinde, hem bayram hutbelerinde Efendimiz’in hareketine uygun tarzda hareket ederek hutbeyi öyle îrad ediyorlar. Peygamber SAS Efendimiz hem Cuma’da, hem bayram günlerinde, hem de önemli olaylar olduğu zaman minbere çıkıp öyle hutbe îrad ederdi. Başka vesilelerle de hutbe okurdu.

k. Cuma’da Kaf Sûresi’nden Okurdu

---

[75] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.86, no:20832; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.350, no:1448; Câbir ibn-i Semure RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17971; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.209, no:7015.

Yine rivayet edilmiş ki:[76]

كَانَ يَخْطُبُ بِقَافْ كُلَّ جُمُعَةٍ (د. عن بنت الحارث بن النعمان)

RE. 553/10 (*Kâne yahtubu bi-kâf küllü cumuatin.*) "Peygamber SAS Efendimiz Cuma'da (*Kàf, ve'l-kur'âni'l-mecîd*) Sûresi'nin içindeki âyetlerden okuyarak, cemaate onlardan vaaz ederdi, nasihat ederdi." diye, bu rivayet hutbenin muhtevâsı hakkında da bilgi veriyor.

Bundan sonraki rivayette konu değişiyor.

l. Nikâh Yaparken Mehri Baştan Söylerdi

Sehl ibn-i Sa'd RA şöyle rivayet ediyor:[77]

كَانَ يَخْطُبُ النِّسَاءَ، وَيَقُولُ: لَكِ كَذَا وَكَذَا وَجَفْنَةُ سَعْدٍ تَدُورُ مَعِي إِلَيْكِ كُلَّمَا دُرْتُ (طب. عن سهل بن سعد)

RE. 553/12 (*Kâne yahtubu'n-nisâe, ve yekùlu: Leki kezâ ve kezâ ve cefnetu sa'din tedûru maî ileyki küllemâ durtü.*)

Peygamber Efendimiz mâlûm evlendi, çeşitli hanımları oldu. O hanımlarla nikâh için konuşma esnasında:

"—Sana nikâhın karşılığında mehir olarak şunları vaad ediyorum." diye söylerdi.

(*Ve cefnetu sa'din*) "Sa'd'ın sinisi, (*tedûru maî ileyki küllemâ dürtü*) ben nereye gidersem benden sana o gelir." Yani, "Sana böyle ziyafetler de vereceğim." mânasına mehir meselesini söylerdi.

Mâlum nikâhta kadının bir hakkı var. Evleniyor; erkek bir taraf, kadın bir taraf, ikisi arasında bir anlaşma oluyor. Buna nikâh

---

[76] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.63, no:17972; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7016.

[77] Taberânî. *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5701; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.518, no:7491; Sehl ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.128, no:18331; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7017.

diyoruz. Nikâh akdi... Bu sosyal ve resmî mâhiyeti olan bir akittir. Kadının hakkı var. O hakkı nedir?

Mehir… Kadına bu hakkının verilmesi lazım. Bu hak kadının babasının değildir, başlık parası değildir. Babası kızı satar gibi damada veriyor, parayı cebine indiriyor. Hayır. Bu hak kadının kendisinin hakkıdır ve istemesi lazım, alabilir. Kocanın da vermesi lazım. Ya muaccel olarak verir, ya tehirli olarak, "Münasip bir zamanda, ileriki zamanda vereceğim!" diye vaad eder, öyle verir.

"—Nikâh yaparken bir mehir miktarı konuşulmadı hocam."

O zaman mehr-i misil dediğimiz şey lazım olur. O asalette bir hanımefendi o ülkede, o beldede ne kadar mehir takdir edilip alıyor ise, o kadar kendisine mehir vermek gerekir. Konuşulmamış olsa bile, mehr-i misil deniyor, emsâlinin aldığı kadar ortalama mehir almak hakkıdır. Bu mehrin hikmetleri çoktur. Kadın o mehir sayesinde mâlî bakımdan güçlü olacak.

Suudi Arabistan'da hoşuma giden bazı güzel şeyler var. Mehir son derece gerçekçi miktarda. İstersen kadını boşa, mehrini ver; ama o mehirle kadın rahat yaşayacak kadar bol bir para...

"—Bizde mehir ne kadar?"

Sembolik, nikâh kıymak için.

Ben tarefeynin isimlerini yazıyorum, dinî nikâh kıyılacak.

"—Mehir konuştunuz mu?"

"—Bilmem."

"—Ne kadar olsun?"

"—Bilmem, siz bilirsiniz."

"—Ben akit yapmıyorum ki, ben sadece yazıyorum. Siz söyleyin bakalım..."

"—Üç olsun, beş olsun..."

Bizde sembolik; onlarda gerçekçi, kadının işine yarayan bir miktarda yapılıyor. O güzel bir şey. Çünkü kadının ihtiyacı olabilir.

m. Söküğünü Dikerdi, Pabucunu Yamardı

Sonuncu hadîs-i şerîfi okuyorum, bitiriyorum.

Hz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediliyor:[78]

كَانَ يَخِيطُ ثَوْبَهُ ، وَيَخْصِفُ نَعْلَهُ ، وَيَعْمَلُ مَا يَعْمَلُ الرِّجَالُ فِي بُيُوتِهِمْ (حم. عن عائشة)

RE. 553/13 (*Kâne yehîtu sevbehû, ve yahsifu na'lehû, ve mâ ya'melu'r-ricâlu fî büyûtihim.*)

Peygamber SAS nasıl bir peygamberdi?

Çok mübarek, çok mütevâzı. Allah'ın en yüksek mertebeli kulu fakat son derece mütevâzı bir kul idi. Kendi elbisesini diker, yamardı. Söküğü filan olduğu zaman dikerdi. Papucunu yamardı. Bir yeri sökülürse —pençe yapılıyor, dikiş dikiliyor— papucunun tamirini yapardı. Adamlar evlerinde ne gibi işler yaparsa Peygamber Efendimiz onları yapardı. Bir aile reisi ya... Bir adam evinde neler yaparsa onların hepsini yapardı. Tevâzuundan, hanımlara şefkatinden, hanımların hukukuna riâyetten, bize örnek olsun diye...

Bizim de evlilik konusunda iyi bir eğitim görmemiz lazım. Hatta bazen hatırıma geliyor ki:

"—*İskenderpaşa Evlilik Kursları* diye kurs açalım!"

"—Allah Allah, o da nereden çıktı?.."

Millet bilmiyor; hem kadınlar hem erkekler evliliğin ne kadar kutsal, sevaplı bir iş olduğunu bilmiyor. Kadın vazifelerini bilmiyor, koca vazifelerini bilmiyor. Birbirine karşı saygı ve sevgi bağlarından haberleri yok. Töresel olarak bir evleniyorlar:

"—Anam istedi, babam istedi..." ondan sonra bir ihtilaf; karşımıza geliyorlar, ayrılmaya kalkıyorlar.

---

[78] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.121, no:24947; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.305, no:6480; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.421; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VIII, s.287, no:4876; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.431, no:1482; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.260, no:20492; Ebüşşeyh, *Ahlâku'n-Nebiyyi*, c.I, s.13, no:12; Beyhakî, *Âdâb*, c.II, s.427, no:670; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.I, s.366; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.59; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.159, no:18518; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.209, no:7018.

Peygamber Efendimiz buyurdu ki:[79]

أَبْغَضُ الْحَلاَلِ إِلَى اللهِ الطَّلاَقُ (د. ه. ق. عن ابن عمر)

(*Ebgadu'l-halâli ila'llâhi et-talâk.*) "Allah'ın en sevmediği helâl boşanmadır."

Evet, helâldir, tamam, olabilir, zamanı gelir, bazı insanlar için lazım olabilir, tamamen o yolu kapatmamak lazım, gerekebilir. Ama en sevmediği helal boşanmaktır. Boşuyorsun; karşıdaki adamın, kadının morali sıfıra iniyor. Zavallı ondan sonra evlenir mi, evlenmez mi, çeşitli sorunlar çıkıyor. Allah'ın sevmediği bir şey. Oyuncak değil, ciddi bir şey. Millet bunu bilmiyor.

Koca, bakıyorsun boşamaya karar vermiş.

"—Niye boşuyorsun? Gel konuşalım!"

Utanıyor, benim yanıma gelmiyor.

"—Hocam boşanacağız…"

Ben kadınlara diyorum ki;

"—Bak, bir kadın kocasından sebep yokken 'Beni boşa!' diye boşanmayı isterse, cennetin kokusunu bile koklayamaz!"

Neden? Sabredecek. Halbuki, cennetin kokusu 500 yıllık mesafeden duyulur.

Kadın bir yerden kazanıyor, maaşı var, beş tane çocuğu var;

"—İlle boşanacağım!" diye tutturmuş.

Aileyi tanıyorum;

"—Boşanma!" diyorum.

"—İlle boşanacağım!"

Hadisi söylüyorum; hiç kulağına girmiyor. Para kazanıyor ya, tamam. Hürriyetini elde edecek, koca kahrı çekmeyecek.

Tabii o onun yanlışlığı...

Koca da evde durumu koca kahrı hâline getirmeyecek. O da

---

[79] Ebû Davud, *Sünen*, c.VI, s.91, no:1863; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.VI, s.175, no:2008; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.322, no:14671; Temmâmü'r-Râzî, *Fevâid*, c.I, s.25, no:24; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.323; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.64; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.422; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.661, no:27872; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.115, no:170.

hanımı idare edecek. Hocamızın bir sözü vardı:

“—Bir kadını idare edemeyen adama ben erkek mi derim?” derdi.

Yumuşak bir insandı ama bazen böyle çıkışlı sözleri de vardı.

Demek ki, zekâsını kullanacak; hediye verecek, gönlünü alacak sözler söyleyecek, ihtiyaçlarını düşünecek:

“—Zavallıdır. Bu bana Allah’ın emanetidir. Çocuklarımın anasıdır. Birbirimize birçok hukukumuz geçti. Ben ona hakkımı helal etmesem, o bana hakkını helal etmese ikimiz de mahvoluruz.” diyecek. Evliliğin kutsiyetini bilecek de ona göre hareket edecek.

Bilmiyorlar. Müslümanlar da bilmiyor. Türkiye’de boşanmalar çok artmış; bir hayli, bir sürü boşanma...

Neden?

Evliliğin kutsiyetini bilmiyorlar, usûlünü de bilmiyorlar, onun için. Günah üzerine kuruyorlar; düğünde içki, dans, günah, açıklık saçıklık, haram, menhiyat... Ondan sonra o hânede saadet olmuyor. Çamur üzerine duvar örülürse o duvar sağlam durur mu? Durmaz, yıkılır gider. Günah üzerine kurulduğundan bereketi olmuyor.

Allah her işimizi güzel yapmayı nasib etsin…

Aile çok önemlidir. Aile cemiyetin temel taşıdır, çocuklarımızın yetişme yeridir. O bakımdan, ailelerimize sahip olalım. Ailemizin sorumluluğu bizlerin üzerinedir. Ailenin Allah’ın rızasına uygun yönetilmesiyle mükellefiz. Onları günahlara düşürmemekle, korumakla, onlara Allah’ın emirlerini öğretmekle vazifeliyiz.

O bakımdan, aman aile içinde çok dikkatli olalım! Allah’ın rızasını kazanmaya gayret edelim! İki cihanımız hoş olsun, bahtiyar olsun…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

21. 01. 1990 – İskenderpaşa Camii

07. DİŞ TEMİZLİĞİNE ÇOK ÖNEM VERİRDİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَسْتَاكُ بِفَضْلِ وَضُوئِهِ (ع. عن أنس)

RE. 554/13 (*Kâne yestâkü bi-fadli vadùihî.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber Efendimiz'in mübarek âdetlerini, itiyatlarını, şemâilini ihtiva eden rivayetleri *Râmûzü'l-Ehâdîs* adlı kitaptan okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin

ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Abdestten Artan Suyla Dişlerini Misvaklardı

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 554. sayfasındaki 14. hadis-i şeriftir. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler.

Ebû Ya'lâ Enes RA'dan şöyle rivayet etmiş:[80]

---

[80] Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.40, no:3; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.VII, s.86, no:4020; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.V, s.388, no:40085; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.198, no:699; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Dufa*, c.VII, s.162; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VII, s.85, Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.42, no:17860; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7035.

كانَ يَسْتَاكُ بِفَضْلِ وَضُوئِهِ (ع. عن أنس)

RE. 554/13 (*Kâne yestâkü bi-fadli vadùihî.*) “Peygamber SAS Efendimiz, abdestten artan suyla dişlerini misvaklardı.”

Abdest almaya *tevaddù’*, abdeste *vudû’* deniliyor. Abdest almakta kullanılan suyun adı da *vadû’*... Vav’ın üstünü ile; abdest almakta kullanılan temiz su demek.

Peygamber Efendimiz abdest aldıktan sonra su artıyor ya; biraz biraz döküldü, abdesti bitti, geriye kalan kabın içindeki o artan suyla misvaklanırdı. Peygamber Efendimiz o suyla dişlerinin çalkalanmasını, temizlenmesini ayrıca sağlardı. Batırıp misvak kullanırdı ve dişlerinin temizliğine dikkat ederdi.

Bundan sonraki rivayet de Efendimizin misvaklanmasıyla ilgili... Bu iki rivayet Peygamber SAS Efendimiz’in dişlerinin temizliğini nasıl yaptığını gösteriyor.

b. Dişlerini Enine Enine Misvaklardı

Rebîatü’bnü Eksem RA’dan rivayet edilmiş:[81]

كانَ يَسْتَاكُ عَرْضًا ، وَيَشْرَبُ مَصًّا ، وَيَتَنَفَّسُ ثَلاثًا ، وَيَقُولُ: هُوَ أَهْنَأُ ، وَأَمْرَأُ ، وَأَبْرَأُ (البغوي ، وابن قانع ، طب. وابن السنى ، وأبو نعيم في الطب عن بهز ؛ ق. عن ربيعة بن أ كثم)

---

81 Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.II, s.47, no:1242; İbn-i Kànî’, *Mu’cemü’s-Sahabe*, c.I, s.272, no:159; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.II, s.267, no:2573; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.330, no:749; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.I, s.208; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XI, s.471; Behz RA’dan.

Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.I, s.40, no:173; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.161, no:1388; İbn-i Esir, *Üsdü’l-Gàbe*, c.I, s.358; İbn-i Abdilber, el-İstîàb, c.I, s.145; Hatîb-i Bağdâdî, *el-Müttefik ve’l-Müfterik*, c.III, s.125, no:995; Rebîatü’bnu Eksem RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.42, no:17861; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.210, no:7036.

RE. 554/14 (*Kâne yestâkü ardan, ve yeşrebü massan, ve yeteneffesü selâsen, ve yekùlü: Hüve ehneü, ve emreü, ve ebreü.*)

(*Kâne yestâkü ardan*) "Peygamber Efendimiz dişlerinin hem iç taraflarını, hem dış taraflarını enine enine misvaklandırırdı."

Dişlerinin sarı olmamasını, yemek birikintilerinin üzerinde kalmamasını, kokmamasını sağlardı. Konuştuğu zaman ağzından etrafa sanki ışık saçılıyormuş gibi dişlerinden ışık saçılırdı. Dişleri o kadar güzel, o kadar nurlu, pırıltılıydı.

Peygamber Efendimiz'in diş temizliğine önem vermesi, çok ileri bir durum. 14 asır öncesini, insanların hiçbir şeyden haberi olmadığı bir mahrumiyet bölgesinde. Bizim memleketimizde sular akar, yeşillik ağaçlık vardır. Orada ağaç bitmez, su olmaz, hava sıcak, güneş yakıcı, meyveler dayanmaz. Buradan kamyonla meyve götürürsün, götürünceye kadar çürür, atılır. İlla buzdolaplı kamyon olması lazım ki bozulmadan götürebilesin. Bir şey durmaz. Ancak hurma kuruduğu zaman durabiliyor.

Hayvanı kestikten sonra, eti taşın üstüne şöyle biraz seriverdim mi, cız diye taşa yapışır, kurur, bizim pastırma gibi et kurusu olur.

Her şey öyle. Buğdayı kavurup kurutuyorlar. Gıdaları bu durumda, bu mahrumiyet içinde… Öyle bir yerde; dokuma imkânları yok, kumaş imkânları az, çevrenin imkânları yok. Her şey mahrumiyette ama o kadar mahrumiyetin içinde bu kadar temizlik, bu kadar güzellik; her şey güzel!

c. Kardeşlerime Bir Kavuşsaydım!

Peygamber Efendimiz'in zamanı. Asr-ı Saadet geçmiş, insanlar öyle muhteşem bir zâtın yaşadığını görmüşler, sözlerini duymuşlar. Yirminci Yüzyıl'a ulaşmışız; hâlâ onun seviyesine ulaşamamışız, hâlâ onun seviyesine gelememişiz. Öyle bir seviye gösteriyor ki nereden baksan, mâziden baksan zirve, istikbalden baksan zirve... Kâbına ulaşılamayacak bir şahanelik… Maddeten güzellik, mânevî güzellik, ahlâktan güzellik, sîmadan güzellik.

Rasûlüllah SAS Efendimiz'in her şeyi güzel! Ne mutlu bize ki Allah ona ümmet etmiş… Ne mutlu bize ki Allah onun ahbabı ve kardeşleri olma şerefini vermiş.

"—Neden diyorsun bu sözü hocam?" diyecek olursanız, müjdelerim ki, bir keresinde Peygamber SAS Efendimiz şöyle dedi:[82]

وَدِدْتُ أَنِّي لَقِيتُ إِخْوَانِي . قَالُوا : يَا رَسُولَ اللهِ ، أَلَسْنَا إِخْوَانَكَ ؟

قَالَ: أَنْتُمْ أَصْحَابِي ، و إِخْوَانِي قَوْمٌ يَجِيئُونَ مِنْ بَعْدِي يُؤْمِنُونَ

بِي وَلَمْ يَرَوْنِي (كر. عن البراء)

RE. 459/10 (*Vedidtü ennî lakîtü ihvânî*) "Keşke ben ihvânıma

[82] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.155, no:12601; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXX, s.139; c.LIV, s.172, no:11430; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.V, s.275; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.184, no:34586; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XXII, s.441, no:25265.

kavuşsam diye içim istiyor, seviyor, öyle sevdim."

İhvan Arapça'da kardeşler demek. "Ne olaydı kardeşlerime kavuşup görseydim!" dedi. Görmeyi çok istedi, görmeyi temenni etti.

(*Kàlu*) Ashâb-ı kiram dediler ki: (*Yâ rasûla'llàh, elesnâ ihvânek*) "Biz senin ihvanın değil miyiz, kardeşlerin değil miyiz yâ Rasûlallah?"

(*Kàle: Entüm ashàbî*) Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki: "Siz benim ashabımsınız. (*Ve ihvanî kavmün yecîûne min ba'dî*) Benim ihvanım, benden sonra gelen öyle kimselerdir ki, (*yü'minûne bî ve lem yerevnî*) bana inanırlar, beni görmeden... Onlar asıl benim ihvanımdır."

Peygamber Efendimiz'in zamanında yaşayanların adı *ashab*; Peygamber Efendimiz'in sohbetdaşı, onun meclisinde bulunmuş, güzel kelâmını duymuş, güzel sîmasını görmüş, iltifatına ermiş. Çok muazzam bir makam, evliyâların en yüksek makamından daha yüksek makam. Onlar Sahabe-i Kirâm makamına, yüksek makama ermiş.

"—Siz benim ashabımsınız, ahbabımsınız. Benim ihvanım; benden asırlarca sonra yaşarlar, beni hiç görmemişlerdir, yine de beni severler, yine benim yolumdan giderler. İşte onlar benim ihvanım. Onları seviyorum, özlüyorum." dedi.

El-hamdü lillâh, ne güzel bir iltifat! Allah bize Rasûlüllah'ı görmeden, onun yoluna uymayı nasip etmiş. Rasûlüllah o zamandan beri bizi sevdiğini beyan ediyor. Allah bizi onun sevgisinden mahrum düşürmesin, onun sünnetine sarılıp da şehid sevapları kazanmamızı nasib eylesin… İçimize de onun aşkını, muhabbetini, sevgisini, saygısını yerleştirsin de ne yaptıysa onu yapalım, ne söylediyse ona uyalım, neye çağırdıysa oraya gidelim, nereden geçtiyse biz de o yollardan geçelim. Böylece sevdiği, razı olduğu ümmetlerden olalım; kızdığı, küstüğü ümmetlerden olmayalım!

Çünkü Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde şöyle bildirmiş:

"Ashabın ileri gelenleri, Ümmet-i Muhammed'in makbul

seviyede olanları, mübarekleri hepsi Peygamber Efendimiz'in Havz-ı Kevseri'nin başında yıldızlar gibi toplanmışlarken, bazı kimseler Rasûlüllah Efendimiz'in yanına, Havz-ı Kevseri'nin yanına gelirken, melekler onların önüne çıkacaklar, yolunu değiştirecekler, yaklaştırmayacaklar, yanına getirtmeyecekler."

Peygamber Efendimiz diyecek ki:

"—Onlar benim ümmetim, onları niye yoldan çeviriyorsunuz?"

"—Ya Rasûlallah! Onlar senden sonra ne işler yaptılar, ne günahlar işlediler bilsen!" diyecekler.

Melekler o günahkârları yoldan çevirecekler, Rasûlüllah'ın yanına koymayacaklar. Cennete giremeyecekler, cehenneme girecekler. Allah saklasın!

Onun için Rabbimiz bizi Peygamber Efendimiz'in sünnetine uyanlardan, ihvanı olanlardan, onun iltifatına erenlerden eylesin…

Gül yüzünü rüyamızda
Görelim yâ Rasûlallah!
Gül bahçene dünyamızda
Girelim yâ Rasûlallah!

Allah bize onu nasib eylesin… Yoldan döndürülenlerden, kızılanlardan, kapıdan kovulanlardan olmamaya dikkat edelim. Allah bizi o mahrumlardan etmesin, o bedbahtlardan etmesin… Çok büyük bedbahtlık; tam gidecekken yoldan çevrilmek… Rasûlüllah'ın kaş çattığı, sevmediği insan olmak ne kadar fena!

Birisi varmış, İmam-ı Gazzâlî'ye düşman.

"—Niye düşmansın be adam? Ne kabahatı vardı zât-ı muhteremin, ne güzel İhyâu ulûmi'd-dîn diye, Kimya-i Saadet diye kitap yazmış. Niye düşmansın?"

"—Kitabın içine kuvvetli olmayan hadisler koymuş!"

Koymuş ama tepeden tırnağa kuvvetlisi de var. İbadete taalluk etmeyen ahlâk hadislerinden olabilir, onlar çok mühim bir şey değil.

Kavuklu, cübbeli kadı efendi, o zamanın hâkimi, hükmeden insanı… Nerede görse yakalatıyormuş, İhyâu ulûmi'd-dîn'i tahrip ettiriyormuş. "Bu kitap okunmaz, doğrau değil!" diye yaktırtıyormuş.

Rüya görüyor. Rüyada bir topluluk, çok mübarek insanlar, belli. Bir tanesi içlerinde pırıl pırıl, çok müstesna nurlu.

Sormuş:

"—Bu kim?"

"—Rasûlüllah…"

Peygamber Efendimiz'i rüyada görünce çok sevinmiş. Yanına şevkle girerken, Rasûlüllah SAS Efendimiz ona kırgın, kızgın. Yanında bir zât, edeple el pençe divan duruyor, gayet saygılı bir kimse:

"—Yâ Rasûlallah! Bu kardeşim benim kitaplarıma düşman… Benim kitaplarımı senin sünnetine aykırı bulduğu için nerede bulursa yaktırıyor, okutmuyor. Acaba şu benim yazdığım nâçiz kitabımda sizin sünnet-i seniyyenize uymayan bir şey var mı? Bir mütalaada bulunsanız." demiş rüyada.

Rasûlüllah Efendimiz de almış kitabı, sayfalarını çevirmiş;

"—Sünnetime muvâfıktır, güzeldir, iyi yazmışsın." diye ona vermiş.

Meğer o İmam-ı Gazzâlî imiş. Peygamber Efendimiz, rüyada İmam-ı Gazzâlî'nin kitabını beğenmiş oluyor;

"—Tamam, benim sünnetime aykırı bir şey yazmamışsın, aferin!" diye iltifat ediyor.

Bu adam şimdi iftiracı oldu, davayı kaybetti. Kadı efendi bu sefer iftira ettiğinden dolayı;

"—Kadı efendiye şu kadar kamçı vurulsun!" diye rüyada hükmedilmiş. Sırtını açmışlar bir kamçı şaplatmışlar, acısından rüyadan zıp diye zıplamış uyanmış, kamçıdan sırtı kabarmış; o mânevi kamçıyı öyle yemiş. Allah saklasın, ne kadar fena!

Bizim bir kardeşimiz anlattı. Bir hoca efendiye bağlanmış. Ama o hoca efendinin sünnet-i seniyyeye uymayan işleri varmış. Bir iki defa ihtar etmiş:

"—Hocam, bu hususta hadîs-i şerîf var; siz böyle söylüyorsunuz ama Peygamber Efendimiz'in hadisi böyle." demiş.

"—Olsun, sen yine böyle yap!" demiş.

Uyanmadım, bir iki sefer daha böyle oldu diyor.

"—Hocam şöyle bir hadis var ama siz böyle buyuruyorsunuz, yanlış değil mi?" diye sormuş.

"—Hadis var ama olsun, sen yine böyle yap!" demiş.

Bir gece rüya görmüş. Rüyada, onların bağlı olduğu, hadislere aykırı hareket eden hocanın bağlı olduğu tekkenin içinde yangın çıkmış, alev alev yanıyormuş. Bunu bana anlatan şahıs da, "Nasıl söndüreyim, tekkemiz tutuştu." diye telaş içinde koşturuyormuş, su bulacak, kova bulacak. Yolda Rasûlüllah Efendimiz'le karşılaşmış. Demiş ki:

"—Yâ Rasûlallah! Tekkemiz yanıyor."

Hani dertli, çare istiyor. Peygamber Efendimiz başını sallamış;

"—Bizim öyle bir tekkemiz yok!" demiş.

Tabii, çok büyük şamar! Allah saklasın, büyük bir tokat olmuş oluyor.

Çok dikkat etmeliyiz, kötü huylar olabilir, kusurlar olabilir.

"—Ne yapacağız?"

Peygamber Efendimiz'in sünnetine sımsıkı sarılacağız. Edebe, ahlâka dikkat edeceğiz. Saygılı, dikkatli olacağız. Cahillikten, gafillikten kurtulacağız, ârif olacağız.

İnsanı insan yapan nedir?

İrfandır. İrfan, edeb, erkân olmayınca insan tokatı yiyor, şamarı yiyor. Allah saklasın! Durumu iyi olmuyor. Rabbimizden dileğimiz; bizi sevdiği kul etsin, bizi Habibi'ne sevgili ümmet etsin…

d. Duanın En Güzeli

Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde buyurmuş ki:

"—Duanın en güzeli şöyledir…"

Bakın bize bir dua öğretiyor.

"—Nasıldır ya Rasûlallah?"

Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyuruyor:[83]

---

[83] Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.708, no:1931; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.346, no:6585; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.X, s.268, no:29965; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.465, no:1891; Tahâvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.I, s.187, no:158; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.292, no:17424; Büreyde el-Eslemî RA'dan.

İbn-i Sa'd, Tabâkat, c.III, s.275; Hz. Ömer RA'dan.

Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.285, no:17399; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.I, s.77, no:172; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLIII, s.340, no:5149; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.X, s.444, no:19651; Hakem ibn-i Uteybe RA'dan.

اللَّهُمَّ إنّي ضَعِيفٌ ، فَقَوِّ فِي رِضَاكَ ضَعْفِي ، وَخُذْ إِلَى الْخَيْرِ بِنَاصِيَتِي ، وَاجْعَلِ الإِسْلاَمَ مُنْتَهَى رِضَائِي ؛ اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّنِي ، وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي ، وَإِنِّي فَقِيرٌ فَارْزُقْنِي (طب. عن ابن عمرو ؛ ع. ك. عن بريدة)

(*Allàhümme innî daîfün*) “Yâ Rabbi! Ben senin zayıf bir kulunum; (*fekavvi fî rıdâke da'fî*) benim bu zayıflığımı gider, kuvvetlendir. Senin rızanı kazanmak yolunda kuvvetli olayım.”

Zayıf davranmayayım. Şeytana, nefse yenilmeyeyim. Benim üzerimden bu zayıflığı gider, kuvvetli müslüman olayım. Ben zayıfım. Hâlimi, kusurumu biliyorum; benim kusurumu gider, kuvvetli müslüman et beni yâ Rabbi! Senin rızanı kazanmak yolunda benim zaafımı, eksikliğimi, kusurumu telafi et, beni takviye et, güçlendir, gayretli ve kuvvetli olayım. Yâ Rabbi bana yardım et, tevfîkini refîk et!”

(*Ve huz ile'l-hayri bi-nâsiyetî*) “Benim saçımdan yakala yâ Rabbi! Ben istemesem de beni hayra götür.”

Sahipleri nasıl keçileri, kuzuları tutarlar, çeke çeke götürürler. Sen de benim saçımdan yakala ya Rabbi. Ben istemesem de beni çek hayra götür. Keçi, koyun bazen gitmek istemez ama kulağından, saçından, ensesindeki tüyünden yakaladı mı sahibi, çekti mi biraz tüyü de acıtır, mecburen gider. Öyle diyor duasında Peygamber Efendimiz, öyle öğretiyor:

“Benim saçımın perçeminden tut yâ Rabbi! Beni hayra götür. İstesem de istemesem de çek beni götür, hayrı yaptır bana yâ Rabbi!”

(*Vec'ali'l-islâme müntehâ rızâye*) “İslâm'ı benim razı olduğum gayem eyle. Gayem İslâm olsun. Gayem dünya, makam, para, kadın olmasın. Yanlış bir gayem olmasın. Gayem İslâm olsun yâ Rabbi!”

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.194, no:3712; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.482, no:4532.

Gece gündüz ne düşünelim? Gece gündüz bizim düşünüp istediğimiz ne olmalı?

İslâm... İyi müslüman olmak, Allah'ın sevdiği müslüman olmak, İslâm'ı yaşamak… Ailemizde yaşamak, kendi nefsimizde yaşamak, ticarethânemizde yaşamak, her hâlimizde müslüman olmak. Kusursuz, böyle tam Allah'ın istediği gibi günahlardan, haramlardan uzak müslüman olmak.

"—Benim gayemi İslâm eyle yâ Rabbi!"

Duanın güzelliğine bak!

"—Zayıfım ben, beni kuvvetlendir yâ Rabbi! Beni hayrı işletmeye çek, götür yâ Rabbi! İslâm'ı benim gayem eyle yâ Rabbi! Sevdir bana İslâm'ı yâ Rabbi! İslâm gayem olsun da İslâm için çalışayım!"

Bugünün insanın çoğunun gayesi başka, aklı başka yerde. Gazetelere bakarsan, insanların gidişine bakarsan çoğunun gayesi para, nefis, keyif… Çoğunun gayesi şeytânî, çoğunun gayesi günah… Çoğunun gözü dünyaya dönük, dünyaya dikilmiş, dünya sevgisi içini doldurmuş… Ahireti düşünen yok. Haramı düşünen yok. Allah'ın cezasını düşünen yok. Cehennemin alevinden korkan yok… "Cennetini kaybederim." diye ürperen yok. "Kaybedersem halim nice olur, vah bana, yazık bana!" diye telaşına düşen yok.

Neden? Allah insanların içinden bu duyguyu almış, İslâm gaye olmaktan çıkmış.

Senin gayen ne?

"—Doktor olacağım ben."

Doktor ol bakalım ne olacak!

Sen ne olacaksın?

"—Ben de mühendis olacağım."

Sen ne olacaksın?

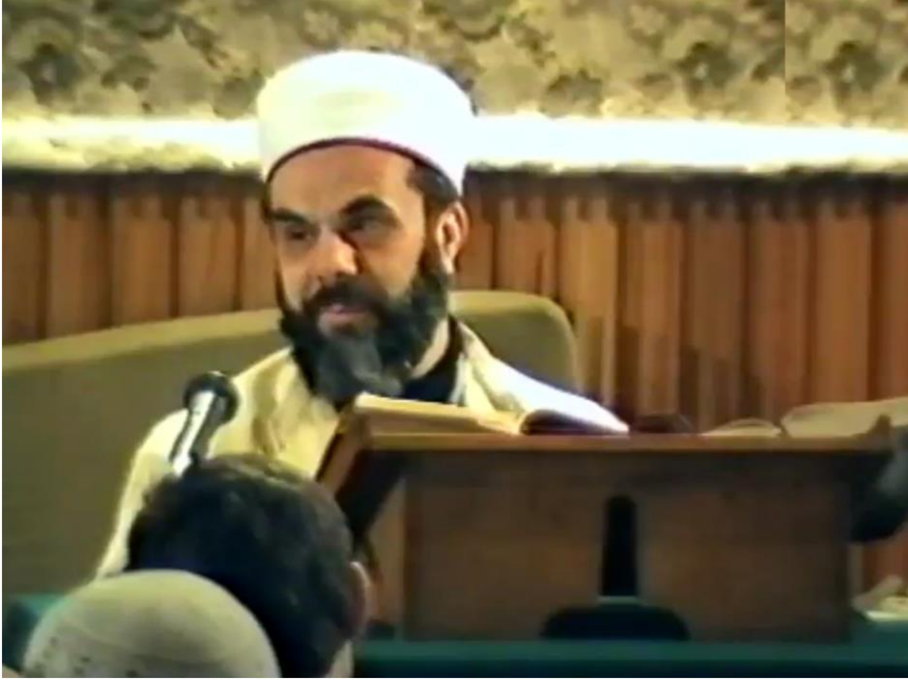
"—Ben pilot olacağım."

Sen ne olacaksın?

"—Tüccar olacağım, galeri açacağım, kanatlı kuyruklu araba satacağım."

Sonra ne olacak? Ahirette ne olacak? Ebedî hayatın ne olacak?

"—Vallahi hocam! İnanmam da demiyorum ama hiç aklımın kıyısında bile değil."

İnkâr da etmiyor ama aklının kıyısına bile gelmiyor, ortasında değil de, kıyısında köşesinde bile değil. Düşünmüyor, aklına bile gelmiyor. Yana yıkıla düşündüğü o. O gayeye ereceğim diye düşünüyor.

“—Deniz kenarında bir yazlığım olsa, denizi de şöyle kumluk olsa, şıkır şıkır, güzel, bana mahsus bir plaj olsa —müslüman ya başka mayolu kadınlarla yüzmek doğru değil; o kadarına da aklı eriyor, o kadarcığını düşünüyor— çipil çipil yüzsem, yan gelip yatsam, bir şu tarafıma dönsem güneş şu tarafımı karartsa bir de bu tarafımı dönsem balık tavada kızarır gibi bu tarafımı güneş kızartsa bronz renkli heykel gibi bir adam olsam, kolum, bacağım, pazularım kararsa...”

Sen söyle, müslüman mısın?

“—El-hamdü lilâh müslümanım.”

Gayen; deniz kenarında bir yalı, bir mercedes, bir köşk sahibi olmak, iyi gelir getiren, güldür güldür para akıtan bir iş kurmak. Öyle bir para. Dayasalar boruyu kasanın içine doğru. Güldür güldür devamlı para gelse oraya. Çalışmadan para gelse armut

pişse küt ağzına düşse yan gelip yatsa…

Bu gayeler, ne gayesi? Bunların hepsi şeytanî, dünyevî, nefsâni gayeler…

Peygamber Efendimiz şöyle diyor:

(*Vec'ali'l-islâme müntehâ rızâye*) "Benim rızamın asıl hedefi, tam sonucu İslâm olsun. İyi müslüman olmayı, İslâm'a iyi hizmet etmeyi, o hedefe vurmayı istiyorum."

Gaye İslâm olunca; uykudan, paradan, yardan, serden, candan, canandan vazgeçer. Gaye İslâm oldu mu o zaman insanın hâli başka olur. Gaye dünya oldu mu insan mahvolur.

Sonra devamında:

اللهُمَّ إنّي ضَعِيفٌ فقوِّني ، وإني ذَليلٌ فأَعِزَّني ، وإني فَقِيرٌ فارْزُقْني .

(*Allàhümme innî daîfun fekavvinî*) "Yâ Rabbi, ben zayıfım, beni kuvvetlendir! (*Allàhümme innî zelîlün feeizzenî*) Yâ Rabbi, ben hor, aşağılık insanım, beni izzetli, şerefli bir insan et! İmanla şerefleneyim, amel-i sâlihle şerefleneyim, sevdiğin işleri yaparak şerefleneyim… (*Allàhümme innî fakîrun fe'rzuknî*) Yâ Rabbi, ben fakirim, yoksulum; beni rızıklandır. Maddî, mânevî rızıkla, faydalı ilimle beni rızıklandır." buyuruyor.

Başka bir rivayette de:[84]

اللَّهُمَّ اكْفِنِى بِحَلاَلِكَ عَنْ حَرَامِكَ ، وَأَغْنِنِى بِفَضْلِكَ عَمَّنْ سِوَاكَ .

(*Allàhümme'kfinî bi-halâlike an harâmik*) "Beni helâllerinle besle, haramlardan uzak et! Helallerinle doyayım, harama gözüm kaymasın… (*Ve ağninî bi-fadlike ammen sivâk*) Sen beni senden gayrıdan müstağnî eyle… Kimseye eyvallah etmeyen zahid, âbid, kâmil, sàlih, olgun bir insan olayım." diye dua etmeyi tavsiye

---

[84] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.475, no:3486; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.153, no:1318; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.721, no:1973; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.115, no:563; Beyhakî, *Deavâtü'l-Kebîr*, c.I, s.134; Hz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.238, no:15518; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.481, no:4531.

ediyor.

Bize de böyle dua etmenin en hayırlı, en faziletli dua olduğunu söylüyor ve tavsiye ediyor Peygamber SAS Efendimiz.

Bunu insanlara anlatmak zor. Meselâ, kedi ne kadar uslansa mangalın kenarında bir gözü kapalı, bir gözü açık, nefes alarak yatıyorken önünden bir fare geçse, farenin üstüne atlar. Hatta fare geçmese bile, fare suretinde bir şeyi ip takıp onun önünden yavaşça çekiversen kedi bir gözünü açar, bir kulağını diker, zıp onun üstüne atlar.

Neden? Onun tabiatında var. Hareket eden bir şey gördü mü bizim kedi delirir.

Neden? Önünde bir şey hareket ediyor, durmaz. İlla onun üstüne atlayacak. Alt alta üst üste oynayacak. Makara filan da olabilir, başka bir şey de olabilir.

Bizim de tabiatimizde dünya sevgisi olduğundan hocalar ne kadar söylese kitaplar ne kadar yazsa hadisler ne kadar ikaz etse ayetler ne kadar gerçekleri ifade etse insanoğlu dünyalık gördü mü üstüne atlıyor. Haram helâl demeden günahlara bulanıyor. Allah bizi haramlardan korusun, sevdiği kul eylesin…

e. Dünya Sevgisi Bütün Hataların Başıdır

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[85]

حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ .

(Hubbü'd-dünyâ re'sü külli hatîeh) "Dünyayı sevmek, her hatânın başıdır, kaynağıdır."

İnsanı dindarlıktan uzaklaştıran, adâletten uzaklaştıran, hırsızlık, kalleşlik yaptıran, arkadaşlığı bozduran, her türlü hatânın kaynağı dünya sevgisidir.

---

[85] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.338, no:10501; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.388; İbn-i Asàkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IIIL, s.428; Hz. İsÂ AS'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.192, no:6114; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.412, no:1099; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XLI, s.326, no:45030.

İnsan dünyayı sevdi mi, dünyanın sevgisi, aşkı, muhabbeti gönlüne düştü mü, insan yandı gitti. Âhireti sevecek. Allah'ın rızasını isteyecek, İslâm'ı arzulayacak. Dedelerimiz öyle yapmışlar.

"—Hocam şimdi bir tatlı dünya, bu güzel manzaralar, bu paracıklar sevilmez mi? Bir parti başkanı olsam, önümden arkamdan polisler motosikletlerle gitseler, arabalar, selam durmalar, bayrak çekmeler, gelişime top atmalar, gidişime selam durmalar olsa. Bunlar tatlı değil mi? Paralar, giyimler, kuşamlar, ihtişamlar..."

Fâni dünya, boş dünya, aldatıcı dünya. Mekkâr, hilekâr, aldatıcı dünya. Herkesi aldattı. Hz. Adem Atamız'dan bu zamana kadar insanoğullarını aldattı, durdu. Bu dünyanın işi aldatmak. Herkes tam senin gibi düşündü, senin gibi aldandı. Senin gibi heves etti; "Ah köşkler, ah paralar, ah saraylar, ah paralar, pullar!" derken, "Para, para, para!" derken denizin dibine düştü, boğuldu gitti.

Zaten öyle demiş büyükler:

الدُّنْيَا بَحْرٌ عَمِيقٌ ، كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ يَغْرَقُ فِيهَا

(*Ed-dünyâ bahrun amîkun*) "Dünya derin, dibi görünmez bir deniz gibidir; (*kesîrun mine'n-nâsi yuğraku fîhâ*) insanların çoğu bu dünyaya daldı mı batar, boğulur gider."

İnsan zenginledi mi duası, ibadeti azalır. Kendisi İslâm'a bağlı durabilse çocuğu şımarır. Çocuğu eğlenceye başlar, kaymaya başlar. Babasının parası var, çalışacak mı? Ne tahsil yapar ne iş tutar, ne doğru gider. Parası var, şımarır, yoldan çıkar, raydan çıkar. Evli iken metres tutar, evine gelmez. İçki içmezken içki içmeye başlar. İmam-hatip okulundan mezun, hadi babası zenginledi; bak şu oğlanın haline... Fesübhanallah!

Neden? İşte dünya böyle çok insanı aldatır. Yağlar, parlar, allar, pullar derken aldatır.

Bu dünyaya aldanmamak lazım. Senden öncekileri aldattı, seni de aldatmak istiyor. Dünyaya aldanmayacaksın, âhireti isteyeceksin.

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber SAS Efendimiz her türlü temizliğe dikkat ederdi, diş temizliğine özen gösterirdi. Ta o zamandan ne kadar medenî, ne kadar yüksek, ne kadar güzel bir şey! Hiç görülmüş bir şey değil! Ondan sonraki zamanlarda bile görülmüş değil. Şimdi yirminci yüzyılın insanı anladı. Herkesin evinde artık diş fırçaları, diş macunları var, artık fırçalanıyorlar. Ama bu bizim eski âdetimizdi.

"—Diş fırçalayarak kılınan namaz misvaklanmadan kılınan namazdan 70 kat daha sevaptır."

Bu diş temizliği, temizliğimizin önemli parçalarından birisidir. Peygamber Efendimiz temizliğe çok dikkat ederdi, diş temizliğine özel bir ihtimamı vardı. Onun özel bir sevabı var.

Neden?

İnsanın ağzı, meleklerin ikamet yeri. Ağzı koktu mu melekler rahatsız olur.

Fosur fosur sigara içiyor:

"—Hocam! Benim sigarama karışma, bak seninle bozuşuruz. Şimdiye kadar iyiydik, şimdi döndürdün dolaştırdın lafı benim

sigarama getirdin, sigarama çatacaksın. Dokunma benim sigarama. İçerim ben. Eskiler de içmişler, hocalardan da içen gördüm."

Ama mekruh! Bazısı "haram" demiş, bazısı "mekruh" demiş; doğru değil. Sıhhate zararlı. Yapmamak lazım. Melekler müteezzî oluyorlar, rahatsız oluyorlar.

Sen alışmışsın bir kere, sana zarar vermiyor. Sigara kokusu beni öldürüyor Senin yanında dururken ben ölüyorum. Senin nefesinden mahvoluyorum. Bir adamın sigara tutmaktan parmaklarının arası sarardı mı, bil ki ciğeri gümbürteye gitti. Bak buradan anla.

Savcı bir arkadaşımız anlatıyor:

Bir cinayet için otopsi yapıyorlar. "Hocam!" diyor, "Parmakları sararmış bir insana otopsi yaptık, neşteri vurup açınca etrafa korkunç bir koku yayılıyor. İnsanın ciğeri zifir doluyor."

Hani eski evlerde eğri büğrü soba boruları vardır. Damlamasın diye teneke takarlar, zifir damlar ya, boyar, çıkmaz. Öyle bir zifir senin ciğerinin içine doluyor. Çünkü içiyorsun.

Sinirlendin:

"—Yak bir sigara!"

"—Merhaba arkadaş, yak bir sigara, benden."

O arkadaşlık mı?

"—Yoruldum biraz oturayım, yak bir sigara!"

Çoban kuzu, koyun otlatıyor, yak bir sigara! "Allah Allah!" diyorum, acıyorum. Biz şehirden, şehir kirliliğinden ciğerlerimizi duman dolduruyoruz; o temiz havada cahilliğinden ciğerlerini duman dolduruyor. O da nasibini alıyor.

Ne kadar cahillik, ne kadar şaşkınlık!

İşte o kokudan melekler rahatsız oluyor. Onun için temiz olacaksın, güzel kokulu olacaksın.

f. Allah Güzeldir, Güzelliği Sever

Peygamber Efendimiz'in en çok sevdiği şeylerden biri güzel koku. Tarağı vardı, tarakla gezerdi. İslâm'da derbederlik yok, güzellik var…

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[86]

إِنَّ اللّٰهَ جَمِيلٌ ، يُحِبُّ الْجَمَالَ (م. حم. حب. ك. هب. عن عبد الله بن مسعود)

(*İnna'llàhe cemîlün, yuhibbü'l-cemâl.*) "Allah kendisi güzeldir, güzelliği sever."

O halde müslüman da güzelliği sevecek.

"—Tamam hocam! Zaten bunu başkaları da söylüyordu, ağzın dert görmesin. 'Güzele bakmak sevap' derler."

Yok, yok, yok! Onu öyle söylersen Allah seni küfre kadar götürür. Harama bakmak yok!

Güzele bakmak sevapsa, güle bak, Yaradan'ı düşün, oradan sevap kazanırsın. Denize bak; Allah'ın azametini, kudretini gör, sevap kazanırsın. Nâmahreme bakarsan günah kazanırsın. Bir de onu alay mevzuu yaparsan "Güzele bakmak sevap!" sözünü döndürüp de "Harama bakmak sevap!" noktasına getirirsen, harama sevap diyerek dinle alay ettiğinden, dinden çıkıp gidersin!

"—Nasıl çıkıp gidersin?"

"—Oku yaya taktın, gerdin, bıraktın, ne oldu?"

Öbür tarafa gitti. İşte insan böyle dinden çıkar, gider.

Güzel manzaraya, denize, Kâbe'ye, hocasının yüzüne, anasının babasının yüzüne merhametle bakmak sevap. Tamam bunlar

---

[86] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.93, *İman* 1/39, no:91; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.399, no:3789; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.280, no:5466; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.201, no:7365; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.160, no:6192; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.367; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.39, no:85; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.78, no:70, Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.203, no:7822, Ebû Ümâme RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.78, no:6906, Câbir RA'dan.

Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.320, no:1055; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.163, no:6201; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.143, no:1067; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.299, no:2322; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.330, no:2420; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.528, no:7748, 7763, 7769; c.VI, s.642, no:17188-17190; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.12, no:6775-6781; RE. 87/11.

sevap… Kur’ân-ı Kerîm’e bakmak sevap. Ama “Harama bakmak sevap!” denir mi? Din oyuncak mı?

Allah güzeldir, her şeyin güzelini sever. Ahlâkı da güzel olacak, görünümü de güzel olacak, işi de güzel olacak. Allah bizi güzelliği sezenlerden, anlayanlardan eylesin...

Bir Türk şairi var, şöyle diyor:[87]

Ne sen,
Ne ben,
Ne de hüsnünde toplanan şu mesâ,
Ne de âlâm-ı fikre bir mersâ
Olan bu mavi deniz;
Melâli anlamayan nesle âşinâ değiliz.

“Melâli, güzelliği, içliliği, duyguluyuğu anlamayan nesli sevmiyoruz.” diyor.

Duygulu olacak insan, rikkatli olacak.

Üniversitedeki bir doçent arkadaşımızla sohbetteydik. Birisi gelmiş sohbetlerine, yaşlı bir zât, ilâhi biliyormuş.

“—Hocaefendiye bir ilâhi okutalım!” demişler.

O da mütevazı, kâmil bir insan.

“—Efendim, bizim edamız buralarda biraz taşra edasıdır, beğenilmeyebilir.” demiş.

“—Yok yok, sen oku!” demişler.

İbrâhim Hakkı-i Erzurumî Hazretleri’nin güzel bir ilâhisi vardır:

Bir Hüda’dan gayri yârı istemem.
Ol gülün indinde hârı istemem.

Böyle bir ilâhi… Onu okumuş.

Doçent kardeşimiz:

“—Onu okudu. Okurken gözleri yaşardı, ağlamaya başladı.” diye anlatıyor.

Duygulu söz.

---

[87] Ahmed Haşim (1887-1933), sembolizmin öncülerinden bir Türk şairi. *O Belde* isimli şiirinden.

Avrupalı bir şair İranlı bir şairin şiirini okumuş; kelime-i şehâdet getirmiş, müslüman olmuş. Şiirden duygulanmış, titremiş, ürpermiş, gözleri yaşarmış, müslüman olmuş.

Yunus Emre ne güzel söylemiş:

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı,
Söz ola ağulu aşı,
Yağ ile bal ede bir söz!

Söz kıymetli. Sözden söze fark var, ne kadar önemli bir şey.

Hâsılı, insanın güzellikten anlaması lâzım, hassas olması lâzım, duygulu olması lâzım! Katı kalpli olmaması lazım!

Peygamber SAS Efendimiz:

"—Ağlamayan gözden, duygulanmayan kalpten sana sığınırım." buyuruyor.

Ağlayacak.

"—Erkek adam ağlar mı?"

Allah korkusundan ağlar, tenhalarda ağlar. Dervişler ağlar. Tenhalarda "Allah... Allah..." derken ağlar. Hasretinden dayanamaz, ağlar. Hz. Ömer'in ağlamaktan gözyaşları yanağına iz yapmış, Hz. Ömer ağlayacak, bileği bükülecek insan mıydı?

Müslüman duygulu olacak. Âyetler okunduğu zaman tüyleri diken diken olacak, imanı artacak.

Allah'ın ayetleri okunuyor, burada sohbet ediyor!

Ne okunuyor? Gazel mi okunuyor, şarkı mı okunuyor?

Kur'an okunuyor!

"—Nasılsın, iyi misin?" diye hoş beş ediyor.

Allah bize duygulu olmayı nasib etsin...

g. Önemli Olan Ağız Temizliği

Efendimiz misvaklanırdı. Dişlerinin içini dışını, enlemesine güzelce misvaklardı. İnci, yıldız, ışık kaynağı gibi, pırıl pırıl dişleri vardı. Bizim de öyle olmamız lazım.

"—Peygamber Efendimiz'in izinden gidiyorum."

"—Aç ağzını?"

"—Hocam, müsaade et de açmayayım!"

“—Neden?”
“—Sapsarı…”
Peygamber Efendimiz’in dişleri pırıl pırıldı.

Her zaman anlatıyorum. Ankara’da ben dişçide tedavi oluyorum, bir arkadaşımız da yanımıza geldi.

“—Benim diş etlerim hastaydı. Abdest alırken su veriyorum, dişim kanamaya başlıyor. Biraz dudağımı sıkıyorum, diş etlerim kanamaya başlıyor. Hasta. Yara oldu. Abdest alamaz oldum. Abdesti tekrar tekrar almak zorunda kalıyorum. Ağzım acıyor, yemek yiyemiyorum; o duruma geldim.” dedi.

Diş doktoru sordu:

“—Sonra ne yaptın?”

“—Misvaklanmaya başladım, misvak kullandım, geçti.” dedi.

“—Otur bakalım şöyle.” dedi, arkadaşımızı dişçi koltuğuna oturttu. Ağzını açtı. Doktor hayretler içinde kaldı.

“—Biz de bakalım!” dedik.

Ağzını açtı; dişleri sanki inci gibi! Ben ömrümde böyle güzel diş görmedim, öyle beyaz, öyle pırıl pırıl, öyle güzel!

Misvağın faydasına bak! Dişleri sallanırken, diş etleri kanarken, yemek yiyemezken, abdest alamazken, ağzının acısından duramazken bak ne şifalar var.

Diş etlerini kuvvetlendirir, dişleri temizler, ağız kokusunu giderir, balgamı söktürür, midesine fayda verir, dişlerin çürümesini engeller, sevap kazanmasına vesile olur, Allah’ın rızasına erdirir. Bu misvak hiç kullanılmaz mı?

“—Hocam misvağım yok…”

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[88]

اْلأَصَابِعُ تَجْرِي مَجْرَى السِّوَاكِ ، إِذَا لَمْ يَكُنْ سِوَاك (طس. أبو نعيم كثير بن عبد الله بن عمرو بن عوف المزني عن أبيه عن جده)

---

[88] Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat,* c.VI, s.288, no:6437; Abdullah ibn-i Amr ibn-i Avf el-Müzenî babasından, o da dedesinden.

Mecmaü’z-Zevâid, c.II, s.268, no:2577; *Kenzü’l-Ummâl*, c.IX, s.550, no:26168; Câmiu’l-Ehàdîs, c.XI, s.24, no:10166.

RE. 190/1 (*El-esàbiu tecrî mecre's-sivâk, izâ lem yekün sivâk.*) "Misvak olmadığı zaman, parmaklar da misvak yerine geçer."

Hiçbir şeyin olmasa, parmağını böyle böyle dişlerine sürtsen, parmaklar da misvak yerine geçer. Mühim olan ağzın temizlenmesi…

Misvak kullanırsan A'lâ olur; çünkü doktorlar;

"—Misvağın içinde kıymetli malzeme, antiseptik malzeme var!" diyorlar.

(*Ve yeşrebü massan*) "Suyu lıkır lıkır değil, süze süze içerdi."

"—Sen nasıl su içiyorsun?"

"—Çok hararet bastı. Ver bir koca bardak su."

"—Al, buyur."

"—Lıkır lıkır lıkır, lump…"

"—Al bardağı."

Ne oldu? Su içti bizimki. Midesini delip neredeyse öbür taraftan çıkacak! Gümbür gümbür, aşağıya sel gibi gitti. Olmaz!

"—Peygamber Efendimiz nasıl içerdi?"

Süzdüre süzdüre, emdire emdire. Su içme tarzı öyleydi. Halbuki orası sıcak bir ülke; o zaman buzdolabı yok, soğutma yok, ona rağmen yavaş yavaş içerdi. Birden içince çok hastalıklar olur.

(*Ve yeteneffesü selâsen*) "Su içerken üç defa teneffüs ederdi, nefes alırdı."

Adamın eline koca bardağı veriyorsun, "Nasıl içecek?" diye bakıyorsun, midesine deviriyor. Hayır. Peygamber Efendimiz su içerken üç defa dinlenirdi, üç defa nefes alarak içerdi.

(*Ve yekùlü: Hüve ehneü ve emreü ve ebreü*) "Böyle içmek insana hem daha çok tat verir, hem daha şifalıdır, hem hastalıkların gelmesine engeldir. Daha kolaydır ve sıhhate daha uygundur. Koruyucudur, hastalığa düşmemeye daha uygun düşen bir şeydir." diye bunu tavsiye ederdi.

Biz küçük çocuklara soruyoruz;

"—Söyle bakalım bir bardak suyun üstünde ne var, altında ne var?"

Annesine, babasına, etrafına bakıyor bilemiyor.

Diyoruz ki:

“—Üstünde *Besmele* var, altında *El-hamdü li'llâh* var!”

Yani, “*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*” diyecek, içecek. Bittiği zaman da, “*El-hamdü li'llâh*… Yâ Rabbi, çok şükür!” diyecek.

Peygamber Efendimiz suyu, üç defada dinlene dinlene içerdi. Biz de öyle içeceğiz, her şeyimizi ona uyduracağız, benzeteceğiz, su içmemiz de öyle olacak.

h. Öd Ağacı İle Tütsülenirdi

İbn-i Ömer RA'dan rivayet edilmiş:[89]

كَانَ يَسْتَجْمِرُ بِأَلُوَّةٍ غَيْرِ مُطَرَّاةٍ وَبِكَافُورٍ يَطْرَحُهُ مَعَ الأَلُوَّةِ

(م. عن ابن عمر)

RE. 554/15 (*Kâne yestecmiru bi-elüvveti gayri mutarrâtin, ve bi-kâfûrin yatrahuhû mea'l-elüvveti.*)

(*Kâne yestecmiru bi-elüvveti gayri mutarrâtin*) “Peygamber Efendimiz elüvve denilen güzel kokulu bir ağaç olan öd ağacı ile tütsülenirdi.”

Elüvve denilen öd ağacı, güzel kokulu bir ağaçtır. *Eluvve* diye de anılıyor. Ateşe konulduğu zaman yandığında güzel kokular yayılan bir çeşit ağaçtır. Bu; *micmer* denilen küçük tas gibi bir şeyin içine koyarak ateşe konulur, ateşin üstüne de öd ağacı veya *elüvve* denilen güzel kokulu dallar küçük parça halinde konulur, etrafa bir güzel koku yayar. Suud'a gidenler bilirler. Ramazan'da gidenler ön tarafa bakarlarsa imama yakın yerde böyle güzel tütsüleri getiriyorlar, kokluyorlar.

Peygamber Efendimiz micmere, yani ateş dolu olan o kabın içine öd ağacı koyup böylece tütsülenirdi. Etrafa güzel koku yayılması için yapılırdı; bir âdetti, oralarda böyle yaparlardı.

---

[89] Müslim, *Sahîh*, c.XI, s.332, no:4184; Neseî, *Sünen*, c.XV, s.382, no:5045; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.244, no:5760; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.131, no:6073; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.71; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.V, s.433, no:9435; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.194, no:2659; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.123, no:18294; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7038.

(*Ve bi-kâfûrin yatrahuhû mea'l-elüvveti*) "Bazen de bu öd ağacının yanına kâfûr denilen beyaz bir madde koyarlardı."

Hani şu bizim soğuk algınlığında sürülen güzel kokulu macunlar vardır, onun içinde de kâfûr vardır. O kâfurdan da koyarlardı. Serinlik, nane gibi bir koku yayar. Bazen öd ağacını sade olarak bazen de yanına kâfûru ekleyip koyarak o güzel kokuyla tütsülenmeyi severdi. Bu onun âdetlerinden bir âdet.

i. Sütle İftar Etmeyi Severdi

Enes RA'dan rivayet edilmiş:[90]

كَانَ يَسْتَحِبُّ إِذَا أَفْطَرَ أَنْ يُفْطِرَ عَلَى لَبَنٍ (قط. عن أنس)

---

[90] Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâreh*, c.II, s.254, no:1584; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.226; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.84, no:18076; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.210, no:7037.

RE. 554/ (*Kâne yestehibbü izâ eftara en yüftira alâ lebenin.*) "Peygamber SAS Efendimiz süt içerek iftar etmeyi, orucunu sütle açmayı severdi."

Tabii hurmayla, zemzem suyuyla da iftar etmek vardır. Bazı rivayetlerden hurmayla iftar ettiğini de biliyoruz. Hurmanın da yarısı olgunlaşmış, yarısı daha olgunlaşmamış; bir tarafı çıtır çıtır taze, öbür tarafı yumuşamış, iyice tatlanmış olanını severdi. Hakikaten de çok güzel olur. *Rutab* denilen veya tamamen olgunlaşmış, artık tatlılaşmış olan *temr* denilen hurmayla oruç açmayı da severdi; süt içerek oruç açmayı da severdi.

j. Receb Ayı Tevbe Ayı

Muhterem Kardeşlerim!

Bu arada oruçtan söz açılmışken size hatırlatmak istiyorum:

Üç Aylarınız mübarek olsun... Regaib Kandili geçti. Önümüzde Mi'rac Kandili var. Ondan sonra Berat Kandili var. Ondan sonra Ramazan gelecek, Kadir Gecesi var. Bu Receb ayı haram aylardan, muhterem aylardan, mânevî feyzi, bereketi çok olan aylardan, Allah'ın kullarını çok affettiği, günahları bağışladığı, cehennemden âzad ettiği aylardan biridir.

"—Receb ayının en büyük özelliği nedir?"

Tevbe ayı olmasıdır. Bu ay Cenâb-ı Hakk'a dönüş ayıdır, günahları bırakma ayıdır, kusurlardan vazgeçme hengâmıdır. Hatalı yolları bırakıp Cenâb-ı Mevlâ'nın rızası yoluna girme mevsimidir. Receb ayı böyle bir aydır. Onun için bu ayda *Estağfiru'llàh el-azîm* diyerek tevbe ve istiğfarı çok yapmak lazım!

Benden size vasiyet, nasihat ve yadigâr olsun ki, günde 100 defa *Estağfiru'llàh* deyin.

Bir de Peygamber Efendimiz'in hadisinde geçen tevbe duası var, *Seyyidü'l-istiğfâr* deniliyor; "Tevbelerin efendisi, çok kıymetlisi" demek. O da şöyle:[91]

---

[91] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.363, no:5831; Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.255, no:3315; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.445, no:5427; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.122, no:17152; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.216, no:617; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.465, no:7963; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.296, no:7185; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.144, no:19; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

اَللّٰهُمَّ اَنْتَ رَبِّى لاَ اِلٰهَ اِلاَّ اَنْتَ خَلَقْتَنِى ، وَاَنَا عَبْدُكَ ، وَاَنَا عَلَى عَهْدِكَ وَ وَعْدِكَ مَااسْتَطَعْتُ ، اَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا صَنَعْتُ ، اَبُوءُ لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَىَّ وَاَبُوءُ بِذَنْبِي ، فَاغْفِرْلِي فَاِنَّهُ لاَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ اِلاَّ اَنْتَ (خ. ت. ن. عن شداد بن أوس)

(*Allàhümme ente rabbî, lâ ilâhe illâ ente halaktenî, ve ene abdük, ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü, eùzü bike min şerri mâ sana'tü ebûü leke binîmetike aleyye ve ebûü bi-zenbî, fağfirlî feinnehû lâ yağfiru'z-zünûbe illâ ente.*)[92]

[Allahım, sen benim Rabbimsin, senden başka ilâh yoktur. Beni sen yarattın. Ben senin kulunum, sana verdiğim sözde gücümün yettiği kadar duruyorum. Yaptığım günahların kötülüğünden sana sığınırım. Bana verdiğin nimetleri ikrar ederim, kusur ve günahlarımı da itiraf ederim. Benim suçlarımı ört, bağışla; senden başka günahları bağışlayacak yoktur, ancak sen varsın!]

Bunu da ezberlemeli. Tevbelerin efendisiymiş, baş tâcıymış, en başta gelen tevbe istiğfar duasıymış. Madem ki Peygamber Efendimiz öğretmiş, onu öğrenmeli, mânasını da öğrenmeli!

Ona göre tevbe ve istiğfarı çok yapın!

"—Yarın kıyamet gününde, Mahkeme-i Kübrâ'ya çıkarıldığı zaman, 'Açın şu adamın amel defterlerini!' denilince, orada yazılan şeylerin kendisini sevindirmesini isteyen kimse, çok tevbe istiğfar

---

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.265, no:4408; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.336, no:3862; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.356, no:23063; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.9, no:9848; İbnü's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.I, s.334, no:466; Büreyde RA'dan.

Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.323, no:1063; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXVI, s.515, no:5635; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.477, no:2082; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.455, no:4478.

[92] *Zübdetü'l-Buhàrî*, 1377; Şeddâd ibn-i Evs RA'dan.

edip onun sevabını oraya yazdırsın.” diyor Peygamber Efendimiz.

Defterler açıldığı zaman; “Şu günahı işlemiş, bu yaramaz işi yapmış, şu haramı yemiş.” diye insan günahlarının yazılmasını, ortaya saçılmasını mı ister? Yoksa “Aferin! Şu kadar namaz kılmış, şu kadar hayır yapmış, bu kadar iyilik etmiş, bu kadar sevap kazanmış.” denilmesini mi ister?

Onun için bu fırsatı kaçırmayalım!

Bilmiyoruz ki: Bir dahaki sene Üç Aylara erişecek miyiz?

Ne yaşa bakıyor ne sıhhate bakıyor! Sağlam insan trafik kazasından gidiyor. Hasta insan hastalıktan gidiyor. Yaşlı insan yaşlılıktan gidiyor. Genç çocuk ishalden gidiyor. Herkes bir sebepten gidiyor. Bahane! Ölüm geldi mi başa, baş ağrısı bahane. Bir geliyor, haydi…

Alır yiğidin âlâsın.
Divâne eyler anasın.

Yiğidin âlâsını aldı mı, anası babası gözyaşı içinde geride kalıveriyor. Çocuk gidiyor, dede kalıyor. Onun için tevbeyi sıdk ile yapalım. Bir dahaki seneye çıkamayacak gibi yapalım. Allah uzun ömür versin…

Bir profesör kardeşimiz bir yerde demiş ki:

“—Hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi ahirete çalışın diye bir şey yok!”

Var kardeşim, var! Bu hususta üç dört tane rivayet var…

Bir rivayet şöyle:[93]

اِعْمَلْ لِدُنْيَاكَ كَأَنَّكَ تَعِيشُ أَبَدًا ، وَاعْمَلْ لآخِرَتِكَ كَأَنَّكَ تَمُوتُ غَدًا

(ابن حجر عن ابن عمرو)

(*İ’mel li-dünyâke keenneke teîşü ebeden, va’mel li-âhiretike*

[93] İbn-i Hacer, *Metàlibü’l-Âliyye*, c.IX, s.214, no:3256; *Müsnedü’l-Hàris*, c.IV, s.240, no:1079; Abdullah ibn-i Amr RA’dan.

temûtü gaden.) "Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya için çalış, yarın ölecekmiş gibi ahiret için çalış!"

Başka bir rivayet şöyle:[94]

خَيْرُكُمْ مَنْ لَمْ يَتْرُكْ دُنْيَاهُ لآخِرَتِهِ ، وَلاَ آخِرَتَهُ لِدُنْيَاهُ

(ابن عدي عن انس)

(*Hayruküm men lem yetrukü dünyâhu li-âhiretihî, ve lâ âhiretehû li-dünyâhu*) "Sizin en hayırlınız, dünyası için ahiretini, ahireti için dünyasını terk etmeyendir."

Daha başka rivayetler var. İbadeti, taati yarın ölecekmiş gibi aşk ile yapmalı!

Hatta Hâtem-i Esam diye bir büyüğümüz var, çok büyük evliyâullahtan. Allah şefaatine erdirsin… Kitaplara geçmiş, mübarek insan.

"—Ben *Allahu ekber* diye namaza durduğum zaman —hiç kimseyle mukayese edilemeyecek kadar azamet sahibi demek— Azrail'i arkamda bekliyor, namazı bitirince canımı alacakmış gibi düşünürüm. Sırat köprüsünü ayağımın altında düşünürüm. Rabbimin huzurunda olduğumu düşünürüm." diyor.

Büyükler nasıl namaz kılıyor maşallah! Onun için biz de Azrail'in arkamızda olduğunu düşünelim. Hiç olmazsa peşimizde olduğunu düşünelim. Ölümün, ecelin başımızın ucunda olduğunu düşünelim. Sıdk ile tevbe edelim!

Peygamber SAS Efendimiz Receb ayında çok oruç tutardı.

"—Neden?"

Allah'ın affına, mağfiretine ermek için. Çünkü Allah oruç tutmayı seviyor.

"—Hocam, oruç tutunca öğleden sonra ağzımda kokular peyda oluyor."

O çirkin kokular, Allah indinde mis kokusundan daha makbuldür.

"—Neden?"

---

[94] İbn-i Adiy, Kâmil fi'd-Duafâ, c.VII, s.285; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Allah için oruç tuttuğun için. Çocuk oruç tuttu, delikanlı; harama bakmıyor, günaha uğramıyor, oruç tutuyor. “Allah rızası için iştihasını, arzusunu terk ediyor.” diye o, Allah indinde meleklerden daha kıymetli.

Muhterem kardeşlerim!

Onun için bu Receb ayında, Şaban ayında orucu çok tutalım, tevbeyi, duayı çok yapalım.

Peygamber Efendimiz:

“—Allah duada inadı sever.” buyuruyor.

İfade ne kadar güzel!

İnat iyi bir şey değil ama “Duada ısrarı ve inadı sever.” diyor.

“—Yâ Rabbi! Beni affet! İlla affet! Beni bağışla! Kapından kovma yâ Rabbi! Cehenneme atma!” diye candan çok dua etmek lazım.

Kendinize dua edin, yakınlarınıza dua edin!

İnsanın duasının en süratli kabul olunanı, kardeşleri için yaptığı duasıdır. Bir arkadaşının, bir kardeşinin, o yokken onun gıyabında onun için yapıverdiği duadır. Onun için, birbirimize dua edelim! Siz bize dua edin, biz size dua edelim! Şu mübarek mevsimin feyzinden, bereketinden hepimiz istifa edelim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri sevdiği kullar olmayı, cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!

04. 02. 1990 – İskenderpaşa Camii

08. AÇLIKTAN KARNINA TAŞ BAĞLARDI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh… Hamden yüvâfî niamehû ve yükâfî mezîdeh… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn, muhammedini'l-mustafe'l-emîn… Ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَسْجُدُ عَلَى مِسْحٍ (طب. ابن عباس)

RE. 555/12 (*Kâne yescüdü alâ mishin.*)
Sadaka rasûlü'llah, ne nataka habîbu'llàh.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, dünya ve ahiretin hayırları cümlenizin üzerine olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in hayatıyla ilgili rivayetlerin, mübarek şemâil-i şerîfesinin, âdetlerinin ve itiyatlarının, onun hakkındaki birtakım rivayetlerin kaydolunmuş olan bölümünü okuyoruz. *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli kitabın *Şemâil ve Âdâb-ı Seniyye-i Nebeviyye* kısmını okuyoruz. 555. sayfasına geldik.

Allah-u Teàlâ Hazretleri Peygamber SAS Efendimiz'in sözlerinden, fiillerinden, âdetlerinden, sıfatlarından öğrendiklerimizi anlayıp, ona en güzel tarzda ittibâ etmeyi cümlemize nasib eylesin…

Bu rivayetlerin okunmasına ve izahına başlamazdan önce;

mübarek rûh-ı pâkine, bizlerden acizâne, nâçizâne hediyye-i Kur'âniyye olsun diye; ve onun mübarek âlinin, ashabının, etbâının, ahbâbının ruhlarına; sâdât-ı meşâyih-i turuk-u aliyyemizin, eseri telif eyleyen Gümüşhânevî Ahmed Ziyâeddin Hocamızın, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid-i Bursevî Hocamızın ruhuna hediye olsun diye; bu beldelerin medâr-ı iftihârı sahâbe-i kirâm (*Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*) hazerâtının ve sâir evliyaullahın, salihlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve mübarek askerlerinin ve sâir fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Camimizin bânîsi İskender Paşa'nın ve bu camiyi zaman zaman tamir ve tecdid eyleyip hizmette devamını sağlamış olanların ruhlarına hediye olsun diye; şu camide vazife görüp güzerân eylemiş olan imamların, hatiplerin, müezzinlerin, kayyımların, cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye; çevresinde medfun bulunan mü'minîn-i mü'minâtın ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan ve yakından bu rivayetleri dinlemek ve sevap kazanmak hâlis niyetiyle buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının, dilediklerinin, temenni ettiklerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Biz yaşayan mü'minler, müslümanlar da Rabbimiz'in rızasına uygun yaşayalım, Rasûlüllah Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılalım, şehid sevapları kazanalım, Kur'an'ın ehli, Peygamber Efendimiz'in has ümmetleri olalım, Rabbü'l-âlemîn'in huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak, Habîb-i Edîbine sevdiği razı olduğu ümmetler olarak kavuşalım diye, buyurun bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, ruhlarına hediye edelim öyle başlayalım:

…………………………………

a. Hasır Üzerinde Namaz Kılardı

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 555. sayfasındaki 12. hadis-i şeriftir. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler.

Taberânî Abdullah ibn-i Abbas RA'dan şöyle rivayet ediyor:[95]

كَانَ يَسْجُدُ عَلَى مِسْحٍ (طب. ابن عباس)

RE. 555/12 (*Kâne yescüdü alâ mishin.*) "Peygamber SAS bazı kereler hasır üzerine secde eder, hasır üzerinde namaz kılardı."

Mâlum biz Ümmet-i Muhammed'e yeryüzü mescid ve tahûr kılınmıştır. Bunun mânası şu ki; biz her yerde namaz kılarız, her yerde kılmamız caizdir; taşın toprağın üstünde, çimenin üstünde namaz kılınabilir.

Sonra su bulunmadığı zaman bize teyemmüm Allah tarafından kolaylık olarak ihsan olunmuştur. İki darp, bir niyet, teyemmüm ederiz; yüzümüze, kollarımıza mesh ederiz. Toprağı sadece şöyle bir

---

95 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.295, no:11785; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.57, no:17941; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7049.

vurup da ellerimizi mesh etmek suretiyle, su olmadığı zaman bile abdest almış oluruz; gusül gerekiyorsa gusül, abdest gerekiyorsa abdest tamam olmuş olur.

Bin bir kolaylık var. Koku, renk belli olacak bir emare olmadığı zaman su; üzerinde herhangi bir kirlilik eseri olmadığı takdirde toprak temizdir. Zaten bütün eşyada, bütün varlıklarda asıl olan temizliktir. Ana yapısı itibariyle esas, temiz olmasıdır, üzerinde arızî olarak herhangi bir necaset varsa, o zaman kirli sayılır.

Binaen aleyh, bir insan toprak üzerine secde etse caizdir, namazı olur. Mermer üzerinde secde etse caiz olur. Peygamber SAS Efendimiz hasır üzerine de secde eylemiş, olur. Olduğunun alâmeti olmuş oluyor. Secde edilen yerin sertliği hissedilmeyecek kadar yumuşak olması doğru olmaz. Binaen aleyh, yumuşacık pamuk, şilte ve saire üzerine secde edilmez, sertliği duyulacak şekilde olması icap eder.

b. Kısrağına Feres Adını Verirdi

Ebû Dâvud Ebû Hüreyre RA'dan şöyle rivayet ediyor:[96]

كَانَ يُسَمِّي الأُنْثٰى مِنَ الخَيْلِ فَرَسًا (د. ك. عن أبي هريرة)

RE. 555/13 (*Kâne yüsemmi'l-ünsâ mine'l-hayli, feresen.*) "Efendimiz SAS binek hayvanlardan at cinsinden dişi olanına, kısrağa *feres* adını da verirdi. O isimle yâd ederdi."

c. Hurma ve Süt: En Hoş İki Gıda

Hz. Aişe Vâlidemiz şöyle rivayet ediyor:[97]

---

[96] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VII, s.86, no:2183; Hàkim, *Müstedrek*, c..II, s.157, no:2639; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.330, no:12679; Ebû Hüreyre RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.98, no:18147; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7051.

[97] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.119, no:7081; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.111; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.109, no:18209; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7052.

كَانَ يُسَمِّي التَّمْرَ وَاللَّبَنَ الأَطْيَبَانِ (ك. عن عائشة)

RE. 555/14 (*Kâne yüsemmi't-temra ve'l-lebene el-atyebân.*) "Hurma ile sütü *iki hoş şey* diye adlandırırdı."

(*Kâne yüsemmî*) Peygamber Efendimiz isimlendirirdi. (*Et-temr*) hurma, (*ve'l-leben*) ve süt... "Hurma ve süte (*atyebân*) ismini verirdi." deyince onun (*atyebeyn*) olması, mef'ul olmak vasfı dolayısıyla mansub olması lazım. Fakat yukarıda şerh etmiş, açıklamış ki: (*Nev'u fehüve alâ lügatin*) "Bu da Arapların bir kabilesinin bir kullanış şekli, böyle de olur." diyor.

Peygamber SAS Efendimiz Arap dilini çok güzel, çok nefis kullanırlardı. Sahâbe-i kirâm (*Rıdvânu'llàhi teàlâ aleyhim ecmaîn*) hazerâtı, onun sözlerini hem zevk ile hem şevk ile hem hayranlıkla dinlerlerdi. Çok güzel konuşurdu. Az sözle çok mâna ifade ederdi.

Bazı kelimeler kullanırdı. Ashab-ı kirâm derlerdi ki:

"—Yâ Rasûlallah! Biz de Arabız ama senin kullandığın şu kelimeleri bilmiyoruz. Bu ne demek?" diye mânâlarını sorarlardı, o da izah ederdi.

Çünkü buyuruyor ki:[98]

أَنَا أَفْصَحُ الْعَرَبِ

(*Ene efsahü'l-arabi*) "Ben Arapların, Arap kavminin en fasih konuşanıyım, en latîf konuşanıyım."

"Sözüm sanat değeri bakımından da, söyleniş nükteleri bakımından da güzeller güzelidir." demek istiyor.

Peygamber SAS Efendimiz'e verilen nice mucizeler arasında en güzel mucizesi de, sözlerin en güzeli olan Kelâm-ı Hakîm'in kendisine verilmesidir. Onun misli olan hikmetten de hadîs-i şerîflerin verilmesidir. Hadîs-i şerîfler de vahy-i gayr-i metlüvdür.

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى. اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْيٌ يُوحَى (النجم:٣-٤)

[98] *İbn-i Asâkir,* c.IV, s.7; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.201, no:609.

(*Ve mâ yentiku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yühâ*) "O kendi hevâ-i nefsinden, kendi isteği, arzusu ile konuşmaz. Onun söylediği şeyler hak ve gerçektir. Allah tarafından ona vahyedilmiştir." (Necm, 53/1-2)

Allah-u Teàlâ Hazretleri onu risâlet ile şerefyâb etmiş olduğundan her işi, her sözü güzeldir. Muhakkak Allah'ın ilhamıyla, bildirmesiyle, işaret eylemesiyledir. Onun için her şeyi güzeldir ama sözü de çok güzeldir. Son derece güzel konuşurdu.

Bazen de başkalarının lügatlerine göre latife yollu, onların dilleriyle de onların anlayacağı şekilde konuştuğu da olurdu. Bizde de böyle bazen Karadeniz şivesini, bazen başka şiveleri taklit ederiz ya, onun gibi o lügati konuşan kimselere iltifat olsa gerek.

Mesela Araplar'da bir rivayet varmış ki, bu bizim elif lâm ile söylediğimiz, bildiğimiz, dinlediğimiz kelimeleri bazı kabileler elif mim ile söylermiş. Meselâ (*es-sefer*) diyecek, (*em-sefer*) dermiş. Biz (*es-sıyâm*) deriz, klasik Arapça dediğimizde öyle biliyoruz; onlar (*em-siyam*) derlermiş.

Bir keresinde Peygamber SAS onlar gibi buyurmuş ki:

لَيْسَ مِنَ امْبِرِّ امْصِّيَامُ فِي امْسَفَرِ .

(*Leyse mine'm-birri em-sıyâmi fi'm-sefer*) Yani, (*Leyse mine'l-birri es-sıyâmi fi's-sefer*) demek. Telaffuzu onlara uydurarak öyle söylemiş oluyor. Sözün aslını biliyorsunuz:[99]

---

[99] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.687, no:1844; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.786, no:1115; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.732, no:2407; Tirmizî, Sünen, c.III, s.146, no:644; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.175, no:2257; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.319, no:14466; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.322, no:3554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.222, no:731; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.563, no:4470; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.62, no:2967; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.254, no:2017; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.277, no:672; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.190, no:578; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.341, no:2589; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.174, no:2255; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.532, no:1664; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.434, no:23730; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.17, no:1710; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.598, no:1580; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.191, no:1343; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.171, no:385; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.309, no:3248; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.14, no:9052; Abdü'r-Rezzâk, *Musannef*, c.II, s.562, no:4469; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.337, no:2505; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.242, no:7940; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*,

لَيْسَ مِنَ الْبِرِّ الصِّيَامُ فِي السَّفَرِ (د. ن. حب. عب. عن جابر ؛ ن. ه. حم . در. ك. ط. طب. عب. عن كعب بن عاصم الأشعري ؛ ه. حب. طب. عن ابن عمر ؛ طب. عن ابن عباس)

(*Leyse mine'l-birri's-sıyâmü fi's-sefer*) "Yolculukta, seferî durumdayken oruç tutmak birr ü takvâ değildir."

Madem Allah müsaade vermiş, müsaadeyi kullansın; rahatına baksın. Çünkü yolculuktur, kolay değil; yiyecek, iftar edecek bir şey bulamaz; güneş vardır, yorgunluk vardır. İnsan terler, yorulur, baygınlaşır; uygun olmaz. O birr ü takvâ değildir.

Evine gittiğin, vatanına vardığın zaman ibadetini yap! Şimdi yolda Allah sana biraz müsaade etmiş. Namazı bile "İki rekât kıl!" diyor, o da Allah'ın bir ikramıdır. Sen burada "Oruç tutacağım." diye zor bir işe kalkışma mânasına geliyor.

Meselâ, Aşr-ı Zilhicce'de on gün oruç tutmak çok sevaptır. Hele Arafe günü oruç tutmak çok sevap, çok büyük kazançtır. Mânevî bakımdan sevap kazanmasına vesiledir. Ama hacı efendilerin tutması mekruhtur.

---

c.II, s.99, no:2563; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2970; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.381, no:864; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.65, no:1813; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.466, no:964; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.399, no:6862; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXVII, s.191; Ka'b ibn-i Âsım el-Eş'arî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.532, no:1665; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, no:317, no:3548; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.374, no:13387; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.59, no:7961; Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2968; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.380, no:5156; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LV, s.412; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.187, no:11447; Ukaylî, *Duafâ*, c.VI, s.370, no:1490; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.373, no:5597; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.72, no:3858; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.I, s.269, no:862; Ebû Berze el-Eslemî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.442, no:2224; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.99, no:2564; Saîd ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

Tahàvî, *Şerhü'l-Maànî*, c.II, s.63, no:2973; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.251, no:2190; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.503, no:23844; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.306, no:19492.

“—Niye öyle?”

Hacı efendilerin Arafat’ta işleri müşkil, zor. Sabahleyin Mina’dan kalkacaklar Arafat’a gidecekler, Arafat’ta tazarru ve niyaz ile akşama kadar ibadet ve taat eyleyecekler, akşamüstü dönecekler, Müzdelife’de geceleyecekler. İşleri zor.

“—Ben dayanabilirim, tutarım.”

Tutamazsın. Tutarsan da güneş çarpar, sıcak çarpar bayılırsın, yanındakilere yük olursun.

Ulemâmız mekruh demiş. Ulemâmıza itimad et!

Her şeyi hikmetle yap!

“—Hikmet ne demek?”

Bir şeyi yerli yerince yapmak.

“—Hikmetli konuşma ne demek?”

Yerine uygun konuşmak.

Konuşmamak gerekiyorsa, konuşmak hikmet değildir. Susmak gereken yerde konuşmak olmaz, konuşulacak yerde de susmak olmaz. Her şeyin zamanını, yerini, usûlünü bilmek, yerli yerince yapmak lazım!

Onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri hakîmdir. *Azîzün hakîm*; izzet sahibidir, hikmet sahibidir, her şeyi yerli yerincedir. Kahrı da, lütfu da, ikramı da, imtihanı da güzeldir. Her şeyi güzeldir; yaşatması da, öldürmesi de güzeldir. Neylerse güzel eyler…

Haktan olacak işler
Boştur gam u teşvişler
Mevlâ görelim neyler;
Neylerse güzel eyler.

İşte hikmetli ulemâ hadîs-i şerîflere, âyet-i kerîmelere bakarak çıkarmışlardır; itimad edip uymak lazım!

“—Ben bunu yaparım.”

Yaparsın, yaparsın ama tecrübe edilmişi tecrübe eden hüsrandan kurtulamaz.

مَنْ جَرَّبَ الْمُجَرَّبْ ، حَلَّتْ بِهِ النَّدَامَةُ .

(*Men cerrebe'l-mücerreb, hallet bihi'n-nedâmeh*) "Tecrübe edilmişi tecrübeye kalkan, sonunda pişmanlığa uğrar."

Neden?

Bu bilinen, 40-50, 100 defa, bin defa tecrübe edilmiş bir şey.

"—Acaba bu elektrik teline elimi tutarsam ne olur?"

Tutma, doğru olmaz.

"—Bir tutayım hocam…"

Tutarsan çarpılırsın.

"—Ooo cereyan varmış!"

Gördün mü, çarpıldın işte…

Onun için fıkıh çok kıymetli bir ilimdir.

Fıkıh ne demek? Edille-i şer'iyyeden, yapılması gerekenden doğru olan şekli bulup çıkartmak.

Bir ayet vardır böyle, başka bir âyet vardır şöyle; birisi bu hududu, ötekisi öbür hududu çizer. Bir hadîs-i şerîf vardır, nâsihi mensuhu vardır, sebeb-i vürûdu vardır, hâssı âmmı vardır, çeşitli incelikleri, nükteleri vardır.

Onun için fıkıh en kıymetli ilimdir, en kıymetli ilim fıkıhtır.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[100]

---

[100] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.39, no:71; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.718, no:1037; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:221; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.900, no:1599; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.92, no:16883; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:224; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I,s.291, no:89; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.232, no:666; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.329, no:755; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.117, no:1436; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XIII, s.306, no:7381; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.240, no:31045; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.264, no:1702; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.132; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.148, no:257; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.156, no:412; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.225; no:346; Buhàrî, *Târih-i Kebîr*, c.II, s.219, no:2259; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVII, s.457; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.120; Ebû Avâne, *Müsned*, c.IV, s.506, no:7504; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.241, no:1461; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.406, no:832; Hz. Muaviye RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.28, no:2645; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.306, no:2791; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.85, no:225; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.323, no:10787; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.121; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.80, no:220; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.319, no:5424; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.II, s.76, no:810; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.403, no:20851; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.425, no:5839; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.400, no:439; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.312,

مَنْ أَرَادَ اللهُ بِهِ خَيْراً يُفَقِّهْهُ فِي الدِّينِ (طب. عن ابن مسعود)

(*Men erâda'llàhu bihî hayran yüfakkihhu fi'd-dîn*) "Allah bir kimsenin hayrını murad etti mi, onu dinde fakih kılar." Anlayışlı, sezgili, kavrayışlı ve edille-i şer'iyyeyi hakkıyla bilip anlayan ve ona uyan insan haline gelir.

Bilmeyen insan da "Bir şey yapıyorum." sanır, hata eder, yapıyorum sanır, hata eder.

Allah bizi ilim irfan sahibi eylesin, mahrum etmesin, ayırmasın...

d. İlmin Kaldırılması

Peygamber SAS Hazretleri, İmam Buhârî ve Müslim'in (*rahmetu'llahi aleyhimâ*) Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan rivayet ettiğine göre, şöyle buyurmuşlar:[101]

---

no:2368; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.224, no:345; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.248, no:1468; Ebû Hüreyre RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.151, no:8756; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.240, no:31047; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IV, s.107; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.I, s.174; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.322, no:3288; Hz. Ömer RA'dan.

Keşfü'l-Hafâ, c.II, s.1644, no:2647; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXII, s.17, no:24175-24178.

[101] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.50, no:100; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2058, no:2673; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.31, no:2652; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.20, no:52; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.162, no:6511; Dârimî, *Sünen*, c.I, s.89, no:239; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.432, no:4571; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.21, no:55; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.279, no:459; Bezzâr, *Müsned*, c.VI, s.401, no:2423; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VII, s.505, no:37590; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.252, no:1660; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.455, no:5907; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.181; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.264, no:581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.163, no:1107; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.15, no:26; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.459, no:2998; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.V, s.477, no:240; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.392, no:2677; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.95, no:172; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.131; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.312, no:2828; Hz. Aişe RA'dan.

إِنَّ اللهَ لاَ يَقْبِضُ الْعِلْمَ انْتِزَاعًا يَنْتَزِعُهُ مِنَ الْعِبَادِ ، وَلٰكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعُلَمَاءِ ، حَتَّى إِذَا لَمْ يُبْقِ عَالِمًا اتَّخَذَ النَّاسُ رُؤَسَاءَ جُهَّالاً ، فَسُئِلُوا فَأَفْتَوْا بِغَيْرِ عِلْمٍ ، فَضَلُّوا وَأَضَلُّوا (خ. م. ت. ه.

حم. ش. عن ابن عمرو ؛ والخطيب عن عائشة)

RE. 91/11 (*İnna'llàhe lâ yakbidu'l-ilme intizâan yenteziuhû mine'l-ibâdi, velâkin yakbidu'l-ilme bi-kabdi'l-ulemâi, hattâ izâ lem yubkı âlimen, ittehaze'n-nâsü rüesâe cühhâlen, fesuilû feeftev bi-gayri ilmin, fedallû ve edallû*)

(*İnna'llàhe teàlâ lâ yakbidu'l-ilme intizâan yenteziuhû mine'l-ibâd*) "Allah-u Teâlâ Hazretleri insanlara ilmi verdikten sonra kulların akıllarından, gönüllerinden ilmi çekip almaz. (*Ve lâkin yakbidu'l-ilme bi-kabdı'l-ulemâ'*) Fakat alimleri vefat ettirmek suretiyle, alimlerin ölmesi suretiyle ilmi insanların arasından alır."

(*Hattâ izâ lem yübkı àlimen*) "O evliyâ, mübarek alimler gidince, geriye cahil insanlar kalır. (*İttehaze'n-nâsü ruesâe cühhâlâ*) Onlar da, cahil insanları önder edinirler. (*Fesüilû*) İnsanlar dini öğrenmek için onlara soru sorarlar. (*Feeftev bi-gayri ilm*) Onlar da delilsiz, mesnedsiz, ilim olmadan, atarak, tahminen fetvâ verirler. (*Fedallû ve edallû*) Onlar hem kendileri dalâlete düşerler, hem de kendilerine soru soranları dalâlete düşürürler, saptırırlar."

Bu cahillerin baş olması, kendisine soru sorulan kimseler olması kıyametin alâmetlerindendir. Onların da kendi reyi ile Kur'an'a, hadîs-i şerîfe, fıkha dayanmayan şeyler söylemesi zararlara yol açar.

İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.223, no:1379; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.187, no:28981; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.472, no:980; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.VIII, s.135, no:6979.

Çok kıymetli bir hocaefendi[102] var, beraber haccettik. Hacdan sonra:

"—Ben Mısır'a uğrayacağım." dedi.

"—Uğra, yolun açık olsun. Sıhhatle afiyetle var gel!" dedik.

İstanbul'da, Ankara'da sonradan görüştük. Benden yaşlı, mübarek, meşhur bir insan. Dedi ki:

"—Es'ad hocam! Ben bu Mısırlıları anlayamadım. Bir şey soruyorum…"

Kendisi fıkıh alimi olduğu için kendi zihninde olan ince bir meseleyi gidip oradaki bir alime soruyor:

"—Şu hususa ne dersin?"

Kendisi biliyor ama bakalım o alim ona ne cevap verecek.

"—Şöyledir." deyip bir cevap veriyor hocam diyor.

"—Delilin nedir? Âyet mi, hadis mi, kavâid-i fıkhiyeden hangisine dayanıyorsun, ne sebeple bunu böyle söylüyorsun?" diyorum.

"—Sebep yok. Bu böyledir." diyor.

Olmaz. Böyle fıkıh, böyle fetva olmaz. Buna fetva değil atma derler.

"—Şunu yap caizdir."

Niye caizdir?

"—Bira caizdir." demiş.

Bira caiz olur mu? Allah. "Her sarhoşluk veren şey haramdır." demiş. İçtiği zaman sarhoş oluyor arabayı çarpıyor. Câiz olmaz.

O bakımdan alimlerin sözünü dinlemek lazım!

Bunları hep nereden açtık?

Peygamber Efendimiz'in kendisinin çok fasih olduğunu, bazen de başkalarının lügatleriyle şaka, latife olsun, hoş olsun diye konuştuğunu, seferde oruç tutmanın birr ü takvâ sayılmayacağını söyledik. Bu konu oradan açıldı. Demek ki Peygamber Efendimiz burada o lügati kullanmış.

Bu rivayet Hz. Âişe validemizden.

Burada bir başka şeyi daha söyleyeyim.

Üniversite'de okuduğumuz zaman hocamızdan duymuştuk.

---

[102] Mehmed Emin Er Hoca(1914-2013)

Emânât-ı Mukaddese dairesinde bir Kur'ân'ı Kerîm var. Bu Kur'ân-ı Kerîm çok kıymetli, çok eski bir nüsha…

"—Acaba kim tarafından yazılmış?" diye merak ediliyor.

Sonunda imza var; Hz. Ali RA tarafından yazılmış.

Emânât-ı Mukaddese dairesinde Hz. Ali RA tarafından yazılmış Kur'ân-ı Kerîm var.

Bizim Profesör İran'dan falan madalya almış bir kimse idi. İlim bakımdan bir hayli ileriydi.

"—O gerçekten Hz. Ali Efendimiz'in imzasını taşıyor..." derdi.

Çünkü ne demiş?

كتبه علي بن ابو طالب

(*Ketebehû aliyyü'bnü ebû tàlib*) demiş.

Bizim bugünkü gramer bilgisine göre Ebû Tàlib denmez, (*Aliyyü'bnü ebî tàlib*) denir, *İbn* kelimesinin muzafun ileyh'i olduğundan normal olarak *Ebî Tàlib* demesi lazım. Ama o zaman o

devirde böyle denilirdi.

Demek ki bugünün gramerine aykırı gibi görünen bu imza uydurma değil. O zaman kullanılan sahih şekli yazıldığından anlıyoruz ki doğru… Çünkü sahtekâr olsaydı, o zaman bugünün fıkhına göre uydurma yapmış olsaydı (*Aliyyu'bnü ebî tàlib*) diyecekti. (*Aliyyu'bnü ebû tàlib*) demesinden anlıyoruz ki sahte değil, hakiki…

İşte bunlar da bu ilmin incelikleri.

Mesela, iki nüsha arasında fark vardır. Bir eseri karıştırırsın, karşılaştırırsın, bu bir yerde buna uymadı, şu kelimesi farklı.

"—Hangi kelime doğru? Müellif bunu mu yazdı, acaba ötekisini mi yazdı?"

Hangisi nâdir ise, nâdir olanı yazmıştır. Nâdir olanı müstensih, kâtip bilmediğinden, nâdiri çok bilinen bir şeye çevirmiştir.

Meselâ diyorlar ki:

Derviş bağrı taş gerek
Gözü dolu yaş gerek.

Dervişin bağrı taş olur mu? Bir düşünsene: Taş, taş kalp, taş bağır… Dervişin bağrı taş olur mu, taş olursa gözü yaş olur mu?

Olmaz. Ya nedir?

Derviş bağrı baş gerek
Gözü dolu yaş gerek
Koyundan yavaş gerek.
Sen derviş olamazsın!

"—Hocam peki dervişin bağrı baş olur mu? Bu ne demek?"

Sen baş kelimesini bilmiyorsun da ondan yadırgadın. Öteki kâtip de baş kelimesini bilmiyordu, yadırgadı.

"—Derviş bağrı baş gerek" deyince;

"—Baş bağrının üstünde değil ensenin üstünde olur, bunu değiştireyim, olsa olsa bu taştır." dedi. Yanlış bir şeye değiştirdi.

Doğrusu hangisi: Baş…

"—Baş ne demek?"

Baş; Eski Türkçede yara demek. Baş'ın yara mânasına geldiğini bilmiyor, taşa çeviriyor. Derviş bağrı yaralı, gönlü kırık olacak,

gönlü yaralı, gözü yaşlı olacak demek istiyor.
Süleymani Çelebi de Mevlid'de diyor ki:

Bağrı başı hakkı için âşıkların;
Gözü yaşı hakkı için sâdıkların.

Ne demek?
"—Âşık olanların gönlünün yarası hürmetine…"
"—Neymiş onun yarası yâ Rabbi?"
Onun yarası aşkullah, muhabbetullah, Allah sevgisi…
İçinde bir dert var ki, başka dertlere benzemez. Gözü yaşlı… Allah sevgisinden, Allah korkusundan kalbi duygularla dolu, boynu bükük…
Bir başka şair de şöyle diyor:

Gece gündüz döne döne,
İstediğim Hak'tır benim!

İstediği, yandığı, yakıldığı Allah... Onun derdi başka bir dert; senin bildiğin dertlerden değil, mânevî bir dert… Daha doğrusu dert değil de nimet, büyük nimet… Çünkü Allah'ı sevmek; Allah'ın ancak yüksek kullarına verdiği bir şeydir.
Ne diyor Kur'an-ı Kerim'de:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ (المائدة: ٥٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû men yertedde minküm an dînihî*) [Ey iman edenler! Sizden kim dininden dönerse, (*fesevfe ye'ti'llâhu bi-kavmin*) bilsin ki Allah onların yerine öyle bir kavim getirir ki, (*yuhibbühüm ve yuhibbûnenû*) Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.] (Mâide, 5/54)
Siz dinden dönseniz bile, Allah öyle bir kavim getirecek ki bu din sahipsiz kalmaz, bu dine hizmet edecek insanlar hiç eksik olmaz. Kıyamete kadar iyi insanlar daima mevcut olur.

Sen dinden dönersen ne olur? Allah senden daha iyisini getirir, sen nereye gidersen git, dinden dönen kendisi zarar eder. Allah öyle bir kavim getirir ki, Allah onları sever, onlar da Allah'ı severler.

Allah bir kulu sevmeyince, kendisinin sevgisini onun gönlünde yakmaz, onun gönlünde o ateş, o ışık, o nur peydâ olmaz. İlk önce Allah kulu sevecek de, kul da Allah'ı sevme duygusunu tadacak. Afiyet olsun. Allah severse, o tadı dimağ hissetmeye başlayacak. Sevmeyince sevemez. Onun için kâfir tepinip duruyor. Allah tattırmıyor ki, açmamış ki kalbinin kilidini, vermemiş ki aşkını, hidayetini, ondan öyle yapıyor, tepinip duruyor.

O bakımdan Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi sevdiği kullarından eylesin... Sevgisini bize de ihsan eylesin, sevgisinden mahrum etmesin... Katı kalpten, ağlamayan gözden, duygusuz dimağdan Allah'a sığınırız.

Demek ki Peygamber Efendimiz hurmaya, süte *atyebân*, *iki atyeb* dermiş.

"—*Atyeb* ne demek, hocam?"

Atyeb, *tayyi*b kelimesinden ism-i tafdîl sigasıdır; “En tayyib, en güzel, en iyi, en hoş” demek…

(*Atyebân*) “En hoş iki gıda” demek. Peygamber Efendimiz öyle buyuruyor. Birisi hurma, birisi süt… Birisi tatlı, birisi şifalı, birisi insanın ilk gıdası… Hatta hurma, ilk defa doğduğu zaman onunla başlasın diye ağızda çiğneyip bebeklere verilir. Öteki de anne gıdası, midesinin ilk tanıştığı yiyecek. Süt ve hurma; ikisi de gayet kıymetli gıda…

Bunu Peygamber Efendimizin sevdiği de anlaşılıyor. Peygamber Efendimiz sütü de hurmayı da severdi, onları da böyle “*Atyeb*, en güzel, en *tayyib*, en hoş, en sevimli…” diye methetmiş.

Atyeb kelimesinin müennesi de *tûbâ* gelir. *Tûbâ* kelimesini duyuyorsunuz, kızlara isim koyuyorlar, *tûbâ* cennette bir ağaç… Tûbâ Kur’an Kursu ve sâire...

“—Ne demek?”

Atyeb kelimesinin müennesi. *Tûbâ*, müennes kelimeler için kullanılır, “En güzel, en güzel şey!” demek. *Tûbâ* ve *atyeb* ikisi aynı manaya; birisi müzekker, birisi müennes…

Demek ki Peygamber Efendimiz hurmayı ve sütü severmiş. Hakikaten de sevilecek iki gıdadır ve hakikaten insan bunları yediği zaman her bakımdan beslenmiş oluyor. Çocuğun uzun zaman gıdası süt oluyor da kemikleri de, eti de gelişiyor, kilosu da artıyor, her şeyi iyi oluyor.

Hatta anne sütünün yerini hiçbir şey, hiçbir şekilde tutmuyor. Allah insana ne kabiliyet vermiş, annenin göğsüne ne hünerler vermiş ki, ilaçların sahip olmadığı meziyetleri sütün içine vermiş, o bebek o sütten alıyor ve vücudu gelişiyor.

Bir de İranlı bir şairin bir sözü aklıma geliverdi; süt, meme, bebek, içmek kelimelerinden… Diyor ki şair:

در قبضه سعی است کلید در روزی

شیر از کشش طفل ز پستان بدر آید

Der kabza sa’y est kilîd der rûzî
Şîr ez keşiş-i tıfl zi pistân beder âyed

Bu güzel bir şiirdir, mânâsı şu:

“—Rızkın anahtarı çalışmaktadır, çalışırsan Allah rızkını verir, anahtarı odur. Çalışacaksın, rızık kapısı açılacak, sen de rızıklara mazhar olacaksın. Senin vazifen sa’y ü gayret göstermek.”

Misal veriyor:

(*Şîr*) “Süt, (*ez kesiş-i tıfl*) çocuğun emmesiyle, (*zi pistan be der âyed*) memeden dışarı çıkar. “Süt bile küçük çocuğun ancak emmesiyle memeden çıkar.”

Küçücük, masum yavrucak, günahsız, pak… Fakat o bile ille bir çalışacak, bir emecek, dudaklarını bir çalıştıracak da süt ondan sonra gelecek.” diye güzel bir mânâ yakalamış, hoş bir mânâ söylemiş.

Bebek bile çalışmayınca, emmeyince, süt ağzına gelmiyorsa, öteki insanlar da çalışmayınca, mahrumiyetlere uğrarlar. Demek ki çalışsınlar, kimseye muhtaç olmasınlar, hatta helâlinden çok kazansınlar, başkalarına da yardım yapsınlar, hayır ve hasenat olsun, sevap kazansınlar. Ona teşvik için söylenmiş bir söz.

e. Kendisinin Güzel Kokmasını İsterdi

Hz. Aişe RA şöyle rivayet ediyor:[103]

كَانَ يَشْتَدُّ عَلَيْهِ أَنْ يُوجَدَ مِنْهُ الرِّيحِ (د. عن عائشة)

RE. 544/15 (*Kâne yeşteddü aleyhi en yûcede minhu’r-rîhu*) “Peygamber SAS Efendimiz kendisinden nâhoş bir koku duyulmasını hiç sevmezdi. Ona çok ağır gelirdi. Kendisinden hiç öyle bir koku gelmesini istemezdi.”

Bunun rivayeti şöyledir:

Bir yerde, hanımlarından birinin evinde bal şerbeti içmiş, öbür hanımın yanına gittiği zaman, oradakiler:

---

[103] Buhàrî, *Sahîh*, c.XXI, s.314, no:6457; Müslim, *Sahîh*, c.VII, s.430, no:2695; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.59, no:24361; Ebû Avâne, *Müsned*, c.III, s.159, no:4555; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VIII, s.367, no:4960; İbn-i Sa’d, *Tabakàt*, c.VIII, s.85; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.124, no:18302; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.211, no:7053.

"—Yâ Rasûlallah! Ağzın çok çirkin kokuyor." demişler.

Maksat öbür tarafla rekabet... Onun o tarafa gitmesini kıskandıklarından, oraya gitmesin diye soğutmak için aralarında Rasûlüllah'a "Ağzın kokuyor diyelim!" diye el birliği, söz birliği etmişler, ittifak eylemişler.

O tabi kötü kokudan hoşlanmazdı. Buyurmuş ki:

"—Ey ashabım! Benim karşıma dişleriniz sapsarı sararmış olarak, ağzınız kokar bir durumda gelmeyin. Misvaklanın, ağzınızı tertemiz yıkayın, çalkalayın. İnci gibi olsun, tertemiz olsun, hiç birikinti olmasın."

Çok sevdiği güzel şeylerden birisi güzel kokuydu. Efendimiz güzel kokuydu çok severdi, çok kullanırdı. Saçlarını güzel kokulardı, vücuduna güzel kokular sürerdi ve geçtiği yerlerden kokusu uzun zaman devam ederdi.

Zaten vücudu gül gibiydi, zaten vücudunun kendisinin kokusu güzellikte yeterdi ama güzel kokuyu hem namaza gelirken sürünülmesini, cumaya gelirken sürünülmesini tavsiye etmiştir hem de müslümanlara ne kadar güzeldir Peygamber SAS'in tavsiyeleri...

Meselâ buyurmuş ki:[104]

الْوُضُوءُ عَلَى الْوُضُوءِ ، نُورٌ عَلَى نُورٍ .

(*El-vudùü ale'l-vudùi, nûrun alâ nûrin*) "Abdest üzerine abdest almak, *nûrun alâ nûr*'dur; nur üzerine nurdur."

"—Abdestim var benim."

"—Olsun, bir daha alıver, ayaklarını bir daha gıcır gıcır yıkayıver. Belki terlemişsin, belki arkandaki insan o kokudan hoşlanmayacaktır."

Terlemişse çoraplarını papucunun içine bıraksın. Olsun, yalınayak kılmanın bir mahzuru yok! Kirli çorapla kılmaktan çıplak ayakla kılmak daha iyi. O temiz, ötekisi kokacak, kokusu sinecek, halıları da kirletecek.

Onun için, İslâm'da dişinin fırçalanması güzel, güzel kokular sürünmesi var. Abdest üzerine abdest almak güzel. En aşağı

---

[104] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.336, no:2898.

haftada bir cuma günü gusül abdesti almak, yıkanmak güzel. Koltuk altındaki kılları büyütmemek, kazıyıp orasını daima temiz tutmak lazım. Kasıklardaki kılları büyütmemek, kazıyıp temiz tutmak lazım. Tırnakları uzatmamak, kesmek, altına simsiyah bir şeyler girmemesi sağlamak lazım. Bıyıkları kısaltmak lazım, çünkü bıyıklar burnun altındadır.

Peygamber Efendimiz bıyıkları azaltır, sakalı uzatırdı. Biz şimdi her şeyi baş aşağı ters yapmaya alıştığımızdan bıyıkları uzatıyoruz, aşağı da sarkıtıyoruz; koç boynuzu gibi de böyle kıvıranlar oluyor, sakallar dümdüz. Sakalları kesiyorlar. Halbuki sakal uzayacaktı, yanlış anladın, yanlış dinledin. Sakal uzayacak, bıyık kısalacak. Peygamber Efendimiz derisi görülecek kadar kısaltırdı.

Onun için sakalları uzatmak sünnet, kesilmesi haram. Bıyıkları kısaltmak onun tavsiyesi; hepsi güzellik için, temizlik için. Buradaki kıllar büyük olursa yani burnundan fışkırmış bıyıklar!

"—Ne adam! Aferin, babayiğit!"

Hayır! Burundan akıntı var, burada kalır, bıyıkların mümkün olduğu kadar az olması lazım. Sakalın uzun olması iyi, kış günü insana atkı bile istetmez. Sakalı uzun oldu mu, el-hamdü lillah ne nezle olur, ne bademciği şişer, ne başka bir şey olur. Allah kudretten işte burasını yünlerle korumuş oluyor. Dinimizin her şeyi güzel; Efendimiz'in tavsiyesinin her türü güzel.

Efendimiz, kendisinden çirkin bir koku duyulmasını hiç sevmezdi. Düşünebiliyor musunuz ki, Peygamber Efendimiz terlemiş olsa da, birisi böyle hoşlanmasa ne olur?

Rasûlüllah'tan hoşlanmamak insanı felâkete düşürür. Peygamber Efendimiz de insanların o duruma düşmemesi için kendisi temizliği, nezâfeti çok teşvik etmiştir. Peygamber Efendimiz'de tepeden tırnağa güzellik, tepeden tırnağa mücessem nezâket, nezâfet, her şeyiyle...

Ya bizler?

Biz de onun ümmetiyiz, bizim de öyle olmamız lazım. Bizim de her şeyimiz temiz, her şeyimiz güzel olmalı; traşlı, taralı olmalı; misvaklı, dişler fırçalanmış olmalı; tırnaklar kesilmiş olmalı, elbise yamalı olsa bile temiz olmalı, ayakkabılar çamursuz olmalı,

çamurları şu şadırvanın kenarında elle silinmeli, tertemiz olmalı. Pabuçlar dışarıda kazınmalı, buraya çamur gelmemeli.

Temizliğin her çeşidine dikkat etmeliyiz. Maddi temizliğe, manevi temizliğe, kalp temizliğine, beden temizliğine, vücut temizliğine, her şeye dikkat etmeliyiz.

Efendimiz de böyleydi, o bizim en güzel örneğimizdir. Güzel kokular sürerdi.

Şimdi güzel kokuları erkekler sürmüyor, kadınlar sürüyor. Yanlış, o da ters. Kadınlar güzel koku sürmeyecek. Neden?

Kadınların dışarıdaki işi dikkati çekmemek ve beğenilmemek.

Bu zamane kadınlarının yaptığı yanlış; sürüyorlar, takıyorlar, ziynetlerini açıyorlar öyle çıkıyorlar.

Dün düğün salonunun önünden aşağıya doğru iniyoruz. Kadının birisi arabasını açıyor, üstüne kürk giymiş, ayakları mini eteğin minisinin minisi. Ta yukarıya kadar.

Kış günü, hava soğuk. Üşüdüysen, üstüne kürk giydiysen bu aşağısı ne? Nasreddin Hoca'nın türbesi gibi, kapısı kilitli öbür tarafları açık. Aşağısı ne! Eğer üşümüyorsan yukarıdaki kürk ne?

O kürk gösteriş için, o günah; aşağısı gösteriş için, o da günah. Her şeyi ters!

"—Kadın dışarıda kokuyu sürünmeyecek..."

Neden? Kadın dışarıda ziynetlerini saklamakla vazifeli. Kendini beğendirmek esas değil, ziynetlerini saklamak vazifesi.

Şimdi iş tersine dönmüş, kadınlar sürünüyor, erkekler sürünmüyor.

Her zaman yeri geldikçe söylüyorum. Seneler önce, eski bir hadise, Tıp fakültesinde profesörün birisi derse girmiş,

"—Uffff! Kim süründü bu kokuyu?" demiş.

O zaman Arap talebeler vardı, burada tıbbiyede okurlardı. Bir tanesi kalkmış:

"—Ben sürdüm efendim." demiş.

Kah kah kah gülmüş.

"—Kadın mısın sen o kadar sürdün?"

"—Yok, kadın değilim…"

İslâm'da güzel kokuyu erkekler sürünür. Kadınlar evinde sürünür, dışarıda sürünmez. Dışarıya çıkınca, koku olursa günaha

girer; başkası kokusunu duydukça, kadına günah yazılır, Allah'ın, meleklerin lanetine uğrar. Eve dönünceye kadar bütün mahlûkatın lânetine uğrar eve öyle döner.

Profesörün o işten haberi yok, kendisini doğru yolda, karşı taraftakini yanlış yolda sanıyor.

Efendimiz kendisinden kötü koku duyulmasından çok çekinirdi, bu ona çok ağır gelirdi. Onun için böyle bir şeye hiç fırsat vermezdi. Temizliğin her çeşidi, en iyi, en ileri derecede üzerinde görülebilen nümune bir kimseydi. Allah şefaatine erdirsin…

f. Açlıktan Karnına Taş Bağlardı

Ebû Hüreyre RA'nın bildirdiğine göre:[105]

كان يَشُدُّ صُلْبَهُ بِالْحَجَرِ مِنَ الْغَرْثِ (ابن سعد عن أبي هريرة)

RE. 555/16 (*Kâne yeşüddü sulbehû bi'l-haceri mine'l-garasi.*) "Peygamber SAS açlıktan karnına taş bağlardı."

Bu neden? Yassı kayalar sıcak olduğu için, o sıcaklık biraz karın ağrısını alsın, açlıklarını hissettirmesin diye karınlarına bastırıp bağlarlardı. Uzun açlıklar çekerlerdi. Ülkenin, o zaman hicaz diyarının imkanlarının az olması, metâın kervanlarla ölçülü ölçülü gelmesi, oranın mahsulünün bir parça hurma olması gibi sebeplerle kaynaklanıyor; bir…

İkincisi, Peygamber Efendimiz bir şey depo etmezdi. "İleride bu bana lazım olur." diye evini depo gibi kullanmazdı. Eline geleni tasadduk ederdi, yarına bırakmazdı. Çok gelse bile tasadduk ettiği için yanında bulunmazdı. Günlerce evinden ateş çıkmazdı, ocak yanmazdı, yemek pişmezdi; hurmayla, sütle idare ederdi. Onu da bulamazsa, "Oruca niyetliydim zaten" diye oruç tutardı.

Kendisine her türlü teklifler yapıldığı halde, Cebrail AS:

"—Yâ Rasûlallah! Dilersen, Allah-u Teàlâ Hazretleri sana şu etraftaki dağları altın yapacak." dediği halde;

"—Hayır, istemem. Bir gün tok olayım Rabbime şükredeyim, iki

---

[105] İbn-i Sa'd, *Tabakàtü'l-Kübrâ*, c.I, s.400; Ebû Hüreyre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.142, no:18415; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7054.

gün aç olayım, sabredeyim.” diye tevazuu kendisi seçmişti.

Hükümdar bir peygamber olma imkânına sahipti. Hz. Süleyman nasıl hem peygamberdi hem de hükümdardı. Kendisi dileseydi, öyle bir hükümdar, saltanatlı peygamber olabilecek idi. Kendisine teklif edildiği halde, o bir kul peygamber olmayı tercih etti. Biz sade vatandaş diyoruz ya… Mütevâzî, mahviyetkârâne, dervişâne, fakirâne bir hayat sürmeyi tercih etti; dünya metâına iltifat etmedi.

Bizim durumumuz ise yine ters, bizde de her şeyin en lüksünü, en güzelini almaya, yapmaya, giymeye, içmeye, yemeye yönelik bir temayül var.

Allah bize de zühd ü takvayı, o mahviyetkerâne, o fakirâne, dervişâne yaşam sevgisini sevdirsin, rızası yolunda yürümeyi nasib eylesin…

g. Namazda İşaret Ederdi

Enes ibn-i Mâlik RA şöyle rivayet ediyor:[106]

كَانَ يُشِيرُ فِي الصَّلاَةِ (حم. عن أنس)

RE. 555/17 (*Kâne yuşîru fî’s-salâti.*) “Peygamber SAS namazda işaret ederdi.”

Bunda, “Nasıl ima ve işaret ederdi?” diye ihtilaf edilmiştir. Dua ettiği zaman veyahut tahiyyatı okuduğu zaman (*Eşhedü en lâ ilâhe illa’llah*) derken parmağın kaldırılması olabilir. Namazda, duada böyle işaret ederdi manasına olur. Amel-i kesîr olmazsa namaz

---

[106] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.128, no:806; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.138, no:12430; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.42, no:1185; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.II, s.262, no:3231; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.84, no:3; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VI, s.42, no:2264; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.II, s.48, no:885; Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VI, s.266, no:3569; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.352, no:1162; Abdürrezzak, *Musannef*, c.II, s.258, no:3276; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdâd*, c.VI, s.293, no:3322; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.105, no:88; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.226, no:2171; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mizân*, c.V, s.36, no:122; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.II, s.84, no:3; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.57, no:17939; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.211, no:7056.

bozulmaz. Amel-i kesîr namaza münâfî çok iş yapıyor, o bizim Hanefi mezhebimizde namazı bozar.

Suudi Arabistan'a gidiyorsunuz, Suud gençleri bir başka mezhepten, başka bir terbiye almışlar. (*Allahu ekber*) deniyor, namaza duruluyor; gözlüğünü çıkartıyor, mendilini çıkartıyor, gözlüğünü siliyor, ondan sonra tekrar takıyor. Uzanıyor Kur'ân-ı Kerîm'i alıyor, sayfasını açıyor, tekrar bakıyor; gene eli bağlı, gene namazda, gene secde ediyor, gene kalkıyor, gene Kur'ân-ı Kerîm'i alıyor, sayfasını gene çeviriyor, koltuk altına koyuyor, gene rükuya varıyor.

"—Babam hayrola, ne tarafa gidiyorsun, ne oluyor?"

"—Zarar vermez." diyor.

Vermez olur mu? Amel-i kesîr, namaza münâfî bir sürü şey. Bizim mezhebimizde amel-i kesîr namazı ifsad eder.

Peygamber Efendimiz böyle (*Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*) derken Allahu a'lem işaret ediyordu. Belki de bu kendine mahsus bir işaret şekli olabilir ama amel-i kesîr olmayacak tarzda…

h. İçilecek Şeyi Üç Nefeste İçerdi

Nevfel ibn-i Muâviye RA'dan rivayet edilmiş:[107]

كَانَ يَشْرَبُ ثَلاَثَةَ أَنفَاسٍ يُسَمِّي اللهَ فِي أَوَّلِهِ وَيَحْمَدُ اللهَ فِي آخِرِهِ

(ابن السني عن نوفل بن معاوية)

RE. 555/18 (*Kâne yeşrebu selâsete enfâsin, yüsemmi'llâhe fî evvelihî, ve yahmedu'llàhe fî âhirihî.*)

(*Kâne yeşrebu selâsete enfâsin*) "Peygamber Efendimiz meşrubat içerken üç nefeste içerdi. (*Yüsemmi'llâhe fî evvelihî*) Birincisinde *Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm* diye besmele çekerdi. (*Ve yahmedu'llàhe fî âhirihî*) Sonuncusunda da *El-hamdü li'llâh* derdi."

---

[107] Şâşî, *Müsned*, c.II, s.123, no:545; Abdullah ibn-i Mes'ud Ra'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.113, no:18233; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7055.

Demek ki lıkır lıkır lıkır içmiyor, güp güp, her yutuşta midesine güldür güldür bir su yığını gitme tarzında değil; yavaş yavaş, süze süze içerdi. Lıkır kıkır, gümbür gümbür içmezdi, üç nefeste içerdi. İçtiği şeyi de ağzından uzaklaştırırdı ki içine nefes gitmesin diye.

Nefesi kabın içine vermek de mekruhtur. Besmele çeker başlardı, şöyle kenara çeker bir nefes alırdı, bir daha, bir daha, üç nefeste içerdi. Sonunda da *El-hamdü li'llâh* diye Allah'a hamd ederdi.

Muhterem kardeşlerim!

Su çok büyük bir nimettir. Memleketimiz Allah'ın çok ikramlarına mazhar olmuş memlekettir; şırıl şırıl sular akan pınarlar vardır. Ama Arabistan'da böyle şeyler yoktur. Başka diyarlarda bu kadar bolluk, bu kadar bereket, bu kadar imkân yoktur. Su Allah'ın büyük, çok büyük bir nimetidir.

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي جَعَلَ الْمَاءَ طَهُوراً ، وَجَعَلَ الْاِسْلاَمَ نُوراً

(*El-hamdü li'llâhi'llezî ceale'l-mâe tahûren, ve ceale'l-islâme nûrâ*) [Suyu temizleyici, İslâm'ı da nur kılan Allah'a hamd olsun!]

Su maddesi çok önemli bir maddedir. Biraz da üzerinde derin derin incelerse insan, çok da hikmetli bir maddedir. Çok hikmetleri, yaratılışında özellikleri vardır.

Bu ne biçim maddedir ki, güneşten ısınıyor, denizden buhar oluyor yukarı çıkıyor. Rüzgar bunu dağların tepesine doğru sürüyor, üfürüyor; dağların yukarısından şakır şakır, şakır şakır yağmur olarak aşağı dökülüyor. Hem havanın tozunu toprağını aşağı indiriyor havayı temizliyor, hem dağları temizliyor hem de o topraktan süzülüp toprağın altına gidiyor, pınarlardan öbür taraftan tekrar çıkıyor.

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (المؤمنون:١٤)

(*Fetebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn*) [Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.] (Mü'minûn, 23/14)

Ne güzel nizam koymuşun yâ Rabbi! Şu nizama bak! Eğer sen bu suyu şu yukarılardan dökmeseydin, 8 bin metre yükseklikteki, 4 bin metre yükseklikteki dağdaki insanlar ne yapacaktı? Su almaya deniz kenarına mı ineceklerdi?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ (الملك:٣٠)

(Kul eraeytüm in asbaha mâüküm gavren femen ye'tîküm bi-mâin maîn.) [De ki: Suyunuz çekiliverse, söyleyin bakalım, size kim bir akar su getirebilir?] (Mülk, 67/30)

Eğer pınarlardaki sular çekilse, insanlar suyu nereden bulacaktı? Kuyularda su kalmasaydı insanların hali nice olurdu?

Bir kere sistem hiç bize zahmet olmadan şıkır şıkır fabrika gibi çalışıyor. Biz gafiller, cahiller, biz bîgâneler hiç fark etmiyoruz. Ama Rabbimiz bize nerelerden nerelere yağmurlarla, rüzgarlarla, dağlarla, güneşle, denizlerle nasıl nasıl yaşamamızı

kolaylaştıracak imkânlar lütfetmiş. Hepsi bizim için büyük imkân...

Yağmur bir kesiliyor, topraklar bir çatlıyor, boynumuz bükülüyor.

“—Yâ Rabbi rahmetini istiyoruz.” diyoruz.

Dedelerimiz de nur içinde yatsınlar, ne mübarek insanlarmış. Yağmura ne demişler: “Rahmet” demişler.

“—Rahmet yağıyor.”

Ne güzel bir söz, ne güzel bir düşünce. Allah onlardan razı olsun... Şakır şakır yağdığı zaman, oh ne güzel; pınar suları da, göller de, nehirler de, bitkiler de besleniyor.

Muhterem kardeşlerim!

Bütün kimyevî maddelerin katı, sıvı, gaz hali vardır. Katı bir şeyi ısıtırsan erir, biraz daha ısıtırsan buhar olur, sıcaklığına göre uçar. Onun bir erime, bir buharlaşma derecesi vardır, o dereceye geldi mi hepsi değişir. Demiri ısıtırsan kıpkırmızı potaya akar, gördüğün zaman cehennemi hatırlarsın, aklın başından gider.

“—Allah Allah bu o benim dışarıda tanıdığım sert demir mi? Ateşi görünce su gibi olmuş akıyor!”

İşte böyle akar. Onun da bir erime derecesi var. Biraz daha hararet versen demir buhar olur havalara uçar. Sıcaklığını buldu mu buhar olup havalara uçar. Katı olan hali ağırdır, sıvı olan hali biraz daha hafiftir, gaz olan hali en hafiftir. Böylece ağır olan şey dibe çöker, hafif olan şey üstte kalır.

Fakat suyun böyle değildir. Suyun en ağır hali 4 derecede ikendir.

“—Allah Allah! Niye öteki maddeler başka türlü de bunda böyle bir terslik var?”

Terslik değil hikmet var… 4 derecede en ağırdır, hoop güm, en dibe gider. Ağır ya, derenin en dibine, gölün en dibine, denizin en dibine gider. Dört derecedeki su en ağır olduğundan en aşağıya gider. 4 derecede balıklar ölmez yaşar.

Sıfır derecede hafiftir, su donduğu zaman hoop yukarıya çıkar. Denizin, gölün, nehirin, suyun üstü buz tutar, aşağısı 4 derece balık yaşar, canlılar yaşar. Eğer bunun katısı, buz hali ağır olsaydı, bu yukarıda soğuk havayı görünce donunca dibe çökecekti. Donunca

dibe çökecekti, bir kış mevsiminde bütün denizler, göller, dereler, dibinden yukarısına kadar takır takır, takır takır buz olacaktı.

“—Olsun…”

Haa! Bu sene buz oldu mu, bütün balıklar buzun içinde öldü mü bir daha ki seneye sen hava alırsın. Bir daha ki seneye o çözülmez. Üstü biraz güneş görür, hafif ısınır, denizin dibi, gene biraz ayağını bastırsan oradan aşağısına gitmez buz kalır hayat sönerdi, hayat olmazdı. Dört derecedeyken suyun ağır olmasının hikmetini şimdi anladın mı? Rabbimiz ne kadar hikmetle yapmış.

Sularda, okyanuslarda hayat devam etsin, yeryüzünde hayat sönmesin diye Allah-u Teàlâ Hazretleri suyu öyle bir hikmetli madde olarak yaratmış ki buz hali de, sular hali de, sıvı hali de güzel, hepsi de insanlığın hizmetinde… Bulut olarak bile hizmetinde…

“—Ohhh! Çok güneş oldu, bir bulut gelse de rahatlasak.”

Hoop bir bulut geliyor.

Mûsâ AS’ın kavmi Mûsâ AS’a iman ettiler diye Firavun’dan

kaçtıkları zaman Sina çölünü geçecekler. Altta kızgın kum, üstte kızgın güneş; su yok, gıda yok, ikmal yok, bu adamlar buradan nasıl geçecekler? Oradan Allah nasıl geçirdi?

وَظَلَّلْنَا عَلَيْكُمُ الْغَمَامَ وَأَنْزَلْنَا عَلَيْكُمُ الْمَنَّ وَالسَّلْوٰى ، كُلُوا مِنْ

طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ (البقرة:٥٧)

(*Ve zallelnâ aleykümü'l-gamâme*) "Ve sizin üzerinize bulutu gölge yapmıştık. Sizi bulutla örterek gölgelendirmiştik. (*Ve enzelnâ aleykümü'l-menne ve's-selvâ*) Yiyeceklerin olmadığı sahrada, sizin üzerinize *men* ve *selvâ* denilen şeyleri, yâni kudret helvası ve bıldırcın ihsan etmiştik ve demiştik ki: (*Külû min tayyibâti mâ razeknâküm*) 'Size ihsan ettiğim, rızk olarak verdiğim nesnelerin hoşlarından, güzellerinden yiyiniz!' demiştik. Hatırlayın bunları!.." (Bakara, 2/57)

"—Ey Benî İsrâil! Benim size bahşettiğim nimetleri bir düşünseniz ya! Niye küfrân-ı nîmette bulunuyorsunuz, aklınızı başınıza alsanız ya! Hani biz size o çöllerde bulutlar göndermedik mi, sizi gölgelendirmedik mi; kudret helvasıyla bıldırcınları size gönderip de bıldırcın etiyle beslemedik mi?"

Denizlerden bıldırcınlar uçtu uçtu uçtu; oraya gelince sapır sapır, sapır sapır düşüp bunların yakınlarında toplandı, bıldırcın etiyle beslendiler. Kudret helvası denilen mantar yediler, gölgenin altında bıldırcın eti yediler; yanlarında ulü'l-azm peygamberlerden Musa AS var, çölü geçtiler.

Allah'ın hikmetlerine bak! Bulutu da, bulutun yağmur olup yağışı da, deresi de, gölü de, denizi de, pınarı da, içmesi de güzel, her şeyi güzel…

فَتَبَارَكَ اللّٰهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ (المؤمنون:١٤)

(*Fetebâreke'llàhu ahsenü'l-hàlikîn*) [Yapıp yaratanların en güzeli olan Allah pek yücedir.] (Mü'minûn, 23/14)

Rabbimiz biz âciz nâçiz kullarına insan nesli olarak ne kadar

kıymet vermiş; kâinâtı hizmetimize tahsis etmiş, alemleri bize musahhar eylemiş. Biz ona gece gündüz ibadet edip kulluk etmemiz gerekirken, hiç bize verilen hediyelerden, ikramlardan haberimiz yok, insanlar boyuna günah peşinde…

Allah uyanmak nasib eylesin…

i. SAS Efendimiz'in Kadınlardan Bey'at Alması

Ma'kıl ibn-i Yesâr RA şöyle rivayet ediyor:[108]

كَانَ يُصَافِحُ النِّسَاءَ مِنْ تَحْتِ الثَّوْبِ (طس. عن معقل بن يسار)

RE. 555/19 (*Kâne yusâfihu'n-nisâe min tahti's-sevbi.*) "Peygamber SAS Efendimiz kadınlardan elbise üzerinden bey'at almıştır."

"—*Bey'at* nedir?"

İtaat sözü. Peygamber Efendimiz'e bağlılık ahdi, anlaşması…

Sahâbe-i kirâm Peygamber Efendimiz SAS'in yanına gelirlerdi, kendisinin elini tutup, musafaha edip, şöyle sımsıkı samimi bir tarzda:

"—Yâ Rasûlallah! Emrindeyiz, itaat edeceğiz, seni peygamber bildik, kabul ettik; öl dediğin yerde ölürüz, kal dediğin yerde kalırız, buyruğunu tutarız. Sen Allah'ın peygamberi olduğun için sana mutlak itaate söz veriyoruz." derlerdi.

Bey'at hakkında:

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللهَّ ، يَدُ اللهِّ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ، فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلٰى نَفْسِهِ ، وَ مَنْ أَوْفٰى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهُ اللهَّ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا (الفتح: ١٠)

---

[108] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.201, no:454; *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.179, no:2855; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VI, s.45, no:9871; Ma'kıl ibn-i Yesâr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.156, no:18501; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7057.

(*İnne'llezîne yübâyiùneke innemâ yübâyiùna'llàh... Yedu'llàhi fevka eydîhim... Ve men nekese ve innemâ yenküsü alâ nefsihî... Ve men evfâ bimâ àhede aleyhu'llàhe feseyü'tîhi ecran azîmâ.*) *Sadaka'llàhu'l-azîm.*

[Ey Rasûlüm, muhakkak ki sana bey'at edenler, gerçekte Allah-u Teâlâ'ya bey'at etmişlerdir. Allah'ın kuvvet ve yardımı bey'at edenlerin üstündedir. Şu halde kim bu bağı çözerse, kendi aleyhine çözmüş olur. Kim de Allah ile sözleştiği şeye vefa, onun hükmünü îfâ ederse, Allah da ona büyük bir ecir verecektir.] (Fetih, 48/10) buyrulmuştur.

Kim ahdine vefa gösterirse, ecr-i azîme nail olur, ahdini bozan da cezalara uğrar. Rasûlüllah'a asî olan, verdiği sözü tutmayan, sadâkat göstermeyen de cezalara çaptırılır, dünyası ahireti mahvolur. Cezası kabirde, dünyada başlar, ahirette felâketle sonuçlanır.

Kadınlar da Peygamber Efendimiz'e bey'at etmişlerdi:

يَاأَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعْنَكَ عَلَى أَنْ لاَ يُشْرِكْنَ بِاللهِ
شَيْئًا وَلاَ يَسْرِقْنَ وَلاَ يَزْنِينَ وَلاَ يَقْتُلْنَ أَوْلاَدَهُنَّ وَلاَ يَأْتِينَ بِبُهْتَانٍ
يَفْتَرِينَهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلاَ يَعْصِينَكَ فِي مَعْرُوفٍ ، فَبَايِعْهُنَّ
وَاسْتَغْفِرْ لَهُنَّ اللهَ ، إِنَّ اللهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ (الممتحنة:١٢)

(*Yâ eyyühe'n-nebiyyü izâ câeke'l-mü'minâtü yübâyi'neke alâ en lâ yüşrikne bi'llâhi şey'en ve lâ-yesrıkne velâ yeznîne velâ yaktülne evlâdehünne velâ ye'tîne bi-bühtânin yefterînehû beyne eydiyehinne ve ercülihinne velâ ya'sîneke fî ma'rûfin, febâyi'hünne ve'stağfir lehünne'llàh, ina'llàhe gafurun rahîm.*)

[Ey Peygamber! İnanmış kadınlar, Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleriyle ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, iyi işi işlemekte sana karşı gelmemek hususunda sana

bey'at etmeye geldikleri zaman, bey'atlarını kabul et ve onlar için Allah'tan mağfiret dile! Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.] (Mümtahine, 60/12)

Demek ki tüm müslümanların ve müminlerin Rasûlüllah'a bir bağlılığı var. Buna ne deniliyor?

"—Bey'at deniliyor."

Söz verip de bağlanma merasimine ne deniliyor?

"—*Mübâyea*, bey'atlaşmak deniliyor."

Bu bey'atlaşma Allah'a söz verme manasını taşıyor.

"—Peygamber Efendimiz kadınların elini tutar mıydı?"

"—Hayır, tutmazdı."

"—E hocam, şimdi biz kadınlarla tokalaşıyoruz."

"—Yanlış yapıyorsun, tokalaşmaman lazım!"

Peygamberimiz peygamber olduğu halde, kadınlar da müminler olduğu halde Peygamber Efendimiz onlarla tokalaşmadı. Ne yaptı?

"—Bey'atını elbisenin altından alırdı."

Şecere-i Rıdvan denilen ağacın altında yapılan Rıdvan Bey'atı'nda böyle yaptığı rivayet ediliyor. Başka rivayetlerde:

"—Bir su kabının içine eline koyardı, öbür tarafa da onlar elini sokarlardı."

Eller değmeden bey'at aldığına dair de bilgiler vardır.

Hasılı Peygamber Efendimiz SAS kadınların elini tutmamış, nikahlısı olmayan kadınların elini tutmayı uygun görmemiş. Kendisi peygamber olduğu, babadan aziz olduğu halde tutmamıştır. Kadınlarla el tutuşma yoktur.

"—Hocam bize nereden gelmiş, herkes el sıkışıyor?"

"—Merhaba, merhaba!"

Daha ilerisi var, öpüşüyorlar. Üniversitelerde, uçak meydanlarında, biraz sosyetik yerlerde filan görüyorum, merhaba diyorlar, ondan sonra da şapur şapur, yanak yanağa öpüşüyorlar. Kadın kadına değil, kadın erkekle karşılaştığı zaman gayet normal bir şeymiş gibi yapıyorlar.

"—Türkiye hocam burası!"

Daha acı bir şey söyleyeyim; Harem-i Şerif'te gördüm. Mübarek Kâbe şurada, Mısırlı adamlar, kadınlar, şöyle buradan geldiler birkaç kişi, öbür taraftan da birkaçı bu tarafa geliyor, şişman

şişman bir şeyler.

”—Ooo, *es-selamü aleyküm ve rahmetu'llàh!*”

“—*Ve aleyküm selâm, keyfe hâliküm*?

Bunlar bir aile anlaşılan, onlar bir aile... Kadınlar erkekler tokalaştılar, öpüştüler, koklaştılar, gayet tabii geliyor onlara…

Ne olmuş? Ümmet-i Muhammed'in ayağı kaymış; Ümmet-i Muhammed şaşırmış, Peygamber Efendimiz'in âdetlerini unutmuş, hıristiyan adetlerine bulaşmış, sevabı günahı ayıramaz bir şaşkınlık durumuna düşmüş.

“—Var mı kadının erkekle tutuşması?”

Yok…

“—Öpüşmesi?”

Hiç yok! Hiç olmayan şeyler. Tevbe estağfirullah, nereden çıktı?

“—Kalbini bozma!”

Bu kalp bozmak bozmamak meselesi değil. Biz bir şeyi yaparken, “Ayette, hadiste yeri var mı?” diye soruyoruz, fıkhın o konudaki ahkamına uymaya çalışıyoruz.

Borsadan hisse senedi almak satmak çok kârlı imiş. Kardeşlerim geliyorlar bana soruyorlar:

"—Borsa muameleleri caiz mi, değil mi?"

Caiz olması için hisse senedi alınan şirketin helâl ticaret yapması lazım, haram ticaret yaparsa caiz olmaz. Öteki türlü, ortak olmaktır, caizdir.

"—Demek ki haram ticaret yapıyorsa, içki satıyorsa, faiz yiyorsa, kullanıyorsa olmazmış. Pekiyi, vazgeçtim hocam!" diyor.

Çok kâr getirdiği halde, her şeyimizi Allah rızası için yaptığımızdan, Allah rızası için vazgeçiyor.

"—Kadınla erkeğin tokalaşması var mı?"

Yok!

"—Darılırlar, bizim akrabamız arasında beni topa tutarlar."

Güzel güzel, yumuşak yumuşak, tebessümle, sevgiyle anlatacaksın.

"—Yokmuş, hocamız öyle söyledi, kitaplar böyle yazıyormuş. Peygamber Efendimiz yapmamış, onun yapmadığı şeyleri ben nasıl yaparım?" diyeceksin.

Peygamber Efendimiz sahabeden birisine zekât memurlarını gönderdi, Allah'ın ayetlerini okutturdu, o da zekât vermekten imtina etti, tehlikeli duruma düştü, imanı gitti. Efendimiz ona darıldı. Çünkü zekât ayeti okundu, zekâtı vermedi, ona darıldı. O sonradan sonraya anladı hatasını ama, Rasûlüllah dargın gitti.

Sonra Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'e geldi dedi ki:

"—Ben sana zekâtı vereceğim!"

Ebû Bekr-i Sıddîk ne diyor biliyor musun?

"—Rasûlüllah'ın almadığı zekâtı ben senden nasıl alırım? Almam." dedi, almadı.

Sen para canlısı mı sanıyorsun? Almadı.

Halbuki aynı Ebû Bekr-i Sıddîk ile bazı kabileler pazarlık yapmaya kalkmışlardı:

"—Yâ emîre'l-mü'minîn! Biz namaz kılacağız, Ramazan'da oruç da tutacağız, tamam ama zekât vermek istemiyoruz, o ağır geliyor bize, vermeyeceğiz."

"—Rasûlüllah zamanında verdiğiniz zekâtı aynen vereceksiniz. Vermezseniz ordu sevk ederim, sizinle harp ederim!" dedi.

Çünkü dinden çıkmış oluyorlar.

"—Harp ederim." dedi.

O harp ederim diyeni Avrupalı olsa, dinsiz olsa, kâfir olsa, der ki:

"—Bak gördün mü para için harp ediyor, kendi kabilesinden, kendi kavminden insan, zekât vermiyorum deyince bak nasıl para için harp ediyor." sanır.

Ama başka bir şahıs geliyor, yalvarıyor önünde:

"—Hadi zekâtı vereceğim!"

"—Hayır." diyor.

"—Rasûlüllah'ın almadığı zekâtı ben senden nasıl alırım, almam." diyor.

Almaz. Onların her yaptığı şey Allah rızası için; sevmesi de kızması da öyle…

Rasûlüllah Efendimiz:

"—Ka'b ibn-i Mâlik el-Ensârî'ye kimse selâm vermeyecek, vermesin!" dedi.

Ka'b ibn-i Mâlik kabilenin eşrafından, büyük şâir.

"—*Es-selâmü aleyküm!*" diyordu.

Selâm verildi mi almak vazife. Rasûlüllah, "Almayın!" dedi, kimse selâmını almıyordu. İşte ittiba böyle olur, bey'at böyle olur. Çünkü "Almayın!" dedi.

Haber gönderdi:

"—Karısıyla beraber de aynı evde kalmasın, ayrılsın. Yatakları, odaları da ayrılsın."

Karısı da ayrıldı.

Neden? Allah'ın emri…

"—Bakalım Allah'ın emri nasıl gelecek?" diye 50 küsür gün, 52-53 gün öyle feleğini şaşırdı, gecesi gündüzü karma karış oldu.

Ne yapacağını bilemez duruma geldi de sonra hakkında ayet indi, Allah onun tevbesini kabul etti:

وَعَلَى الثَّلاَثَةِ الَّذِينَ خُلِّفُوا حَتَّى إِذَا ضَاقَتْ عَلَيْهِمُ الأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ

وَضَاقَتْ عَلَيْهِمْ أَنفُسُهُمْ ، وَظَنُّوا أَنْ لاَ مَلْجَأَ مِنَ اللهِ إِلاَّ إِلَيْهِ ، ثُمَّ تَابَ

عَلَيْهِمْ لِيَتُوبُوا إِنَّ اللّٰهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ (التوبة:١١٨)

(*Ve ale's-selâseti'llezîne hullifû*) [Ve seferden geri bırakılan üç kişinin de (tevbelerini kabul etti). (*Hattâ izâ dàkat aleyhimü'l-ardu bimâ rahubet*) Yeryüzü, genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, (ve *dàkat aleyhim enfüsühüm*) vicdanları kendilerini sıktıkça sıkmıştı. (*Ve zannû en lâ melcee mina'llàhi illâ ileyh*) Nihayet Allah'tan (onun azabından) yine Allah'a sığınmaktan başka çare olmadığını anlamışlardı. (*Sümme tâbe aleyhim li-yetûbû*) Sonra eski hallerine dönmeleri için Allah onların tevbesini kabul etti. (*İnna'llàhe hüve't-tevvâbü'r-rahîm*) Çünkü Allah tevbeyi çok kabul eden, pek esirgeyendir.] (Tevbe, 9/118) diye âyet indi de. o zaman herkes müjdeyle koştular:

"—Yâ Ka'b, yâ Ka'b müjdeler olsun sana!" diye koştular.

O zaman selâm da verdiler, selâm da aldılar. Karısıyla da buluştu, konuştu.

Bak ne kadar güzel! Yapma dediği zaman yapmıyor, yap dediği zaman yapıyor; al dediği zaman alıyor, alma dediği zaman almıyor. Onlar bizim büyüklerimiz, onlar sahabe, onlar evliyullahtan da üstün mertebede… Onun için biz de o duyguya sahip olmalıyız.

Allah ne dedi; başüstüne!

Allah neyi yasakladı; başüstüne!

Ama şöyle, ama böyle… Yok, kıvırttırma, gidişini bozma, yamultma. Eğri eğri yengeç gibi yan yan gitmeye başlama.

O bakımdan, Rasûlüllah Efendimiz madem ki kadınların elini tutmadı, sen de tutmayacaksın.

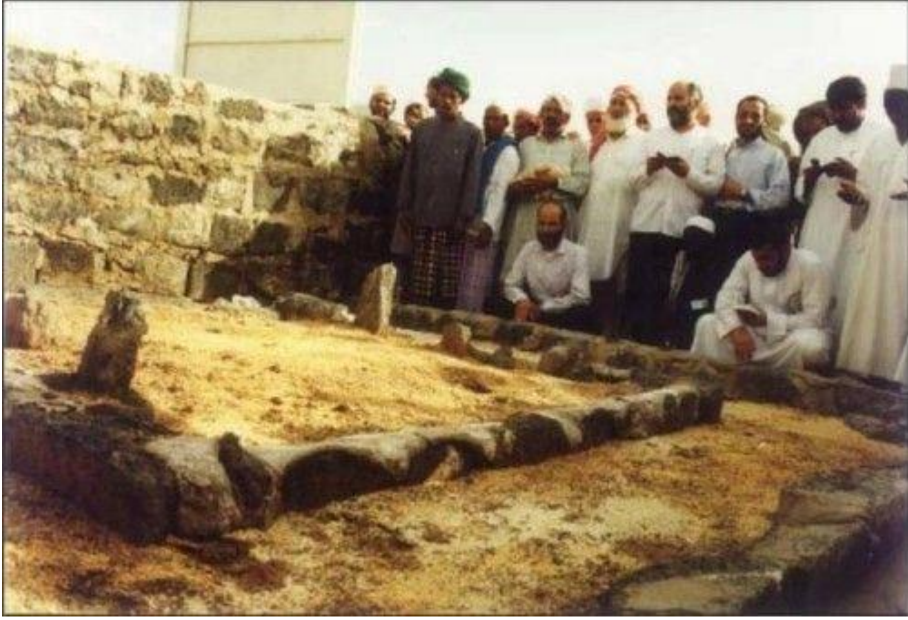
"—Efendim, şöyledir, böyledir…"

"—Hayır, tutamazsın!"

Peygamber Efendimiz bir keresinde kızı Fâtımatü'z-Zehrâ RA'nın yanına misafir gitmek istedi, peşine de birkaç sahabesi (*Rıdvânu'llàhi aleyhim ecmaîn*) takıldı. Fâtımatü'z-Zehrâ'nın hâne-i saadetine vardılar. Kim bilir ne kadarcık bir yerdi. Küçücük bir yerdi; kapısı yok, çerçevesi yok. Belki kapıda bir örtü var.

Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Yâ Fâtıma! Perdenin arka tarafına çekil, yanımda misafirler var."

Düşünebiliyor musunuz ki, ziyaret edilen Peygamber Efendimiz'in kızı, cennet hatunlarından mübarek Fâtımatü'z-Zehrâ… Hadîs-i şerîfle sabit, cennetlik olduğunu biliyoruz. Ziyaret eden iki cihanın güneşi, S*eyyidi'l-evveline ve'l-âhirîn, Rasûlü's-sakaleyn* Muhammed-i Mustafâ SAS... Onun yanındakiler de sahâbe-i kirâm…

Onlar hakkında buyrulmuş ki:[109]

أَصْحَابِي كَالنُّجُومِ ، بِأَيِّهِمْ اِقْتَدَيْتُمْ ، اِهْتَدَيْتُمْ (ق. والديلمي عن ابن عباس ؛ عبد بن حميد عن ابن عمر)

(*Ashàbî ke'n-nücûmi*) "Benim ashabım yıldızlar gibidir. (*Bi-eyyihim iktedeytüm, ihdeteytüm*) Onlardan hangisine iktidâ ederseniz, uyarsanız, hidayet bulursunuz."

Yıldızlar gibi olan, hangisine sarılsak doğru yolu

[109] İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.137, no:594; Câbir RA'dan. *Keşfü'l-Hafâ*, c.1, s.147, no:381; *Hulâsatü'l-Bedri'l-Münîr*, c.2, s.431, no: 2868.

bulabileceğimiz mübarek sahabesi… Bunlar arasında bir kötülük bahis konusu olabilir mi? Olmaz.

Peygamber Efendimiz ne dedi?

"—Yâ Fâtıma! Perdenin öbür tarafına, görülmeyecek tarafa geç, yanımda misafirler var."

Demek ki misafir geldiği zaman evde kadınların ayrı, erkeklerin ayrı oturması lazımmış.

"—Hocam şimdi haremlik, selâmlık mı yapacağız?!"

"—Allah'ın Rasûlünün uygulaması böyle..."

"—Benim kalbim temiz, o benim kardeşim sayılır!"

"—Ben senin kalbine kirli demedim."

Ama kirli olsa da temiz dememle temiz olmaz. Kirliyse de sen temiz demenle temiz olmaz. Kirliyse kirlidir; temiz mi kirli mi onu da sen anlayamazsın.

İçinde şeytan varsa kirlidir, kötü niyet varsa kirlidir.

Hiçbir şey olmasa şeytan kışkırtır, "Şunun bacağına bak." der, "Şunun boynuna bak." der, "Şunun koluna bak." der, gözü kayar. Onun için en iyisi tehlikeye yanaşmamaktır.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her halimizde, her işimizde Rasûlüllah'a tam uyanlardan eylesin…

Kendi aklımıza gittik mi, uymadık mı helâk oluruz, mahvoluruz. Dünyada ki her insan zaten kendi aklına gidiyor, başka yere mi gidiyor? Her insan kendi aklına gidiyor. Kendi akıllarına gittikleri için Hintliler öküze tapıyorlar.

Öküz mübarek hayvanmış, ziraat yapıyormuş.

"—O zaman gel bizim ziraat aletlerine tapın.!"

Öyle mantık, öyle saçma şey mi olur!

Herkesin bir mantığı var ama işe yaramaz. Turşu kur, al bir uçurumdan aşağıya yuvarlan!

Mantık, akıl, vahiy ile, Allah'ın verdiği nurla nurlanmışsa bir kıymeti var; aksi takdirde insanlara yalan yanlış şeyleri söyler.

Allah bizi akl-ı selîm sahibi etsin, hiss-i selîm sahibi etsin, dinde fakih eylesin…

j. Kedinin Artanı Olan Su İle Abdest Alırdı

Hz. Aişe Validemiz anlatıyor:[110]

كَانَ يُصْغِي لِلْهِرَّةِ الإِنَاءَ فَتَشْرَبُ، ثُمَّ يَتَوَضَّأُ بِفَضْلِهَا

(طس. حل. عن عائشة)

RE. 556/1 (*Kâne yusğî li'l-hirreti'l-inâe feteşrabü, sümme yetevaddau bi-fadlihâ.*)

"Kedi Peygamber Efendimiz'in yanına gelirmiş, o susuz tabii, bakıyor. Su içsin diye su kabını şöyle eğermiş, o oradan suyu içtikten sonra o kaptan gene abdest alırmış."

O manzara hoşuma gitti de... O kedi de ne mübarek kedi ki Rasûlüllah'ın elinden su içiyor. İşte Efendimiz'in hayvanlara şefkati, sevgisi, iltifatı, ona acıması… Bir sahne sergiliyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi de merhametli, sevgili, saygılı; Rasûlüllah Efendimiz'e en güzel tarzda uyan kimselerden eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

18. 02. 1990 – İskenderpaşa Camii

---

[110] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.55, no:7949; Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.I, s.160, no:90; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.70, no:21; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.242; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.308; Hz. Aişe RA'dan.

Abdürrezzak, *Musannef*, c.I, s.99, no:346; Ebû Katâde RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.40, no:17848; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.211, no:7058.

09. PEYGAMBER SAS'İN ORUÇLARI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَصُومُ عَاشُورَاءَ ، وَيَأْمُرُ بِهِ (حم. عن علي)

RE. 557/1 (*Kâne yesûmu âşûrâe, ve ye'muru bihî.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl…

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı dünyada ve ahirette üzerinize olsun… Rabbimiz iki cihanda aziz ve bahtiyar eylesin… Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin…

Peygamber Efendimiz SAS'in mübarek hadîs-i şerîflerini ve onun âdetleri, şemâili ve suretiyle ilgili rivayetleri okumaya devam ediyoruz.

Bu rivayetlerin okunmasına başlamadan önce, başta Peygamber SAS Efendimiz'e hediye olmak üzere, ona bağlılığımızın, ümmetliğimizin, ona olan sevgimizin, âcizâne, fakîrâne küçük bir nişânesi olmak üzere ve onun bütün âlinin, ashabının, etbâının ruhlarına, ve sâir enbiyâ ve mürselînin ervâhına; cümle evliyâullahın ruhlarına, hâsseten Peygamber Efendimiz'den sonra bu ümmetin irşadıyla, talim ve terbiyesiyle meşgul olan sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin ruhlarına;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar getiren, nakil ve rivayet eyleyen şahısların ruhlarına, okuduğumuz eseri yazmış olan Gümüşhânevî Ziyâeddîn Hocamız'ın ruhuna, kendisinden feyz aldığımız Muhammed Zahid Hocamız'ın ruhuna; ve bu beldede medfun bulunan enbiyânın, sahabenin, Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretlerinin, sâlihlerin, velîlerin ruhlarına hediye olmak üzere;

Uzaktan yakından buralara kadar gelmiş, bu derslere katılmakta olan siz kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye, cümlesinin kabirleri pürnûr, ruhları mesrûr, makamları a'lâ olsun diye;

Biz yaşayan müslümanlar da Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda, Peygamber Efendimiz'in izinde, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği razı olduğu şekilde ömrümüzü sürelim, Rabbimizin huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım diye bir Fâtiha, üç İhlâs-ı şerîf okuyup o büyüklerimize, o saydıklarımıza hediye edip öyle başlayalım!

……………………………..

a. Aşûre Günü Oruç Tutardı

Okuduğumuz rivayetler, Râmûzü'l-ehâdîs kitabının sonuna Gümüşhaneli Hocamız'ın kaydetmiş olduğu şemâil ve âdât-ı seniyyeye dâir muhtelif rivayetleri toplayan bölümündedir. 557. sayfayı okuyoruz. Okuduğumuz rivayet sayfanın 1. rivayeti.

Hz. Ali RA ve KV Efendimiz'den nakledilmiş:[111]

كَانَ يَصُومُ عَاشُورَاءَ ، وَيَأْمُرُ بِهِ (حم. عن علي)

RE. 557/1 (*Kâne yesûmu âşûrâe, ve ye'muru bihî.*)

(*Kâne yesûmu âşûrâe*) "Peygamber SAS Efendimiz Aşure günü oruç tutardı, (*ve ye'muru bihî*) ve bunu kendisi tuttuğu gibi

---

[111] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.426, no:5107; Hz. Ali RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.268, no:1723; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.II, s.311, no:836; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.84, no:18077; *Câmiü'l-Ehàdîs,* c.XXXI, s.302, no:34267.

ümmetine emrederdi, ‘Siz de tutun.’ diye tavsiye ederdi.”

Peygamber Efendimiz’in nasıl sevaplı nafile oruçlar tuttuğuna dâir 5-6 rivayet burada peş peşe sıralanmış. Birincisi bu; Peygamber Efendimiz Aşure orucunu tutardı.

Aşûre ne demek?

Âşûrâ diye her hecesi uzun. *Âşûrâ’*, bir de sonunda hemzesi var. Muharrem’in onuncu gününe derler. On, Arapça *aşere*. *Âşûrâ’* da Muharrem’in onuncu günü özel, o günün ismi.

O gün eski peygamberlerin büyük iltifatlara, ikramlara mazhar olduğu, kurtulduğu, sevaplara erdiği, sıkıntılardan feraha çıktığı gün olarak peygamberlerin hepsinin hayatında mühim yeri olan bir gün, Muharrem ayının onuncu günü.

Bizim bir takvimimiz var, şu anda kullandığımız, “milâdî takvim” diyoruz. Büyüklerimizin kullandığı eski takvimden iki farkı var. Bir; bu kullandığımız takvim miladı başlangıç olarak ele alıyor, ecdadımızın kullandığı takvim Peygamber Efendimiz’in hicretini başlangıç alıyordu. İkisi arasında bir kere başlangıç farkı var.

İki; bizim bugün kullandığımız takvim bir yıl olarak güneşin yörüngesine, bir noktaya gelişine kadarki zamanı, 365 küsur günü esas alıyor. Dedelerimizin kullandığı, müslüman alimlerin kullandığı, ortaya koyduğu takvimde ay, kamer esas alınıyor, *kamerî* deniliyor. Bunda zaman birimi olarak ay esas alınmış. Dinimizin bütün emirleri; bayramlar, Ramazanlar, akşamlar, vakitler hep kamer takvimi esasına göredir. O bakımdan dinî takvimimiz olmuş oluyor. Her şeyimiz kamere göre hesaplamış oluyor.

Kamerî sistemde kamer, güneşin battığı yerde hilâl olarak ilk görüldüğü zaman o gün ayın biridir. Daha doğrusu ertesi gün artık ayın biri oluyor. Güneş batacak, akşam başlamış olacak. Akşamleyin gökyüzünde incecik hilâli gördün mü tamam, artık o akşam yeni ayın ilk gecesi olmuş oluyor, ertesi gün de ilk gündüzü olmuş oluyor. Böylece eski zamanda, şimdiki zaman göre bir fark daha oluyor. Eski zamanda yeni bir ay, yeni bir gün akşam namazında başlıyor.

“—Şimdi ne zaman başlar?”

Gecenin yarısında; 24 olacak, 00:00’da başlayacak.

“—Gecenin yarısında niye başlatıyorlar?”

Herkes tatilde olsun, uyumuş olsun, yani muamelât kolay olsun demişler, oraya atmışlar.

Ama eskiden güneş battı mı bir gün bitiyordu, yeni bir gün başlıyordu. Güneş battığı zaman da ufukta hilâl görülüyorsa yeni ay başladığı anlaşılıyordu. “Hilâl göründü, yeni ayın hilâli göründü.” deniliyordu.

Onun için Ramazan’da ve bayramda, -tabii Şevval’in girmesini yine hilâlden anlayacağız- hilâli gözlemek müslümanların bayağı mühim işlerinden biridir. Gidecekler, ufkun göründüğü bir yerde oturacaklar, akşam vakti güneşin battığı yeri dikkatli bir şekilde izleyecekler; “Tamam, hilâl göründü, yeni ay girdi!” diye birbirlerine müjdeleyecekler. Onun için her büyük şehirde, köyde, kasabada bir tepe, manzarası güzel, etrafa hâkim, güneşin battığı yeri çok iyi gören bir yer vardır, oraya “bakacak” derler.

“—İnsanlar bakacağa gidip de neye bakacak?”

Gidecek hilâle bakacak. Yeni ay doğuyor mu, doğmuş mu doğmamış diye onu inceleme yeri olmuş oluyor.

Sistem tamamen farklı iki sistem.

Bizim dedelerimizin kullandığı dinî ibadetlerin bağlı olduğu sisteme “hicrî takvim” deniliyor; çünkü hicret başlangıç olduğundan o isim verilmiş. 622 milâdî yılında Peygamber Efendimiz Mekke-i Mükerreme’den Medine-i Müneverre’ye hicret etti. İslâm’ın tarihinde önemli bir dönüm noktası diye oradan sıfır noktayı almışlar. “Hicretten şu kadar sene sonra, hicretten bu sene kadar önce” diye her şeyi ona kıyaslamışlar. Müslümanların takvimi böyle gelmiş. Ondan sonra herkesin isterse evinde Diyanet takvimi olsun isterse olmasın, ister dağ başında olsun, ister saati olsun ister olmasın, ister tahsili olsun ister olmasın, gözü olduktan sonra, ufka bakabildikten sonra, yeni hilâli gördü mü yeni ay başlamıştır. On iki ay tamam oldu mu da kamerî bir sene tamam olmuştur, diye eski sistem böyle kullanılmış, böyle geçmiş.

Eski sistemin özelliği; mevsimler döner. Ramazan ayı bazen yaza gelir, bazen bahara gelir, bazen kışa gelir, bazen sonbahara gelir. İnsan senenin her ayında ömrü varsa oruç tutmuş olur. Kamerîde sistem böyle.

Milâdî takvimde ise her şey sabittir. Kış ille Ocak ayında, yaz ille Haziran Temmuz ayında, sonbahar şurada... Kazık gibi katı tutulmuş oluyor.

İşte insanların zamanları, tarif etmek için buldukları şeyler...

Muharrem ayı vardır. Muharrem ayı hicrî yılbaşı sayılmıştır. Hicretin yılbaşısı 1 Muharrem’de başlar. Biz şimdi bu esasa göre işleyen hicrî takvimin 1411. senesindeyiz.

Hangi aydayız? Şaban ayındayız. Ramazan’a az kaldı. Burnumuzda burcu burcu orucun kokusu tütmeye başladı, o mübarek ayın nurları üzerimize yağmaya başladı.

Muharrem ne zamandı?

Muharrem ayı 6 ay kadar önce geçti.

“—Muharrem ayının onuncu gününde Nuh AS tufandan kurtuldu, Musa AS Firavun’dan kurtuldu, şu peygamber şu feyze nâil oldu, şu peygamber bu lütfa erdi...” diye dinî bakımdan uğurlu, mübarek, hayırlı bir gün.

Oruç tutulmuş. Peygamber Efendimiz’in kendisi de Muharrem ayının 10’unda oruç tutardı, “Siz de tutun.” diye ümmetine de tavsiye ederdi.

Yalnız biz Allah'ın hak yolunun yolcuları olduğumuzdan Allah'ın gönderdiği bütün peygamberleri tanıyoruz. Bizde ayrı gayri yok. Bizim dinimizin en büyük özelliği, en yüksek güzelliği orada; biz her peygamberi tanıyoruz. Âdem AS, başımızın tacı, safiyullah, atamız, en büyük dedemiz. Nuh AS peygamberimiz. İbrahim AS peygamberimiz. Musa AS peygamberimiz. *Aleyhimü's-salâtu ve's-selam*. Hepsine salât u selâm olsun. Hepsi bizim saydığımız insanlar. Biz Allah'ın kullarıyız, Allah'ın gönderdiği her peygambere saygılıyız. Biz sağlam yoldayız.

"—Ya kâfirler?"

Onlar dertlerine yansınlar! Cayır cayır yansınlar hasretlerinden!

Biz hepsini kabul ediyoruz, kurtuluyoruz; onlar asıl kabul edilmesi gereken peygamberi kabul etmiyorlar da helâk oluyorlar! Dünyada da ahirette de helâk olacaklar. Yazıklar olsun! Ne büyük hata ediyorlar! Allah'ın sevdiği bir kimseye düşmanlık etmek kadar saçma bir şey olur mu?

Buyurmuş ki Peygamber SAS Efendimiz:[112]

إِنَّ اللهَ قَالَ: مَنْ عَادَى لِي وَلِيًّا ، فَقَدْ آذَنْتُهُ بِالْحَرْبِ

(خ . عن أبي هريرة)

(*İnna'llàhe kàle: Men a'dâ lî veliyyen fekad âzentühû bi'l-harb*)

İmam Buhàrî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Buyuruyor ki Peygamber Efendimiz:

(*İnna'llàhe kàle*) "Allah-u Teàlâ Hazretleri buyurur: (*Men a'dâ lî veliyyen fekad*) Benim evliyâmdan, dostlarımdan birisine kim düşmanlık yaparsa, onu üzecek düşmanca muameleyi kim yaparsa; (*fekad âzentühû bi'l-harb*) ben ona harb ilan ederim."

Evliyâsı nerede, enbiyâsına adamlar karşı geliyorlar! İflah olurlar mı? Mümkün değil!

Onun için ne mutlu ki müslümanız! *El-hamdü li'llâh* ki müslümanız! Hiç kimseyle bir düşmanlığımız yok, kalbimizde bir

---

[112] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.158, no:6021; Ebû Hüreyre RA'dan.

kin yok. Her peygamber başımızın tacı, hepsine rahatlıkla *aleyhi's-salâtu ve's-selâm* diyoruz.

Ya sen diyebiliyor musun?

"—Muhammed" dediğin zaman *aleyhi's-salâtu ve's-selâm* diyemiyorsun. Sen derdine yan, şaşkın adam! Dünyan da gidiyor, ahiretin de gidiyor! Zavallı!..

İslâm'ın ne kadar sağlam bir din, ne kadar güzel bir yol olduğunu gör.

Bizim büyüklerimiz nasıl eski peygamberlerin bayramını bayram etmişler, o günlerde feyz almışlar, o günlerde lütfa ermişler, o günlerde kurtulmuşlar diye nasıl o günde de sevinip oruç tutuyarlar, el-hamdü lillâh!

İslâm dünyada müslümanları birleştirecek yegâne sistemdir, başka şeyde birleşmez. Çünkü her peygamberi, her kitabı tanıyoruz, hepsine sevgimiz saygımız var.

"—Ötekiler?"

Ötekiler yamuk, bozuk, çürük, ezik, kırık dökük...

"—Neden?"

Tanımıyor. Asıl tanıması gerektiğini tanımıyor.

"—Bir insan hakiki bir Hristiyan olsa cennete girer mi?"

Girmez! Devir, Muhammed AS'ın devri! Devir, devr-i Muhammedî. Onun davulu çalıyor, onun kösü çalıyor, minberlerde onun hutbesi okunuyor. Devir onun devri. Onu tanımayan mahvolur!

"—Neden mahvolur?"

İki kısa hükümden dolayı, iki önermeden çıkan sonuçtan dolayı kâfir olur, mahvolur.

Bir; Peygamber Efendimiz bütün insanlara peygamber gönderildi mi? Gönderildi, âyetle sabit:

وَمَا اَرْسَلْنَاكَ اِلاَّ رَحْمَةً لِلْعَالَمِينَ (الأنبياء:١٠٧)

(*Ve mâ erselnâke illâ rahmeten li'l-àlemîn*) [Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik.] (Enbiyâ, 21/107)

Yine buyrulmuş ki:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلاَّ كَافَّةً لِلنَّاسِ بَشِيراً وَنَذِيراً (سبأ: ٢٨)

(*Ve mâ erselnâke illâ kâffeten li'n-nâsi beşîran ve nezîrâ*) [Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik.] (Sebe', 34/28)

Ayetlerle sabit ki, sadece Türk'e değil, sadece Kürt'e değil, sadece Arap'a değil, sadece Acem'e değil, sadece Hind'e değil, sadece Çin'e değil; tüm insanlara! Tüm insanlara değil; cinlere de peygamber gönderilmiş! İnsanlara ve cinlere peygamber gönderilmiş. Tamam mı?

"—Tamam efendim, ne diyeceksen devam et!"

Devam ediyorum:

"—Madem bütün insanlara peygamber gönderilmiş, Allah bir kavme bir peygamber gönderir de onlar o peygambere uymazlarsa kâfir olurlar mı, olmazlar mı?"

Olurlar. Bu da Kur'ân-ı Kerîm'le sabit.

O zaman yahudiler otursunlar ağlasınlar. Sabahtan akşama, akşamdan sabaha... Ağlama duvarı da var, Filistin'e gitsinler... Ama kendilerine ağlasınlar, mahvoldular diye ağlasınlar!

Hıristiyanlar da ağlasınlar! Papalığın yaldızları, altınları, gümüşleri onları kurtaramaz. Altından asâlar, sırmalı elbiseler, merasimler, şunlar bunlar, paralar, zenginlikler, çok uluslu şirketler; onların hiçbirisi onları kurtaramaz!

Neden?

Kendilerine gönderilmiş peygambere inanamadılar, o seviyeye gelemediler. İpe tutunamadılar. Çukurdan çıkamadılar. Yanacaklar, boğulacaklar, kahrolacaklar, mahvolup gidecekler!

Bu iki sebepten dolayı; Allah Peygamberimiz'i tüm insanlara gönderdiğinden, kendisine peygamber gönderilen bir kavim o peygambere inanmazsa kâfir olacağından, hepsi cehenneme gidecek. Peygamberimizin eteğine yapışmayan, izinden gitmeyen, onu peygamber tanımayan, onu sevmeyen cehenneme gidecek, maalesef. Keşke iman etseler... Cennet geniş. Bütün müslümanların hepsi cennete girer, isterlerse öteki insanlar da girecek kadar yer var.

Allah bir insanı yarattığı zaman adaletinden, lütfundan,

cömertliğinden hem cehennemde hem cennette yerini hazırlıyor, muhterem kardeşlerim. Eğer cehennemlik olursa kâfirlerin cennetteki yeri müslümanlara veriliyor. Yoksa onun da yeri var, ona da yer var. Bizim “Aman biraz izdiham olacak, gelmesinler buraya, yansınlar!” diye bir duygumuz yok. O da buyursun, o da gelsin, o da Allah’ın kulu olsun.

Keşke benim bağlandığım peygambere herkes bağlansa! Keşke benim okuduğum Kur’an’ı herkes okusa! Keşke benim ibadet ettiğim Rabbimin varlığını, birliğini, hikmetini, kudretini herkes anlasa da ona herkes güzel kulluk etse! Keşke her taraf gül gülistan bahar olsa! Keşke her yerde iyilik olsa; düşmanlık olmasa, zulüm olmasa, gadir olmasa, sömürü olmasa...

Biz onu istiyoruz. Ama başkaları o seviyede değiller. El-hamdü li’llâhi alâ ni’meti’l-İslâm!

Bizim vazifemiz insanlara bu gerçekleri anlatmak.

“—Ey yahudiler, ey hıristiyanlar! Siz sıradan insan değilsiniz; çünkü size Allah peygamber gönderdi. Peygamberlik nedir bilirsiniz. İbrahim AS var, İshak AS var, Ya’kup AS var. Çocuklarınıza adlarını koyuyorsunuz; Jacob diyorsunuz, Samuel diyorsunuz, Salomon diyorsunuz; Süleyman demek işte o, Yakup demek... Adlarını koyduğunuz o peygamberler...

Allah peygamber göndermiş, bir tane değil, bir tane daha, bir tane daha; her devirde peygamber göndermiş. İşte Hz. Muhammed-i Mustafâ da hâtemü’n-nebiyyîn, peygamberlerin sonuncusu; ona da uy, kurtul! Ne diye gelip gelip de tam kurtulacağın yerde kendini uçuruma atıyorsun? Kurtulsana mübarek! Niye kendini denize atıyorsun? Binsene kurtaracak olan gemiye, girsene içine! Girmiyor.

Onun için, Allah CC, onları ehl-i kitap diye ayırmış, onların biraz bu işleri anlayanlar olması dolayısıyla, diyor ki:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلاَّ

نَعْبُدَ إِلاَّ اللّٰهَ وَلاَ نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلاَ يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا

أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللّٰهِ (آل عمران:٦٤)

(*Kul yâ ehle'l-kitâbi teàlev ilâ kelimetin sevâin beynenâ ve beyneküm ellâ na'büde illa'llàh ve lâ nüşrike bihî şey'en ve lâ yettahize ba'dunâ ba'dan erbâben min dûni'llâh*) [Rasûlüm de ki: Ey ehl-i kitap! Sizinle bizim aramızda müşterek olan bir söze geliniz: Allah'tan başkasına tapmayalım. Ona hiçbir şeyi eş tutmayalım ve Allah'ı bırakıp da kimimiz kimimizi ilâhlaştırmasın.] (Âl-i İmran, 3/64)

Hz. İsa, Hz. Meryem'in oğlu; o da beşer, o da insan; o anası, o oğlu… Bu insan, sen bunu ne diye putlaştırıyorsun? Allah'ın peygamberini ne diye peygamberlik sıfatı ona yetip artarken başka bir sıfatla düşünüyorsun?

Yanlış! Çok büyük yanlışlık! Çok büyük hata, bilim dışı hata! Çağ dışı, akıl dışı bir düşünce! Ama yapıyorlar. Allah ıslah etsin!

Büyüklerimiz anlatmış, irşad etmişler, öğretmişler, söylemişler; birçok kimse müslüman olmuş. Balkanlar'da müslüman olmuş, Orta Asya'da müslüman olmuş, Hindistan'da müslüman olmuş. Şimdi Kanada'da, Amerika'da, Japonya'da müslüman olan var. Bahtiyarlar kurtulanlar...

Ne mutlu hidâyete erenlere!

İnat edip de, inadında kalıp da dünyalarını âhiretini mahvedenlere ne kadar yazık! Allah gerçekleri ayan beyan görmeyi nasib etsin…

Peygamber Efendimiz, Aşure günü eski ümmetlerin, eski peygamberlerin mutlu günleri olduğundan, onlar o gün oruç tuttuğu gibi biz de tutuyoruz, bize de tavsiye etmiş, kendisi de tutmuş.

Yalnız bütün bunlara rağmen Peygamber Efendimiz'in bize öğrettiği bir şey var, diyor ki:[113]

خَالِفُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارٰى

---

[113] İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.V, s.561, no:2186; Şeddad ibn-i Evs RA'dan.

(*Hàlifü'l-yehûde ve'n-nasârâ*) "Yahudilere ve nasrânîlere muhalefet edin! Onlara aykırı, onlar gibi olmayan bir şekilde davranın!" Yâni, "Yahudilere de benzemeyin, Hristiyanlara da benzemeyin!" diyor.

Bilin ki siz hak yoldasınız. Hak yolda olan bâtılda olana tâbi olmaz. Muhalefet edin, farklı olun. Onlar sadece Aşure günü mü, onuncu günü mü oruç tutuyorlar? Siz 9 ve 10 veya 10 ve 11 tutun, iki gün tutun, onlara benzemeyin. Evet o peygamber, bizim sevdiğimiz inandığımız peygamberlerdendir. Tamam, Aşure gününü kutlarız ama onlardan biraz farklı...

Efendimiz ibadette bile böyle bir farklılık düşünürken, birazcık farklı bir şekilde hareket etmeyi, "Tam onlara benzemeyin, siz müslümansınız, sizin hâliniz daha başka..." diye tavsiye ederken, şimdi bu Yirminci Yüzyıl'da gidip de tamamen onların dümen suyuna girersek, kuyruklarına tutunursak, yapışırsak, onlar gibi hareket edersek; örfümüzü, âdetimizi, yaşamımızı, âilevî münasebetlerimizi, düğünlerimizi, bayramlarımızı, giyimlerimizi

kuşamlarımızı onlara benzetirsek ne olur bizim hâlimiz?

"—Var mı İslâm'da açıklık saçıklık?"

Yok…

"—Var mı İslâm'da dekolte giyinmek?"

Yok…

"—Var mı kadınla erkeğin bu çirkin şeyleri?"

Yok…

"—Var mı erkeğin şöyle yapması, böyle yapması?"

Yok…

Biz müslümanız. İslâm özel, özge, yüksek bir hayat nizamıdır. Sen müslümanca yaşayacaksın; giyiminden kuşamına, sözünden sohbetine, gecenden gündüzüne kadar her şeyin senin İslâm'ca, imanca olması lazım! Frenkçe, gâvurca olmaması lazım! Batılı gibi olmaması lazım! Amerikanvâri, İngilizvâri olmaması lazım!

"—Neden?"

Çünkü sen müslümansın.

Sen hayatını nasıl tanzim edeceksin?

"—Rasûlullah nasıl hareket etmişse öyle hareket edeceğim. Kur'an nasıl buyurmuşsa öyle hareket edeceğim, ne demişse öyle yapacağım." demek zorundasın, müslümansan...

Kurtuluş yolu odur.

Sen öyle yapmıyorsun;

"—Amerikalı nasıl yaparsa öyle yapacağım."

Hadi gelsin eve yemek takımları, koltuk takımları, masa takımları, tuvalet takımları, bilmem neler, bilmem neler... Sen her şeyinle tamamen onlara benzedin.

Peygamber Efendimiz ibadette bile benzemiyor. İbadette bile ortaya bir fark koyuyor, "Onlara muhalefet edin!" diyor. Sen tıraşta, giyimde kuşamda, kalpte kalıpta, her şeyde ona benzersen olmaz.

b. Pazartesi ve Perşembe Günleri Oruç Tutardı

Ebû Hüreyre RA'dan:[114]

---

[114] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.276, no:1730; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.329, no.8343; Ebû Hüreyre RA'dan.

كَانَ يَصُومُ الاثْنَيْنَ وَالْخَمِيسَ (ه. عن أبي هريرة)

RE. 557/2 (*Kâne yesûmu'l-isneyne ve'l-hamîse.*) "Peygamber SAS Efendimiz sevap kazanmak için pazartesi perşembe günleri de oruç tutardı."

Sadece Ramazan'da oruç yokmuş demek ki, başka zamanlarda da oruç tutarmış. Ne zamanlar tutarmış? Her hafta pazartesi perşembe oruç tutarmış. Bu hususta sahih rivayetler var. Bazı rivayetlerde sebebini de bildiriyor. Diyor ki:[115]

تُعْرَضُ الْأَعْمَالُ يومَ الاثْنَيْنِ وَالْخَمِيسِ، فَأُحِبُّ أَنْ يُعْرَضَ عَمَلِي

وَأَنَا صَائِمٌ (ت. عن أبي هريرة)

RE. 253/2 (*Tu'radu'l-a'mâlü yevme'l-isneyni ve'l-hamîs*)

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.204, no:21829; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.293, no:8218; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.32, no:1750; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.148, no:2785; İbn-i Ebî Şeybe, *Müsned*, c.I, s.168, no:159; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.87, no:632; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.446, no:1545; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VIII, s.80; Hz. Üsâme ibn-i Zeyd RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.69, no:2327; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.287, no:26504; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.122, no:2676; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XII, s.466, no:7037; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.42, no:9319; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.204, no:353; Hz. Hafsa RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.66, no:2324; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.122, no:2673; Hz. Aişe RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.318, no:942; Ebû Râfî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.83, no:18073; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.198, no:6824.

[115] Tirmizî, *Sünen*, c.3, s.122, no:747; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.287; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.201, no:2358; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.201, no:21801; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.377, no:3820; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.121, no:2667; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.403, no:2617; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.18; Üsâmetü'bnü Zeyd RA'dan.

Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.249, no:986; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.8, s.564, no:24192; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXII, s.445, no:35531.

“Pazartesi ve perşembe günleri kulların amelleri Allah-u Teàlâ Hazretleri’ne arz olunur; (*feuhibbu en yu’rada amelî ve ene sàim*) ben de amellerimin oruçluyken arz edilmesini seviyorum da, ondan o günlerde oruç tutuyorum.”

“—Kulların şu amelleri var yâ Rabbi!” diye melekler o günlerde sunarlarmış.

Şimdi tabii burada bir şey var ki, Allah âyet-i kerimede:

وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ (الحديد : ٤)

(*Ve hüve meaküm eynemâ küntüm*) “Siz nerede olursanız olun, o sizinle beraberdir.” (Hadîd, 57/4)

Her yerde hâzır, nâzır, görüyor; daha meleklerin bildirmesine lüzum kalmadan kulun sevabını, işini biliyor. Her şeyi yaratan o, her şeyden haberdar olan o, her şeye kàdir olan o...

“—Niye pazartesi perşembe arz olunuyor?”

Allahu a’lem, pazartesiden perşembeye kadar, perşembeden pazartesiye kadar arada kul pişman olur da günahına tevbe ederse, silinecek de ondan, affolunacak. Allah, sanki bildiği halde, silinince yok muamelesi yapacak, kusuruna günahına bakmayacak. Tevbe etti çünkü, silindi diye bakmayacak. Arada tevbe, günahların bağışlanması için bir müddet…

“—Bir cenazenin başına müslümanlar toplaşırlar da; ‘Şehadet ederiz ki bu insan iyidir’ derlerse Allah onun hakkındaki bildiklerine, kendisine mâlum olan şeylere bakmaz, o kullarının şehadetini kabul eder, o kula öyle muamele eder.” buyuruluyor. “İyi” demişlerse, “İyi insan muamelesi yapayım.” diye Allah-u Teàlâ Hazretleri şehadetini kabul ediyor.

Buradan ne çıkıyor?

Tabii her sözden bir hüküm çıkıyor. Demek ki, insanın müslüman kardeşlerine hüsnü şehadette bulunması lazım, hüsnü zanda bulunması lazım. Bir de müslümanın, öteki kardeşlerine kendisini sevdirmesi lazım, dost edinmesi lazım. Hiç kimse dost olmamış, herkesin kalbini kırmış. Cenazesi geldiği zaman; “Aman! İllallah!” diyorlar.

Padişahlıklar zamanında bir adam yaşamış. Yükselmiş, mevki

makam sahibi olmuş, salâhiyet sahibi olmuş. Herkesin ensesinde boza pişirmiş; yapacağı zulmü yapmış, gadri yapmış... Ses de çıkartamamışlar. Padişahın yanında makbul, ayağının kaydırılması da zor. Ama belalı da bir adam, dediği dedik çaldığı düdük, borusunu da öttüren bir insan. Sabretmişler ama ahâlinin epeyce canları yanmış. Ondan sonra adam ölmüş de kurtulmuşlar, rahat nefes almışlar.

Şair hakkında şiir yazmış, diyor ki:[116]

Ne kendi eyledi rahat, ne halka verdi huzur;
Yıkıldı gitti cihandan, dayansın ehli kubur.

Defoldu gitti bu dünyadan, kabirdeki arkadaşları çeksin şimdi...

"—Kabirdeki arkadaşları nasıl çekecek?"

Burada azabı görecek, bağıracak; yanındaki kabirdeki onun bağırtısından, gürültüsünden, işkencesinden, sesinden müteezzî olacak, rahatsız olacak.

"—Kabirdekiler de yansın, dünyadakiler kurtuldu." diyor.

Böyle mi gitmek iyi; "Ah ne mübarek, ne iyiydi, ne hoştu, ne cömertti, ne tatlıydı, ne iyi kalpliydi! Bize ne kadar iyiliği dokunmuştu, ne hayırseverdi!" denmesi mi iyi?

Elbette insanların gönlünü almak, dost olmak, sevdirmek iyi. Zulmetmek iyi değil, iyilik yapmak iyi. Düşmanlık iyi değil, dostluk iyi…

Allah-u Teàlâ Hazretleri bu durumu anlayıp hayatını Allah yolunda, müslümanlara hizmet yolunda geçirmeye cümlemizi muvaffak eylesin…

Kabirlerin kitabelerini incelemek üzere çalışmalar yapmaya gitmiştik. Şöyle yazılmış:[117]

اَلدُّنْيَا سَاعَةٌ ، فَاجْعَلْهَا طَاعَةً !

(*Ed-dünya sâah, fec'alhâ tàah*) "Dünya bir saatçiktir, vakti çabucak geçiverir; sen o vakitte ibadetle taatle meşgul ol. Zamanını

---

[116] II. Mahmud devrinin zalim veziri Halet Efendi (1760-1822)

[117] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.312, no:1331.

boşa geçirme, sevap kazanarak geçirmeye çalış!" denmiş oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri nasib ederse nasip eder, bize de tevfîkini refîk eylesin... Ömrümüzü boş, gafil, cahil geçirmeyelim; ibadetle, hayrâtla, hasenâtla, insanların gönlünü yapmakla geçirelim. Vefat ettikten sonra da sevap kazanmamıza sebep olacak hayırlı eserler bırakarak âhirete göçelim.

"—Şu cami onun eseridir, Allah rahmet eylesin… Şu çeşme onun eseridir, Allah rahmet eylesin… Şu köprüyü o yaptırdı, Allah rahmet eylesin… Şu vakfı o kurdu, Allah rahmet eylesin..." diye insan arkasından sevap kazanma çarelerini önceden hazırlamalı.

Efendimiz, pazartesi perşembe günü kulların amelleri Rabbimizin huzuruna sunulduğu, götürüldüğü için buyurmuş ki:

"—Amellerin Rabbimin huzuruna sunulduğu zamanda oruçlu olmayı severim."

"—Kimin ameli bu?"

"—Falanca kulun ameli."

"—O kul nasıl?

"—Oruç tutuyor yâ Rabbi! Şu anda oruçta..."

"—Tamam..."

İyi bir durumda iken, Allah rızası için sabır hâlindeyken, oruç hâlindeyken, ibadet hâlindeyken sunuluyor. Kabulüne bir vesile olur; Allah'ın onu sevmesine, bağışlamasına vesile olur.

Neden?

إِنَّمَا يُوَفَّى الصَّابِرُونَ أَجْرَهُمْ بِغَيْرِ حِسَابٍ (الزمر:١٠)

(*İnnemâ yüveffe's-sàbirûne ecrahüm bi-gayri hisâb*) "Sabredenlerin mükâfatı hesâba gelmeyecek şekilde, fazla miktarda verilecek." (Zümer, 39/10) buyrulmuş.

Her iyilik yapan, ibadet taat eyleyen insanın sevabı bir ölçüye göre verilir de, sabredenlerin iyilikleri, ecirleri, mükâfatları hesaba sığmaz şekilde verilir; *bi-gayri hisâb*, yığınla, güldür güldür, çok verilir.

Onun için sabır güzel bir şeydir, oruç güzel bir ibadettir. Onun için Peygamber Efendimiz pazartesi perşembe oruç tutarmış.

c. Her Ayın Başında Üç Gün Oruç Tutardı

İbn-i Mes'ûd RA'dan Tirmizî Rh.A rivayet etmiş:[118]

كَان يَصُومُ مِنْ غُرَّةِ كُل شهرٍ ثلاثَة أَيَّامٍ وقَلَّمَا كَان يُفْطِرُ يومَ

الجُمُعَةِ (ت. عن ابن مسعود)

RE. 557/3 (*Kâne yesûmu min gurreti külli şehrin selâsete eyyâmin, ve kallemâ kâne yuftiru yevme'l-cumuati.*)

(*Kâne yesûmu min gurreti külli şehrin selâsete eyyâmin*) "Peygamber SAS Efendimiz, her ayın başında üç gün oruç tutardı. (*Ve kallemâ kâne yuftiru yevme'l-cumuati*) Bazen, çok nadir olarak cuma gününe rastlarsa terk ederdi, o zaman oruç tutmazdı."

Cuma günü müslümanın bayramı oluyor, o gün oruçlu geçirmemeyi tercih ederdi. Ama üç gün tutardı.

"—Niye üç gün tutardı?"

Çünkü genel bir kaide olarak İslâm'da Allah-u Teàlâ Hazretleri yapılan bir iyiliği, en aşağı on mislisiyle mükâfatlandırılıyor. Üç gün oruç tutarsa, bir ay oruç tutmuş olacak, o ayın tamamını oruçlu geçirmek için güzel bir düşünce...

Gurre, bir ayın başlangıcı, başı, evvelki üç günü demek olabilir. Bir de her arabî ayın 13-14-15'ine *Eyyâm-ı Biyz* derler, "Ak Günler, parıltılı nurlu günler" derler; çünkü geceleri mehtaplıdır. Gündüzleri de geceleri de mü'minler için hayırlı, uğurlu ve feyizlidir. O zamanlarda da, Arabî ayların 13, 14 ve15'inde Peygamber Efendimiz SAS üç gün oruç tutarmış.

Peygamber Efendimiz mehtaplı zamanda oruçlu olmaya dikkat edermiş.

d. Zilhicce'nin Dokuzunda Oruç Tutardı

---

[118] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.198, no:673; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.III, s.250, no:987; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.290; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.407, no:3645; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.294, no:1818; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.84, no:18078; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.212, no:7077.

Bu üçüncü rivayette:[119]

كَانَ يَصُومُ تِسْعَ ذِي الْحِجَّةِ ، و يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، و ثَلاَثَةَ أَيَّامٍ مِنْ كُلِّ شَهْرٍ ، أَوَّلَ اثْنَيْنِ مِنَ الشَّهْرِ وَالْخَمِيسَ ، وَالاَثْنَيْنَ مِنَ الْجُمُعَةِ الأَخْرَى

(حم. د. ن. عن حفصة)

RE. 557/4 (*Kâne yesûmu tis'a zilhicceti, ve yevme âşûrâe, ve selâsete eyyâmin min külli şehrin: Evvele'sneyni mine'ş-şehri ve'l-hamîse, ve'l-isneyni mine'l-cumuati'l-uhrâ*)

"Peygamber Efendimiz Zilhicce'nin 9'unda oruç tutardı." buyuruluyor.

"—Zilhicce'nin 9'u hangi zamandır?"

Zilhicce'nin 9'u, hacıların Arafat'a çıktığı gündür. Hacılar, oraya gitmiş olanlar, Zilhicce'nin 9'unda Mina'dan kalkarlar, Mina'da gecelemişlerdir, Arafat'a giderler. Boyun bükük, baş açık, yalın ayak o mübarek yerde Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne tazarru ve niyaz ederler. Çok muhteşem bir gün, çok mübarek bir gün, Allah'ın çok kullarını affettiği bir gün…

"—Hacca gidemeyenler ne yapacak?"

Onlar da buralarda oruç tutsunlar. Gidemeyenler de bulundukları yerlerde oruç tutsunlar. Çünkü çok sevaplı bir gün!

"—Madem çok sevaplıymış, hacılar da tutsun."

Yok, o kadar da uzun değil. Orada hacıların oruç tutması mekruh. Dinimiz hikmetli, güzel bir din. Her şeyin yeri zamanı var. Sen burada tutabilirsin çünkü zamanın müsaittir. Hacı orada güneşin alnında, çadırın içinde susuz aç durdu mu güneş vurur, yıkar yere, hastanelik olur, vazifelerini yapamaz. Onun için hacının o gün oruç tutması mekruhtur.

Ama hacı olmayanlar, durumu müsait olanlar tutacaklar. Tutarlarsa Zilhicce'nin 9'u Allah'ın rahmetinin cûşa geldiği

---

[119] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VI, s.418, no:2081; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.271, no:22388; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.284, no:8176; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.355, no:3754;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.84, no:18079; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.212, no:7078.

müstesna günlerdendir. Çok kulların affedildiği zamandır. Hatırınızda tutun; "Hacılar şu sırada şimdi Arafat'tadır, ben de oruca niyetleneyim." diye, cebinizdeki şahsî takviminize yazın, o gün oruçlu olmaya gayret edin.

Sonra, başka ne zaman tutarmış Peygamber Efendimiz?

(*Yevme âşûrâ'*) Aşure günü, Muharrem'in 10. günü oruç tutardı.

Sonra? (*Ve selâsete eyyâmin min külli şehrin*) "Her ayda üç gün oruç tutardı." Üç gün, on mislisiyle bir ay ettiğinden, bütün seneyi oruçlu tutma sevabı kazanayım diye demek ki öyle yaptığını seziyoruz.

Sonra? (*Evvele'sneyni mine'ş-şehri ve'l-hamîse*) "Her ayın ilk pazartesi ve perşembe günlerini de oruç tutardı."

(*Ve'l-isneyni mine'l-cumuati'l-uhrâ*) "Öteki cumadan sonra yine, pazartesi gününün orucunu tutardı." diye Hz. Hafsa RA böylece hangi günler oruç tuttuğuna dâir bilgi vermiş; Efendimiz'in zevcât-ı tâhirâtından, hâne-i saadetinden, özel hayatına ait bilgiye sahip büyüklerimizden birisi olduğu için.

e. Haftanın Değişik Günlerinde Oruç Tutardı

Oruçla ilgili sonuncu rivayet. Burada da Hz. Âişe Anamız RA rivayet ediyor, Tirmizî anlatmış:[120]

كَان يَصُومُ مِنَ الشَّهْرِ السَّبْتَ ، وَالأَحَدَ ، وَالاثْنَيْنِ ؛ وَمِنَ الشَّهْرِ
الآخَرِ الثُّلاثَاءَ ، وَالأَرْبِعَاءَ ، وَالخَمِيسَ (ت. عن عائشة)

RE. 557/5 (*Kâne yesûmu mine'ş-şehri es-sebte, ve'l-ehade, ve'l-isneyne; ve mine'ş-şehri'l-âhari's-sülesâe, ve'l-erbiâe, ve'l-hamîse.*)

"Peygamber Efendimiz her ayda cumartesi, pazar, pazartesi oruç tutardı. Öteki ayda da salı, çarşamba, perşembe tutardı."

Demin de dedik ya, "Cumadan salıya kadar tutardı." diye bir önceki rivayette vardı.

---

[120] Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.205, no:677; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.84, no:18080; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.212, no:7079.

Muhterem kardeşlerim!

Şunu sezinliyorum ki; Peygamber Efendimiz günleri kaydırmak suretiyle, haftanın her gününe bir oruç tutmak şerefini vermek istiyor. Ayın da günlerini kaydırmak suretiyle, bu ay bu vakitte, öteki ay öbür vakitte tutmak suretiyle her günün oruçlu geçmesini, o güne o şerefi, ibadet sevabını vermek suretiyle değerlendirmek istiyor. Bu hafta cumartesi, pazar, pazartesi tutmuş; öteki hafta pazartesi bitti, bu sefer salı, çarşamba, perşembe tutuyor, haftanın bütün günleri tutulmuş olsun diye. Böylece döndürüyor, hepsine hakkını veriyor. Gün boynunu büküp;

"—Yâ Rasûlallah, başka günlerde oruç tuttun, bende tutmadın." demesin diye adeta hepsini şereflendirmiş, değerlendirmiş oluyor.

Böyle şey olur mu? Olur.

"— Bir dağın üzerinde bir âbid, zahid kimse namaz kılsa..." diyor Peygamber Efendimiz, "O dağ, öteki dağlara, 'Bugün benim üzerimde Allah'ın bir sevgili kulu ibadet etti, haberiniz var mı?' diye iftihar eder." diyor.

Mekân ibadet eden kişiden iftihar eder. Zaman içinde ibadet

eden kimseden iftihar eder. İbadet eden kimse herkesin makbulu oluyor, herkesin el üstünde tuttuğu, sevdiği oluyor, sevgilisi oluyor. Allah'ın sevgilisi oluyor, Allah'ın mahlûkatının sevgilisi oluyor, zamanın sevgilisi oluyor, mekânın sevgilisi oluyor, dağların taşların sevdiği insan oluyor.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Bir insan ilim yoluna girerse gökteki varlıklar ona dua eder. Melekler, bilmediğimiz mahluklar, cinler ve saire dua ederler. Yerdeki mahluklar dua eder. Böcekler, çiçekler, ağaçlar, yapraklar...Hatta denizdeki balıklar dua eder." diyor.

Demek ki insan Allah yoluna girdi mi herkesin, her şeyin dostu oluyor. Herkes onu biliyor.

"—Bir insan abdestli yatarsa geceleyin, abdestli yattı uyudu, gökten melekler onun vücudunun ışıltısını görür." diyor Peygamber Efendimiz.

Abdestli uyudu ya...

"—Canım ne olacak, fosfor mu süründü bu adam, fosforlu boyayla mı boyandı?"

Mânevî bakımdan... Abdest aldı, abdest aldığı için nurlandı.

Gökteki melekler onu görürler, ta ne kadar mesafelerden başına toplaşırlar. "İzdiham ederler." diyor Peygamber Efendimiz. Nurlu diye bu, abdestli diye başına yığılıyorlar; bir yığılma, bir izdiham...

"—Ne var ya, ne oluyor? Çekilin, ben de göreyim! Ne varmış burada?" deriz.

Ne olacak; abdestli bir kul yatıyor orada, mışıl mışıl uyuyor, başında melekler...

Onun için ibadetli olmak lazım!

İbadet, insanın en büyük şerefidir. İbadette ve taatte olmak, en güzel haldir. Allah bizi daima ibadette taatte eylesin… Hayırda hasenâtta eylesin… Şerde, günahta etmesin…

Muhterem kardeşlerim!

Peygamber Efendimiz niye oruca bu kadar sarılmış? Niye oruç tutmuş, aç durmuş? Mutfağında yemek mi yokmuş? Zengin mi değilmiş?

Bir kere, Peygamber Efendimiz para biriktirseydi dünyanın en zengin insanlarından biri olurdu. Hazineler geliyordu, yığınla altın

geliyordu, hemen dağıtıyordu. Geleni bir günün gecesine bırakmıyordu, gece gelirse sabaha bırakmıyordu. Avuç avuç dağıtırdı. Herhangi bir şeyi evinde depo etmezdi; gelen yiyeceği de gelen parayı da dağıtırdı. Onun için, onun yaptıkları yokluktan değildi; ahlâkının güzelliğindendi ve bize örnek olsun diye idi.

Muhterem kardeşlerim!

Bir insanın arabası olabilir, atı olabilir, bineği olabilir ama binmeyip de yaya yürürse —camiye, cumaya giderken— attığı her adımdan dolayı büyük sevap alıyor. Arabası var ama yaya giderse sevabı çok oluyor. Haccı yaya yaparsa, her adımına 700 Mekke hasenesi veriliyor.

"—700 Mekke hasenesi ne demek?"

Mekke'de bir şey 100 bin misli sevaplı; bir iş başka yerlere göre 100 bin misli daha fazla sevaplı oluyor. Burada bir namaz kılsan, Mekke'de bir namaz kılsan; Mekke'deki namaz 100 bin misli oluyor. Orada adım atıyorsun, her adımına 700 Mekke hasenesi veriliyor. Başka yerlerinin hasenesine göre 100 bin misli olan bir hasene. 100 bin misli, 1 milyon, 70 milyon... Yaya haccettiği zaman, her adımına 70 milyon hasene kazanıyor. Şu coşkunluğa bak!

Allah-u Teàlâ Hazretleri o sevapları, o yolunda olmayı cümlemize nasib eylesin…

Peygamber Efendimiz bunları ibadet olsun diye yapıyordu. Aç duruyordu. Aç durmak ne yapar? Aç durmak mideyi boşaltır, nefsin gücünü kırar, kalbi nurlandırır, ruhu kuvvetlendirir.

İnsanın içinde kötülükleri yaptıran nefsi vardır, nefs-i emmâresi vardır.

إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلاَّ مَا رَحِمَ رَبِّي (يوسف:٥٣)

(*İnnen-nefse leemmâretün bis-sûi illâ mâ rahime rabbî.*) "[Rabbimin merhameti olmadıkça] insanın canı, nefsi insana kötülükleri çok emreder." (Yusuf, 12/53) buyrulmuştur.

Herkesin içinde nefsi vardır. Bu devirde bu zamâne insanının işi gücü; nefsi kuvvetlendirmek! Gelsin kebaplar, gitsin baklavalar, yesin, içsin, yatsın, gezsin, tozsun, istirahat etsin… Yazın denize

gitsin, halter kaldırsın, lobut çevirsin, jimnastik yapsın, pazusu kuvvetlensin… Sırf pirzola et yesin, yağsız et yesin, herkesten kuvvetli olsun, şampiyon olsun...

Ne yapıyoruz?

Hep nefsi güçlendirecek, kuvvetlendirecek şeyler.

Nefis de kuvvetlendi mi, ejderha gibi oldu mu, insanı avucunda oynatıyor, her şeyi yaptırtıyor; içki içtirtiyor, kavga ettirtiyor, zina ettirtiyor, her türlü günahı yaptırtıyor.

"—Bu nefsin zayıflaması neyle oluyor?"

Yemeği kesti mi nefis zayıflar. Aç kaldı mı nefis, günaha tâkati kalmaz.

"—Kalk!"

"—Benim dermanım yok, bana dokunma. Sen gideceksin git!"

"—Hadi gel!"

"—Yok, benim bugün hâlim yok."

"—Neden?"

Oruçlu, karnı aç. Dermanı olmaz.

Karnı doydu mu günahı gözlemeye başlar, şehveti ayağa kalkar, nefsi kabarır, günahlara kendisini tutamaz.

Onun için, Peygamber Efendimiz diyor ki:

"—Ey gençler! Evlenin. Size evlenmeyi tavsiye ederim. Evlenmeye mâlî bakımdan güç yetiremeyen, imkân bulamayan da oruç tutsun!"

"—Neden?"

"—O da insanın arzusunu keser ve nefsi dizginler." diyor.

İşte ondan dolayı Peygamber Efendimiz orucu tavsiye etmiş, kendisi sık sık oruç tutmuştur ve bize de tavsiye etmiştir.

Oruç sadece Ramazan'da değildir. Ramazan'daki oruç farz oruçtur. Herkes bir ay kampa girecek, nefsini yenmeyi öğrenecek. Bundan sonra da, Ramazan'ın dışında her ayda; Zilhicce'de, Şevval'de, Muharrem'de, Aşure'de oruç tutarak nefsini yenmeyi öğrenecek, nefsini zayıflatacak. Kalbi ışıldayacak.

İnsan yemek yemediği zaman, ikindiden sonra çekildi bir caminin köşesine; başını önüne eğip ne güzel tefekkürlere dalar, ne kadar sevap kazanır, ne güzel ibadetler yapar. Aç olduğu zaman...

Tok olduğu zaman;

“—Hocam feyz alamıyorum. Neden?”

Miden dopdolu, tıklım tıklım mideni doldurdun; kalp çalışmıyor. Tık tık atıyor da gönül çalışmıyor. Yani mâneviyat çalışmıyor, mâneviyat tıkanıyor.

Mâneviyat açlıkta çalışır. Mide boş olunca mâneviyat çalışır. Mide dolu olunca mide çalışır, mâneviyat söner. O bakımdan açlığa dikkat etmişler.

Biz de Şa’ban ayı içindeyiz. Şa’ban bitecek, Ramazan gelecek, bir ay oruç tutacağız.

Peygamber Efendimiz bu Şa’ban içinde de çok oruç tutardı. Geçtiğimiz Receb ayında da oruç tutmak hakkında çok tavsiyeleri var. Neden?

Kullar bu aylarda oruç tuta tuta, nefsi yenmeye yavaş yavaş kendilerini alıştırsınlar. Ramazan’a girdikleri zaman adamakıllı, günahları yapmayan, nefsine hâkim olabilen, ibadetleri yapabilen, melek gibi, evliyâ gibi insanlar olsunlar. Ramazan’ın feyzinden bereketinden istifa etsinler.

Ramazan’ın sonunda al sana pırıl pırıl, tornadan çıkmış,

yepyeni, salih, kâmil bir müslüman… Tevbe etmiş, Kur'an okumuş, namaz kılmış, oruç tutmuş, iyi insan olmuş... Artık bundan sonra da devam etti mi, Ramazan'da bir iyi insan kazanmış oluyor. Herkes iyi insan olabilir; Ramazan'da bu fırsat var, bu eğitim var.

Ama Ramazan bitti mi, millet sanıyor ki ibadet taat sadece Ramazan'da, ondan sonra kendisini koyuveriyor, salıveriyor. Salma, sıkı dur! Tutunduğun dalı bırakma, devam et, ibadet alışkanlığını sürdür! Bırakıverince tekrar günaha gidiyor, tekrar sigaraya başlıyor, tekrar arkadaşlara, kumara, içkiye derken Ramazan berbat oluyor.

Bir acı şey söyleyeyim size, hatırınızda çok iyi kalsın, muhterem kardeşlerim!

Eğer bir insan Ramazan'dan sonra Ramazan'daki hâlini koruyamamış ise, bozulmuşsa, dejenere olmuşsa tekrar, bu onun Ramazan'daki ibadetlerinin kabul olmadığının işaretidir, boşa gitti demek… Ramazan'daki ibadetleri Allah kabul etmemiş. Etseydi tesiri olacaktı. Tesiri olmadı; demek ki teravihi laubali kılmış, demek ki orucu gerçek mânasıyla tutmamış. Hem oruç tutmuş, hem gözüyle harama bakmış. Hem oruç tutmuş hem diliyle haramı söylemiş. Hem Ramazan'da ibadet yapıyorum sanmış hem de günahları devam ettirmiş de Allah Ramazan'dan sonra hâlinin devamını nasib etmedi. Demek ki Ramazan'da ibadetlerinin kabul olmamış olduğu buradan anlaşılıyor. Bunu Peygamber Efendimiz söylüyor.

Allah saklasın. Allah bizi Ramazan'daki hâlini koruyanlardan, Ramazan'dan sonra bozulmayanlardan eylesin. O, Ramazan ibadetinin kabul olduğunun alâmeti olmuş oluyor.

Bu beş tane hadîs-i şerîf ile Peygamber Efendimiz'in Ramazan'ın dışında da oruçlar tuttuğunun, çeşitli günlerde, çeşitli zamanlarda nasıl tuttuğunun rivayetlerini görmüş olduk. Oruç tutmanın sevabından bahsetmiş olduk, faydasını söylemiş olduk.

Allah bizi oruç ibadetinin feyzinden, bereketinden de azamî istifa edenlerden eylesin…

f. İki Tane Boynuzlu Koç Keserdi

Gelelim altıncı rivayete…

Buhârî, Müslim ve diğer kaynaklarda Enes RA'dan rivayet edilmiş:[121]

كَانَ يُضَحِّي بِكَبْشَيْنِ أَقْرَنَيْنِ أَمْلَحَيْنِ وَ كان يُسمِّي ويُكَبِّرُ

---

[121] Buhàrî, *Sahîh*, c.XVII, s.265, no:5138; Neseî, *Sünen*, c.XIII, s.412, no:4340; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IX, s.272, no:3111; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11978; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.333, no:7074; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.473, no:7321; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.62, no:7793; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.66, no:4505; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XIII, s.223, no:5901; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.IV, s.286, no2895; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.342, no:2974; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XX, s.202; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.287, no:18967; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.92, no:18116; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.212, no:7080.

(خ. حم. ق. ن. ه. عن أنس)

RE. 557/6 (*Kâne yudahhî bi-kebşeyni, akraneyni, emleceyni, ve kâne yüsemmî feyükebbiru.*)

(*Kâne yudahhî bi-kebşeyni*) Peygamber SAS Efendimiz iki tane koç kurban ederlerdi. (*Akraneyni*) Boynuzlu...” Boynuzlusunu seçerdi, koç olmasını tercih ederdi.

(*Emleceyni*) “Siyahlı beyazlı...” İzahta, (*Ey beyâduhû ekseru min sevâdihî*) “Tüylerinde beyazı daha çok olanı seçerdi.” demiş. Öyle kurban keserdi.

(*Kâne yüsemmî*) “*Bi'smi'llâh”* derdi Allah'ın adını anardı. (*Feyükebbiru*) Sonra tekbir getirirdi, “*Allahu ekber*!” derdi.” Yâni, “*Bi'smi'llâhi allahu ekber*” derdi. Kurban keserken böyle denir. *“Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm”* denmez, “*Bi'smi'llâhi allàhu ekber*” denir.

Bıçak keskin olacak, güzel olacak, hayvana ezâ, cefa verilmeyecek ve öylece Allah yolunda kurban edilecek.

Böyle iki tane kurban ederdi.

“—Acaba boynuzsuz olsa kabul olmaz mı?”

Olur.

“—Koç olmasa da koyun olsa kabul olmaz mı?”

Olur.

Bu, Efendimiz'in tercihlerini gösteriyor. Efdal olan boynuzlu olmasıdır. Malın iyi olması, güçlü kuvvetli olması, kıymetli olmasıdır. Çünkü;

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ (آل عمران:٩٢)

(*Len tenâlü'l-birre hattâ tünfikù mimmâ tuhibbûn*) “Sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda infak etmedikçe birr ü takva ehli, has müslümanlar derecesine ulaşamazsınız.” (Âl-i İmran, 3/92) buyruluyor.

Kişi sevdiğini Allah yolunda feda etmedikçe hakiki, has, güzel müslüman seviyesine çıkamaz. Allah yolunda sevdiğini, güzelini verebilecek.

“—Seç bakalım şu sürünün en güzel koyununu, getir bakalım!”

Allah yoluna para veriyor; sevabı 700 misli! Allah yoluna harcandı mı sevabı 700 misli. En iyisini seçecek.

Tabii benim gibi bazı cahiller bilmediğinden seçiyor. Ben gidiyorum sürünün içine, bir tane seçiyorum, bana boylu poslu gibi geliyor, "Tamam, bunu alıyorum!" diyorum.

Ankara'da iken kendi başıma tabii, etrafta başka kimse yok, bir kurban aldım, getirdim. Sonra, kendim boğazlıyorum da Peygamber Efendimiz kesmiş diye, zorlanıyorum ama kendim kesiyorum. Dersini yüzmek bir tecrübe işi, kasap çağırıyorum. Kasap şişman bir adam, ben "*Bi'smi'llâhi allahu ekber*" diyerek kestikten sonra, o tamamladı işi de sakin sakin, yumuşak yumuşak bana diyor ki:

"—Hocam bu kadar zayıf havyanı nereden aradın buldun?"

En zayıfını bulmuşum. İsteyerek değil de... Tüylü diye ben bir şey sandım ama seçmesini becerememişim.

"—Bu kadarı kolay bulunmaz, sen nereden buldun bu kadarını?" diyor.

Allah kabul etsin… İyisini, güzelini seçmek lazım. Çünkü o ibadet maksadıyla kesiliyor. Allah yoluna verilen paralar feda olsun…

Hacca gitmişsin, harca; ne harcarsan 700 misli sevabı fazla olacak. Burada harcadığına göre kat kat fazla sevap… Harca harcayabildiğin kadar hak yola; sevap kazan, gel.

Oraya ne diye gidiyorsun? Paraları biriktirmeye mi gidiyorsun? Hayır, Allah yolunda harcamaya gidiyorsun.

g. Ailesi İçin Bir Koyun Kurban Keserdi

Hàkim Abdullah ibn-i Hişâm RA'dan şöyle rivayet ediyor:[122]

---

[122] Buhàrî, *Sahîh*, c.XXII, s.153, no:6670; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.233, no:18075; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.516, no:5921; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.79, no:11208; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.IV, s.17, no:5963; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.681; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.255, no:5010; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIX, s.87, no:4391; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVI, s.249, no:3631; Abdullah ibn-i Hişâm RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.241, no:4085; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.92, no:18117; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.213, no:7081.

كَانَ يُضَحِّي بِالشَّاةِ الْوَاحِدَةِ عَنْ جَمِيعِ أَهْلِهِ

(ك. عن عبد الله بن هشام)

RE. 557/7 (*Kâne yudahhî bi'ş-şâti'l-vâhideti an cemîi ehlihî.*) "Peygamber SAS Efendimiz, bazen tüm ailesi adına bir kurban keserdi."

Bunlar imkânlarla ilgilidir; parayla pulla, mâlî imkânla ilgilidir. Kurban kendisine vacip olmayınca kesmez, olduğu zaman fazlasıyla yapar.

Peygamber Efendimiz vefatı senesinde 100 deveyi kurban etmiş. Kurban edilenleri dağıttırmış, hayır hasenât oluyor. 63 tanesini kendisi kesmiş, gerisini başkası kesmiş. Oradan 63 yaş yaşayacağı da seziliyor.

Her sene Ramazan'da Kur'ân-ı Kerîm'i Cebrail aleyhisselam ile bir defa okurmuş, mukabele edermiş, o sene iki defa mukabele etmişler. Oradan veda zamanı olduğu anlaşılıyor. Anlayan, sezen işaretlerden sezer, anlar.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi yolunda dâim, zikrinde kàim etsin… Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine uyanlardan eylesin… Sünnet-i seniyyesini icrâ eyleyip şehid sevabı kazananlardan eylesin… Rabbimiz bizi burada şöylece topladığı gibi, Peygamber Efendimiz'in Havz-ı Kevser'i başında da Peygamber Efendimiz'e kavuşturup toplasın... Livâü'l-Hamd'i altında haşr u cem' eylesin… Cennette, ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu olmayı cümlemize nasib ve müyesser eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

04. 03. 1990 – İskenderpaşa Camii

10. SÖZÜN ANLAŞILIR OLMASI

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn ve şefî'i'l-müznibîn ve üsvetine'l-haseneti muhammedini'l-mustafa'l-emîn, ve âlihî ve sabihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…
Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يُعِيدُ الْكَلِمَةَ ثَلاَثاً ، لِتُعْقَلَ عَنْهُ (ت. ك. عن أنس)

RE. 559/3 (*Kâne yuîdu'l-kelimete selâsen, li-tu'kale anhü*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev faàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'ne sonsuz hamd ü senâlar olsun... Bizi rahmet ayı Ramazan'a erdirdi, ibadetlerini yapmaya muvaffak eyledi. Bizi nice nice Ramazanlara âfiyetle, sıhhatle ulaştırsın… Rızasına vâsıl eylesin, rahmetine daldırsın, cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin…

Peygamber SAS Efendimiz'in hadîs-i şerîflerini Gümüşhanevî Ahmed Ziyâüddin Hocamız Rh.A'in yazmış olduğu *Râmûzü'l-Ehâdis* adlı kitabından takip ettik, takip ettik… Hadîs-i şerîf kitabının sonunda Peygamber Efendimiz'in SAS mübarek âdetlerini, itiyatlarını, hilye-i şerifini, şemailini ihtiva eden özel bölümü okuyoruz.

Her işimizi Rasûlüllah'a uydurmayı, böylece *fenâ fi'r-rasûl* makamına ermeyi, Rasûlüllah Efendimiz'in sevgisine, şefaatine ermeyi, cennette ona komşu olmayı nasip ve müyesser eylesin. Bizi cemâliyle müşerref eylesin.

Bu rivayetleri okuyup size izah etmemiz, şu mübarek Ramazan ayında, şu oruçlu ağzımızla tefeyyüz etmek, taallüm etmek içindir. Çünkü Rasûlüllah Efendimiz'in sözü bile yeter. Değil Rasûlüllah Efendimiz, salihlerden bir mübarek salih kulun anıldığı yere bile Allah'ın rahmeti iner! Nerede kaldı ki Rasûlüllah, Allah'ın en sevgili kulu ve eşref-i mahlûkat… Mahlûkatın en şeriflisi insan, insanların en şereflisi Muhammed-i Mustafâ SAS... Allah yolundan ayırmasın, sevgisini gönlümüze doldursun, sünnetine en güzel tarzda uydursun, ümmetine en güzel tarzda hizmet etmeyi nasib etsin. Maksat şefaatine ermek, maksat tefeyyüz eylemek, maksat Allah'ın rahmetine gark olmak; Allah maksadımıza ulaştırsın…

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün

sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………………………………………..

a. Söylediği Sözü Üç Defa Tekrar Ederdi

Mukaddimede okumuş olduğum rivayet 559. sayfanın 3. hadis-i şerifi… İmam Tirmizî ve Hàkim *Müstedrek*'inde kaydetmişler. Allah onların da ruhlarını şâd etsin, o mübarek alimlerin de şefaatlerine bizleri erdirsin… Onların da kabirleri pürnur olsun, cümle hadis râvîlerinin…

Bu rivayetlerin bize kadar gelmesinde emeği geçen herkesin ruhu şad olsun… Allah gayb hazinelerinden büyük lütuflarla, ikramlarla onları taltif eylesin… Bu sıhhatli kaynakları yazan, sahih rivayetleri toplayan kimselerin şefaatlerine bizleri erdirsin…

Enes RA rivayet eylemiş:[123]

كَانَ يُعِيدُ الْكَلِمَةَ ثَلاَثاً ، لِتُعْقَلَ عَنْهُ (ت. ك. عن أنس)

RE. 559/3 (*Kâne yuîdu'l-kelimete selâsen, li-tu'kale anhü*) "Peygamber SAS Hazretleri, söylediği sözü anlaşılsın diye bazen üç defa tekrar ederdi."

Muhterem kardeşlerim!

Allah'ın üzerimizde o kadar çok nimetleri var ki, olmayanlarda durumu görünce kıymetini anlıyoruz. Dilsiz olsak ne yaparız, konuşmak ne kadar güzel şey; akılsız olsak ne yaparız, divanelik ne kadar acı şey; sıhhatsiz olsak ne yaparız, hastalık ne kadar zor; kâfir olsak ne fena, ebedî hüsran, ebedî cehennemde cayır cayır

---

[123] Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.93, no:3573; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.304, no:7716; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.416, no:1548; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.146, no:18436; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.II, s.214, no;7114.

yanmak, ne kadar kötü; Allah saklasın… İman ne kadar güzel, Müslümanlık ne kadar kıymetli bir lütuf...

Allah'ın üzerimizde çok nimetleri var. Sevgili kardeşlerim! Bilin ki bu sonsuz sayısız nimetlerinden bir tanesi de konuşma nimetidir.

"—Hoppala! Hocaefendi Ramazan'da orucu tutmuş, herkesin bildiği şeyi bize nimet diye yutturmaya çalışıyor…"

Değil… Emin olun en büyük nimet! Allah başka mahlûklara vermemiş. Papağanlar biraz insan konuşması gibi konuşabiliyor diye gözümüzde büyütüyoruz. İnsanoğullarına baksana; sabahtan akşama kadar bülbül gibi konuşuyorlar. Ne kitaplar, ne ilimler, ne irfanlar, ne sözler, ne fikirler, ne buluşlar…

İnsanoğlu, demiri, metali havalarda uçuruyor, denizlerde yüzdürüyor, denizlerin altına gidiyor. Balıklar bizden illallah diyor, ormanlarda hayvanlar bizden illallah diyor:

"—Nedir bu insan denilen mahlûk, baş edemedik, boyu bizden küçük…" diyor.

Filleri, yırtıcı kaplanları, kafeslere koyuyoruz. Denizin içindeki koca koca balinaları, kuyruğunu bir tane vurduğu zaman yelkenliyi devirirmiş, gelsin de devirsin bakalım, deviremiyor! Allah bizi nelere sahip kılmış!

Ne sayesinde? Akıl nimeti sayesinde! Akıl nimetinin dışarıya uzantısı, dışarıda gözle görülen, kulakla duyulan tezahürü: Konuşma! Ne büyük nimet, ne büyük devlet, ne büyük saadet! İçinde bir duygular olacak, anlatamayacaksın; insan patlar, şişer şişer patlar. Elhamdülillah ki konuşma kabiliyeti vermiş, nutuk vermiş, bizi nutk-u beyân meziyetiyle öbür insanlardan ayırmış.

Eski felsefe kitaplarında yazar:

"—İnsan, konuşan hayvandır."

"—Estağfirullah, ağzını topla, nereden çıkmış Ramazan gününde konuşan hayvan!"

Arapça'da hayvan demek; canlı, hayat sahibi, zî-hayat demek. "İnsan, konuşan hayevandır." demek, "konuşma meziyetine sahip tek müşerref varlık" demek. Ötekilerde öyle meziyet yok!

"—Hocam, karıncalar da koklaşıyorlarmış, tokuşuyorlarmış…"

İşte o kadarcık! Birbirleriyle boynuzlarıyla selamlaşmadan geçmiyorlar! İbret al, müslüman ibret almasını bilir, karınca yuvasının önünde dur da ibret al, küçücük karıncadan âdâb-ı

muaşeret öğren: Yol arkadaşına karşıdan gelenle bir toslaşmadan, merhabalaşmadan geçmez. Yaz geliyor, yoldan geçerken hepsi birbirini öyle koklayacak. Öyle gidiyor, selamlaşıyor.

Sen niye selamlaşmazsın? O senin müslüman kardeşin; "*Es-selâmü aleyküm!*" de, Allah'ın selâmını mı esirgiyorsun?

"—Hocam, ya cennete girerse?.."

Sana yer kalmayacak diye mi korkuyorsun; al, sana da yer var, ona da yer var.

(*Es-selâmu aleyküm*) "Allah'ın selâmı, selâmetliği, dünyada, âhirette üzerine olsun... Allah seni Dâr-ı Selâm olan cennetine soksun, nimetine mazhar etsin... Türlü türlü nimetleriyle taltif eylesin..." diyorsun. Günaydın'a, merhaba'ya benzemez; selâm önemli bir şey!

"—Bak neler çıkıyor; insanın hatırına kim getiriyor?"

"—Allah getirtiyor."

"—Nereden geliyor?"

İnsanın akıl etme kabiliyeti var, aklı var. Allah akıldan daha eşref bir varlık yaratmamış. En şerefli şey, insanı şerefli kılan aklıdır; deli olsa kıymeti yok, kâfir, müşrik, cahil olsa kıymeti yok! Ancak akıllı olduğu zaman kıymeti var, çok büyük nimet! Milyarlarca, sayısız, Allah'ın ilmi kadar, malûmatı kadar, mahlûkatı kadar, hamd u senâlar olsun. Çok büyük bir nimet!

Konuşma; insanlar birbirleriyle anlaşsın diye çok güzel bir vasıtadır. Ben bir şey duyuyorum, hissediyorum, herhalde kalbim katıdır ama Ramazan diye oruç var, gözüm yaşarıyor, içim hassas. Neden?

İnsanın midesi boşaldı mı kalbi çalışmaya başlar da ondan; mide doldu mu kalp durur, mânevî gönül durur. Mide çalıştı mı nefis ortaya çıkar; mide aç oldu mu gönlü pırıl pırıl pırıldıyor, çalışmaya başlıyor. Ben bir şeyler duyuyorum, ağlamaklı oluyorum, size anlatıyorum; siz de anlıyorsunuz, siz de ağlamaklı oluyorsunuz. "Aman yâ Rabbi!.." diyorsunuz.

Ben bu duyguyu size nasıl ilettim?

Konuşma ile! O halde konuşma, müslümanın en büyük nimetlerinden biri, bunu öğrenelim.

Peygamberimiz'in en büyük mucizesi Kur'an; en büyük mucizesi, *Kur'ân-ı Mu'cizü'l-Beyân*, eşsiz emsalsiz ifadesi olan Kur'ân-ı Kerîm. Ne güzel okuyoruz, asırlardır dipdiri, tüm insanlığa ışık tutuyor, Ramazan'da sabah mukabele, öğle mukabele, yatsı hatimle namaz… Övünmek gibi olmasın ama bizim İskenderpaşa Camii ne güzel bir cami!

Bir Alman profesörümüz vardı; adını cümle cihan halkı, o meslekten olan herkes bilir. Edebiyat fakültesinde bir alman profesör vardı, öldü. Ben kendi kulağımla onun ağzından şöyle duydum:

"—Benim hocam Şâfiîydi, ben de Şâfiîyim." dedi.

Ama bunu neden dedi ne bilelim! İnşallah mü'min olmuştur da ondan demiştir. Burada Şâfiî mezhebinden olan bir kimseden oturmuş, ders görmüş. "Benim hocam Şâfiîydi, ben de Şâfiî mezhebim." demişti, oradan biliyoruz. Namaz filan kıldığı yoktu, oruç tuttuğu yoktu; yalnız laf arasında böyle bir söz söyledi.

Bir keresinde biz yanında Hristiyanlığa bir yüklendik.

Talebesiyiz, o da yaşlı, beli iki kat olmuş kurt gibi bir Alman. Güçlü kuvvetli, dünyaca meşhur, zengin, ilim sahibi, ilmi çok derin bir kimse. Hristiyanlığa bir yüklendik: "Üçleme olur mu, teslis olur mu, öyle bâtıl inanç olur mu? Allah'ın peygamberine öyle denir mi?.." dedik, biraz bocaladı. "Tabii olmaz böyle şey!" deyince hık mık, kıvırtmaya başladı. O da reddetti de bize hak verir sözler söyledi.

Bu meşhur kişinin çok kitapları var, ismini söylemiyorum, bizim edebiyat fakültemizde profesördü, profesörlerimizin profesörüydü. Bize demişti ki;

"—Şu müslüman memleketin ahalisi, Türkler; siz dünyanın en gelişmiş dilinize sahiptiniz, sizin diliniz dünyanın en gelişmiş diline sahipti. Siz onu mahvettiniz, canına okudunuz, köküne kibrit suyu döktünüz, mahvettiniz!"

Alman söylüyor, ben söylesem başka türlü yorumlanabilir, Alman söyledi. Sözü şuraya getirmek istiyorum:

Muhterem kardeşlerim! Konuşmak; anlaşma vasıtasıdır. Buna iletişim diyoruz, iletişim vasıtasıdır. Ben duygumu sana ileteceğim; nasıl iletirim? Aramızda kulaktan kulağa kablo mu bağlayalım, kabloyla fişe mi sokalım, sende oradan sok… Öyle mi anlaşalım?

Ne kadar gelişmiş bir dil olursa maksat o kadar güzel anlaşılır. Kur'ân-ı Kerîm'in lisanı Arapça, böyle güzel bir dil!

Bizim Alman profesörün talebesi olan profesör hocamız vardı:

"—Fransızca'nın kelime köklerinin sayısı 70 bin, Arapça'nınki 200 küsur bin!" derdi.

Fransızcanın üç misli! Arapça muazzam bir lisan! Bizim Türkçemiz de çok güzelmiş, öteki Alman öyle diyordu:

"—Sizin çok güzel diliniz vardı, mahvettiniz.

Neden?

"—Kuşa çevirdik?"

Adamın birisi —kolay ele geçmez ama— leyleği yakalamış. Bacaklarını uzun görmüş kesmiş, gagasını da uzun görmüş onu da kesmiş; "Hah, şimdi kuşu benzedin." demiş.

Allah onu da öyle yaratmış, sebebi var: Suyun içinde durabilsin diye uzun bacaklı yaratmış, sen onu anlayamadın. Suyun içini karıştırsın, yakalayacağı yemi yakalasın diye gagasını uzun yaratmış, sebebi var. Onu kesmiş, bunu kesmiş; "Şimdi kuşa benzedin!"

Sen kendin kuş beyinliymişsin! Kuş kadar, incir çekirdeği kadar beynin varmış da Allah'ın yarattığını beğenmemişsin, değiştirmişsin! Biz de bu Alman'ın söylediğine göre lisanımızı kuşa çevirmişiz.

Neden?

Lisan anlaşma vasıtasıdır. Biz de anlaşma vasıtasını, kelimelerini atmışız; bacağını kesmişiz, gagasını kesmişiz, kanadını, kuyruğunu kesmişiz: "Tamam, şimdi kuşa benzedi…" demişiz, mahvetmişiz!

Anlaşma vasıtası olduğu için dile önem vermemiz, güzel konuşmamız lazım! Arapça'yı öğrenmemiz, kendi lisanımızı tatlı tatlı konuşmamız lazım!

Emin olun şu rahmetli cennetmekân Süleyman Çelebi'ye hayranım, hayran oluyorum: Ne sözler söylemiş Mevlid'de, ne şahane sözler söylemiş!.. Hani hadis kitaplarını açıyoruz, size okutuyoruz. Bir de istiyorum ki —camide belki olmaz ama— karşı tarafta açalım; Süleyman Çelebi ne demek istemiş, beyit beyit onu anlatalım. Ne muazzam sözler, ne şahane sözler söylemiş!

Yunus Emre'yi yedi asırdır seviyoruz, tanıyoruz.

Nesinden tanıyoruz? İlahilerinden tanıyoruz, ondan seviyoruz. Yunus deyince yüzümüz gülüyor:

"—Tamam, müşterek dostumuz, ben de tanıyorum." diyoruz. Bizim için bir muhabbet vesilesi oluyor.

Yunus diyor ki:

Söz ola kese savaşı,
Söz ola kestire başı..

Başka bir rivayete göre;

Söz ola kese savaşı,
Söz ola bitire başı…

"Bitire başı" demek; "yarayı iyi ede" demek.

Söz ola ağulu aşı;
Yağ ile bal ede bir söz

Bir söz zehirli aşı bile yağ bal gibi tatlı eder, söz çok önemli.

Söz veballi, sözümüze dikkat edelim. Peygamber SAS hadîs-i şerîfinde buyuruyor ki:

"—İnsanoğlu Allah'ın hoşuna gitmeyeceği, gazabına uğrayacak, olmadık bir laf söyler; bu sözden dolayı cehennemin yetmiş yıllık uçurumuna yuvarlanır uçar gider."

Kurşun aşağıya doğru gidiyor ya, uçuruma düşer gider.

Neden? Olmadık bir söz söyledi!

Şu iki dudak, alt dudak, üst dudak arası; insanı ekseriya cehenneme götüren bu dil! Çok insanlar bu yüzden cehenneme gidiyor.

İki gün önce bir yerdeydim, camide teravih namazını kıldık. Odada sohbete çağırdılar:

"—Buyur hocam, gidelim!"

Misafirim. İsveç'teyiz, Türkiye'de değil. Herkes hemen bir sigara yaktı:

"—Mübarekler! Allah'ın can emanetini siz burada tütsülüyorsunuz, kurumluyorsunuz, pisliyorsunuz!" dedim.

Her birisi sigara yaktı. Cahil, yaşlı, Karadenizli birisi bana soru sormaya kalktı:

"—Hocam rakı içenler ölüyor da su içenler ölmüyor mu?"

Lafa bak! Buyurun cenaze namazına, gelin kılalım!

Ben de dedim ki:

"—Herkes ölüyor ama o mühim değil! Hayat ve ölüm Allah'ın takdiriyle ama insan ahirette, bu dünyada yaptığından hesap veriyor. İyi şeyler yapmışsa, Allah'ın emirlerini tutmuşsa mükâfat alıyor. Allah'ın emrine aykırı hareket etmişse, emrini çiğnemişse orada cezasını çekiyor."

Ondan baskın çıktım, gerisini getiremedi. Arkasından ne felsefe ileri sürecekti bilmiyorum:

"—Ha su içmişsin ha rakı içmişsin, bir…" mi demek istedi?..

Ramazan'da… Bu en akıllısı, Deli Bekir! Adam teravihten çıkmış. Demek ki biz bir de kahveye otursak, dinle ki bakalım neler söyleyecekler! Bu söz insanı cehenneme sokar.

Bir söz insanı cennete sokar. Bir söz insanı Allah'ın rahmetine

erdirir, bir söz insanı Allah'ın gazabına uğratır. Söz önemli, söz veballi! *Lâ ilâhe illa'llah* diyen müslüman olur, mü'min olur, cenneti hak eder. Allah'ı inkâr eden kâfir olur, ebedî cehennemde yanar.

Söz çok önemli! Onun için, biz de sözün önemine dikkat edelim, sözü gereği gibi, gerektiği kadar konuşalım. Lüzumsuz, mâlâyani konuşmayalım.

Mâlâyani ne demek? Anlamsız, bir işe yaramaz, tatsız tuzsuz, faydasız, mantar gibi demek.

"—Nerede bulurum, Aksaray pazarında bulabilir miyim?"

Her yerde bulursun! İnsanların çoğu cahil, üçü bir araya geldi mi, başlarlar mâlâyani konuşmaya, hiç işe yaramazlar! Ne sevap kazanırlar ne hayra ererler ne bir iş geliştirirler; boş boş konuşurlar.

b. İnsanlara Anlayacağı Şeyleri Söyleyin!

Yunus'un bir sözü var, Yunus tatlı insan, zarif insan. Şiirinde kendi kendine —hani bazen şairler kendi kendine hitap ederler ya— diyor ki:

Yunus bu cezbe sözlerin sakın ağyâre söyleme
Bilmez misin câhillerin niçe geçer zamânesi

"Sen tesbih çekiyorsun, cezbeleniyorsun, keşfiyâtın açılıyor, gönülden mânevî şeyleri müşahede ediyorsun; bazı bazı hoş haller, zevkler oluyor, sen bu halleri başkasına söyleme!"

Ne güzel söylüyor:

"—Sen bunu herkese söyleme; bilmiyor musun cahillerin işi mâlâyanidir, gevezeliktir, zevzekliktir. Bu sözü anlamazlar, alırlar verirler, satarlar tutarlar, çekiştirirler. Anlamazlar!" demek istiyor.

Peygamber SAS Efendimiz'in de hadîs-i şerîfi var, buyuruyor ki:[124]

---

[124] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.398, no:1611; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.274, no:963; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.425, no:2053; Saîd ibn-i Müseyyeb Rh.A'ten.

كَلِّمُوا النَّاسَ عَلٰى قَدْرِ عُقُولِهِمْ !

(*Kellimü'n-nâse alâ kadri ukùlihim*) "İnsanlara akıllarının anlayacağı şeyleri söyleyin! Anlamayacağı, çok yüksek şeyleri söylemeyin!"

Çantamı doldurdum. İsveç'te bana konuş diye teklifte bulunurlar diye, ben de yanıma malzemeyi aldım, o kitabı bu kitabı aldım… Diyorlar ki;

"—Çanta kurşun gibi oldu."

"—Ben alışkınım. Kitap taşımaktan kollarım kopuyor ama olsun."

Tabakatü's-Sûfiyye, Ebû Abdurrahman es-Sülemî Hazretleri'nin eseri. Evliyâullahın hayatlarını ve sözlerini anlatan bir kitap. Birisinin eline verdim, âdetim öyle:

"—Besmeleyle bir sayfa aç bakayım!"

"—Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm." dediler, bir sayfa açtılar, ben de oradan okudum. Evliyâullah neler söylemiş, ne işler yapmış, bizim için önemli!

Onlar bizim için nümune insanlar. Biz onlara bakacağız da İslâm nasılmış, Müslümanlık nasıl yaşanırmış, nasıl ahlâklı olunurmuş; onu anlayacağız.

Açtım, öyle sözler çıktı ki günlerce söylesen anlatsan bitmez! Ne sözler söylemiş mübarekler, ne ince mânalara ermişler, ne kadar gelişmiş zihinleri varmış, ne kadar yüksek ahlâkları varmış, ne kadar derin duyguları varmış!

İnsan hayran kalıyor. Herkes tabii onları anlamaz, anladığı kadar konuşmak lazım. İnsan; bilmediği bir konuda, bilmediği için anlayamadığı için düşman da olur. İnsanlara akılları nisbetinde konuşulacak ve faydalı şeyler söylenecek!

c. Hayır Söylemek veya Susmak

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.439, no:29282; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.196, no:592; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.VI, s.401, no:5414.

Peygamber SAS Efendimiz buyurdu ki:[125]

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الآخِرِ ، فَلْيَقُلْ خَيْراً أَوْ لِيَصْمُتْ

(خ. م. ت. ه. حم. حب. عن أبي هريرة)

(*Men kâne yü'minü bi'llâhi ve'l-yevmi'l-âhiri, felyekul hayran ev li-yasmüt*) "Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, ya hayır söylesin veya sussun!"

Ya hayrı söyle, yahut da sus, sükût et!

Sükûtun ibadetin bir parçası olduğunu bilir misiniz?

Evvel, ilk ibadettir, ilk adım ibadettir, sükût da ibadettir. Namaz gibi, oruç gibi yeri gelince susmak —söz gümüşse sükût altındır— önemli oluyor. Hâsılı Peygamber Efendimiz'in sözle ilgili bu rivayeti geldi.

Muhterem kardeşlerim!

Sözümüze dikkat edelim, sözlerin en güzelini söylemeye gayret edelim! Dilimize sahip olalım. Dille günaha girebiliriz, girmemeye dikkat edelim! Dille sevap kazanabiliriz, sevap kazanmaya çalışalım. Zikirle, fikirle, emr-i mâruf nehy-i münkerle, ilim öğretmekle sevap kazanılabilir. Boş sözle vakit geçirmeyelim, mâlâyani konuşmayalım, söze dikkat edelim.

Arapça'yı öğrenelim, Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenelim. Sözlerin en güzeli Allah'ın kelamı olduğundan, Kur'an'ı öğrenelim yine beşer sözlerinin en güzel sözleri Rasûlüllah'ın sözü olduğundan onları öğrenelim. Hâsılı söz deyince ceketimizi ilikleyelim, söz önemli.

Hani söz önemli diyoruz ya, söz verdin mi, ağzından söz çıktı mı, sen sözün esiri oluyorsun. Söz seni esir alıyor. Neden? Hür insan

---

125 Buhàrî, *Sahîh*, c.XIX, s.105, no: 5673; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.68, no: 46; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.659, no: 2500; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.367, no:4487; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.339, no: 5154; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.٢٦٧, no: ٧٦١٥; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.273, no: 516; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.394, no:7895; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.286, no:467; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.7, no:19746; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.24, no:34; Ebû Hüreyre RA'dan.

vaad ettiği şeyi yapar da ondan. Ahdine sadakat gösterir de ondan.

Ahdi olmayanın emaneti yoktur. Müslümanlığı yoktur, imanı yoktur. Sözünde duracak. Vaadini yerine getirecek. Onun için dokuz defa yutkunmalı öyle konuşmalı. Olur olmaz, bol keseden vaad et, ondan sonra yapma… Ne derler? Münafık derler.

Münafığın sıfatı nedir?.. Meşhur hadis-i şerifi biliyorsunuz:[126]

آيَةُ الْمُنَافِقِ ثَلاثٌ: إِذَا حَدَّثَ كَذَبَ ، وَإِذَا وَعَدَ أَخْلَفَ ، وَإِذَا اؤْتُمِنَ خَانَ (حم. خ. م. ت. ن. عن أبي هريرة ؛ ابن النجار عن ابن مسعود)

RE. 5/4 (*Âyetü'l-münâfikı selâsün*) "Münafığın alâmeti üçtür: (*İzâ haddese kezebe*) Konuştuğu zaman yalan söyler. (*Ve izâ vaade ahlefe*) Vaad ettiği zaman va'dini tutmaz. (*Ve ize'tümine hàne*) Kendisine güvenilirse, güvenci boşa çıkartır, hıyanet eder."

Söz verdi yapmadı. Konuştu, yalan söyledi, palavra attı. Münafık derler. Münafığın alâmetidir. Onun için az konuşacağız, öz konuşacağız, doğru konuşacağız, hak konuşacağız. Boş yere vaat etmeyeceğiz.

Doğru sözlü olacağız. Söz deyince ceketimizi ilikleyeceğiz. Saygılı bir tavır takınacağız. Sözün mühim bir iş olduğunu, sevaplı veya günahlı çok önemli bir iş olduğunu bileceğiz. Bir de sözü tane tane söylemek de sünnettir. Tane tane konuşacağız.

Bir şey söyledi.

---

[126] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.21, no:33; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.78, no:59; Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.19, no:2631; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.116, no:5021; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.357, no:8670; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.XI, s.406, no:6533; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.206, no:4803; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.85, no:11240; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.329, no:11127; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.XIV, s.59; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.426, no:8315; İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Mekârimü'l-Ahlâk*, c.I, s.46, no:118; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.35, no:53; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.35; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.475, Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.167, no:842; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.19, no:22; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.53, no:60.

“—Bir daha söyler misin, anlayamadım?”

Bir daha söyledi.

“—Yahu gene anlayamadım. Kusura bakma! Yavaş söylesene şunu…”

Olmaz! Bu söz anlaşma vasıtası olduğuna göre, tane tane söyleyeceksin, anlaşılacak.

d. Peygamber SAS Boş Şey Söylemez

Rivayetler, “Peygamber Efendimiz hem tane tane konuşurdu; bir… Hem de iyice anlaşılsın diye, aynı sözü üç defa tekrar ederdi” diyor. Tekrar ederdi. Neden?

Onun sözü kıymetli. Onun sözünü herkesin ezberlemesi lazım. Bu okuduğumuz rivayetler boş değil:

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَى. اِنْ هُوَ اِلاَّ وَحْيٌ يُوحٰى (النجم:٣-٤)

(*Ve mâ yentıku ani'l-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ*) “O kendi hevâ-i nefsinden, kendi isteği, arzusu ile konuşmaz. Onun söylediği şeyler hak ve gerçektir. Allah tarafından ona vahyedilmiştir.” (Necm, 53/1-2)

Boşuna konuşur mu Rasûlüllah? Ona Allah ilham ediyor. Allah gönlünün kapılarını açmış. Fütuhatı vermiş. Füyuzâtın âlâsını vermiş. Cihan durdukça hepimize yetecek mânâ pınarları gönlünden fışkırmış. Gürül gürül, gürül gürül Yirminci Yüzyıl'a kadar akmış. Kıyamete kadar da akacak. Herkes içecek, herkes kanacak, herkes doyacak; herkes yunacak, herkes yıkanacak, herkes temizlenecek, herkes paklanacak…

Öyle sözlerin sahibi o, Rasûlüllah o… Rasûlüllah, Allah'ın peygamberi… Onun için, anlaşılsın diye tane tane söylerdi, üç defa söylerdi. Biz de anlaşılsın diye dinleyelim, anlayalım ve ezberleyelim! Rasûlüllah'ın sözünü doğru anlayalım, doğru ezberleyelim!

Muhterem kardeşlerim!

Bazen de şöyle oluyor, doğru söylemek kadar doğru anlamak önemli.

“—Hocam siz şöyle söylemişsiniz.”

“—Tevbe estağfirullah! Getirin tesbihimi tevbe çekeyim. Demem, öyle laf der miyim? Ben, ben olarak böyle bir sözü söylemem.”

“—Yok hocam vaazda söylemişsiniz.”

“—Getirin bakalım şunu. Açın bakalım, bantı dinleyelim!” bilmem ne...

“—Yâ bu bak öyle değil. Başka türlü söylemişim. Sen yanlış anlamışsın.”

Bir vaiz hocaefendiden dinlemiştim. Eski zamanda, adamın birisi öteki adamla iddia etmiş. Affedersiniz:

“—Merkep anırdığı zaman insanın abdesti bozulur.”

Tövbe! Şimdi o hayvancağız orada bağırdı. Benim de abdestim burada. Benim abdestim niye kaçsın o bağırınca?

“—Olmaz böyle şey, yanlışın var senin” demiş.

Ötekisi de diretmiş karşısında:

“—Yok, ben çok büyük bir hocadan duydum. Merkep bağırdığı

zaman anırdığı zaman adamın abdesti gider.” demiş.

“—Ya olmaz.”

“—Yok söyledi.”

“—Yanlış anlamışsındır.”

“—Hayır bu kulaklarımla duydum.”

“—İyi öyleyse…” demiş, yakasına yapışmış. “Gel o hocaya gideceğiz bu işi çözeceğiz. O hoca böyle bir sözü söylemez ya. Dur bakalım şunu iyice anlayalım.” demiş.

Kalkmışlar hocaya gitmişler. Hoca yaşlı başlı bir hocaefendi. Arif, kâmil, güngörmüş, tatlı, hoş bir insan...

Demişler ki:

“—Hocam bu böyle iddia ediyor. Siz merkep anırdığı zaman abdestin bozulacağını söylemiş misiniz?”

“—Hocam söylemediniz mi? Hani filanca vaazınızda” filan diye o da müdahale etmiş.

Adamcağız şöyle başını öne eğmiş düşünmüş. Tabii konuşmalar, cevaplar hep düşünceye dayanmalı. Düşünmüş düşünmüş, başını kaldırmış, gülmüş, demiş ki:

“—Evlâdım ben bu sözü dedim.”

“—Yaa, dedin mi hocam?”

“—Dedim. Ben böyle bir söz söyledim. Dedim ama bu kardeşimiz, bu cennetlik, bu selâmetlik vaazımın yarısında uyumuş da sonunu duymuş. En son cümle hatırında kalmış. Öbür tarafta uyuklamış. Ben şöyle dedim:

‘—Adam çölde gidiyor. Suları, tulumlar hayvanda asılı. Aşağı indi. Abdest bozacak, abdest alacak. Hayvan ürktü kaçtı gitti. Su yok. Namaz vakti geçiyor. Öğlen geçiyor. Su yok. Su olmayınca insan namaz kılmayacak mı? Öyle şey olur mu?..’

Allah-u Teàlâ Hazretleri Kur’ân-ı Kerîm’de:

إِنَّ الصَّلاَةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَوْقُوتًا (النساء:١٠٣)

(*İnne’s-salâte kânet ale’l-mü’minîne kitâben mevkùtâ*) [Muhakkak ki namaz, müminler üzerine belli vakitlerde farz kılınmıştır.] (Nisâ, 4/103) buyurdu.”

Bu namaz günde beş vakit boynumuzun borcu. Yapacağız bunu. Bu büyük şeref. Bilene ne büyük devlettir. Namaz kılmak ne büyük

saadettir. Rabbimizin huzuruna günde beş defa kabul olan adamlarız. Efe efe dolaşsak; "Var mı bana yan bakan?" desek hakkımız var:

"—Var mı bana yan bakan? Ben Rabbimin huzuruna günde beş defa çıkabiliyorum. Sen çıkabiliyor musun?"

"—Yoo! Ben bayramdan bayrama çıkıyorum."

"—Ya sen?"

"—Ben ömrümde hiç çıkmadım."

Kimisi öyle diyormuş. "Ben 25 yıldır hiç namaz kılmadım." diye güya övünüyor. 25 yıl seni Allah huzuruna kabul etmemiş. Şaşkın adam. Onu anlayamadın mı?

Demiş ki:

"—Namaz kılacak. Hayvan kaçtı. Su yok. Çöl… Vakit geçiyor. Ne yapacak?"

"—Teyemmüm alır, teyemmüm. Dinimiz kolaylık dini. Elini toprağa vurur yüzüne sürer. Elini toprağa vurur ellerini sıvazlar. Niyet edip teyemmüm abdesti alır. O abdestle *Allahu ekber* namaza durup kılar. Şimdi teyemmüm abdesti aldı. Eşek de oradan anırmaya başladı. Su geldi, suyun yeri belli oldu. Gidecek oradan hayvanı yakalayacak. Abdest alacak. O zaman teyemmüm kalmaz. Su bulununca, su bulunduğu zaman teyemmümün hükmü kalmaz…" diye anlatmış.

Adamcağız uyuklamış, uyuklamış.

Zaten şeytan uyutturur. Cuma hutbesine hocaefendi buraya çıkar. Adamın da başına uyku gelir. Horr horr… Yanındaki dürter:

"—Cuma'dasın uyuma!"

O hor hor uyumaya devam eder.

Neden? Şeytan uyutturuyor. Orada bir Hak söz dinleyecek. Bir ayet dinleyecek. Bir hadis dinleyecek. Gafletini bastırtıyor üstüne, uyutuyor. Vaazda uyur...

Uyumuş, uyanmış… Lafı yarım anlamamak lazım. Lafı kuyruğundan anlamamak lazım. Lafı ters anlamamak lazım. Lafı doğru düzgün değerlendirmek lazım. "Vur" dediysek "kır" anlamamak lazım. "Tut" dediyse "yut" anlamamak lazım. Birbirine benziyor ama iyi dikkatli dinleyip "Hoca tut mu dedi yut mu dedi? Vur mu dedi kır mı dedi?" Bunları iyi tespit etmek lazım.

Bunlara çok dikkat ettiği için halkın halini bildiğinden bizim her yönden rehberimiz olduğundan, Peygamber Efendimiz üç defa söylermiş. Anlaşılır tarzda söylermiş. Siz de sözünüze sohbetinize dikkat etin!

Bir kardeşimizle sabahleyin konuştuk da hoşuma gitti. Şimdi o konuşuyordu, ben de kendisini dinliyordum, hem de hayran olarak dinliyordum. Düşünerek, ağır ağır konuşuyor. Harfleri sayabilirsin, not alabilirsin. Hızlı yazan bir talebe gibi not alsan, bütün konuşmasını not alabilirsin.

Güzel! Hızlı değil, acele değil, gürültüye getirmiyor. Çünkü konuşma, anlaşma vasıtasıdır. O anlaşmayı güzel yapmak için bunlara dikkat etmek lazım!

Rabbimiz bizleri sözün en güzeliyle meşgul olmayı nasip etsin. En güzel şekilde konuşmayı nasip etsin… En güzel tarzda anlamayı nasib etsin… Sözlerin en güzeli Kur'an'ı en iyi öğrenmeyi nasib etsin… Peygamber Efendimiz'in hadîs-i şeriflerini ezberlemeyi nasib etsin… Peygamber Efendimiz'in adeta hadisleri deryasında, şekerin çay bardağında eridiği gibi bizi eritsin... Hadisleri deryasında, sünnet-i seniyyesi deryasında, fâni olalım, eriyelim böyle…

"—Nerede bu şeker? Ben bunun içine iki tane şekeri cump diye atmıştım ne oldu?"

"—Erittik hocam, çay bardağını karıştırdık. Suyun içinde, göremiyorum, eridi. Şeker suyun içinde eridi.

Biz de hadîs-i şerîflerin karşısında içinde eriyelim her şeyimiz sünnet-i seniyyeye uygun olsun. Oturmamız, kalkmamız, konuşmamız, hareketimiz, ahlakımız, işimiz, gücümüz, ticaretimiz, muamelatımız, ailevi düzenimiz…

İsveç'te evlere gittim. Bunlar bizim müslüman kardeşler. Duvarları resim doldurmuşlar.

"—Bu ne haldir?" dedim. "Resim olan eve melek girmez. Sen bu resimleri buraya koyuyorsun. Melekler gelmiyor. Evine meleklerin dolmasını istemez misin? İstemiyorsun galiba. Heykeller, resimler, bilmem neler…"

Cami cemaati. Cami cemaatinden ama resmin konulmaması gerektiğini bilmiyor.

Bir eve gittik, baktık tamam; duvarda sadece yazılar, levhalar var. Anladık ki bu şuurlu, aferin… Bu biliyor. Resmin doğru olmadığını, heykelin doğru olmadığını evlere konulmaması gerektiğini bu biliyor. Namaz kılacağız önümüzde bir tavşan duruyor. Kaldırdık tavşanı dolabın içine tıktık.

Neden? Oraya tavşan koymuş, porselenden bir tavşan. Biraz daha cesaretim olsaydı camdan fırlatır atardım.

Neyine gerek senin? Canlısını besle daha iyi. Millet İslâm'ı bilmiyor. Allah bizi bilenlerden eylesin. Cahillerden etmesin. Gafillerden etmesin. Cahillik çok fena. Cahillik çok büyük bir ar, utanç vesilesi.

"—Aman hocam! Yüreğimin yarasını deşme şimdi. Benim derdimi deşme hocam... Ben okuyamadım, yüreğim yaralı. Sen de şimdi gelip gelip üstüne üstüne benim bu akşam, şu akşam vaktinde oruçlu halimde benim damarımı şey yapıyorsun."

Sen kendin okuyamadıysan çocuğunu okut. Şimdi ben bütün torunları hafız yapacağım. Niyetim öyle. Tüm torunları inşallah. Sizin çocuklarınızda benim torunlarım sayılır. Onları da hafız yapacağım. Niyetim öyle.

Neden?

Medine-i Münevvere'de duydum, birisi söyledi. Ağzı dert görmesin. Allah en büyük mükâfatı versin.

"—Bir kimse evladını hafız yetiştirirse, 70 bin hac yapmış sevap alırmış."

Sevaba bak, maşallah! İnsanın 70 sene ömrü olsa, 70 sene gitse 70 tane hac yapabilir, daha fazla mümkün değil. Onun için Allah bize bu dine güzel hizmet etmeyi nasib etsin…

Evlatlarımızı güzel yetiştirelim. Evlatlarımızı alim yetiştirelim. Bizden geçti… Bizden de geçmedi ya beşikten mezara kadar bu ilim. Bunun sonu yok. Bunun sonu yok. Tadına da doyum olmaz. Yemekle de bıkmaz insan.

Hacıbaba'nın baklavasını getirseler, bir tabak koysalar iştahla yersin. Orucunda keyfinden karnında acıkmış olduğu için bir tabak daha getirseler. Onu da yersin. Bir tabak daha getirdiler mi gözlerin mahmurlaşır. Bir tabak daha getirseler; "Teşekkür ederim." dersin. Yastığa yaslanırsın; "Halim kalmadı burama kadar doydum." dersin.

Bunlara doyum olmaz. İlme doyum olmaz, ilme doyulmaz. Hem en tatlı şeydir, hem de doyum olmaz. Yedikçe, insanın iştahı açılır, içi de genişler. Yedikçe içi de genişler, kafası da genişler.

"—Hocam 600 küsur sayfalık Kur'an'ı mı ezberleteceksin? Adamın beyni darmadağın olur."

Hiç öyle olmuyor. Hiç öyle olmuyor. 600 küsur sayfalık Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleyen insanın hafızası pırıl pırıl oluyor. Daha başka şeyler de var mı diye etrafa bakınıyor. Onları da alıyor. Çünkü hafızası gelişiyor.

İnsanın kolunun çalıştıkça pazusunun geliştiği gibi hafızası çalıştığı zaman da insanın beyni gelişiyor. En kaliteli beyinler hafızlardan çıkıyor. En büyük alimler, dört yaşında Kur'an'ı ezberlemiş, altı yaşında bilmem ne yapmış. 11 yaşında fetva vermeye başlamış. Aşk olsun...

Daha başkaları sokakta misket oynarken, iki misket arasını karışlamakla meşgulken, ciddi ciddi mantıklı mantıklı düşünüp de o fetva vermeye başlamış. "Ayet böyle diyor, hadis böyle diyor. Bu işin çözümü budur, hükmü budur." diye fetva vermeye başlamış.

Neden? Beyin gelişiyor da ondan. Allah evlatlarımıza öyle fütuhatlar versin… Öyle feyizler versin… Öyle imkanlar versin... Her birisi dîn-i mübîn-i İslâm'a en güzel tarzda hizmet etsin.

Allah bir kavmin hayrını muradını istedi mi onun içinde din alimleri, hafızlar, fâzıllar, kâmiller çok olur. Onlar çok oldu mu, hayır çok olur, bereket çok olur. İki hafta önceye kadar yağmur yağmıyordu. Türkiye en kurak yıllarından birini yaşıyordu; yağmur yoktu. Barajların dibi delinmiş gibiydi. Dipleri görünüyordu. Otlar sararıyordu. Yazın ne yapacağız diye herkes şafak atmıştı. Yağmur duasına karar verdiler. Fatih Camii'nde, ondan sonra Eyüp Sultan Camii'nde toplandılar. Dua ettiler.

"—Kimler dua etti?"

Allah'ın mümin kulları, Allah'ın aksakallı kulları, Allah'ın namazlı niyazlı kulları… Allah ötekileri kabul etmez ama o plajcıları, o kumarcıları, o içkicileri, o ayyaşları kabul etmez ama o herifler bizim hürmetimize yaşıyorlar farkında değiller. Allah onlara su da vermez, yağmur da vermez. Ama dua ettiler. El-hamdü lillâh nasıl yağmur verdi. Şahit olun…

Peygamber Efendimiz Arafat'ta, "Şahit ol yâ Rabbi!" demiş ya. Şahit olun ey müslümanlar! Müslümanlar dua etti, Allah yağmur gönderdi.

Gönderdi mi? Gönderdi. Çünkü Allah duaları kabul edicidir. Sen Allah'ın yolunda yürürsen; O, gece gündüz seni besler. Allah seni aklına gelen gelmeyen nice nimetlere mazhar eder. Allah yolundan ayrılırsan, faize içkiye, kumara, zinaya, göz zinasına, el zinasına, şuna buna dalarsan; evinde, kesende, cebinde bereket kalmaz, huzur kalmaz, rahatlık kalmaz, saadet kalmaz.

"—Yâ ben bu ayki maaşımı almıştım, bankadan gelmiştim."

"—Eee?"

"—Bu cüzdanın içi tıklım tıklım doluydu. Akşam iftardan sonra benim midemin dolu olduğu gibi doluydu. Şimdi para kalmadı."

"—Kalmaz tabii…"

"—Neden?"

"—Bereket yok… Bereket olmayınca kalmaz. Allah bereket verdi mi de insan gül gibi geçinir. Allah, bolluk verir, taşar, taşar…"

Onun için, Allah bizi yolundan ayırmasın… Bu gerçekleri

görmeyi nasib etsin... Görmek lazım! Bu gerçekleri görmek lazım! Allah'ın yolunda yürümek saadet... Allah'ın yoluna aykırı gitmek bahtsızlık, perişanlık... Allah'a kul olamamak en büyük perişanlık...

Allah yolunda yürümenin zevkinin tadına doyum olur mu?

Allah bizi bu güzel, nurlu yoldan ayırmasın. Evlatlarımızı da, torunlarımızı da, zürriyetlerimizi de...

e. Abdest Alırken Suyu İktisatlı Kullanırdı

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[127]

كَانَ يَغْتَسِلُ بِالصَّاعِ، وَيَتَوَضَّأُ بِالْمُدِّ (ق. د. عن أنس)

RE. 559/4 (*Kâne yağtesilu bi's-sâi, ve yetevaddau bi'l-müddi.*)

"Peygamber Efendimiz SAS gusül abdesti alacağı zaman bir sa' miktarı suyla abdest alırdı. Namaz için düz abdest alacağı zamanda bir müd miktarı su ile abdestini alırdı."

---

[127] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.130, no:85; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.315, no:265; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.303, no:14289; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.195, no:890; Tahàvî, *Şerhü'l-Maanî*, c.II, s.50, no:2912; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.239, no:1732; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.129, no:84; Neseî, *Sünen*, c.II, s.66, no:345; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.314, no:264; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.133, no:25059; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.195, no:889; Tahàvî, *Şerhü'l-Maanî*, c.II, s.49, no:2904; Bezzâr, *Müsned*, c.I, s.268, no:1587; Tayâlisî, *Müsned*, c.III, s.143, no:1668; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.248; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.510, no:1101;Hz. Aişe RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.493, no:554; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.201, no:3974; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.340, no:7201; Ebû nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.IV, s.101, no:1010; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.607, no:1472; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.373, no:5598; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIII, s.365, no:863; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.511, no:1105; Hz. Ümm-ü Seleme RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.I, s.94, no:51; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.313, no:263; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VII, s.82, no:6438; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.197, no:628; Sefîne RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.128, no:11258; Ukaylî, *Duafâ*, c.III, s.393, no:731; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Çok harcamazdı. Bu miktarda; üç kilodan biraz fazla su imiş gusülde kullandığı su… Ondan alabilirmiş.

Şimdi üç kilo su ne kadardır?

Süt tenceresini düşünün. Sabahleyin sütçü geliyor, "Süüt!" diyor. Sen de kapıyı açıyorsun. Bir kilo süt ver diyorsun, bir litre diyorsun. Şöyle bir dolduruyor, boşaltıyor. İki litre alırsan büyük tencere getiriyorsun. Üç litre alırsan işte…

Peygamber Efendimiz, üç litre suyla yıkanırmış.

"—Millet neyle yıkanıyor?"

Şar şar şar… Bir de şimdi batıdan küvet adeti geldi. Herkesin evinde bir küvet. Ne işe yarar bu?

"—Valla bilmem inşaatçı koymuş işte buraya. Hocam, işte bu bunun adı küvet."

"—Bende biliyorum küvet olduğunu ama sen bunu doldurup da içine mi giriyorsun? Kulaç mı atacaksın yüzecek misin? Ne olacak?"

Bizim Bursa'da, filan bildiğimiz; hamamlarda hamam kurnası olur, oturursun kenarına, kurnayı temizlersin. Suyu şar şar dökersin; biter.

Avrupalılar ne yapar?

Avrupalılar küvetin içini su doldurur. Baba girer, yıkanır. Karı girer, yıkanır. Çocuk girer, yıkanır. Temizlenir mi kirlenir mi? Ötesinin kiri buna mı yapışır Allah bilir.

Bu su akacak, böyle şaldır şuldur temizleyecek seni, akıp gidecek mesela.

Şimdi Peygamber Efendimiz, böyle abdest meselesinde abdest alırken, gusül alırken israf etmemeyi tavsiye etmiştir. Neden?

Her şeyin israfı haram da onun için.

İnsan iktisadı öğrenmeli. Çünkü bu sefer de birisi çıkar der;

"—Ya su çok zor bulunuyor. En iyisi yapmayalım şu ibadetleri…" diye yan çizmeye başlar.

Normal ölçülerle alınabilmesi lazım. Demek ki üç kilo suyla bütün vücudunu güzelce, üç küsur suyla bütün vücudunu yıkayıp gusül abdestini alıyormuş. Ölçü olarak hatırımızda kalsın!

Abdest için de, 800 gram suyla abdest alıyormuş. Bir bardak su 250 gramdır. -Bir ayran bardağı 250 gramdır.- Üç bardak suyla elini yüzünü ayaklarını her tarafını yıkayıp normal abdesti alıyormuş. Ölçüsü buymuş.

İsrafa kaçmayalım! İsraf haram! Denizden bile abdest alsa insan, yine israf etmeyecek. Ölçüye riayet edecek.

f. Hanımıyla Aynı Kaptan Guslederdi

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[128]

كَانَ يَغْتَسِلُ هُوَ وَالمَرْأَةُ مِنْ نِسَائِهِ ، مِنْ إِنَاءٍ وَاحِدٍ

(حم. خ. عن أنس)

---

[128] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.439, no:256; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.112, no:12126; Tahàvî, *Şerhü'l-Maânî*, c.I, s.25, no:90; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.436, no:253; Tirmizî, *Sünen*, c.VI, s.379, no:1677; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.110, no:70; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.454, no:370; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.116, no:234; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.41, no:1178; Hz. Aişe RA'dan.

Câmiü's-Sağîr, c.II, s.214, no:7116.

RE. 559/5 (*Kâne yağtesilu hüve ve'l-mer'etü min nisâihî, min inâin vâhidin.*) "Peygamber Efendimiz SAS ve hanımı bazen aynı kaptan yıkanırlardı."

Aynı kaptan yıkanırlardı demek şu:

Musluk yok, duş yok. Kaptan alacaklar dökecekler, alacaklar dökecekler. Dökülür, bir şey olmaz. İnsan ilk önce elini yıkar. Eli temiz olur. Eli temiz olduktan sonra tasla filan alırken, kabın içine eli girse zarar vermez. O da yıkanırdı, o da yıkanırdı. "Caizdir, mahzuru yoktur" diye Hocamız bu rivayeti almış, kaydetmiş.

g. Cuma ve Bayram Günleri Guslederdi

Bir rivayet daha:[129]

كَانَ يَغْتَسِلُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ وَيَوْمَ الْفِطْرِ وَيَوْمَ النَّحْرِ وَيَوْمَ عَرَفَةَ

(حم. ه. طب. عن الفا كه بن سعد)

RE. 559/6 (*Kâne yağtesilu yevme'l-cumuati, ve yevme'l-fıtri, ve yevme'n-nahri, ve yevme arafete.*)

(*Kâne yağtesilu yevme'l-cumuati*) "Mübarek Peygamber Efendimiz'in adetiydi, Cuma günü yıkanırdı. (*Ve yevme'l-fıtri*) Ramazan Bayramı günü yıkanırdı. (*Ve yevme'n-nahri*) Kurban Bayramı günü yıkanırdı. (*Ve yevme arafete*) Arafe günü yıkanırdı."

"Peygamber Efendimiz bu günlerde yıkanırdı" diye bildiriyor. Cuma günü yıkanmak çok sevap… Cuma günü mutlaka yıkanmalısınız. Cuma günü yıkanma adetini hiç kaçırmayın, yıkanın! Neden?

Çünkü, "Bir insan iman ile sevabını Allah'tan bekleyerek Cuma günü yıkanırsa geçmiş bir haftalık günahları affolur. Üç gün ziyadesiyle... On günlük günah demek. Bir haftalık günahı üç gün

---

129 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.78, no:16766; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.329, no:828; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.95, no:5050; Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ*, c.II, s..278, no:100022; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.892; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIII, s.136, no:4703; Fâkihe ibn-i Sa'd RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.63, no:17973; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.214, no:7117.

eklemesiyle affolur. Bir insanın on günlük günahı affolur. Bir Cuma günü yıkandığı zaman."

Bilerek bilmeyerek yaptığın günahlar affolsun istemez misin? Onun için Cuma günü güzelce gusül abdesti alırsın, yıkanırsın. Kokular sürersin, camiye erkence gelirsin. Oturursun vaazı, Kur'an'ı dinlersin, sevabı kazanırsın. Salimen, gâliben, ecirli sevaplı evine mutlu bahtiyar dönersin. Cuma gününün [önemi] bu. Cuma günü yıkanacağız.

(*Ve yevme'l-fıtri*) "Ramazan Bayramı'nda da yıkanırdı." Yaklaştı, mübarek Ramazan'ın yarısı geçmeye başladı. Dün akşam müezzin:

"—*Elveda ya şehr-i sıyâm elvedâ!*" deyince yüreğim ağzıma geldi.

İşte geldi, işte gidiyor. Keşke tüm sene Ramazan olsa ama durmuyor mübarek… Yalvarsak da yakarsak da geliyor, gidiyor…

Allah nice Ramazanlara sıhhatle afiyetle erdirsin. Ramazan Bayramı'nda da gusül abdesti alacağız. Öyle geleceğiz. O da Efendimiz'in yapmış olduğu bir iş… Bize işaret, bize rehber, bize nasihat…

Güzelce bayramlık elbiseleri giyip…

"—Hocam eski elbisemi giyeyim ütüsü bozulmasın."

"—Bozulsun be! Feda olsun! Ütüde feda olsun. Pantolonda feda olsun. Elbisede feda olsun. Bayram yapıyorsun. Bir ay Allah'ın rahmetine dalmışsın çıkmışsın, dalmışsın çıkmışsın. Sevapları kazanmışsın. Bayram senin hakkın. Feda olsun!"

Nasıl mantarı alıyorlar pat pat pat. Ya bunun tanesi şu kadar ziyan oluyor. Feda olsun!

"—Hocam bayramdır dokunma çocukların keyfine."

"—Neden?"

"—Bayram."

Onun için öyle ütüyü pantolonu vesaireyi filan hesaplamayın ha! Bazısı öyle hesaplıyor:

"—Gel namaz kıl!"

"—Yok, ben evde kılacağım."

"—Gel kıl ya evvel vaktinde kılmak sevap."

"—Yok evde kılacağım."

“—Neden?”

Evde pantolonu çıkartacak, pijamayı giyecek. Allah’ın huzuruna pijamayla çıkacak. Şerefli çık. Temiz elbiseyle çık. En temiz elbiseni giy, bayramlığını giy; buruşsun.

“—Hocam soba borusunun dönme yeri gibi oluyor. Kıvır kıvır oluyor.”

“—Olsun.”

Feda olsun. Tertemiz elbisenle pırıl pırıl bayrama gel. Güzel kokular sürünmüş olarak. Sadaka-ı fıtrını bayramdan önce ver. Bayram namazından çıkmadan önce fakirin eline geçsin. O da bayram yapacak hale gelsin. Onun da gönlü şen olsun. Beraberce olsun bu şey. Demek ki ona da hazırız tamam.

“—Bugün günlerden ne?”

“—Pazar…”

Cuma günü yıkanacağız inşallah. Ondan sonra Bayram gününe gene yıkanacağız inşallah.

(*Ve yevme’n-nahri.*) Peygamber Efendimiz Kurban Bayramı’nda da yıkanırdı. O da güzel. Onu da inşallah Allah Kurban Bayramı’na sıhhatle afiyetle erdirsin. İnşallah içinizden hacca gitmeyenlere hacca gitmek, gidenlere tekrar tekrar gitmek ne güzel şey. Allah hepimize nasip etsin. Belki Kurban Bayramı’nı orada yaparız Ramazan’a beraber oluruz inşallah.

(*Ve yevme arafate*) Peygamber Efendimiz Arafe gününde de yıkanırdı.”

“—Arafe günü ne demekti, hangi gündü?”

Kurban Bayramı’nın bir gün evveline *Arafe* günü derler.

“—Nedir bu Arafe gününün özelliği?”

Arafe gününde hacılar Arafat’a çıkarlar. O Arafat Dağı’nın ovasında, eteğinde Cebel-i Rahme’nin kıyısında kenarında baş açık, yalınayak, ihramlara bürünmüş, boyunlar bükük, gözler yaşlı, eller tesbihli, dudaklar zikirli… Orada dua ederler, niyaz ederler. Arafat’ta vakfeye dururlar. Allah’tan rahmetini isterler, günahlarının affını isterler.

O rahmet deryasının taştığı günlerden biridir. Allah-u Teàlâ Hazretleri o Arafat gününde nice kullarını affeder. Onun için o günde Peygamber Efendimiz yıkanırdı. O gün de yıkanırdı, ertesi gün de yıkanırdı.

"—Ya dün yıkanmıştım ya!"
"—Olsun yine yıkan!"
Onun sevabı ayrı, bunun sevabı ayrı…

h. Taharetlenirken Üç Defa Yıkardı

Hz. Aişe Anamız'dan RA. Hanımlarımıza, evlatlarımıza, kızlarımıza örnek olsun Hz. Aişe Anamız. O rivayet etmiş.

Hz. Aişe RA, büyük alim. Peygamber Efendimiz'in hadislerini rivayet etmiş. Fıkıh biliyor, ferâiz biliyor, tıp biliyor…Her bakımdan müstesna. Ümmühât-i mü'minin'den, müminlerin annelerinden… Bizim hepimizin validemiz. O rivayet etmiş:[130]

كَانَ يَغْسِلُ مَقْعَدَتَهُ ثَلاَثاً (ه. عن عائشة)

RE. 559/7 (*Kâne yağsilu mak'adetehû selâsen.*) "Peygamber Efendimiz büyük abdeste çıktığı zaman altını üç defa yıkardı."

Bunu gavurlar bilmezdi, bilmezler… Hatta onların yüznumaralarına gidince insan zorluk da çekiyor. Yok ki yıkama malzemesi.

Kopenhag Havaalanı'nda aşağı indim. Orada "tuvalet" diye yazıyor. Asansöre bindim, aşağı indim.

Ooh! Bizim buradaki bazı köşklerden daha temiz, tertemiz, pırıl pırıl... Girişinde tıraş olmak için kuaför dükkânı var. Şöyle başımı çevirdim baktım, berber kadın. Erkekleri kadın tıraş ediyor.

Fesübhanallah! Neyse geç oradan. İçeri girdik. Her taraf pırıl pırıl, tertemiz, hiç koku yok. Hani yüznumara kokar ya, hiç öyle koku filan yok. Her türlü tedbiri almışlar. Parasız, ücret de yok.

"—Tak tak tak tak. Parayı vermeden geçtin, sökül parayı!"

Öyle bir şey yok yani.

İçeri girdim. Her şey temiz. İyi güzel ama peki burada bir kimse büyük abdestini yapacak olsa ne olacak? Yandı. Su yok. Su şeyi koymamışlar oraya.

"—Neden?"

---

[130] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.427, no:350;
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.46, no:17881; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.214, no:7118.

Adamların o terbiyeleri yok da ondan.

"—E orası yıkanmadığı zamanda insan pis kokar."

O zaman pis gavur olur.

Bizim dinimiz böyle. Bizim dinimiz temizlik dini. Pırıl pırıl, tertemiz, gıcır gıcır…

Tırnaklarımız kesilmiştir, koltuk altında kıllar kesilmiştir… Peygamber Efendimiz koltukaltını, kasıkları tıraş ederdi.

Ben modern insanları görüyorum; sporcu, bilmem neci… Koltuğunun altında sakal kadar uzatmış.

"—Sakalı ters yerden bitmiş" diyecek insan.

Uzatmış… Bu orada terliyor, kuruyor; terliyor, kuruyor… Denize giren insanın tuzlanır ya derisi. O kıllar tuzlanıyor. Yanına vardığın zaman nerdeyse burnunun direği kırılacak. Kokuyor, teke gibi kokuyor.

Neden?

Bunlar kazınacak kardeşim. Sen müslümanlığı görmedin mi duymadın mı? Bunlar kazınacak. Bu kıllar burada olmaz. Aşağıda, koltukta olmaz!

Neden bıyıkları tıraş ettirmiş Peygamber Efendimiz?

Yukarısı akar da ondan. Bıyıkları da tıraş ettirmiş; sakalları uzatın diye müsaade etmiş. Şimdi millet bıyıkları bırakıyor, sakalları kesiyor. Öyle değil ya! Ters anladın. Sakalı bırakacaksın, bıyığı keseceksin. Kimisi hepsini dümdüz tıraşlıyor. Maşallah gelin kız gibi oluyor. Halbuki erkek. Erkek olduğuna şahit lazım.

Allah, Peygamber Efendimiz'in adetlerini yaşamayı nasip etsin. Yaşayamıyor, yaşayamıyor, çeşitli sebepler oluyor, yaşayamıyor. Memur oluyor, mazereti oluyor, onları da kırmayalım. Kardeşlerimizdir de işin doğrusunu anlatmaya çalışıyoruz.

i. Kötü İsimleri Değiştirirdi

Yine Hz. Aişe Anamız'dan rivayet olunmuş:[131]

---

[131] Tirmizî, *Sünen*, c.X, s.54, no:2765; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.45; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.VI, s.210, no:8210; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.229; Hz. Aişe RA'dan.

كَانَ يُغَيِّرُ الاِسْمَ الْقَبِيحَ (ت. عن عائشة)

RE. 559/8 (*Kâne yugayyiru'l-isme'l-kabîha.*) "Peygamber SAS Efendimiz kötü isimleri değiştirirdi."

Bir insanın ismini soruyorsun:

"—Senin adın ne?"

"—Bora..."

Belki aranızda Bora varsa kızmasın. Bora…

Bora esmesini ister misiniz?

Kim ister. Bora, çok şiddetli kasırga veyahut çok şiddetli rüzgâr demek. Damları uçurur, minareleri devirir. Kiremitleri adamın kafasına vurdurur. İsmi, Bora… Öyle koymuş.

Onun gibi hızlı olsun, essin, tozsun filan diye.

Esmek, tozmak da iyi değil.

Neyse mesela Peygamber Efendimiz'in zamanındaki isimlerden düşünelim.

"—Senin adın ne?"

"—Benim adım Abdü'l-lât…"

Lât putlardan birisinin adı.

"—Senin adın ne?"

"—Benim adım Abdü'ş-şems, Güneş'in kulu…"

Öyle şey olur mu? Kötü oldu mu, Efendimiz hemen değiştirirdi:

"—Senin ismin Abdu'llah, senin ismin Abdu'r-rahman… Sen şusun, sen şusun…" diye güzel isimle değiştirirdi.

Ben de onu bildiğim için soruyorum bazen bir kardeşe:

"—Senin adın ne?"

"—Benim adım Cengiz."

"—Cengiz kimmiş?"

Okuduk, tarihten hepimiz okuduk. "Temuçinmiş" adı. "Cengiz" de demişler. Gayrimüslimmiş, müslüman değil. İslâm'dan önceki devrede. Ayrıca müslümanlara bir saldırmış, epeyce müslüman da kesmiş. Asmış, tozmuş, kesmiş… Savaşçı, putperest, Moğol kabilesinden bir kimse. Sen onun ismini neden aldın?

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.157, no:18508; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.214, no:7119.

“—Gel senin ismini Cemil yapalım, Cengiz olmasın da Cemil olsun…” diyorum meselâ...

Adını değiştiriyoruz.

“—Neden?”

Peygamber Efendimiz kötü isimleri değiştirirdi. Siz de değiştirin. Kendi isminiz kötüyse değiştirin! Güzel bir isim koyun! Mânâsı güzel olsun, mânası imanı ifade etsin. Küfrü temsil etmesin, imanı temsil etsin.

Efendimiz her şeyi düzeltirdi. Biliyorsunuz geçmiş derslerden hatırlayacaksınız, Peygamber Efendimiz eşyasına da isim koyardı. Onu yapmıyoruz. Onu da yapalım. Mesela kılıcının, atının ismi var. Canlı, cansız eşyasına da isim koyardı.

Meselâ:

“—Getir bizim Düldül’ü; getir bizim Zülfikâr’ı…”

İsmi var hepsinin. Onu da, o sünneti de yapalım inşallah. Arabaya bir isim koyalım, kaleme bir isim koyalım, tatlı olur... Sünnete uygun olan her şey tatlı olur.

Allah bizi Efendimiz’in yolundan ayırmasın. Şefaatine erdirsin. Cennette komşu eylesin…

Fâtiha-i Şerîfe mea’l-Besmele!

15. 04. 1990 – İskenderpaşa Camii

11. EFENDİMİZ SAS'İN KUR'AN OKUYUŞU

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mehamîdih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayra halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كانَ يُقَطِّعُ قِراءَتَهُ آيَةً آيَةً: الحَمْدُ لله رَبِّ العَالَمِينَ ، ثُمَّ يَقِفُ؛

الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ ثُمَّ يَقِفُ (ت. ك. عن أم سلمة)

RE. 559/18 (*Kâne yukattıu kırâetehü âyeten âyeten: El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, sümme yakıfu; Er-rahmâni'r-rahîm, sümme yakıfu.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı dünyada ve ahirette üzerinize olsun… Rabbimiz iki cihan saadetine cümlemizi nail eylesin… Cümlemizi sevdiği kul eylesin, sevindirsin…

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek hadîs-i şerîflerinden ve onun âdetlerinden, itiyatlarından, şemâilinden, ahlâkından, hayatından rivayetleri okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ

Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerifleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Kur'an-ı Kerim'i Ayet Ayet Okurdu

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 559. sayfasındaki 18. hadis-i şeriftir.

Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler, hatırlarında bulunsun; yazmak, tahkik etmek, şerhini okumak lâzım gelebilir.

Ümm-ü Seleme RA şöyle rivayet ediyor:[132]

كَانَ يُقَطِّعُ قِرَاءَتَهُ آيَةً آيَةً: الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ، ثُمَّ يَقِفُ ؛

الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ ثُمَّ يَقِفُ (ت. ك. عن أم سلمة)

RE. 559/18 (*Kâne yukattıu kırâetehü âyeten âyeten: El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn, sümme yakıfu; Er-rahmâni'r-rahîm, sümme yakıfu.*)

(*Kâne yukattıu kırâetehü âyeten âyeten*) "Efendimiz SAS Hazretleri Kur'ân-ı Kerîm'i âyet âyet, kese kese, parça parça okurlardı."

Bir de hızlı okuma tarafı var, öyle değil. Peygamber SAS Efendimiz parça parça, âyet âyet, âyetin içinde durak yerlerine riayet ede ede, tabiri caizse sindire sindire, anlaşılması ve anlatılması mümkün olacak tarzda, tadını çıkarta çıkarta okurdu.

Nasıl okurdu?

(*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn*) derdi, (*sümme yakıfu*) sonra dururdu. Sonra, (*Er-rahmâni'r-rahîm*) derdi, (*sümme yakıfu*) sonra dururdu.

Demek ki, Kur'ân-ı Kerîm Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin Kelâm-ı Hakîm'i olduğu için, biz anlayalım diye indirildiğinden, muhatap biz olduğumuzdan; anlayalım da hükmüne göre amel edelim diye, ana mesele bu olduğundan, edası, kıraatı, icrası anlaşılacak tarzda olması lazım!

Peygamber SAS Efendimiz Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'a:

"—Ne kadar zamanda kıraat edeyim." dediği zaman, dedi ki:

"—Bir ayda..."

---

132 Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.13, no:3487; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.302, no:26625; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.252, no:2910; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.44, no:2212; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.520, no:2587; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.I, s.312, no:37; Ümm-ü Seleme RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.52, no:17913; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.215, no:7129.

“—Daha çabuk yapabilirim yâ Rasûlallah?”
“—O zaman bir haftada...”
“—Daha çabuk okuyabilirim yâ Rasûlüllah,
“—O zaman üç günde bir hatmet!
“—Daha çabuk okuyabilirim yâ Rasûlüllah,
“—Üç günden daha kısa sürede okursan, o zaman okuduğunun mânasını anlayamazsın!” buyurdu.

Günde on cüzden fazla okuyacak, hızlı hızlı okuyacak. Tekrar olur ama demek ki makbul olmuyor. Mümkün olduğu kadar Kur'ân-ı Kerîm'in mânasını anlaya anlaya, dinleyenlerin de anlayabileceği bir letafet ve teravet içinde okumak lâzım geliyor

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Çok kusurlu Müslümanlarız. Bu kusurun bir kısmı bize aittir, bir kısmı bizim dışımızdadır. İslâm'ın öğretilmediği bir zamanda, Kur'an derslerinin bile verilmediği zamanda neşv ü nemâ bulduk, yetiştik. Bazı içimizdekiler, hocaların takip edildiği, dinî tefrikaların gazetelerde yasaklandığı, Allah'ın adının anılmadığı,

resmî basılmış kitaplarda;

"—Türkiye Cumhuriyeti İslâm dininin ve İslâm medeniyetinin bütün izlerini silip, tam mânasıyla Batı medeniyetine girme azmindedir!" yazdıkları bir devirden geçtik, yaşadık!

Bizim Profesör arkadaşımız Londra'da elçilikte bir kitapta yazılı görmüş. Elçilikte Türkiye'yi anlatan bir kitapta; sayfayı açmış, tüyleri diken diken olmuş! Bundan 25-30 sene önce;

"—Türkiye Cumhuriyeti İslâm dininin ve İslâm medeniyetinin bütün izlerini silerek Batı medeniyetine girme azmindedir!"

Öyle saçma şey mi olur? Kim çıkardı bunu, hangi küstah, hangi edepsiz ne hakla yazdı böyle bir kitabı? Nasıl bu millete bu gaye olarak gösterildi?

Olmaz, olmadı da... El-hamdü lillâh halkımız mukavemet gösterdi.

İstiklâl Marşı'nda ne diyor?

Şu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli;
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

Bu ezanlar susmayacak, bu camiler kapanmayacak, bu İslâm yeryüzünden silinmeyecek! Zaten kimse silemez:

يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

(الصف:٨)

(*Yürîdûne li-yutfiù nûra'llâhi bi-efvâhihim*) "Kâfirler Allah'ın nuru olan kelâmını, dinini ağızlarıyla söndürmeğe çalışıyorlar. (*Va'llâhu mütimmü nûrihî velev kerihe'l-kâfirûn*) O kâfirler istemese de, hoşlanmasalar da Allah nurunu tamamlayacaktır!" (Saf, 61/8)

Allah'ın yaktığı bu nuru kimse söndüremez, kimse güç yetiremez! Yalnız Allah kâfire de fırsat veriyor, mü'mine de fırsat veriyor ki iki cihet de bulunsun. İşportada, camekanda iki cinste bulunsun diye ikisine de fırsat veriyor.

Peygamber Efendimiz zamanında da azılı kâfirler var; Ebû Cehiller var, Ebû Lehebler var, azılı, hınzır kâfirler var! Öbür

tarafta da Peygamber SAS Efendimiz var, mübarek sahabesi var. Tepeden tırnağa nur insanlar var; yüzleri nur, hâlleri nur, ahlâkları nur insanlar var!

İki nümune! Buyur ey üçüncü şahıs! İşte cehennem ehli işte cennet ehli… İşte şeytanın ordusu, işte Rahman'ın ordusu… Buyur, sen muhatapsın; sen bu dünyaya imtihan için gönderilmişsin, seç bakalım. Hangisini seçeceksin? Serbestsin, kendin seç!

"—Ben imanı seçtim yâ Rabbi, ben senin yolunu seçtim, ben senin kulun olmaya razıyım yâ Rabbi! Canımı vermeye razıyım, senin yoluna canım feda olsun, her şeyim feda olsun…"

"—Tamam, sen mü'minsin, gel kulum."

يَاأَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ . ارْجِعِي إِلَى رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً . فَادْخُلِي فِي عِبَادِي . وَادْخُلِي جَنَّتِي (الفجر: ٢٧-٣٠)

(*Yâ eyyetühe'n-nefsü'l-mutmainneh. İrcıî ilâ rabbiki radıyeten merdıyyeh. Fe'dhulî fî ibadî. Ve'dhulî cenneti*) [Ey mutmain olan nefis! Sen ondan râzı, o senden râzı olarak Rabbine dön!.. Seçkin kullarımın arasına katıl ve cennetime gir!] (Fecir: 89/27-30) diye, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin hitabına mazhar olan kullardan olmaya çalışalım.

"—Madem sen böylesin, madem sen benim dinimden, ahkâmından hoşnutsun; ben de senden razıyım. Sen benden razı ben senden razı… Gel kulum gir cennetime, tat nimetlerimi!" dediği zümreden olalım!

Bir kısmı da;

"—Böyle şey olur mu, keyfimce yaşayacağım, gönlüm ne isterse öyle yapacağım…"

Senin gönlüm dediğin şeytan, nefis! Sen şeytanın ordusundasın, sen hizbü'ş-şeytansın; sen şeytanın buyruğunu girmişsin, şeytanın esirisin!

"—Hürüm…"

Hayır, şeytanın esirisin, şeytan senin burnuna halkayı takmış, çekiyor, götürüyor. Arada gizli defini de çalıyor. Sen de kalkıp

oynuyorsun, farkında değilsin. Şeytan senin burnuna halkayı takmış, seni götürüyor.

Halamızı ziyarete gittik, geliyoruz. Gecenin on biri, on ikisi; arabayla E5 karayoluna çıkalım diye tenha yollardan gidiyoruz: Tenha yolun kenarında 3-4 tane sarhoş. Araba kenarda, yamuk duruyor, üçü de ellerini kaldırmışlar, gecenin yarısında şıkır şıkır oynuyorlar.

Neden?

Şeytan burunlarına halkayı takmış, gizli gizli def çalıyor, bunlar ondan oynuyor.

Bayram gününde başka bir mânası var mı bunun?

"—Hür."

Bunların neresi hür? Bunlar şeytanın esiri, bunun hürriyetle ilgisi yok! İnsan Allah'a kul olur, Allah'ın buyruğunu tutar. Esas hürriyet o zaman!

Ubeydullàh-ı Ahrâr Hazretleri, meşayihimizden, başımızın tacı büyüklerimizden.

Ubeydullah, mütevazı bir isim; "Allah'ın kulcağızı" demek. Küçücük, mütevazı bir kulu" demek.

Ubeydullâh-ı Ahrâr, Hürlerin Ubeydullah'ı…

"—Nasıl hür?"

Şeytana ve nefse esaretten kendisini kurtarmış. Dünyaya esaretten kendisini kurtarmış. Mala, mevkiye makama esir olmaktan kendisini kurtarmış… Hür! Asıl hürriyet her şeyi gönlünce, tam, Allah'ın rızasına göre yapabiliyor. Asıl hür olan bu!

O, mala esir; bu, kibrine esir; ötekisi, makamına esir; berikisi, amirine esir; ötekisi, karısına, berikisi çocuğuna esir… Herkes bir yere esir.

Gözünden perde kaldırıldığı zaman insanları görsen her birisi bir şeyin peşinde, herkes bir davaya hizmet ediyor ama ak ile kara belli olacak!

Buyrulmuş ki:[133]

اَلنَّاسُ نِيَامٌ ، فَإِذَا مَاتُوا ، اِنْتَبَهُوا.

---

[133] *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.312, no:2795; Hz. Ali RA'ın bir sözüdür.

(*En-nâsü niyâmün, feizâ mâtû, intebehû*) "İnsanlar uykudadır; öldükleri zaman uyanırlar."

İnsanlar uykuda horul horul, mışıl mışıl uyuyup duruyorlar; öldükleri zaman gözleri açılacak!

"—Hocam, yanlış söylemiyor musun, sözüne dikkat et!"

Doğru söylüyorum: İnsanlar yaşarken uykuda, öldükten sonra gözleri açılacak. Firavun'un bile o zaman gözü açıldı:

حَتَّى إِذَا أَدْرَكَهُ الْغَرَقُ قَالَ آمَنْتُ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلاَّ الَّذِي آمَنَتْ بِهِ

بَنُو إِسْرَائِيلَ وَأَنَاْ مِنَ الْمُسْلِمِينَ (يونس: ٩٠)

(*Hattâ izâ edrekehü'l-garaku kàle:*) "Tam boğulma geldiği zaman, boğulma vakti geldiği zaman dedi ki: (*Âmentü ennehû lâ ilàhe ille'llezi âmenet bihi benû isràîle ve ene mine'l-müslimîn*)

Gerçekten Benî İsrail'in inandığı Allah'tan gayri bir mâbud olmadığına ben de iman ettim. Ben de müslümanlardanım!" (Yunus, 10/90)

Firavun tam boğulacağı sırada birden değişti. Dedi ki:

"—Benî İsrail'in inandığı, o bahsettiği Mûsa AS'ın bana söylediği, haber verdiği Allah'ın varlığına inandım. Ondan başka ilâh yok, onu kabul ettim, ben de müslümanlardanım!"

"—Neden dedi?"

Gözünden perde kalktı, ölüm yakın geldi, uyandı. O zamana kadar uyuyordu. Atının üstünde uyuyordu, ordusunun önünde uyuyordu, sarayında uyuyordu, gündüz uyuyordu, insanlarla konuşurken uyuyor, Mûsa AS ile konuşurken uyuyordu.

"—Neden?"

Gerçekleri görmüyordu. Gönül gözü kapalı, gönlü ölmüştü, ondandı! Onun için Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi hakiki hürlerden eylesin, sahte hürlerden etmesin…

Altın var, altın suyuna batırılmış plastik var; başına çalınsın plastik! Ne olacak plastik, kimi aldatacaksın, ne işine yarar?

Elmas var, cam var… Ne yapayım ben bu camı, ben çocuk muyum, çocuk mu kandırıyorsun?

Allah hakiki imanı nasib etsin…

Adam müslüman, Kur'an okuyor ben de hayranlık duyuyorum. Uzaktan, zâhir gözüyle bakıyorum; adam sakallı, zâhir gözüyle bakıyorum hacı, beş vakit namazda, en önde safta, zâhir gözüyle bakıyorum hayır ve hasenât yapıyor… Bir haber alıyorum, beynimden vurulmuşa dönüyorum!

Kızına sermaye veriyor:

"—Bunu bankaya yatıracaksın, bunun faizini yiyeceksin!" diyor.

Kur'an'ı okumadın hacı amca, Kur'an'ı anlamadın müslüman kardeşim! Anlasaydın Allah'ın emrini tutardın! Allah;

Faizi helâl görüp, faiz alıp faiz verenlere ne diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri:

فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُولِهِ (البقرة:٢٧٩)

(*Fe'zenû bi-harbin mina'llâhi ve rasûlihî*) "Allah'la ve Rasûlüyle

harp ilan etmiş, harp ilan etmenin kapısını açmış olur!” (Bakara, 2/279) diyor.

Sen misin faize evet diyen, sen misin faizi meşru sayan, sen misin faizi uygulayan; demek ki sen Allah’la harbe kalkışıyorsun, demek ki sen kapı açıyorsun, demek ki sen Allah’la harbe cesaret ediyorsun!

Allah’la, Rasûlüllah’la harp etmeye yol açmak, kapı açmak... Böyle bir şeye kim cesaret eder?

Cahil cesaret eder.

الْجَاهِلُ جَسُورٌ

(*El-câhilü cesûrun*) “Cahil çok cesurdur.” Ne çamlar devirir de farkına varmaz. Alim tir tir titrer:

إِنَّمَا يَخْشَى اللّٰهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ (فاطر:٢٨)

(*İnnemâ yahşa’llâhe min ibâdihi’l-ulemâ’*) [Kulları içinden ancak alimler, Allah’tan gereğince korkar.] (Fâtır, 35/28)

Ayetler okunduğu zaman tüyleri diken diken olur, cildi ürperir, gözleri yaşarır. Cahilin umurunda değil dünya!

Neden? Cahil cesur olur ondan…

b. Kur’an-ı Kerîm’i Öğrenelim!

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Kur’an ölülere okunmak için inmedi, cüz kesesinde duvara asılı durmak için inmedi. Hafızlar senede bir Ramazan’da,

“—Ben emredeyim, para vereyim, geçmişlerimin ruhu için okusun; ondan sonra akşam da cemaatin huzurunda hatim indirelim.” diye inmedi.

Kur’ân-ı Kerîm bize hayatın gerçeklerini öğretmek için indi, ahireti haber vermek, cehennemin varlığını ihtar etmek için cennete teşvik için indi. Dürüstlüğe yönelmemiz, adalete tâbi olmamız, dalaletten kurtulmamız için indi. Hayatımızı ona göre tanzim edelim diye indi.

Milletin Kur'an'dan haberi yok! Kur'an'ın karşısına çıkmış, Kur'an'la savaşıyor, Kur'an'ın dediğinin aksini yapıyor.

Çok büyük cahillik, çok büyük akılsızlık! Allah bizi bu cahillikten kurtarsın, nefsimize esir olmaktan, şeytanın maskarası, kuklası olmaktan kurtarsın.

Kur'ân-ı Kerîm'i öğreneceğiz, mânasını öğreneceğiz. Mânasını merak edeceğiz.

Kardeşlerime soruyorum:

فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدُ بِالدِّينِ . أَلَيْسَ اللّٰهُ بِأَحْكَمِ الْحَاكِمِينَ

(التين: ٧-٨)

(*Femâ yükezzibüke ba'dü bi'd-dîn. E leysa'llàhu bi-ahkemi'l-hàkimîn.*) "Bu mükâfatı inkâr mümkün mü?.. O mükâfat, karşılık ve cezâ; insanın yaptığı işlere göre ahirette karşılığını görmesi inkâr edilir mi?.. Bu mutlaka olacak!.. Allah hâkimlerin hâkimi değil mi, adaletlilerin adaletlisi değil mi, her şeyi hikmetle yapan değil mi?" (Tîn, 95/7-8)

O soruyu duyduğu zaman insanın tüyleri diken diken olur!

Biz de cevap veriyoruz:[134]

بَلٰى ، وَنَحْنُ عَلٰى ذٰلِكَ مِنَ الشَّاهِدِينَ

(*Belâ, ve nahnü alâ zâlike mine'ş-şâhidîn*) [Evet, hâkimler hâkimidir, biz de buna şahitlik edenlerdeniz.] Öylesin yâ Rabbi, biz de şahidiz!

---

[134] Tirmizî, *Sünen*, c.XI, s.184, no:3270; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.III, s.55, no:753; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.249, no:7385; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.310, no:3508; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.377, no:2097; Hamîdî, *Müsned*, c.ıı, s.437, no:995; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.I, s.452; İbni's-Sinnî, *Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh*, c.II, s.331, no:435; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.289, no:1136; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.179, no:11457; Ebû Hüreyre RA'dan. (*Ve ene zâlike* şeklinde.)

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.608, no:2792; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.274, no:23491.

Elbette, her hükmü güzel. Lütfü güzel; kahrı, cefası güzel, safası güzel; kaderi, kısmeti güzel, her şeyi güzel. İnsanın onu anlayabilmesi, her şeyinin güzelliğini görebilmesi lâzım!

Alman veya Avusturyalı, İhlâs Sûresi'ni okuduğu zaman eriyormuş. İhlâs Sûresi'nden müslüman olmuş, her okuyuşta eriyormuş. Neden?

Mânasını derinliğine biliyor.

"—Hocam, Arapça öğrenemedik ki…"

Arapça öğrenemedin ama İngilizce öğrendin! Kur'ân-ı Kerîm okumasını bilmiyorsun ama her gün üç tane, dört tane gazeteyi okuyorsun, resimlerine de bakıyorsun! Dünya işi gelince dünyalık bahis konusu olduğu zaman çocuğunu koleje gönderiyorsun:

"—Ben bu Batı dilini öğrenemedim; çocuğum kolejde öğrensin, büyük adam olsun…"

Büyük adamlığın ölçüsü metreyle mi ölçülecek? İnsan iki metre olunca mı büyük adam olacak? Çocuğuna Kur'ân-ı Kerîm'i öğretiyor musun? Çocuğunun kalbine Allah korkusu yerleşmiş mi? Yoksa gözünü para hırsı mı bürümüş, makam hırsı mı bürümüş? O çocuğu sen yetiştirirsin, pantolonumun ütüsü bozulacak diye camiye gelmez, namaz kılmaz. Beğenmez ki sakallıları! Ne yapsın sakalları?!..

Fıkra olsun diye yazıyorlar: Adamı cennete koymak istemişler de:

"—Ben ne yapacağım softaların arasında, beni cehenneme gönderin!" demiş.

Cehenneme gidecek zaten de lafa bak, güya fıkra… "Orada rahat edemem." diye düşünüyor, "Softaların arasında ne yapacağım?.." diye düşünüyor.

Sarhoşlar cehennemde, ayyaşlar, çalgıcılar, kötü kadınlar cehennemde; orayı istiyor. Allah kendi ağzıyla istetiyor:

"—Ben cenneti istemem, ne yapacağım orada!"

Doğru, sen orada ne yapacaksın? Senin yerin orası değil. Cehenneme kadar yolun var, paldır küldür yuvarlan git!

İnsan Kur'an'ı bilmeyince çok cahillikler eder. Bazısı da ciddi cahildir, onlara gerçekleri anlatırsan anlayabilir.

"—Hocam ya öyle mi? Dur hele bir düşüneyim, galiba sen

haklısın. Tevbe yâ Rabbi, ben hata etmişim…” diye dönebilir.

Bazısı da çok cıvıktır, ne köy olur ne kasaba! Hiçbir işe yaramaz, ot gibi, saman gibi bir şey; ne tadı var, ne besin değeri var, mantar gibi bir şey! Kimisi de öyle oluyor.

Müslüman mantarlaşmamalı, koflaşmamalı, işe yaramaz hale gelmemeli.

Ben adama diyorum ki:

“—Peygamber SAS Efendimiz altın yüzüğü haram kılmış. ‘Benim ümmetimin erkeklerine altın yüzük haramdır!’ buyurmuş, yasaklamış, parmağına takma!”

Sırıtıp yüzüme bakıyor. Herif yetmiş yaşına gelmiş, sakallı; altın yüzüğü takmış.

Senin süslenme zamanın mı, sen kırk tane yüzük taksan kim bakar? Yetmişine gelmişsin, işin bitmiş. Sen yüzük taksan ne olacak takmasan ne olacak?

Tutmuş haram yüzüğü parmağına takmış, namazda benim yanımda durmuş, namaz kılıyor: Kafaya bak! Söylüyorsun;

“—Biliyorum, biliyorum...” diyor.

Biliyorsun da ne diye parmağına takıyorsun, Allah’la alay mı ediyorsun? Korkmuyor musun, Rasûlüllah darılır diye düşünmüyor musun?!..

“—Yüzüğü çıkartsam atsam hemen atlarlar!” diyor.

Senin yüzüğün senin başına çalınsın, ben sana on tane yüzük alırım. Senin yüzüğünde benim gözüm yok, ben ona nefretle bakıyorum, hoşnut olarak bakmıyorum ki! Senin yakut taşlı altın yüzüğünden ben memnun değilim ki! Görünce midem bulanıyor.

Cahil, Kur’an’ı okumadıkları, anlamadıkları için cahil! Kur’an’ı sevmedikleri, saymadıkları için cahil! Sevseydi, okur öğrenirdi. Saysaydı, saygısı olsaydı ahkâmını öğrenir, uygulardı:

“—Bir tanesinden başlayım da ondan sonra belki ikincisini de öğrenirim, üçüncüsünü de öğrenirim…” derdi.

Bir tanesi bile başlamadın ki!..

“—Hocam geçmiş bizden!”

Ne geçmesi; akşam olduğu zaman yemek yiyorsun, uykun geldiği zaman aman yatak diyorsun, susadığın zaman su istiyorsun! Bu sana daha büyük ihtiyaç!

"—Bizden geçmiş, kafam almıyor…"

Öyle bir alır, öyle bir aldırırlar ki! Allah insanı şeytana esir etmesin. O zaman mantık da değişiyor, muhakeme de, terazi de bozuluyor, yamuk tartmaya, eksik tartmaya başlıyor. Yanlış çıkartmaya başlıyor. Ağzından kelimeler dökülüyor, laf söylüyor ama bir işe yaramaz; ne akla uygun, ne ilme, ne irfana uygun…

Nerede öz müslümanlar, has müslümanlar nerede bu zamane müslümanları! İnsan Kur'ân-ı Kerîm'den uzaklığı, Rasûlüllah'ın sünnetine uzaklığı nispetinde İslâm'dan uzaktır.

"—Müslümanım."

"—Yemin et, şahit göster bakalım! Senin müslüman olman nereden belli?"

Acaba, Allah bize kulum diyecek mi? Gel bakalım diyecek mi? Nazar edecek mi?

وَلاَ يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ (آل عمران:٧٧)

(*Ve lâ yenzuru ileyhim yevme'l-kıyâmeti*) "Cenâb-ı Hak onların yüzlerine bakmayacak, nazar bile etmeyecek!" (Âl-i İmran, 3/77)

Ne yapacak?

O zaman şimdiden çaresini düşünüp Allah'ın sevgili kulu olmaya çare arayacak. "Rabbim bana darıldı mı acaba, nasıl barışabilirim, nasıl rızasını kazanabilirim?" diye gecesi gündüzüne karışacak, insan feleğini şaşıracak! "Aman yâ Rabbi!.." diyecek, koşturacak.

c. Kur'an-ı Kerim Şifadır

Allah'ın kelâmı bize inmiş, bozulmamış, bir âyeti bile eksik değil, mahfuz! Bin dört yüz yıldan beri gelmiş. Müzelere gidiyorsun, Hz. Osman Efendimiz'in okuduğu Kur'ân-ı Kerîm karşımızda… Ne büyük devlet yâ Rabbi! Hz. Ali Efendimiz'in imzası yazılı Kur'ân-ı Kerîm Topkapı müzesinde. Çok şükür yâ Rabbi, ne büyük nimet! Hiçbir şey bozulmamış, bize kadar gelmiş!

Geçenlerde Hırka-i Şerîf Camii'nde bize nasip oldu. Rasûlüllah Efendimiz'in pabucunu gördük, birisi getirmiş. Pabucunu muhafaza etmişler. Öptük, başımıza koyduk, el-hamdü lillâh.

Allah-u Teàlâ bizi, ahirette Rasûlüllah Efendimiz'in yanından ayırmasın, cennette komşu eylesin, dünyada rüyalarımızda göstersin…

Kur'ân-ı Kerîm'i çok iyi öğreneceğiz, bugünden tezi yok buradan çıkar çıkmaz, hemen gideceğiz, okumaya başlayacağız.

"—Hocam koca bir kitap, ben bunun neresinden gireyim neresinden çıkayım, bu altı yüz küsur sayfa, nasıl baş edeyim?.."

Başından başla, hazmede ede yürü!

Öyle büyükler var ki Kur'ân-ı Kerîm'i on üç yılda hatmetmiş.

"—Neden?"

Sindire sindire okuyor, düşünüyor düşünüyor.

İmamlarımızdan, müctehidlerimizden bir tanesi başını eğmiş; yatsı namazından sonra oturduğu yerden sabah namazına kadar bir ayetten elli tane, yüz tane hüküm çıkarmış. Uyumuyor, kafası çalışıyor; gözü kapalı, gönlü uyanık. Bir ayetten kaç türlü ince, latif mâna çıkartmış, hüküm çıkartmış. Müctehid, mübarek, alim, fâzıl, ârif insan, derin insan!

Biz gazete okuruz, mecmua okuruz, müstehcen yayın okuruz. Millet sinemaya, tiyatroya gider televizyon seyreder. Televizyonla

evin içine her türlü melanet gelir. Randevu evi bile geliyor.

"—Ömrümde hiç randevu evine gitmedim, hiç görmedim …"

Film diye evin içine geliyor.

"—Cumhuriyet Bayramı, millî bir film; hadi çocuklar seyretsin…" diyorsun.

Bakıyorsun, öyle bir sahneyi koymuş, hemen git yakala adamı, artık ne yapacaksan yap!

Sen çocuk eğitimi diye bir şey bilmiyor musun, pedagoji diye, edep, namus diye bir şey bilmiyor musun; bu çocuğa sahne gösterilir mi?

Bu filmi gece on ikiden sonra edepsizlere göster, gündüz çocuğa ne gösteriyorsun?

"—Baba bu ne, kadın ne yapıyor, bu adam ne yapıyor?"

Evin içinde papazın vaazı, papazın cenaze merasiminde söylediği nutuk adamın kulağının içinde…

Bundan büyük rezalet mi olur?

Evin içine her türlü rezaleti bağlamışsın, lağım, idrar, bulaşık suyu, dışkı, pislik, şaldur şuldur her şey evin içine akıyor. Sen de karşısına geçmişsin; ayaklarına sürtünüyor, kalbine sürtünüyor, gözüne, kulağına sürtünüyor. Ondan sonra müslümandan hayır bekle!

Tabii o zaman altın yüzüğü sırıta sırıta takar, faizi sırıta sırıta yer, günahı sırıta sırıta yapar, harama sırıta sırıta bakar, bir de döner;

"—Güzele bakmak sevaptır, sen güzellikten ne anlarsın?.." der.

Sen gittin, mahvoldun!

Adam çürüdü, imandan eser kalmadı ki! Allah; edebe riayet etmedi mi, imanı kazak çıkartır gibi üstünden sıyırtıp alınca, insan sudan çıkmış balığa benzemez; derisi yüzülmüş koyuna benzer, bitti!

Allah bizi Kur'an'dan ayırmasın…

Muhterem kardeşim!

Kur'an; benim içime, senin içine sevgisini vermiyorsa, çok büyük kusurumuz var da ondan! Kur'anı sevecek insan.

"—Hocam ben seviyorum, öpüyorum, başıma koyuyorum…"

Yetmez, mânasını anlayacaksın, ahkâmını uygulayacaksın!

Camiye gel, Kur'an'ı öp, mukabeleyi takip et; hatim duasına amin de; ondan sonra faiz ye… Olmaz. Sen Kur'an'a tâbi değilsin, sen Kur'an'ı sevmiyorsun, sen Allah'ın dinine tâbi değilsin, sen Allah'la harp etmeye kapı açmış adamsın!

Kur'ân-ı Kerîm'i saygıyla, tane tane, sindire sindire, mânasını düşüne düşüne okuyacağız.

Peygamber Efendimiz öyle okurdu, ağlardı. Cehennem ayeti geldiği zaman Allah'a sığınırdı; müjde ayetleri geldiği zaman yüzü gülerdi, yüzünde güller açardı. Cennetten bahsedildiği, cennet anıldığı zaman, Peygamber Efendimiz cenneti isterdi. Eski ümmetlerin hâlleri anlatıldığı zaman, onların başlarına azap geldiği söylendiği zaman, Peygamber Efendimiz;

"—Aman yâ Rabbi, benim ümmetimi koru!" diye dua ederdi.

Kur'ân-ı Kerîm insana şifadır, maddî hastalığına da şifadır mânevî hastalığına da şifadır. Küfre de şifadır, şirke de şifadır, inkâra da şifadır, tereddüde de şifadır münafıklığa da şifadır. Kur'ân-ı Kerîm her türlü hastalığa şifadır. Cân-ı gönülden

sarılırsan cân-ı gönülden okursan. Allah-u Teàlâ Hazretleri sindire sindire, tatlı tatlı, seve seve, hayran, âşık okumayı nasip etsin… Kur'ân-ı Kerîm'i de bize şefaatçi eylesin…

Sen ona öyle saygısız davranıyorsun, sen onu bir cilt olarak, kâğıt yaprakları olarak görüyorsun… Yarın onun şefaat hakkı var, Kur'ân-ı Kerîm'in davacı olma durumu var. Yarın Kur'ân-ı Kerîm sana davacı olabilir.

"—Hocam bu kitap, davacı olur mu?"

Allah CC, rûz-ı kıyamette elleri konuşturacak, ayakları konuşturacak, insanların azasını konuşturacak:

وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ (يس:٦٥)

(*Ve tükellimünâ eydîhim*) "Elleri şehâdet edecek, konuşacak. (*Ve teşhedü ercülühüm bimâ kânu yeksibûn.*) Ayakları işlediklerine şahitlik edecek." (Yâsin, 36/65)

Yâsîn'de okumuyor musun?

"—Okuyorum ama mânasını bilmiyordum."

Mânasını bilmiyor. Ne demek?

O mücrimlerin, o günahkârların elleri bize ifade verecek, konuşucak, işledikleri amellerin hakkında şehadet edecek! Yürüdükleri ayakları insanların aleyhinde şehadet edecek.

"—Ayak konuşur mu?"

Allah konuşturursa konuşur. "Konuş!" dedi mi isterse konuşmasın; el konuşur, ayak konuşur, taş, ağaç, dağ konuşur… Her şey konuşur!

Kur'ân-ı Kerîm de davacı olacak:

"—Yâ Rabbi! Bu kulun beni sevmedi, bana hürmet etmedi, beni okumadı, dinlemedi, anlamadı, beni sevmedi; ondan davacıyım!" diyecek.

Kur'ân-ı Kerîm'in davacısı olduğu, hasmı olduğu insanın vay hâline, vay o kimsenin haline!

Kur'ân-ı Kerîm'in seni sevmesi için çalışacaksın, Kur'ân-ı Kerîm'in senden razı olması için çalışacaksın, gönlünü hoş etmeye çalışacaksın, itibar izzet edeceksin!

d. Bayramda Def Çalınırdı

İbn-i Mâce ve Ahmed ibn-i Hanbel Kays ibn-i Said RA'dan şöyle rivayet ediyor:[135]

كَانَ يُقَلَّسُ لَهُ يَوْمُ الْفِطْرِ (حم. ه. عن قيس بن سعد)

RE. 559/19 (*Kâne yukallesu lehû yevme'l-fıtri.*) "Peygamber SAS Efendimiz'e Ramazan Bayramı gününde def çalındığı, tempo tutulduğu olurdu; ses çıkartmazdı."

[135] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.IV, s.188, no:1293; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.422, no:15517; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.218, no:20768; Hatîb-i Bağdâdî, el-Müttefik ve'l-Müfterik, c.III, s.204, no:1324; Kays ibn-i Said RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.89, no:18102; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.215, no:7130.

Çünkü Ramazan Bayramı biz müslümanların sevinç hâli, onun masum bir şekilde yapılmasına ses çıkarmazdı. O derecede, ölçüde, o çizgide kalmak şartıyla müsaade buyurmuş.

Bir keresinde Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz geldiği zaman, Ömer el-Fâruk Efendimiz geldiği zaman kadınlar kendi aralarında def çalarlarken, onlar geldi diye hepsi bir kenara kaçıştılar. Peygamber Efendimiz:

"—Onlara dokunmayın, onların keyfilerini bozmayın!" dedi.

Gayrimeşru bir şey yapmıyorlar, Ramazan Bayramı'nda normal, masum bir sevinç. Bir sevinç izharı; masum ölçüler içinde, sevincin izharı için müsaade eylemiş.

e. Cuma Günü Tırnaklarını Keserdi

Hadîs-i şerîf Ebû Hüreyre RA'dan rivayet:[136]

كَانَ يُقَلِّمُ أَظْفَارَهُ وَيَقُصُّ شَارِبَهُ يَوْمَ الْجُمُعَةِ قَبْلَ أَنْ يَرُوحَ إِلَى الصَّلاَةِ

(طب. عن أبي هريرة)

(*Kâne yukallimu ezfârehû, ve yekussu şâribehü yevme'l-cumuati, kable en yerûha ile's-salâti*.)

(*Kâne yukallimu ezfârehû*) "Peygamber SAS Efendimiz, cuma günü tırnaklarını keserdi, (*ve yekussu şâribehü yevme'l-cumuati*) bıyığını kısaltırdı, uzayan kısımlarını kısaltırdı." Peygamber Efendimiz cuma günü Cuma namazına gitmeden önce bu işleri yapar öyle giderdi."

Bu niçin bu tarzda ifade edilmiş?

Cuma, müslümanların bayramı, haftanın günlerinin en şereflisidir, kıymetlidir, güzeldir, nurludur, sevaplıdır. Cuma günü çok sevaplı bir gündür. Cuma günü müslümanların bayram

---

136 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.257, no:842; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.24, no:2763; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.424, no:8273; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.II, s.384, no:3036; Ebû Hüreyre RA'dan.

Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.244, no:5758; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.92; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.127, no:18322; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.215, no:7131.

günüdür, cuma günü bazı rivayetlerde bayram günlerinden daha sevaplıdır. Haftada bir geliyor el-hamdülillah, Ramazan Bayramı senede bir gün geliyor, Kurban Bayramı senede bir geliyor. Allah bizi haftada bir cumaya kavuşturuyor, kıymetini bilene ne mutlu!

Cuma namazı çok kıymetli, cuma günü, cuma gecesi çok kıymetli, çok sevaplı, salât u selâm getirmek çok değerli!

Bazıları;

"Cuma gününde müslümanın bayram günü diye acaba yapılmaz mı?.." gibi şeyler düşündükleri için Peygamber Efendimiz öyle bir yasak koymamış.

Tırnaklarını keserdi, bıyıklarını kısaltmak gerekiyorsa kısaltırdı; camiye öyle giderdi.

Bazıları diyorlar ki:

"—Bırak, kıl da cumasını görsün, bayramını görsün!"

Öyle bir şey yok! Kesme de, tıraş olma da o da cumasını görsün. Öyle bir şey yok!

Cumaya temiz, pak, güzel kokular sürülmüş, gusül abdesti almış, ter kokusu olmadan, güzel elbiseleri giymiş, tertemiz elbiselerle, çoraplarla gitmek sevap; erken gitmek sevap; güzel bir tavırla gitmek, temiz pak bir halde gitmek sevap.

Saç sakal birbirine karışmış, bıyıklar uzamış, ağzın içine dönmüş girmiş, tırnaklar uzamış, altına toz toprak girmiş;

"—Ben dünyayı metalik vermeyen zahid bir insanım, aldırmıyorum."

Öyle şey yok! İslâm temizlik dini…

"—Benim kalbim temiz…"

Hem kalbin hem dışın temiz olacak, hem namaz kıldığın yer hem elbisen temiz olacak, hem vücudun hem kalbin temiz olacak! Temizliğin her kademesine hepsine birden riayet edeceksin! Parmakların temiz olacak, tırnakların kısa olacak, altı kirli olmayacak.

Koltuk altların kazanmış olacak, kıllar mısır püskülü gibi uzamış olmayacak. Kasık araları temizlenmiş olacak. Ağzın, burnun tertemiz olacak. Cuma günü bir boy abdesti alacaksın, tertemiz, güzel kokular süreceksin, temiz elbiseler giyeceksin, öyle geleceksin.

"—Hocam, elbisem çok yeni, terziye yaptırdım, bayağı da iyi kumaştan yaptırdım, pahalı da; cuma günü eski pantolon giyeyim camiye öyle gideyim, ütüsü bozulmasın, bu pantolonun dizi çıkmasın..."

Yanlış bir mantık! En temiz, en güzel kıyafetinle gideceksin çünkü müslümanların bayramıdır! Camide senin güzel kokundan herkes sevinecek. Senin yanında durmaktan adamın burnunun direği kırılmayacak. İnşaatçı inşaat hâliyle geliyor, boyacı boyacı hâliyle geliyor, kasap et kokusuyla geliyor, filanca filanca kokuyla geliyor…

Bizim Erzurumlu dayı da Erzurum'da yün çorabı giymiş, gelmiş. Otobüste ayağı ısınmış, soğumuş, terlemiş… Şadırvanda ayağını yıkıyor. Kirli çorabı üstüne giyiyor.

"—Acaba birkaç tane koyun mu girdi içeriye..." filan diye burnunun direği kırılacak gibi, cemaat rahatsız oluyor.

Bırak çorabını, sok pabucun içine, gıcır gıcır ayaklarınla tertemiz gel. Temiz olacak ve etrafındakiler ezalanmayacak, güzel kokular süreceksin. Sekinet ve vakar ile geleceksin, namazı kılacaksın.

f. Peygamber SAS Efendimiz'in Sitem Etmesi

Ahmed ibn-i Hanbel ve Buhârî Enes RA'dan rivayet etmişler:[137]

كَانَ يَقُولُ لأَحَدِهِمْ عِنْدَ الْمُعَاتَبَةِ: مَا لَهُ ؟ تَرِبَ جَبِينُهُ

(حم. خ. عن أنس)

(*Kâne yekùlu li-ehadihim inde'l-muâtebeti: Mâ lehû? Teribe cebînuhû*)

(*Kâne yekùlu li-ehadihim inde'l-muâtebeti*) "Peygamber SAS Efendimiz bir kimseye biraz itab edecek, sitem edecek, laf dokunduracak olsa, ancak şu kadar söylerdi: (*Mâ lehû? Teribe cebînuhû*) Ne oluyor şu alnı topraklanasıcaya?"

---

[137] Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.154, no:430; İbn-i Asâkir, Târih-i Dimaşk, c.III, s.367; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.141, no:18407; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.215, no:7132.

“—Sana ne oluyor, bu yaptığın doğru mu?..” tarzında değil de üçüncü bir şahıstan bahseder gibi;

“—Filanca şahsa ne oluyor?” diye böyle anlatırdı.

İkazı bu kadardı. Biz; “laf çakıştırma” diyoruz ya; kızması, azarlaması ancak bu kadardı.

Peygamber Efendimiz kızmazdı.

Senelerce kendisinin hizmetinde bulunan bir kimseye kızdığı dahi görülmemiş, ancak, “Alnı topraklanasıca!” demiş. Bu Araplar’ın bir tabiri. Bazan da, (*Teribet yedâke*) “İki eli topraklanasıca…” derler. Bu şaka, latife yollu bir söz.

Peygamber Efendimiz’e birisi gelmiş, sormuş:

“—Nasıl bir kızla evlensem, uygun olur, hangi evsafta bir kızla evlenmeliyim?”

Hani güzel mi olsun, endamlı mı olsun, vücut ölçüleri şöyle böyle veyahut soylu soplu; falancazâdelerden filancanın kızı mı, asaletli mi olsun, boylu poslu mu, zengin mi olsun, güzelliği mi dillere destan olsun, aman Allah dedirten cinsten mi olsun?

Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:[138]

تُنْكَحُ الْمَرْأَةُ لأَرْبَعٍ: لِمَالِهَا ، وَلِحَسَبِهَا ، وَلِجَمَالِهَا ، وَلِدِينِهَا. فَاظْفَرْ بِذَاتِ الدِّينِ ، تَرِبَتْ يَدَاكَ (خ. م. د. ن. ه. حب. عن أبي هريرة)

RE. 258/11 (*Tünkehu'l-mer'etü li-erbain*) "Kadın, şu dört şeyi için nikâhlanır: (*Li-mâlihâ*) Malı için, (*ve li-hasebihâ*) asaleti için, (*ve li-cemâlihâ*) güzelliği için, (*ve li-dînihâ*) ve dini için. (*Fa'zfer bizâti'd-dîn, teribet yedâke*) İki eli toprak olası, sen din sahibine bak!"

İnsan bir konuşmada sevdiği bir kimseye sevinçli bir münasebetle söyler. Anlıyoruz ki herhalde bunu tebessümle söylüyordu. Sevgi, latife yolu: Elleri toprak olasıca!

"—Sen dindarlığından, takvâsından dolayı bir kimseyi nikâhlamaya azmet, öylesini seç, elleri toprak olasıca!" buyuruyor.

Birisine itap edecek, sitem edecek olsa en çok ne diyormuş?

(*Mâ lehû teribe cebînuhû*) "Alnı toprak olasıcaya ne oluyor, niye böyle yapıyor?" diyormuş.

Bazısı diyor ki:

(*Rağime enfehû*) "Burnu yerde sürtsün!"

O zaman, başı yere geldiği zaman alnı toprak olur, bu mânaya.

"—Hayır, namaz kılasıca... Secde ettiği zaman alnı toprak göresice..." diye lehine duadır." diyenler de var.

---

[138] Buhàrî, *Sahîh*, c.V, s.1958, no:4802; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.1086, no:1466; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.219, no:2047; Neseî, *Sünen*, c.X, s.331, no:3178; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.597, no:1858; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.428, no:9517; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.IX, s.344, no:4036; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.26; Ebû Avârne, *Müsned*, c.III, s.11, no:4010; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.433, no:8420; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.428, no:9517; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.179, no:2171; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.269, no:5337; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.302, no:212; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.293, no:44542; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.319, no:1022; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.376, no:11011.

Efendimiz bu kadar söylermiş. Nefsi için kızması yok! Hele sen İslâm'ın ahkâmına bir dokun, o zaman celallenirdi, bir damarı kabarırdı. Hutbeye, minbere çıktığı zaman bir başkomutan gibi gözleri kızarırdı, celalli konuşurdu.

Mehmed Zahid Kotku Hocamız Rh.A de öyleydi. Demek ki o mânada Rasûlüllah'a ittiba etmiş. Hutbe okurken ödümüz patlardı, yüzüne bakmaya korkardık. İnecek bizi dövecek diye korkardı, dövmezdi. Sanki bize öyle gelirdi, öyle celalli konuşurdu, yüreğimiz hop hop hoplardı. Yüreğimiz ağzımıza gelir tekrar geri giderdi, öyle celalliydi.

Rasûlüllah böyle yaparmış da, Rasûlüllah'ın ahlâkıyla ahlâklanmasından dolayı öyle yapıyormuş. Rahmetli Mehmed Zahid Kotku Hocamız hutbede celallenirdi.

Allah'ın emri çiğnendiği, yasak iş yapıldığı zaman celallenirdi, ama kendisine karşı ufak tefek kusur etmişler, o zaman latife yollu söylerdi. Sitem bile sayılmazdı; dua mı beddua mı, o da belli değildi.

"—Alnı toprak olasıca…" deyip geçiyormuş.

Güzel ahlâkının bir sahnesi; perde aralanıyor, Rasûlüllah'ın ahlâkının güzelliğini birazcık görüyorsun, ağzına biraz tat geliyor. Daha çok tanısan daha çok gelecek, âşık olacaksın, o zaman feleğini şaşıracaksın, ne yapacağını şaşıracaksın. Allah-u Teàlâ Hazretleri, gönlümüze Rasûlüllah sevgisini iyice yerleştirsin…

Peygamber Efendimiz:

"—Bir gönle Rasûlüllah'ın sevgisi girer bulaşırsa, o gönül cehennem ateşi görmez!" diyor.

"Ben Rasûlüllah'ı çok seviyorum, dayanamıyorum, hac zamanı gelse veya umre olsa da o mübarek topraklara gitsem…" Yunus Emre'nin dediği gibi:

Bir mübarek sefer olsa da gitsem;
Kâbe yollarında kumlara batsam;
Hûb cemâlin bir kez düşte seyr etsem;
Yâ Muhammed, canım arzular seni…

Osmanlı şairlerinden Hakànî Bey diye birisi var. Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek *Hilye-i Şerîfe*'sini; yüzü nasıldı, gözü nasıldı, kaşları ne edadaydı, kirpikleri nasıl kıvrıktı, gözleri nasıl

tatlıydı diye yazmış. Rüyada Efendimiz'i görmüş. Efendimiz ona iltifat buyurmuş, o da Efendimiz'in iltifatına mazhar olarak ruhunu teslim etmiş.

Neden? O sevgi bir insanın kalbine birazcık bulaştı mı, o güzel koku insanın kalbine biraz karıştı mı —iksir gibi bir şey— cehennem ateşi o kalbi yakmaz, o kimse cehenneme girmez. Onun için çocuklarınızı yetiştirirken Rasûlüllah'ın sevgisiyle yetiştirin!

Hoşuma gitti; bizim torunları bir anaokuluna vermişler, geçenlerde evlerine gittim. Küçük çocuk, daha dört yaşında, peltek peltek;

"—*Hüva'llàhü'llezî lâ ilâhe illâ hû, er-Rahmân, er-Rahîm, el-Melîk, el-Kuddûs, es-Selâm, el-Mü'min, el-Müheymin…*"

Epeyce 20-30 tane Esmâü'l-Hüsnâ'yı saydı.

"—Nerede öğrendin?" dedim.

Anaokulunda, bayağı ciddi ciddi öğrenmiş.

Peygamber SAS Hazretleri de bir hadîs-i şerîfinde bu konuda bize işaret eylemiş, öğretmiş, buyuruyor ki:[139]

إِنَّ لِلّٰهِ تِسْعَةً وَتِسْعِينَ اسْمًا ، مَنْ أَحْصَاهَا دَخَلَ الْجَنَّةَ

(خ. م. ت. ه. حب. طس. ق. عن أبي هريرة)

(*İnne li'llâhi tis'aten ve tis'îne'smen, men ahsàhâ dehale'l-cenneh.*) "Muhakkak ki, Allah-u Teàlâ'nın doksan dokuz ismi vardır. Kim bunları ezberlerse veya mânâsına âşinâ olur, içine sindirirse cennete girer."

Küçücük yaşta öğretiyorlar. Sen Esmâü'l-Hüsnâ'nın şu kadarını

---

[139] Buhàrî, *Sahîh*, c.II, s.981, no:2585; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2062, no:2677; Tirmizî, *Sünen*, cV, s.530, no:3506; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1269, no:3860; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.258, no:7493; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.87, no:807; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.296, no:981; Beyhakî, Sünenü'l-Kübrâ, c.X, s.27, no:19601; Taberânî, Dua, c.I, s.48, no:97; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.231, no:1704; Dâra Kutnî, *İlel*, c.IX, s.1675; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.139; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.674, no:1933; İbn-i Hacer, *Tahlîsü'l-Hayr*, c.IV, s.172, no:2056; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.23330.

ezberledin, diye bir de tesbih hediye etmişler. Ötekisi de tesbihi almış berikisi de almış. Seviniyor, geceleyin kalkıyor, babasının yanına [gidiyor]: "Biraz Esmâü'l-Hüsnâ'ya çalışalım. Yarın imtihan olacağız." İşin ucunda tesbih var, mükâfat var diye çocuk heves ediyor.

Çocuğu Allah sevgisiyle yetiştirmek, Peygamber sevgisiyle yetiştirmek, dindar yetiştirmek… Çocuk böyle yetiştirilmeli, böyle olmalı, böyle mekteplere verilmeli.

"—Hocam, falanca çocuğunu bale mektebine vermiş; bir etek var, etek demeye bin tane şahit ister. Bacakları ayrım yerinden yukarıya doğru her tarafı görünüyor. İnce, bütün vücudunu kavrayan bir şey giymiş. Ayak parmaklarının üzerinde sipsivri durmasını biliyor, bale öğreniyor…"

Başına çalınsın! Ne olacak bu baleyi öğrenince?!.. Bacağını bir o tarafa kaldırıyor, 45 kırk beş derece; bir bu tarafa kaldırıyor, 90 derece; bir o tarafa kaldırıyor, 135 derece, alnı dizine değiyor…

"—Hünerli!"

Ne hüneri; bu Rusların hüneri, bundan ne olacak?

Sen çocuğuna Rasûlüllah'ın sevgisini öğret, imanı öğret, Kur'an'ı öğret, Allah yolunu öğret, Allah sevgisini öğret, bizim yolumuzun da nice güzellikleri, incelikleri var, onları öğret…

"—Hocam, güzel sanatlardan bir sanat?.."

O gâvurun güzel sanatı, gâvurun zevki!

Nasreddin Hoca ne demiş?

"—Soğanla yoğurt yedim ama ben de beğenmedim." demiş, tadını beğenmemiş.

Herkes bir usul buluyor, bir şey yapıyor. Soğanla yoğurdun tadını almamış.

İnsanın yaptığı şey güzel olmalı. El-hamdü lillah dedelerimizin çinilerini herkes beğeniyor. Avrupa'ya ihraç ediliyor vs. Camileri herkes beğeniyor, geliyorlar. Allah Allah, ne kadar güzel… Nakışları, ciltlerimizi, Kur'ân-ı Kerîmlerimizi herkes beğeniyor. Müzelerimizdeki eşyalarla iftihar ediyoruz. Müslümanın ruhu güzel, eseri de güzel olur, her şey güzel olur.

"—Hocam, pek resme rağbet etmemişler. İslâm resmi yasaklamış mı, güzel sanatlar düşmanı mı?"

Yasaklamış! Var mı diyeceğin, yakama mı yapışacaksın, boynumu mu keseceksin?!..

Neden yasaklamış?

Küfre düşmesinler diye, puta tapmasınlar diye heykeli yasaklamış, resmi uygun görmemiş. “Evde suret olduğu zaman oraya melek girmez!” buyurmuş.

“—Hocam, bu babamın resmi, hacı…”

Hadîs-i şerîf;

“—Hacı efendilerinin resmi müstesna…” demiyor ki; “Suret olan eve melek girmez!” diyor.

“—Ben babamı çok seviyorum.”

Seviyorsan Allah rızası için onu oradan kaldır. Sen onun resmini oraya asıyorsun, o mezarda kıvrım kıvrım kıvranıyor. “Hâlâ sünnete aykırı bid’at işleniyor, günah oluyor.” diye. Evde sen de babamı her seferinde görüyorum diye boy resmini asıyorsun.

“—Hocam, bu Arap kıyafetli. Başına agel geçirmiş, sırtına harmani almış…”

Ne kıyafette olursa olsun! İslâm kestirmiş atmış, yok böyle bir

şey!

Onun yerine ne var?

Nakış var, tezyinat, tezhip var, cilt sanatı, dokuma sanatı var… Sen sanatını, güzellik duygunu başka bir yerde, başka meşru güzelliklerle tatmin et! Ne diye haramlara bulaşıyorsun; eve melek girmeyecek, Allah hesap soracak!

Hadis-i şeriflerde:[140]

وَلَعَنَ الْمُصَوِّرِينَ

(*Ve leane'l-musavvirîn*) "Rasûlüllah SAS Efendimiz, tasvir yapanlara, heykel yapanlara da lânet etmiştir." diye bildiriliyor.

Allah kıyamet gününde onlara diyecek ki;

"—Bunun resmini yaptın, heykelini yaptın ya, canını da ver! Haydi bakalım şu yaptığın şeyin ver canını!"

Nereden versin, o Allah'ın âciz kulu!

"—Ne diye resmini yaptın, yürü cehenneme!"

"—Hocam, bizde yok. Bizde büfenin üstüne kuş resmini koydum, çok beğendim."

Olmaz!

"—Kedi koysam olmaz mı?"

Olmaz!

"—Kartal, şahin resimleri?"

Olmaz!

"—Duvarda geyik resimleri?.."

Olmaz, câiz değil, uygun değil, yanlış! Oraya bir âyet-i kerîme koy, bir hadis koy; gören ibret alsın, mânası ne desin. Onun için vaaz, nasihat olsun. Veyahut güzel bir şey koy; bir çiçek koy, camimizde motifler var, çiçekler var, tamamen süssüz değil, yukarısı aşağısı… Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır. Biz müslümanların da zevki âlâların âlâsıdır, haram değildir, helal yoldandır.

Ötekilerin sanatı başka sanat, onlarınki boynuzlu sanat, onlar kadını açmayı sanat sayarlar. Boynuzlu, namusa aykırı!

---

[140] Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2045, no:5032; Ebû Cuhayfe RA'dan.

Adam evli; karısı filanca artistle öpüşüyor, koklaşıyor, kocası da orada duruyor! Neden?

“—Hocam film çeviriyorlar, ne olacak?”

Rezalet! Alçaklık! Başka bir mevzu mu bulamadın? Biz yapmayız; gâvur yapar, gâvurun zevki... Yapmamalıyız. Bizim ne olduğumuzu bizim idrak etmemiz, benliğinizi, İslâm şuurunu bilmemiz lazım!

“—Ben müslümanım arkadaş, o kadar!”

“—Aptal mısın, enayi misin; ye şu faizi…”

“—Ben haram yemem!”

“—Gel gazinoya gidelim, felekten bir gece çalalım…”

Çalmanın hangisi hayır getirmiş ki, bu hayır getirsin!

“—Ben gitmem öyle yere; gidersem Kur’an okunan yere giderim, ilim irfan meclisine giderim. Hiçbir şey bulamazsam sefalı, manzaralı bir yere giderim. Orada Allah’ın güzelliklerini temaşa ederim, güneşin batışını, doğuşunu seyrederim. Bahar dalını seyrederim, tepeden tırnağa çiçek açmış ağacı seyrederim…”

Deli eder insanı bu dünya;
Bu gece, bu yıldızlar, bu koku;
Bu tepeden tırnağa çiçek açmış ağaç…[141]

Kışın bu ağaç çırıl çıplaktı. Bu süsleri nereden aldın, nereden buldun? Tepeden tırnağa çiçeklenmiş; baktığın zaman hayran kalıyorsun. Bakılacak nice güzellikler var!

Allah bize müslüman olduğumuzun şuurunu kaybettirmesin. Adımımızda, oturmamıza, kalkmamıza, konuşmamıza, zevkimize, sevmemize İslâm şuuru versin... Evimizi süslememizde, mobilyamızda, koltuğumuzda, sedirimizde, halımızda İslâm şuuru olsun…

Halıya bakıyorsun ortasında kocaman bir gamalı haç yerleştirmiş! Motif İtalya'dan geliyor, motifi gâvur yapıyor, ortasında kocaman bir Malta haçı…

Ya Malta şövalyeleri bizim dedelerimize kan kusturdular, gemilerini yaktılar! Hristiyan tarikatından bir tarikatın şövalyeleri, din namına haçlı seferi yaptılar. Sen onun haçını halına almışsın! O halıyı alma; Selçuklu desenli bir halı al, Sivas desenli bir halı al, Ladik desenli bir halı al… Dikkat et!

"—Ben böyle şey istemiyorum! Başkası alsın…" de.

Tepeden tırnağa her taraf put!

"—Böyle haç zarar vermez."

Zarar vermez ama ne diye olsun, ne diye adamın haçı putu benim evime gizliden gizliye girsin! Düz halı sererim daha iyi, yemyeşil, dümdüz, masmavi, gri renkli, daha iyi; desenli olması şart değil!

"—Buyur hocam, galiba namaz kılacaksın, seccadeyi yayayım."

"—Allah razı olsun…"

Bakıyorsun, tam secde yerinde kocaman bir put; seccadeye getirmişler; tam secde yerine koymuşlar, ayak yerine koymamışlar. Kasıt olduğu belli, adam motiften medet umuyor:

"—Oraya motif koyarsa müslüman gâvur mu olacak?"

Olmaz ama ondan medet umuyor, kendi desenini yapıyor!

Sen ne diye kendi desenini düşünmüyorsun?

Evinin parmaklığını yapmış, Kâbe-i Müşerrefe'nin demir

---

[141] Orhan Veli Kanık (1914-1950)

parmaklıklarını haç şeklinde yapmış!

Daha başka bir desen bulamadın mı, hiç mi müslüman sanatçı yoktu? Her şeye dikkat etmek lazım.

Biz müslüman olduğumuz için, her şeyimiz İslâm damgasını taşımalı... Her şeyim İslâmca, konuşmam, kızmam, sevinmem, reaksiyonum, aksiyonum, her şeyim İslâmca olur. Taklitçi değilim ki! Kimi taklit edeceğim, taklit edersem Rasûlüllah'ı taklit ederim; elin gavurunu mu taklit edeceğim? Filanca artistin bıyığını mı taklit edeceğim?..

"—Sen niye böyle kafayı kazımışsın?"

"—Jul Bryner'e benziyorum."

"—Sen niye bıyığının üstünü kazımışsın?"

"—Clark Gable'e benziyorum."

"—Sen niye bunu böyle yapmışsın?"

"—James Bond'a benziyorum..."

Ya hiç İslâm kalmadı mı? Bütün modalar kâfir! Şairin dediği gibi memleket kâfiristan olmuş el amân! Neden? Şuurumuz olmadığından, İslâm şuuru yok!

Şuurumuz olsa:

"—Arkadaş benim üslubum da böyledir, biz böyle yaparız. Bizim örfümüzde böyledir, böyle yapalım!" deriz.

Japon, evinde mobilya yok diye korkuyor mu? Hiç korkmuyor.

Japon bu koltukları evin içine sokmaya çalışsa zaten sığmaz ki! Kalabalık ülke. Biz koltukları dolduruyoruz. Koltuklar orada sefa sürüyor, biz kapının önünde el pençe divan duruyoruz. Koltuklar otursun misafir odamızda; kocaman gemi gibi, kalyon gibi kanatlı, kuyruklu koltuklar... Bir kişi oturuyor, ötekisi uzaktan yutkunuyor; iki kişi oturdu mu yer kalmıyor, bir kişiyle odanın köşesi doluyor. Taht mı yapıyoruz?

Bizim âdetimiz bu değil!

Benim hatırladığım; evin camının önünde bir sedir olurdu, üstüne bir halı, kenarına ot yastıklar. Oh kolunu koyarsın, başköşeye en yaşlı bağdaş kurar, oturur. Sekiz on kişi alırdı, ötekisi yere otururdu. Yerde de minderler, şilteler... Ucuzdu, masrafı da yoktu. Düğün de kolaydı, evlenmek de kolaydı!

Şimdi bekârlar; "Nasıl evleneceğiz?" diye düşünüyor.

Şu kadar milyon yemek takımı…

Şu kadar milyon yemek takımı da bir işe yaramaz! Yemek takımlarının hepsi fuzulidir, taklittir. Çok az işe yarar, adam yemeğini yine sinide yer. Yemek takımı, misafir odasında durur, kullanmaz! Oturma odasına sofra örtüsünü yayar, eski usulle sinide yer.

"—Pekiyi, ne diye aldın bunu? Ne diye parayı kaptırdın?"

Kaptırmışız, paçayı kaptırmışız da ondan. Evvela paçayı kaptırmışız batı taklitçiliğine, ondan gidiyor!

"—Ben bu mobilyayı istemiyorum."

Perdelerin hepsi tavandan tabanadır.

"—Yahu hacı hanım, bu kadarına lüzum yok…"

Anlatamazsın! Amerika'da hükümet yasaklamış, tabandan tavana perde yasak! Camın üstünden bir çerçeve, camı kapatacak kadar bir perde.

Şehir tiyatrosunun sahnesinin perdesi gibi bir uçtan bir uca perde...

"—Buna ne kadar para verildi?"

"—Kartonpiyerine şu kadar, bilmem neresine şu kadar…"

Hayatı biz kendi kendimize zorlaştırıyoruz, sade güzelliği unutmuşuz.

Peygamber SAS Efendimiz'e uymaktan, gâvura benzemekten, kendimizin öz, kendimizin âdeti, örfü olması bakımından bu noktalara kadar geldik.

g. Horoz Ötünce Namaza Kalkardı

Buhârî, Müslim, Ebû Dâvud, Neseî, Ahmed ibn-i Hanbel, İbn-i Abdilber (*rahmetu'llàhi aleyhim ecmaîn*) Hz. Âişe-i Siddîka RA Validemiz'den —Allah şefaatine erdirsin— rivayet etmişler:[142]

كَانَ يَقُومُ إِذَا سَمِعَ الصَّارِخَ (حم. ق. ت. ن. ه. عن عائشة)

---

[142] Buhàrî, *Sahîh*, c.IV, s.295, no:1064; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.95, no:1225; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.110, no:24833; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.42, no:2248; İshak ibn-i Râhaveyh, c.III, s.822, no:1466; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.200, no:1407; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.67, no:17993; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.215, no:7133.

(*Kâne yekùmu izâ semia's-sâriha.*) "Peygamber SAS Efendimiz horoz sesini duyunca kalkardı."

Ne zaman? Yani gece…

Sârih, bağıran demek. Gecenin o vaktinde horoz bağırdığı için horoza o ismi vermişler.

(*İzâ semia's-sâriha.*) "Bağıran, öten horozun sesini duyduğu zaman kalkardı."

Horoz Allah'ın acaip bir mahlûkudur, gecenin teheccüd vaktinde öter. Zamanı öyle bilir ki…

"—Hocam saatimiz yok. Saatimiz olmadığı için i'tikâfa girdik ama teheccüde kalkamadık."

Saatimiz olmadan önce canlı saat vardı. Horoz öttü mü, ilk horozun ötüşü şu zaman demekti, belli olurdu. Mübarek kaldırır.

Erkenden yatılır, hava erkenden karardı mı tavukkarası oldu derler, bazı insanların gözü iyi görmez. Hava biraz alaca karanlık çöktü mü gözü görmüyorsa, tavukkarası derler. Tavuk o zaman görmez, hava kararmadan erkenden kümese girer.

Ondan sonra da tam teheccüd vaktinde horoz bangır bangır,

bağıra bağıra herkese ibadet vaktini ilan eder. Sevimli bir hayvan, güzel bir hayvan!

“—Beslesenize…”

Nerede besleyeceğiz? Evlerin hepsini konserve gibi yaptık, üst üste katlar, balkonda mı besleyeceğiz?

Zaten ben beslesem komşu kızar:

“—Tam uyuyacağım zamanda senin horoz bir bağırdı, beni uyandırdı…”

Hadi karakolluk olursunuz.

Şimdi evler değişti, bahçeli evimiz olsa, kümesimiz olsa, horozumuz olsa anlardık.

Rasûlüllah Efendimiz SAS horozlar ilk öttüğü zaman kalkardı. Gecenin o güzel vaktinde göğün kapıları açılır, etrafa rahmet saçılır. Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına seslenir ki:

“—Yok mu benden afv u mağfiret isteyen; istesin affedeceğim, buyurun isteyin; yok mu benden bir dileği olan, istediğini vereceğim…” dediği, seslendiği zamandır.

O vakit, Allah-u Teàlâ Hazretleri’nin semâ-i dünyaya nüzul eyleyip, uyuyan kullara, cihan halkına seslendiği zamandır.

O vakitte uyananlar, dua edenler, abdest alanlar, iki rekât da olsa teheccüd namazı kılanlar, elini açıp Allah’tan muradını isteyenler muradına nail olur. Çünkü Allah, isteyene istediğini veriyor. Vermemek şanına yakışmıyor. Kul istiyor, O da “Vermem!” demiyor. Şanına yakışmaz.

Dünya zenginlerini bile biliriz, istedin mi verir. Ağaysa, paşaysa verir.

Allah-u Teàlâ Hazretleri zaten dua eden kulunu seviyor. Dua ettiği zaman istediğinin âlâsını veriyor. Onun için o vakte uyanık olmamız, kalkmamız lazım.

Onun için ne lazım?

Muhterem kardeşlerim, yatsı namazını kılar kılmaz vakit harcamadan, oyalanmadan yatmak lazım. Yatsıdan sonra fazla oyalanmadan hemen gidip yatmak lazım.

“—Neden?”

“—Teheccüde kalkacak, teheccüd var!”

Teheccüde kalkmalı, o sevapları almalı, duaları yapmalı, o

ecirlere nail olmalı...

"—Neden?"

Efendimiz, horozlar ilk öttüğü zaman kalkardı da ondan!

Onun gibi yaşamak istemiyor muyduk, onun sünnetine uymak istemiyor muyduk?

"—İstiyorduk."

O zaman böyle yapacaksın!

Allah cümlemize, cümlenize yardımcı olsun… Sevdiği kul eylesin… Yolunda dâim etsin, zikrinde kàim etsin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

06. 05. 1990 – İskenderpaşa Camii

12. PEYGAMBER SAS'İN SEVMEDİKLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü lillâhi rabbi'l-àlemîn... Nahmedühû bi-cemii mehàmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultànih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafe'l-emîn... Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd. Fa'lemû eyyühe'l-ihvân! Feinne efdale'l-kitâbi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme, ennehû kân:

كَانَ يَكْرَهُ رَفْعَ الصَّوْتِ عِنْدَ الْقِتَالِ (طب. ك. عن ابى موسى)

RE. 561/1 (*Kâne yekrahu ref'a's-savti inde'l-kıtàl.*)

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı; dünyada, ahirette üzerinize olsun... Rabbimiz iki cihanda saadete, selâmete cümlenizi nâil eylesin... Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin...

Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek şemâilini, adetlerini, itiyadlarını, özelliklerini, sevdiklerini, sevmediği şeyleri; hayatından sahneleri anlatan kısımları bitirmek üzereyiz. *Râmûzü'l-Ehàdis* kitabımızın son sayfalarına geldik. 561. sayfanın başından okuyacağız şimdi. 562. sayfada da kitap tamam oluyor. Demek ki, kitabı hatmetmiş oluyoruz.

Bazı haftalarda ben okudum, bazı haftalarda çok kıymetli hocaefendi kardeşlerimizden bazı alimler, burada size hitab ettiler. Allah hepsinden râzı olsun... Eksiklerimiz, kusurlarımız varsa, bağışlasın... Kur'an-ı Kerim'in hatmi gibi, sonuna gelince tekrar

başına geçeceğiz. Herhalde bir iki haftadan sonra, inşaallah, tekrar başından itibaren hadis-i şerifleri okumaya başlayacağız. İnşaallah bu sefer, başından daha kuvvetli başlarız. Her dersi yaptıktan sonra, hadis-i şerifleri dergilerimizde basarız inşaallah... İlâve olarak veririz de, sizin de elinizde bulunmuş olur diye düşünüyorum. Allah mâlî imkân verirse, öyle yaparız.

Şimdi şu hadis-i şerifleri bitirdikten sonra, *Şemâil-i Şerîf*'e dair bölüm gelmişti, onu da bitirmek üzereyiz. Bunları okuyoruz. Okumağa geçmeden önce, her zaman olduğu gibi, başta Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine, biz àciz, nâçiz ümmetlerinden sevgimizin, saygımızın bir nişanesi olsun diye; bir hediye olsun diye bir Fatiha, üç İhlâs-ı Şerif okuyup hediye ediyoruz. Allah-u Teàlâ Hazretleri ruh-u pâkine vasıl eylesin, şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

Ayrıca Peygamber Efendimiz'in mübarek àlinin, ashabının, etbànın, ahbabının, kıyamete kadar kendisini sevip, kendisine inanıp, kendisine tâbî olan cümle mü'minîn ü mü'minâtın ruhlarına; ve Hazret-i Adem Safiyyullah Atamız AS'dan Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş geçmiş olan, vazife görmüş olan, dünyanın nerelerinde nice hizmetler yapmış olan, enbiyâ ve mürselîn —*salevâtu'llàhi ve selâmühû aleyhim ecmaîn*— hazerâtının ruhlarına;

Ve cümle evliyaullahın, Allah'ın sevgili has kullarının ruhlarına; ve hasseten Peygamber Efendimiz'den sonra ümmetin halifeleri olan, mürşidleri olan, mürebbîleri olan ulemâ-ı muhakkıkîn, meşâyih-i vàsılîn, sâdât-ı turûk-u aliyyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyyü'l-Murtezà'dan müteselsilen, zincir halinde, silsile halinde, halka halka bize kadar yaşamış geçmiş pirlerimizin, şeyhlerimizin; ve hàssaten şu okuduğumuz kitabı toplamış, cem etmiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Efendi Hocamız'ın, kendisinden feyz aldığımız Hocamız Muhammed Zahid-i Bursevî Hazretleri'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Ayrıca şu beldelerde yaşıyoruz, bu beldeleri bize fethedip emanet etmiş, hediye etmiş olan zâtlara da çok borçluyuz; bu beldeleri fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmed Hân'ın —Allah mekânını cennet eylesin, ordusu ve kendisi hadis-i şeriflerle

methedilmiş— o gazilerin, o şehidlerin; onun hayatından sonra da bu çevreyi ve Balkanları, nice nice diyarları fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayrat u hasenat sahiplerinin ruhlarına hediye olsun diye, hassaten içinde oturup ibadet ettiğimiz, vaaz ettiğimiz, vaaz dinlediğimiz şu İskenderpaşa Camii'ni bina etmiş olan, Sultan II. Beyazıt'ın çok itimatlı veziri, paşası İskender Paşa'nın ruhuna; ve bu camiyi zaman zaman genişletmiş olan, yaşatmış olan, tamir etmiş olan, asırlar boyunca hizmet etmiş olan kimselerin ruhlarına; bu camiden gelmiş geçmiş imam efendilerin, müezzinlerin, hatip efendilerin, vaiz efendilerin, cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye; evvelki senelerde aramızda olup bu dersleri dinleyip de, aramızdan ayrılmış olan kardeşlerimizin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından sizler de buralara geldiniz, Allah hepinizden râzı olsun... Sizin de ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinizin, yakınlarınızın ruhlarına hediye olsun, hepsinin ruhları şâd olsun, kabirleri pür nûr olsun, cennet bahçelerine dönsün diye; biz yaşayan mü'minler de Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, Kur'an-ı Kerim'in yolunca yürüyelim, Peygamber Efendimiz'in sünnetine sarılalım, onu ihya eyleyelim, böylece şehit sevapları kazanalım, iki cihanda aziz bahtiyar olalım diye; buyurun bir *Fatiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım:

....

a. Savaşta Bağırmayı Sevmezdi

Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'ın rivâyet ettiği, alimlerin hasen hadis diye bildirdikleri bir rivayete göre:[143]

كَانَ يَكْرَهُ رَفْعَ الصَّوْتِ عِنْدَ الْقِتَالِ (طب. ك. عن ابى موسى)

RE. 561/1 (*Kâne yekrahu ref'a's-savti inde'l-kıtâl.*) "Peygamber SAS Hazretleri savaş sırasında bağırmayı, ses yükseltmeyi

[143] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.95, no:18132; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s: 216, no:7148.

sevmezdi."

Mâlûm, *yekrahu* demek, yâni kerîh görürdü, nâhoş görürdü, sevmezdi, hoşuna gitmezdi, iyi bir şey değil diye düşünürdü demek. Kerîh görürdü, nahoş görürdü, beğenmezdi demek.

Kıtâl de savaşmak demek. *Katele* öldürmek demek Arapça'da; *kıtâl* de iki tarafın karşılıklı geçip de birbirlerini öldürme mücadelesi yapması, *mukatele;* yâni birbirini öldürmeye girişmesi.

Biz buna savaşmak diyoruz. Bizim Türkçemiz'de savmaktan gelmiş kelime. Hani deriz ya:

"—O adam, öteki adamı başından savdı."

Savaşmak da yâni, o onu savmaya çalışıyor, o onu savmaya çalışıyor; oradan gelmiş. Fakat burada *mukàtele* yâni *katele* öldürmek demek; *mukatele,* o bunu öldürmeye çalışıyor, bu onu öldürmeye çalışıyor. Burada mânâ, savaşın mânâsını biraz daha güzel ifade ediyor. Savuşturmak başka, öldürmek başka. *Kıtâl* savaşmak, yâni kılıçları ele alıp, silahları ele alıp, birbirine girişmek, vuruşmak; kim kimi öldürecek, sağ kalan kalır, ölen ölür. Bu mücadele...

Biliyorsunuz, Arapçanın çok kelimeleri var, hepsinin ince ince

mânâsı var. Cihad kelimesi var meselâ, o da cehd etmek kökünden geliyor.

"—Hadi çalış biraz daha, biraz daha cehd et; az bir yolumuz kaldı. Yoruldun ama, cehd et biraz daha, köye yaklaştık."

Yokuşu tırmanıyoruz meselâ, bu cihad... Cehd etmek, gayret sarf etmek demek. Cihad da ne demek, karşılıklı gayret sarf etmek demek. Yâni, bir müslümanın müslümanlığı yaşamak için, yaşatmak için cehd etmesi, gayret etmesi. Bir de İslâm düşmanının, İslâm'ı yok etmek için cehdi var, gayreti var. Bu ikisinin karşılıklı gelmesine cihad diyoruz.

Onun için, cihad sözü, kıtâl sözünden çok daha geniş bir sözdür. Herkes cihadı savaşmak sanıyor. Halbuki İslâm'ın hakim olması, yaşanması, ahkâmının icra edilmesi için yapılan her çeşit faaliyet cihaddır.

Meselâ, nefsiyle uğraşmak da cihaddır. Neden? Çünkü nefsi de insanı engelliyor bazen:

"—Yat aşağı, kalkma sabah namazına!.. Boşver tutma şu orucu!.. Boşver, paran sıcacık cebinde kalsın, verme şu hayrı, sadakayı!.."

Bak nefsi karşısına çıkıyor. Nefis de cehd sarfediyor, sana İslâm'ın emrini yaptırmamaya çalışıyor. Sen de yapmak için bastıracaksın:

"—Sus, seni dinlemem ben! Sen benim içimdeki düşmanımsın. Ben sana rağmen, sen istemesen de bu ibadeti yapacağım, bu hayrı yapacağım!" diyeceksin.

Sen de biraz terliyorsun. Kolay değil... İnsanın içinden gelen arzuları yenmesi kolay değil. Çok insan arzularının, nefsinin esiridir. Nefsini yenemez yâni. Bir çok kimse yenemez. Hele nefis diye bir şey olduğundan haberdar bile değildir şu bizim dışımızdaki insanlar.

"—Ne demek nefis?.."

Bir şeyden haberi yok. Halbuki insanın içinde nefsi var. Nefis insanın en büyük düşmanıdır:[144]

---

[144] Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ'tilâlü'l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş'arî RA'dan.

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) "Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir." diyor Peygamber Efendimiz.

Neden?.. Başkası seni kandırmaya çalışsa düşmanın olduğunu bilirsin; ama içinden bir duygu geliyor:

"—Hadi şöyle yapayım."

"—Neden böyle yapıyorsun?"

"—Keyfim böyle istedi, canım böyle istedi."

İşte bak, şeytan öyle istettiriyor sana, içindeki nefsin sana böyle şey yaptırtıyor. Onu anlamak lâzım yâni.

Demek ki cihad nefisle olur, cihad şeytanla olur, cihad daha başka şekillerle olur... İlle böyle silah alıp çarpışmak şeklinde olmaz; mektep açmakla olur, medrese açmakla olur, dergi çıkartmakla olur, talebe yetiştirmekle olur, İslâm'ı sağa sola söylemekle olur... O çok geniş bir kelime.

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا (العنكبوت:٦٩)

(*Ve'llezîne câhedû finâ lenehdiyennehüm sübülenâ*) "Bizim uğrumuzda mücâhede edenlere, biz yolumuzu gösteririz." (Ankebut, 29/69) buyruluyor.

Bizim uğrumuzda cehd sarf eden, gayret sarf eden; her türlü güçlükleri yenmek için "Ih ıh" uğraşa uğraşa İslâm'ı tutup kaldırmaya çalışan; hani Mehmed Akif merhumun dediği gibi,

Çiğnerim, çiğnenirim; hakkı tutar kaldırırım!

Çiğnenirim ama, durmam. Gene de ne yapıp yapıp, hakkı kaldırırım dediği gibi; işte o.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

Kıtâl de savaşmak demek. düşmanla karşı karşıya gelip artık silahlar elde; o onu öldürmeye, o onu öldürmeye çalışması demek. Bu da çok zor tabii. Bu da cihadın bir çeşidi, en uç noktası oluyor.

Tabii, insan savaşmadan önce tebliğ eder. Savaşmadan önce ikaz eder. Savaşmadan önce tâlim eder. Savaşmadan önce terbiye etmeye çalışır, anlatmaya çalışır, sevdirmeye çalışır. Karşıdaki inatçı; inat eder, kabul etmez, reddeder, uğraşır, hainlik yapar, çelme takar... Söz verir, sözünden döner, arkadan hançerlemeğe çalışır, saldırır... Haa, o zaman bıçak kemiğe dayandı; o zaman silahlar konuşur artık...

Ama silahların konuşmasından önce, yapılacak çok işler vardır. En önemlisi irşaddır. Yâni, müslümanların yapacağı faaliyetlerin en önemlisi irşaddır. Çünkü ola ki, en azılı insan bile, tatlı tatlı anlatırsan hakkı anlayabilir, İslâm'a girebilir, mümkün... Anlatırsan tatlı tatlı, muhalif insan ikna olabilir. E, ikna etmek varken, kafasını kesmeye ne lüzum var? İlk önce bir ikna et bakalım!..

Sulh yoluyla halletmek varken;

وَالصُّلْحُ خَيْرٌ (النساء:١٢٨)

(*Ve's-sulhu hayrun*) "Sulh daha hayırlı, sulh olmak daha hayırlı..." (Nisa, 4/128) buyuruyor Kur'an-ı Kerim.

Sulh ile, uzlaşma ile halletmek varken, ille savaşmaya götürmek, kavgaya götürmek gerekmiyor. Savaş son çare olmuş oluyor. İşte böyle, mânâlar ince ince, kelimelerin her birisinin geniş izahları var.

Silahlar konuştuğu sırada, kılıçlar, kalkanlar, mızraklar çarpıştığı sırada, tabii heyecanlanıyor insanlar. Bağırıyorlar, çağırıyorlar falan... Peygamber Efendimiz bağırmayı, çağırmayı sevmezdi. Bir de o zamanın usüllerine göre, savaşlarda adam çıkardı, nara atardı,

"—Var mı bana yan bakan!" gibilerden. "Asarım, keserim; ben şu kadar adamı yere çalmışım, şöyle pehlivanım!" diye öğünmek vardı o zamanki savaşlarda.

Bu öğünmek de tabi güzel değil.

Bir keresinde sahabeden bir zat, Rasûllüllah Efendimiz'den müsaade istedi de, şöyle savaş meydanına doğru edalı, çalımlı bir yürüdü böyle; kabararak hindi gibi.

Peygamber Efendimiz dedi ki:

"—Bu öyle bir yürüyüştür ki, Allah savaştan başka bir zamanda böyle yürüyen insanı sevmez. Ama burada savaş, düşmana karşı yapılıyor, affeder." diye orada öyle söyledi.

Çünkü kibir, kendini beğenmek, öğünmek ifade ediyor. Demek ki Peygamber Efendimiz, öyle öğünmek, kendini beğenmek, kibirlenmek gibi sebeplerle olduğundan, savaşta yüksek sesle bağırışmayı sevmiyormuş, hoş görmüyormuş; nâhoş görüyormuş.

Bir de burada diyor ki ravi:[145]

السا كت أهيب ، والصمت أر عب .

---

[145] *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.309, no:7148.

(*Es-sàkitu ehyebü*, *ve's-samtu ergabu*)
(*Es-sàkitu ehyebü*) "Susan insan daha heybetlidir."
Bir adam böyle sakin sakin duruyorsa, herkes, "Acaba niye sakin duruyor?" diye bayağı bir endişe ederler. Sonra, (*ve's-samtu er'abu*) konuşmadığı zaman, ses çıkartmadığı zaman, karşı tarafa daha büyük korku verir, daha büyük tesiri olur. O bakımdan, Peygamber SAS savaş esnasında bağırmayı sevmezmiş.
Hz. Ali Efendimiz de yaptığı savaşlarda, böyle ses çıkartmamalarını tavsiye edermiş. Belki bunun başka faydaları da vardır. Yâni, sessiz sedâsız işini bitirirsin, savaşı kazanırsın. Başkaları daha farkına varmadan, işler olur biter.

Bizim Osmanlı ordusunu anlatan bazı rivayetleri de hatırlattı bana bu hadis-i şerif... Osmanlı ordusunu methediyor Avrupalı yazarlar, seyyahlar. Gelip de bizim diyarlarımızı görmüş olan, Kanûnî zamanında gelmiş, bizim ordularımızı görmüş olan bir tanesi var meselâ, diyor ki:
"—Bu orduyu kim yenebilir?.. Bir ovada toplandığı zaman, mızrakları orman gibi… Kendileri deryanın dalgaları gibi... Bu ordunun karşısında kim durabilir?" diyor, ödü patlıyor yâni.
"—Sonra, bu ordu öyle disiplinlidir ki, yüz binlerce kişi bir yerden bir yere geçer gider, ses çıkmaz. Bizimkiler gürültü, velvele, patırtı yaparlar, şamata yaparlar; bu ordu böyle sessizce bulut gibi gider, düşmanın üstüne kartal gibi yığılır." diye böyle methedilmiş eski seyahatnamelerde.
Demek ki, Efendimiz bağırmayı sevmiyormuş, öğünmeyi sevmiyormuş. Allah rızası için, Allah yolunda heybetli bir tarzda, sessiz sakin bir tarzda savaşmayı tercih ediyormuş. Bu rivayetten onu anlamış oluyoruz.

b. Mühr-ü Nübüvvet'in Görülmesinden Hoşlanmazdı

İkinci rivayete geçiyoruz:
Peygamber Efendimiz'in hizmetinde bulunan, sahabeden Abbâd

ibn-i Amr isimli kişi rivâyet etmiş:[146]

كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُرَى الْخَاتَمُ (طب. عن عبّاد بن عمرو)

RE. 561/2 (*Kâne yekrehu en yurâ el-hàtemu*)

Peygamber Efendimiz SAS'in iki omuzu arasında, keklik yumurtası büyüklüğünde şöyle bir ben vardı. [Hocaefendimiz burada başparmağıyla orta parmağını birleştirip, bir halka yaptı.] Bu ben, hàtem, mühür diye isimlendiriliyor; *Hatemü'n-Nübüvvet* yâni, peygamberlik mührü diye adlandırılıyor. Peygamber SAS Efendimiz bu mühr-ü nübüvvetinin görülmesinden hoşlanmazdı.

Neden hoşlanmazdı denilirse; burada rivayette deniliyor ki:[147]

هو كان أشدُّ حياءً من العذراء في خدرها.

(*Hüve kâne eşeddü hayâen mine'l-azrâi fî hadrihâ*) "Peygamber SAS Efendimiz çadırında duran bir evlenmemiş kızcağızdan daha hayâlı idi. O kadar hayâ sahibi idi." O da sırtında... Sırtının açılması falan lâzım ki görülsün. Onun için, hayâsından dolayı görünmesini sevmezdi.

Ama bazı kereler kendisi açmış. Meselâ, biliyoruz ki Selmanü'l-Fàrisî RA'ın uzun bir macerası var. Ateşe tapmamış, bir mecûsi ağasının oğluyken... Çok maceraları var. Gezmiş diyar diyar, büyük din alimlerinin, eski devrin din adamlarının yanlarında dolaşmış. Birisi vefat edince ötekisinin yanına; ötekisi vefat edince, berikisinin yanına gitmiş.

"—Efendim, siz vefat ediyorsunuz. Bundan sonra şöyle takvâ ehli, dünyaya meyletmeyen, ahirete rağbet eden, zahid, abid, rahib kim var? Kimin yanına gideyim?" diye sordukça;

---

[146] Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VIII, s.499, no:14042; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.571; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.749, no:6125; Abbâd ibn-i Amr RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.125, no:18308; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s: 216, no:7149.

[147] *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.309, no:7149.

"—Falanca yerde filanca zat var, oraya git!" demişler.

Onun için, muhtelif yerlere gitmiş, o hizmet ettiği alimler vefat ettiği zaman... Hattâ, bu Bursa'nın karşısında çatal bir tepe var, Bursa Ovası'nın karşısında, Çağlayan Köyü'nün karşısında; o tepede de mağarası varmış. Orada da bir alimin, rahibin yanında bulunmuş. Orada da işi bittikten sonra, Suriye taraflarına gitmiş. Orada da, demiş ki en son hizmet ettiği kişi vefat ederken:

"—Artık ahir zaman peygamberinin çıkması yakındır, o da Hicaz tarafından çıkacak, o taraflara doğru gidersen, onun hizmetine girmen nasib olursa; ne mutlu sana!" diye teşvik etmiş.

Selman-ı Fàrisî bu kadar maceradan, bu kadar diyar diyar gezmekten sonra, o kadar alimlere hizmet ettikten sonra, abidlere hizmet ettikten sonra, Medîne-i Münevvere'ye gelmiş. Macera onu oraya sürüklemiş. Allah'ın takdiri... Medine-i Münevvere'ye geldikten sonra da, Peygamber SAS zuhur eylemiş.

Peygamber Efendimiz'in alâmetleri eski kitaplarda yazılı. Şöyle olacak, böyle olacak diye alâmetleri yazılmıştır eski kitaplarda. Hristiyanların kitaplarında yazılı, yahudilerin kitaplarında yazılı... Daha başka eski peygamberlerin getirmiş olduğu dinler bozulmuş bile olsa, onların kitaplarında yazılı.

Meselâ, Sâf Suresi'nde ve meselâ, Feth Suresi'nde ayet-i kerimelerde bildiriliyor ki, Peygamber Efendimiz'in vasıfları eski kitaplarda o ümmetlere de bildirilmiş. Yâni, Kur'an-ı Kerîm'in ayetleriyle sabit bu. Allah bildiriyor ki, eski Tevrat'ta da var Peygamber Efendimiz'in vasıfları, İncil'de de var.

Ben ingilizce bir kitap okumuştum. Bu okuduğum ingilizce kitapda Pakistanlı alim incelemiş; eski İran dinlerinin din kitaplarında da bizim Peygamberimizin geleceğine dair, bizim Peygamberimizi anlatan kısımlar var. Fotoğraflarını çekmişler, tercümelerini koymuşlar; Pehlevîce... Hindistan çok karışık bir diyar... Oralarda da demek ki, peygamberler gelmiş geçmiş. Çok eski kitaplarında, "Bir ahir zaman peygamberi gelecek, vasıfları şöyle olacak, böyle olacak" diye bildiren kısımlar var. Onun da fotoğrafını almış, altına tercümesini koymuş.

Her peygamberin ümmetine Allah-u Teàlâ Hazretleri,

"—Ahir zaman peygamberi gelirse, size tabi olan insanların

çolukları çocukları, torunları onun zamanına yetişirse; (*letü'minenne bihî ve letensurunnehû*) 'Ona inanacaksınız, ve ona yardımcı olacaksınız!' diye her ümmete tavsiye etmiş, emretmiş böyle olmasını.

Peygamber Efendimiz gelmezden önce, Yahudiler bu Araplara tehditte bulunurlarmış:

"—Bizim kitaplarımızda yazıyor ki, ahir zaman peygamberi gelecek; bu diyarlarda, küfrü, şirki silecek, mahvedecek, müşrikleri kahredecek... Hele o gelsin, siz görürsünüz!" derlermiş.

Beklerlermiş böyle bir kimsenin gelmesini... Hazret-i İbrâhim'in soyundan gelecek diye bildiklerinden, kendi aralarından çıkacak sanırlarmış. Halbuki, Araplar da Hz. İbrâhim'in soyundan... Orasını tahmin edememişler yâni. Arapların içinden çıkacağını tahmin etmiyorlar da, yahudilerin içinden çıkacağını tahmin ederek; hele o gelsin de siz görürsünüz diye bekliyorlarmış.

Hıristiyanlarda da bu böyle... Hatta, muhterem kardeşlerim, bu dinler tarihini incelemek de çok fayda var. Müslümanın her şeyi bilmesi lâzım. Çok büyük bir papaz vardı. Çok meşhur, çok iyi yetişmiş bir papaz vardı. Abdü'l-mesih Dâvud diye. Bu zat, müslüman olmuş, Abdü'l-ehad adını almış. Yâni, papazken, yüksek tahsil yapmışken, teoloji (ilâhiyat) doktorası yapmışken, müslüman olmuş. Ne ismini almış?.. Abdü'l-ehad; tek olan, ehad olan Allah'ın kulu adını almış.

Niye *ehad* kelimesini seçmiş?.. Niye Abdullah dememiş, niye Abdü'l-latif dememiş, niye Abdü'l-gafur dememiş de, Abdü'l-ehad demiş?.. Hıristiyanlar üç diyorlar da ondan... Onlara karşı olsun diye, Abdü'l-ehad Dâvud adını almış.

O tabii Süryânice biliyor, İbrânice biliyor, Yunanca biliyor, Latince biliyor. Roma'da tahsil yapmış, İngiltere'de doktora yapmış. Farsça biliyor, Arapça biliyor... Yâni, derya gibi bir adam. İncil ve Kur'an üzerine kitap yazmış, eski harflerle basılmış bu kitap. Onları yeni harflerle de tekrar basmak lâzım!..

Orada diyor ki:

"—*İncil* (*Evangelos*) demek, müjde demektir. Niye müjde denmiş? Hazret-i İsâ'nın vazifesi, asıl işi Peygamber Efendimiz'i müjdelemekti. Onun için, kitabın adı da İncil'dir, yâni müjde... Bir

peygamber gelecek diye onun müjdesiydi. Onun gezdiği yerlerde çoğunlukla söylediği, 'Ahir zaman peygamberi gelecek, o insanların en şereflisidir, ona tabi olun!' diye vaaz etmekten ibaretti." diye papaz söylüyor yâni.

Gerçekleri görmüş, müslüman olmuş sonradan.

Kur'an-ı Kerim'den misal:

وَاِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَا بَنِى اِسْرَئِيلَ اِنِّى رَسُولُ اللهِ اِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَ ىَّ مِنَ التَّوْرٰيةِ وَمُبَشِّرًا بِرَسُولٍ يَاْتِى مِنْ بَعْدِ ى اسْمُهُ اَحْمَدُ (الصفّ:٦)

(*Ve iz kàle ìse'bnü meryeme yâ benî isrâile innî rasûlü'llàhi ileyküm musaddikan limâ beyne yedeyye mine't-tevrâti ve mübeşşiren bi-rasûlin ye'tî min ba'di'smuhû ahmed.*)

[Hatırla ki, Meryem oğlu İsa: Ey İsrailoğulları! Ben size Allah'ın elçisiyim, benden önce gelen Tevrat'ı doğrulayıcı ve benden sonra gelecek Ahmed adında bir peygamberi de müjdeleyici olarak geldim, demişti.] (Saf, 61/6)

"Ey benî İsrâil, ben Tevratı tasdik edici bir peygamberim. Tevrat da hak kitaptır ama, şimdi Allah beni gönderdi size... Mûsa Peygamber de haktır, Tevrat da haktır ama, şimdi Allah beni peygamber gönderdi ve benden sonra bir peygamber gelecek. Benim vazifem size onu müjdelemek! (*Mübeşşiran bi-rasûlin ye'tî min ba'dî*) İleride benden sonra gelecek bir peygamberi müjdelemek benim vazifem. (*İsmuhû ahmed*) O peygamberin adı da Ahmed olacak." diye, adıyla söylemiş yâni. Bunu Saf Sûresi'nden biliyoruz.

Fetih Sûresi'nin son ayetini de biliyorsunuz. *Bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:*

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللهِ وَرِضْوَانًا ، سِيمَاهُمْ فِي

وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ، ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَاةِ ؛ وَ مَثَلُهُمْ فِي
الْإِنْجِيلِ ، كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْأَهُ فَآزَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰى عَلٰى
سُوقِهِ يُعْجِبُ الزُّرَّاعَ لِيَغِيظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ ؛ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَ
عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا (الفتح: ٢٩)

(*Muhammedün rasûlü'llàh, ve'llezîne meahû eşiddâu ale'l-küffâri ruhamàu beynehüm teràhüm rukke'an sücceda, yebtagùne fadlen mina'llàhi ve rıdvânâ, sîmâhüm fî vücûhihim min eseri's-sücûd, zàlike meselühüm fi't-tevrah*) [Muhammed Allah'ın rasûlüdür. Beraberinde bulunanlar kâfirlere karşı şiddetli, kendi aralarında merhametlidirler. Onları rükûa varırken, secde ederken görürsün. Allah'tan lütuf ve rıza isterler. Onların nişanları yüzlerindeki secde izidir. Bu onların Tevrat'taki vasıflarıdır.] Ümmet-i Muhammed, Tevrat'ta böyle anlatılıyor.

İncil'de de şöyle anlatılıyor:

(*Ve meselühüm fi'l-incîli, kezer'in ahrece şat'ehû feâzerahû fe'stağleza fe'stevâ alâ sûkıhî yu'cibü'z-zürrâa li-yağîza bihimü'l-küffâr, vaada'llàhu'llezîne âmenû ve amilü's-sàlihàti minhüm mağfireten ve ecran azîmâ.*) [İncil'deki vasıfları da şöyledir: Onlar filizini yarıp çıkarmış, gittikçe onu kuvvetlendirerek kalınlaşmış, gövdesi üzerine dikilmiş bir ekine benzerler ki, bu ekincilerin de hoşuna gider. Allah böylece onları çoğaltıp kuvvetlendirmekle, kâfirleri öfkelendirir. Allah onlardan inanıp iyi işler yapanlara mağfiret ve büyük mükâfât vaad etmiştir.] (Fetih, 48/29)

Tevrat'ta, İncil'de bizim peygamberimiz ve bizim ümmetimizin anlatıldığını, bu ayet-i kerimeler bildiriyor; aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Şimdi, bu bilgileri bildikleri için, evsafı hakkında kitaplarda yazılar var. Boyu böyle olacak, şekli böyle olacak. İki omuzu arasında şöyle bir ben olacak filan diye duydukları için... Huyları şöyle olacak. Sadaka kabul etmez, hediye kabul eder diye evsafı yazıldığı için, Selman'ül-Fàrisî Peygamber Efendimiz'i ilk görmeye

gittiği zaman, bir tabak hurma götürmüş:

“—Buyurun, sadakadır.” diye akdim etmiş.

Peygamber Efendimiz yakınındaki fukaraya;

“—Buyurun, yeyin!” demiş, kendisi yememiş.

Haa, demek eski kitaplarda yazıldığı gibi bu zat, sadaka deyince yemiyor.

Sonra, hediye diye götürmüş. O zaman kendisi de almış, etrafındakilere de ikram etmiş. Haa, hediye deyince yiyor.

Bir de böyle arkasını arkasını dolanırmış Peygamber Efendimiz’in; “Biraz açılsa da, omuzunu acaba görebilir miyim?” falan diye.

Peygamber Efendimiz de... Tabii elbise biçmek, terzinin işi, dikiş işi, iğne işi, iplik işi. O zaman öyle her zaman o kolaylıklar yok. Üste bir örtü, alta bir örtü... Hani hacca gittiği zaman insanların olduğu gibi. Üstündeki örtüsünü şöyle omuzundan kaydırıvermiş Peygamber Efendimiz. Yâni, onun o maksadını nübüvvet nuru ile, gözüyle biliyor. Şöyle omuzunu kaydırıvermiş, arkasından Mühr-ü Nübüvvet pırıl pırıl meydana çıkıvermiş.

Selman’ül-Fàrisî öyle müslüman oluyor. Bakıyor alametler tam... Aradığı zatı buldu diye, öyle müslüman olmuş.

Peygamber Efendimiz böyle, arkasında mührü olan bir mübaret zattı ve pek açılmasını, görülmesini sevmezdi.

Bu mührü herkes görmek ister.

“—Aç ya Rasûllallah, ben de göreyim! Müsaade buyur ya Rasûlallah ben de şappadak öpeyim.” öpeyim diyebilir.

Ama hoşlanmıyormuş, pek açılmasını sevmiyormuş.

c. İnsanların Önünde Yürümeyi Sevmezdi

Bu da Abdullah ibn-i Amr ibn’ul-As RA’dan isnad-ı hasen ile rivâyet edilmiş bir rivayettir:[148]

كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يَطَأَ أَحَدٌ عَقِبَهُ ، وَلَكِنْ يَمِين وَشِمَال

---

[148] Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.311, no:7744;

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.145, no:18428; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s: 216, no:7151.

(ك. عن أبن عمرو بن العاص)

RE. 561/3 (*Kâne yekrahu en yataa ehadün akıbehû, velâkin yemînün ve şimâlün*)

(*Kâne yekrahu en yataa ehadün akıbehû*) "Peygamber SAS Efendimiz arkasından, hemen topuğunun peşi sıra insanların gelmesini sevmezdi." Arkasından takılmış insanlar geliyorlar... Sevmezdi. (*Velâkin yemînün ve şimâlün*) "Sağında, solunda olmasını severdi."

Kendisi bir topluluğun en önünde gidecek, arkasından tin tin tin ötekiler gelecek. Böylesini sevmezdi. Sağında solunda insanların olmasını severdi. Şöyle ortada bulunmayı severdi. Hatta, kendisinin önünde bazı insanların olmasını severdi. Öyle en önde gitmeyi tevazuu itibariyle, ahlâk-ı Muhammediyyesi dolayısıyla sevmezdi. Hoşuna gitmezdi bu hal... Tevazuundan dolayı ve tabii çeşit çeşit hikmetler de vardır. Şeriatın adabı böyle... Faydaları da vardır, bizim bildiğimiz bilmediğimiz...

Tabii, başımızın tacı Peygamber SAS Efendimiz, tek başına önde gitse, kapıyı o mu açsın önce?.. Geriden gelenlere, o mu hazırlasın?.. Elbet önünden bazı kimselerin gitmesi lâzım!.. Sonra bir şeyle karşılaşsa, karşısına bir şey çıksa, ilk önce o mu göğüslesin?.. Elbet başkalarının göğüslemesi lâzım!.. Onun ilk planda, en önde olmaması uygun. Her bakımdan bize bir adabdır tabii, bu gibi şartlara riâyet etmek ve ona göre hem tevazua, hem tedbire, hem ihtiyata, hem korunmaya her bakımdan uygun olan bir tavır.

d. Çok Soru Sorulmasını Sevmezdi

Taberânî Ebû Rezîn RA'dan şöyle rivayet ediyor:[149]

كَانَ يَكْرَهُ المَسَائِلَ ويَعِيبُهَا ، فَإِذَا سَأَلَهُ أَبُو رَزِينٍ ، أَجَابَهُ وَأَعْجَبَهُ

(طب. عن أُم سلمة)

RE. 561/4 (*Kâne yekrahu'l-mesâile ve yuîbuhâ, feizâ seelehû ebû ruzeyn, ecâbehû ve a'cebehû.*)

(*Kâne yekrahu'l-mesâile*) Peygamber SAS Hazretleri'nin bir huyu da, çok soru sorulmasını sevmezdi, (*ve yuîbuhâ*) ve ayıplardı."

"—Ya Rasûlallah, şu nasıl, bu nasıl?.. Bilmem ne, bilmem ne..." filan.

Böyle olur olmaz, fitne çıkartmaya sebep olacak, lüzumsuz birtakım konuların açılmasına sebep olacağı için... Bu iş tamamen böyle açılıverse, halkın akıllısı var, cahili var... Usulüne uygun konuşmasını bilen var, bilemeyenler var... Onun için, çok soru sorulmasından hoşlanmazdı ve bunu ayıplardı, ayıp görürdü yâni.

Demek ki, büyüklerin yanında âdâb, çok soru sormak değil; beklemek, o huzurda bulunmanın âdâbına riayet etmek…

---

[149] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XIX, s.208, no:472; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.396, no:728; İbn-i Ebî Âsım, *Sünneh*, c.II, s.172, no:518; Ebû Rezîn RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.146, no:18441; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s: 216, no:7152.

Hocamız Ankara'ya gelmişti cennet mekân (Rh.A), bir eve gittik. Adam çok zengin, oğlu da ihvanımız, kendisi de hürmet etti, davet etti. Davete icabet etmek lâzım, gittik. Şimdi ihvan, Hocamıza hürmet ediyor. Böyle boynunu bükmüş feyz alıyor, ses çıkartmıyor. Adam bu işlerden haberdar değil.

"—Yâhu ne susuyorsunuz, konuşsanıza!" diyor.

Ona bakıyorlar böyle, tebessüm ediyorlar gene. Yâni, bu zatın yanında herkes olur olmaz konuşmaz tabii. Konuş derse, konuşulur. Konuşursa, dinlenir. Susarsa, sükûtundan ibret alınır.

Gene biraz duruyor, canı sıkılıyor adamın;

"—Yâhu ne susuyorsunuz be, konuşsanıza mübarekler!" diyor, gene konuşmaya teşvik ediyor.

Demek ki, sükût etmeyi de bilmek lâzım!

"—Bizim sükûtumuzdan ibret almayan, konuşmamızdan hiç istifade edemez!" demiş büyüklerden birisi.

Sükûtundan da ibret almak lâzım büyüklerin. Niye susuyor acaba?.. Ne sebeple susuyor?..

"—Bak, demek ki, bunca derya gibi bilgisine rağmen, susmak da lâzımmış. Her şeyi söylemek doğru değilmiş. Demek ki, çok düşünüp az konuşmak lazımmış." falan diye insan ders çıkartmalı. Olur olmaz çok sormamalı, konuşmamalı.

Efendimiz ayıplardı. Yalnız, (*feizâ seelehû ebû rezîn*) Ebû Rezin künyeli zat-ı muhterem, ismi var burada Lakîd ibn-i Âmir diye. O sorduğu zaman, (*ecâbehû ve a'cebehû*) onun sorusuna cevap verirmiş ve beğenirmiş de onu.

Neden?.. Çünkü edeb ile sorarmış. Gayet güzel edebe riayetle ve sorduğu şey tam böyle yerli yerince, uygun olurmuş. Kalbinin saygısını tam ifade ederek, kontrol ederek sorarmış ve faydalı şeyleri sorarmış. Onun için Ebû Rezîn RA sorduğu zaman, hoşlanırmış ondan ve ona da tatlı tatlı cevap verirmiş.

Buyrulmuş ki:[150]

---

[150] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.55, no:33; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.141, no:2716; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.360; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.11, no:35; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ (الأزدى فى الضعفاء ،
وابن السنى عن ابن عمر)

(*Hüsnü's-süâli nısfü'l-ilmi*) "Güzel soru sormak ilmin yarısıdır."

Yâni güzel soru sormak alimin işidir. Cahil güzel soru soramaz. Zor bir şeydir yâni. Usturuplu soru sormak zor bir şeydir, kolay bir şey değildir. Ancak konuyu iyi bilen insan, doğru düzgün soru sorabilir ve tam böyle öğrenilecek bir şeyi sorar. Hatta soru sorulan kişi de beğenir de der ki:

"—Aferin, iyi ki hatırlattın. Tamam, bu konuyu söylemek de lâzım geliyordu; Allah senden râzı olsun!" filân der.

Onun için soruya, sorunun soruluşuna iyice önem vermeli, ölçmeli, biçmeli, "Sorayım mı sormayayım mı?" filân diye. Fitne çıkar mı, çıkmaz mı?.. Öteki dinleyenlerin aklı karışır mı, karışmaz mı?.. İmanlarına bir zarar gelir mi, gelmez mi?.. Şimdi ben şüpheli bir şeyi soracağım, öbür taraftaki zatın aklı, fikri karmakarış karışacak. Vay, eyvah, bilmem ne! O zaman başlayacak onda da başka tereddütler. Böyle şeyler sorulmaz tabii.

Onun için, soru soracak insanın soruya çok dikkat etmesi lâzım! Sorgu sualin edebi var, onları bilmesi ve ona göre sorması gerekiyor.

Kur'an-ı Kerim'de de buyuruluyor ki:

لاَ تَسْأَلُوا عَنْ أَشْيَاءَ إِنْ تُبْدَ لَكُمْ تَسُؤْكُمْ (المائدة:١٠١)

(*Lâ tes'elû an eşyâe in tübde leküm tesü'küm.*) [Açıklanırsa hoşunuza gitmeyecek olan şeyleri sormayın!] (Mâide, 5/101)

Her şeyi böyle paldır küldür sormayın! Sonra, sorunun cevabı verilirse bazen de hoşunuza gitmez. Bazen de fenanıza gider, pişman da olursunuz.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29262; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.359, no:1142; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.122, no:11589.

Böyle sorular nedir meselâ?.. Bir keresinde Peygamber SAS Hazretleri buyurdu ki:

"—Ey ümmet-i Muhammed, ey ashabım, ey müslümanlar! Allah size şu Beytullah'ı, şu Kâbe-i Müşerrefe'yi ziyaret etmeyi, haccetmeyi farz kıldı. Bu bir vazifedir, İslâm'ın emirlerinden bir emirdir, boynunuza borç kıldı. Size vazife kıldı." diye söyledi, tebliğ etti.

Haccetmek İslâm'ın farzlarından, direklerinden birisi. Ayet-i kerime var tabii hakkında... Efendimiz bildirdi:

وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حِجُّ الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلاً (آل عمران:٩٧)

(*Ve lillâhi ale'n-nâsi hiccu'l-beyti meni'stetàa ileyhi sebîlâ*) [Yoluna gücü yetenlerin o evi haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır.] (Al-i İmran, 3/97)

Şimdi böyle deyince, bir tanesi dedi ki:

أ كلَّ عامٍ يا رسول الله ؟

(*E külle àmin yâ rasûla'llàh?*) "Her sene mi yâ Rasûlallah?.. Her sene mi haccedeceğiz yâ Rasûlallah?"

Efendimiz sustu. Gene:

"—Her sene mi haccedeceğiz, yâ Rasûlallah?" bir daha sordu.

Efendimiz gene sustu, cevap vermedi. Gene şey yapıyor:

"—Her sene mi haccedeceğiz, yâ Rasûlallah?"

Gene sustu Peygamber Efendimiz. Ondan sonra dedi ki:

"—Bakın evet deseydim, her sene haccetmek boynunuza borç olurdu."

Çünkü, Rasûlüllah bir evet dedi mi, yazılır. Allah onun ağzından çıkanı döndürtmez. Yâni, onun istediğine göre hükmeder. Her sene de haccetmeye kimin gücü yeter? Yakın yerde olan var, uzak yerde olan var... Hastası var, sıhhatlisi var... Ailevi meseleleri, çeşitli problemleri olan insanlar var. Şimdi o soru yersizdi.

"—Ben size bir şey soylediğim zaman onun sağını solunu fazla karıştırıp sormayın. Sordukça iş çetrefilleşir. Sordukça zorlaşır, şartlar ağırlaşır; sonra yapamaz duruma gelirsiniz."

Baş üstüne dersin, olur biter. Gerisi kurcaladın mı senin üstüne, boynuna yük biner, zorlanma tarafları olur. Onun için soruyu usûlüyle sormak lâzım, veya sormamak lâzım!

Peygamber Efendimiz'in sahabesi zaten, kendisine soru sormaya çekinirlerdi. Çekinirlerdi de, biraz böyle Efendimiz'e dışarıdan gelmiş, taşralı bir kimse falan gelirse bedevilerden... Onlar biraz böyle serbest oluyorlar. Böyle bilmiyor, usulü, edebi, erkânı falan. Dışarıdan gelmiş:

"—*Es-selâmu aleyke yâ Rasûla'llah!*" diyor.

"—*Aleyküm selâm!*" diyor Efendimiz meselâ.

Pattadak soruyor:

"—Müslümanlık nedir?"

Onun aklı fikri o, hemen öğrenecek, acele işi var, akşam gidecek belki kabilesine. Efendimiz de sıralıyor meselâ, böyle...

Şimdi böyle, sahabe-i kirâm adabı bildiklerinden, Efendimiz'e çok hürmet ve izzet ettiklerinden soramazlardı da, beklerlermiş yalnız;

“—Şöyle taşradan, bu işin adabını inceliğini bilmeyen birisi gelse de, soru sorsa da, biz de dinlesek, istifade etsek diye beklerlermiş.

Dışarıdan gelen çekinmeden soruyor tabi, bilmiyor işin inceliklerini. Onlardan istifade ederlermiş.

Hürmetlerinden yüzüne bakamazlarmış Peygamber Efendimiz’in... Camiye gelirmiş de, herkesin başı böyle önde, yüzüne bakamazlarmış. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz bakarmış, Ömer’ül-Fâruk Efendimiz bakarmış, tebessüm ederlermiş; o da onlara tebessüm buyururmuş. Ötekiler bakamazmış. Sahabeden bir zatı muhterem diyor ki;

“—Rasûlüllah’a olan saygımdan dolayı, yüzüne doya doya bakamadım, bakamadım saygımdan!” diye öyle bildiriyor.

İşte soru meselesi de böyle. Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi her şeyi yerli yerince, hikmetli bir tarzda yapanlardan eylesin... Yersiz, yurtsuz, zamansız, zeminsiz, akıl karıştırıcı, fitne çıkartıcı böyle lüzümsuz sorular sordurtmasın... Ama ilmimizi genişletmek için, gerçekleri öğrenmek için, tabii sorulacak.

Sormayı bazı hadis-i şeriflerde, Efendimiz teşvik de etmiş:

“—Sorun, Allah ecrinizi çok etsin!.. Çünkü soru sorulunca, soran ecir kazanır, cevap veren ecir kazanır, dinleyen ecir kazanır. Sorun ey Allah’ın kulları!” diye teşvik ettiği de var. Ama bu ne demek;

“—Lüzumsuz sormayın, gerektiği zaman sorun, gerektiği kadar sorun, âdâbına riâyet ederek sorun!” demek.

Tabii sorulacak. Hiç soru sormadan olmaz. İslâm’da öğrenmekte ayıp yok, günah yok. Sorup, dinin inceliklerini öğrenecek.

“—Hocam, evlilik konusunda soracağım; ama utanıyorum, soramıyorum!”

Veyahut:

“—İşlediğim bir günah var, bunun kefareti nasıl olacak, utanıyorum söyleyemiyorum, soramıyorum!”

Böyle şey yok. İslâm’ı öğrenecek.

Peygamber Efendimiz’in mübarek zevcelerine, yaşlı yaşlı sahabeler gelirlerdi de *rıdvànu’llàhi aleyhim ecmaîn*:

“—Utanıyoruz ey mü’minlerin annesi! Şu hayız meselesi

nasıldır, şu gusül meselesi nasıldır?” diye soru sorarlardı.

O da cevap verirdi. Yâni, öğrenmek için, zaruri olduğu zaman soru sorulur; ama hep hikmetli olacak, ölçülecek biçilecek.

[Okumadan geçtikleri hadis; MZK Efendimiz de sadece Arapçasını okumuş, mânâsını söylememiş.]

كَانَ يَكْرَهُ سَوْرَةَ الدَّمِ ثَلاَثاً ، ثُمَّ يُبَاشِرُ بَعْدَ الثَّلاَثِ

(طب. عن ام سلمة)

RE. 561/5 (*Kâne yekrahü sevrete'd-dem selâsen, sümme yübâşiru ba'de's-selâs.*) [Kanın feveranından hoşlanmazdı; ancak üç günden sonra örtü üstünden aileleri ile mübaşeret ederdi.]

e. Yemeğin Ortasından Alınmasını Sevmezlerdi

Diğer rivayete geçiyoruz.

Ravileri güvenilir kimseler, hasen rivâyet, hadisin hasen demiş İmam Suyûti:[151]

كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يُؤْخَذَ مِنْ رَأْسِ الطَّعَامِ (طب. عن سلمى)

RE. 561/6 (*Kâne yekrahu en yu'haze min re'si't-taàm.*)

“Peygamber SAS Hazretleri, yemekte yemeğin ta tepesinden alınmasını sevmezdi, hoşlanmazdı.”

Re'sit-taam diyor, yemeğin kafası demek, başı demek, tepesi demek; ama ondan murad ortası herhalde... Hani tepsiyi düşünelim! Pilavı yığmışsın; tepesi, tam ortası olur yâni. Böyle tam ortasından, tepesinden, böyle hemen oradan alınmasını sevmezdi. Neyi severdi?.. Kenarından, (*mim mâ yelî*) yâni, insana yakın olan kenarından. Karşı taraftan da değil.

---

[151] Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.297, no:754; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.28, no:7936; Selmâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.109, no:18212; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.216, no:7154.

“—Tamam, kenarından almak serbest. Ben senin karşı tarafından alacağım!”

Öyle şey yok! Kendi önünden alacak. Öbür taraftan değil, kendisine yakın kenardan alacak. Önüne gelenden yiyecek. Böyle en güzel parçayı görüp, hop o tarafa doğru uzanıp, ortasından almak hoşuna gitmezdi. Peygamber SAS’in bize öğrettiği edeplerden birisi de, tabağın kenarından almak.

Ortasından alınmasını yasaklamasının bir sebebi de taama bereket, ortasından iner. Yâni, mânevî bir şeydir bu bereket... Peygamber Efendimiz bazen küçücük bir kapla, küçücük bir sütle altmış kişi, yetmiş kişi, bilmem daha fazla insanı doyurduğu olurdu. Küçücük bir yemekle, yüzlerce insanı doyurduğu olurdu.

Ebû Hüreyre RA bir gün çok acıkmış, kıvranıyor, midesi... Efendimiz anlamış, mâlûm olmuş kendisine. Sofrasına davet etmiş.

“—Eh iyi, yemek yiyeceğiz!” filân derken;

“—Hadi bakalım, mesciddeki öteki kimseleri de çağır!” deyince, keyfi kaçıyor.

Şimdi tam kendisi yiyecekti. Bir sürü de insan... Zaten yemek mahdut... “Ama hepsine yetti, herkese yetti, herkes de doydu.” diyor.

Bu nedir?.. Bir sırdır. Esrarengiz bir şeydir. Buna ne derler?.. Bereket derler. Yâni, iki kişiye yetecek, üç kişiye yetecek taamı yetmiş kişiye, üç yüz kişiye yetirir Allah... Nasıl oluyorsa?.. Bereket veriyor taama, yetiyor.

Peygamber Efendimiz’in hurmalarından torbasına koymuş da mübareklerden bir tanesi. Senelerce o torbadan; elini sokuyor, hurma yiyor, elini sokuyor, hurma yiyor... Hurma bitmemiş.

Yâhu, bu torba küçücük bir şey. Yâni, kamyonla olsa, yer yer, insan yine bitirir. Biz bir yılda kaç fırın ekmek yiyoruz, bilmiyoruz; ama yâni, insan yedikçe biter. Bereket olunca, bitmiyor.

Bir de ihvanımızdan bir kardeşimiz anlatmıştı. Dolmuş Hocamız’ın salonu, misafir salonu. Tıklım tıklım ihvan orada... Buna demiş ki:

“—Al şu şekeri ikram et!” veya lokum, veyahut işte misafire ikram edilecek bir şey.

“Tabağa baktım, küçücük. Kalabalığa baktım, bir yığın insan... Bu buna nasıl yetecek?” dedim diyor; “Ama tut dedi, başladım bir taraftan tutmaya. Herkes aldı aldı aldı, dolaştırdım dolaştırdım dolaştırdım... Dalmışım farkında değilim, sonuna yaklaştım, kalabalık epeyce bitti. Ondan sonra birden aklıma geldi, tabakta baktım halâ ikram malzemesi duruyor. Kalabalık bitti, bir tabağa baktım, bir Hocaefendi’ye baktım. Yâni, nasıl oldu da bitmedi bu kadar insan aldığı halde?” diyor.

Hocamız şöyle bir kaşlarını çatmış ona;

“—Sus, bu sırrı kimseye söyleme, faş etme!” gibilerden.

“Şöyle bir kaşlarını çattı, ben de gözümü eğdim.” diyor. Dağıtmış yâni, herkese yetmiş de artmış bile. Nedir bu?.. Berekettir. Bereket denen şeydir.

Taamın bereketi ortasına iner, sen ortasından küt diye alırsan, bereket yerini alıyorsun, bereketin indiği yeri alıyorsun; o zaman sofrada, tabakta, taamda bereket kalmıyor. Onun için herkesin önünden almasını tavsiye edermiş.

Ama kendisine meyve getirildiği zaman, bir adeti var, tabağın içinden seçme yapardı. Kendisine meyva getirildiği zaman. Tabi hamı vardır, olgunu vardır... İstediği vardır, ötekisi vardır, berikisi vardır; o serbest. Yâni, yemek yerken böyle, meyvede böyle bir hususiyet var.

f. Yemeği Çok Sıcak Yemekten Hoşlanmazdı

Yine hasen rivâyet… Cüveyriye RA’dan:[152]

كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يَأْكُلَ الطَّعَامَ ، حَتَّى تَذْهَبَ فَوْرَةُ دُخَانِهِ

(طب. عن جويرية)

RE. 561/7 (*Kâne yekrahu en ye’küle’t-taàme, hattâ tezhebe*

[152] Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.V, s.13, no:7883; Sehavî, *Makàsidü’l-Hasene*, c.I, s.48, no:9; Cüveyriye RA’dan.
Câmiü’s-Sağîr, c.II, s.216, no:7155.

fevretü duhànihî.)

"Peygamber SAS, yemeğin dumanı, aşırı sıcaklığı gitmedikçe, yemekten hoşlanmazdı. Yâni, aşırı sıcaklığı gitmeyince, biraz soğumayınca sıcak sıcak yemeyi sevmezdi."

"—Uh, ağzım yandı, getir suyu!" bilmem ne falan...

Bazısı çorbaya bir kaşık atıyor. Hop, ağzı yanıyor, kavruluyor derisi insanın.

"—Ne acele ediyorsun, niye böyle sıcak yiyorsun?.."

Biraz serinletmeyi tercih ederdi Peygamber Efendimiz. Böyle o dumanının iyece şiddeti; *fevre* dediği *feveràn* demek. Yâni, böyle buram buram dumanı tüterken yapmıyor demek ki, biraz o sıcaklık geçtikten sonra yemeyi severdi.

Böyle soğutarak yemek, bereketin artmasına sebeptir diye hadis-i şeriflerde bildirilmiştir. Yâni, sıcaktan daha bereketli olduğu, böyle serinleterek yendiği zaman daha iyi olduğunu, Peygamber SAS Hazretleri bildirmişler.

g. Mescidde Şiddetli Hapşurmayı Hoş Görmezdi

Diğer rivâyet…

Ebû Hüreyre RA'dan, hasen bir rivâyet bu da:[153]

كَانَ يَكْرَهُ الْعَطْسَةَ الشَّدِيدَةَ فِي الْمَسْجِدِ

(هب. ق. عن ابي هريرة)

RE. 561/8 (*Kâne yekrahü'l-atsete'ş-şedîdete f'il-mescidi.*) "Peygamber SAS Hazretleri mescidde, şiddetli hapşırmayı hoş görmezdi."

Hani, bazı insanlar vardır böyle; tavan havaya kalkacak gibi olur, bir hapşırdığı zaman.

---

[153] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.290, no:3395; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.32, no:9356; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.247; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.157, no:18504; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXIX, s.169, no:42274.

“—Hapşuuuu!” diye şey yapınca, yer gök inler böyle...

Özellikle mescidde böyle yüksek sesle hapşırmayı hoş görmezdi. Çünkü, şiddetli esneme, şiddetli hapşırma şeytandandır. Sakin olacak, biraz tutacak, elini kapayacak, mendilini koyacak filan. Buna dikkat edecek yâni.

h. Hanımların Kınasız Olmasından Hoşlanmazdı

Hazret-i Aişe Anamız RA rivâyet etmiş:[154]

كَانَ يَكْرَهُ أَنْ يَرَى الْمَرْأَةَ لَيْسَ فِي يَدِهَا أَثَرُ حِنَّاءٍ ، أَوْ أَثَرُ خِضَابٍ

(ق. عن عائشة)

---

[154] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.311, no:14607; Beyhakî, el-Âdâb, c.II, s.248, no:553; Hz. Aişe RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.129, no:18333; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s: 216, no:7157.

RE. 561/9 (*Kâne yekrahu en yere'l-mer'ete leyse fî yedihà esere hınnâin, ev esere hıdàbin.*)

"Peygamber SAS Hazretleri bir kadının elinde kınadan veyahut *hıdab* denilen başka bir boyadan bir boyama olmadığını görürse, hoşlanmazdı." Yâni, hanımların kınalanmasını tavsiye etmiş oluyor, teşvik etmiş oluyor.

Hınna dediğimiz şey kınadır. Ha harfi ile, noktasız ha ile... *Hıdab* da yine boya malzemesidir; ama siyah renk falandır, veyahut daha başka renkler olabilir; kırmızı filan olabilir gene. Başka maddelerden yapılma. Yâni kınadan olsun, başka maddelerden olsun elleri boyalı olmadığı zaman, beğenmezdi; uygun görmezdi. Yâni, kınalanmasını tavsiye ederdi.

Kınanın faydası vardır. Bir kere şu ayaklarda filan mantar hastalığı oluyor. Naylon çorap giymekten, bilmem neden... Ona dahi çok faydası olduğu söyleniyor. Cildi kuvvetlendiriyor kına... Mikropları öldürücü özelliği var. Dezenfektan özelliği var. Ayrıca kırmızı, güzel güzel bir süs ve ziynet vasıtası oluyor.

Şairin dediği gibi:[155]

Ak elleri boğum boğum kınalı
Dedim: Bayram mıdır? Dedi ki: Yok yok…

Tabi o bir ziynet aracı oluyor. İslâm'da bu var; kadınların kendi aralarında yâni, bir süs ve ziynet meselesi olarak, kınalanma meselesi var. Gâvur diyarından gelmiş adet olarak da ojelenme var.

Oje bir tabaka, böyle sürdüğü zaman tırnağın üstüne tabaka geliyor, abdest olmuyor, gusül olmuyor. Oje; o gavurların işi. Kırmızı kırmızı, tırnakları da uzatıyorlar kedi tırnağı gibi veya çaylak tırnağı gibi... Bir de üstünü boyuyorlar, uzatmak da fena, yanlış; mikroplu… Yâni, tıbben de doğru değil. Tırnağın altı mikrop doluyor.

Biz tırnakları keseriz. Biz müslümanlar tırnakları uzatmayız. Bazısı sol parmağının tırnağını uzatıyor; neden? Bir yerde kullanacak demek ki; ama olmaz öyle şey. Biz tırnakları keseriz, hiç altında kir bıraktırmayız, tertemiz yıkarız.

Şimdi öğrendim, baktım Avrupa da bu işi yavaş yavaş anlıyor

[155] Erzurumlu Emrah (1775-1854)

galiba. Şimdi elleri yıkamak da sadece sabunlanma yok; bir de fırça koyuyorlar. Küçük böyle, lavaboya... Bir de fırçalıyor ki tırnakların el girmeyen yerleri de, oralardaki birikintileri de çıkartmak mümkün olsun diye yıkarken suyla bir de oraları şey yapıyorlar; hiç mikrop kalmıyor. Demek ki uzatmak altına mikrop gelmesine ve pislik birikmesine sebep olduğundan bir bakıma o bakımdan yanlış. Bir de üstünü bir tabaka, bir boya tabakası, bir jelatin; artık bir şey tabakası kapladığı için, abdest de olmadığında oje doğru değil...

Ama kadınlar ille bir şey yapacaksa, kınalasın. Hem mikropları öldürür, hem allerjik şeyler olmaz, hem mantar ve saire olmaz, hem de bir süs olarak... İslâm'ın şeyleri güzel...

Meselâ dış fırçası, misvak. O zamanın imkânlarıyla misvak kullanılmış; ama misvağın içinde öyle malzeme var ki, öyle maddeler var ki, antiseptik. Acı acı... Hakiki bir misvağı böyle alsanız, hafif böyle baharatlıdır. O mikropları öldürüyor. Ondan sonra misvağın, yutulsa bile mideye de faydası var; ama diş fırçasının kılları kırılıp da yuttuğun zaman saplanıp kalıyor midede; kanser bile yapabiliyormuş.

Bak birisi tabii, ötekisi sun'i. Birisi bazik özellikte, asitleri söndürüyor. Böylece dişlerin çürümesini engelliyor. Diş etlerini kuvvetlendiriyor. Ağza güzel koku veriyor. Meleklerin hoşuna gidiyor, Allah'ın rızasını kazanmaya vesile oluyor. Çok çeşitli faydaları var. Ötekisi sun'i kılla yapılmış... Hele domuz kılıyla yapılmışsa, berbat.

"—Neden berbat? Yâni sen domuza düşmanlığından mı söylüyorsun?.."

"—Hayır!" Kılın içinde, kıl kanalı vardır. Yâni kıl dediğimiz şey yekpâre değildir. Mikroskopta baktığın zaman, kılın içinde boşluk vardır. Boru gibidir yâni kıl. İçinde kanal vardır. Şimdi diş fırçasının fırça kısma kıldan yapıldığı zaman, kanalların içine bu ağzın mikropları giriyor, yerleşiyor. Kanamalar ve saireler... Orada mikrop ürüyor. İkinci sefer dişini fırçalayacağın zaman yandın, şap gibi! O mikropları sürüyorsun dişlerine... Ondan sonra:

"—Benim diş etlerim şişti. Kıpkırmızı oldu, aman doktor bir ilaç! Ağzımı neyle çalkalayayım?"

Neden?.. Bu fırçanın kıllarının arasına giren organik maddelerin bozuşması sonunda orada mikroplar, bakteriler üredi.

Sen ikinci sefer dişimi temizleyeceğim derken, mikrop sürdün oraya. Cart curt, cart curt, cart curt...

Demek ki, tabii tarzda dişin misvaklanmasında, diş etlerinde sıhhat var. İnsan yeni yeni öğreniyor, araştırdıkça öğreniyor bunu... Peygamber Efendimiz'in her tavsiyesi güzel. Misvakta şifa var, onun taklidi bile olsa yine ağzı temizlemek için bile yapılmış olsa, diş fırçasında tehlikeler var. İşte buyur!.. Taklidi aslı gibi olmuyor. Camdan olan şey, elmas gibi olmuyor yâni. Bak

Peygamber Efendimiz SAS çörek otunu tavsiye etmiş, çörek otunu şimdi Amerikalılar incelemişler, günde bir gram mı, iki gram mı; yirmi yedi AIDS hastasına vermişler muntazaman. Bayağı, AIDS hastasına bile iyi gelmiş; çörek otu... O siyah, küçük... *El-habbetü's-sevdâ* dediğimiz. Yâni, bizim dinimizin her şeyi güzel!..

"—Bizim temizlenme malzememiz nedir?"

Sabundur! Sabunu alırsın, elini yıkarsın, akar. Bunu istersen tarlaya salıver, hiçbir şey olmaz, gübre olur belki, faydası olur. Ama bu deterjanlar, bu sun'i Avrupa'nın getirdiği deterjanlar ister Lab'lısı olsun ister Lab'sızı olsun, nasıl olursa olsun; bunlar erimiyor. Denize gidiyor, denizde balıkları öldürüyor.

Hatırlarsınız birkaç ay evvel İstanbul'un sahillerine güzelim balıklar vurdu. Kırlangıç balığı, bilmem ne balığı;

"—Eyvah! Bunlar ne olmuş?"

"—Ne olacak, Haliç'in sularını, kanalizasyonlarını götürdün Marmara'nın öbür tarafına kanal yaptın, salıverdin... Deterjanlar, pis sular balıkların keyfini kaçırdı; öldürdü. Yâni öldürüyor... Neden? Deterjanlar sun'i malzeme, kimyevî malzeme... Naylonlar bir berbat malzeme... Erimez, toprağın içine karışmaz, çürümez... Halbuki tabii malzeme daha kıymetli oluyor. Bunun kıymetini öğrenin!

Ben Almanya'dayken, markete filan gidiyorduk, görüyorduk, reklam yapmış adam orada:

"—Halis odun kömürüyle pişirilmiş ekmek!"

Pahalı satıyor; odun kömürüyle pişti diye... Onda bir zarar yok çünkü odun kömürüyle pişiriyorsun; ama fuel-oil ile pişirdiğin zaman fuel-oilin zerreleri ekmeğe yapıştı mı, kanser yapıyor! Bak, buyur işte!.. Ne kadar yanlışlık var.

“—Onun için biz ne yapacağız?” Her şeyin tabiisine gayret edeceğiz. Sun’i yemli yumurtayı yiyor adam, başlıyor göğüsleri kadın gibi şişmeye... Göğüslenmeye başlıyor, neden? Tavuk çok yumurtlasın diye basmışlar iğneyi, vermişler hormonu... O hormonlar bu sefer yumurtanın içine geçiyor, yumurtanın içinden yumurtayı yiyene geçiyor...

Almanya’ya İsrail’den ihraç etmişler yumurtaları böyle. Alman adamları, adam ama, kendisi erkek ama; başlamış göğüsleri kadın göğsü gibi şişmeye, büyümeye... Neden?.. Kadınlık hormonu vermeye başladı yumurta; oradan yan etki yapıyor...

Yâni, sun’i şeyler zararlı. Bunu iyi bilin. Her şeyin tabiisine gayret edin. Sana yerine, Vita yerine, bilmem ne yerine; halis tereyağı, zeytinyağı... Misvak, halis pamuk, halis yün, halis kepekli undan yapılmış ekmek... Her şeyin böyle... Çikolata yerine, Malatya kayısısı. Ne kadar güzel, ne kadar kıymetli. Çikolatanın kakaosu Brezilya’dan gelecek; adı bile kaka... “Kaka o!” diyor ya, yazıyor zaten üstünde... Bizim Malatya kayısısı şifa, başkan aşağı şifa...

Üzüm... Bir doktor kardeşimiz diyor ki;

“—Üzüm beynin süper benzinidir!” diyor. Kuru üzümü yiyorsun...

Niye i’tikafta yirmi bir üzüm yediriyorlar? Beyni çalışsın da manevî hakikatleri sezsin diye. İri iri yirmi bir tane üzümü yiyor, o zaman süper benzin almış oluyor beyni; güzel çalışıyor. Onun için her şeyin tabiisine gayret edeceğiz.

Japon köselesi ayakkabı giyiyorsun, ayağının altından bir ateş vuruyor ayağına… Sanki kızgın sacın üstünde geziyorsun gibi...

“—Hay Allah! Ne oldu böyle?”

Atıyorsun onu, normal bir köseleden bir ayakkabı giyiyorsun, normal deriyle; hiç öyle bir şey olmuyor. Naylon giyiyorsun, başlıyor ayaklarının arası kaşınmaya... Normal pamuklu giydiğin zaman, yünlü giydiğin zaman olmuyor. Kıymeti bilin yâni, bizim ecdadımızın her şeyinin kıymetini bilin. Nerede bahçeli evler, nerede apartmanlar?.. Hiç kıyas kabul eder mi?.. Onun için çok dikkat edin, böyle şeylerin güzel olmasına...

Bunu nereden açtık?.. Kadınların ellerinin kına ile süslenmesi

meselesinden. Şimdi kadınlara;

"—Kına yak!" desen,

"—Ben köylü müyüm?" diyecek.

İlle Avrupalının şeyi; ama mukayese ettiğimiz zaman bu faydalı, ötekisi zararlı; faydalı olanı yapsana... Bizim ki yapamaz, neden? Utanır!.. Avrupalı yapıyor. Avrupalı inceliyor, çörek otu iyiyse çörek otu kullanıyor. Şalvar iyiyse bakıyorsun Almanya'da şalvar modası.

"—A, bunlar bizim köylü kızları gibi neden böyle giyinmişler?"

"—Şalvar modası gelmiş."

Beline kuşak sarıyor, kuşağın faydasını görüyor; beline kuşak sarıyor. Gelmiş bizim mühendis kardeşimize sormuş:

"—Pantolon mu daha iyi, şalvar mı daha iyi?"

Bizim ki kızmış böyle:

"—Sen benimle alay mı ediyorsun? Elbet pantolon daha iyi!.." filan...

Demiş:

"—Yanılıyorsun, şalvar daha iyi. Vücut hava alır, elbise yırtılmaz, şu olur, bu olur... filan."

Şimdi vücuda yapışık pantolonlar yapıyorlar... Tam yapışık vücuda, streç mi diyor, ne diyorlar? Adını unuttum. Tüm vücuda yapışık, blue-jeandan filan, pantolonlar yapıyorlar. Kızlar giyiyor böyle, tam vücutlarının hatları çıkıyor. Erkekler giyiyor, tüm adaleleri belli oluyor. Burası dizi, burası baldırı, burası bilmem nesi... Her şeyi belli oluyor; zararlı...

"—Neden zararlı?.."

Çünkü, etin üstüne bastırıyor, derinin üstüne bastırıyor; damarların sıhhatli kan deveranını yapmasını engelliyor. Benim dedemin şalvarı güzel... Tarlada çalış, bahçede çalış, eğil, kalk, diz çök, otur... Ne bir yerin görünür, ne bir yerin belli olur, ne eskir, ne cart diye yırtılır.

Adam dar pantolon giyiyor.

"—*Allàhu ekber… Semia'llàhu li-men hamideh... Rabbenâ ve leke'l-hamd… Allàhu ekber...*"

Caaarrrt!.. Bakıyorsun pantolonu ikiye ayrılmış, utancından ne yapacağını şaşırıyor...

"—E, ne diye bu kadar dar şey giydin?.."

Her tarafı da belli oluyor. En ön safa da geçiyor, böyle her tarafı sımsıkı belli oluyor. Pardesü giy bari... Pardesü giy de, bir tarafın belli olmasın... Ceket yerine pardösü giyelim, ne olur?.. Daha iyi olur. Ceket giyiyoruz, mont giyiyoruz, yâni .... ondan sonra blue-jean giyiyorlar, bir de daracık giyiniyorlar; çok fena oluyor yâni. İslâm'ın her şeyi güzel. Sıhhate de faydalı, keseye de faydalı, her bakımdan... Ahlâka da faydalı. Her bakımdan İslâm'ın emirleri güzel. Allah bizi İslâm'ın güzelliklerini anlayanlardan eylesin...

Hakim kardeşimizin evine gittik geçen gün. Amerika'da ihtisas yapmış bir kardeşimiz var, o da geldi. Uuuuh, her türlü sistemi biliyor, Amerika'da okumuş.

"—Hocam, her problemin, her meselenin optimal çözümü İslâm'da!" diyor. "Yâni en uygun, bütün şartları böyle düşünülecek olursa, en uygun çözümü İslâm'da!" diyor.

Avrupa'da meselâ hürriyet diyorlar. Hürriyetin aşırı verilmesi optimal sonuç getirmiyor, yâni verimli sonuç getirmiyor; bir sürü karışıklıklar oluyor. Bazı şeylerin hür olmaması lâzım!.. Meselâ, ahlaksızlığın hür olmaması lâzım. Seks; tam mânâsıyla hürriyet verdiğin zaman, sıhhat de gidiyor, düzen de gidiyor, aile de gidiyor, cemiyet de gidiyor, İslâm'ın koyduğu nizam güzel.

"—Her şeyi incelediğimiz zaman, kompütere yazdığımız zaman; gelen sonuçtan İslâm güzel diye çıkıyor!" diyor.

İslâm'ın her bakımdan, her konuda çözümün optimal, en güzel, en faydalı, en güzel çözüm verdiğini arkadaşımız inceleyerek tesbit etmiş.

"—Hatta, Hocam oturalım da beraber biraz programını yapalım kitabın; ben bunun kitabını yazacağım!" diyor, gösteriyor yâni.

Onun için elimizde Allah'ın bize bahşetmiş olduğu, elimizde bulunan bu cevherin kıymetini bilelim.

Şimdi bazı insanlar var cevherin kıymetini bilmiyor. Antikanın kıymetini bilmiyor. Elinde bir tesbih var;

"—Ya, sen bu tesbihin kıymetini biliyor musun?"

"—Vallahi bilmem, babamdan kalmış, dedemden kalmış..."

"—Sen bu vazonun kıymetini biliyor musun?"

"—Vallahi bilmem, ben bunu beğenmediğim için bodruma atmıştım."

“—Sen bu aynanın kıymetini biliyor musun?

“—Vallahi bilmem, kenarı alçısı kırık olduğundan ben bunu duvara bile asmaya utanıyorum.”

“—Yâhu bu antika... Bu antika, bu yüzbinlerce kıymetinde. Bazen üç milyon, beş milyon kıymeti oluyor.”

Bazen küçücük sapsız bir fincanın altı tane takımının, şu kadar kıymeti oluyor. İşte bilmiyoruz yâni biz... İslâm’ın güzelliklerini bilmiyoruz. Antika değeri olduğunu bilmiyoruz. Uyduruk şeylerle, sun’i şeylerle bizim elimizden güzellikleri Avrupa alıyor; uydurma, sun’i, bozuk şeyleri bize moda diye yutturuyor.

O bir zamanlar naylon modası neydi? Yirmi sene, otuz sene, kırk sene önce. Bir naylon modası çıkmıştı, naylon gömlekler, kom gömlekleri... Böyle giyerdin, kale gibi, yırtılmaz, buruşmaz... Herkes memnundu

“—Oh ne güzel gömlek bunlar, yıka yıka giy. Ütü istemiyor...” diyordu, ama hava almıyordu.

Neden sonra baktılar ki, turistler buraya geldikleri zaman şile bezinden gömlek alıyor, o zaman aklı başına geldi milletin... Naylon gömleklerin zararını o zaman anladık. Hepimizin ayağı kaşıntı olduktan sonra anladık naylon çorapların kötü olduğunu.

Onun için, İslâm’ın güzelliklerini görün, İslâm’ın güzelliklerini anlayın, İslâm’ın emirlerinin, Rasûlüllah Efendimiz’in tavsiyelerinin ne kadar hoş şeyler olduğunu bilerek; sımsıkı kendi dinimize, kültürümüze, ahlâkımıza, adabımıza sarılarak öyle yaşayalım. Çünkü hazine İslâm... İslâm hazine... Allah bizi bu hazinenin kıymetini bilenlerden eylesin. İki cihanın saadetini, bu hazineyi iyi kullanarak elde edenlerden eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea’l-besmele!..

20. 05. 1990 – İskenderpaşa Camii

13. RASÛLÜLLAH'A BENZEMEK

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytàni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn... Alâ külli hàlin ve fî külli hîn... Nahmedühû bi-cemîi mehàmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultànih... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ hayri halkıhî seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh.. Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kân…

كَانَ يَلْبَسُ قَلَنْسُوَةً بَيْضَاءَ لاَطِئَةً (كر. عن عائشة)

RE. 562/1 (*Kâne yelbesü kalensüveten beydàe lâtieh.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemà kàl.

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun... Rabbimiz iki cihan saadetine cümlenizi sevdiklerinizle beraber nâil eylesin...

Peygamber SAS Hazretleri'nin mübarek hadis-i şeriflerini ve âdet ve şemâil ve hasâis ve evsàf-ı seniyyelerini *Râmûz el-Ehàdis* isimli hadis kitabından okuduk, okuduk, okuduk, sonuncu sayfaya geldik. *El-hamdü li'llâhi alâ külli hâl...* Şimdi bu son sayfadaki rivayetleri okumağa bugün başlıyoruz. Nasib olur biterse, bitireceğiz ve tekrar kitabın başına geleceğiz inşâallah...

Bu rivayetlerin okunmasına başlanmazdan önce Peygamber SAS Efendimiz'in ruh-u pâkine bizlerden birer hediye-i Kur'aniye

olsun diye; ve onun mübarek âlinin, ashàbının, etbâının, ahbâbının, ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye; Hazret-i Adem Atamız'dan Peygamber Efendimiz'e kadar gelmiş geçmiş olan cümle enbiya ve mürselînin ruhlarına; ve hàssaten Peygamber Efendimiz'in vârisleri ulemâ-i muhakkıkîn, meşâyih-ı vâsilîn, Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşâyih-ı turuk-u aliyyemizin, Ebû Bekr-i Sıddîk ve Aliyy-i Murtezà'dan şeyhimiz Muhammed Zâhid-i Bursevî'ye kadar silsilelerimizden güzerân eylemiş olan cümle mensublarının ve halifelerinin, muhiblerinin, müridlerinin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri Allah Allah diye diye, mallarını, canlarını, her türlü varlıklarını ortaya koyup, fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmed Han'ın ve mübarek ordusu mensublarının; ve sair fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına ayrı ayrı hediye olsun diye;

Uzaktan, yakından bu rivayetleri dinlemek üzere toplanıp, şu mübarek mescide gelmiş olan siz kardeşlerimizin, ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; biz yaşayan mü'minler, müslümanlar da Rabbimizin rızasına uygun yaşayalım, şu okuduğumuz hadis-i şeriflerden istifade edelim, sünnet-i seniyyeyi ihyâ eyleyelim, böylece şehid sevaplarına nâil olarak ahirete göçelim, Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak varalım diye, bir *Fatiha*, üç *İhlâs-ı Şerif* okuyup öyle başlayalım! Buyurun:

....

a. Efendimiz'in Takke Giymesi, Sarık Sarması

562. sayfanın, 1. rivayetini okuyoruz.

İbn-i Asakir, Hazret-i.Aişe-i Sıddîka RA'dan rivayet eylemiş:[156]

---

[156] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.175, no:6259; Ukaylî, *Duafâ*, c.IV, s.212, no:893; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.211, no:8505; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.209; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.121, no:18285; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.217, no:7167.

كَانَ يَلْبَسُ قَلَنْسُوَةً بَيْضَاءَ لاَطِئَةً (كر. عن عائشة)

RE. 562/1 (*Kâne yelbesü kalensüveten beydàe lâtieten*.)

"Peygamber SAS Hazretleri başına beyaz, alçak, başına temas eden, böyle çok sivri, yukarıya doğru yüksek olmayan takke giyerdi" diye Efendimiz'den rivayet olunmuş.

Aşağıdaki ikinci rivayet de, meseleyi biraz açıkladığı için onu da okuyalım. Bu ikinci hadis-i şerif de, İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş:[157]

كَانَ يَلْبَسُ الْقَلاَنِسَ تَحْتَ الْعَمَائِمِ وَبِغَيْرِ الْعَمَائِمِ ، وَيَلْبَسُ الْعَمَائِمَ بِغَيْرِ قَلاَنِسَ ؛ وَكَانَ يَلْبَسُ الْقَلاَنِسَ الْيَمَانِيَةَ وَهُنَّ الْبِيضُ الْمُضَرَّبَةُ ، وَيَلْبَسُ ذَوَاتَ الآذَانِ فِي الْحَرْبِ ، وَكَانَ رُبَّمَا نَزَعَ قَلَنْسُوَتَهُ فَجَعَلَهَا سُتْرَةً بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُوَ يُصَلِّي ؛ وَكَانَ مِنْ خُلُقِهِ أَنْ يُسَمِّيَ سِلاَحَهُ ، وَدَوَابَّهُ ، وَمَتَاعَهُ

(الرباني ، كر. عن ابن عباس)

RE. 562/2 (*Kâne yelbesü'l-kalânise tahte'l-amâimi ve bi-gayri'l-amâimi, ve yelbesü'l-amâime bi-gayri kalânise; ve kâne yelbesü'l-kalânise'l-yemâniyyete, ve hünne'l-bîdü'l-mudarrabeh, ve yelbesü zevâti'l-âzâni fi'l-harbi; ve kâne rubbemâ nezea kalansüvetehû, fecealehâ sütretüen beyne yedeyhi ve hüve yusallî; ve kâne min hulukihî yüsemmiye silâhahû, ve devâbbehû, ve metâahû*.)

İkinci rivayeti de cümle cümle sizlere nakledeyim:

(*Kâne yelbesü'l-kalânise tahte'l-amâimi*) "Rasülüllah Efendimiz SAS, mübarek başına, sarığının altına kullanılmak üzere takke

[157] *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.121, no:18286; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.217, no:7168.

giyerdi. Yâni takkeyi giyip üstüne sarık sarmak üzere, sarığın altına takkeler giyerdi. (*Ve bi-gayri'l-amâimi*) Bazen takkeyi sarıksız da giyerdi. Yâni üstüne sarık sardığı da olurdu, sarık sarmadan sarıksız sadece takkeleri giydiği de olurdu."

(*Ve yelbesü'l-amâime bi-gayri kalânise*) "Bir de üçüncü bir şekil olarak, bazen de hiç takke kullanmadan başına sarık sardığı da olurdu." Çünkü sarık uzun oldu mu, şöyle dolana, dolana, usulüyle sarıldığı zaman, başı tamamen örter. Takkeye de lüzum kalmayacak şekilde, sırf sarıkla mübarek başını örttüğü de olurdu Peygamber Efendimiz'in.

(*Ve kâne yelbesü'l-kalânise'l-yemâniyyete*) "Yemen işi takkeler kullanırdı. (*Ve hünne*) Bu yemen işi takkeler, (*el-bîdü'l-mudarribetü*) beyaz renkli olarak yapılmış olurdu."

(*Ve yelbesü zevâti'l-âzâni fi'l-harbi*) "Harpte uzun kenarlı, böylece kulaklarına kadar inen takke, başlık giyerdi. Yâni kulakları da korunsun diye demek ki. Başına giydiği zaman, böyle başını da, kulaklarını da koruyacak gibi giyerdi."

(*Ve kâne rubbemâ nezea kalansüvetehû fecealehâ sütreten beyne yedeyhi ve hüve yusallî*) "Bazen de, namaz kılarken takkesini çıkartıp, önüne sütre olarak koyduğu da olurdu." *Sütre* ne demek? Yâni bir insanın namaz kılarken önünde bir şey olması lâzım, kimsenin geçmemesi için, işaret olması için, geçse de zarar vermemesi için. Ya asasını saplayacak kuma, ya önüne bir eşya koyacak. Meselâ, bir kimsenin elinde çantası varsa şimdi, çantasını koyacak ve saire. Yâni belli olacak, böyle önü ilâ nihâye açık olmayacak.

Bazen Peygamber Efendimiz önüne sütre olsun diye, bir duvar gibi mâni, namaz kıldığı belli olan bir yer olsun, "İşte benim secde edeceğim yer burası, bu kadar kısımdan geçmeyin ha!" mânâsına, bazen takkeyi oraya koyardı. *Allàhu ekber* der, öyle dururdu namaza Efendimiz SAS.

(*Ve kâne min hulukihî yüsemmiye silâhahû, ve devâbbehû, ve metâahû.*) "Onun güzel adetlerinden, neşeli hallerinden birisi de

şuydu ki; silahlarını, hayvanlarını ve eşyalarını isimlendirirdi, isim takardı onlara.” Yâni böyle canlı insanmış gibi, çocukmuş filan gibi. Biliyorsunuz *Düldül* ismini, *Zülfekar* ismini... Kılıcına isim verdiğini, zırhına isim verdiğini, devesine isim verdiğini, daha önceki haftalardaki rivayetlerde okumuştuk.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! Şimdi bu iki rivayet Peygamber Efendimiz’in takke ve sarık taktığına dair rivayetleri gösteriyor; işaretleri, bilgileri bize veriyor. Peygamber SAS Efendimiz her çeşit şartlar altında, bu şartlara göre değişik tavırlarda başını örtmüş. Bazen sarıkla örtmüş, bazen takkeyle örtmüş, bazen takkesinin üstüne sarık sarmış, bazen takkesiz sarığı sarmış, bazen de çıkartmış, önüne koymuş. Çünkü önüne koyacak başka bir şey olmayınca, demek ki onu uygun görmüş, o zaman koymuş.

Takkesi olmadığı zaman, sarıksız sarığın sevabından mahrum kalmayayım diye, demek ki başına dolamış yine, başını öyle sarıklı eylemiş. Sarıkla kılınan namazın, sarıksız kılınan namaza göre yetmiş kat sevabının fazla olduğuna dair rivayetler vardır.

b. Sarık Ümmet-i Muhammed’in Tacıdır

Sarık meleklerin kıyafetidir.

مِنَ الْمَلاَئِكَةِ مُسَوِّمِينَ (آل عمران:١٢٥)

(*Mine’l-melâiketi müsevvimîn*) [Rabbiniz sizi nişanlı, sarıklı meleklerle takviye eder.] (Âl-i İmran, 3/125)

Harplerde Allah tarafından gönderilmiş olup da, müslümanlara yardım etsin, kâfirlerin parmaklarını, kollarını kırsın, dermansız bıraksın diye, Allah’ın gönderdiği o melekler sarıklarıyla, sarıklarının uçları sarkarak, salına salına öyle giyindiklerinden, sarık meleklerin alâmetidir. Meleklerin siması, yâni alâmetidir. Ve sarığın hakikaten bir haşmeti, bir heybeti vardır. Sarık şu bizim Ümmet-i Muhammed’in, ehl-i takvânın tacı gibidir.

Hatta bazı rivayetlerde deniliyor ki:[158]

الْعَمَائِمُ تِيجَانُ العَرَبِ ، فَإِذَا وَضَعُوا الْعَمَائِمَ وَضَعَ اللهُ عِزَّهُمْ

(ابن السني عن ابن عباس)

RE. 223/14 (*El-amâimü tîcânü'l-arab*) "Sarıklar Arapların taçlarıdır. (*Feizâ vadau'l-amâimi vadaa'llàhu izzühüm*) Bu sarığı bıraktıkları zaman, Allah da onların izzetlerini alır. Onlar da hiç bir hayır kalmamış demektir." diyor.

Bıraktılar şimdi. Simdi sarık sarmıyorlar. Böyle kadın başörtüsü gibi bir örtüyü, üçgen olarak ikiye katlıyorlar, bizim

---

[158] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.87, no:4247; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.305, no:41133; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XIV, s.368, no:14511.

kadınların örttüğü gibi giyiyorlar. Bir de entari giyiyorlar topuklarına kadar, kadın gibi. Namaza durdukları zaman arkadan bakıyorsun:

"—Ya bu erkeklerin önünde, bu kadın niye namaza durmuş?" filan gibi bir şaşırıyorsun.

Sonradan kenardan görünüyor, sakalı filan var bereket versin. Bir de sakalı tıraş etseler,

"—Hacı hanım kenara çekil!" diyeceği geliyor insanın.

Tabii bu entari nereden çıkmış? Malezya'dan geliyor, Çin'den geliyor, bilmem nereden geliyor, entariyi giyiyorlar. Entari dar, beyaz, altı da görünüyor. Peygamber Efendimiz'in şalvar giymeye dair medihleri var, teşvikleri var:

"—Allah rahmetine erdirsin şalvar giyenleri..." diye dua ediyor.

Çünkü şalvar bol kıyafettir, tesettüre uygun kıyafettir. Onu giydiği zaman, insanın tesettürü tamam olur. Şimdi zamane Arapçıkları, Suudlular vs filan, slip giyiyorlar. Yâni, el ayası kadar küçücük üçgen don giyiyorlar. Üstüne bir de bu entariyi giyiyorlar, olduğu gibi çıkıyor meydana her tarafı... Yâni altından görünüyor. Çünkü o beyaz kumaş yetmiyor, her tarafı tamamen örtmeye... Secde ediyor, secdeden kalkıyor filan, bir kepazelik, bir rezalet gidiyor.

Sarığı da bırakmışlar. Sen sarık sardığın zaman, sana da bazı zaman yan yan bakıyorlar, kızıyorlar filan. İllâ o başörtüyü müdafaa eder gibi bir halleri var. Öyle bir şey yok. Bak Peygamber Efendimiz'in zamanında, Efendimiz takke giymiş, sarık sarmış ama, başörtü örtmüş diye bir rivayet yok işte burada bak...

O kadar kıyameti koparırlar ki, tesbihi eline alırsın, biraz Allah diyeceksin, başına dikilir:

"—Niye bu tesbihi kullanıyorsun? Bid'at, bilmem ne..." filan diye çatar.

Bak, sen işte Peygamber Efendimiz'in yaptığı gibi yapsana! Bırakmışsın tamamen onu.

Sonra arkadaşın birisi, yolun kenarını kazmışlar, hendek açmışlar, hendeğin burasından öbür tarafına atlayacak. Kendisini

Türkiye'de sanmış. Bir atlamış, entarisi belli açıklıkta, ayağı fazla açılamayınca, karşı tarafa ulaşamamış, hendeğin beri tarafına pat diye çarpmış. Yâni şalvar olduğu zaman, bu etek bol olduğu zaman, cübbe gibi güzel bir şey olduğu zaman, insan daha ferah hareket ediyor. Ata da kolay biner, savaşı da kolay yapar, kılıcı da istediği tarafa istediği gibi savurur. Bu kıyafet böyle...

Ayakkabı da giyinmiyorlar, şipidik şipidik, terlik giyiyorlar Şipşip diyorlar bu terliklere... Şipşip terlikleriyle ayaklarını sürüye sürüye yürüyorlar. Değiştirmişler. Halbuki biz ne yapacağız?.. Her şeyimizle Peygamber Efendimiz'in emrettiği, yaptığı tarzda yapmaya gayret edeceğiz. Allah nasib etsin.

Demek ki sarık, güzel bir şey… Sarığı kimisi incecik bir şeyden iki üç defacık dolayıveriyor başına, eh... Sarık mı, sarık. Yemin et!.. Sarık işte tamam. Amma sarığın aslında şöyle bir hatırı olması lâzım! Dolaması ne kadar çok olursa, heybetli olması bakımından, sevabı o kadar çok olması bakımından biraz uzunca, büyük olması lâzım! Kalın olup ta böyle yapılmasından, ince uzun olup da çok dolanmasının sevabı daha fazla.

Sonra hadis-i şeriflerde, rivayetlerde okumuştuk, biliyorsunuz, geçtiğimiz haftalarda. Efendimiz sarığın ucunu iki omuzun arasına bir zira boyu, bir kol boyu sarkıtırdı. Ucunu da şöyle sarkıtırdı aşağıya doğru. Siyah sarık sarmak da Efendimizin sünnetidir. Abbasîler'in öyle sardıklarını biliyorsunuz. İran'da siyah sarığı Efendimiz'in soyundan Hazret-i Hasan, Hazret-i Hüseyin Efendilerimiz'in soyundan geldiğini söyleyen kimseler sarıyorlar. Yâni, siyah da sarabilirsiniz, beyaz da sarabilirsiniz.

Ne kadar uzun olursa o kadar iyi olur, sevabı o kadar çok olur. Heybetlidir, İslâmî bir kıyafettir.

c. Erkeğin de Tesettürü Vardır

Bu arada söyleyeyim, namazı kılarken de bizim o pantolonlar, çatal pantolonlar, yani iki ayağı böyle geçirip yukarı çıkan pantolonlar, erkeğin tesettürünü tam sağlamıyor. Yâni, secdeye

vardığı zaman, arkada namaz kılan insanın önünde, her taraf meydanda oluyor. Dini öğrenmekte utanmak olmadığından, ben hoca olarak şurada açıkça meseleyi söyleyeyim: Butları, teşkilatı, her şeyi böyle meydanda oluyor, günah oluyor. Arkadakine de günah oluyor, onu günaha sokan öndekine de günah oluyor,

Muhterem kardeşlerim! Onun için, camiye gelirken pardesü giyin, cübbe giyin, uzun bir şey giyin! Hep öyle gezin! Ceket uzun olsun. Yâni pardesü tarzında olsun. Secdeye vardığınız zaman arka tarafınızı örtsün.

Bir de dar yapılıyor, dar yapıldığı için de sökülmüş oluyor, yırtılmış oluyor. O da daha büyük bir rezalet oluyor. Yâni, sökülmüş olma tehlikesi daima kafanızda bir korku olarak bulunsun ve hiç orası görünmeyecek gibi uzun kıyafet giyin! Tavsiyem o. Şöyle secdeye vardığınız zaman, arkanızı güzelce örtecek bir kıyafet giymeniz, pantolonunuzun da bol olması...

Şimdi bol moda pantolonlar çıktı, kıvırcıkları çok oluyor, şalvar modası oluyor, gençler giyiyorlar. Tabii hareket kolay, futbolu filan kolay oynuyorlar. Koşturuyorlar sağa sola, işlerine geliyor, ama rahat... Hiç olmazsa öyle şeyler giyin! Böyle daracık giyip de, her türlü boğumu meydana çıkacak tarzda giyinmek tesettür değildir.

Biliyorsunuz, tesettürün şartlarından birisi altını göstermeyecek, birisi de şekli belli etmeyecek. Kadın giyinmiş sımsıkı vücuduna; işte burası göğsü, burası beli, işte burası kalçası... Olmadı ki. Göbeği şişmanlıktan iki kat, işte belli oluyor. Olmadı... Kadın kendini örtülü sanıyor. Olmaz. Her şeyi belli olduktan sonra, örtülü olur mu?..

"—Altı görünmüyor hocam!"

"—Ama şekli aynen belli oluyor. Olmaz!"

Erkek için de öyle. Bol olacak, rahat olacak, görünmeyecek, arkadakinin aklına başka bir şey getirmeyecek ki, namazları fesada gitmesin. Aklına başka şey gelirse, namazları bozulur.

O bakımdan, kadınların tesettürü var da erkeklerin yok mu?.. Var... Hoca olarak yumalım gözümüzü, utana utana, dobra dobra burada gerçekleri söyleyelim! Gerçekler bunlar. Onun için, bu

zamane pantolonları tesettüre uygun olmuyor.

Bir arkadaş vardı, şöyle diyordu:

"—Pantolon ve ceket giydiğimden, müezzin mahfelinden başka bir yerde namaz kılamıyorum!"

En arka orası olduğu için, daha arkada kimse olmadığından, hemen gidiyor müezzin mahfeline, orada kılıyor. Neden?.. Arkamdan görünmesin durumum diye, oraya kaçıyor. Ya öyle kaçın arkalara, ya da kaçmaya lüzum kalmayacak şekilde giyinmeye alışın!

Niye taklit ediyoruz Avrupa'yı? Ne mecburiyetimiz var? Bizim sistemimize uymuyor işte görüyorsunuz. Bizim ahlâk anlayışımıza uymuyor. Adamlar sakınmazlar, askerlikte duşlarının perdeleri yok. Şaldır, şaldır herkes camuzların suya girip de yıkandığı gibi, perdesiz yıkanıyor terbiyesiz herifler. Müslümanın bir tanesi çıkmış, "Ben böyle yıkanamam!" demiş. "Ben müslümanım, böyle şeye razı gelemem!" demiş. Onlar aldırmazlar, onlar utanmazlar, onlar arlanmazlar.

Biz neyiz?.. Biz mü'miniz, biz utanırız. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[159]

الحَياءُ مِنَ الإِيمَانِ (خ. م. ت. عن ابن عمر ؛ ع. عن عبد الله بن سلام ؛ كر. وابن النجار عن ابي بكرة ؛ م. عن ابي هريرة)

---

[159] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.17, no:24; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.667, no:4795; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.121, no:5033; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.56, no:5183; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Muhammed), c.III, s.453, no:950; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.211, no:602; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.374, no:610; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.156, no:4932; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.131, no:7701; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.537, no:11764; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.372; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.421, no:2872; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.III, s.42, no:1771; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.124, no:155; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.238, no:725; Tahàvî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.IV, s.66, no:1323; Abdu'r-Rezzak, *Musannef*, c.XI, s.142, nmo:20146; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.87, no:153; Eb3u Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.352; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XIII, s.360, no:1432; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.53; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenztü'l-Ummâl, c.III, s.123, no:5782; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.467, no:12316.

RE. 204/9 (*El-hayâu mine'l-îmân*) [Hayâ imandandır.]

Bizim erkeklerimiz onların kadınlarından daha utangaçtır. Güya kadındır onlar, onlar hiç utanmaz.

O adetler bize radyodan, televizyondan, müstehcen yayınlardan girmiş, millet şimdi tabii karşılıyor.

d. Günaha Tepki Göstermek

Günahın tabii karşılanması da büyük bir afettir, muhterem kardeşlerim! İnsan günahın karşısında reaksiyon kabiliyetini hiç bir zaman kaybetmemeli. Taptaze, yeni karşılaşıyormuş gibi, o günaha karşı reaksiyonu her zaman sapasağlam olmalı. Reaksiyonu söndü de azaldı, reaksiyon kabiliyeti kalmadı mı, o müslümanın içi geçmiş demektir. Hiç bir zaman razı olmayacaksın.

Bir kızın veya kadının elinden tutmuş, boynuna sarılmış, beline öteki elini dolamış, caminin avlusundan geçiyor. Tepenin tası atacak, adamın yakasına yapışacaksın, yapamaz duruma

getireceksin. Başka çaresi yok.

Sokakta gördün;

“—Ne bu?” diyeceksin. “Burası İslam diyarı, utanmıyor musun sen?” diyeceksin. “Doğru düzgün yürü bakalım!” diyeceksin.

“—E bu benim nişanlım da, bilmem nem de...”

“—Nişanlınsa edebinle yürü de, nişanlılığın o da haysiyetini bilsin, sen de haysiyetini bil!” diyeceksin.

Üç kişiden beş kişiden bu lafı duyunca, adam vazgeçecek.

Bak sabahleyin bir kardeşim diyor ki:

“—Efendim, kazı kazan oyun kağıdını koymuş boya malzemesinin içine, bize gönderdi. Kumar şeyine beni alet edecek. Bütün eşyalarını geriye gönderdim. Bir de yazı yazdım: ‘Sen bizi kumara teşvik ediyorsun. Bundan sonra senin malını almıyorum!’ diye, mallarını iade ettim.” diyor.

Adam sonunda vazgeçmek zorunda kalmış. Yâni, emr-i ma’ruf, nehyi münker; iyi şeyi yaptırmak, kötü şeyi yaptırmamak.

Müslümanın önemli vazifelerinden biridir bu. Ne demek önemli? Farz! Müslümanın boynuna borç olan, namaz gibi, oruç gibi, hac gibi, farzlarından birisi de emr-i ma’ruf, nehy-i münker vazifesidir. Türkiye’nin hudutları içerisinde İslâm diyarı, müslümanlar var, emr-i ma’ruf, nehy-i münker yapacaksın. Türkiye’nin dışında cihad edeceksin. Yâni uğraşacaksın, İslâm’ı sen sımsıkı tutacaksın; tutmayana da sen yumuşaklıkla, güzellikle, ikna olacağı tarzda anlatacaksın.

Anlamazsa;

Nush ile uslanmayanı etmeli tekdir,
Tekdir ile uslanmayanın hakkı kötektir.

Önce nasihat, ondan sonra tekdir... Tekdir ile de uslanmazsa, o zaman yaptırım gücünü kullanacaksın. Yaptırım gücü de, yumruğunun kuvveti, pazunun kuvveti.

“—Sen bunu böyle yapıyor musun, yapmıyor musun arkadaş!?..”

İsterse yapmasın. Korkacak, İslâm diyarında küfür işini

yapamayacak. Alçaklığı yapamayacak, terbiyesizliği yapamayacak, namussuzluğu yapamayacak, hırsızlığı yapamayacak, arsızlığı yapamayacak...

"—Efendim, rüşvet almış yürümüş."

Yâhu on kişi işi gücü bıraksın, belediyenin kapısına dayansın, rüşvet yiyenleri yiyemez hale getirsin. Düzeni hazırlasınlar, parayı hazırlasınlar, işaretlesinler, avukatıyla şusuyla busuyla...

"—Efendim maktu fiyatlar hasıl olmuş. Belediyen şu işin çıkması şu kadar rüşvetmiş. Bu işin çıkması bu kadar rüşvetmiş."

Eee, nerede yüzde doksan dokuz müslüman?.. Neredesiniz mübarekler?..

"—Buradayız!"

Buradaysan, burada olduğunu bir göster. Bu rüşveti yaptırma!.. Bu haksızlığı işlettirme!.. Bir iş yürümediği zaman, karşısına çık!..

"—Ya bu müslüman diyarında da müslümanlar varken, illallah bunlardan, rüşvet yenilmiyor ki bu memlekette..." diye adam hizaya gelsin.

Şimdi yukarıdan aşağıya şebeke, herkes çuval çuval rüşvet doldurmaya bakıyormuş. Öyle duyuyoruz, muhtelif kimselerden.

Onun için, müslümanın yaptırım gücü gerekir, hakkı söylemesi gerekir. Ama önce kendisi yapacak. Ondan sonra?.. Ondan sonra da başkasına laf anlatacak.

Çok kimse de, güzellikle söylenince anlıyor. Çok kimse cahil... Söylenmeye, söylenmeye adam radyodan başka, televizyondan başka, gazeteden başka bir şey görmediği için, haberi yok, yâni mâsum. Zavallının yaptığı şey, bilmediğinden... Söylersen, anlarsa, düzeltebiliyor. Hatta sosyetik bir annenin, babanın çocuğu, kendi evladı müslüman, mütedeyyin oluyor da, annesine babasına nasihat ediyor. Gazetelerde, mecmualarda bunları okuyoruz.

Efendimiz takke mi giymiş, takke giyeceğiz. Bak bir hoca efendinin menakıbını anlatayım size: Samatya'da oturuyormuş hoca efendi. Yâni şu Aksaray'dan daha ileride... Şimdi adını da

değiştirdiler, başka bir şey yaptılar. Koca Mustafa Paşa mı dediler, ne dediler, aşağı tarafta, demiryolu tarafında oturuyormuş.

Şimdi oradan, talebesiyle beraber Beyazıt Camii'ne kadar yürümüşler. Talebesi de, şimdi meşhur bir hoca efendi. Ama o zaman talebe... Hocasının çantasını almış, tıkır tıkır, tıpış tıpış, yavaş yavaş ta oradan yürümüşler, gelmişler Beyazıt Camii'ne tam girecekler; Hoca Efendi şöyle elini arka cebine sokmuş, çıkartmış. Eyvah, takke yok, takkeyi unutmuş.

"—Evlat, takkeyi unutmuşuz. Haydi gidip takkeyi alalım demiş.

Hadiii, Beyazıt'tan tıpış, tıpış Samatya'ya kadar geri gitmişler. Samatya'dan takkeyi almışlar, tekrar Beyazıt'a kadar gelmişler.

Diyor ki o hoca kardeşimiz:

"—Hocanın parası vardı. Beyazıt Camii'nin yanında takke satan adamlar da vardı. Oradan, ver şuradan bir takke deyip de, ucuz bir fiyata bir takke alabilirdi hocaefendi. Ama öyle yapmadı, ta Samatya'ya kadar gitti. Benim iflahım kesildi ta oraya kadar yürümekten, tekrar geri dönmekten... Bir takke için oraya kadar yürüdü. Neden yürüdü diye düşündüm; bana takkenin önemini anlatmak için yürüdü." diyor.

Yâni, "Bak dinimizin âdâbına, ahkâmına, emrine uymakta işte böyle davranmak lâzım!" diye, hayat boyu unutmayacağım bir ders vermek için yaptı bunu. Allah-u a'lem, maksadı buydu galiba diyor.

Onun için, takkeyle namaz kılacağız, sarıkla namaz kılacağız, cübbeyle namaz kılacağız, kıyafetlerimiz İslâmî olacak. Pantolonumuz şöyle tesettürümüzü sağlayacak tarzda olacak. Gömleğimiz ona göre olacak. Her şeyimiz İslâmî esaslara uygun olacak.

Eee, beğenmeyen küçük kızını vermesin. Kendisi bilir, beğenmezse beğenmesin. Biz kimin beğenmesini istiyoruz?.. Biz Allah CC Hazretleri'nin bizi sevmesini, beğenmesini, razı olmasını istiyoruz. Başkası bize vız gelir, hiç aldırmayız.

وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ (المائدة:٥٤)

(*Ve lâ yehàfûne levmete lâim*) “Kınayanın kınamasından korkmazlar.” (Mâide, 5/54) Müslüman kınayanın kınamasından korkmaz. “Kınarsa kınasın, ne yaparsa yapsın!” der. O güce gelmesi lâzım! Müslümanın içindeki imanın, kendisine o gücü vermesi lâzım!.. Yapamıyor, korkuyor, utanıyor. Sakal bırakamıyor, cübbe giyemiyor, şalvar giyemiyor... Namaz kılamıyor, şu emri yapamıyor, bu işi yapamıyor... filân. Zayıf müslümanlar.

Gördüğünde bir kötülüğü ikaz edip söyleyemiyor. Kendisi bir kötülüğün içinden sıyrılıp çıkamıyor. Ailesine muhalefet edemiyor, ailesine hakkı söyleyemiyor. Böyle çeşitli zayıflıklar birikiyor, birikiyor, İslâm devleti, İslâm milleti, asırlar boyu İslâm Alemi’nin liderliğini yapmış bir ülke, bakıyorsun gâvuristandan farkı kalmamış. Hatta daha perişan... Yâni ahlâk bakımından, adab bakımından perişan oluyor.

Her şeyimize dikkat edeceğiz. Yâni hiç taviz vermeyeceğiz, kat’iyyen taviz vermeyeceğiz. Örfümüze, adetimize, töremize, dinimize, imanımıza son derece sàdık ve bağlı olarak yaşacağız, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

e. Efendimiz’in Sakalını Boyaması

Üçüncü hadis-i şerif:[160]

كَانَ يَلْبَسُ النِّعَالَ السِّبْتِيَّةَ ، وَيُصَفِّرُ لِحْيَتَهُ بِالْوَرْسِ وَالزَّعْفَرَانِ

(ق. د. عن ابن عمر)

---

[160] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.276, no:3677; Neseî, *Sünen*, c.XVI, s.14, no:5149; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.114, no:5950; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.V, s.418, no:9360; Beyhakî, *Şuabü’l-İman*, c.V, s.213, no:6402; Tahàvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.VIII, s.201, no:3123; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.VI, s.78; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.VII, s.145, no:18429; *Câmiü’s-Sağîr*, c.II, s.217, no:7169.

RE. 562/3 (*Kâne yelbesü'n-niàle's-sibtiyyete, ve yusaffiru lihyetehû bi'l-versi ve'z-za'ferâni*) "Yumuşak sahtiyan ayakkabı giyerlerdi. Sakallarını za'feran ve vers ile sarıya boyadıkları olurdu."

İbn-i Ömer RA'dan. Hazret-i Ömer RA'ın mübarek alim oğlu, Abdullah ibn-i Ömer ki, bu İstanbul'un fethi için buraya kadar yürümüş gelmiş mübarek... Ta oralardan sefere iştirak etmişler, buralara kadar gelmişler bu mübarekler. Allah şefaatlerine erdirsin...

Rivayet ediyor ki:

(*Kâne yelbesü'n-niàle's-sibtiyyete*) "Peygamber Efendimiz, iyice kazınmış, tüyleri çıkartılmış, terbiye edilmiş, yumuşacık, güzel deriden yapılma ayakkabılar giyerdi. (*Ve yusaffiru lihyetehû bi'l-versi ve'z-za'ferân*) Ve sakalını vers ve za'feran ile sarıya boyardı.' Hem güzel kokması için, hem de cemâline cemâl katılması için, güzelliğine güzellik eklenmesi için böyle giyinirdi ve böyle boyardı.

Geçen haftalar söylemiştim, asil bir aileden, sülâle-i mübarekeden bir kimse, "Hırka-i Şerif Camii'ne acaba verebilir miyim, vakfedebilir miyim?" diye, Peygamber SAS Hazretleri'nin şöyle güzel bir pabucunu getirmiş diye. Bize de nasib oldu el-hamdü lillâh. Örtülerini açtık, mübarek pabuçlarını öptük alnımıza, başımıza koyduk. Allah, size de nasib etsin... Efendim, hakikaten ince güzel deriden yapılmıştı.

Sakal-ı Şerif'i de Ramazan'da burada öptürürken cemaatimize, şöyle dikkatlice baktım, sarı renkli idi. "Peygamber SAS Hazretlerinin sakalı umumiyetle siyahtı. 13-15 tane, 20'den az beyaz kılı vardı." diye rivayetlerde geçiyor. Bu sarılık nereden diye düşünüyordum kendim, şimdi cevabı burada karşıma çıktı. Za'feranla, safranla sarıya boyarmış Peygamber Efendimiz. Onun için öyle kırmızı kırmızı, sarı sarı, şişenin içinde gözüme ilişmişti. Efendimiz'in boyaması dolayısıyla demek ki, öyle sarı bir tavır da aldığı anlaşılıyor.

Za'feran biliyorsunuz, bu bir çeşit bitkidir. Tatlının içine konur,

hem bir güzel koku verir, hem de sarı renk verir. Safranbolu civarında filan çok yetişirmiş eskiden. Hatta Safranbolu, Za'feranboli demek, za'feran şehri demek. Yâni bizim oralarda çıkarmış. Şimdi de, o *zerde* dediğimiz yemeğe katıyorlar ya. Hakikisi katılırsa zerdenin içine, o katıldığı için zerde sarı renkli oluyor.

Zerde, Farsça *zerd* kelimesinden geliyor. *Zerd* sarı demek, *zerde* de sarı renkli tatlı demek oluyor. İçine za'feran katıldığı için, hem bir güzel nefis kokuya sahip oluyor, hem de açık, güzel sarı bir renk almış oluyor.

İşte Efendimiz, o za'feranla, versle mübarek sakallarını boyarmış ve güzel dibagatlanmış, terbiye edilmiş deriden yapılmış, yumuşak Yemen işi terlik ve ayakkabı giyermiş.

f. Efendimiz'in Namazda Hareketi

Abdullah ibn-i Abbas RA Şöyle rivayet ediyor:[161]

كَانَ يَلْحَظُ في الصَّلاَةِ يَمِيناً وَشِمالاَ ، وَلاَ يَلْوِي عُنُقَهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ

(ت. عن ابن عباس)

RE. 562/4 (*Kâne yelhazu fi's-salâti yemînen ve şimâlen, ve lâ yelvî unukahû halfe zahrihî.*)

İbn-i Abbas RA'dan. Peygamber SAS Hazretleri'nin namazda sağa sola bazen baktığını, fakat başını arkaya çevirmediğini, arkaya döndürmediğini bu rivayet söylüyor.

(*Kâne yelhazu fi's-salâti yemînen ve şimâlen*) "Peygamber Efendimiz'in bir lahzacık, bir an için sağa ve sola baktığı olurdu." Kim bilir gördüğü hangi müşahede dolayısıyla sağa ve sola baktığı

---

[161] Tirmizî, *Sünen*, c.II, s.459, no:536; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.223, no:11559; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXXV, s.83, no:4; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.30; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.59, no:17950; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.217, no:7170.

görülmüştür. (*Ve lâ yelvî unukahû halfe zahrihî.*) Yalnız başını, boynunu arkaya çevirmediği burada özellikle belirtiliyor.

Tabii, Peygamber Efendimiz'in bir başka adeti daha var. Bunu biraz daha izah edeceğim: Efendimiz arkasına dönmezdi. Böyle bir huyu vardı. Hiç arkasına dönmezdi.

SAS Efendimiz, o hicret zamanında Ebû Bekr-i Sıddîk ile yolda giderken, arkadan düşman atlısı kovalarken, Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz'in korkudan şöyle dönüp baktığı oluyordu, endişe ediyordu. Yetişirse bu mel'un, Peygamber Efendimiz'e bir zarar verirse diye, öyle dönüp dönüp bakıyordu. Efendimiz hiç arkasına bakmazdı, bakmadan yürürdü. Arkaya bakmak adeti değildi.

إِذَا الْتَفَتَ الْتَفَتَ جَمِيعًا (كر. عن علي)

(*İze'ltefete iltefe cemîan*) "Efendimiz bir tarafa döndü mü, tüm vücudu ile dönerdi." Yâni baş döndürerek değil de, teveccüh buyururdu. Birisiyle konuşacaksa, bütün vücuduyla döner, öyle konuşurdu. Arkasına bakmazdı.

"—Pekiyi hocam, arkasına bakmazdı da, merak ettik, o eline mızrağı almış, kılıcı çekmiş, öldürmeğe kasdetmiş, arkasından at süren atlı acaba yetişti mi hicrette Peygamber Efendimize?.."

Hayır! İki ayağı atının kuma bir battı, bir tökezlendi, bir takla attı herif aşağı. Ondan sonra toparlandı, tekrar atının ayaklarını kumdan çıkarttı. Akıllanmadı bir seferde... Tekrar atına bindi. Tekrar Rasûlüllah'a kasdedecek, tekrar Rasûlüllah'ı elde edecek de mükâfâta nâil olacak. Tekrar dıgıdık dıgıdık kovalarken, bir daha battı, bir daha yuvarlandı. O zaman aklı başına geldi. Bu işte başka mânevi bir sebep olduğunu o zaman anladı.

Ama Efendimiz arkasına bakmazdı. Namazda o tarafa, bu tarafa baktığı olurdu.

Bizim namazda bakmamız gereken yer, kıyamda iken secde mahallimizdir. Ayakta iken secde edeceğimiz yere bakarız. Başka yere bakmak doğru değildir. Vücudun tümüyle kıble tarafından

başka tarafa dönmesi, namazı bile bozar. Başka tarafa herhangi bir şekilde gözü kayıp bakmışsa, derhal kendisini toparlaması lâzım!..

Fakat Efendimiz'in bakması, sanıyorum mânevî bazı müşahedeler içindi. Hocamız'ın da öyle halini görürdük biz. Hocamız Rh.A namaza dururdu evde, böyle, biz korkardık. Gözleri böyle dönerdi, yani, oraya buraya dönerdi ama, sanki kendisi vücudunun içinde değil gibi olurdu. Sanki gözleri serbest kalmış, boşta gibi...

Kim bilir, kalkıp da Kâbe'de mi kılardı, ne yapardı?.. Yâni bilemiyoruz ama, bir gariplik olduğunu sezerdik ve ürkerdik o tavrından. Bakardı ama, görmüyor gibi bakardı. Döndürürdü gözünü ama, bir başka türlü döndürdü. Demek ki onların ruhları, neleri müşahede ediyor, nerelere gidiyor, tarfetü'l-aynde nereleri geziyor, nasıl oluyorsa başka şeyler, olduğu için olabiliyor, bu gibi haller.

g. Namazda Saf Bağlama Sırası

Ebû Malik el-Eş'arî RA şöyle rivayet ediyor:[162]

كَانَ يَلِيهِ فِي الصَّلاَةِ الرِّجَالُ ، ثُمَّ الصِّبْيَانُ ، ثُمَّ النِّسَاءُ

(ق. عن أبي مالك الأشعري)

RE. 562/5 (*Kâne yelîhi fi's-salâti'r-ricâl, sümme's-sıbyân, sümme'n-nisâ'.*) "Namazda kendisinin arkasında erkekler, sonra erkek çocuklar, sonra da kadınlar saf tutarlardı."

Peygamber Efendimiz namaza durduğu zaman, mescidinde hemen arkasında erkekler dururdu. Adamlar dururdu. Onun arkasında çocuklar dururdu. En geride de kadınlar dururdu.

Şimdi biz, nasib oldu, Hocamız emretti, bu İskenderpaşa Camii'nde hizmet etmeye başladık. Benim burada ilk garibime

---

[162] Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.97, no:4947; Ebû Malik el-Eş'arî RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.59, no:17951; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.217, no:7172.

giden şey, kadınların abdest alması için bir yer yok, namaz kılması için bir yer yok... Kadın ta Adapazarı'ndan kalkmış gelmiş, Konya'dan gelmiş Hocamız'ı ziyarete vs.. Namaz kılacak bir yer yok. Kapıdan içeri girmesi lâzım. Buradan yukarı çıkması lâzım filan.

Biz ilk iş olarak, bir kadınlar yeri tesis etmeğe çalıştık. Şimdi işte yan taraftaki evleri satın aldık. Siz aldınız yâni, sizin sâyenizde... Ben size naklettim. Yardım edenler etti, Allah ecirlerini çok etsin... Yâni bizim bu camimiz, sekiz misli büyüdü, belki daha fazla. Yan tarafı aldık, şimdi yan tarafın direklerinin arasını şöyle raylı kapılarla kapatacağız. Cumalarda, bayramlarda kapıları açtığımız zaman, kadınlar kısmında da erkekler namaz kılabilsin diye. Sair zamanlarda kadınlar orada namaza durabilecekler.

Efendim alt katı da kadınlara tahsis ettik. Kocaman mekân; dolsunlar, dinlesinler. Allah'ın emirlerini, ayetlerini dinlesinler, namazlara dursunlar.

"—Hocamız zamanında böyle şey yoktu." diyenleri duydum ben. Cemaattan bazıları, "Hocamız zamanında böyle şey yoktu." demişler.

Hocamız zamanında yoktu ama, Hocamız'ın gönlü nasıldı?.. Bir gün Hocamız Rh.A, yandaki evlerin alınmasını söylemiş, ama almamışlar. "Alın bu evleri, katın camiye!" demiş. Şu öndeki, köşedeki, arsa idi. Kaç defa söylendiğini hatırlıyorum şu arsayı alın, şu arsayı alın dediler. Belediyeden alamadılar bu arsayı. O arsa şimdi oldu dört katlı apartman. Hadi bakalım o apartmanı alacağız diye zorluk çekiyoruz. Parasını ödeyemiyoruz, alamıyoruz. Hocamız'ın al dediğini yapamamış cemaat. Yavaş yavaş oluyor. Yâni, Hocamız istemediğinden değil.

Şimdi kadınların abdest alma yeri var. Erkeklerin abdest alma yeri genişlemiş. Avlu girintili çıkıntılıydı, ayak takılıyordu. Mahmut Bayram Hocamız, Allah selamet versin, bir kış gününde alttaki merdivenler buz tutmuş, kaydı, ayağını kırdı. Kaç gün hasta yattı. Allah uzun ömür versin, afiyet versin...

Merdivenler at sırtı gibi, balıksırtı gibi kamburdu. Hepsi sayenizde, yardımlarınızla, intizama girdi. Allah hepinizden razı olsun...

Şimdi bir söz:

"—E bid'at değil mi, kadınların camiye gelmesi nereden çıktı?"

Bid'at değil. Kadınlar camiye gelecek, İslam'ı öğrenecek, hadisleri öğrenecek, ayetleri öğrenecek. Bakın, Peygamber Efendimiz'in mescidindeki sırayı anlatıyor ama, biz ne anlıyoruz buradan?.. Mescid-i Nebevi'ye kadınların geldiğini anlıyoruz.

Şimdi ben geçen gün, Fatih Camii'nde bir cenaze namazı kıldım. Bir kardeşimizin kardeşi Rahmet-i Rahman'a kavuşmuş. Allah cümle geçmişlerimizle beraber cennetlik etsin... Namaz kıldık, oradan arka kapıdan dışarı çıkıyoruz. Kadınlar orada durmuşlar, çeşit çeşit başörtüler örtmüşler. Erkekler onlara bakıyor, onlar erkeklere bakıyor. Koca Fatih Camii'nde kadınların namaz kılacağı bir ayrı yer yok. Olmaz!..

Şöyle bir bölmesi olması lâzım, kafesi olması lâzım, görünmemesi lâzım!.. Abdest alacak yeri olması lâzım!

Bak, Peygamber SAS Efendimiz'in mescidine kadınlar gelirdi. En arkada onlar dururlardı. En önde erkekler dururlardı. Erkeklerin arkasında çocuklar dururlardı. Sıra ne kadar güzel, ne kadar hikmetli... Bizim camimizde de el-hamdü lillâh bu imkânlar sağlandı. Eksikleri var.

Şimdi benim niyetim şu: Sağ tarafın üst tarafını, Kur'an kursu yapacağız. "Kız kursu mu yapalım, erkek kursu mu yapalım?" diye onun düşüncesindeyiz. Erkek kursu olursa, caminin içine Kur'an bülbülleri dolar. Hepsi cıvıl cıvıl Kur'an-ı Kerim okurlar. Kız kursu olursa oradan yetişen kızlar da böyle alim, fazıl, buradan söylenilen şeyleri duya, duya yetişmiş olurlar. Gittikleri yerlerde İslâm'ı anlatırlar, kadınlara... Allah'ın dini her yere iletilmiş olur. İnsanlar İslâm'ı öğrenmiş olurlar diye, düşünüyoruz, seviniyoruz, Yine tabi, tüm gücünüzle yardım etmenizi diliyoruz.

Diğer rivayete geçiverelim bu izahtan sonra... Allah yardım edenlerin hepsinden razı olsun... Küçük büyük... Tabi külliyetli yardım etmek lâzım ki işler çabucak bitsin. Kapıda beni şimdi Hacı Osman Efendi sıkıştırdı, yakaladı:

"—Yedi milyon borcumuz var. Mermerci mermerin yarısını getirmiş, yarısını getirmemiş, parasını vermediniz diye. Yâni, yanında ihtiyat payı tutuyor." diyor.

Aklıma şey geldi, demiş ki eski sadrazamlardan birisi:

"—Bu millet dilerse, donanmasının, gemilerinin yelkenlerini atlastan, halatlarını ibrişimden yapabilir."

Yapar. Yâni, milletin hayır duygusu, el-hamdü lillâh kuvvetli.

Onlar donanmamızı, bir yerde kıstırmışlar, böyle hareket halinde değilken yakmışlar cayır cayır. Osmanlılar da gitmişler, Kıbns adasını almışlar o zaman. Kıbrıs'ı fethetmişler. Diyor ki, sadrazam o gâvur elçisine:

"—Siz bizim donanmamızı yaktınız ama, bu bir sakal tıraşı

gibidir, kökü bizde ya, çıkar gene. Yâni, sakalı tıraş edersin, sakal gene çıkar. Siz bizim sakalımızı tıraş etmiş oldunuz, daha gür çıkar. Bu millet öyle donanmalar yapar ki, efendim yelkenleri atlastan, halatları ibrişimden olur.”

Fatih Sultan Mehmet, zamanının en büyük donanmasını yapmış, mübarek. 29 Mayıs’ta burada kutlamasını yaptık. Bu münasebetle ben, biraz tarih kitaplarını karıştırdım, konuşma yapayım diye. O zamanın en büyük deniz kuvvetlerine sahip olan devleti Venedik’miş, İtalyanlar imiş. İtalyanları da geçmiş, dünyanın en büyük deniz filosunu yapmış, Fatih Sultan Mehmed.

Biz niye yapamıyoruz?.. Biz de yaparız. Misafir odamızda koltuk olmaz. Büfemizin içinde ıvır zıvır işe yaramaz antika mantika, bilmem bardak, çanak çömlek olmaz... Sade giyiniriz, bir kat giyiniriz. Allah’ın yoluna, İslam’ın hizmetine, Allah’ın dinine veririz. Gene her şeyin âlâsını, yaparız. Filoların en büyüğünü yaparız. Hava filolarının en kuvvetlisini yaparız. Deniz filolarının en kuvvetlisini yaparız. Tepeden tırnağa biz ordu milletiyiz. 55 milyonluk bir orduyuz biz burada... Kadınımız da savaşır, çocuğumuz da savaşır, ihtiyarımız da savaşır. Aksakallımız, gencimizden daha güzel savaşır...

Biz müslüman olursak, bizim önümüzde kimse duramaz da, onun için, herifler bizi var güçleriyle İslâm’dan soğutmaya çalışıyorlar. Seks, eğlence, gazino, zevk, safa, kumar, içki, fuhşiyat, kokain, eroin, bilmem ne... Güya haber veriyormuş gibi yazıyor, “İşte şu malzemeyi koklamak suretiyle gençler kafalarını buluyorlarmış.” diye. Maksat, gençlere onu öğretmek, “Bak bunu koklarsanız, böyle kafayı bulursunuz!” diye. Fitne yapıyor alçak, fesadından yapıyor.

Biz de ne yapacağız?.. Biz de namuslu olacağız. Çocuğumu 15 yaşında evlendireceğim, harama kaydırmayacağım. Genç yaşında evlendireceğim, hiç günah işlettirmeyeceğim. Takva ehli olacak, pırıl pırıl müslüman olacak. 55 milyon, 60 milyon tepeden tırnağa mücahid bir millet... Öyle olacağız.

Allah bizi dünyaya meylettirmesin… Şehidlik duygusunu gönlümüzden çıkarttırmasın... Şehid olma arzunu, aşkını, şevkini bizden eksik etmesin... Çünkü, şehid olma duygusu olmadan ölen insan, münafıklık üzere ölür. Allah yolunda ölmek isteyecek insan. Canını feda edecek yer arayacak insan. Hakiki müslümanın vasfı o...

h. Efendimiz'in Abdest Alınca Yüzünü Silmesi

Gelelim diğer hadis-i şerife.
Muaz ibn-i Cebel RA şöyle rivayet ediyor:[163]

كَانَ يَمْسَحُ عَلَى وَجْهِهِ بِطَرَفِ ثَوْبِهِ فِي الْوُضُوءِ (طب. عن معاذ)

RE. 562/6 (*Kâne yemsehu alâ vechihî bi-tarafi sevbihî fi'l-vudù'.*)
"Peygamber SAS Efendimiz bazen, abdest aldıktan sonra, elbisesinin bir tarafıyla yüzünü silerdi."
Abdest aldıktan sonra, yüzünü bazen havlu gibi herhangi bir şeyle silinirdi. Bazen de baktı havlu yok, bir şey yok, hava serin, üşüyecek kim bilir. O anın şartı neyse, o zaman da elbisenin bir ucuyla mütevaziane kurulanıverirmiş. Çünkü abdestin suyu temizdir. Bir mahzuru yok, o suyu almış oluveriyor.

i. Peygamber Efendimiz'in Yürüyüşü

Abdullah ibn-i Abbas RA şöyle rivayet ediyor:[164]

كَانَ يَمْشِي مَشْيًا ، يُعْرَفُ فِيهِ أَنَّهُ لَيْسَ بِعَاجِزٍ ، وَلاَ كَسْلاَنَ

---

[163] Taberânî, *Câmiü'l-Kebîr*, c.XX, s.68, no:127; Muaz ibn-i Cebel RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.41, no:17851; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7176.
[164] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.IV, s.61; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.145, no:18427; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7177.

(كر. عن ابن عباس)

RE. 562/7 (*Kâne yemşî meşyen, yu'rafu fîhi ennehû leyse bi-àcizin, ve lâ keslân.*)

"Peygamberimiz öyle bir yürüyüşle yürürdü ki, bu yürüyüşe bakan insan, bu zatın aciz ve tembel bir kimse olmadığını anlardı. Efendimiz yürürken canlı bir yürüyüşle yürürdü."

Nasıl tahmin ederdiniz bilmiyorum, bu rivayeti duymadan önce, gözünüzü kapadığınızda, "Acaba Rasûlüllah Efendimiz nasıl yürürdü?" diye düşününce, belki ağır yürürdü diye düşünürdünüz. Yâni, Efendimiz Peygamber olduğuna göre, şöyle vakur, ağır ağır yürür diye düşünürdünüz ama, öyle değil... Efendimiz canlı yürürdü. Hatta, "Yokuş aşağıya giden bir insanın hızlı seğirtmesi gibi yürürdü." diye rivayet var.

Yetişemezlerdi yanındakiler kendisine... Aciz bir insan gibi, tembel bir insanın yürüyüşü gibi yürümezdi. Salınmazdı,

sallanmazdı. Böyle seğirterek yürürdü. Azmi ve enerjisi yürüyüşünden belli olurdu.

Yürüdüğü zaman, yürüdüğü insanların arasında herkesten uzun boylu görünürdü. Bu da onun bir mübarek özelliği idi. Tüm insanların arasında böyle bir tane görünürdü. En uzun boylusu gibi, selvi gibi görünürdü.

j. Peygamber Efendimiz'in Namazda Uyuması

Hz. Aişe Anamız RA rivayet etmiş:[165]

كَانَ يَنَامُ حَتَّى يَنْفُخَ ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي ، وَلاَ يَتَوَضَّأُ (حم. عن عائشة)

RE. 562/8 (*Kâne yenâmü hattâ yenfüha, sümme yekùmü feyüsallî, ve lâ yetevaddau*)

"Efendimiz uyurdu ve nefesleri belli olacak şekilde duyulurdu. Sonra kalkardı namazı kılardı, abdest almadan."

Şimdi rivayet böyle, Ahmed ibn-i Hanbel'den… Aşağıdaki izahat şöyle:

كَانَ يَنْفُخُ وَهُوَ سَاجِدٌ

(*Kâne yenfühu ve hüve sâcidün*) demiş izahatta, şerhte. Yâni, secdeye varırdı Peygamber Efendimiz, uzun secde ederdi. Bazen bir gecenin yarısında bir secde, öbür yarısında bir secde ettiği var. Secde hali kulun Allah'a en yakın anı olduğundan, öyle uzun secdesi vardı Efendimiz'in.

(*Ve hüve sâcidün*) denmesi izahta, Müslim böyle izah etmiş; yâni namazda secdeye indiği zaman, secdesinde böyle nefesleri uyuyor gibi bir his verirdi, kendisine bakan insana... Ama secdeden yine

---

165 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.78, no:467; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.135, no:25080; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.132, no:1420; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.41, no:17852; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.133, no:43301.

kalkardı, namazını tamamlardı Peygamber SAS. Yâni, bu neyi gösteriyor?.. Uyumadığını gösteriyor.

Zaten, Peygamber SAS Hazretleri, sair zamanda yatağa yattığı zaman da, gözleri uyurdu, kalbi uyumazdı. Efendimizin özelliği o idi. Gözleri kapansa, uyusa, kalbi uyumazdı. Bu namazın uzunluğundan dolayı, böyle derin nefes alma hali duyulurdu. Secdeden kalkar, yine namazı tamamlardı. Namazın içinde olurdu diye kenara yazılmış, açıklamalar böyle... Yeniden abdest almadan namaz kılardı, çünkü abdesti bozulmuyordu.

Zaten insan, bir yere dayanmadan şöyle oturduğu yerde uyusa, uyansa abdesti bozulmaz. Çünkü bir yere dayanmıyor. Bir yere yaslandığı, dayandığı zaman uyursa, bozulur; dayanmadığı zaman bozulmaz. Bu secdede diye, secdeye vardığı zaman, böyle biraz uyuklama hali olsa, sesinden, nefes almasından duyulur. Fakat kalkar, yine namazını tamamlardı dediğine göre, demek ki uyumuyordu. Demek ki o halde neleri müşahede ediyordu.

Kulun Allah'a en yakın olduğu zamandır secde hali. Bir de hoşuma giden bir rivayet var: Yâni, Rahman'ın ayaklarına kapanmak gibidir secde... Ne güzel şey!.. Namazda Allàhu ekber diyorsun. Ne güzel haldir secde hàli... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi namazdan niyazdan, secdeden, rükûdan uzak etmesin... Evlatlarımızı da...

Nihayet sonuncu hadis-i şerifi okuyacağım, önümüzdeki haftaya kalmış oluyor, kitabın bitmesi...

k. Efendimiz'in Halkla İlgilenmesi

Enes RA şöyle rivayet ediyor:[166]

كَانَ يَنْزِلُ مِنَ الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ ، فَيُكَلِّمُهُ الرَّجُلُ فِي الْحَاجَةِ فَيُكَلِّمُهُ ،

---

[166] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.119, no:12222; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.313, no:6824; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.62, no:17967; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7183.

ثُمَّ يَتَقَدَّمُ إِلَى مُصَلاَّهُ فَيُصَلِّي (حم. عم. ك. د. ن. ت. ه. عن أنس)

RE. 562/9 (*Kâne yenzilü mine'l-minberi yevme'l-cumuati, feyükellimühü'r-racülü fi'l-hàceti, feyükellimühû, sümme yetekaddemü ilâ musallâhu feyusallî.*)

Birçok sahih kitaplarda rivayet edilmiş bu. "Peygamber SAS Efendimiz cuma günü minberden hutbesini bitirip inerdi. Adam ihtiyacını söylemek için gelirdi Efendimiz'e, konuşurdu, söylerdi. Efendimiz de ona cevabını verirdi. Sonra yürür namazını kılardı." Yâni, minber ile namaz arasında böyle konuşma olurdu, bir mahzuru yoktu. Mahzuru olmadığından, Efendimiz o konuşmanın arkasından namaza dururdu denmiş oluyor.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlenizden razı olsun... Cümlenizi, cümlemizi, Peygamber SAS Efendimiz'in sünnetine en güzel tarzda ittîbâ eyleyenlerden eylesin... Böylece Rasûlüllah Efendimiz'in şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

Kendisinden uzun seneler, uzun asırlar sonra dünyaya geldik, yaşadık; ahirette kendisine komşu olmayı, meclislerine ermeyi, cemâlini görmeyi, kelâmını duymayı nasib eylesin... Firdevs-i A'lâ'da Efendimiz'e cümlemizi, cümlenizi komşu eylesin...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!..

03. 06. 1990 - İskenderpaşa

14. PEYGAMBER SAS'İN SON SÖZLERİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mahâmidih... Lehü'l-hamdü kemâ yenbeğî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ hayra halkıhi seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ve men tebi'ahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…
Emmâ ba'd, fa'lemû eyyuhe'l-ihvân feinne efdale'l-hadîsi kitabullah, ve efdale'l-hedyi hedyu seyyidinâ muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem… Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesetin bid'atün ve külle bid'atin dalâletün ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr… Ve bi's-senedi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kân:

كَانَ يَنَامُ حَتَّى يَنفُخَ ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي ، وَلاَ يَتَوَضَّأُ (حم. عن عائشة)

RE. 562/8 (*Kâne yenâmü hattâ yenfüha, sümme yekùmü feyüsallî, ve lâ yetevaddau*)

Çok aziz ve muhterem kardeşlerim!
Allah cümlenizden razı olsun… İki cihan saadetine cümlenizi nail eylesin… Peygamber Efendimiz'in şefaatine cümlenizi erdirsin… Sevdiklerinizle, evlatlarınızla, zürriyetleriyle cennet ehlinden eylesin… Cennet nimetleri ile mütena'im eylesin... İki cihanda muratlarınıza vâsıl eylesin.
Peygamber Efendimiz Hazretlerinin hadîs-i şerîflerini *Râmûzü'l-Ehâdîs*'ten okumak büyüklerimizin bize emri, bizim dergâhımızın töresi… Çünkü Peygamber Efendimiz bizim başımızın tacı ve nümune-i imtisâlimiz. Çünkü her şeyimizi ona uygun yaptığımız zaman salâha ve felaha kavuşuruz. Çünkü Peygamber Efendimiz'in sünnetini ihyâ edenlere; ümmetin bozulduğu, şaşırdığı, sapıttığı zamanda o yolda yürüyenlere, Allah-u Teàlâ Hazretleri yüz şehid sevabı ihsan edecek. Ve kıyamete kadar daima hakkı tutan, hakkı destekleyen Peygamber

Efendimiz'in yolunda yürüyen, bid'atlerle savaşan, sünnet-i seniyye yolunda dâim olan has insanlar daima mevcut olacak. "Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi onlardan eylesin..." diye büyüklerimiz o tedbiri düşünmüşler. Bize ders olarak hadîs-i şerifleri okuma vazifesi vermişler.

Size de dinleme vazifesini vermişler ki, "Rasûlüllah'ın izinden yürüyelim, sünnetine sarılalım, ehl-i sünnet ve'l-cemaat olalım; ehl-i bid'at olmayalım, Allah'ın rahmetine erelim… 'Kim benim sünnetimi ihyâ ederse, ahirette benimle beraber olur.' diye buyuran Peygamber Efendimiz'in ahirette komşusu olalım." diye hadîs-i şerîfleri okuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş

olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir Fâtiha, üç İhlâs-ı Şerîf okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

…………………………….

a. Mürşidlerin Vazifesi

Bugün bizim bu çalışmalarımızın, okumalarımızın çok mühim bir günü… Bugün bu okuduğumuz kitap bitecek. Heyecandan tir tir titriyoruz. Hatmedilmiş olacak bu kitap. Tabii yeniden başa geçeceğiz. Size bu hususta biraz bilgi vermek istiyorum.

Biliyorsunuz Kur'ân-ı Kerîm okunduğu zaman, hatırlarsınız;

Ve'd-duhâ Sûresi'ne gelindiği zaman "*Allahu ekber*" denilir. Ve'd-duhâ Sûresi'ni okuyunca sahabe-i kirâm "*Allahu ekber*" demişler. Çünkü;

وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَى (الضحى:٥)

(*Ve lesevfe yu'tîke rabbüke feterdà.*) "Ey Rasûlüm! Rabbin sana âhirette öyle nimetler verecek, öyle ikramlarda bulunacak, öyle muratlarına hâsıl edecek, isteklerini bahşedecek ki hoşnut olacaksın, razı olacaksın, mest olacaksın, memnun olacaksın." (Duhà, 93/5) deyince sahabe-i kirâm dayanamamışlar; sevinçten, zevkten akılları başlarından gitmiş. "Allahu ekber!" demişler. O zamanın töresi, o.

Duhàya andolsun ki Rabbin sana darılmadı ve seni terk etmedi." diye o sûre iniyor. Rasûlüllah Efendimiz'in kıymetini bildiren bir sûre. Oradan itibaren Kur'ân-ı Kerîm'in sonuna kadar her sûrenin sonunda, (*Allàhu ekber, allahu ekber… Lâ ilâhe illa'llàhu va'llàhu ekber… Allàhu ekber ve li'llâhi'l-hamd…*) diyoruz. Ondan sonra sûreleri okuyoruz, sonuna geliyoruz.

Sonuna geldiğimiz zaman ne yapıyoruz?

Sonunda durmuyoruz. Benim işim artık bitti, tamam. Köylülerin “Unumu eledim, eleğimi duvara astım.” dediği gibi yapmıyoruz. Ne yapıyoruz?

“—Kitabına doyamadım yâ Rabbi! Sevgisi içimde durmuyor yâ Rabbi! Ben bu işe yeniden başlıyorum.” diyoruz. *(Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.* El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn…) diye başlıyoruz.

“—Yâ Rabbi! Senin kitabını bitirdim ama yine başladım. Bak bitirdiğim mecliste, bitirdiğim zamanda, bitirdiğim yerde hemen yine başından başladım. Doyamadım yâ Rabbi! Senin kitabından ayrılmam yâ Rabbi! Ben buna müdavimim, bağlıyım yâ Rabbi! Sımsıkı sarılmışım.” demiş oluyoruz.

Baş sayfasını okuyoruz, Fâtiha'yı okuyoruz, Elif, Lâm, Mîm'i okuyoruz. Artık orada duruyoruz. “Ondan sonrakileri de önümüzdeki zamanlarda okuyacağız, fırsat buldukça okuyacağız.” diye orada duruyoruz. Açıyoruz elimizi, dua ediyoruz.

Neden? Kur'ân-ı Kerîm'i bir yerde bitirmiş olmak, "Artık işim bitti." demek hoş gelmemiş. Âdâba uygun gelmemiş. Şimdi biz de aynı duygu içindeyiz.

Biz bu kitabı seviyoruz. Neden? Rasûlüllah'ın sünneti bu…

Rasûlüllah'ın sünnetini seviyoruz, onun izinden yürümek istiyoruz. Biz Rasûlüllah'ın şefaatine nâil olmak istiyoruz. Biz ahirette Rasûlüllah'a komşu olmak istiyoruz. Biz Rasûlüllah ne yaptı ise onu yapmak istiyoruz, neden uzak durmuşsa ondan uzak durmak istiyoruz. Ne tavsiye etmişse onu başımızın tacı etmek istiyoruz. Bizi neden men etmişse ondan uzak olmak istiyoruz.

Rasûlüllah'ın istemediği şey bizden uzak olsun; istemeyiz. Biz Rasûlüllah'ı istiyoruz. Allah, Rasûlüllah'ın sevgisini kalbimize yerleştirsin… Evlatlarımızı da Rasûlüllah'ın sevgisine göre yetiştirmemiz lazım.

"—Evlatlarınızı Rasûlüllah sevgisi ile büyütün!" diyor Peygamber Efendimiz.

Siz de bizim evlatlarımızsınız. Evet, içinizde yaşça benden büyük olanlar var, ama bizim yolumuzun töresi böyledir. Talebe hocasının yanında böyledir. Talebe hocasının evlâdı gibidir.

(*Cevr-i üstad bih ki mihr-i peder*) demiş Farsça bir atasözü, öyle yazılmış eski kitaplara… "Hocanın cevr-i cefası, babanın mihr-i vefasından daha kıymetlidir."

Babası sever, okşar, hocası kaş çatar, icabında döver ama hocası daha kıymetlidir. Çünkü hocası insana ilim öğretiyor. Hele hele hoca, din hocası olursa din büyüğü olursa âhiret saadetinin yolunu gösteriyor, takvânın yolunu gösteriyor, mârifetullahı gösteriyor. O daha da kıymetlidir.

O bakımdan biz de sizi Rasûlüllah'ın sevgisi ile yetiştirmek istiyoruz. Biz sizi Rasûlüllah'ın sünnetine bağlamakla vazifeliyiz.

Büyüklerimizin çok hoşuma giden bir özelliği var: Biz beş tarikate bağlıyız. Nakşî, Kâdirî, Kübrevî, Sühreverdî, Çeştî tarikatine bağlıyız. İmâm-ı Rabbânî Hazretlerinden beri töremiz böyle şerefle devam etmiş.

Kàdirî büyükleri de bizim büyüklerimizdir. Kàdirî Tarikatinin büyüklerinden Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri var; o da büyüklerimizden, o da üstatlarımızdan. Eşrefiyye şubesini kurmuş, mübarek… İznik'ten öyle büyük adam çıkar mıymış?

Mısır'dan gelmiş, Hama'da tahsil, terbiye görmüş. O zaman böyle dar hudutlar yok ki. İslâm âleminin neresinde ilim varsa orada eğitim görmüş. Arapçası su gibi, Farsçası mükemmel. Büyük üstatların yanında ders görmüşler, halvet çıkarmışlar, erbainlere girmişler, çileler çekmişler, zikirler etmişler. Dünyayı terk etmişler, Allah'ın rızasını bulmuşlar, gönül gözleri açılmış. Allah'ın sevgili kulu olmuşlar.

Kendilerine "Halkı irşad eyleyin!" diye berat-ı menşûr verilmiş. Onlar da bu diyarlara İslâm'ı yerleştirmek için gelmişler. İslâm'ın o güzel bayrağını, *Lâ ilâhe illa'llah* bayrağını bu diyarın burçlarına dikmek için gelmişler, dikmişler. Allah razı olsun... Bu diyarlarda bu bayrağı asırlardır onlar dalgalandırmışlar.

Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri'nin her şeyi güzel. *Müzekki'n-Nüfûs* diye bir kitabı var; nefisleri terbiye ve tezkiye ettiren kitap, *Kitâbu Müzekki'n-Nüfûs*... Çok güzel bir kitaptır, tatlı ve hoş bir kitaptır, latif bir kitaptır.

O kitapta diyor ki:

"—Şeyhlerin, mürşidlerin, tarikat hocalarının vazifesi ikidir: Bir, kullara Allah'ı sevdirmek..."

Tamam, anlaşılıyor.

"—Allah şöyle büyüktür. Allah böyle rahmeti geniş Mevlâmız'dır. Allah bize şu nimetleri şöyle şöyle verdi. Her şey O'nun lütfundan oluyor." diye anlatacağız.

Kullar da Mevlâ'yı sevecekler:

"—Ya! Demek biz öyle Rahîm Rabbin kuluymuşuz. Demek ki ona kulluk yapmamız lâzımmış." diye gözyaşları dökecekler, Mevlâ'ya bağlanacaklar.

Tamam, anladık. Birinci vazifesi bu. Öteki vazifesi neymiş?

"—İkinci vazifesi, Allah'a kulları sevdirmek..."

Büyük bir söz bu. Çok büyük bir söz. Kim Allah'a bir şeyi mecbur edebilir: Allah'a kulları sevdirmek...

"—Tevbe yâ Rabbi! Eşrefoğlu Rûmî Hazretleri bu sözü nasıl söylemiş? Allah'a zorla bir şey yaptırılır mı? Bir kul Allah'a nasıl sevdirilecek?"

Şöyle izah ediyor:

"—Allah'ın kullarını Rasûlüllah'ın sünnetine bağlarlar. O

zaman Allah onları sever.”

“—Bu söze bir delilin var mı, bir hüccetin var mı? Bir isbat edici vesikan var mı?”

Var... Kur’an-ı Kerim’de buyuruluyor ki, *bi’smi’llâhir-rahmâni’r-rahîm*:

قُلْ إِنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
(آل عمران: ٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna’llàhe fe’ttebiùnî yuhbibkümu’llàhu ve yağfirleküm zünûbeküm.*) [Rasûlüm de ki: Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana uyunuz ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın!] (Âl-i İmran, 3/31)

Bu âyet-i kerîmede bildiriliyor ki:

“—Eğer kullar Allah’ın Rasûlü’ne ittiba ederlerse, tâbi olurlarsa o zaman Allah da onları sever.”

“—Ey Rasûlüm! Onlara söyle; eğer siz Allah’ı sevme iddiasındaysanız, ‘Allah’ın iyi kulu olmak istiyoruz, biz Allah’ı seviyoruz, Allah’ın buyruğunu tutacağız.’ diyorsanız; (*fe’ttebiùnî*) o zaman ben onun peygamberiyim- Bana tâbî olun!’ de… Bildir vazifeni, sana tâbi olsunlar”

(*Yuhbibkümu’llàh*) “Siz bana tâbî olursanız, o zaman Allah da sizi sever de… Benim onları ne sebeple seveceğimi onlara bildir.” diyor Allah-u Teàlâ Hazretleri…

(*Ve yağfir leküm zunûbeküm*) “O zaman günahlarınızı da afv u mağfiret eder.” Allah bir kulu sevdi mi, sevgisine layık hâle getirir. Günahlardan, gafletten, cehaletten temizler; içini, dışını, kalbini nurlandırır.

Arkadaşımızın bir tanesi Medine-i Münevvere’ye gitmiş, Peygamber Efendimiz’in şebeke-i saadetinin, türbe-i saadetinin karşısına geçmiş, gözünü kapatmış; bir şey yok.

“—Yâ Rabbi! Benim canımı burada al. Mademki Resûlü’nün yüzünü göremiyorum, mademki o kadar körüm, kötüyüm. Yaşamak bana layık değil. Al benim canımı. Benim gibi edepsize yaşamak bile doğru değildir.” demiş.

O zaman gözünden perdeler açılıvermiş, Rasûlüllah Efendimiz'i görmüş.

Onun için evliyâullahın vazifesi nedir?

Kendisinin sözünü dinleyen, kendisine tâbi olan insanları Rasûlüllah'ın sünnetine uydurmaktır. Öyle olunca Allah sever. Öyle olunca Allah affeder. Öyle olunca Allah onu pâk eder. Öyle olunca Allah onu evliyâ eder. Öyle olunca Allah onu iki cihan saadetine nâil eder.

Yolumuz bu. İşin aslı bu. Bizim, âyete dayalı sağlam stratejimiz var. Taktiğimiz, stratejimiz bu. Başka türlü olmaz.

Bir insan bid'at yolunda giderse… "Bid'at yolunda gidenin Allah farzını, nafilesini, haccını, umresini, namazını, orucunu kabul etmez." diye burada hadîs-i şerîflerde okuduk.

Allah, bid'at ehlini sevmiyor. İstiyor ki Peygamber Efendimiz'in izinden aynen yürüyelim. O bize numune insan olarak gönderildiğinden bizim de aynen uymamız gerekiyor. Bizim de yaptığımız size bunu anlatmaya çalışmak.

Rasûlüllah'ın sünnetine uyacaksınız. Rasûlüllah'ın izinden gideceksiniz. Bid'atlerden uzak duracaksınız. Kur'an'a sarılacaksınız. Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine sarılacaksınız. O zaman evliyâ olursunuz, o zaman hakiki mutasavvıf olursunuz, o zaman hakiki derviş olursunuz. Hakiki dervişlik, hakiki müslümanlık demek; o mânaya…

Derviş Farsça, fakir demek. Fakir oluyor insan, yoksul oluyor, hiçbir şeyi olmuyor, meteliksiz bir insan oluyor ama Allah'ın kulu olunca her şey onun oluyor.

Bir insanın dostu Allah olunca isterse parası olmasın, isterse hiçbir şeyi olmasın. Ordusu, gücü, kuvveti olmasın. Allah onun işini rast getirince onun tadına doyum olmaz. Onun gücüne erişilmez. Onun karşısında durulmaz.

İşte onun için bizim tekkemizin, dergâhımızın, yolumuzun, üslubu, metodu budur. Biz, sizi Rasûlüllah'ın sünnetine bağlamaya çalışıyoruz. Yaptığımız, yapmak istediğimiz iş bu.

"—Rasûlüllah'a ümmet olun. Sünnetine bend olun, bağlanın, öyle yaşayın!" diye, bu kitapları okuyoruz. Onun için böyle pazar günleri burada ter döküyoruz. Onun için bunları okuyoruz.

Bitince yine okuyacağız. Kur'ân-ı Kerîm'in hatmi gibi yine başına geçeceğiz. Bu kitabı yine okuyacağız. Kaç sene sonra nasip olursa yine hatmedeceğiz, yine döneceğiz, yine hatmedeceğiz, yine döneceğiz, yine hatmedeceğiz.

Suyun içinde şekerin eridiği gibi Rasûlüllah'ın sünnetinde eriyeceğiz. (*Fenâ fî'r-rasûl*) olacak. Rasûlüllah'ın sünnetine sarılacaksınız, yolunda gideceksiniz. Ümmetin her birisi onun bir numunesi olmaya çalışacak.

Onun için bu hadisleri okuyacağım. Bu son rivayetleri okuyacağım, durmayacağım, besmeleyi çekeceğim, baş tarafına geçeceğim. Kitabın başından yeniden başlayacağız. Çünkü biz buna doyamıyoruz. Biz Rasûlüllah'ın sünnetine doyamadık, doyamıyoruz. Yine okuyacağız, yine hatırlayacağız, yine o sevapları kazanacağız.

b. Uyurdu, Sonra Namaz Kılardı

Ahmed ibn-i Hanbel Hz. Aişe RA'dan şöyle rivayet ediyor:[167]

كَانَ يَنَامُ حَتَّى يَنْفُخَ ، ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي ، وَلاَ يَتَوَضَّأُ (حم. عن عائشة)

RE. 562/8 (*Kâne yenâmü hattâ yenfüha, sümme yekùmü feyüsallî, ve lâ yetevaddau*)

"Peygamber Efendimiz uyurdu, nefes alışları muttarid hâle gelirdi. Solukları belli olacak şekilde uyurdu. (*Sümme yekùmu*) Sonra kalkardı, (*feyüsallî ve lâ yetevedda'*) namazı kılardı, abdest almaya lüzum görmezdi."

Bu şöyle izah edilmiş:[168]

أي يتم صلاته ، لأن عينيه تنامان ، ولا ينام قلبه ، ومن خصائصه ،

---

167 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.78, no:467; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.135, no:25080; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.132, no:1420; Hz. Aişe RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.VII, s.41, no:17852; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XL, s.133, no:43301.

168 Münâvî, *Feyzü'l-Kadîr*, c.V, s.317, no:7180.

أنَّ وضوءه لا ينتقض بالنوم.

(*Ey yütimmü salâtehû, li-enne ayneyhi tenâmâni, ve lâ yenâmu kalbühû, ve min hasâisihî, enne vudùehû lâ yentekudu bi'n-nevm.*)

Bu okuduğum izah... Hz. Âişe anamızdan, Âişe-i Sıddıka Validemizden böyle rivayet edilmiş.

İzahta demek istiyor ki: "Peygamber Efendimiz'in namaz içinde nefesi muttaritleşirdi, uyuyormuş gibi o tarzda ses duyulur olurdu. Kalkar namazı tamamlardı, çünkü uyumazdı. Çünkü onun gözleri kapansa da kalbi uyumazdı. Peygamber kalbi olduğundan, abdesti bozulmadığından namazını tamamlardı."

Peygamber Efendimiz uzun namaz kılardı, gecede iki rekât namaz kılardı. Yarı gecede bir rekâtı tamamlardı, öteki yarı gece ötekini tamamlardı. Ona uyanlar tahammül edemezdi; o Allahu Ekber diye namaza durduğu zaman kendinden geçerdi. Fâtiha'yı okurdu, Bakara Sûresi'ni okurdu, Âmene'r-rasûlü'yü okurdu. Ondan sonrasına geçerdi. Arkasındaki insanlar namazı bozmayı düşünürlerdi. Ayakta durmaya tahammül edemezlerdi.

Aşktan, şevkten Rasûlüllah'ın salâtı, namazı böyle. Allah'ın huzurunda olmanın verdiği şevkten vakitlerin, saatlerin geçişine aldırmazdı. Kimse dayanamazdı.

Secdeye vardığı zaman; "Acaba öldü mü?" diye zevcât-ı tâhirattan merak edenler olurdu. Ayağını tutanlar olurdu. "Acaba sağ mı, yoksa vefat etti de böyle secdede mi kaldı." diye. Kıpırdayınca anlarlardı ki uyumamış, dua ediyor.

Peygamber SAS Efendimiz'in tavsiye ettiği bir dua:[169]

اَللَّهُمَّ ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً (قط. خط. عد. والديلمي عن أبي هريرة)

---

[169] Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.157; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.IV, s.313, no:1142; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.III, s.442, no:1725; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.46, no:6146; Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.350, no:952; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.116, no:3212 ve s.287, no:3702; RE. 381/7.

(*Allàhümme'rham ümmete muhammedin rahmeten âmmeh*) "Yâ Rabbi! Ümmet-i Muhammed'e toptan lütfunla, rahmetinle muamele eyle!"

O mübarek gecelerde ümmeti için böyle dua ettiğine dair rivayetler var.

Bir de insan bir yere dayanmadığı zaman uyusa da kendinden geçse; meselâ şurada namazı bekliyor, bağdaş kurmuş veya diz çökmüş kendinden geçti, hatta rüya bile gördü, uyandı, silkindi; abdesti bozulur mu?

Bozulmaz. Bir yere dayanmadığı zaman bozulmaz. Çünkü bir yere dayanmaması, abdestini muhafaza etmesinin garantili alâmeti oluyor. Yatmış olsa kaçırmış oluyor, kaçırır, kaçırdığının da farkına varmaz.

Ama oturarak durmak, dik bir vaziyette bir yere dayanmadan durmak, abdesti kaçacak bir çeşit hal olmamasının garantisi olduğundan büyüklerimiz bu hükmü vermişler. Efendimiz'in hâlini anlatan rivayetlerden birisini de böylece söylemiş oluyoruz.

c. Hutbeden Sonra İhtiyacı Olanla Konuşurdu

Ahmed ibn-i Hanbel Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet ediyor:[170]

كَانَ يَنْزِلُ مِنَ الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَيُكَلِّمُهُ الرَّجُلُ فِي الْحَاجَةِ ،

فَيُكَلِّمُهُ ، ثُمَّ يَتَقَدَّمُ إِلَى مُصَلاَّهُ فَيُصَلِّي (حم. ك. عن أنس)

RE. 562/9 (*Kâne yenzilü mine'l-minberi yevme'l-cumuati, feyükellimuhu'r-racülü fî'l-hàceti, feyükellimühû, sümme yetekaddemü ilâ musallâhü feyusallî*)

(*Kâne yenzilü mine'l-minberi yevme'l-cumuati*) "Peygamber Efendimiz Cuma günü oldu mu minberden inerdi. (*Feyükellimuhu'r-racülü fî'l-hàceti*) Önüne birisi çıkıp bir şey sorduğu zaman, (*feyükellimühû*) cevabını verirdi, (*sümme yetekaddemü ilâ musallâhü feyusallî*) sonra mihraba geçip namaz kılardı."

Minberle Cuma namazı arasında konuşmasında bir mahzur görmezdi. "Konuşabilir, ondan sonra namaz kılabilir." diye ondan rivayet edilmiş.

d. Emriniz Altındakiler Hakkında Allah'tan Korkun!

Ondan sonra diğer rivayete geliyoruz.

Hz. Ali RA şöyle rivayet ediyor:[171]

كَانَ آخِرُ كَلاَمِهِ: الصَّلاَةَ ، الصَّلاَةَ ، اتَّقُوا اللهَ فِيمَا مَلَكَتْ

---

[170] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.119, no:12222; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.169, no:1838; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.313, no:6824; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.62, no:17967; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7183.

[171] Ebu Dâvud, *Sünen*, c.XIII, s.370, no:4489; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.78, no:585; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.11, no:15578; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.370, no:8555; Hz. Ali RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.60, no:17956; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXXI, s.290, no:34240.

أَيْمَانُكُمْ (د.ه. عن على)

RE. 562/10 (*Kâne âhirü kelâmihî: Es-salâh, es-salâh, itteku'llàhe fî mâ meleket eymânüküm*)

Peygamber SAS'in ömrü nihayete erip ahirete göçmesi yakınlaşınca, vefatı zamanında, en son sözü şuydu: (Es-salâh, es-salâh) "Aman, namaza dikkat edin, aman namaza dikkat edin!"

(*İtteku'llàhe fî mâ meleket eymânüküm*) "Emriniz altında köleniz olan, mülkiyetinizde bulunan kimseler konusunda da Allah'tan korkun! Onlara zulmetmeyin!" diye esirlerin, kölelerin hukukuna riayeti tavsiye etmiş.

Vefatından evvel, ahirete teşrifinden evvel son sözleri bunlar olmuş.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Namaz dinin direğidir, İslâm'ın şiarıdır. Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

"—(*Lâ ilâhe illallah, muhammedün rasûlü'llàh*) deyinceye kadar, namaz kılıp zekât verinceye kadar insanlarla savaşmak bana emrolundu."

Namaz çok önemli. Kılmayanla savaşmak Peygamber Efendimiz'e emrolunmuş. Onun için, ben de bu vesile ile size şunu hatırlatmak isterim:

Namaz, Peygamber Efendimiz'in bize vefatına yakın o telaşlı zamanda en son tavsiyesidir. Namaza riayetkâr olun. 'Namazı terk eden, dininden çok şey kaybetmiş.' demektir, 'Çok büyük tehlikede.' demektir. Ondan sonra çok daha fena durumlara düşebilir. Namazı kılın!"

Çevrenizdeki insanların, akrabalarınızın, yakınlarınızın, çocuklarınızın, aile fertlerinizin de namaza müdavim olması hususunda şu söylediğim rivayetleri hatırınızdan çıkartmayın.

Acımayın çocuğunuza:

"—Varsın uyusun zavallıcık, çok yoruldu. Okula da gidecek; kalkmasın!" demeyin.

Olmaz. Orada acımıyorsun. Senin yaptığın acımak değil. Sen onun ateşe atılmasına razı oluyorsun. Sen onun namaz kılmayan bir insan olarak yetiştirmeye razı oluyorsun. O büyüyünce namazı

hiç kılmayacak. Sen şimdi ona engel olmuyorsun.

"—Kalk yavrum, sabah namazının vaktidir. Sabah namazı bu vakitte kılınır." diye onu kaldırmıyorsun, uykusunu bölmüyorsun, kıyamıyorsun ama cehenneme atılmasına razı oluyorsun.

Onun için, namazın Peygamber Efendimiz'in savaş mevzusu olduğunu, namaz kılmayanla savaştığını ve en son sözünün namaz olduğunu hiç unutmayalım.

Hanımlarımız namaz kılacak; kimisi kaytarıyor, kılmıyor.

Duyuyorum, biliyorum; İmam Hatip talebesi namaz kılmıyor.

Neden? Ruh kazanamamış. İmam hatip okuluna gitmiş, ama İslâm'ın inceliklerini öğrenememiş, yüreğine İslâm'ın sevgisi yerleşmemiş, nefsini yenemiyor, şeytanı yenemiyor. Etraf da çok sıkıştırmıyor; bu onu gösterir.

Namaz kılma çağına geldiği zaman, namaza durmadığında çocuk dövülür. Çat! Bir tane patlatırsın, korkutursun. Ondan sonra namaz kılmama durumuna düşmez. İlk önce korkuyla alıştırırsın, ihtiyat hâline geldikten sonra kendisi kılar.

Bir taraftan da ikna edeceksin:

"—Bak, namaz şöyle güzeldir, Allah böyle emretmiştir. Allah'ın emrini tutmayanlar şu cezayı çekecek. Namaz kılmayan bir insan, ahirette seksen bin yıl yanarak bunun cezasını çekecek." diye cezasını öğretmek lazım.

Namaza müdavim etmeye, küçükten alıştırmak lazım. Çocuk küçükten uyanmaya, kılmaya alışsın. Ondan sonra ona mükâfât verin, para verin, hediye verin, renkli işlemeli takke alıverin! Kızsa güzel başörtü alıverin, cebine para koyuverin.

"—Bak, sen namazları kılıyorsun diye sana bu hediyeleri aldım" diye hediye getiriverin.

"—İşlemeli seccade, bak bu senin seccaden, özel seccaden. Hadi bakalım, yavrucuğum!" diye seccade verin.

Onore edin, gönlünü alacak şeyler söyleyin, namaza alıştırın.

Namaz dinin direğidir. Bu namaz, insanı ibadetlere bağlıyor. İbadetler insanı Allah'a bağlıyor. Böylece dünya ve ahiretin fitnelerinden, şerlerinden insan kurtulmuş oluyor. Kılmadığı zaman da şeytanın ağına düşmüş oluyor.

"—Şeytan onu avlayacak, yiyecek, parçalayacak, cehenneme

gitmesine sebep olacak.” diye bir tehlike belirmiş oluyor.

Onun için (*Es-salâh, es-salâh*) “Aman, namaza dikkat, aman namaza dikkat!” demiş Efendimiz. Ahirete göçerken bize bu tavsiyesi var. Ondan sonra da; “Elinizin altındakilerin hukukuna riayet edin!” diye tavsiye etmiş.

“—Kölelerinizin hukukuna riayet edin! Aç bırakmayın, açık bırakmayın. İhtiyaçlarını görün, dövmeyin, sövmeyin, zulmetmeyin, haksızlık etmeyin!”

Hani köle diye Bilâl-i Habeşî RA’a ne zulümler yapmışlar. Çölde ateşler yakıp sırtını bastırmışlar, işkence etmişler:

“—Allah’a inanma, bizim putlarımıza inan!” diye zorlamışlar.

O, (*Ehad… Ehad… Ehad…*) “Allah tektir…Allah tektir…Allah tektir…” diye bütün işkencelere karşı durmuş. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz, kat kat fazla para ödeyip, onu kölelikten kurtarmış.

“—Köledir.” diye, “Karadır.” diye, “Mevki makamı yoktur.” diye insanlar maalesef elleri altındakilere zulmederler.

Kimse kimseye zulmetmesin! Beyler aile fertlerine, valiler belde ahalisine, devlet başkanları ülke ahalisine, güç sahibi güçsüze zulmetmesin! Çünkü bir gün gelecek hak sahibi hakkını alacak.

“—Boynuzsuz koyun bile boynuzlu koyundan hakkını alacak.” diye büyüklerimiz bildirmiş.

O günde ana, baba, evlât, kardeş, karı, koca birbirinden kaçacak. O günü unutmamak lazım!

e. Arabistan'da İki Din Kalmayacak!

Bu hadîs-i şerîfte de şöyle buyuruluyor:[172]

كَانَ آخِرُ مَا تَكَلَّمَ بِهِ أَنْ قَالَ: قَاتَلَ اللهُ الْيَهُودَ وَالنَّصَارَى ، اتَّخَذُوا قُبُورَ أَنْبِيَائِهِمْ مَسَاجِدَ ؛ لاَ يَبْقَيَنَّ دِينَانِ بِأَرْضِ الْعَرَبِ (ق . عن أبي عبيدة بن الجراح)

RE. 562/11 (*Kâne âhirü mâ tekelleme bihî en kàle: Kàtele'llàhe'l-yehûde ve'n-nasârâ, ittehazû kubûra enbiyâihim mesâcide, lâ yebkayenne dînânî bi-ardı'l-arab*)

(*Kâne âhirü mâ tekelleme bihî en kàle*) "Peygamber Efendimiz'in son söylediği sözlerden birisi de şuydu: (*Kàtele'llàhe'l-yehûde ve'n-nasârâ*) Allah yahudileri, nasranîleri, hıristiyanları kahreylesin!"

Kàtele; "Allah onlarla savaşsın." demek. Savaştı mı da kahreder tabi. Allah bir kavme savaş açtı mı, onunla mukatele etti mi, onları mahveder. "Allah onları mahvetsin, Allah'ın kahrına uğrasınlar!" demek.

Onlar ne yaptılar?

(*İttehazû kubûra enbiyâihim mesâcide*) "Peygamberlerinin kabirlerini mescid ittihaz ettiler. Peygamberlerine tapındılar, peygamberlerinin kabirlerine tapındılar."

Ne yanlış iş yaptılar.

---

[172] İmam Mâlik, *Muvatta'*, c.V, s.1314, no:3322; İbn-i Sa'd, *Tabakàt*, c.II, s.254; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.208, no:18530; Abdürrezzak, *Musannef*, c.VI, s.54, no:9987; Ömer ibn-i Abdü'l-azîz Rh.A'den.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.285, no:7818; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.330, no:8776; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.147, no:18443; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7190.

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللّٰهِ وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللّٰهِ

(التوبة: ٣٠)

(*Ve kàleti'l-yehûdü uzeyrünü'bnü'llàh*) "Yahudiler, Üzeyir AS Allah'ın oğlu dediler. (*Ve kàleti'n-nasârâ mesîhu'bnu'llàh*) Hıristiyanlar da, 'Hz. İsa, Allah'ın oğludur!' dediler." (Tevbe, 9/30)

Hâşâ, sümme hâşâ, sümme hâşâ, sümme hâşâ. Yalan söylediler, yanlış söylediler, anlayışsızlık gösterdiler. Allah'ın peygamberlerini Rab edindiler, peygamberlere tapındılar. Onlara beddua ediyor.

Ne demek istiyor?

"—Siz böyle yapmayın, sadece Allah'a ibadet edin." demek istiyor.

Peygamber Efendimiz'in en şerefli vasıflarından, sıfatlarından, en sevdiği sıfatlarından bir tanesi neydi?

Abd olması.

O, onu sevdiği için biz de ne diyoruz?

(*Eşhedü enne muhammeden abdühû ve rasûlühû*) "Şehadet ederiz ki Muhammed Allah'ın hem kuludur, hem de rasûlüdür." diyoruz.

Evet, kulu ama ne kul!

Muhammedün beşerun, lâ kel beşer;
Bel hüve ke'l-yâkûti beyne'l-hacer.

"Muhammed bir beşerdir, ama beşer gibi değil. Emsalsiz bir beşer, benzeri olmayan bir beşer. Bir insan, ama başka onun gibisi yok. Misli olmayan bir insan. Sanki o taşların arasında elmas gibi, yakut gibi."

Yakut da bir taş…

"—Yüzüğün taşı neden?"

"—Elmastan, yakuttan" diyoruz.

Ona da taş demişler ama o kıymetli taş. Kaldırım taşı nerede, çakıl taşı nerede; yakut, elmas, zümrüt nerede?

Peygamber Efendimiz öyle bir kimsedir. Abdühû ve rasûlühû. Onunla iftihar ediyordu ve onu bize bildiriyordu. Biliyor ki insanlar sevdikleri insanları putlaştırırlar. Putlaştırmasınlar!

Peygamberlerinin kabirlerini mescid ittihaz edinmişler, onlara tapınmışlar, onlara Rablik sıfatı vermişler. Yanlış!

Böyle olmasın, "Kul olduğu bilinsin." diye en son anında bunu söylemiş. Biz de kulu olduğunu biliyoruz, sevgili bir kulu olduğunu biliyoruz. Beşer gibi yaşadığını ama müstesna bir beşer olduğunu, Seyyidü'l-evvelîne ve'l-âhirîn olduğunu biliyoruz. Efendimiz SAS onu anlatmak istemiş.

Sonra ne dedi?

(*Lâ yebkayenne dînânî bi ardı'l-arab.*) "Arapların diyarları olan şu benim beldelerimde, şu Arabistan'da sakın iki din kalmasın. Hepsi bir din olsun. Hepsi Allah'ın razı olduğu din olan İslâm olsun. İkinci bir inanç kalmasın!" diye tavsiye etmiş.

"—Dininizi yayın, başka dinlere tâbi olmayın, başka dinlerin tâbilerini ıslah edin, ikaz edin, irşad edin, tebliğ edin, i'lâ-i kelimetullah yapın, anlatın ve yeryüzüne İslâm'ı hâkim kılın!"

إِنَّ الدِّينَ عِنْدَ اللّٰهِ الْإِسْلَامُ (آل عمران:١٩)

(*İnne'd-dîne inda'llàhi'l-islâm*) "Allah indinde bir tek din var, yegâne din var, makbul ve muteber din İslâm…" (Âl-i İmrân, 3/19)

Allah indinde makbul olan, geçerli olan din; sadece ve sadece İslâm dinidir. Başka din yok! Başka makbul din yok!

Ben hocayım, siz talebesiniz, o tüccar, berikisi memur, ötekisi esnaf. Asıl vazifemiz Allah'ın dinine hizmet etmektir. Doktor veya mühendis veya şöyle veya böyle. Asıl hizmetimiz Allah'ın dinine olacak. Allah'ın dinini yaymaya olacak. Yeryüzünde Allah'ın dininden başka din bırakmayacağız. Anlatacağız, ikna edeceğiz:

Utanmıyor musunuz? Elinizle putu yapıyorsunuz, karşısına geçiyorsunuz tapınıyorsunuz, kudsiyet ithaf ediyorsunuz.

Utanmıyor musunuz? "Mööö" diye bağıran öküze tapıyorsunuz? Hıristiyanlar puta tapıyor. Elleriyle yapmış, hangi sanatkâr yapmışsa alçıdan, tahtadan, karşıya koymuşlar. Çıplak bir adamcağız, kolları sarkmış, çarmıha gerilmiş…

Bir kere Kur'ân-ı Kerîm bildiriyor ki Hz. İsa'yı öldürmediler:

وَمَا قَتَلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَكِنْ شُبِّهَ لَهُمْ (النساء:١٥٧)

(*Ve mâ katelûhü ve mâ salebûhü velâkin şubbihe lehüm*) "Onu ne öldürdüler, ne de astılar; fakat (öldürdükleri) onlara İsa gibi gösterildi." (Nisâ, 4/157) Başka birisini öldürdüler, Hz. İsa sandılar.

بَلْ رَفَعَهُ اللهُ إِلَيْهِ (النساء:١٥٨)

(*Bel refeahu'llàhu ileyhi*) [Bilâkis Allah onu (İsa'yı) kendi nezdine kaldırmıştır.] (Nisâ, 4/158)

Allah peygamberlerini korumaz mı? Hiç öyle şey olur mu?

Ondan sonra elleriyle yaptıkları putun karşısında renkten renge giriyorlar, haç çıkarıyorlar, eğiliyorlar, dua ediyorlar. Yirminci yüzyılda böyle saçma şey mi olur?

Allah'a, kâinatın sahibi olan, gücün kudretin sahibi olan her şeyi yaratan Mevlâ'ya ibadet etmek varken ağaca, puta, taşa tapılır mı?

Tapıyorlar.

"—Öküze tapılır mı?"

Hintliler tapıyor. Beş yüz milyon insan öküze tapıyor.

Japonlar güneşe tapıyor, imparatorları güneşin oğluymuş! Bu

oğlu niye yanmadan geldi buraya?

Güneşin oğlu ise cayır cayır yanması, buhar olması lazımdı. Bu kadar da aklınız yok mu sizin? Güneşin oğluymuş! Bu güneşin hiç öyle babalık hâli var mı? Baba olacak bir hâli var mı? Gülüyoruz değil mi? Ama acınacak, ağlanacak bir durum. Dünyanın teknolojisini üreten Japonya, güneşin oğluna tapınıyor.

Ne yapacağız? Anlatacağız. Allah'ın dinini yayacağız.

Nasıl olacak? Gayret edeceğiz, çalışacağız, kesenin ağzını açacağız. Paraları hak yolda harcayacağız, Allah için sarf edeceğiz. Paraları biriktirmek değil ki bizim görevimiz, Allah için hizmet etmek. Allah için müessese kuracağız, mektep kuracağız, talebe yetiştireceğiz, hoca yetiştireceğiz.

Geçen sefer başka yerde söyledim, şimdi "Vebal size gelsin." diye size de söylüyorum:

Güney Afrika'dan, oranın cemaatinden bir yetkili kişi, bizim buraya; "Türkiye'den İngilizce bilen iki tane hocaefendi istiyoruz." diye mektup yazmış.

Burada İlim Yayma Cemiyeti'nin başkanı olan zât-ı muhterem de:

"—Hocam, aradım, taradım. Koca Türkiye'de 55 milyonun içinde tıkır tıkır İngilizce vaaz verecek, İslâm'ı çok iyi bilen bir hoca bulamadım, utandım, yerin dibine girdim." diyor.

"—Ayıbımızı kimse bilmesin." diye şöyle mektup yazmış:

"—Siz, bize tam Ramazan ayında müracaat ettiniz. Bizim hocaefendiler de Avrupa'ya İslâm'ı anlatmaya gittiler. Onun için bir dahaki sene müracaat ederseniz, inşaallah size bir hoca göndeririz. Bu bir sene içerisinde hoca bulmaya çalışacağım." diyor.

Telaşlı, bana söylüyor. Ben de dedim ki:

"—Gel, ben seni bir müesseseye götüreceğim, gör."

Aldım, Ahmet Kamil tekkesine götürdüm. Orada biz Hadis Enstitüsü kurduk. Müdürün karşısına oturttuk. Müdür bizim kardeşimiz. Bunlar ikisi büyük, muhterem, iki zengin; iktidarlı, mâli bakımdan güçlü kimse.

"—Bizim bu enstitümüzü anlat." dedim.

Dedi ki;

"—Bizim 30 tane talebemiz var. Bu 30 talebemizin hepsi mastır

yapıyor. Yüksek tahsili bitirmiş. Dinî sahada mastır yapıyor, daha yüksek tahsil yapıyor. Bir iki tanesi de doktora yapıyor, mütehassıs olacak."

Hepsiyle iftihar ettik. Hepsi ateş gibi, cevval, çalışkan, Arapçası güzel kardeşlerimiz. Şimdi ben onlara;

"—Bakın, sizin paranız var. Siz mâlî bakımdan destekleyin; biz bu kardeşlerimize üç sene daha İngilizce tedrisat yapalım. Bütün öğrendikleri hadisleri, ayetleri bir de İngilizce anlatalım. Bunların dili, kulakları İngilizce'ye iyice yatsın. Sonra bunları dünyanın her diyarına gönderelim. Brezilya'ya, Güney Afrika'ya, Tayland'a Amerika'ya nereden istiyorlarsa oraya gönderelim ve bunlar İslâm'ı orada anlatsınlar. İngilizce, gayet güzel, gayet fasih bir şekilde anlatsınlar. Ahaliyi müslüman etsinler. Çünkü anlayan müslüman oluyor." demek istedim.

Ben Adelayt şehrine gittim, Avustralya'da grev oldu, uçağımızı havaalanına indirdiler. Üç gün orada otelde bizi misafir ettiler. Allah'ın hikmeti, Ramazan günü orada bazı insanlarla tanıştım. Camide namaz kıldık, onlarla toplantılar yaptık.

Adelayt şehrinde bir doktorla tanıştım. Budist imiş. Budizm dinine mensupmuş, müslüman olmuş. İslâm cemiyetine başkan seçmişler. Harıl harıl İslâm'a çalışıyor.

Anlatırsak, İslâm'ı öğretirsek gelirler. Ve biz bir insanın müslüman olmasına sebep olursak dünyaları elde etmiş kadar sevap kazanırız. Dünyaya ve dünyanın içindeki her şeye sahip olmaktan daha büyük sevap.

Kardeşlerimiz Arapça'yı biliyorlar, dini biliyorlar, hafız oluyorlar ama İngilizce bilmiyorlar. Kesenin ağzını açalım, burada bir lisan okulu açalım.

"—Yüksek tahsil yapmış, doktora yapmış hocaefendiler, Arapça'yı su gibi bilen hocaefendiler, sadece İngilizce'yi dört sene okurlar; dünyanın her yerine hoca olarak giderler." diye, bir müessese kuralım, şu çocukları yetiştirelim, Allah'ın dinini dünyanın her yerine yayalım.

Dedelerimiz kılıçla atla dereleri, tepeleri, dağları, kıtaları geçip ta Almanyalara kadar İslâm dinini götürmüşler. Şimdi de fırsat böyle. Adamlar kendileri istiyor. Hoca istiyor.

Hâkim de istediler benden;

“—Hocam, İslâm fıkhına göre aramızdaki davaları çözecek, halledecek hâkim gönderin bize.” dediler.

Yetiştirmemiz lazım. Bizim hukuk fakülteli gençlerimize soruyoruz. Medeni hukuku biliyor.

“—İslâm hukukunu biliyor musun?”

“—Bilmiyorum hocam.”

Kusura bakma, bilmiyor. Yüksek İslâm Enstitüsü’nden veya falanca yerden mezun kardeşlerimize üç-dört sene hukuk tahsili yaptırsak, büyük hocalarda İslâm hukukunu okuttursak, ondan sonra üç dört sene de İngilizce öğretsek dünyanın her yerine gönderebiliriz. Amerika’yı müslüman yaparız.

Güney Amerika’da, Brezilya’da müslüman cemaatleri varmış; istiyorlar. Takvâ ehli insan istiyorlar.

Onun için yeryüzünde ikinci bir din kalmaması için çalışmamız lazım! Çalışmak için masraf lazım, müessese lazım, bu müesseselerin yaşaması için de para lazım. Gözü kör olasıca para olmadan da olmuyor. Hepimiz yardım edeceğiz.

Vaazda söylüyorum, konuşmalarımda söylüyorum. Benim beş parası olmayan kardeşim geliyor, harçlığından çıkarttığı paradan veriyor. Kendisi oruç tutmaya razı, zenginler duymuyor. Olmaz!

Allah'ın hikmeti. Kimisinde para var, hayır hizmet duygusu zayıf; kimisinde hayır hizmet duygusu şaheser, onun da parası pulu yok.

Bir cemaate, bir cami dolusu insana:

"—Şu konuda hayır yapın." diyorsun, otuz bin lira para toplanır.

"—Maşallah, Allah bereket versin" diyorsun.

Ben bu otuz bin liranın on mislini sana hemen şimdi vereyim. Hemen şimdi yüz mislisini vereyim. Bu otuz bin liraya İslâm'ın hizmeti yürür mü?

Akıl var, mantık var. Bir gazoz şişesinin şu kadar para olduğu zamanda otuz bin liraya dine hizmet mi olur?

Müesseseleri kurun. Beğenmiyorsanız, güvenmiyorsanız başına kendiniz geçin, çalıştırın. Ben yapılacak işleri söylüyorum, siz de parasını bulun.

Beni onun bunun karşısında kapı kapı para toplamak için mi görevlendireceksiniz? Vaktimi o işle mi geçireyim?

Herkes elinde ne imkânı varsa o çalışmayı yapacak ve o paralar Allah yoluna sarf edilecek. Allah sevap yazacak, mükâfât verecek. Bunları unutmayın!

Yeryüzünde başka bir dinin kalmamasına çalışmamız lazım. Yarım yamalak çalışmayla olmaz. Ciddi çalışmamız lazım, yetmiyor.

Ben İlahiyat Fakültesinin profesörüyüm. Yirmi yedi senelik, otuz senelik tecrübem var. Oradan gelmiş birisi olarak konuşuyorum. İlahiyat Fakültesi yetmiyor. Yetmediği için biz Hadis Enstitüsü'nü kurduk. İlahiyat Fakültesinden seçme, çalışkan talebeleri alıyoruz. Üç sene, dört sene daha okutuyoruz. İkinci bir tahsil ediyor.

Bu da yetmiyor. Bunun yanına üç sene, dört sene daha bir İngilizce tahsil yapalım. İngilizce konuşabilir hâle gelsinler. Dünyanın her yerine hoca gönderelim. Fatih Sultan Mehmed ordu göndermiş. Biz de şimdi hoca gönderelim. Hocalar daha kıymetli. Ordu savaşta ya yener ya yenilir. Ama hoca, İslâm'ı anlattı mı

kazanır. Allah bereketini veriyor.

Avustralya maceralarımdan. Pakistanlı kardeşlerimizin tebliğ cemaati var. Bunlar çıkmışlar, şehir şehir gidiyorlar. Oralarda, camilerde ve sairelerde toplantı yapıyorlar. Çağırıyorlar, İslâm'ı anlatıyorlar. Dinleyen dinliyor, dinlemeyen dinlemiyor.

Neyse bir köye, ağaçlık, çayır bir yere gitmişler. Orada namaz vakti gelmiş, bir tanesi elini kulağına getirmiş. Yanık yanık bir ezan okumuş. *Allahu ekber... Allahu ekber!* Saf bağlamışlar, o vaktin namazını kılmışlar.

Köyün ahalisi Avustralyalılar gelmişler, hüngür hüngür ağlıyorlarmış:

"—Neydi o sizin söylediğiniz? Biz bunları dedelerimizden duyardık. Nedir bunlar?" diye hüngür hüngür ağlamışlar.

İncelenmiş, anlaşılmış ki bunlar Afganistan'dan Avustralya'ya yerleştirilmiş, çağrılmış, getirilmiş, oralarda çalıştırılmış insanlarmış. İslâm'ı unutmuşlar, hıristiyanlaşmışlar.

Namazdan niyazdan, ezandan haberleri yok, ama ezan okununca; "Dedelerimiz de böyle bir şeyler okurlardı." diye oradan hatırlamışlar.

Kardeşlerimiz bunu anlayınca; "Siz müslümansınız." diye, o köye birkaç defa daha gitmişler. O köy şimdi yeniden müslüman olmuş. Çalışınca Allah bereketini veriyor.

İşte hepimiz böyle Allah'ın dinine çalışmalıyız.

Hangi meslekten olursak olalım. Hiç olmazsa yıllık iznimizi Allah yoluna sarf edelim. On bir ay dünya için çalıştın. Bir aylık tatilin var. Bir aylık tatilinde de kalkıp deniz kenarında çıplakların arasında vakti günahla mı geçireceksin? Yoksa; "Şu bir aylık vaktimde de Allah'ın dinine hizmet edeyim, gezeyim, anlatayım." diye Allah'ın dininin tebliğinde mi harcayacaksın?

"—Hani ne yapayım? Geçim derdi, vaktim yok." filan demek mazeret değil. Vallahi mazeret değil!

Çünkü bir aylık tatili olduğu zaman pekâlâ deniz kenarında, plajda, yüzmesini kavrulmasını kebap olmasını biliyor. Para da veriyor, losyonlar alıyor, kremler sürüyor. "Bronz olacağım." diye masraf da ediyor. Tatil köyüne gitmek için, oradan yer ayırtmak için ne kadar paralar veriliyor.

Onun için insafa gelelim, ibret alalım. Rasûlüllah'ın şu sözünü unutmayalım:

"—Yeryüzünde ikinci bir din kalmasın. İki din kalmasın. Bir İslâm kalsın. Sadece Allah'a ibadet edilsin."

Bâtıl dinlerin hepsi artık silinsin, yeryüzünde hükmü kalmasın. Artık insanlar aldatılmasın!

f. Son Sözleri Şu Oldu

Burada Peygamber SAS Hazretlerinin Enes RA'dan rivayet edildiğine göre en son söyleyip de artık ağzını kapattığı kelimeler şunlar olarak anlatılıyor:[173]

كَانَ آخِرُ مَا تَكَلَّمَ بِهِ: جَلاَلُ رَبِّيَ الرَّفِيعُ ، فَقَدْ بَلَّغْتُ ، ثُمَّ قَضَى

(ك. عن انس)

RE. 562/12 (*Kâne âhirü mâ tekelleme bihî: Celâle rabbiye'r-refîi, fekad bellağtü, sümme kudıye*.)

(*Celâle rabbiye'r-refî'*) İzahında (*Ene ahtârü celâle rabbî*) demek diyorlar.

"—Ben Rabbimin, yüce Rabbimin yüceler yücesi Rabbimin celâlini tercih ediyorum. Ben yüce Rabbimin celâlini tercih ediyorum. Onu ihtiyar ediyorum, onu seçiyorum"

(*Kad bellağtü*) "Tebliğ ettim. Muhakkak hepsini eksiksiz tebliğ ettim dedi. (*Sümme kudiye*) Sonra ruhu kabzolundu. Efendimiz ahirete göçtü."

Hazret-i Aişe Validemiz de şöyle rivayet ediyor: Rasûlüllah SAS, hasta halindeyken Hz. Aişe Validemiz'e demiş ki:[174]

---

[173] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.58, no:4387; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.147, no:18445; *Câmiü's-Sağîr*, c.II, s.218, no:7191.

[174] Buhàrî, *Sahîh*, c.XX, s.167, no:6028; Müslim, *Sahîh*, c.XII, s.194, no:4476; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.89, no:24627; Hz. Aişe RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.474, no:32231; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.X, s.68, no:9102.

إِنَّهُ لَمْ يُقْبَضْ نَبِيٌّ قَطُّ ، حَتَّى يَرَى مَقْعَدَهُ مِنَ الْجَنَّةِ ثُمَّ يُخَيَّرُ

(حم. خ. م. عن عايشة)

RE. 141/8 (*İnnehû lem yukbad nebiyyün kattu, hattâ yerâ mak'adehû mine'l-cenneh*) Hiçbir peygamberin ruhu cennetteki yerini görmedikçe kabzolunmamıştır. (*Sümme yühayyeru.*) Ondan sonra da muhayyer kılınmıştır."

"—Ey benim sevgili kulum, Ey benim peygamberim! Yaşamaya devam etmek mi istiyorsun, yoksa huzuruma gelmeyi mi istiyorsun?" diye kendisine sorulur.

Ne isterse öyle yapılır. Onlar Allah'ın peygamberi, sıradan insanlar değil. Kendine tercih hakkı verilir. Edebe riayet edilir. O da, o melekü'l-mevt de onun ne kadar büyük zât olduğunu biliyor.

Bu sözlerden ben şunu anlıyorum ki, Allah-u Teàlâ Hazretleri tarafından; "Ey kulum! Ne dersin yanıma gelmeyi mi tercih edersin, daha vazife görmeyi mi tercih edersin?" diye demek ki kendisine seçme hakkı arz olunmuş.

O zaman diyor ki:

(*Celâle rabbiye'r-refîi*) "Ben Rabbimin, yüceler yücesi Rabbimin celâline kavuşmayı tercih ediyorum. Onun tarafını tercih ediyorum."

Ne olacak bu hayat? Vazifelerini yapmış işte. (*Kad bellağtü*) "Allah'ın bana emrettiği vazifeleri, hepsini tebliğ ettim. Sana gelmek istiyorum Yâ Rabbi!" demiş oluyor.

Öyle dedi ve ahirete öyle göçtü. En son sözü böyle oldu. Allah, Peygamber SAS Efendimiz'in şefaatine nâil eylesin... Ahirete göçüşü böyle oldu.

g. Cennetin Kapısı SAS Efendimiz'e Açılır

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

Birinci hadîs-i şerîfe geldik.

Ahmed ibn-i Hanbel ve İmam Müslim, bu hadîs-i şerîfi Enes ibn-i Mâlik RA'dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[175]

آتِي بَابَ الْجَنَّةِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ، فَأَسْتَفْتِحُ ، فَيَقُولُ الْخَازِنُ: مَنْ أَنْتَ ؟ فَأَقُولُ: مُحَمَّدٌ. فَيَقُولُ: بِكَ أُمِرْتُ لاَ أَفْتَحُ لأَحَدٍ قَبْلَكَ (م. حم. وعبد بن حميد عن أنس)

RE. 3/1 (*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti, feesteftihu,*

[175] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.188, no:197; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.136, no:12420; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.379, no:1271; Abdullah ibn-i Mübârek, *Zühd*, c.I, s.119, no:400; İbn-i Ebî Àsım, *Evâil*, c.I, s.62, no:10; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VII, s.447; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.138, no:418; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.462, no:955; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.532, no:31890; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.I, no:2; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.9, no:1.

feyekùlü'l-hâzinü: Men ente? Feekùl: Muhammed. Feyekùlü: Bike ümirtü en lâ eftehu li-ehadin kableke.)

Sadaka rasûlü'llàh, fi mâ kàl, ev kemâ kàl.

Râmûzü'l-Ehàdîs kitabının birinci hadîs-i şerifi. Bakın nasıl başı sonuna uygun düşüyor.

Sonda Peygamber Efendimiz'in nasıl vefat ettiğini, neyi tercih ettiğini gördük. Efendimiz'in ahireti tercih ettiğini gördük. Onun (*celâle rabbiye'r-refîi*) "Ben yüceler yücesi refî' Rabbimin celâlini tercih ediyorum. Onun yanına gitmek istiyorum." deyip ahirete göçtüğünü okuduk. Burada da buyuruluyor ki;

(*Âtî bâbe'l-cenneti yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet günü ben cennetin kapısına geleceğim."

Rasûlüllah SAS Efendimiz cennetin kapısına geleceğini bildiriyor. Gelecek, kapının önüne… Cennetin kapısı var, bekçisi var. Orada cennet bekçisi melek, Rıdvan var.

(*Feesteftihu*) "Açılsın şu kapı diye kapının açılmasını talep edeceğim."

Hani mahkeme-i kübrâ kuruldu, insanların hesabı görüldü. Sıratı geçtiler, cehennemlikler cehenneme düştü... O zaman ben cennetin kapısını çalacağım.

(*Feyekùlü'l-hàzin*) Cennetin bekçisi olan Hàzin isimli melek diyecek ki: (*Men ente*) 'Sen kimsin?'

"—Aç kapıyı diyorsun. Gelmişsin arkanda bi-gayr-i hisâb cennete girecek insanlarla kapıya dayanmışsın. Kimsin sen ya mübarek?" diye o melek soracak.

(*Feekùlü*: *Muhammed*) 'Ben Muhammed-i Mustafâ'yım.' diyeceğim. "Ben Muhammed'im. Ben Allah'ın has kulu, has peygamberi, âhir zaman peygamberi Seyyidü'l-evvelîn ve'l-âhirîn Muhammedü'l-emînim." diye kendini tanıtacak.

Burada birazcık durup bir şey söylemek istiyorum. Bir eve gittiniz, zili çaldınız. Efendimiz'in terbiyesini biliyorsunuz. Ne yapardı?

Ya kapıya arkası dönük dururdu ya yan dururdu. Direk kapıya bakmazdı. Doğrudan doğruya bakmazdı. Çünkü kapıyı açan bir kimse kadın olabilir. Kendi kocası geldi sanır, çocuğu geldi sanır, saçı açık olabilir, göğsü bağrı açık olabilir.

Onun için kapı çalındığı zaman Efendimiz böyle dururdu, bizde

edep öyledir. Çaldıktan sonra kapıda yan ya da arkası dönük duracağız.

"—Buyurun, kim o?" deyince;

"—Falancayla görüşmek istiyorum." denecek.

Yalnız bizim lisanımızda "Kim o?" deniliyor.

Kapı çalındığı zaman bir ses geliyor içeriden:

"—Kim o?"

"—Ben!"

Fesübhanallah! Herkes "Ben." diyor. "Ben" sözü bir şey ifade etmiyor ki. Adını söyleyeceksin, kim olduğunu söyleyeceksin.

"—İsmim Esad, filancayım, falancayım."

İsmini söyleyeceksin. "Ben" sözü doğru değil.

Burada da Efendimiz'in cevabından onu hatırladım.

(*Men ente*) "Sen kimsin ya mübarek?" diye melek sorunca, o da diyor ki:

"—Ben Muhammed'im."

Burada güzelce edep öğreniyoruz. İsmini söylüyor.

Meleğin cevabına bakın:

(*Feyekùlü*) O zaman diyecek ki o melek:

(*Bike ümirtü en lâ efteha li-ehadin kablek*) "Senden önce bu kapıyı başka hiç kimseye açmamakla emrolundum."

"—Buyur ey Allah'ın Rasûlü! Kapıyı kim çalıyor diye soruşum, Allah bana emretmişti ki:

'—Ey meleğim! Sen bu kapının bekçisisin. Bu kapıdan önce Muhammed-i Mustafâm geçecek. Ondan önce bu kapıyı sakın kimseye açmayasın. İlk önce o geçecek. O ilk giriş şerefi, ona ait olacak.' buyurmuştu. Onun için sordum. Mâdem sen geldin, buyur yâ Rasûlallah!" diyecek.

Cennete Peygamber Efendimiz'le beraber girenlere; duhûl-i evvelîn derler. *Dühûl* burada *füûl* vezninde ama mastar değildir, girmek mânasına gelmiyor. Burada ism-i fâilin cem'idir, yâni *dâhîl* kelimesinin çoğuludur. "Dâhil olanlar, girenler." demek.

Dühûl demek *sücûd* gibi *rükû'* gibi. *Sâcid*'in cem'i *sücûd* geliyor, *râki*in cem'i *rukû'* geliyor, onun gibi.

Dühûl-i evvelîn ne demek? "Cennete ilk girecek kimseler." demek. Bunlar nasıl kimseler?

Cennete bi-gayr-i hisâb girecekler. Hepsinin kalbi aynı, pırlanta gibi kalbe sahip, pırlanta gibi insanlar. Tepeden tırnağa nur insanlar, yetmiş bin kişi cennete bi-gayr-i hisâb girecek. Allah'ın lütfu ile defter açılmadan, divan kurulmadan, hesaba çekilmeden, zahmet çekmeden, ter dökmeden duhûl-i evvelîn ile cennete girecekler.

"—Yetmiş bin kişi girecek." diye, bildirilince, Peygamber Efendimiz bir başka hadîs-i şerîfte;

"—Ben Rabbimden artırılmasını istedim. Yâ Rabbi! Daha da arttırsan. Daha fazla kul girse…" diye istedim" diyor.

O zaman Allah-u Teàlâ Hazretleri; bu yetmiş bin mübareğin her birine, yetmişer bin kişi bağışladı. (70.000x70.000 = 4.900.000.000) Yetmiş bin çarpı yetmiş bin = Dört milyar dokuz yüz milyon kişi…

Ve "Rabbimin avuçlarından bir avuç kul daha…"

Hani biz kum filan avuçlarız. Veya hazineye gelmiş bir insan bir sürü yüzük taşları, elmaslar var. "Avuçla bakalım bir avuç, bir avuç daha…"

"Rabbimin, Rahmân olan Rabbimin avuçlarıyla bir avuç kul daha!" diyor. Dört milyar dokuz yüz milyon artı ilave bir de bir avuç kul daha ama kimin avucu?

"—Rahmân'ın avuçlamasıyla bir avuç kul daha."

Bir büyük miktar daha girecek.

Dört milyar…

Yetmiş bin kişi has kul olarak girecek. Her birine yetmiş bin kişi bağışlanmış olarak, dört milyar dokuz yüz milyon kişi girecek. Bir de bir miktar daha...

Artık her şeyin esrarını yine Allah-u Teàlâ Hazretleri bilir. Öyle bi-gayr-i hisâb cennete girecekler. Sıkıntı çekmeden, zahmete uğramadan, eza cefaya uğramadan, hesabın telaşına düşmeden…

Zaten bazı insanlar hesaba çekilirken Allah'ın bazı has kulları nerede olacak? Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde olacak. Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde sefa sürecekler. İnsanlar onları aşağıdan bizim yıldızları seyrettiğimiz gibi, yukarıya bakıp bakıp seyredecekler. "Kim bu mübarekler?" diye hayran kalacaklar, imrenecekler, gıpta edecekler.

Bunlar kimlerdir biliyor musunuz?

h. Arş'ın Gölgesinde Gölgelenecek Kimseler

Bunların hakkında hadîs-i şerîfler var.

Buhârî'de, Müslimde ve diğer kaynaklarda Ebû Hüreyre RA'dan rivayet edilmiş ki, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[176]

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللهُ فِي ظِلِّهِ ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إلاَّ ظِلُّهُ : إمَامٌ عَادِلٌ ؛ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ؛ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ ؛ وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللهِ ، اجْتَمَعَا عَلَيهِ و تَفَرَّقَا عَلَيهِ ؛ و رَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ حُسْنٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إنِّي أخَافُ اللهَ ؛ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ ؛ وَرَجُلٌ ذَكَرَ اللهَ خَالِياً فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ (خ. م. ت. ن. حم. عن أبي هريرة)

(*Seb'atün yuzillühümu'llàhu fî zıllihî, yevme lâ zılle illâ zıllühû*) "Yedi sınıf insan vardır ki, Allah-u Teàlâ onları, hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde, Arş'ın gölgesinde gölgelendirir. Kim bunlar:

1. (*İmâmün àdilün*) Adaletli idareci.
2. (*Ve şâbbün neşee fî ibâdeti'llâhi azze ve celle*) Allah'a ibadet

---

[176] Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

ede ede büyümüş olan genç.

3. (*Ve racülün kalbühû muallekun bi'l-mesâcid*) Aklı mescide takılı, gönlü mescide bağlı olan, ibadet ehli adam.

4. (*Ve racülâni tehàbbâ fi'llâhi, ictemea ileyhi ve teferraka ileyhi*) Allah için birbirini seven, bu uğurda bir araya gelip, bu sevgi ile ayrılan iki kimse.

5. (*Ve racülün deathü'mraetün zâte hüsnin ve cemâlin, fekàle: İnnî ehàfu'llàh*) Mevkî sahibi olan güzel bir kadın tarafından birlikte olmaya çağırıldığı halde, 'Ben Allah'tan korkarım!' cevabı ile karşılık veren kimse.

6. (*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâlühû mâ tünfiku yemînühû*) Sağ elinin verdiği sadakayı sol eli bilmeyecek şekilde gizli sadaka veren kimse;

7. (*Ve racülün zekera'llàhe hàliyen fefâdat aynâhü.*) Tenha yerde Allah'ı zikrederek gözyaşı döken kimse."

Onlardan bir kısmı, birbirlerini Allah rızası için kardeş edinmiş olanlar, ihvan olanlar, has kardeş olanlar. Bizim kardeşliğimiz ondan.

Biz niye birbirimizin ihvanıyız, kardeşiyiz? Niye ben derse başlarken size hitaben (*fa'lemû eyyühe'l-ihvân*) diyorum, "Bilin ki ey ihvanım! " diye başlıyorum. Neden?

Biz ihvanız. İnsanlar birbiriyle ihvan oldu mu, kardeş oldu mu, llah onları Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelendirecek.

Bir başka zümre; tenhalarda Allah'ı zikredip "Allah Allah" deyip gözlerinden yaşlar boşanan âşıklar. Bi-gayr-i hisab cennete girecekler, Arş'ın gölgesinde gölgelenecekler. Yâni erbab-ı zikir…

Neden zikir yapıyoruz?

"—Öyle olalım." diye.

Neden birbirimizle ihvan olmuşuz, kardeş olmuşuz?

"—Öyle olalım." diye.

Diğer bir grup; mescidlere aklı takılı olup da hep namaz kıldığında, tekrar namaz kılıncaya kadar mescide gitmek isteyen insanlar… Niye mescidleri dolduruyoruz?

"—Öyle olalım." diye.

Diğer bir zümre, namusunu iyi koruyan insan, kendisine birisi

bir teklifte bulunsa bile, “Ben Allah’tan korkarım.” diyen bir insan…

Diğer bir zümre; yaptığı hayrı, sadakayı gösteriş için değil de sağ eli verdiği zaman sol eli duymayacak gibi gizli veren, gösterişsiz veren insan…

Diğer bir zümre; küçüklüğünden beri küfre sapmamış, günaha girmemiş, batmamış, bulaşmamış, sakalını bırakmış, namazını kılmış, “El-hamdü lillâh harama kuşak çözmedim, el-hamdü lillâh haram lokma boğazımdan geçmedi, el-hamdü lillâh bir namazımı kazaya bırakmadım.” diyen insanlar.

Adaletli hükümdarlar, gençliğinde aklı mescide takılı kimseler. Birbirini Allah için seven, kardeşlik eden insanlar. Bir kadın kendisini kötü bir yola çağırsa namusunu koruyup günaha girmemek hususunda dayatabilen, diretebilenler. Gizli sadaka verenler. Tenhalarda gözyaşı dökenler. Doğru sözlü, doğru özlü, aldatmayan, yalan söylemeyen, emniyetli, güvenilir tüccarlar. Ve bunun gibi bazı kimseler, bi-gayr-i hisab cennete girecek.

Allah-u Teàlâ Hazretleri biz eksikli kusurlu, âciz nâçiz kullarını da öylece cennete girenlerden, cemâlini görenlerden, rızasına erenlerden eylesin…

i. Hayvanların Ecelleri

Enes RA’ın rivayet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[177]

آجَالُ الْبَهَائِمِ كُلِّهَا مِنَ الْقُمَّلِ وَالْبَرَاغِيثِ وَالْجَرَادِ ، وَالْخَيْلِ ، وَالْبِغَالِ ،
وَالدَّوَابِّ كُلِّهَا ، وَالْبَقَرِ ، وَغَيْرِ ذَلِكَ آجَالُهَا فِي التَّسْبِيحِ ؛ فَإِذَا انْقَضَى
تَسْبِيحُهَا ، قَبَضَ اللهُ أَرْوَاحَهَا ، وَلَيْسَ إِلَى مَلَكِ الْمَوْتِ مِنْ ذَلِكَ شَيْءٌ

[177] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXIII, s.300; İbn-i Hacer, *Lisânü’l-Mîzân*, c.VI, s.227, no:807; Ukaylî, *Duafâ*, c.IX, s.94, no:2118; İbnü’l-Cevzî, *Mevdùàt*, c.III, s.222; Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1695; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.
Kenzü’l-Ummâl, c.I, s.445, no:1921; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.I, s.11, no:4.

(عق. وابوالشيخ فى العظمة عن انس)

RE. 3/2 (*Âcâlü'l-behâimi küllihâ; mine'l-kummeli, ve'l-berâğîsi, ve'l-cerâdi, ve'l-hayli, ve'l-biğâli, ve'd-devâbbi küllehâ, ve'l-bakari, ve gayri zâlike âcâlühâ fî't-tesbîhi, feize'nkadà tesbîhuhâ kabada'llàhü ervâhuhâ, ve leyse ilâ meleki'l-mevti min zâlike şey'ün.*)

(*Âcâlü'l-behâimi küllihâ*) "Bütün hayvanların ecelleri, (*mine'l-kummeli, ve'l-berâğîsi, ve'l-cerâdi*) haşerattan, tahtakurusundan bitten, pireden, çekirgeden, (ve'l-*hayli, ve'l-biğâli, ve'd-devâbbi küllehâ ve'l-bakari, ve gayri zâlike âcâlühâ fî't-tesbîhi*) attan, katırdan, binek hayvanlarından, sığırdan, inekten ve bunların dışındaki canlıların ecelleri tesbihlerine bağlıdır. (Feize'nkadà tesbîhuhâ) Tesbihleri bitince, (*kabada'llàhü ervâhuhâ*) Allah onların ruhlarını alır. (*Ve leyse ilâ meleki'l-mevti min zâlike şey'ün*) Ölüm meleğinin bu kabızla bir ilgisi yoktur."

Enes RA'dan rivayet edilmiş. İbnü'l-Cevzî isimli bir alim buna mevzû demiş, ama bizim hadis alimi olan Hocamız, başka rivayetten de alarak bunu uygun gördüğü için kaydetmiş. O fikre katılmadığı için kaydetmiş, böyle olabilir.

Ulema arasında fikirler bakımından ihtilaf olur. Birisinin bilgisi ötekisinden fazla olur. O bildiği başka bir şeye dayanarak tamam "Bu böyledir." diye söyleyebilir.

Ben de bir âciz, nâçiz kardeşinizim. Birisi anlattı ki o da profesör kardeşimiz. Medine-i Münevvere'ye gitmiş, oradaki bazı âlimlerle görüşmüş. "Ben filanca hadîs-i şerîfin aslı olduğunu sanmıyorum. Bana hiç sahih gelmiyor." demiş. Doğruluğuna kâni değil… Ben o konuda yedi, sekiz tane hadis biliyorum.

Bir başka hocaefendi kardeşimiz, hafız:

"—Sabah namazından sonra işrak vaktine kadar oturmak rivayetleri zayıf." dedi.

Hayır, ben altı, yedi tane hadis biliyorum, kuvvetli sıhhatli.

Demek ki bilgiler, görüşler ve bilimsel kanaatler farklı olabiliyor.

Bu ikinci hadîs-i şerîfi niye okudum?

Hani hatim indirdiğimiz zaman Fâtiha'yı okuyoruz, bir de Bakara'ya geçiyoruz. Onun için iki tane okuyorum.

Bu hadîs-i şerîfe bakalım. Mânası neymiş?

"—Hayvanların ecelleri; haşerattan, tahta kurusundan bitten, pireden, çekirgeden, attan, katırdan, binek hayvanlarından, sığırdan, inekten ve bunlara benzer, bunların dışındaki her şeyden bunların ecelleri tesbihleriyledir. Bunların tesbihleri bitti mi, Allah onların ruhlarını alır."

"Onların canının alınması, Melekü'l-mevt Azrail'in bizim canımızı aldığı tarzda olmaz. Tesbihleri bitti mi onların işleri biter." diyor.

Biliyorsunuz ki âyet-i kerîmeler var. Bilmiyorsanız ben söylemiş olayım:

يُسَبِّحُ لِلّٰهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ (الجمعة:١)

(*Yüsebbihu li'llâhi mâ fi's-semâvâti ve mâ fi'l-ard*) "Şu anda

yerdeki gökteki her şey Cenâb-ı Hakk'ı tesbih edip duruyor." (Cuma, 62/1)

وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلاَّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ وَلٰكِنْ لاَ تَفْقَهُونَ تَسْبِيحَهُمْ

(الإسرا : ٤٤)

(*Ve in min şey'in illâ yüsebbihu bi-hamdihî*) "Allah'ı zikretmeyen, onu hamd ile tesbih etmeyen hiçbir şey yoktur. Her varlığın kendine göre bir zikri, tesbihi, hareketi vardır. (*Ve lâkin lâ tefkahûne tesbîhahüm*) Fakat, siz onların tesbihini anlayamazsınız." (İsrâ, 17/44) buyuruluyor.

Her şeyin tesbih ettiği âyetle sabit, her şeyin tesbihi var. Bu tesbihleri duyan insanlar var. Evliyâullahtan gönül gözü açık, gönül kulağı açık insanlar çiçeğin tesbihini duyuyor, arının tesbihini duyuyor, taşın ağacın tesbihini duyuyor. Duyanlar var.

"—Acaba, bunlar lisan-ı hâl ile mi tesbih ediyor? Bir yoruma göre mi tesbih ediyor?"

Hayır! Sesini duyuyor, tesbih ettiğini duyuyor. Bunlar rivayetleri güvenilir olan insanlar. Evliyânın hayatında okuduğumuz zaman görmüşüzdür.

Böceklerin, çiçeklerin hepsinin de böyle tesbihi var. Bu tesbihi bitti mi o zaman onların da hayatları sönüyor.

Bir rivayet var:

Evliyâullahtan bir zât dervişlerine; "Çiçek toplayın." demiş. Bir tanesi gitmiş, elinde bir çiçekle geri gelmiş. Ötekiler hocalarına demet demet, kucak kucak çiçek getirmişler de bir tanesi, kırık saplı bir çiçek getirmiş.

"—Sen niye bir tane getirdin evladım?" demiş.

Biliyor hâlini ama, soruyor.

"—Sen niye bir tane getirdin evladım? Bu soluk çiçeği getirdin."

"—Affedersiniz, efendim, ama hangi çiçeğe elimi uzattıysam, tesbih ettiğini gördüm, kırmaya kıyamadım. Tesbihini duydum, kırmaya, koparmaya kıyamadım. Baktım bunun sapı zaten kırılmış, tesbihi bitmiş. Bunu aldım, getirdim." demiş.

Demek ki Allah, esrarını bazı kullarına gösteriyor. Böyle bir

durum var.

İbnü'l-Cevzî, bu hadîs-i şerîfe "Mevzû…" demiş. Ama bizim Hocamız, başka kaynaktan da almış. "Mevzu değil." demek istiyor. Ben de Hocamızın fikrindeyim.

Her varlığın böyle tesbihleri var, âyetle sabit. Bu tesbihi tamam oldu mu gidiyor. Ne kadar önemli bir mâna, görüyor musunuz?

Zikretti mi, tesbih etti mi yaşıyor da; zikretmedi mi, tesbih etmedi mi ölüyor. Müslümanları da bundan ibret almaya davet ediyorum.

Sen de zikredersen kalbin dirilir, canlanır. Sen de zikirden gafil olursan kalbin ölür. Zikirden, tesbihten uzak durursan kalbin ölür.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi zikriyle meşgul olan;

وَالذَّاكِرِينَ اللّٰهَ كَثِيراً وَالذَّاكِرَاتِ (الأحزاب:٣٥)

(*Ve'z-zâkirîna'llàhe kesîran ve'z-zâkirât*) "Allah'ı çok çok zikreden erkekler ve kadınlar..." (Ahzâb, 33/35) diye methettiği, yolunda dâim, zikrinde kàim, sevdiği, razı olduğu kullar eylesin...

Fâtiha-i şerife mea'l-besmele!

17. 06. 1990 – İskenderpaşa Camii

15. TAKVÂ EHLİ OLMANIN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ-külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mehàmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh… Alâ külli hâlin ve fî külli hîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn... Muhammedini'l-mustafe'l-emîn… Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

آلُ مُحَمدٍ كُلُّ تَقِيٍّ (طس. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Çok aziz ve değerli kardeşlerim!
Muhterem ve aziz Müslümanlar!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi, ihsanı, ikramı, mükâfatı dünyada ve ahirette üzerinize olsun...

Aşk ve şevk ile *Râmûzü'l-Ehâdîs* kitabını hatmetmiş, baş tarafına geçip yeniden birkaç sayfa okumuştuk. Dördüncü sayfanın dokuzuncu hadisinden itibaren okumak bize nasip oldu. Kitabın başında çok şevkliyiz, sevinçliyiz. Allah nice nice hatimler nasib eylesin… Rasûlullah'ın sünnetini öğrenmek, hazmetmek, içimize sindirmek nasib eylesin... Sünnetine uyan, insan-ı kâmillerden olmayı, Rasûlüllah Efendimiz'in sevgisine, şefaatine mazhar olmayı nasib etsin... Gül cemalini rüyalarımızda bol bol göstersin, ahirette komşu eylesin... Allah hepimizi dareynde mes'ud etsin...

İzaha geçmek istiyorum.

Biz bu hadîs-i şerîflerin izahına başlamadan önce, aklımızın erdiği kadar üzerimizde kimlerin hakkı varsa onlara da dualar ederek başlıyoruz. En büyük hak Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin... Onun kullarıyız, nimeti içerisindeyiz; şeksiz şüphesiz ona kulluk borcumuz sonsuz… Severek yapacağımız bir vazife…

Rasûlüllah Efendimiz'e borcumuz sonsuz… Hadislerini okuyoruz, sünnetini seviyoruz, izinden gitmek istiyoruz. Allah nefse, şeytana uymadan bizi buna muvaffak eylesin… Onun mübarek ruhuna; âlinin, ashabının, etbânıın, ahbabının, şu hadîs-i şerîfleri bize nakil ve rivayet etmiş olan mübarek alimlerin, râvilerin;

Kendilerinden feyiz aldığımız hocalarımız Ebû Bekr-i Sıddîk, Aliyy-i Mürtezâ Efendimiz'den hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Efendimiz'e, diğer üstadlarımıza kadar gelmiş geçmiş, Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan sâdât ve meşayih-ı turûk-ı aliyyemizin ve halifelerinin, şu kitabı yazmış olan Gümüşhanevî Hazretlerinin, kendisinden el ve feyiz alıp nice nimetlere mazhar olduğumuz hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî Hazretlerinin;

Şu beldeleri aşk ile şevk ile Allah yolunda cihad ederek can vermeyi, bir gül bahçesine girercesine şehid olmayı arzulayarak çarpışıp fethetmiş olan Fatih Sultan Mehmet Han'ın ve onun mübarek ordusuna mensup evliyâullah askerlerin, şehidlerin, gazilerin ruhlarına; bu beldeleri bize emanet bıraktılar; içlerinde huzurla yaşıyoruz.

İçinde ibadet ettiğimiz şu camiyi yaptırmış olan merhum ve mağfurun leh İskender Paşa hazretlerinin, şu camiyi tekrar tekrar yangında, zelzelede, hasar gördükçe tamir, tecdit ve tevsî eylemiş olanların cümlesinin ruhları için…

Tevsî, genişletme demek. Onu da sizler yaptınız, sekiz mislinden fazla genişlemiş oluyor. Alt tarafa kadınlar kısmı yaptık; tahmin ediyorum şimdi huzur içinde dinliyorlardır. Kadınların abdest alma yerlerini yaptık; erkeklerin abdest alma yerlerini genişlettik. Bunları siz yaptınız, Allah razı olsun… Önüme kağıt göndermişler hemen vaaza başlamadan önce, camimize yardımlarınızı devam ettirmenizi istiyorlar. İnşaatına başlanan ve yardım beklenen

yerlerde hafızlar yetişecek, alimler yetişecek. Paraya ihtiyaç çok, hayra sarf edilecek paralarınızı esirgemeyin, Allah ecrinizi çok eylesin…

Bir de uzaktan yakından şu sıcak günlerde buralara geliyorsunuz, Allah razı olsun. Sıkışıp oturuyorsunuz, terliyorsunuz, mendillerle alınlarınızı siliyorsunuz. “Hadis dinleyeceğim, sevap kazanacağım.” diye fedakârlık yapıyorsunuz; bu belli. Allah razı olsun, Peygamber Efendimiz’in şefaatine erdirsin…

Sizin cümle geçmişlerinizi de bu saydığımız büyüklerimizle beraber, bu camiden gelmiş geçmiş imamların, hatiplerin, cemaatlerin, müezzinlerin, cümle ehl-i îmanın ruhları için, kabirleri pür nur olsun, ruhları rahat, şu hediyelerimizden memnun olsun, mesrur olsun, kabirleri cennet bahçesine dönsün diye;

Biz yaşayan müslümanlar da hayattayız; Rabbimiz’in rızasına uygun ömür sürelim, ömrümüzü boşa geçirmeyelim, Allah’ın sevdiği kullar olalım, huzuruna sevdiği razı kullar olarak pırıl pırıl nurumuz önümüzü, ardımızı aydınlatan bir şekilde, yüzlerimiz, elbiselerimiz nur, sevdiği kullar olarak varalım diye buyurun bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım; öyle başlayalım!

………………………………

a.Peygamber Efendimiz’in Âli

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü’l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 4. sayfasındaki 9. hadis-i şeriftir. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler, hatırlarında bulunsun.

Tayâlisî, Hâkim’in Müstedrek’inde ve Tarih’inde, Beyhâkî, Enes RA’dan rivayet eylemiş. Beyhâki tadîf eylemiş; zayıf hadistir diye tasrih eylemiş. Ama zayıf hadis demek, mevzu hadis demek değildir. Hadisçilerin bir tabiridir, kendilerinin mâlumları olan eksikliklerinden dolaylı söylenmiş bir sözdür. Rivayetin muhtevası doğru olabilir. Naklinde, rivayetinde kendilerinin aradıkları şartlar bulunmamış olabilir.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[178]

آلُ مُحَمدٍ كُلُّ تَقِيٍّ (طس. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*)

Âl ne demek?

Elif üzerine med ile âl, ayın ile değil. Âl-i Osmân, ne demek Âl-i Selçuk, Âli Abâ… Âl ne demek?

Bitireceğimiz zaman namazı, son oturuşta Tahiyyat'ın ardından okuyoruz:

---

178 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.338, no:3332; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.199, no:318; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.152, no:2693; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1692; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.217, no:1567; İbn-i Hâcer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.VI, s.146, no:512; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.X, s.475, no:17946; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5624; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.16, no:17; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.I, s.35, no:33.

اَللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّد ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ،

وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

(*Allàhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin kemâ sallayte alâ ibrâhîme ve alâ âli ibrâhîme inneke hamîdün mecid*) diyerek.

"Allahım, Muhammed AS'a ve Muhammed AS'ın âline rahmet eyle, şerefini yücelt; İbrâhim AS'a ve İbrâhim AS'ın âline rahmet ettiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin."

اَللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ ، كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ،

وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

(*Allàhümme bârik alâ muhammedin ve alâ âli muhammedin kemâ bârekte alâ ibrâhîme ve alâ âli ibrâhîme inneke hamîdün mecid*) diyerek.

"Allah'ım! Muhammed'e ve Muhammed'in âline hayır ve bereket ver. İbrahim'e ve İbrahim'in âline verdiğin gibi. Şüphesiz övülmeye lâyık yalnız sensin, şan ve şeref sahibi de sensin." demiş oluyoruz.

Âli ibrâhîm, *Âli Muhammed* diyoruz.

Âl ne demek? Soy, sop, sülale, ona bağlı, ondan çıkmış devam etmekte olan demek. Onun için bir kelimenin manasına da *meâl* deniyor. O da aynı kökten, o kelimeden çıkan, anlaşılan mâna demek.

Bir insandan çıkan, ondan sonra devam eden şeylere de *âl* deniyor. Onun için Âl-i Osman ne demek?

Osman Gazi mübarek, bir aşiret reisi, okuma yazma bilmiyormuş, cennet mekân… Hicret etmiş, bu diyarlara gelmiş; Selçuklu sultanının önünde hürmet etmiş. Selçuklu sultanı;

“—Hadi bakalım, sen de git, şu Domaniç yaylalarının olduğu yerlerde, Bilecik taraflarında otur, oraları sana verdim. Hem oralarda otur hem İslâm ülkelerini koru hem de cihad ile, gaza ile meşgul ol!” demiş.

Osman-ı Gazi de aşiretiyle oraya gelmiş, konmuş. Gazayla, cihadla meşgul olduğu için kendisine “Osman Gazi” denmiş. Okuma yazması yok, ne kadar cahil anlayın ki, Şeyh Edebali’yi ziyarete gitmiş, Şeyh efendi, bir aşiret reisi, babayiğit, savaşla meşgul olan bir kahraman askerdir diye ne yapmış?

“—Buyur, akşam bizim evde kal!” demiş.

Gece yatacak, döşek sermişler, o zaman karyola filan yok. Duvardaki bir budak ya da çiviye asılı bir cüz kesesi görmüş.

“—Bu nedir?” diye sormuş.

“—Bu Kur’ân-ı Kerîm, Allah’ın kitabı, Mushaf-ı Şerif’tir. Allah rahatlık versin.” demişler, kapıyı kapatmışlar.

Sabahleyin gelmişler bakmışlar: Ne döşek bozulmuş, ne yorgan açılmış, ne yastık ezilmiş.

“—Osman Bey, ne oldu?” diye sormuşlar.

Aşiret beyi ya…

“—Allah’ın kitabının karşısında ben nasıl ayağımı uzatayım da yatayım?” demiş.

Hürmet etmiş. Ama sorması dikkatimi çekiyor. Kur’an’dan bile haberi yok, anlaşılan; çadır, göçebe hayatı. Sonradan bir rüya görmüş. Rüyasında göbeğinden bir ağaç çıkıyor, dalları göklere yükseliyor, cihanı tutuyor, koca bir ağaç oluyor.

Şeyh Ebedali Hazretleri’ne gitmiş;

“—Böyle bir rüya gördüm efendim, acaba bunun tabiri nasıl olsa gerek?” diye sormuş.

Şeyh Edebali:

“—Evlâdım, senin sülâlenden, âlinden, öyle insanlar gelecek ki bir devlet kuracaksınız; öyle bir devlete sahibi olacaksınız ki, o devlet cihanı tutacak.” diye cevap vermiş.

Osmanlı Devleti üç kıtaya hâkim oldu ya... Âl-i Osman, Abdülhamid Han’a, hatta son padişahlara, son halifeye kadar gelmiş. Hâlâ Fransa’da yaşayanlar, Âl-i Osman… Bir tanesi geldi, burada bizi ziyaret etti, o şehzadelerden birisiymiş, yaşlı, ürperdim, irkildim. Heybetli insanlar, sülaleden gelme bir de asaleti var.

Konuşması, saygısı, edebi hoşuma gitti.

Âl demek, bir insana bağlı, ondan çıkan insan silsilesi demek.

Âl-i Muhammed ne demek?

Hz. Muhammed-i Mustafa'ya bağlı olan, ondan çıkma insanlar… Peygamber Efendimiz'e ve onun âline salât ediyoruz:

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ ، وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ

(*Allàhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed*) "Allahım, Muhammed AS'a ve Muhammed AS'ın âline rahmet eyle, şerefini yücelt!" diyoruz.

Âl-i Muhammed denilen kimseler kimlerdir? Peygamber Efendimiz burada şöyle buyurmuş:[179]

آلُ مُحَمَّدٍ كُلُّ تَقِيٍّ (طس. عن أنس)

RE. 4/9 (*Âlü muhammedin küllü takıyyin*) "Takvâ ehli her insan, Âl-i Muhammed'den sayılır. Yâni benim âlimden sayılır."

Bizler için ne büyük müjde, ne büyük devlet, ne kadar büyük bir iltifat! Takvâ ehli olursak ne mutlu…

"Takva ehli insanların hepsi benim Âl-i Muhammed'ime dahildir." diyor Peygamber Efendimiz.

Takvâ ne demek?

Takvâ; "Dindarlığı sakına sakına, düşüne düşüne, 'Aman bir hata yapmayayım!' diye, titiz bir şekilde yapmak" demek.

"—Bu adam takvâ ehlidir!" ne demek?

Bu adam dikkatli bir adam, dikkatsiz değil demek ki. Dikkatsiz

---

[179] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.338, no:3332; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.199, no:318; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.152, no:2693; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.418, no:1692; Temmâmü'r-Râzî, *el-Fevâid*, c.II, s.217, no:1567; İbn-i Hâcer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.VI, s.146, no:512; *Mecmaü'z-Zevâid,* c.X, s.475, no:17946; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.89, no:5624; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.16, no:17; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.I, s.35, no:33.

insan sağa sola çarpar, devirir. Evin içinde dikkat etmezse vazoyu, masayı devirir camı, tabakları, bardakları kırar. Dikkatsiz, sakar insan diyoruz ya, kabahat yapar. Arabayı kullanırken dikkatsiz olursa, öne arkaya çarpar, adamı ezer, birisine toslar. Dikkatsizlik fena.

Bir insan hayatını sürdürürken nefes devam ediyor, saniyeler geçiyor, zaman akıp gidiyor, ömür bitiyor. Biz bir hayat sürüyoruz, hayat sürmekteyiz. Bu hayat sürüşünde dikkatliyse, “Aman günah işlemeyeyim, Allah’ın rızasına aykırı bir iş yapmayayım, cezaya çarpılacak günaha bulaşmayayım, kusurlu olmayayım!” diyorsa, böyle düşünen insana ne derler?

“—Takî insan, müttakî insan, takvâ ehli insan.” derler.

Kelime olarak takvâ ne demek? “Sakınmak” demek. Sakıngan, çekingen insan, “Aman!” diyor titizleniyor, “Aman bir günah işlemeyeyim.” diye pür dikkat.

Her müslümanın böyle olması lazım. Savruk olmaması, dikkatli olması lazım. “Haa! Öyle miymiş? Günah mıymış? Vah! Ben bilmiyordum. Hay Allah.” filan. Öyle değil. Dini, Kur’ân’ı, hadisi, âyeti, yasağı, mübahı, mekruhu bilecek. Yapacağı işi ölçe ölçe yapacak; söylediği sözü düşüne düşüne söyleyecek, dokuz defa yutkunacak ondan sonra söyleyecek. Günahsa söylemeyecek, günahlı bir yolsa adımını atmayacak, günahlı bir işse girişmeyecek.

“—Gel, bu işte çok kâr var, sen de şu kadar para kat, şu işi yapalım!”

“—Sevap mı günah mı, dur ben gideyim, bir bakayım. ‘Şöyle bir ticaret yapmak sevap mı günah mı?’ diye müftü efendiye sorayım. ‘Yok, haram, öyle şey olmaz, hadiste yok, ayette yasaklanmış; o faiz olur.’ derse ben yapmıyorum, katılmıyorum, size de tavsiye etmem, siz de yapmayın!” diyecek.

“—Çok kârlı, gel sen de ortak ol.” denince bile,

“—Ben günah olan şeye girmem.” diyebilmek lazım!

Her şeyi Allah’ın rızasına uygun yapabilmek lazım.

İşte böyle insana iftial babından “takî insan, muttakî insan” diyorlar, veyahut “takvâ ehli insan” diyorlar.

Allah bizi takvâ ehli eylesin... Çünkü takvâ ehli insanların mükâfatları çok, Kur’an’da çok müjdeler sıralanmış; Allah takvâ ehli insanların imdadına yetişiyor. Allah takvâ ehli insanları

ummadığı yerden rızıklandırıyor, kapılar açıyor, imkânlar sağlıyor, tahmin etmediği yerden kesesi doluyor, sofrası bereketleniyor, hanesi şenleniyor. İşi rast gidiyor, kapalı kapılar açılıyor, sıkışıklıktan kurtuluyor. Her şeyi güzel oluyor, hüsn-ü hâtime nasip oluyor, cennete giriyor:

وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ (القصص:٨٣)

(*Ve'l-àkıbetü li'l-müttakîn*) [Güzel sonuç müttakîler içindir.] (Kasas, 28/83)

أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ (آل عمران:١٣٣)

(*Üiddet li'l-müttakîn*) [Cennet takvâ sahipleri için hazırlanmıştır.] (Al-i İmran, 3/133)

Cennete kimler girecek? Cennetin bu güzel düzenleri, zevkleri, sefaları kimler için hazırlanmış? Cennet kimler için bezenmiş?

(*Üiddet li'l-müttakîn*) Müttakiler için… Onun için Allah hepimize takvâyı öğrenmeyi, takvâ ehli olmayı, takvâya uygun ömür sürmeyi nasip etsin...

Bu hadîs-i şerîf de bize güzel bir müjde:

(*Alü muhammedin küllü takıyyin.*) "Takvâ ehli her insan, Âl-i Muhammed'den sayılır."

Beş kıtadaki milyarlarca müslümanın namaz kılarken (*Allàhümme salli alâ muhammedin ve alâ âli muhammed… Allàhümme bârik alâ muhammedin ve alâ âli muhammed…*) derken dua ettiği Âl-i Muhammed'in içine giriyor, onlardan oluyor; beş kıtadaki müslümanların duasına mazhar oluyor. Ne büyük nimet oluyor. Allah bize bu fırsatı kaçırtmasın, takvâ ehli, Rasûlüllah'ın benimsediği insanlardan eylesin…

"—Gel ümmetim, sen benim âl'imden sayılırsın."

b. Selmân-ı Fârisî'nin Hikâyesi

Hani Selman'a öyle demiş ya.

“—Selman RA nerede doğmuş?”
“—İran’da doğmuş.”
“—Nerelerde gezmiş?”
“—Şam’da, Suriye’de, Türkiye’de gezmiş… Ankara’da bulunmuş.”

Bursa’da Çağlayan köyünün arkasında iki hörgüçlü gibi, ikili bir tepede bir mağara var, ahali:

“—Selman-ı Fârisî bir ara burada bulundu.” diyor.

Takvâ ehli hoca, rahip, Allah’tan korkan alim aramış; ateşperestliği bırakmış oraya gitmiş, buraya gitmiş. Bir de “Bursa’da bir zât var.” demişler, oraya gitmiş. Hepsinin yanında hizmet etmiş, Allah’ın rızasını kazanmaya çalışmış, ömrünü böyle ibadetle geçirmeye çalışmış.

Yanında bulunduğu alim vefat ederken:

“—Siz hastalandınız, öleceksiniz, kimin yanına gitmemi tavsiye edersiniz?” diye sorarmış.

Onlar da düşünürlermiş:

“—Bu devirde dindar, Allah’ın kitabına uygun hareket eden insan çok yok, ama filan yerde birisi var, ona git.” derlermiş; oraya gidermiş. En son Suriye’de bir şahsın yanına gitmiş.

Selman-ı Fârîsi’nin hayatını okumak lazım. Kendisi ateşperest bir ailede iken batıl yolu bırakıp da nasıl Allah’a tapmaya döndüğünü, ömrünü nasıl geçirdiği örnek almak lazım. En son hocası, rahip din adamı da;

“—Artık âhir zaman peygamberinin çıkma zamanı yaklaştı; kitaplarımızda yazıldığına göre o, Şam’ın cenubunda, Hicaz denilen mıntıkada zuhura gelecek; sen o taraflara git, fırsat bulursan belki ona kavuşursun. Çünkü onun zamanı yaklaştı; yıldızlardan, hesaplardan, kitaplardan, aylardan, rivayetlerden benim tahminim böyle, sen o taraflara gitmeye bak!” demiş.

Hakikaten de Selman-ı Fârisî o taraflara gelmiş; macerası uzun. Rasûlüllah Efendimiz Mekke-i Mükerreme’den Medine-i Münevvere’ye hicret edince:

“—Acaba bize eski hocalarımızın kitaplardan okuyup naklettiği âhir zaman peygamberi bu mudur değil midir?” diye düşünmüş.

Âhir zaman peygamberinin alâmeti nedir?

Kitaplarında okumuş; iki küreğinin arkasında, sırtında keklik yumurtası büyüklüğünde bir beni vardır. Hediye kabul eder, ama sadaka almaz. Hediyeleşme var ama Peygamber Efendimiz sadaka almaz. Şu şu vasıfları var diye kitaplarında okumuş. "Bakalım o şahıs mı?" diye hurmayı doldurmuş tabağa, götürmüş Peygamber Efendimiz'e:

"—Bunu size sadaka olarak getirdim." demiş.

Efendimiz tebessüm buyurmuş, tabağı fukarâ-i sâbirînden olan ashabına vermiş; "Alın, bunları siz yiyin." demiş. Kendisi hiç almamış.

Dikkatini çekmiş, sadaka yemiyor. Sonra bir başka zaman bir tabak hurma daha getirmiş;

"—Yâ Rasûlallah! Bu size hediyemdir." demiş.

O zaman Peygamber Efendimiz, kendisi de almış etrafına da ikram etmiş. Hediye yiyor, sadaka yemiyor.

Bir de "Peygamber Efendimiz'in üstündeki örtü şöyle biraz kayar da iki küreğinin arasını görür müyüm?" diye fırsat kollarmış. Rivayete göre, bir gün Peygamber Efendimiz örtüsünü arkaya doğru kaydırıvermiş, o zaman oradaki "nübüvvet mührü, hâtem-i nübüvvet" denilen o beni de görünce kani olmuş, müslüman olmuş. Ama İran asıllı, Selman-ı Fârisî; Diyar-ı Fars'tan gelme...

Peygamber Efendimiz ona ne diyor?

Abasını kendi evlatları etrafında tuttuktan sonra;

"'—İşte benim abamın altındaki bu insanlar, benim yakınlarımdır, ailemdir." derken;

"—Selman-ı Fârisî de âli abâdandır." demiş.

Yani onu da benimsemiş, ona da iltifat etmiş.

Neden? O mübarek hak aşığı, ateşperestliği bırakmış; "Ahir zaman peygamberini bulacağım." diye diyar diyar gezmiş, oralara gelmiş, maksadına da ermiş. Rasûlüllah Efendimiz vefalı, kendisini seveni sevmez mi? Onun için onu da sevmiş ve buyurmuş ki:[180]

---

[180] Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.691, no:6539, 6541; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VI, s.212, no:6040; Isfahânî, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.136, no: 125; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXI, s.408; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XI, s.251; İbn-i Sa'd, *Tabâkàt*, c.IV, s.83; İbn-i Hibbân, *Tabâkàtü'l-Muhaddisîn*, c.I, s.203; Küseyr ibn-i Abdullah el-Müzenî Rh.A babasından, o da dedesinden.

سَلْمَانُ مِنَّا أَهْلَ الْبَيْتِ (ك. طب. عن كثير بن عبد الله المزني
عن أبيه عن جده)

(*Selmânü minnâ ehle'l-beyti*) "Selman bizdendir, ehl-i beytimizden, yâni aile fertlerimizden birisi sayılır." diye iltifat etmiş.

Selman-ı Fârisî, Peygamber Efendimiz'den sonra yaşadı, valilikler yaptı; hiç tantanaya, ihtişama kapılmadan ne mübarek ömür sürdü. Allah şefaatine nâil eylesin, öyle mübarek bir insan olarak âhirete göçtü.

Bizim de tarikatimizde büyüğümüz, Ebû Bekir es-Sıddîk Efendimiz'den sonra Selmân-ı Fârisî geliyor. Silsilemizin altın halkalarından birisi de Selman-ı Fârisî Efendimiz. Efendimiz ona da, "Bu da bendendir, benim ailemdendir." dediğine göre bu hadîs-i şerîfin mânası doğru değil mi?

Çünkü Peygamber Efendimiz sırf kendi soyundan gelen, kendi sulbünden gelenlere demiyor, kendi yolunda olanlara da; "Benim âlimdendir, âl-i Muhammed'dendir." diye iltifat ettiği oradan da belli olduğundan, bu hadîs-i şerîf doğru.

Allah bizleri de takvâ ehli olup Âl-i Muhammed'den sayılanlardan, bir milyar müslümanın her vakit namazda duasını kazananlardan eylesin... Bu fırsatı kaçıranlardan, ziyana uğrayanlardan, cahillerden gafillerden, sonunda elini dizine vuran, tüh, ah, vah diyenlerden etmesin…

Pişmanlıkların en fenası hangisi?

Hadîs-i şerîfte buyuruluyor ki:[181]

Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.293, no:6534; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.337, no:3522; Hz. Ali RA'dan.

Mecmaü'z-Zevâid, c.VI, s.189, no:10137 ve c.IX, s.154, no:14688, 14689; *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.690, no:33440; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.490, no:1505; *Câmiu'l-Ehàdîs*, c.XIII, s.284, no:13125.

[181] Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.269, no:1337; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.371, no:3659; Ukbetü'bnü Àmir RA'dan.

شَرُّ النَّدَامَةِ يَوْمُ الْقِيَامَةِ (القضاعي عن عقبة بن عامر)

(*Şerrü'n-nedâmeti yevme'l-kıyâmeti*) “Pişmanlıkların en fenâsı, kıyamet günündeki pişmanlıktır.”

O zamanki pişmanlığın faydası yok. Hesap görüldü, ehl-i cennet, ehl-i cehennem ayrıldı, adam hâlinin perişanlığını gördü, pişman oldu. O zamanki pişmanlığın faydası yok. Pişman olacaksan şimdi pişman ol, ağlayacaksan şimdi ağla, yalvaracaksan şimdi yalvar, hak yola geleceksen şimdi gel, günahı bırakacaksan hemen bırak. Allah'ın yoluna gir, Kur'an'ın ehli ol, Âl-i Muhammed'den ol, mü'min-i kâmil ol, ömrünü hayırlı işlerle geçir, Rabbinin huzuruna sevdiği, razı olduğu bir kul olarak, yüzü ak alnı açık gitmeye gayret et.

Allah hepimize nasib etsin... Çok kusurumuz, eksiğimiz, hatamız var; şeytan, nefis, dünya zevkleri var. Dışarısı çirkef, insanlar şaşkın, kadınlar azgın, erkekler sapıtmış. Her birisinin bin bir türlü kusuru var. Gazinolar açık, geceleyin ışıl ışıl yanıyor; insanları kandırmak için çalışıyor. Gazeteler ve mecmualarda boy boy çıplak kadın resimleri; akıl ve imanı bozucu sözler, yazılar... Dünyanın çeşit çeşit muzahrafatı, süsleri, ziynetleri, tuzakları insanlar için. Allah bu tuzaklara düşürmesin, âhireti unutanlardan, dünyaya takılıp kalanlardan, eli boş gidenlerden, ahirette pişman olanlardan eylemesin.

Bu hadîs-i şerîf hatırınızda böyle güzelce kalsın. Evet, imam Beyhakî zayıf hadis demiştir ama Selman-ı Farîsî'den; “O da bu benim ailemdendir.” demesinden anlaşıldığı gibi mânası doğru, bilesiniz. Onun için takvâ ehli olmaya çok gayret gösterin!

İlahiyatta okuyan, pırıl pırıl, ışıl ışıl gençlerimiz var ya; bizim cemaatimizin yüzde doksanı delikanlı, genç insanlar. Allah'a hamd ü senâlar olsun. Yaşlılar başımızın tacı, ak sakallarına kurban olalım. Gençler de başımızın tacı; çünkü genç yaşta hak yola

---

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.XIII, s.296, no:35694; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.343, no:702; Zeyd ibn-i Hàlid el-Cühenî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1367, no:43587, 43595, 44391; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.527, no:1541.

girmişler. Onlara dedim ki, "Takvâya dair kitap yazın!" yazdılar, birer kitap hazırladılar, getirdiler. Maksadım, kitap yazarken takvâyı iyi öğrensinler.

c. Alim'in Kıymetini Yakın Çevresi Bilmez

Hocamız Rh.A, bana bir gün dedi ki:

"—Alimlerle ilgili bir kitap yaz!"

Ben daha yazamadım, yazacağım inşaallah. O sözü başımın üstünde; emri başım gözüm üstüne de. Cennet Yolları kitabını karıştırdım, orada ilimle, alimle ilgili yüz yirmi sayfa var. Hocamızın başka kitaplarını karıştırdım; alimin, ilminin kıymetini güzelce yazmış; onun cennet yolu olduğunu güzelce anlatmış.

"—Baba, zaten sen şu kitapta şu kadar yazmışsın; bana ne diye tekrar alimlerle ilgili bir kitap yaz, dedin." diye sordum.

Tebessüm etti, başını eğdi, cevap vermedi. Ben de anlayamadım, daha anlayacağım da inşallah, o kitabı da yazacağım. Zamanı var belki de, alimin kıymetini milletin anlaması gerektiği zaman, o kitabı yazmamız gerekecek.

Çünkü bir hadîs-i şerîf var… O hadîs-i şersfte Peygamber SAS şöyle diyor:[182]

أَزْهَدُ النَّاسِ فِي الْعَالِمِ أَهْلُهُ وَجِيرَانُهُ (حل. عن أبي الدرداءِ ؛ عد. عن جابر)

(*Ezhedü'n-nâsi fi'l-àlimi ehlühû ve cîrânühû*) "Ev halkı ve komşuları alimin kıymetini bilmez."

"—Alimin kadrini kıymetini hiç bilmeyen, en az bilen kimlerdir?"

"—Ehlidir ve cîranıdır."

"—Ehli ne demek?"

---

182 İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.368; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.II, s.496; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.I, s.267, no:225; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XVI, s.113, no:44093; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.118, no:324; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IV, s.309, no:3241.

“—Ailesi, yakını, akrabaları.”
“—*Cîran* ne demek?”
“—Komşuları…”
Ev halkı, komşuları alimin kıymetini bilmez. Ötekiler, kıymetini bilen başka kimseler, bilmem hangi şehirden ziyaretine gelirler; karısı bilmez.
Nûh AS’ın ve Lût AS’ın eşlerini biliyorsunuz. Peygamber karısı oldukları halde iman etmemişlerdi:

ضَرَبَ اللّٰهُ مَثَلاً لِلَّذِينَ كَفَرُوا امْرَأَةَ نُوحٍ وَامْرَأَةَ لُوطٍ ، كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا عَنْهُمَا مِنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلاَ النَّارَ مَعَ الدَّاخِلِينَ (التحرم: ١٠)

(*Daraba’llàhu meselen li’llezîne keferu’mreete nûhin ve’mreete lût, kânetâ tahte abdeyni min ibâdinâ sàlihayni ve hânetâhümâ felem yuğniye anhümâ mina’llahi şey’en ve kìle’dhule’n-nâre mea’d-dâhilîn*) [Allah, inkâr edenlere, Nuh’un karısı ile Lût’un karısını misal verdi. Bu ikisi, kullarımızdan iki sâlih kişinin nikâhları altında iken onlara hainlik ettiler. Kocaları Allah’tan gelen hiçbir şeyi onlardan savamadı. Onlara: Haydi, ateşe girenlerle beraber siz de girin! denildi.] (Tahrîm, 66/10)
“Benim iki salih kulumun, peygamberimin taht-ı nikâhında bulunuyorlardı. Onların eşleri olmuşlardı, fakat onlara hıyanet ettiler, iman etmediler, kâfir oldular, kâfir öldüler.” buyruluyor.
Ne büyük nasipsizlik! Ehli, ailesi kıymetini bilemedi.

Silsilemizde geçen Ebü’l-Hasen el-Harakânî Efendimiz Hazretleri hakkında anlatırlar ki, büyük evliyâullahtan, kerametleri zâhir, şöhreti her tarafa yayılmış
“—Şu zât-ı muhteremi ziyarete gidelim!” demişler.
Birkaç hak aşığı insan, o Şeyh Efendi’yi ziyarete gitmişler. Kapısını çalmışlar; şöyle yan durmuşlar. İçerden bir sert kadın sesi:
“—Kim o?” demiş.

“—Acaba Şeyh Efendi Hazretleri evdeler mi, onu ziyarete gelmiştik.” demişler.

“—O ihtiyar bunağı mı arıyorsunuz? Oduna gitti, gelir biraz sonra.” demiş.

“Bunak” diyor. Onlar “Şeyh Efendi” diye tir tir titriyorlar, kadın pür hiddet hakaretli söz söylüyor. Oduna gittiğine göre odun toplayıp orman tarafından gelen yoldan gelecek. “Ne zaman gelecek?” diye biraz yolda beklemişler. Bakmışlar ki Şeyh Efendi; odun toplamış, aslana yükletmiş, geliyor. Şaşırmışlar:

“—Efendimiz, şeyhimiz, bu ne haldir?” diye sormuşlar.

“—Evdeki aslana sabrımızdan dolayı Allah bize dağdaki aslanları musahhar etti.” demiş.

Kadın, “Su getir!” dermiş. Gidermiş, kovayı doldururmuş; kuyudan çekermiş. İple bir kova su çekmek kolay değildir, insanın elini acıtır. Ak sakalıyla getirirmiş; “Al hatun…” dermiş, kovayı verirmiş. Gözünün önünde o suyu dökermiş; “Bir daha doldur!” dermiş. Yine gidermiş, iplerle çekermiş, getirirmiş “Al hatun…” dermiş. Kadın yine dökermiş, “Bir daha getir!” dermiş. Gık demezmiş, yine getirirmiş, yine getirirmiş.

Allah Allah o şeyh efendi nasıl, o hanım nasıl?

Aradan bir zaman geçmiş, o hak âşıkları yine gelmişler.

“—Valide hanım içeriden bize nasıl bağıracak?” gibilerden kapıyı korka korka çalmışlar.

İçeriden “Kim o?” diye bir mülayim, yumuşak ses gelmiş.

“—Şeyh Efendi hazretlerini görmek istemiştik de, evdeler mi acaba?” demişler.

“—Evde yok ama hoş geldiniz, sefa getirdiniz kapıyı itiverin, kilitli değil açabilirsiniz. İçeri girin sağ taraftaki odaya buyurun, istirahat edin. Duvardaki dolapta yemekler vardır; karnınız açsa oradan alıverin. Ben nâmahrem olduğunuz için yanınıza çıkamam ama siz kendi işinizi kendiniz görüverin, istirahat de edebilirsiniz, su da var orada, yakında gelir inşallah. Kusura bakmayın, rahatınıza bakın”“

Ah çok büyük bir iltifat! Birbirlerine bakmışlar, şaşırmışlar; kapıyı açmışlar hakikaten sağdaki odaya girmişler, istirahat etmişler, su içmişler. Biraz sonra şeyh efendi hazretleri gelmiş; ayağa kalkmışlar el etek öpmüşler. Bir tanesi dayanamamış, demiş

ki:

"—Efendi Hazretleri, bir şeyi çok merak ettim, müsaade ederseniz sorayım."

"—Sor evlâdım!" demiş.

"—Efendim, biz buraya birkaç sene önce gelmiştik; evden bir azar işittik, çok sert karşılandık ve size de çok hakaretler ediliyordu; öyle bir kadınla karşılaşmıştık. Bu sefer de çok iltifatla karşılandık, siz gelmeden önce iyi ağırladılar." deyince,

"—O birincisi sizlere ömür, vefat etti. O bizim yumağımızı sarardı, bu ikincisi kendi yumağını sarıyor." demiş.

Demek istiyor ki:

"—O kötülük yaptıkça biz sabrediyorduk, bize sevap kazandırıyordu; bu ikincisi kendi yumağını sarıyor, sevabı kendisi kazanıyor. Tatlı dilli, güleç yüzlü iyi huylu; boyuna sevap kazanıyor."

Ama birincisi kötü huyluydu; hoca efendi ona sabrettikçe sevap kazanıyordu. Böyle anlatmış.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizleri Peygamber SAS Efendimiz'in Âl-i Muhammed'inden olanlardan eylesin… Takvâ ehli, Kur'an ehli, sevdiği kul eylesin; niyazımız bu… Allah bizi yolundan ayırmasın…

d. Dört Şeyi Yapın, Dört Şeyden de Sakının!

Gelelim ikinci hadîs-i şerîfe…

Sayfanın onuncu hadîs-i şerîfi oluyor, onuncu ve sonuncu... Ben orada bırakmayacağım; inşaallah arkasından bir hadis daha okuyacağım.

Bu hadîs-i şerîf, İbn-i Abbas RA'dan rivayet edilmiş, kaynakları meşhur; Buhârî'de, Müslim'de, Ebû Dâvud'da, Neseî'de, Tahavî'de, İbn-i Hibban'da var. O kaynakların hepsinde olduğuna göre sıhhatli bir hadîs-i şerîftir:[183]

---

[183] Buhàrî, *Sahîh*, c.XIII, s.272, no:4020; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.106, no:23; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.119, no:3207; Neseî, Sünen, c.XV, s. 235, no:4945; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XVI, s.284, no:7295; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.158, no:307; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.222, no:12949; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.294, no:12500; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.214, no:5313; Ebû Avâne, *Müsned*, c.V, s.126, no:8088; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.359, no:2747; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

آمُرُكُمْ بأربَعٍ ، وأَنْهَاكُمْ عَنْ أربَعٍ ؛ آمُرُكُمْ بالإيمانِ باللهِ وَحْدَهُ. أتَدْرُونَ مَا الإِيمَانُ باللهِ وَحْدَهُ: شَهَادَةُ أنْ لاَ إلهَ إلاَّ اللهُ وأنَّ مُحَمَّداً رَسُولُ اللهِ ، وَإقَامَ الصَّلاَةِ ، وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ ، وَصِيَامُ رَمَضَانَ ؛ وَأَنْ تُؤَدُّوا اللهِ خُمْسَ مَا غَنِمْتُمْ: وأَنْهَاكُمْ عَنِ الدُّبَّاءِ ، والنَّقِيرِ ، والْحَنْتَمِ ، والْمُزَفَّتِ ؛ احْفَظُوهُنَّ ، وأخْبِرُوا بِهِنَّ مَنْ وَرَاءَكُمْ (ط. خ. م. د. ت. ن. حب. عن ابن عباس)

RE. 4/10 (*Âmürüküm bi-erbain, ve enhâküm an erbain: Âmürüküm bi'l-îmâni bi'llâhi vahdeh. E tedrûne me'l-îmânü bi'llâh şehâdetü en lâ ilâhe illallah ve enne Muhammeden resûlullâh ve ikâme's-salâti ve îtâ'i'z-zekâti ve sıyâmü ramadâne ve en tüeeddû li'llâhi humse mâ ganimtüm; ve enhâküm ani'd-dübbâ, ve'n-nekîri, ve'l-hantemi, ve'l-muzeffeti; ihfezûhünne ve ahbirûhünne men verâeküm.*)

Efendimiz SAS'in ifadesini tercüme ediyorum; şöyle buyuruyor:

(*Âmürüküm bi-erbain*) "Sizlere dört şeyi emrediyorum, dikkat edin dört şey söyleyeceğim. (*Ve enhâküm an erbain*) Dört şeyi de men edeceğim, yasaklayacağım. Yapın diye dört şeyi söyleyeceğim; dört şeyden de sakınmanızı isteyeceğim."

(*Âmürüküm*) "Size şunu emrediyorum ki…"

Emrettiği şeyleri sayacak:

1. (*Âmürüküm bi'l-îmâni bi'llâhi vahdeh*) "Size Allah-u Teâlâ hazretlerinin tek olduğunu bilerek Allah'a iman etmenizi emrederim."

Arkasından soruyor:

(*E tedrûne me'l-îmânü bi'llâh*) "Allah'a iman etmek nedir,

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.24, no:6; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.41, no:39.

farkında mısınız? İmanın ne olduğunu biliyor musunuz?" diye soruyor.

Efendimiz iyi anlaşılsın, cevabını düşünsünler, biraz dikkatleri toplansın diye konuşmasında bazen soru sorardı. Bu, bizim ibret almamız gereken güzel bir metottur. Soru sorunca karşı taraf uyanır.

Üniversitede hocalık yaptığımız zaman sınıfımda çocuklar uyumazdı el-hamdü lillâh. Öğleden sonra dersim olurdu. Fakülteye sabahleyin erken gelmişler; herkes yemek yediği zaman öğleden sonra uyku bastırır. Öğleden sonra dersim olurdu. Yemeklerin yağları da biraz ağırsa, yemekten sonra çocuklar baygınlaşmaya başlarlar. Ama ben soru sorardım, derse iştirak ettirirdim, tatlı geçerdi, uyumazlardı. Efendimiz'in metodu.

Efendimiz; "Allah'a iman etmek nedir, bilir misiniz, farkında mısınız?" diye soruyor; cevabını yine kendisi veriyor, tarifini yapıyor: (*Şehâdetü en lâ ilâhe illa'llàh, ve enne muhammeden rasûlü'llàh*) "Allah'tan başka bir ilah, bir mabud olmadığına şehadet getirmek, ve benim onun elçisi, peygamberi olduğuma

şehadet etmek, bunu kabul etmek."

Böyle tarif ediyor Peygamber Efendimiz.

Dikkat ederseniz, sadece Allah'ın varlığını kabul etmek demiyor muhterem kardeşlerim. "Allah'ın varlığını ve benim onun elçisi olduğumu kabul etmek" diyor. İkisi birbirine bitişik; ayrı şeyler değil. Çok önemli bir nokta bu!

"—Ben Allah'a inanıyorum."

"—Eee sonra, devam et."

"—Allah'a inanıyorum, o kadar…"

Ne kitap, ne melek, ne peygamber! Yahu sen millete sadaka mı veriyorsun, lütfen Allah'a inanıyormuş. Şu kâinatın düzeni havadan mı, nereden çıktı, kendi kendine olur mu? Şu hikmetli olaylar, oluşlar, yaradılışlar, varlıklar, çiçekler, ağaçlar, meyveler, madenler, yerler, gökler, hesaplar, kitaplar, astronomi, fizik, kimya... Bu muazzam düzen tesadüfen olur mu, sahipsiz olur mu? Mümkün mü? Yaratanı olmadan, onu öyle yapan olmadan olur mu? Tabi inanacaksın Allah'a…

İnanacaksın ama, (*Ve enne muhammeden rasûlü'llàh*) "Rasûlüllah'ın da peygamber olduğunu söyle, onun da peygamber olduğunu kabul et bakayım!"

Neden? Çünkü Allah'ın emirlerini o getirdi sana, o getirecek. Allah'ın emirlerini ondan alacaksın, işin detayını oradan öğreneceksin.

"—Sen Allah'a inandın mı?"

"—İnandım…"

Tamam. Allah'ın emirlerini, yasaklarını, Allah'ın elçisi sana bildirecek. Onun için Allah'a iman etmek, Rasûlüllah'a iman etmeye bağlı; ikisi birbirinden ayrılmaz.

"—Ben Allah'a inanıyorum ama hıristiyanım."

Senin dinin yok, makbul değil, Allah'a inanacaksın, Muhammed Mustafa'nın elçisi olduğunu da kabul edeceksin. Onun getirdikleri, Allah'ın gönderdikleri olduğundan, Allah'a inanmanın tamam olması, Rasûlüllah'a tâbi olmakla tamam olacak, oradan belli olacak. Hazinenin anahtarı (*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*) Onu açtığın zaman, içerideki her şeye sahip olacaksın. O olmadığı zaman olmaz ki!

"—Allah senden ne istemiş, neleri emretmiş, neleri yasaklamış?"

Yok, ortada malzeme yok… Malzeme kapının arkasında kilitli. Sen *Muhammedün rasûlü'llah* diye kapıyı aç, gör Allah sana neleri emretmiş:

"—İçki içme; zulüm, zina, hırsızlık yapma, yalan söyleme; dürüst, ahlâklı, cömert, duygulu insan ol, hemcinsini sev, insanlara iyilik etmeye çalış, sû-i zanda bulunma, hüsn-i zannı esas al…"

Allah'ın bir sürü mücevherat, hazine gibi emirleri var. Onların hepsi o kapının arkasında... Sen *"Lâ ilâhe illallah* —hemen arkasında ona ekli, kopması mümkün değil— *Muhammedün rasûlü'llah*" diyeceksin; o zaman imanın tamam olacak. *Muhammedün rasûlü'llah* demezsen olmaz.

Fransa'da gördük; Paris'te kapı zilinin altında şifre var, ABC harflerine basacaksın, ondan sonra 147911 rakamlarına basacaksın, onlara basınca kapı kendisi açılıyor. Anahtara lüzum yok. Kapı kendisi açılıyor. Sen şifreyi biliyorsan, düğmelere basıyorsun; hesap makinesi gibi kapı kendiliğinden açılıyor. İşte Allah'ın emirlerinin, yasaklarının, dininin rızasının şifresi de: (*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)

Muhammedün rasûlüllah demezsen kapı açılmaz, şifre tamamlanmış olmaz. -Kaynaklarını da saydık, hadis sağlam hadis-

Efendimiz burada ne söylemiş?

"—Size dört şeyi emrediyorum; birisi tek olan Allah'a inanmak. O nedir? Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim onun elçisi olduğuma şahadet etmek." diyor.

İkisini bir zikrediyor. O, ondan ayrı değil.

Zâtıma mir'at edindim zâtını;
Bile yazdım âdın ile âdımı.

"Ey Rasûlüm! Ben senin adını kendi adımla beraber yazdım." diyor Mevlid'de… Nasıl yazdı?

لاَ إِلٰهَ إِلاَّ اللّٰهُ ، مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّٰه ،

(*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)

Bak adını yan yana yazdı. O birbirinden ayrılmaz; ayrıldı mı iman olmaz, şifre çözülmez, iş tamam olmaz, insan mü'min olmaz, dünyası ahireti nurlanmaz, kalır.

Bazı kimseler var kendi başına, "Allah'ı tanıyoruz, biliyoruz." diyorlar. Biliyorsun ama Allah emirlerini, yasaklarını Peygamber Efendimiz'e söylemiş; elçi o… Ona bildirmiş, git ondan öğren! Muallim, mürebbi o, malzeme orada. Onun için, (*Lâ ilâhe illa'llah, Muhammedün rasûlü'llah*)'ı emrediyorum demiş oluyor; bir.

2. (*Ve ikàme's-salâti*) "Namazı ikàme etmenizi emrediyorum."

Muhterem kardeşlerim!

Namaz kılmanızı demiyor burada da, ona dikkati çekeceğim. Bildiğiniz hadîs-i şerîftir ama, bazı ince noktalara dikkatinizi çekmek istiyorum. "Size namazı kılmanızı emrediyorum." demiyor, "Namazı dosdoğru doğrultmanızı emrediyorum." diyor.

İkàme ne demek? Eğri olan şeyi doğrultmak demek. Hani tel eğri büğrü olur doğrultursun, demirci demiri düz hale getirir.

İkàme doğrultmak demek; *ikàmi's-salâh*, namazı doğrultmak, dosdoğru yapmak demektir.

Bir hadîs-i şerîfte Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

"—Safların düzgün olması bile namazın ikàmesindendir."

Namazın içinde, dışında şartları, farzları, âdâbı, erkânı var; saflar bile muntazam olacak. Aralıklı aralıklı duruyor beyler; omuzlarını germişler, kollarını dikmişler, kimseyi yanlarına sokmuyorlar. Yorgun öküzün sabana baktığı gibi, yanına birisi sokulsa bakıyor, boğa gibi burnundan soluyor;

"—Ne sokuldun benim yanıma?" demek istiyor.

Peygamber Efendimiz emretmiş; safların sık olması, boşluk kalmaması lazım! "Boşluk kalırsa şeytan girer." demiş. Fazla zorlarsan arka safa gidiyor. Sen; "Öndeki safın boşluğunu doldurayım!" diye Allah rızası için öne gidiyorsun, doldurmaya çalışıyorsun.

Efendimiz buyurmuş ki:

"—En hayırlı adımlardan birisi öndeki safı doldurmak için atılan adımdır."

Sen ön safı doldurmaya çalışıyorsun, adam da keyfine düşkün,

hava sıcak; sen gelince senin sıcaklığından, sıkışıklığından rahatsız olduğu için sana şöyle bir hışımla bakıyor; eritirse eritti, eritemezse kendisi çekiliyor, arka safa gidiyor. Kızıyor; "Sen mi geldin buraya? Ben de inadımdan geri gidiyorum." demek istiyor. Olmaz böyle!

Safların muntazam olması, hiç boşluksuz olması namazın âdâbından. Tadil-i erkâna riayet etmek, mânâsına riayet etmek, kalbiyle hudù ile, huşu ile kılmak, bunlar hep ikàmi's-salâh içine giriyor; namazı dosdoğru kılmak diye tercüme etmişler.

"—Allah'a ve Rasûlü'ne inanmanızı, namazı dosdoğru kılmanızı size emrederim."

O dosdoğru kılmanın usulünü öğreneceksiniz, öğreneceğiz, saflarda, camide kılarken, buna da riayet edeceğiz. Sonra?

3. (*Ve îtâi'z-zekâh*) "Zekât vermeyi de size emrederim."

İslâm dini, sosyal bir dindir. Sosyal yönü çok kuvvetli bir dindir. İnsanlara birbirleriyle yardımlaşma şuurunu kazandıran, bu konuda emirleri çok kuvvetli olan bir dindir. Başka bir dinde böyle kuvvetli sosyal bir şuur yoktur.

Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:[184]

مَا آمَنَ بِي ، مَنْ بَاتَ شَبْعَانَ وَجَارُهُ جَائِعٌ إِلَى جَنْبِهِ ، وَهُوَ يَعْلَمُ بِهِ

(البزار ، طب. عن أنس)

RE. 369/2 (*Mâ amene bî, men bâte şeb'àne ve câruhû câiun ilâ cenbihî, ve hüve ya'lemü bihî*)

(*Mâ amene bî*) "Bana inanmış olmaz, bana inanmış değildir." Kim? (*Men bâte şeb'àne ve câruhû câiun ilâ cenbihî*) "O kimse ki kendisi tok yatar ve komşusu açtır yan tarafında... (*Ve hüve ya'lemü bihî*) O da onun aç olduğunu bilmektedir."

Demek ki, "Komşusunun aç olduğunu bildiği halde, kendisi

---

[184] Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.II, s.274, no:1329; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.356, no;7429; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.405; Zehebî, *Tezkiretü'l-Huffâz*, c.III, s.815; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20371; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.377, no:19660.

karnını doyurup da tok tok yatan kimse bana iman etmiş olmaz!" diyor Peygamber Efendimiz. Onun için komşusuyla ilgilenecek, müslümanların dertleriyle dertlenecek.

Müslümanlar bir vücut gibidir; ayağına diken batsa bütün vücut uykusuz kalır, hastalandığı zaman ateşler içinde kıvranır. Dalağı hastalandı, bağırsağı bozuldu veyahut midesi rahatsız ama bütün vücut geceleyin uykusuz kalır. Yani sadece o uzvu çekmez, hepsi çeker. Müslüman, müslümanın derdiyle dertlenecek, öteki müslümanlarla ilgilenecek. Siz de öyle olacaksınız. Afrika'nın güneyindeki müslümandan, Avustralya'dakine, Orta Asya'daki müslüman kardeşimizden Amerika'daki, Brezilya'daki müslümana kadar hepsi senin kardeşindir, hepsinin derdi senin derdindir, hepsiyle ilgileneceksin; ilgilenmemiz lazım.

Bu ilgilenmek de lafla olmaz, müslüman kesenin ağzını açacak, hayırsever olacak, zekât verecek. Kur'ân-ı Kerîm, şeriat-i garrâ bunun da nispetini görmüş; para, koyun olursa kırkta bir, deve olursa şu kadar, sığır olursa bu kadar... Hepsinin belirli bir ölçüsü, nispeti var. İnsanlar zenginliği nispetinde, arazi mahsulâtına onda bir, yüzde on —öşür diyoruz— sulanmaz arazi şöyle, sulanırsa böyle, verecek. Bunları öğreneceksiniz. Bunlar farz, namaz gibi önemli.

İslâm'ın zekât müessesi, muhteşem bir müessese. Zekât müessesesi olan ülkelerde fakir kalmaz, zenginle fakir arasında uçurumlar büyümez; zengin fakiri sever, hayra yönelir; fakir zengine kızmaz, sınıf kavgası, itişme, kakışma, çatışma olmaz. Olmamış.

"—İtişme, kakışma, dövüşme, vuruşma nerede olmuş?"

Batı ülkelerinde olmuş. Kapitalizm bütün kuvvetiyle devam ediyor, yardımlaşma yok. İşçi "hakkımı alacağım" diye patrona düşman, patron "kendimi koruyacağım" diye, tröstleri kurmuş; kendi aralarında iş birliği yapmışlar, insanlar tabaka tabaka ayrılmış, sınıf mücadeleleri var. Aristokratlar kendi kahvelerine aşağı tabakadan insanları almazlar insanlar tabaka tabaka ayrılmış, burunları Kaf dağında. O zaman cemiyet perişan oluyor.

İslâm sosyal müesseslerini, yardımlaşma müesseselerini kurmuş, her taraf hayırla dolu. Fakirin de gönlü zengin, zenginin

de gönlü fakirlere karşı muhabbetli; her şey tatlı. İslâm olsa hakiki İslâm olsa her şey tatlı olur.

Medine-i Müneverre'de çıkardım birisine para verdim; tekerlekli sandalyede fakir bir kimse idi, Endonezyalı gibi görünüyordu, parayı bana iade etti.

"—Niye" dedim?

"—*I have enough money*. Daha önce birkaç kişi verdi, kâfi miktarda aldım." dedi.

Parayı almadı, başkasına ver dedi. Gözü tok, hırs yok, İslâm'ın güzelliği işte böyle!

Zekât da bir vazifedir, vereceğiz; cömertliğin alt sınırıdır, barajdır. Zekâtın üstünde daha çok hayırlar yapabilirsiniz. Zekâttan ayrı hayırlar yapacaksınız, İslâmî müesseseler kuracaksınız, talebe yetiştireceksiniz. Cemiyetin gelişmesi, mutlu olması, müslümanların saadeti, korunması, müdafaası için her türlü gayreti göstereceğiz. İslâm böyle bir din. Onun için bir emri de zekât; paraya yönelik…

"—Benden para isteme hocam, istersen bir gecede bin rekât namaz kılayım. İbadetten yana her şeyi yaparım; para isteme benden, buz gibi soğurum senden…"

Öyle şey yok! Evet, ibadet senin lehinedir, ibadet yaptığın zaman sevap kazanırsın, doğru ama senin ibadetin ötekisinin karnını doyurmaz. Ötekisinin karnının doyması, sırtının örtülmesi, işinin görülmesi, yetim çocuğun düğününün yapılması; cihad için malzemenin hazırlanması lazım! Onun için para vermeye alışın, alıştırın; çocuğunuza "Harçlığından biraz yardım yap!" diye küçükken öğretin. Para verin, "Al bunu hayra sarf et!" deyin, alışsın. "Rabbenâ, hep bana…" diye hep eli sıkı olmaz.

Bizim bir Hâkim Efendi var, Allah selâmet versin, şakacı bir insan; sizin de hatırınızda kalsın diye anlatayım. Diyor ki:

"—Bir rüya gördüm Hocam, bilmem tabiri nedir?" diyor. Keyifli keyifli, ballandıra ballandıra anlatıyor. "Rüyamda zayıf, çelimsiz, cılız bir adam çıktı ortaya, avucunu yumdu. 'Benim şu avucumu açacak babayiğit var mı?' diyor."

Cüsseli, pehlivan yapılı, ensesi kulağı yerinde birisi çıkmış; bu zayıf bir insan diye gelmiş, uğraşmış uğraşmış, açamamış.

Utanmış, mahcup olmuş:

"—Ben böyle cüsseli enseli kulaklıyım, bu zayıf adamın elini açamadım." demiş, mahcup olarak çekilmiş.

Ondan sonra daha kuvvetli bir adam gelmiş. Bizim Hâkim Bey artık anlatıyor, Allah selâmet versin:

"—Sonra rüya bu ya, başladılar meşhur pehlivanlar gelmeye, Koca Yusuf kuşağıyla şalvarıyla geldi, uğraştı; o da açamadı. Çolak Molla geldi, o da açamadı."

Tarihin eski büyük pehlivanlarını sayıyor:

"—Nihayet Arapların meşhur pehlivanı Amr ibn-i Ma'd-i Kerib geldi; o davrandı, o da bunun elini açamadı. Sonra Yunanların Herküles'i geldi, yine açamadı. Bu çelimsiz adam ter bile dökmüyor, eli kapalı, cihan pehlivanları hepsi geliyorlar; bunun elini açamıyorlar. Hocam bu neye delalet eder, bu adam kimdir?" diyor.

Biliyor, tilki gibi biliyor, mahsustan soruyor. Sonra kendisi cevap veriyor:

"—Müslüman zengin hocam!" diyor.

Müslüman zengin avucunu açmıyor, para yardımı yapmıyor diye anlatıyor. Bizim kardeşlerimiz hayır yapıyorlar, ben biliyorum. Hayır yapanlar çok da yapmayanlar için bir hikâye bu…

Zekât vermeyi de emretti, üç.

4. (*Ve sıyâm-ı ramedàn*) "Ramazan orucu tutmayı da size emrederim." demiş Efendimiz ve dört emrini tamamlamış.

Neydi bunlar?

Allah'tan başka ilah olmadığına, Rasûlüllah'ın onun peygamberi olduğuna inanmak; bir. Hemen ikincisi, namazı ikame etmek, namaz geliyor. Çünkü namaz insanı çok yetiştiren, Rabbinin huzuruna çıkaran ibadet; iki. Üçüncüsü zekât, para…

Ali Yakup Hoca'nın da ruhu şâd olsun; onu da analım!

"—Karayolu ile hacca gittik, Bağdat'ta bir yere geldik." diyor.

Ali Yakup Hoca kütüphane müdürü, Bağdat'ta tanıyanları, sevenleri çok; misafir etmişler. Biraz da mânevîyatı, tasavvuftan bilgisi filan var. Zenginin birisi gelmiş, buna demiş ki:

"—Hocam, ben zikri nasıl yapayım? Zikr-i cehrî mi yapayım, zikr-i hafî mi yapayım? Yüksek sesle mi, içimden sessiz sessiz mi Allah Allah diyeyim?" diye sormuş.

Hoca da rahmetli kendisi anlatıyor:

"—Biliyorum adamın eli sıkı, cimri. Sen zikri böyle yapacaksın —parmağıyla para sayma işareti yapıyor— dedim." diyor.

İnsanlara göre zikir değişiyor.

Demek ki ilk üç tanesi; Allah'a ve Rasûlü'ne inanmak, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek. Mâlî ibadet de çok önemli. Dördüncüsü Ramazan orucunu tutmak… Neden?

Ramazan; müslümanın bir ay mâneviyat eğitimi devresidir, kampa çekilmesidir, askeri eğitimidir. Nefsini tepeleme, nefsine hâkim olma, vicdanını terbiye etme, sabrı öğrenme çalışmasıdır. Ramazan ahlâk ve takvâ ayıdır. Takvânın nasıl kazanılacağının orada yapılan çalışmalarla olduğunu biliyorsunuz.

Efendimiz dört şeyi emretti. Dört şeyi de yasaklamıştı; onlar kolay.

Efendimiz bir de, (*Ve en tüeddû li'llâhi humuse mâ ganimtüm*) buyurdu. "Harpte aldığınız ganimetlerin —kâfirlerle savaşıyorsunuz, bir düşmanı, farz edelim Bizans'ı yendiniz; ganimet malları alındı, düşmandan kazanıldı, esir alındı— beşte birini beytülmale vermeniz." bu da şart… Müslümanların bir organizasyonu, bütçesi, hazine-i hümâyunu, beytülmali olmalı ki yetimlere baksın, köprüleri, yolları, hayrât u hasenâtı yapsın. Onun için "Ganimetin beşte birini ödemek vazifesini emrediyorum." diyor. Savaşta gaziler; "Biz bunu kazandık, hepsini aramızda bölüşürüz." demeyecek. İlk önce devletin payı olarak beşte biri ayrılacak.

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَأَنَّ لِلّٰهِ خُمُسَهُ وَلِلرَّسُولِ

(الأنفال: ٤١)

(Va'lemû ennemâ ganimtüm feenne li'llâhi humüsehû ve li'r-resûli) "Bilin ki, ganimet olarak aldığınız herhangi bir şeyin beşte biri Allah'a ve Rasûlüne aittir." (Enfal, 8/41) diye âyet-i kerîmede emredildiğinden Efendimiz de emretmiş.

Gelelim yasakladığı şeylere:

(*Ve enhâküm 'ani'd-dubbâi ve'n-nakîri ve'l-hantemü ve'l-müzeffeti*) "Size büyük su kabağından kap yapmayı, ağaçtan oyma

kap yapmayı, ziftlenmiş kap yapmayı, içki testisi kullanmayı yasaklarım.”

“Bunları yapmayın!” diye dört kabı yasaklamış. Birisi ziftli kap; su sızmasın diye ziftliyorlarmış; o sıcakta ziftin içine konulan şeyler sıcaklıktan bozuluyor. Kabakta da Arabistan’ın sıcağında su bozuluyor ve müskirat oluyormuş. İçine hurmayı koyuyorlar, sulandırıyorlar; o sıcaklıkta fışkırıyor, içki olarak kullanıyorlarmış.

Ekseriyetle müskirat için kullanıldığından bu çeşit kapları; “Müzeffet, ziftlenmiş kabı, ağaçtan oyma kabı, kabaktan yapılma kabı ve şarap küplerini kullanmanızı yasaklarım.” diyor. Yani “Sizi sarhoş edecek şeyleri kullanmayın ve bu kapları atın; bundan sonra kullanmayın.” demiş oluyor.

Bu hadîs-i şerîf içkiyi yasaklamasının, sarhoşluk verecek şeyleri engellemesinin ifadesi olmuş oluyor, Allahu a’lem…

(*İhfezûhünne*) “Benim bu emirlerimi hafızanıza alın, ezberleyin! (*Ve ahbirûhünne men verâeküm*) Ve bunları gerinizdeki kimselere, gittiğiniz zaman görüşeceğiniz insanlara anlatın!”

Demek ki, Peygamber Efendimiz’e bir heyet gelmiş, onlara nasihat olsun diye toplamış, karşısına almış:

“—Size dört şeyi emrediyorum, dört şeyi yapmayın diye yasaklıyorum, bunları hatırınızda tutun! Gerideki kabilenize gittiğiniz zaman oradaki insanlara da söyleyin!” buyuruyor Peygamber Efendimiz.

Tabi biz şu anda o kapları kullanmıyoruz. Ziftli, kabaktan, ağaçtan oyma kap durumları bizim için varit değil, Suudi Arabistan için geçerli. O zaman içki ve müskirat olması bakımından yasaklanmış olan bu şeyler, o zaman için önemliydi.

Ama Allah’a ve Rasûlü’ne iman, namaz kılmak, zekât vermek, ramazan orucunu tutmak, ganimetin beşte birini devlete ayırmak; bunlar hatırımızda olan şeyler.

e. Size Üç Şeyi Emreder, Üç Şeyden de Nehyederim

Bu hadîs-i şerîf, Ebû Hüreyre RA’dan. Peygamber SAS

Efendimiz bu sefer muhataplarına şöyle buyuruyor:[185]

آمُرُكُمْ بِثَلاَثٍ ، وأَنْهاكُمْ عَنْ ثَلاَثٍ ؛ آمُرُكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللهَ ، ولا تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئًا ، وَأَنْ تَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعًا وَلاَ تَفَرَّقُوا ، وَتَسْمَعُوا وَتُطِيعُوا لِمَنْ وَلاَّهُ اللهُ آمْرَكُمْ ؛ وأَنْهاكُمْ عَنْ قِيلٍ وقَالٍ ، وَكَثْرَةِ السُّؤالِ ، وإضَاعَةِ المَالِ (حل. عَنْ أبي هُرَيْرَةَ)

(Âmürüküm bi-selâsin, ve enhâküm an selâsin; âmürüküm en ta'budu'llâhe ve lâ tüşrikû bihî şey'â, *ve en ta'tesimû bi-habli'llâhi cemîan ve lâ teferrekù*, *ve tesmeù ve tutîù li-men ve'llàhu'llàhu emreküm*; ve enhâküm an kîlu kàl, *Ve kesretü's-suâl*

(*Âmürüküm bi-selâsin ve enhâküm an selâsin*) "Size üç şeyi emrediyorum, üç şeyi de yasaklıyorum."

Demek ki SAS Efendimiz'in gelen heyetlere, onların ihtiyaçlarına göre çeşitli tarzda nasihatleri olmuş.

1. (*Âmürüküm en ta'budu'llàhe ve lâ tüşrikû bihî şey'â*) "Allah'a ibadet etmenizi ve ona hiç şerik, ortak koşmamanızı size emrederim." Bir.

2. (*Ve en ta'tesimû bi-habli'llâhi cemîan ve lâ teferrekù*) "Allah'ın ipine sımsıkı sarılmanızı ve tefrikaya düşmemenizi; fırka fırka, grup grup, hizip hizip olup da birbirinizi yememenizi, çatışmamanızı, çarpışmamanızı tavsiye ederim." İki.

3. (*Ve tesmeû ve tutîù limen ve'llàhu'llàhu emreküm*) "Allah'ın sizin başınıza emir, görevli, vali olarak tayin etmiş olduğu kimselerin sözlerini, buyruklarını duymanızı ve onlara itaat etmenizi tavsiye ederim." diyor.

---

185 Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.IX, s.28, no:8307; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.391, no:9095; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.835; Ömer ibn-i Mâlik el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.100, no:449; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.43, no:41, 42.

Burada üç şey emretti; “Allah’a ibadet etmek, şerik koşmamak; Allah’ın ipine sımsıkı sarılmak, tefrikaya düşmemek; başa tayin edilmiş görevlilerin emirlerini dinlemek ve onlara itaat etmek.”

Nehyettiği şeyler: (*Ve enhâküm an kîlu kàl*) “Dedikodudan sizi men ederim. (*Ve kesretü’s-suâl*) Lüzumlu lüzümsuz çok soru sormaktan men ederim. (*Ve idàeti’l-mâl*) Malı zayi etmekten men ederim. Malı israf etmeyin, lüzumsuz yerlere harcamayın!”

Üç şeyi yasaklamış.

Bunları az da olsa izah edeyim:

“Allah’a ibadet edin ve şerik koşmayın; birinci emrim bu.” diyor. Mâlum, anlıyoruz. Allah’tan gayriye tapınmamak konusunda el-hamdü lillah müslüman çok dikkatlidir. Bu şiddetli emirler dolayısıyla müslümanlar vahdaniyeti iyice hazmetmişlerdir; öteki müşrikler gibi durumlara düşmemişlerdir.

Yalnız gizli şirk, müşriklik vardır; o da riyadır. Bir de insanın paraya, makama, nefse tapması gibi şeyler vardır. Allah’ın emrini tutmayıp da bu gibi şeylerin cazibesine kapılıp, Allah’ın emrine aykırı işler yapma durumları olabilir. Bizim bunlara dikkat etmemiz lazım!

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ (الفاتحة:٤)

(*İyyâke na’budü ve iyyâke nestaîn*) “Ancak sana ibadet ederiz yâ Rabbi, ancak senden yardım isteriz.” (Fâtiha, 1/4) derken, nefsimizin sözünü dinlememeye dikkat etmeliyiz.

Şeytana, nefse, dünyaya, mala mülke tapmamaya, esir olmamaya dikkat etmeliyiz. Mevkiye makama kapılıp da Allah’ın emirlerine aykırı işler yapmamaya dikkat etmeliyiz; bu bir.

İkincisi; Allah’ın ipine sımsıkı sarılmak ve tefrikaya düşmemek. Allah’ın ipi bir rivayete göre Kur’ân-ı Kerîm’dir, bir rivayete göre İslâm’dır, şeriattir. Sımsıkı sarılacağız ve orada birleşeceğiz, tefrikaya düşmeyeceğiz. Bizi birleştiren Kur’an’ın ahkamı, şeriatin emirleri olacak.

Aramızda ihtilaf olursa; “Gel bakalım, Kur’ân-ı Kerîm’i hakem tayin edelim! Âyet var; ben onun için şunu şöyle yapıyorum.

Hangimiz haklıysa, öteki onun yanına gelsin, ihtilafı bıraksın!" diyeceğiz. Allah'ın ipine sımsıkı sarılacağız, tefrikaya düşmeyeceğiz.

Aralarında bir ihtilaf olursa neye başvuracaklar?

Şeriati, Allah'ın Kur'an'ını hakem tayin edecekler, Allah'ın emrine razı olacaklar. Bu önemli…

İnsanoğlu zayıf yaratılmış. Bunu böyle söylüyoruz; içimizden biz de bunu kabul ederiz gibi geliyor ama, menfaati olduğu zaman bazı insanlar kabul etmiyor. Hayat tecrübemiz bize acı acı bazı şeyler gösterdi. Mesela medeni hukuka göre mirasta kadın erkek eşit alıyor. Bir adamın iki çocuğu varsa, bir kız, bir oğlan; ana baba öldüğü zaman mal ikiye bölünüyor.

Halbuki İslâm hukukunda erkeğin iki misli, kadının onun yarısı kadar alması lazım. İslâm hukukuna göre mal üçe bölünecek; ikisi erkeğe, birisi kıza verilecek. Taksimatta İslâm hukukuna göre kadına az veriliyor.

Bir insanın anası babası öldü; karşısına böyle bir miras imkânı çıktı mı, medeni kanuna göre kadın daha çok para alacağı için; "Ben şeriati meriati tanımam! Medeni kanuna göre hakkımı isterim." diyor, ama kaybediyor. Fedakârlık edecek, Allah'ın emrine razı olacak.

Allah haksızlık mı yapmış, niye kadınlara yarım veriyor da erkeklere tam veriyor? Erkeklere iki veriyorsa kadınlara bir veriyor, niye böyle?

Hayır. İslâm kadınları korumuştur. Çok koruduğu için böyle yapıyor. Nasıl çok korumuş?

İslâm'da kadının bakılması, giydirilmesi, yedirilmesi, barındırılması, ihtiyaçların karşılanması erkeğin vazifesidir. Çocuğun bakılması, nafaka erkeğin boynunun borcudur. Erkek çalışacak, çabalayacak; hanım evde, padişah gibi, evin sultanı olarak oturacak. Erkek onu zorlayamaz. Hatta o kadar zorlayamıyor ki, bakın bu misal hatırınızda iyi kalsın: İslâm'da anne, kendi doğurduğu evladını emzirmeye zorlanamıyor. Kocası;

"—Bunu sen doğurdun, memenden besle bakalım!" diyemiyor.

Neden? Ailenin nafakası erkeğin boynunun borcu olduğu için anneye de o bakacak, bebeğe de sütannesini bulacak, o bakacak.

Erkeğe yük yüklediği için kadını rahata erdirdiği için mirasta yükü fazla yüklenmiş olan erkeğe iki veriyor, rahata erdirilmiş kadına bir veriyor. Haksızlık yok; Allah'ın hükmünde isabet var.

Şimdi medeni kanununda ve İsviçre kanununda eşit bölünüyor. Alman veya İsviçreli karısına;

"—Bana ne? Benim çalıştığım gibi git sen de para kazan!" diyor.

Para kazanmaya biri o tarafa, biri bu tarafa gidiyor. Akşam beraber geliyorlar, beraber yorulmuşlar. İkisi de çalışıyor. Birisinin bütçesi ayrı, ötekisinin bütçesi ayrı;

"—Ben paramı istediğim gibi harcarım." diyor.

"—Ölçüldüğü zaman hangisi daha rahat? Avrupalı kadın mı daha rahat müslüman kadın mı?"

İslâm kadını daha rahat. Çünkü İslâm kadını, çarşıya çıkmıyor, pazara çıkmıyor, çalışma zahmeti çekmiyor, elin adamının kahrını çekmiyor ve saire... Ama ötekisi, -erkekle güya eşitlik var, Avrupa'da erkek kurnazlık yapıyor- yükü kadına da yüklüyor. İslâm'da öyle yapmamış, İslâm yükü erkeğe yüklemiş; kadını rahatlatmış.

Bu gerçekleri görmek lazım. İslâm'ı kötülemek isteyenler, kadınları böyle kışkırtıyorlar:

"—Aman ha, İslâm kadınlara böyle gadretmiş!" diyorlar.

İslâm'ın kendi öz sistemi inceden inceye her yönüyle incelenirse gadir olmadığı, çok isabetli olduğu anlaşılıyor. Bir sistem anlatılırken her tarafıyla anlatılmalı. Bir tarafı gösterip de diğer tarafını göstermemek olmaz.

Bektâşî'ye:

"—Niçin namaz kılmıyorsun?" demişler.

"—Allah Kur'an'da (*Lâ takrabü's-salâte*) 'Namaza yaklaşmayın!' diyor, ondan yaklaşmıyorum." diyor.

"—Ya Allah 'Namaz kılın!' diyor, 'Namaza yaklaşmayın!" der mi? Göster bakalım!" demişler.

Kur'ân-ı Kerîm'in sayfasını açmış, (*Lâ takrabü's-salâte*) ayetini göstermiş, elini bu tarafına koymuş.

"—Çek elini oradan" deyip çekiyorlar.

(*Lâ takrabü's-salâte ve entüm sükârâ*) "Namaza yaklaşmayın!" yazıyor ama arkası var, "Sarhoşken namaza yaklaşmayın!" diyor.

Adam sarhoşluğu bırakmıyor;

"—Ben sarhoşum, sarhoşluğa devam edeceğim, Allah da 'sarhoşken namaza yaklaşmayın.' dediği için 'Allah'ın emrini tutuyorum.'" demeye getiriyor.

Alay eder gibi bir şey oluyor.

Yarım söylememek, tam anlatmak, manzarayı olduğu görmek, olduğu gibi anlatmak lazım.

"—İslâm'da mı kadın haklara sahiptir, Batı'da mı?"

İslâm'da sahiptir.

"—Ben mi söylüyorum bunu, hıristiyanlar mı söylüyor?"

Hıristiyan alimleri, yüzyıllar önce:

"—Yâ Muhammed! Seni tebrik ederiz. Sen kadınların haklarını korumuşsun." diyorlar.

Avrupa'da seçme seçilme, mal mülk sahibi olma, mahkemeye

müracaat etme hakkı yok. Yakın zamanda yavaş yavaş elde etmişler. Dinimizde bin dört yüz sene önceden kadının mülkiyet, mal, ticaret hakkı var; her türlü hukukunu garanti altına almış.

Hangisi daha güzel?

Avrupalılar diyorlar ki: İslâm daha güzel ama bizim insanlar da ayetin yarısını, dinin yarısını göstererek, yarısını göstermeyerek haksızlık ediyorlar. Siz bu oyunları anlayıp doğruyu yanlışı görmelisiniz.

Allah'ın emrine sımsıkı sarılmak, ihtilafa düşmemek; Kur'an'da, imanda, ahkâm-ı şeriatte birleşmek tavsiyesi, tamam.

Üçüncüsü de;

(*Ve tesmeu ve tutîu li-men ve'llâhu'llâhu emraeküm*) "Allah'ın sizin işlerinizin başına vali ve *velîyyü'l-emr* olarak tayin ettiği kimselere itaat etmeniz." diyor. "Allah'ın tayin ettiği" diyor.

Muhterem kardeşlerim!

Mâlum insanlar toplum hâlinde yaşıyor. Toplum hâlinde yaşamanın bir sürü görevleri var; başkan, yönetim, polis, mahkeme olması lazım; çarşı pazar varsa zabıta olması lazım. Görüyorsunuz; insan toplum hâlinde yaşayınca iş bölümü dolayısıyla sosyal birtakım görevler ortaya çıkıyor. Sosyal görevlerin sahiplerine İslam'da *ulü'l-emr* derler.

Ulû sahip demek, emir de iş demek. *Ulu'l-emir*, işin sahibi demek. Her işin bir sahibi vardır.

"—Pazar işlerine kim bakacak?"

Muhtesib bakacak.

"—Adalet işlerine kim bakacak?"

Kadı efendi bakacak.

"—Askeri işlere kim bakacak?"

Komutan efendi bakacak.

"—Su getirme işlerine kim bakacak?"

Filanca efendi bakacak.

"—Yetimleri gözetme işine kim bakacak?

Falanca bakacak.

Her bir işin sahibi olarak tayin edilmiş olan kimselere *ulü'l-emr* derler. "İşin sahibi olan kimse…"

İslâm ve Allah bir kimseyi bir görevle görevlendirmişse öteki

müslümanların onun görevine hürmet etmesi ve ona itaat etmesi lazım, söylediği zaman tutması lazım.

Bu neye benzer? Trafik polisini belediye, emniyet müdürlüğü, trafik şubesi şu kavşağa tayin etmiş; adam gelmiş durmuş. Ne diyor sana?

"—Dur!" diyor, sen basıyorsun frene, bekliyorsun.

"—Geç" diyor, o zaman geçiyorsun.

Neden?

İş onun elinde; o geç dediği zaman geçeceksin, dur dediği zaman duracaksın.

"—Ben polis falan anlamam arkadaş, istediğim zaman geçerim."

Öyle yaparsan polis seni kenara çeker, ceza yazar veyahut yazmasa bile kaza yaparsın, yani işler karmakarışık olur. Her işin görevlisinin bir hakkı, salâhiyeti vardır.

Peygamber SAS hazretleri:

"—Başınıza bir Habeşî köle bile tayin olsa ona itaat edin." buyurmuş. "Bu adam asil değil, bizim eşrafımızdan değil, soylumuz değil; şunu dinlemeyelim." diye ona karşı gelmek yok.

Buna alıştırmak için ve bunu Ümmet-i Muhammed'e sindirmek için Üsâme ibn-i Zeyd'i, âzatlı bir kölenin oğlunu ordunun başına komutan tayin etti Peygamber Efendimiz. Meseleyi hazmedemeyenler düşünmeye başladılar:

"—Bir kölenin oğlu başa geçti, komutan oldu, emrinin altında ondan daha yaşlı sahabe, Aşere-i Mübeşşere'den olanlar, Ebû Bekir Sıddîk Efendimiz, Hz. Ömer Efendimiz var." diye mırın kırın etmeye başladılar.

O sırada Peygamber Efendimiz vefat etti, yerine Ebû Bekir Sıddîk halife seçildi. "Fırsatı bulduk." diye düşündüler, geldiler:

"—Bu kölenin oğlunu komutanlıktan al, kaydır!" dediler. "Doğru düzgün, asil soylu, sözünü dinleyeceğimiz bir insanı seç." demek istediler.

Ebû Bekr-i Sıddîk RA diyor ki:

"—Rasûlüllah'ın tayin ettiği adamı ben nasıl değiştireyim, değiştirir miyim, aptal mıyım? Rasûlüllah'ın tayin ettiği insanı aynen ibkà edeceğim."

Üsâme ibn-i Zeyd'i görevinde ibkâ etti; atının veyahut devesinin dizgininden tuttu, önünden yürüdü, halife olduğu halde; "Gazaya

gidiyorlar.” diye şehrin dışına kadar çekti, götürdü:

“—Haydi, Allah gazanızı mübarek etsin, yardımcınız olsun.” diye ne dualar ettiyse etti ve uğurladı.

Peygamber Efendimiz neden bir kölenin oğlunu tayin etmişti?

“—Kimse kimseyi hor görmesin ve başa tayin edilen kimsenin sözünü dinlemeye herkes alışsın.” diye.

Peygamber Efendimiz:

“—Başınıza kıvırcık saçlı, Habeşî bir köle bile tayin olsa, onun emrini tutun!” diyor.

Bu, İslâm’da sosyal bir düzen, anlayış, itaat mekanizması getirmiştir ve başarılar buna bağlıdır. Bu askerî komutan, vali demek değildir. er işin başındaki şahıs o işte en salahiyetli kimsedir ve Peygamber Efendimiz; “Emanetleri ehline vereceksiniz. O işin en iyi bileni, yapanı kimse ona vereceksiniz.” buyurmuş.

Onun için İstanbul valisi buraya gelse, namaz kılındığı zaman ne yapacak?

İmam *Allahu ekber* dediği zaman, onunla beraber rükûya gidecek. Burada valinin hükmü yok; imama uyacak. Çünkü burada imam ulu’l-emr, görevlendirilmiş olan o. “Misal olsun.” diye bunu söylüyorum. Böyle bir itaat mekanizması tarif edilmiş.

“—Ben âcizâne neyim?”

Ben de bir ulu’l-emrim.

“—Neden?”

Hocamız Mehmed Zahid Kotku Rh.A bana bir emanet vermiş; “Sen görevlisin!” demiş. Ondan sonra, “Ben Hocamız’a tâbi olan kardeşlerimizin ulu’l-emriyim!” Habeşî olsam, yüzüm kara olsa, saçlarım kıvırcık olsa, bir kölezâde olsam bile bu kaideye göre bu böyle.

Allah’ın tayin ettiği veya müslümanların uygun bir sistem içinde ehil olarak tayin ettiği, kim hangi işin başında ise ona itaat edilecek. Düzen, intizam olacak. Herkes herkese müdahale ederek bir kargaşa, karmaşa, dağdağa, arbede olmayacak.

Herkesin bunu güzel anlaması, vazifesini bilmesi, tek taraflı düşünmemesi lazım!

Emirler bunlar; “Allah’a ibadet etmek, şerik koşmamak, Allah’ın ipi olan Kur’an’a, şeriate sımsıkı sarılmak, tefrikaya düşüp

çekişmeli duruma gelmemek ve Allah'ın sizin başınıza tayin etmiş olduğu görevlilere itaat etmek."

Burada bir yağcılık mânası çıkmasın. Yağcılık, dalkavukluk da çok ayıptır, başa geçen insanlara itaat ederiz. O kadar da uzun boylu değil!

Yakup Hoca anlatıyordu; birisine ismini sormuşlar:

"—Senin adın ne?" demişler.

"—Ya'kuuuuub…" demiş, çok uzatmış.

Konuşma sırası Yakup Hoca'ya gelmiş:

"—Benim de ismim Yakup ama o kadar uzun değil." demiş.

O itaat de o kadar uzun değil.

Dinimiz çok güzel, genel bir kaide koyuyor. Neyle sınırlı:[186]

لاَ طَاعَةَ لِمَخْلُوقٍ فِي مَعْصِيَةِ الْخَالِقِ (حم. طب. ك. وابن خزيمة ، وابن جرير عن عمران ؛ و الحكم بن عمرو ، وأبو نعيم ، خط. عن أنس ؛ طب. عن النواس)

RE. 481/9 (*Lâ tàate li-mahlûkin fî ma'siyeti'l-hàlik*) "Allah'a

---

[186] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.66, no:20672; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XVIII, s.170, no:381; Heysemî, *Müsnedü'l-Hàris*, c.II, s.632, no:602; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.55, no:873; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.275; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.145; İmran ibn-i Husayn RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.409, no:3889; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.356, no:1988; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.II, s.383, no:3788; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.155, no:786; İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.VIII, s.58; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.131, no:1095; Hàkim, *Müstedrek*, c.III, s.132, no:4622; Hz. Ali RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.181, no:3917; Hz. Hüseyin RA'dan.

İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.545, no:33717; Hasan-ı Basrî Rh.A'ten.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.369, no:3647; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

İbn-i Abdi'l-Ber, el-İstîàb, c.I, s.269; Abdullah ibn-i Huzâfe RA'dan.

Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.X; s.22; Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.109, no:443; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XVI, s.322; Temîm-i Dârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.105, no:14875; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.2077, no:3076; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XVI, s.427, no:17172.

isyan edilme durumu olduğu zaman, mahlûka itaat olmaz! Allah'a isyan yolunda hiçbir kula, mahluka itaat edilmez."

Allah'a isyanı emrederse anaya babaya, hocaya, kocaya, hiç kimseye itaat edilmez. Bu kaide de iyice bilinsin. Bu; "valiye, komutana yağ çekmek" mânasına da kullanılmasın; herkes vazifesini bilsin. Vali de, komutan da vazifesini bilsin; herkes Allah'ın emrine saygılı olsun, usulünce yürüsün. Yağcılık yok; İslâm'da her şeyi dobra dobra söylemek lazım. Hadisin iyi anlaşılması için bu şart.

Gelelim yasakladığı üç şeye… Diyor ki Efendimiz:

1. (*Enhâküm an kîlu kâl*) "Dedikoduyu bırakın! Şöyle dendi, böyle dendi." diye dedikodu yapmayın!

Sizi en çok mahveden şeylerden birisi dedikodu… Haberi kaynaktan almaz, dedikodu yapar. Senin, hakkında, benim hakkımda dedikodu yapar; en iyi insanı en kötü gösterir, en dürüst insanı namussuz gösterir, Allah'ın sevgili kulunu sahtekâr olarak tanıtır.

Dedikodu çok fena bir şey! Asılsız, mesnetsiz söz söylememeye, kaynağını tahkik etmediğiniz sözü birisinden hemen duyar duymaz nakletmemeye alışın. Mesela birisi söz getiriyor, düşünüyorum o arkadaş bu sözü söylemez, benim tanıdığım kadarıyla yapmaz; gidiyoruz, konuşuyoruz, yapmadığı anlaşılıyor. Veyahut tahkik ettiğimiz zaman; "Niye bunu böyle yaptın?" diyebiliriz. Ama tahkik etmek lazım. Dedikodu yasak. Efendimiz; "Yasaklıyorum!" diyor. Bir…

2. (*Kesretü's-suâl*) "Çok sual sormayın!"

Bu, Peygamber Efendimiz'in genel tavsiyesidir, Peygamber Efendimiz, çok sual sormayı yasaklamış. Çünkü sual sordukça mesele zorlaşır. Peygamber Efendimiz peygamber olduğu için, Allah'ın emirlerini getirdiği için, soruyu detaylı sordukça emir de detaylanır, herkesin yapamayacağı duruma gelir.

Bir keresinde Peygamber Efendimiz:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri size hac etmeyi emretti." dedi.

Demek ki haccedeceğiz, haccetmek emrolundu. Birisi kalktı, sordu:

"—Her sene mi haccedeceğiz yâ Rasûlallah?" dedi.

Efendimiz sustu.

"—Yâ Rasûlallah! Her sene mi haccedeceğiz?"

Yine sordu, üsteliyor. Üç defa sordu. Efendimiz yine sustu, cevap vermedi. Neden sonra, aradan vakit geçince dedi ki:

"—Bakın, bana her soruyu sormayın, eğer demin o arkadaşınız 'Her sene mi haccedeceğiz?' dediği zaman, ben "Evet" deseydim, Allah benim sözüm üzerine size her sene hac etmeyi farz kılacaktı. Yapamayacaktınız; hepiniz günahkâr olacaktınız."

Çok soru sormamak bu mânaya... Detaylı anlatılmamışsa, tamam...

Bir de bunun Kur'ân-ı Kerîm'de misali var.

وَإِذْ قَالَ مُوسٰى لِقَوْمِهِ إِنَّ اللّٰهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذْبَحُوا بَقَرَةً

(البقرة:٦٧)

(*Ve iz kàle mûsâ li-kavmihî*) "Hani bir zamanlar Mûsâ kavmine demişti ki, (*inna'llàhe ye'mürukûm en tezbehû bakarah*) Allah-u Teàlâ Hazretleri size, bir sığır kesmenizi emrediyor." (Bakara, 2/67)

Allah, Benî İsrâil'e, "Bir sığır (bakara) kurban edeceksiniz!" diye emretmiş. Bakara Sûresi'ne ismini veren olay. Neden sığır kesilsin diyor, hikmetleri var.

"—Rengi, boyu, vasfı ne olacak?" diye bir sürü soru sormuşlar; her seferinde şartları ağırlaşmış.

فَذَبَحُوهَا وَمَا كَادُوا يَفْعَلُونَ (البقرة:٧١)

(*Fezebehùhâ vemâ kâdû yef'alûn*) "Sonunda kestiler ama neredeyse kesemeyeceklerdi." (Bakara, 2/71) deniyor ayet-i kerîmede.

Soru sordukça iş yokuşa sürülüyor, zorlaşıyor. Bu bakımdan Peygamber Efendimiz çok soru sormayı yasaklamış. Soruyu güzel sormak, yerinde sormak lazım!

Buyrulmuş ki:[187]

حُسْنُ السُّؤَالِ نِصْفُ الْعِلْمِ (الأزد ى فى الضعفاء ،

وابن السنى عن ابن عمر)

(*Hüsnü's-süâli nısfü'l-ilmi*) "Güzel soru sormak ilmin yarısıdır."

Lüzumsuz soru sormamak da yine ilmin şartlarındandır. Gevezelik babında, lüzumsuz yere soru sormak yasaklanmış oluyor. Yasaklananların ikincisi bu…

3. (*Ve idàati'l-mâl*) "Malı zayi etmek, heba etmek, boşa harcamak."

Malın hebası nedir? İsraf edilmesi, lüzumsuz yere kullanılması, çürütülmesi, telef edilmesi...

---

[187] Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VII, s.25, no:6744; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.254, no:6568; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.55, no:33; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.453, no:936; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.141, no:2716; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.I, s.395, no:727; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LXI, s.360; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIX, s.220; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzân*, c.VI, s.11, no:35; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.238, no:29262; *Keşfü'l-Hafâ,* c.I, s.359, no:1142; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XII, s.122, no:11589.

Bu mallar Allah'ın bize verdiği imkânlardır. Bunları en iyi, en verimli tarzda kullanacağız, zayi etmeyeceğiz, boşa harcamayacağız.

"—Ben zenginim; istediğim gibi hovardalık yaparım, istediğim gibi israf yaparım!" diyemez.

İstediği gibi hareket edemez İslâm'da… Mal sahibi zengin insan istediği gibi hareket edemez. Şeriatin emirlerine göre sınırlıdır; öyle hareket etmek zorundadır, malını telef edemez. Hani Roma İmparatoru Neron, canı istemiş; "Yakın!" demiş, Roma'yı yaktırmış. İmparator dediği için yakmışlar. Öyle şey yok!

"—Ben istersem harmanımı yakarım, harman benim değil mi? Tutuşturun şunu kenarından, yakıyorum."

Yakamazsın, kendi malını telef edemezsin. Malı telef etmek İslâm'da yasaktır. Kadı yakalarsa, tesbit ederse cezasını verir, hapse atar, tazmin ettirir. Kendi malını! Neden?

İdàati'l-mâl yasaktır. Malı telef etmek, zayi etmek, israf etmek olmadığından, malınızın da kıymetini bilin! İyi koruyun, kollayın, hayra sarf edin; vazifelerinizi ihmal etmeyin!

Allah hepinizden razı olsun… Sözü uzattım, kusuruma bakmayın...

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

15. 07. 1990 – İskenderpaşa Camii

16. PEYGAMBER SAS'E UYMANIN ÖNEMİ

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.
El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ seyyidi'l-evvelîne ve'l-âhirîn… Seyyidinâ ve senedinâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَبَى اللهُ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلَ صَاحِبِ بِدْعَةٍ ، حَتَّى يَدَعَ بِدْعَتَهُ

(ه. وابن عاصم في السنة عن ابن عباس)

RE. 6/5 (*Eba'llàhü en yakbele amele sahibi bid'atin, hattâ yedea bid'atehû.*) *Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.*

Aziz ve çok muhterem kardeşlerim!

Allah cümlenizden razı olsun... Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi, ihsanı ve ikramı dünyada ve ahirette üzerinize olsun…

Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri'nin yolu, bu yolların en mükemmeli olduğu için hadis-i şerifini okuyoruz, anlatıyoruz, ona uymaya gayret ediyoruz. Hayatımızın çizgisini Rasûlüllah Efendimizin sünnet-i seniyyesine göre ayarlamaya çalışıyoruz. Çünkü ümmetin fesada uğradığı zamanda Efendimiz'in sünnetini ihya edenlere yüz şehid sevabı verilecek diye müjdelenmiş. Rabbimiz cümlemizi o sevaplara erişenlerden eylesin… Efendimizin sünnetine uyalım!

Bu hadis-i şeriflerin okunmasına başlamadan önce kendilerine şükran borcumuz olan, vefa borcumuz olan kimselerin ruhlarına Fatihalar, İhlaslar hediye edelim diye düşünüyorum. Kendisine en

borçlu olduğumuz kişi, zât-ı muhterem Peygamber SAS Efendimiz'dir ki, bize Allah'ın emirlerini getirip öğretmiş ve bize cennetin yolunu göstermiş, (*Ümmetî… Ümmetî…*) diye hayatı boyunca bizim için gayret göstermiş, bizim için elem çekmiş, bizim için tasalanmış bir kimsedir. Ayrıca onun âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının, cümlesinin ruhlarına;

Peygamber Efendimiz'den sonra bu ümmetin hakiki mürebbileri, Peygamber Efendimiz'in hakiki varisleri olan ulemâ-i izâm ve meşâyih-ı kiramımızın, evliyaullah u mukarrabînin ve ülema-i vâsılînin, sâdat-ı turuk-u âliyyemizin ruhlarına ayrı ayrı ve hâsseten kendisinden feyz aldığımız hocamız Muhammed Zahid-i Bursevi Hazretleri'nin ruhuna hediye olmak üzere;

Bu beldeyi mallarını, canlarını Allah yoluna feda ederek yollara düşüp, cihadlar eyleyip fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, hâssaten Fatih Sultan Mehmed Han cennet mekânın mübarek ordusunun mensuplarının ve ondan sonra da düşmanları buralara sokmamak için Çanakkale'de şehidlik mertebesine ermiş, İstiklal Harbi'nde çarpışmış, buraya hileyle girmiş olan düşmanları buradan def etmiş olan o mücahid, muvahhid askerlerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Hâssaten içinde ibadet ettiğimiz şu İskenderpaşa Camii'ni yaptıran İskender Paşa merhumun ve bu caminin tekrar tekrar tamirine, tevsiine, tecdîdine hizmet etmiş olanların ki, bunların arasında sizler de varsınız. Çünkü bu camiyi sekiz misli siz büyüttünüz. Allah hepinizden razı olsun… Kadınların namaz kılacağı yerleri hazırladınız, yandaki evleri aldınız ve camiyi çok daha geniş bir şekilde istifade edilecek hale getirdiniz. Ve bu caminin içinden güzerân etmiş olan mübarek imamların, hatiplerin, vaizlerin, müezzinlerin, cemaatlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu dersi dinlemek üzere nice mesafeler kat edip, zahmetler çekip, masraflar edip, Pazar gününde herkes pikniğe giderken, rahatına keyfine bakarken aşk ile, şevk ile Rasûlüllah Efendimiz'in hadis-i şeriflerini dinleyeceğiz diye buraya gelmiş olan siz kardeşlerimizin dünya ve ahiret saadetine ermeniz için, geçmişlerinizin ruhlarının şad olması için, bir *Fâtiha* üç *İhlâs-ı Şerif* okuyup hediye edelim, öyle başlayalım!

………………..

a. Hadis Okumanın Önemi

Okumuş olduğum hadis-i şerif Gümüşhaneli Hocamız cennet mekânın hadis-i şerif kitaplarından derleyip cem ve telif eylemiş olduğu *Ramûz el-Ehàdis* kitabının 6. sayfasında ve bu sayfanın 5. hadisinden itibarendir. Hadis-i şeriflerin kaynaklarını, metinlerini merak edenler bilsinler. Banda alındığı zaman da bandı dinleyenler nereden alındığına muttali olsunlar diye söylüyorum.

Gümüşhaneli Hocamız, geçen asrın en büyük hadis alimlerinden birisidir, cennet mekân. O devrin en büyük hadis alimlerinden birisiydi ve hadis kitaplarının içine kendisinin ismi girmiştir. Alimler kendisinden, Arap alimleri, İslâm alimleri, büyük alim diye bahsederler.

Yeni yetişme gençlerimiz vardır; birazcık mürekkep yalamışlar, biraz da bir şeyler okumuşlardır. Onlar da bizim bu *Râmûz el-Ehàdis* kitabını okumamıza sağdan soldan pür hiddet bağırır, çağırır, çatarlar. Ne diye bu kitabı okuyor diye. Bunun içinde zayıf hadisler var filan diye. Halbuki ahlaki konulardaki zayıf hadislerle amel olunur. Hadisin senedinde zaaf olabilir, kendisinde zayıflık bulunabilir ama, zayıf hadis demek ille uydurma hadis demek değildir, yalan demek değildir. Senedinde bir eksiklik vardır.

Sonra Hocamız büyük hadis alimidir. İtimada şayan bir insandır. Ayrıca hocamız zayıf bir hadis-i şerifi yahut da mevzu denmiş olan bir hadis-i şerifi, mevzu demek yani vaz edilmiş, uydurulmuş, hadis diye ortaya atılmış veya karıştırılmış demek oluyor. Mesela diyor ki: İbnü'l-Cevzi isimli alim bu hadise mevzudur, hadis değildir, uydurmadır demiş. Fakat Hocamız böyle bir hadisi kaydediyor. Ondan sonra o mevzuya ait arkasına iki tane hadis daha ekliyor. Demek istiyor ki:

"—Bak o alim, İbnü'l-Cevzi, bu hadise mevzu demiş ama ben buna alim olarak katılmıyorum. Yani bu mesleğin mütehassıslarından birisi olarak, ben kendi öz görüşüm olarak buna katılmıyorum. Bak, arkasındaki bu hadis-i şerif de bu mânâyı te'yid ediyor. Binâen aleyh, "Bu mânâ yanlış değil. Bu alimin tenkiti yerinde değil." demiş oluyor.

Alimler arasında böyle fikir ayrılıkları olabilir, normaldir. Mezhepler arasında da farklar var. Biliyorsunuz, namaz

kılınmasında ve diğer ibadetlerde, hayratta, hasenatta fikir farkları olabiliyor. Ben itimad ediyorum. Evliyaullahtan bir mübarek zat bu hadis kitaplarını toplamış, okunsun diye bize tertip etmiş, biz dervişiz. Biz ehl-i tasavvufuz, tarikat ehliyiz. Bizim terbiyemiz için, yetişmemiz için; dini öğrenmemiz için başka kitaplar okumayın, hadis okuyun diye bize bu kitabı yadigâr bırakmış.

Kendisi 1311 hicri yılında vefat etmiş, Süleymaniye'de Kanuni Hazretleri'nin türbesinin yanında medfun... Vâlide Hatunla beraber kabr-i şerifi orada. Nur içinde yatsın...

Biz sapıtmayalım, şaşırmayalım, yanlış bid'atlara saplanmayalım; hurafelere, bâtıllara düşmeyelim diye bizi hadisle terbiye etmiş. Ne kadar yüksek! Yani bir derviş dinini Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden öğreniyor. Ne kadar kıymetli! Çünkü Allah bid'at ehlinin ibadetlerini, taatlerini kabul etmez. Onu bildiği için, ibadetlerimiz makbul olsun diye, Allah'ın indinde makbul kul olalım diye bizi hadis-i şerifle terbiye ediyor; kendi sözleriyle terbiye etmiyor.

Bazı evliyaullah vardır, şiir söylemişlerdir. Nutuk söylemişlerdir. Yani nutuk dediği, manzume söylemişlerdir. Kimisi eline saz almış, sazla söylemiştir. Kimisi ilahi söylemiştir. Kimisi nefes söylemiştir. Yani dini hakikatleri öyle anlatmıştır. Onlar da, dikkatli okuduğunuz zaman, bakıyorsunuz ki hadis-i şerifin mealini güzelce izah etmiş gibi oluyor bazıları ama, ne de olsa beşer sözünün kullandığı kelimelerde eksiklik, fazlalık, hata olabilir diye bizim Hocamız öyle yapmamış.

Bizim Hocamız bizi götürmüş, hadis-i şerif kaynağına bağlamış. Deryadan faydalandırıyor bizi, musluktan değil. Koca deryadan, asıl kaynağından. Tertemiz yerden, suyun büngül büngül büngüldeyerek çıktığı, hiçbir şeyin karışmadığı; asıl safi, tatlı, lezzetli yerinden, "Alın buradan için, aşağılarda belki tozlanmıştır, belki içine bir şeyler sızmış, karışmıştır." demek istiyor yani.

Mekânı cennet olsun, Allah şefaatine nail eylesin...

Bu ilk hadis-i şerif de burada gelen…

b. Allah Bid'at Sahibinin Amelini Kabul Etmez

İbn-i Mâce'nin Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet ettiğine göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuşlar:[188]

أَبَى اللهُ أَنْ يَقْبَلَ عَمَلَ صَاحِبِ بِدْعَةٍ ، حَتَّى يَدَعَ بِدْعَتَهُ

(ه. وابن أبي عاصم في السنة عن ابن عباس)

RE. 6/5 (*Eba'llàhü en yakbele amele sahibi bid'atin, hattâ yedea bid'atehû.*)

(*Eba'llàhu en yakbele amele sàhibi bid'atin*) "Allah-u Teàla Hazretleri bid'at sahibinin yaptığı işleri kabul etmekten *ibâ* eder, yâni razı olmaz."

İbâ etmek; *ebâ-ibâen* kabul etmemek, böyle bir şeye yanaşmamak, yapmamak demek.

"—Gel evlâdım, şu yemeği ye!"

"—Hayır, yemem…" diyor, ibâ ediyor.

"—Gel şu işi yap!"

"—Hayır yapmam…" diyor, ibâ ediyor.

Bir şeyi yap dediğin zaman, yapmamaya *ibâ* etmek derler. *Ebâ - yebâ – ibâen*; yâni çekinmek, kabul etmemek, yanaşmamak, yapmamak mânâsına geliyor. Razı olmamak, o işi yapmaya yanaşmamak mânâsına geliyor.

(*Eba'llàhu*) Allah razı olmaz, Allah yapmaz, Allah yanaşmaz, Allah kabul etmez. Neyi kabul etmez? Amele sahibin bidatin. Bidat sahibinin amelini kabul etmeye yanaşmaz Allah. Kabul etmez! Halbuki kabul edilsin diye yapıyor adam ibadeti, taati, değil mi? Namazı niye kılıyoruz, orucu niye tutuyoruz, sadakayı niye veriyoruz? Cihadı niye yapıyoruz?

Peygamber Efendimiz diyor ki: "Allah yolunda cihad eden… Kimin Allah yolunda cihad ettiğini Allah bilir." diyor. Yani bir şey yapıyorsun ama doğru mu yapıyorsun? *Fi sebili'llâh* mı cihad

---

188 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.57, no:49; İbn-i Ebî Âsım, *es-Sünneh*, c.I, s.45, no:32; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XIII, s.185, no:7164; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.IV, s.154, no:709; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.219, no:1103; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.153, no:246.

ediyorsun, *fi gayri sebîli'llah* mı cihad ediyorsun? Zararın kâfirlere mi geliyor, Müslümanlara mı geliyor? Hepsi "Allah rızası için cihad yapıyoruz!" filan diyerek, *"Allah-u ekber!"* diyerek, "*Yâ Allah!*" diyerek kılıcı kuşanıp, saldırıp gidiyorlar ama kiminle çarpışıyorlar?

İşte buyur İran'ın, buyur Irak'ın durumu… Sekiz sene çarpıştı, şimdi Amerika körfeze gelince, kendisini tepeleyecek diye, bu sefer barıştı. Utanmaz adam neden çarpıştın sekiz sene? Niye bu kadar insanın kanını döktün. Vicdanın sızlamadı mı? Yani o da İran'a karşı Allah yolunda cihat ediyordum diyordu. Ne Allah yolu! Ne Allah yolu! Allah kimin kendi yolunda cihad ettiğini çok daha iyi bilir.

Bid'at sahibi amel işliyor. Yani namaz kılıyor, oruç tutuyor, sadaka veriyor, hayır yapıyor, hasenat yapıyor. Allah iba eder, onun amelini kabul etmeye. Yani yanaşmaz, razı olmaz, kabul etmez bir türlü. O yalvarır "Kabul et ya rabbi!" diye, Allah kabul etmez. Ne zamana kadar? *(Hattâ yedea bid'atehû)* bidatini bırakıncaya kadar. Bidati üzerindeyken amelini kabule etmez. Bak, hiç kabul etmez de demiyor. *Erhame'r-râhimîn* olduğundan, rabbimiz merhametlilerin en merhametlisi olduğundan dönerse kabul ederim demek gene. Islah olursa gene kabul ederim demek, ıslah olmazsa kabul etmem. Yanlış yolda olursa kabul etmem.

Bid'at ne demek? Hep bid'at sözünü duyuyoruz, bidat ne demek, biraz izah edelim. Bid'at sözü, *beda*, bir şeyi yoktan ortaya koymak demek. Ortaya koymak, pattadanak ortaya bir şey koymak… Hatta onun için, Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sıfatlarından bir tanesi:

بَدِيعُ السَّمَاوَاتِ وَالأَرْضِ ، وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُن فَيَكُونُ

(البقرة:١١٧)

(*Bedîü's-semâvâti ve'l-ard*) "O semâların ve ardın bed' edicisi, yani göklerin ve yerin yaratıcısıdır." Yoktan ortaya koydu. Yoktan var edicisi. Şu gökleri, şu yerleri Allah-u Teàlâ Hazretleri yoktan pattadak ortaya koydu. (*Ve izâ kadà emren feinnemâ yekùlü lehû kün feyekûn*) "Bir şeyi dilediğinde ona sadece 'Ol!' der, o da hemen oluverir." (Bakara, 2/117)

Nedir bunun malzemesi, neredeydi bunun malzemesi? Hangi fabrikadan çıktı bunun tuğlası, çimentosu, kumu, kireci? Yok öyle bir şey, (*Bedîü's-semâvâti ve'l-ard*) Yeri göğü Allah bed' eyledi, yani hop, yoktan var eyledi. Kudretiyle halk eyledi demek bedi, ayın ile; yoktan var eden demek. *Hàlik* demek, ama yoktan var ettiği için bedi manasına…

Şimdi bid'at da ne demek? Dinde yeri olmayan, aslı olmayan bir şeyi adamın birisinin pattadak ortaya çıkartması demek.

"—Yahu, bu işi neden yapıyorsun?"

"—Valla bilmem, aklıma esti, kafama geldi, işkembe-i kübradan pattadak ortaya koydum."

Buna bid'at derler. Bu, itikadda olur, amelde olur. Yâni Kuran'da olmayan, hadis-i şerifte olmayan bir şey çıkartıyor adam, bir şey söylüyor. Buna itikadda bid'at, inançta bid'at derler. Bazen de amelde bidat olur. Yani Rasûlüllah'ın yapmadığı, Sahabe-i Kiram'ın yapmadığı, Kuran'ın yazmadığı, Sünnet-i Seniyye'de bulunmayan bir şeyi yapmaya kalkışıyor insan, ona da amelde bidat derler.

Bunun en tehlikelisi itikadda olan bidattir. Yani inanç yanlış oluyor, yanlış bir inanç ortaya konulmuş oluyor. En tehlikelisi odur. Ameldeki bid'at da gene tehlikelidir. Yani zahmet çeker insan, boşuna zahmet çeker. Ter döker, boşuna ter döker. Cihad eder, haybeye gider.

Hani bir tekerleme vardır, söz vardır, derler ki:

Ne şehid oldu ne gazi;
Haybeye gitti Niyazi…

Çocuklar söyler bunu mahallede, kendi aralarında böyle konuşurlar. Haybe boş demek. Haybeye gider, yani zarara… Haybeye gitti Niyazi. Ne şehid oldu, ne gazi oldu, ne bir işe yaradı; haybeye gitti. Neden? Bid'atla olunca öyle olur. Meselâ bu tekerleme hatırınızda kalsın.

c. Peygamber Efendimiz'e Tâbî Olmak

Onun için her şeyimizi bir asla, esasa dayalı yapmamız lazım. Esasa uydurarak yapmamız lazım. Şimdi ben Peygamber

Efendimiz'in hadis-i şerifini okuyorum.

"—Neden okuyorsun hoca efendi, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifini?"

Çünkü Kur'an-ı Kerim'de Allah-u Teàla Hazretleri buyurur ki:

قُلْ إِنْ كُنتُمْ تُحِبُّونَ اللهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

(آل عمران:٣١)

(*Kul in küntüm tuhibbûna'llàhe*) "Rasûlüm, de ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız, (*fettebiùnî*) bana tâbi olun, bana uyun ki, (*yuhbibkümü'llàhu ve yağfirleküm zünûbeküm*) Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın, afv u mağfiret eylesin." (Âl-i İmrân, 3/31)

Demek ki Allah'ın bizi sevmesinin şartı nedir? Rasûlüllah'a uymaktır. Rasûlüllah'a uymadın mı Allah sevmez.

"—Amerika'da adam, evini çok güzel yapmış hocam! Bahçesini çok güzel tanzim etmiş hocam! Bir sabahleyin yıkanıyor hocam, bir akşamleyin yıkanıyor. Pis gavur değil, temiz gavur. Deterjanlarla temizliyor evini hocam! Şampuanlarla saçını yıkıyor hocam, tarıyor, tellendiriyor, rüzgâr da üfürdüğü zaman..."

Hepsi sıfır. Yol Rasûlüllah'ın yolu. Rasûlüllah'a uyacak.

"—Hocam dinsiz değil, bir dine sahip!"

Onun dini başına çalınsın... Allah'ın kabul etmediğin dinle Allah'a ibadet edilmez. Uydurma, sapık, yanlış, bozuk, eksik, kusurlu bir dinle Allah'ın yoluna varılmaz. Bozuk pusulayla, bozuk aletle, doğru yola gidilmez. Ne diyor büyüklerimiz:

"—Kem alât ile kemâlât olmaz!"

Yâni *kem*, kötü aletler ile büyük, kâmil, olgun sanat eserleri ortaya konulmaz. Sen alırsın eline testereyi, keseceksin; testere yamuktur, bozuktur, birisi bozmuştur, kalitesiz testeredir; gırç gırç kesersin, bakarsın böyle dalgalı kesilmiş. Neden? Kem alet ile kemâlât olmadığı için.

Ama asıl ustanın çırağına bile hiç el sürdürmediği bir testere vardır, gözü gibi baktığı testeresi vardır. "Getir benim o testeremi!" deyip onu getirttiği zaman, baş tarafından gırç gırç biraz yuvasını

yapıp da harç hurç, harç hurç bir kestin mi, bakarsın cetvelle kesilmiş gibi çıkmış. Çentik cetvelle bir güzel çizgi çizemezsin, olmaz. Bozuk pergelle düzgün daire çizemezsin. Yarısına kadar çizilir, bir kayar, ondan sonra bozulur, hay Allah, sil, yeniden yap, bilmem ne…

Kem alet ile kemâlât olmaz. Yanlış yol ile, yanlış bilgiyle, yanlış din ile Allah'ın yolu bulunmaz. Allah'ın yolunun delili kimdir, kılavuzu kimdir? Rasûlüllah SAS Efendimizdir. Rasûlüllah'ı bulacaksın, Rasûlüllah'ın eteğine yapışacaksın;

"—Medet yâ Rasûlallah, aman yâ Rasûlallah!" diyeceksin, Rasûlüllah'a tabi olacaksın, o zaman olur.

Rasûlüllah'a tabi olmadığın zaman yolu şaşırırsın.

Hocam, Amerikalıların dini yanlış; bak füze atıyorlar, havalara gidiyorlar, Venüs'e kadar füze fırlattılar. Japonlar onlarla yarışıyor, dinleri çok komik. İmparatorları güneşin oğluymuş. Bak, komikliğe bak. Güneşin oğlu olur mu? Yeryüzünde senin benim gibi beni Adem, güneşin oğluymuş imparatorları. Öyle saçma şey mi olur? Bak, ne kadar bozuk şeylere inanıyorlar. Ne kadar saçma şeylere inanıyorlar.

Hindistan'da öküze tapıyorlar, şu möö diyen öküze tapıyorlar. Neye tapıyorlar, nasıl tapıyorlar, nasıl oluyor? Mısır'da da tapmışlar, eski Mısır'da da tapmışlar. Hatta Hz. Musa'nın firavundan kurtardığı, Mısır'dan çıkarıp halas eylediği kavim, yolda bıldırcın etiyle beslenen, bulutlarla gölgelenen, kudret helvasıyla taamlandırılan kavim, ondan sonra dediler ki:

يَامُوسَى اجْعَل لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ (الاعراف:١٣٨)

(*Yâ mûsâ ic'al lenâ ilâhen kemâ lehüm âliheh*) "Ey Musa! Onların tanrıları olduğu gibi, sen de bizim için bir tanrı yap!" (A'raf, 7/138)

Putlara tapan bir kavmin yanlarından geçiyorlardı, onları gördüler; "Oh ne güzel, putlara tapılıyor." dediler. Cahillik çok fena… "Ya Mûsa, bize de bir ilah yap da, biz de tapınalım!" dediler. Bak ne kadar saçma şey.

Mûsâ AS, Tur Dağı'na münâcaata çıktı, vahiyleri almaya çıktı,

Allah'ın emirlerini telakki etmeye çıktı. Samirî isimli şahıs onların altınlarını, bileziklerini, kolyelerini, gerdanlıklarını topladı, eritti; bir buzağı yaptı.

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلاً جَسَداً لَهُ خُوَارٌ (طه:٨٨)

(*Ve ahrece lehüm iclen ceseden lehû huvâr*)

Hem de böğüren bir buzağı yaptı. İçini boşluk yapmış, bir yerinden hava girip öbür tarafından çıkarken böüü diye de böğürüyormuş yani, altından bir buzağı.

Huvâr, böğürmek demek. Böğürme sesi çıkartabilecek kadar sanatkarane bir şey yaptı yani. E şimdi tapılır mıydı yani böyle bir şeye? Mûsa AS'yi görmüş bir ümmet tapmalı mıydı öyle bir şeye? Taptı. İnsanların aklı çok kıt...

Yani bunu her zaman söylüyorum, Allah yardım etmezse şu insanın akıl dediği şey var ya şu kafasında, sarhoşun da aklı var. Sarhoş da kendine göre bir mantıkla meyhaneye gidiyor, bir de meth ediyor. Oh, sen edebiyat kitaplarını aç da içki hakkındaki medhiyeleri bir topla bakalım!

"—Sàkî getir ol şarabı!" bilmem ne filan.

Erguvan renkli şarapmış, bilmem neymiş filan; şöyleymiş sefası, böyleymiş meyhanenin keyfi, bilmem nesi… Methiyeler yazıyorlar utanmadan arlanmadan. Sarhoşluk veren şeyi, sıhhati bozan şeyi, karaciğeri siroz eden şeyi, insanın midesini delen şeyi…

Bizim böyle geçen gün söylediler; ayyaş oluyor insan, alkolik oluyor, bizim ayyaş dediğimize alkolik diyorlar şimdi, sonra kolonya içmeye başlamış. Saklamışlar içmesin bu mereti diye, kolonyayı bulamayınca boyalı ispirto içmeye başlamış. Onu saklayınca gaz yağı içmeye başlamış. Deli divane adam.

"—Neden?"

Delirtiyor bu! Bu alkoliklik, delilik! Bir çeşit delilik…

"—Hocam, bira?"

Bira da alkolikliğin kapısı, başlangıcı. Buradan girersen öbür taraftan çıkar.

"—Hocam biranın alkol miktarı çok azmış."

Gel ben seni Münih'e götüreyim, Münih'te kilisenin düşkünlere

yardım ettiği binanın önüne götüreyim, orada şarap tulumu gibi şişmiş Alman'ları gör. Böyle kaldırımlarda yatıyorlar. Sabahleyin gelecek papaz, bunlara biraz harçlık verecek. O harçlıkları gene alacaklar, gene gidecekler, biraz şarap içecekler, biraz bira içecekler. Gör bakalım bira insanı alkolik yapar mıymış, yapmaz mıymış? Git de gör orada; bakalım yapar mıymış, yapmaz mıymış?

Bunu Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde bir toplantıda bir general profesör söylemiş; yani, biranın nasıl insanı alkolik yaptığını. Tabii biz söylesek gerici derler bize. "Seni sakallı gerici seni…" filan derler ama, omuzu kalabalık paşa söyleyince kimsenin bir şey diyecek hâli kalmıyor. Hadi bakalım erkeksen ona da bir şey de! O zaman şaşırıyorlar. Paşaya da gerici de diyemiyorlar.

Müslümanlık, el-hamdü lillâh neyi söylemişse o doğru çıktı. 1400 yıl önce söyledi, 1400 yıl sonra anladı bazı ahmaklar. Biz el-hamdü lillâh kabul ettik. (*Amennâ bi'llâh, ve bimâ câe min indi'llâh*) Allah'a inandık, Allah bize ne gönderdiyse hepsine inanmışız biz; toptan, temiz. İmzamızı attık biz.

(*Amennâ bi-rasûli'llâh*) Peygamber Efendimize de inandık, ne getirdiyse ona da imzamızı attık. Rasûlüllahın sözü de haktır, gerçektir.

Peygamber Efendimiz'e birisi geldi:

"—Aman midem ağrıyor, bağırsaklarım bozuk, kıvranıyorum, fena hastayım."

"—Bal şerbeti iç!" dedi.

Fena bir ishal olmuş, gidecek adam yani. fena durumda. Bal şerbeti iç dedi Peygamber Efendimiz.

İçti, geldi, dedi ki:

"—Ya Rasûlüllah içtim, geçmedi hastalık."

"—Git bir daha iç, Allah yalan söylemez." dedi.

فِيهِ شِفَاءٌ لِلنَّاسِ (النحل:٦٩)

(*Fîhi şifâün li'n-nâs*) [Onda insanlar için şifa vardır.] (Nahl, 16/69) demedi mi Kur'an-ı Kerim'de asel için, bal için?

Kur'an-ı Kerim'de arının yaptığı balı anlatırken onun bir ilaç olduğunu, arıya nasıl ilham verdiğini Allah'ın, nasıl böyle çiçekleri

dolaşıp balı topladığını anlatırken, (*Fîhi şifâun li'n-nâs*) diye balı medh etmedi mi? Medhetti. Amenna ve saddakna.... Balın içinde şifa var.

"—Git, bir daha iç." dedi. "Bir daha iç, Allah yalan söylemez." dedi.

Bir daha içti, gene geldi:

"—Gene geçmedi yâ Rasûlüllah!"

"—Git bir daha iç…" dedi.

Üçüncüde geldi;

"—Geçti." dedi.

Tabii ya, dur bakalım, bir tesir müddeti var. Elbette, bir tesir müddeti var. Ama nasıl söylüyor Peygamber Efendimiz:

"—Allah yalan söylemez. Vaadi haktır, (*Fîhi şifâun li'n-nâs*) 'İçinde şifa var bunun!' demişse, şifa vardır." diyor.

Çünkü biz öyle inanmışız da, kimileri 1400 yıl sonra anlıyor bu işi. İslam gelmiş şu senede, zaman erişmiş 20. Yüzyıl'a, 1400 yıl sonra anlıyor.

Fransalı bir profesör öyle diyor: ilim dediğimiz şey bile yanılıyor, sonra yanlışını düzeltiyor. Bir yanlış teori ortaya çıkıyor, bir başka alim "Hayır, bu doğru değil, şurasında hata var." diye tashih ediyor, düzeltiyor. Bunu biliyoruz ilim kitaplarında, bunun böyle olduğunu biliyoruz. Diyor ki:

"—20. Yüzyıl'da öğrendiğimiz şeyleri bu mübarek kitap 14 asır önce söylemiş. O halde bu kitaba nasıl inanmayız?" diyor. "Nasıl yalan diyebiliriz, nasıl yanlış diyebiliriz, inanmamız lazım!" diyor.

Fransız kendisi. Fransız, öteki Fransızlara böyle anlatıyor:

"—Siz bu Kuran'a dil uzatıyorsunuz, bu Kuran'ı uydurma diyorsunuz, bu Peygambere dil uzatıyorsunuz. Bakın 1400 yıl önceden söylediği şeyi ilim şimdi anlıyor. İlmin bile yeni öğrendiği şeyi önceden söylüyor diye inanmamız lâzım!" diyor.

Kendisi Müslüman oluyor, başkalarına da Müslüman olmayı anlatıyor. El-hamdü lillâh bizim dinimiz böyle… Allah-u Teâlâ Hazretleri demek ki bize Rasûlüllah'ı göndermiş ve Rasûlüllah'a da vahiy indirmiş ki:

اَلْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ

لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا (المائدة:٣)

(*El-yevme ekmeltü leküm dineküm*) “İşte bugün size dininizi ikmal ettim, kemâle erdirdim. (*Ve etmemtü aleyküm ni’metî*) Size olan nimetimi tamamladım, eksiksiz hepsini verdim. (*Ve radîtü lekümü’l-islâme dînen*) Sizin için din olarak İslâm’ı beğendim, ancak müslüman olmanıza razı geliyorum.” (Mâide, 5/3) dedi. İmzasını Kur’an-ı Kerim attı, Peygamber Efendimiz’i tasdik etti.

Peygamber Efendimiz de bütün bu şeyleri bize anlattı, anlatılmayan bir şey kalmadı. Dinin gerçekleri anlatıldı. Onun için Rasûlüllah’a uyan felâh bulur, kurtulur. Kendi kafasına giden çok şaşırır. Bu insanlar kendi kafasına hula hulpu buldular, çeşitli dansları buldular, mariuhanayı buldular, ayyaşlığı buldular, esrarkeşliği buldular, berduşluğu buldular, hippiliği buldular.

Bu insanları kendi keyfine bırakırsan, elleri kınalı Zeyneb’i koyuversen kuyuya kaçacak. Kuyuya kaçar. Bunları kendi hâline

bırakırsan böyle olur. İslâm böyle yapmadı, gerçekleri öğretti. Onun için biz Rasûlüllah'ın sünnetine tabiyiz. Dervişiz, mutasavvıfız ama Rasûlüllah'ın sünnetine tabi olduğumuz için mutasavvıfız. Rasûlüllah Efendimiz erbabı tasavvufun şahı olduğundan, hayatı dervişliğin en a'lâsı olduğundan öyleyiz.

Yani biz Rasûlüllah'a ittibâ hevesindeyiz, gayretindeyiz. Karınca kararınca, onu yapmaya çalışıyoruz. Tam yapamıyoruz; eksiğimiz, kusurumuz çok ama yolumuz o, gayemiz o... Bu da onun isbatı...

"—E başka tarikatlar var hocam, şöyleymiş, böyleymiş."

Ona karışmam. Kimseye dil uzatmam, kimseye karışmam ama aşikâr, dine aykırı bir şey görürsem onu da söylerim.

"—Bazı tarikatlar varmış hocam; aşkullah, muhabbetullah galebe çalsın, gelsin diye iki kadeh atıştırırlarmış."

Ha, öyle yağma yok. Öyle saçma şey olmaz. O, şeytanın oyunu. Öyle şey olmaz.

"—Efendim büyük bir hoca varmış, çok büyük bir şeyhmiş, şöyle yaparmış, böyle yaparmış. İsterse gökten yağmur yağdırırmış, isterse şöyle yaparmış ama namaz kılmıyormuş. 'Bizim işimiz aşkullah, muhabbetullah yolu; namaz kılmak ham sofuluk!' diyormuş.

O kâfir, açıkça kâfir! Namazı inkâr eden kâfir olur. Çünkü Allah namazı kılın diyor Kur'an-ı Kerim'de; bu da kılmayın diyor. Kâfir bu! Bunun büyüklüğü şeytanlık bakımından büyük… Şeytanlıkta, kâfirlikte en büyük; azılı kâfir bu… Hem kendisi kâfir, hem de başkasını aldattığı için azılı kâfir bu...

Onun için, bir ayeti inkâr etse bir insan, hatta ayet değil bak üstüne bastıra bastıra hepinizin karşısında söylüyorum, Rasûlüllah'tan geldiği sabit olan, yani senedinde filan bir şek şüphe olmayan bir sünneti, bir hadisi, "Benim aklım öyle şeye ermez, bu asırda böyle şey olmaz!" diye inkâr etse, o zaman da kâfir olur! O zaman da kâfir olur, bak kesin olarak söylüyorum.

Hz. Ömer'e iki kişi geldiler, dediler ki:

"—Ya Ömer, ihtilafımız var, sen hakem ol, anlatalım, sen bizim hakkımızda hükmet!" dediler.

Birisi Müslüman, birisi gayri müslim. Yahudi veya Hristiyan,

neyse yani, o zaman oralarda yaşayanlardan birisi. Şimdi gayri müslim dedi ki:

"—Ya Ömer, biz bu meseleyi sana gelmeden önce Ebu'l-Kasım Muhammed'e de anlattık." Yani peygamber efendimizin adını söylüyor. "Ona da anlattık, o beni haklı çıkartmıştı, sen haklısın demişti yani davamızı dinlediği için ama bu gene razı olmadı, bir de sana anlatmaya geldik." deyince Hz. Ömer'in gözleri açıldı, döndü Müslümana:

"—Rasûlüllah bu haklı dedi, sen razı olmadın, bir de bana geldin, öyle mi?"

"—He, evet, öyle..."

"—Peki, bekle, şimdi ben senin hakkında hükmedeceğim." dedi.

İçeri gitti kılıcını aldı, geldi, kafasını kesti adamın. Neye dayanarak kesti? Hz. Ömer sinirli bir adamdı da, kızdı da ondan mı kesti? Hayır.

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلاَ مُؤْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللهُ وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ
يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ (الأحزاب:٣٦)

(*Ve mâ kâne li-mü'minin ve lâ mü'minetin izâ kada'llàhu ve rasûluhû emren en yekûne lehümü'l-hıyeratü min emrihim*) "Allah ve Rasûlü bir şeye hükmetsin de, şu şöyle olsun desin de, müslüman ondan sonra, 'Hele bir düşüneyim dur bakayım, kafama uyarsa yapayım!' desin; böyle şey olmaz!" (Ahzâb, 33/36)

Rasûlüllah'ın hükmüne razı olmayan imanda kalamaz. Çıkar, kovulur, kafir olur gider. Ayağı kayar gider. Rasûlüllah'ı kabul etmediği zaman kâfir olduğu için; kâfir olmak da, anadan kâfir olmak başka, önce Müslümanken sonra kâfir oldu mu ona *mürted* derler, irtidat etmiş derler. Yani doğrusunu öğrendi, gene çıktı dinden. O daha fena…

Öyle söyleyeyim, mürtedin kafası kesilir. İrtidat etmiş olan kimsenin kafası kesilir. Onun için Rasûlüllah'ın sünneti belliyken, yani şeksiz şüphesiz kesinken, onu bile inkâr etse kâfir olur insan.

Mü'minin ana vazifesi nedir? Rasûlüllah'a uymaktır.

"—Hocam, ben Kuran'a uyarım, başka şey tanımam!"

Olmaz. Kuran'ı da Rasûlüllah getirdi. Kuran'a uysan bile, başka şey tanımam desen bile gelirsin gelirsin gelirsin, bir ayet okursun, "Rasûlüllah'a tabi ol!" der sana, Kuran'ın emri, mecbursun o zaman gene Rasûlüllah'a tabi olmaya.

Yani sırf Kuran'a tabi olsan, tamam kabul. Sen sırf Kuran'ı kabul edecek misin? Edeceğim. Hiçbir ayetine itiraz etmeyecek misin? Etmeyeceğim. Tamam, kabul o zaman. Sırf Kuran'a tâbî ol, kâfi… Kuran'a inan, kâfi… Çünkü Kur'an-ı Kerim seni Rasûlüllah'a da götürür, tasavvufa da getirir, zikre de getirir, ta benim yanıma getirir. Başka hiç çaren kalmaz. Sen sadece Kuran'ı kabul et, kâfi... Tam bizim çizgimize gelirsin, çünkü biz el-hamdü lillah o yoldayız.

Allah-u Teàlâ Hazretleri bizi Peygamber Efendimiz'in sünneti yolundan ayırmasın... Bid'atlara düşürmesin… Uydurma şeylerin peşine takmasın... Her şeyin özüne, aslına, esasına vakıf olup onu öğrenip onu yapmayı nasib etsin…

Onun için hepinize diyorum ki, teklif ediyorum; küçük çocuklara, gençlere de teklif ediyorum: Bir şeyi öğrendiğiniz zaman senediyle, deliliyle öğrenin! Namaz kılıyoruz, neden? Kuran'da ayet var. Hadis okuyoruz, neden? Neden diye sorun hep: Kendinize sorun, alimlerinize sorun. Neden şu şöyle, neden bu böyle diye hep sorun, her şey hadise dayansın, her şey ayete dayansın, her hüküm bir esasa dayansın.

O zaman her şey güzel olur, çünkü Allah için veren, Allah için alan, Allah için seven, Allah için buğz eden kimse imanı tamamlamıştır, o cennete gider. Her şeyi Allah için yapma durumu böyle kolaylanmış olur. Ezberleyin, öğrenin! Her şeyin kaynağını öğrenin, delilini öğrenin.

Biz biraz bedavacı bir nesiliz çünkü her şeyi hazır bulduk kitaplarda, halbuki Peygamber Efendimiz'in sahabesi ve ondan sonra gelen tabiin ve ondan sonra gelen alimler her şeyin aslını sorarlardı. Bid'at olmasın diye, uydurma olmasın, yanlış olmasın diye her şeyin aslını, esasını sorup, öğrenip, belleyip öyle ezberlerlerdi.

Kuran'ı ezberlerlerdi, hadisi ezberlerlerdi. Şunu şöyle yapıyorum çünkü Rasûlüllah şöyle buyurdu derlerdi. Peygamber Efendimiz'in bir hadisini duydukları an bir daha bırakmazlardı.

d. Vâkıa Sûresi'nin Fazîleti

Abdullah ibn-i Mes'ud ölüm döşeğinde yatmış, hasta, perişan, Hz. Osman RA ziyaretine geliyor, diyor ki:[189]

"—*Es-selamü aleyküm!*" Soruyor hâlini. (*Mâ teştekî*) "Şikâyetin nedir; derdin, hastalığın nedir?"

O da, "Kulağım ağrıyor, karnım sancıyor, kalbim çarpıyor." filan demiyor. Neden? İslâm o kadar ince bir din, o kadar yüce bir din ki her şeyi Allah takdir ettiği için, şikâyet olmasın diye söylemiyor. (*Kitmânü'l-musîbet*) yani musibeti saklamak da bir mertliktir, sevaplı bir şeydir. Söylemiyor yani, şuram ağrıyor filan demiyor da diyor ki, şikâyetin nedir diye sorunca:

(*Zünûbî*) "Günahlarım, günahlarımdan şikayetçiyim." diyor.

Oradan istediğin kadar şikâyet et:

"—Nefsimden şikayetçiyim ya Rabbi, günahımdan şikayetçiyim ya Rabbi. Hatalarımdan şikayetçiyim, ömrümü yolunda geçiremedim ya rabbi, el aman bu nefsin elinden, illallah bu nefisten, bu şeytandan bıktım…"

O şikâyeti yapabilirsin, o serbest ama Allah'ın takdirine rızası olacak, ona karşı şikâyeti olmayacak. Böyle cevap verdi.

"—Şikâyetin ne?"

"—Günahlarım..."

(*Vemâ teştehî*) "Ne arzu ediyor, canın ne çekiyor? Hani alıvereyim sana, kebap istiyorsan kebap getireyim. Tatlı istiyorsan tatlı getireyim."

Hastanın canı bir şey çeker ya… Ne istiyorsun diye sorunca, canın ne çekiyor diye sorunca, dedi ki:

(*Rahmete rabbî*) "Rabbimin rahmetini canım çekiyor, onu istiyorum." dedi. Yani maddi bir şey istemiyor. Baklava, börek, hacı baba baklavası filan demiyor. Ne diyor? Allah'ın rahmetini istiyorum diyor.

"—Pekiyi, (*Hel âmuru leke bi-tabîb*) Sana bir doktor emredeyim,

---

[189] Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.491, no:2497; İbn-i Esîr, *Üsdü'l-Gàbe*, c.I, s.674; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.188; Hz. Osman RA'dan.

getirteyim mi?”

Herhalde halife o zaman Hz. Osman, sana bir doktor getirteyim mi, gelsin, baksın?

(*Lâ hâcete lî fihi*) “Benim ona ihtiyacım yok! (*Ve’t-tabîbü emradanî*) Beni tabipler tabibi hastalandırdı. Benim doktora ihtiyacım yok, benim doktorum bana bu hastalığı verdi.” dedi.

Hastalık da bir şifadır. Hastalık da bir sevap kazanma vesilesidir. Hastalığın sonunda ölecek ama cennete gideceği için o da onu seviyor yani, az kaldı cennete gitmeme diye hevesleniyor. Allah gözünden perdeleri kaldırıyor, gösteriyor. Onun için şey yapmadı yani, doktora ihtiyaç yok dedi. Asıl benim doktorum beni hastalandırdı; benim hastalığımı, keyfimi, hâlimi biliyor. Benim bu hastalığım sonu şifa demek istiyor yani. Asıl büyük bayram demek istiyor yani çünkü bir insan hakkının rahmetine kavuştu mu asıl bayramı o zaman yapacak. Bayramların bayramı olacak o.

“—Pekiyi, sana biraz para vereyim mi?” dedi.

“—Ona da ihtiyacım yok!” dedi.

Ölen adam parayı ne yapsın? Ehl-i dünya paranın peşinde koşuyor ama o para peşinde değil. İstemem dedi.

“—Pekiyi, senden sonra çoluk çocuğuna kalır, kızlarına kalır. “

“—Sen, benim kızlarım ben öldükten sonra fakir mi kalacak sanıyorsun yâ Osman?” dedi. Fakir mi kalacak sanıyorsun sen benim kızlarım?”

Bunlar para biriktirmezler, bankada hesapları yok, malları yok, mülkleri yok yani fakir kalabileceğini düşünebilir ama;

“—Sen benim kızlarımı fakir kalacak mı sandın ya Osman? Ben kendi kızlarıma Vàkıa Sûresi’ni ezberlettim.” dedi.

Bak nereye bağlıyor lafı. Yani Sûre-i Vâkıa’yı kızlarıma ezberlettim dedi. Neden ezberletmiş:

“—Kim Sûre-i Vâkıa’yı ezbere bilirse asla fakirlik ve yoksulluk çekmez!” buyurmuş Peygamber Efendimiz.

Yani paraya ihtiyacım yok diyor. Hz. Osman para vermek istiyor, o almıyor. Neden?

“—Ben kızlarıma Sûre-i Vâkıa’yı ezberlettim. Nasıl olsa fakir olmayacaklar!” diyor.

İmana bak, cevaba bak yani. Hiç bizim mantıklarımıza uyuyor

mu? Hiç uymuyor ama iman o. Ben onlara Sûre-i Vâkıa'yı ezberlettim, onun için onlar fakirlik çekmez diyor. Neden öyle diyor? Rasûlüllah yalan söylemez, onu biliyor da ondan. Madem Rasûlüllah hadis-i şerifinde öyle buyurmuş, madem o da kendi kulağıyla duymuş Rasûlüllah'tan, tamam. Kızına Sûre-i Vakıa'yı ezberletmiş, şey yapmıyor. Tasa çekmiyor yani. Ben öldükten sonra kızlarım açıkta kalacak, öksüz kalacak, malsız mülksüz kalacak diye korkmuyor yani.

Şimdi asıl benim söylemek istediğim noktaya geliyor iş. Diyor ki râvi:

"—Ben Abdullah ibn-i Mes'ud'la Hz. Osman bu meseleleri konuşurken onların yanındaydım, bunları duydum ya, duyduğum günden itibaren ben de Sûre-i Vâkıa'yı ezberledim ve her akşam okumayı hiç ihmal etmedim" diyor.

Buyur, işte bak. Müminin hâli nasılmış. Duyduğu şeyi uygulamak, tatbik etmekmiş. Biz de öğrendiğimiz hadis-i şerifleri tatbik edeceğiz. Dinimizin aslını, özünü bozmayacağız ve Efendimizin hadis-i şeriflerine öylece tabi olacağız.

e. Hadis Kitaplarını Okuyalım!

Evimizde hadis kitabı var mı, yok mu? Vardır. Belki siz bilmezsiniz, belki isimlerini bilmezsiniz. Hepinizin evinde Buhari'nin hadisi vardır, muhakkak. Sahihi Buhari mutlaka vardır. Okudunuz mu? Hiçbiriniz okumamışsınızdır, biliyorum. Hiçbiriniz okumamışsınızdır. O yaldızlı yaldızlı ciltler orada durur.

Bir güzel kitaplık almışsınızdır, kitaplık ama alengirli böyle süslü, işlemeli, oymalı filan. Düz kitaplık değil, camekânlı mamekanlı, misafir odasının şeyi almışsınızdır, kocaman. İçine yaldızlı kitap verin bana demişsinizdir kitapçıya gidip, ciltleri çok yaldızlı olsun böyle, pırıl pırıl parlasın diye onları oraya koymuşsunuzdur, kilitlemişsinizdir. Okumazsınız. Okumayız, millet olarak yani.

Millet olarak maalesef okumayız. Maalesef hadis-i şerifler kütüphanemizde durur. Tefsir kitapları kütüphanemizde durur. Biz de televizyonun başına geçer, halkımız, onunla vakit geçirir. Oturur, gazete okur, onunla vakit geçirir. Malayani sohbetle vakit geçirir. Oyunla vakit geçirir. Kahvede vakit geçirir. O kitaplar

orada durur, o Kur'an-ı Kerim çivide asılı durur, o çocuklar kendi hâline, o kadınlar kendi bildiğine; aile perişan, çocuk perişan, cemiyet perişan, adam perişan; vebal altında böyle bir şey geçer gider.

Okuyacağız bunları… Rasûlüllah'ın hadislerini okuyacağız. Kur'an-ı Kerim'in tefsirini okuyacağız ve kendimizi tehlikelerden koruyacağız, Allah'ın rızasını kazanmaya çalışacağız.

Bid'atlardan uzak olacağız. Kendi bildiğine bir şey yapıyorum sanırsın.

"—Ramazan'da da kırk bir tane mum aldım, götürdüm, Eyüp Sultan kabristanında her mezarın üzerine bir mum diktim."

Ne olacak? Kim söyledi sana mum dik diye? Mum dikme adeti var mı İslam'da? İstediğin kadar mum dik.

"—Efendim Helvacı Baba'nın kabri etrafında yedi defa dolaştım. Ondan sonra da beş kilo helva dağıttım."

Kim söyledi sana? Mezarın etrafında dönmek diye bir şeyi kim söyledi sana? Kabul değil, bid'at, uydurma… Bid'atı kabul etmez ki Allah? Neye göre yapıyorsun? Olmaz, her şeyi ayete dayandıracaksın, hadise dayandıracaksın. Okuyacaksın, uygulayacaksın. Ha, benim şu işim yanlışmış diyeceksin.

İmam duruyor akşam namazının arkasından mihrapta, *Huva'llàhu'llezî*'yi okuyor. Neden?

"—Kim *Huva'llàhu'llezî*'yi üç defa, (*Eùzü bi'llâhi's-semî'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm*) dedikten sonra, (*Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) diye okursa, yetmiş bin melek kendisine istiğfar eder sabaha kadar. Sabah okursa, akşama kadar yetmiş bin melek istiğfar eder."

"—E Hocam, bir (Eùzü bi'llâhi *mine'ş-şeytàni'r-racîm. Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm*) desem olmaz mı?"

Olmaz" Hadis-i şerifte üç defa, (*Eùzü bi'llâhi's-semî'l-alîmi mine'ş-şeytàni'r-racîm*) dediği için, üç defa söyleyeceksin.

"—Madem öyleymiş, beş defa söylesem olmaz mı?"

Hayır, beş defa da olmaz; üç defa söyleyeceksin! Ne iki defa, ne bir defa, ne dört defa söyleyeceksin; üç defa söyleyeceksin! Yani Rasûlüllah'a uyacaksın. Azsa az, çoksa çok.

"—Hocam o öyle demiş, ben de iki ayet evvelinden alayım!"

İki ayetin evvelinden alma, o zaman beş ayet oku sure-i Haşr'ın sonundan derdi. Öyle demiyor. Sure-i Haşr'ın sonundaki üç ayeti oku diyor.

"—*Lev enzelnâ*'dan başlayayım?"

"—Lüzum yok..."

"—*Yâ eyyühe'llezîne âmenû itteku'llahe veltenzur*'dan başlayayım?"

"—Hayır, *Huva'llàhu'llezî*'den başla!"

"—Neden?"

"—Rasûlüllah'a tam uymuş olmak için."

Birisi dedi ki:

"—Acaba yarın Ramazan'ın biri mi yoksa Şaban'ın otuzu mu? İhtiyaten oruç tutsak mı?" filan.

Alimlerden birisi ötekine sordu. O alim dedi ki:

"—Vallàhi tutmam! Va'llàhi bi'llahi tutmam!" dedi.

Dinde miktarı değiştirmek yok, ilave yok. İhtiyat, eklemek,

çıkarmak, bir şey yok. Herkes ihtiyat için bir gün eklerse, otuz günlük Ramazan çıkar atmış güne. Her gün ihtiyat olarak veya keyif olarak bir gün kısarsa, otuz günlük Ramazan iner üç güne. Öyle şey olmaz. Her şey Rasûlüllah'ın ağzından çıktığı gibi olacak.

Peygamber SAS Hazretleri müjdeliyor ki:[190]

مَنْ تَمَسَّكَ بِسُنَّتِي ، عِنْدَ فَسَادِ أُمَّتِي ، فَلَهُ أَجْرُ مِائَةِ شَهِيدٍ

(الديلمي ، وابن حجر ، عد. عن ابن عباس)

(*Men temesseke bi-sünnetî, inde fesâdi ümmetî, felehû ecru mieti şehîd*) "Ümmetimin bozulduğu, şaşırdığı, bocaladığı; ana zihniyetini kaybettiği devrede, âhir zamanda benim sünnetime sarılan kimselere Allah yüz şehid sevabı verecek!"

Onun için onun peşindeyiz, onu yapacağız. Okuyacağız, uygulayacağız. Dinleyeceğiz, uygulayacağız ve inşallah Rasûlüllah'ın şefaatine nail olacağız, Allah'ın rızasına vasıl olacağız. Bunu hiç unutmayın!

Bir de fıkra anlatayım: Bursa'nın valisi emretmiş, yeni açılan bir yolun iki tarafını şuradan şuraya kadar ağaçlandırın diye emretmiş. Adamları, vali paşa emretti diye iki tarafı ağaçlandırmışlar. O da faytonuna binmiş, Osmanlı zamanında, elinde bastonu, başında fesi, kurulmuş faytona, dıgıdık dıgıdık yeni yoldan şöyle faytonla gitmiş türbenin yanına kadar, iki tarafa şöyle bakınarak. Tamam, ağaçlar dikilmiş. İki tarafı ağaçlıklı olmuş yolun.

Bakmış, türbeden öbür tarafa doğru da ağaçlar gene dikilmiş, oraya kadar devam ediyor. Türbeden sonra da dediği yerden öbür tarafa…

"—Bu ağaçları sökün!" demiş.

"—Efendim dikilmiş ağaç sökülür mü?" bilmem ne filan

---

[190] Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.IV, s.198, no:6608; İbn-i Hacer, *Lisânü'l-Mîzan*, c.II, s.246, no:1033; İbn-i Adiy, *Kâmil fî'd-Duafâ*, c.II, s.327; Beyhakî, *Zühdü'l-Kebîr*, c.I, s.221, no:217: Ebû Abdillah ed-Dekkak, *Meclis fî Ru'yetu'llah*, c.I, s.218, no:503; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

demişler.

"—Bana bakın!" demiş. "Bugün bir bahane bulup benim sözümden fazlasını yapan, yarın bir başka bahane bulur benim sözümden azını yapar. Ben, sözümü tam tutturmak istiyorum, benim dediğimi tam yapacaksınız." demiş. "Şuraya kadar dedim, oraya kadar yapın. Yarın öbür gün de türbeye kadar derim, ağaç kalmadı dersiniz, yarı yolda bırakırsınız. Böyle şey yok, tam yapacaksınız!" demiş.

O da hoşuma gidiyor benim. Tam yapmak, her şeyi eksiksiz yapmak, tam sünnete uygun olarak yapmak hatırımızdan hiç çıkmasın. Her şeyi ona göre yapalım! Allah'ın rızasına vasıl olalım; Rasûlüllah'ın sevdiği, razı olduğu ümmet olalım…

Sayfanın ikinci hadis-i şerifine geçiyorum.

f. Kâmil Mü'minin Cesedi Çürümez

Enes RA'dan rivayet edildiğine göre Peygamber SAS Efendimiz şöyle buyurmuş:[191]

أَبَى اللهُ أَنْ يَجْعَلَ لِلْبَلَاءِ ، سُلْطَانًا عَلٰى بَدَنِ عَبْدِهِ الْمُؤْمِنِ

(الديلمى عن أنس)

RE. 6/6 (*Eba'llàhu en yec'ale li'l-belâi, sultànen alâ bedeni abdihi'l-mü'min*)

"Allah-u Teàlâ Hazretleri mü'min kulunun bedenine belânın musallat olmasına razı gelmez, müsaade etmez. Mümin kulunun bedenine belânın musallat olmasına, hakim olmasına, onu istilâ etmesine müsaade etmez, razı gelmez, yanaşmaz. Yaptırtmaz öyle. Yani sıhhatte, afiyette. saadet ve selâmet üzere eyler, belâyı üzerinde tutmaz."

Şimdi bu sözün izahı hakkında iki şey not alınmış. Ya benim, Mehmed Zahid Hocamız Rh.A, okuduğumuz kitap onun kitabı yani, saklıyorum. Böyle yazıları var, gördükçe yüreğim ağzıma geliyor.

---

[191] Deylemi, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.422, no:1715; Enes ibn-i Malik RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.144, no:698; *Camiü'l-Ehàdis*, c.I, s.152, no:243.

Ya o yazmış ya ondan önce, o da hocasından aldıysa onun notu.

Şimdi buradaki maksat, "Mümin kul kabre konulduğu zaman, Allah onun bedenini çürütmez yani bedenine belâyı musallat etmez. Kabrin içinde olduğu gibi kalır." demek, onu kasdediyor demiş.

Bir ihtimal bu, bu hadis-i şerifteki ihtimallerden birisi bu. Hakikaten başka hadis-i şerif vardır, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:

ان الأمير العادل ، والعلم العامل ، لا تأ كل الأرض لحومهما

(*İnne'l-emîre'l-âdile, ve'l-àlime'l-àmile, lâ te'külü'l-ardu lühûmehümâ*) "Adaletli emîr, yani hükümdar, idareci, başkan, âmir ile, ilmi ile âmil olan alim kimsenin etlerini toprak yiyemez. Yani çürütmez, yani taaffün etmez, olduğu gibi kalır."

Elazığ'da Arap Baba varmış, kabrini açıyorlar, gösteriyorlarmış yani. Bedeni olduğu gibi duruyor öyle, çürümemiş. Kastamonu'da bilmem hangi evliya varmış, kabrinde gösterdiler, kenarını açıyorlar, bedeni olduğu gibi duruyor. Yani çürümüyor gerçekten.

Hatta hükümdarlardan birisi, bu İranlıların meşhur bir hükümdarı vardı, eski Sasaniler zamanında adaletli bir hükümdarları vardı, Enûşirvan veya Nûşirevan derlerdi, duymuşsunuzdur ismini. Bu Nuşirevân-ı Adil denilen kişinin kabrinin başında oturuyorlarmış böyle; halifelerden, alimlerden bir grup. Demişler ki:

"—Şunun kabrini açalım, nasıl olsa mümin değil. Peygamber Efendimiz adaletli hükümdarın bedenini toprak çürütmez dedi ya, bakalım bu adaletli mi, değil mi? Açalım, görelim bakalım!"

Yani Enûşirvan'ın kabrini açacaklar; bakalım, adil mi, değil mi, anlayacaklar. Çürümemişse adil, çürümüşse adaletli değilmiş diyecekler. Açmışlar, bakmışlar ki, olduğu gibi duruyor, çürümemiş. Demek ki adaletliymiş.

Duydum ki avlanmaya gitmiş. Avlanmışlar, geyik veya bir şey vurmuşlar, dağ keçisi, neyse… Kızartmışlar, yiyecekler. Tuz yokmuş.

"—Gitsin bir atlı, karşı köyden tuz alsın, gelsin; ama parasını versin!" demiş.

"—Efendim…" demişler, gülmüşler. "Tuz, dağda taşta her yerde bulunan bir şey. Tuzdan bol ne var? Yağmur yağdıkça eriyip eriyip denizleri bile tuzlandırıyor bu tuz dediğimiz şey. Yeryüzünde en bol olan maddelerden birisi tuz. Bunun da parası mı olurmuş?"

Çok güzel bir cevap vermiş:

"—Hükümdar, teb'asından parasız tuz alırsa, hükümdarın memurları hükümdar yokken halkın derisini yüzer." demiş.

Derisini yüzer. Oradan bir cesaret aldı mı, "Hadi verin bana parasız tuz!" diye, bir kapı açıldı mı öteki ondan sonra, padişahın olmadığı zamanda, hükümdarın olmadığı zamanda o adamlar neler yaparlar, halka kan kustururlar. "Adaletli olun, parasını verin!" demiş yani.

Bu manada diyorlar veyahut da bazı kereler Allah-u Teàlâ Hazretleri mümin, kâmil kulunun bedenine hastalık verince o, günahlardan temizlensin ve onun bedeni de fazla yağlardan, ve sairelerden kurtulsun, yeniden sıhhat kazansın diye Allah bazen böyle de verir. Bu da mümkün. Yani arada sırada, birazcık olması bu hadis-i şerife mâni değildir diye izah edenler de olmuş.

Hayır, o kabirde, kabire konduğu zaman o mümin-i kâmilse toprak onun bedenini yemez manasına gelir diye de, böyle bir izah da var.

Hocamızı çağırmışlar. Süleymaniye'de Hocamızın hocalarının kabirleri vardı, meydandaydı, çeşmenin arkasındaydı. Orayı bahçe yapacaklarmış. Oradaki kabirleri duvarın şu tarafına, asıl kabirlerin arasına almak istemişler. Kabir nakli yapılacak. Hocasının nakli nakledilecek diye, bizim de Hocamız onun talebesi olduğundan, ondan feyiz aldığından, halveti ondan çıkarttığı için onu da çağırmışlar.

Hocamız kendisi anlatırdı: Açtık, mübarek sanki bugün ölmüş gibi olduğu gibi duruyor, dedi. Neden? İlmiyle amil. Tesbih çeken, arif-i billah olan, evliya olan kimse işte... Açmışlar kabrini. Kaç sene geçmiş aradan? Elli sene geçmiş, daha fazla geçmiş. Hemen bugün gömülmüş gibi gidiyorlar.

Bazılarının öyle oluyor ki, öyle rivayetler duyuyoruz ki biraz fazla debelesen kanı damlıyor, akıyor diyorlar yani. O kadar

koruyor Allah koruduğu kulunu... Allah-u Teàlâ Hazretleri bizim de bedenimizi kabirde çürümeyenlerden eylesin... Bize kabirde öteki varlıkları musallat edip de azab çektirmesin...

g. Allah'tan Afiyet İsteyin!

Gelelim bu sayfadaki üçüncü hadis-i şerifi okumaya. Bu hadis-i şerifte şunu hatırlatayım ki günahlar hastalıklarla eriyor, affoluyor. Hastanın uykusu ibadet, iniltisi tesbih, ameli makbul, yapamadığı ameller yapılmış gibi yazılıyor, duası makbul ve hastalıktan berî olduğu zaman, kalktığı zaman anasından doğduğu gün gibi defteri amali temiz oluyor.

O bakımdan hastalık da Allah'ın bir başka nimeti yani. Bir çeşit nimet o da. "İnsanlar hastalara verilen mükafatları bilselerdi hep hasta olmayı isterlerdi." denilmiş. Ama o tavsiye edilmiyor. Tavsiye edilen şey o değil.

Peygamber SAS Efendimiz diyor ki:

"—Allah'tan bir şey istediğiniz zaman afiyet isteyin. Hem

bedeniniz salim olsun hastalıklardan, turp gibi sağlam olun; hem de ruhunuz asude olsun, sıkıntısız olsun, rahat içinde olun, huzur içinde olun."

Allah'ın lütfu çoktur, rahmeti çoktur. Allah size hem belâ, hastalık vermez, hem de gene afv u mağfiret edebilir. Tabii hastalanınca affediyor, günahları sildirtiyor ama hasta etmeden affetsin diye isteyin demek yani o. Bir şey isteyeceğiniz zaman Allah'tan afiyeti isteyin deniliyor. Dua da şöyle:[192]

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ ، وَالْمُعَافَاتِ الدَّائِمَةَ ، فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

(*Allàhümme innâ nes'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfâte'd-dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Yâ Rabbi! Bize dinde, dünyada, ahirette afiyet ver ve dâimî bir esenlik ihsân eyle..." mânâsına.

Bak dinde afiyet istiyor, ne demek? Dinde afiyet sahibi olmak ne demek? Dinine bir musibet gelmemesi yani imanına bir gölge düşmemesi, aklının karışmaması, kalbinin karışmaması demek yani. Günahlara düşmemek demek, yanlış itikatlara saplanmamak demek. Dinde afiyet istiyor.

Dinde afiyet, en önemlisi o. Çünkü insanın itikadı bozuk oldu mu mahvolur.

Belki makbul ola noksan-ı amel;
Olmasın lâkin akîdende halel.

Az ibadet etmek gene makbul olur, insanı kurtarır ama akidesi bozuk oldu mu, çok ibadet etse de kurtulmaz. Akidenin sağlam

---

[192] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.738, no:5074; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1273, no:3871; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.25, no:4785; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.241, no:961; Buhàrî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.243, no:698; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XII, s.343, no:13296; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.35, no:29278; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.145, no:10401; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.264, no:837; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

olmasının çok önemli olduğunu bildirmiş oluyor Peygamber Efendimiz. Dinde afiyet istiyoruz, yani, “Yâ Rabbi bizim dinimizi şaşırttırma, aklımızı bozdurma...”

Çeşit çeşit insanlar var, çeşit çeşit mezhepler var. Hatta çeşit çeşit tarikatlar var, hatta çeşit çeşit hocalar var. Sağlamını Allah bize nasib etsin, çürüğünden bizi korusun... Çünkü yanlış yolun yolcuları olan veyahut o yola çağıran insanlar, insanları yanlış yola çağıran kimseler, ahiret yolunun haramileridir diyor büyüklerimiz. Ahiret yolunun haramileridir.

Dünya yolunun haramisi, yol kesicisi yani eşkıyası insanın yolunu keser, silahını doğrultur, “Ver paranı... Çıkart keseni... Çık paraları!” der. Parayı verirsin, gider.

Ahiret yolunun haramisi insanı imandan eder, ahiretini mahveder, cehenneme düşmesine sebep olur, orada artık cehennemde birbirleriyle kavga edecekler:

إِنَّ ذَٰلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصُمُ أَهْلِ النَّارِ (ص: ٦٤)

(*İnne zâlike lehakkun tehàsumu ehli’n-nâr*) [İşte bu, cehennem ehlinin birbiriyle kavga etmesi haktır.] (Sàd, 38/64)

Azabı görecek ve yaka paça birbirleriyle kavga edecekler.

“—Sizin yüzünüzden buraya düştük, siz olmasaydınız aklımız sapıtmazdı. Şaşırmazdık, bu duruma gelmezdik.” diye kavga edecekler.

O bakımdan Allah hiç kimseyi dinde bozukluğa uğratmasın. Dininde felâkete, musibete uğratmasın. O, en fenası...

Allah dünyada da afiyet sahibi eylesin... Afiyet sahibi olmak ne demek? Vücudunun sıhhatli olması, ruhunun huzurlu olması demek. Kalbi şen, içi şen, vücudu sıhhatli, el-hamdü lillah nimet içinde...

Dinde afiyet, dünyada afiyet, üçüncüsü de ahirette afiyet. Ahirette afiyet nedir? Azaba uğramamak. Bak şurada hava sıcak olduğu için ben mendilleri siliyorum, sıksam şıpır şıpır damlayacak. Ter içindeyim. Sizi de görüyorum, siz de ter içindesiniz. Nihayet burada kırk dakika, elli dakikadır konuşma yapıyoruz, terliyoruz.

Mahşer yerinde iğne atsan yere düşmeyecek. İnsanlar böyle sıkışacaklar. *Lâ teşbih ve lâ temsil*, tünel hadisesinde sıkışan insanlar aklıma geliyor yani. Sıkışacaklar, su yok, güneş tepelerinde, elli bin yıl bekleşecekler. Burada kırk dakika, elli dakika. Orada elli bin yıl bekleşecekler.

Allah mahşer gününde Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelenenlerden eylesin bizi... Ahirette afiyet nedir? Azap görmemektir, sıkıntı çekmemektir, cennete girmektir, lütuflara ermektir.

Ne güzel bir dua:

اللَّهُمَّ إِنَّا نَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ ، وَالْمُعَافَاتِ الدَّائِمَةَ ، فِي الدِّينِ وَالدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ .

(*Allàhümme innâ nes'elüke'l-afve ve'l-àfiyeh, ve'l-muàfâte'd-dâimeh, fi'd-dîni ve'd-dünyâ ve'l-âhireh*) "Yâ Rabbi! Bize dinde, dünyada, ahirette afiyet ver ve dâimî bir esenlik ihsân eyle..."

Bunu yazın! Bu duayı yaptı mı her şeyi istemiş oluyor Allah'tan. Her şeyi istemiş oluyor kestirmeden. Soruyorlar:

"—Hocam, Kâbe'yi görünce dua makbulmüş, ne dua edelim?" diye soruyorlar.

İşte böyle şeyleri yazın. Bugünlerden yazın. Lazım oldukça istifade eder, kullanırsınız.

h. Cuma Saatini İkindi ile Akşam Arasında Arayın!

Üçüncü hadis-i şerif Enes RA'dan. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[193]

"ابْتَغُوا السَّاعَةَ الَّتِي تُرْجَى فِي الْجُمُعَةِ ، مَا بَيْنَ صَلاَةِ الْعَصْرِ إِلَى غَيْبُوبَةِ الشَّمْسِ ، وَهِيَ قَدْرُ هَذَا ، يَقُولُ: قَبْضَةٌ (طب. عن أنس)

193 Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.49, no:136; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

RE. 6/7 (*İbtegu's-sâate'lletî türcâ fi'l-cumati, mâ beyne's-salâti'l-asri ilâ gaybûbeti'ş-şemsi, vehiye kadrü hâzâ yekùlu kabdatün*)

"Duaların kabul olması umulan saati, Cuma gününde ikindiyle güneşin batması arasında arayın, orada bulmaya çalışın! O da şu kadarcık bir zamandır, elini şöyle yapmış. Yani bir tıkımcık diyoruz ya, az, kısa bir zamandır."

Cuma gününün içinde bir saat vardır ki, bu saatten maksat zaman demek yani, atmış dakika manasında değil, bir zaman vardır ki Cuma gününün içerisinde, o vakitte kim dua ederse Allah onun duasını kabul eder. O duayı reddetmez. Yani duanın kabul olduğu bir saat vardır cumada...

Şimdi bu saat acaba ne zaman? Allah saklamış. Belli değil hani Kadir gecesini sakladığı gibi, Ramazan'ın içinde bir yerde saklı… İşte i'tikâfa girecek insan, onu bulmaya çalışacak, gayret edecek.

Cuma'nın da duaların kabul olduğu saati hangi saat? Saklı, belli değil... Gayret edecek, cumaya dikkat edecek Müslüman. Cuma'dan istifade etmeye çalışacak.

Perşembe günü akşam ezanı okununca Cuma başlıyor, Cuma gecesi başlıyor. Ondan sonra Cuma gecesi geçiyor, ertesi gün sabah oluyor, Cuma namazı kılınıyor, ondan sonra ikindi oluyor, ikindiyle güneş batması arasında, tam yani cumanın sonu bu… Cuma gününün artık son saatleri oluyor, çünkü ezan okundu mu cumartesi girecek artık. İşte o arada en çok arayın buyuruyor.

Muhterem kardeşlerim!

Duaların kabul olduğu esrarengiz, feyizli saatler vardır. İnsan böyle rastlarsa, tüyleri diken diken olur. Hakikaten böyle bir şey sezinleyebilir.

Bu saatlerden bir grubu, güneşin doğmasıyla İşrak vakti arasıdır. Hani sabahleyin güneşin doğma zamanına kadar burada oturuluyor. İşrak vaktine kadar cemaatle Yâsinler okunuyor, Evradlar okunuyor ya, işte o zaman… Tam güneşin doğduğu zamandan İşrak vaktine kadar Evrad okuduğumuz o zaman, kıymetli bir saattir.

İkincisi de ikindi ile akşam arasındaki saattir. Biz de şu anda ikindi ile akşam arasındaki saatteyiz.

"—Hocam, şimdi dua etmiyoruz."

Dua etmiyoruz ama ilimle meşgul oluyoruz. Bu da en kıymetli çalışma, bu da kıymetli… Bu da kıymetlilerin kıymetlisi bir çalışmadır.

Güneşin batışına yakın olan bu zaman da çok kıymetlidir.

Bir de herkesin uyuduğu zaman, Teheccüd zamanı çok kıymetlidir. O zaman da Allah-u Teàlâ Hazretleri kullarına seslenir ki:

"—Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi istesin, istediğini vereceğim!"

Millet mışıl mışıl uyuyor, horul horul uyuyor. Uyanık olanlar, ibadet edenler, teheccüde kalkanlar, zikredenler, tesbih edenler, o vakitten istifade etmesini bilenler kalkmıştır, onlar istifade ederler. Tadına varan da bırakamaz. Geceleyin o vakitte kalkıp ibadet etmek, zikretmek sàlihlerin itiyadıdır.

Allah-u Teàlâ bizleri de o güzel vakitlerden istifade edenlerden eylesin… Her ne şekilde olsa, rahmetini kazanmayı dinde, dünyada, ahirette afiyet ehlinden olmayı nasib eylesin… Cennetiyle, cemâliyle müşerref eylesin…

Fâtiha-i Şerîfe mea'l-besmele!

19. 08. 1990 – İskenderpaşa Camii

17. YÜCELİĞİ ALLAH KATINDA ARAYIN!

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ-külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mehàmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafe'l-mahmûdü'l-emîn… Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ-yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

ابْتَغُوا الرِّفْعَةَ عِنْدَ اللهِ . قِيلَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ: تَحْلُمُ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْكَ ، وَتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ (عد. عن ابن عمر)

RE. 6/9 (*İbteğu'r-rif'ate inda'llàh. Kîle: Vemâ hiye yâ rasûla'llàh? Kàle: Tehallemu ammen cehile aleyke, ve tu'tî men harameke.*)

Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun… Rabbimiz saadet-i dâreyne cümlenizi nail eylesin…

Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafa SAS Hazretleri'nin mübârek hadîs-i şerîflerinden bir demet okuyup, dinleyip; tefeyyüz etmek, dinimizi iyi öğrenmek, inceliklerine âşina olmak, Peygamber Efendimiz'in âdâbı ile edeplenmek niyeti ile hadîs-i şerîfleri okuyoruz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başla-

mazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi Nebevî'ye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup, cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Yüksekliği Allah İndinde Arayın!

Mukaddimede Arapça metnini okuduğum hadis-i şerif, *Râmûzü'l-Ehâdîs* isimli hadis kitabının 6. sayfasındaki 9. hadis-i

şeriftir. Metinlerini merak edenler, daha derin bilgileri araştırmak isteyenler bu sayfayı da not etsinler, hatırlarında bulunsun.

Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[194]

ابْتَغُوا الرِّفْعَةَ عِنْدَ اللهِ . قِيلَ: وَمَا هِيَ يَا رَسُولَ اللهِ ؟ قَالَ: تَحْلَمُ عَمَّنْ جَهِلَ عَلَيْكَ ، وَتُعْطِي مَنْ حَرَمَكَ ، وتصل من قطعك (عد. عن ابن عمر)

RE. 6/9 (*İbtegu'r-rif'ate inda'llàh. Kîle: Vemâ hiye yâ rasûla'llàh? Kàle: Tehallemu ammen cehile aleyke, ve tu'tî men harameke, ve tasilu men kataake.*)

(*İbtegu'r-rif'ate inda'llàhi*) "Yüceliği, yüksekliği, rif'atı, izzeti, kıymeti Allah'tan bekleyiniz. Allah'ın indinden umunuz, orada arayınız!"

Allah sevsin, Allah yükseltsin, Allah sizi aziz kılsın. İnsanlar kıymetinizi bilmiş bilmemiş pek mühim değil, demek gibi oluyor. Ama;

"—Yüksekliği, yüceliği, yüksek mertebe sahibi olmayı Allah indinden isteyiniz, orada arayınız." deyince, "Bunun mânası ne demek?" diye sahâbe-i kirâm tereddüt etmişler.

İçlerinden birisi demiş ki, denildi ki:

(*Vemâ hiye yâ rasûla'llàhi*) "Nasıl olacak? Allah'ın indinde aziz olmayı, yüksek, kıymetli olmayı, mevki makam sahibi olmayı, Allah'ın yanında kıymetli olmayı isteyeceğiz ama bu nasıl olacak? Nasıl yapalım, çaresi nedir, yolu nedir?.." diye sormuşlar.

(*Kàle*) Peygamber SAS Hazretleri cevabında buyurmuş ki;

1. (*Tahlemu ammen cehile aleyke*) "Sana karşı saygısızlık gösteren cahillik eden, senin kadrini kıymetini bilmeyen, seni üzen, senin kalbini kıran, sana layık olmayan muameleyi yapan kimseye hilm ile muamele edersin, halim, halim selim davranırsın. Şiddetli davranmazsın, hemen cezalandırmaya geçmezsin, karşılık vermeye

---

[194] İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.96; Abdullah ibn-i Ömer A'dan.

Ebû Nuaym, *Ahbâr-ı Isfahan*, c.II, s.298, no:545; Ebû Eyyûb el-Ensàrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.131, n:5828; *Câmiü's-Sağîr*, c.I, s.4, no:43; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.77, no:103.

geçmezsin!”

2. (*Ve tu’tî men harameke*) “Sana vermeyen, senden esirgeyen, senden sakınan, kıskanan sana lazım olan şeyi vermeyen, yapması gereken yardımı yapmayan insana da aksine sen yardım yaparsın, verirsin, ihsan, ikram edersin. O sana ikram etmiyor, sen ona ikram edersin. O sana vermiyor, sen ona verirsin! Bu tarzda, budur.”

3. (*Ve tasılü men kataake*) “Seninle alâkayı koparana sen münâsebetlerini devam ettirirsin, ahbaplığını kesmezsin, sürdürürsün.” buyuruyor.

Böyle olunca, Allah-u Teàlâ Hazretleri o kimseye ne verir?

Kendi indinde mertebe verir, derece verir, rif’at verir. *Rif’at*,< yücelik; refi olmak, yüksek olmak demek.

Allah yükseklik verir; mertebe yüksekliği verir, derece yüksekliği, makam yüksekliği verir, şan ve şerefi, ecr ü sevabı yüksek olur. Allah indinde yüksek olur. Allah’ın sevgili kulu olur. Allah’ın beğendiği, razı olduğu kul olur.

Demek ki öteki türlü olursa, bir de aksini düşünelim: Birisi sana karşı bir cahillik etti, sen de hemen ona mukabele ediyorsun. Birisi sana vermedi, sen de onun karşısında ona zıt gidiyorsun.

“—Sen misin bana vermeyen, ben de sana vermiyorum; sen misin beni inleten, ben de seni inletiyorum; sen misin beni sıkıntıya sokan, al benden de sana bir sıkıntı...”

Tabii bu kötülüğe kötülükle mukabele demek olur. Kötülüğe kötülükle mukabele!

“—O benim harmanımı yaktı, ben de giderim onun harmanını yakarım. O benim çocuğumu öldürdü, ben de onların ailesinden birisini temizleyeceğim…”

Doğu Anadolu’da böyle diyorlar değil mi? Kan davası dediğimiz şey ne?

“—Yahu katili yakala!”

“—Hayır, o aileden birisini öldüreyim de kim olursa olsun!”

Öyle şey olmaz ki! Olmaz. Ne dinen olur ne aklen ne mantıken ne hukuken olur… Hiçbir bakımdan olamaz!

Onun için büyüklerimizin bir güzel sözü vardır, onlar özlü hakikatleri büyük prensipleri küçük sözler halinde komprime

hâlinde bize sunmuşlardır. Bir sözleri vardır, çok güzeldir.

Büyüklerimiz ne diyor?

"—Kötülüğe kötülükle mukabele etmek, kötülük yapana kötülük yapmak her kişinin kârıdır…"

Herkes böyle yapar. Hep bu insanlar arasındaki zıtlaşma, kavga, komşular arasındaki çekişme sataşma sürtüşme, hep kötülüğe kötülükle mukabele…

"—Sen misin bana yapan, ben de sana yaparım…"

Islah olsunlar, araları düzelsin diye gidersin:

"—Ama o bana şöyle yaptı da böyle yaptı da…"

Bir sürü şey sayar, kötüler.

"—Kötülüğe kötülükle mukabele etmek, kötülük yapana kötülük yapmak her kişinin kârıdır; kötülüğe iyilikle mukabele etmek er kişinin kârıdır.

Mert insanların hakiki, mânevî makamı yüksek, ahlâken, fazilet bakımından yüksek olan insanların işi o, herkes onu yapamaz. O ona kötülük yapmış, o ona iyilik yapıyor.

"—Yahu Allah Allah, o sana kötülük yapmıştı..."

"—Olsun, ben ona iyilik yapayım."

Utandırıyor. Ötekisi de utanıyor:

"—Vay ya, ben bu adama bir kötülük yaptım, adam bana nasıl davranıyor…" filan diye utanıyor, iyi olmasına vesile oluyor.

Bu hal, böyle hareket etmek insanların hatalarını anlayıp kızgınlıklarının sönüp iyi insan olmalarına bir yol açar, vesile olur.

Böyle hareket etmezsen; "Yapana ben de yaparım, yapana yapmak hakkımdır." filan tarzında hareket edersen, o zaman dünyada ihtilaf bitmez, kavga gürültü bitmez, komşular arasında geçim, ailede geçim olmaz.

"—Vay efendim o bana dik dik şöyle yap dedi, ben de onun sözünü inadıma yapmayacağım. O bana madem öyle dik dik konuştu, ben de ona inat edeceğim…"

İşte bu inatlaşmalar yuvaları yıkar. Bu zıtlıklar, komşuları kanlı bıçaklı birbirine düşürür. Çocukları kavga ettirir. Kadınlar çocuklarını kurtaracağım derken kadınlar kavgaya girişirler, bütün gürültüler buradan çıkar!

Müslüman nasıl olacak?

Yunus Emre'nin söylediği gibi olacak:

Dövene elsiz gerek,
Sövene dilsiz gerek,
Derviş gönülsüz gerek;
Sen derviş olamazsın!

"—Hocam o zaman gelen bizi ezer, giden bizi ezer?.. Yakaladım seni. İşte bizi zaten bu tasavvufî ahlâk mahvetmedi mi? Ondan böyle âciz düştük!.."

"—Hayır, hayır! Bu müslümanın müslümana, mü'minin mü'mine karşı muamelesi. Kâfirlere karşı farklı:

أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ (الفتح:٢٩)

(*Eşiddâü ale'l-küffâri ruhamâü beynehüm*) "Mü'minlere karşı şefkatli, kâfirlere karşı şiddetli..." (Fetih, 48/29)

Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz halife seçilmiş, diyor ki;

"—Sizin içinizde hakkı çiğnenen zayıf bir kimse, benim nazarımda hakkı alınıncaya kadar en kuvvetli kimse gibidir! En eşrefli, eşraftanmış gibi, sanki yüksek makam sahibiymiş, zengin itibarlı kimseymiş gibidir!"

"—Ben onu öyle sayacağım, onun tarafında yer alacağım, haksızlığı önleyeceğim!" demek istiyor.

"—Sizin içinizde kötülük yapan kimse de, kötülükten dönünceye kadar benim nazarımda en zayıf kimse gibidir."

Kavmi varmış, kabilesi varmış, şu kadar silahşoru varmış, bu kadar süvarisi varmış, vız gelir! Ben o haksızlığı ona yaptırtmam, vazgeçirtirim, demek oluyor. Müslümanın hali budur.

Benim hadisleri okudukça kendi mantığıma göre, ilk anlayışımdan farkı bulup da hayret ettiğim bazı hadîs-i şerîfler vardır, onlardan bir tanesi şudur. Peygamber Efendimiz:

"—Bir kimse canını ve malını korumak ve kollamak için ölürse şehiddir." diyor.

Bu, benim hayret ettiğim şeylerden birisidir. Sanırdım ki dağ başında giderken insanın karşısına harami çıktı, çekti silahı:

"—Sökül paraları, ver cüzdanı!" dedi, her şeyi almaya kalkıyor.

Sanırdım ki müslümana göre versin kurtulsun, canını kurtarsın.

"—Hayır, malını korumak için ölürse o da şehiddir!" diyor. Çünkü bir haksızlığın yapılmasını engelleyecek!

Bizim arkadaşlardan birisi hacca gidecek veya hacdan dönüyor. Gümrükte, hudutta bir usulsüzlük, kendisinden bir rüşvet isteme gibi durum olmuş. Küçücük bir şey…

"—Vermem." demiş.

"—İçeriye atarız."

"—Atın."

"—Günlerce bekletiriz."

"—Bekletin! Ne zulüm yapabilirseniz yapın ama ben bu haksızlığı yapmam."

İşte böyle haksızlıkla mücadele edile edile iş düzelir. Haksızlıkla mücadele edilmeye edilmeye işler gevşer, laçka olur, hiçbir doğru iş yapılmaz duruma gelir. Müslüman biraz haksızın karşısında arslan gibi olacak, müslüman kardeşinin karşısında Allah rızası için kuzu

gibi olacak.

Yaradılanı hoş gör yaradandan ötürü

Bu kaide müslüman kardeşi için! Bu inceliği anlayamıyorlar.

Din nedir? Din, incelik demektir. Neyi, nerede, ne zaman, nasıl yapacağını bilmek inceliğidir. Düşünce inceliği, tercih inceliği demek. Millet onu bilmiyor:

"—Avrupalı turist velinimetimdir, turistlere iyi muamele ediniz…"

Ya bu adamın ben neresine iyi muamele edeyim? Bu adam eski eser kaçırır, fuhuş yapar. Bu adam çalar çırpar, giderken yangın çıkartır, ormanımızı yakar, öyle gider. Ben bunun nesini ne yapayım?..

Onlara karşı kuzu, müslüman kardeşlerine karşı kaplan, sırtlan ve canavar!

Olmaz, ters! Cihad ediyor; tersine cihad, aksine cihad ediyor. Öyle saçma şey olmaz. Bunları doğru bilmek lazım.

Müslüman müslümana küçük şeylerden de kızıp büyük gürültüler çıkartıyor: İki aile ferdi arasında bir kavga olduğunu görüyorsun. Hocasın, iki tarafı tanıyorsun, oturuyorsun, dinliyorsun:

"—Anlat bakalım, bu ihtilaf nereden çıktı?"

Anlat, anlat, anlat... Saatlerce anlatıyor; incir çekirdeğini doldurmaz derler ya, küçücük şeylerden!

Yahu siz küçücük şeylerden bu güzel yaşayışı, yaşamı, dünyayı kendinize zindan etmişsiniz. Başınıza, kendi başınıza göçürmüşsünüz. Değmez ki! Birazcık hoş görüver. Birazcık müsamaha, birazcık halim selimlik, birazcık yumuşaklık, birazcık gülüp geçivermek.

Bazen böyle bir laf söylüyorum, iyi niyetle bir söz söylüyorum; karşı taraftan pat öyle bir cevap geliyor ki sivri dikenli. Anlıyorum, lafımı doğru değerlendirmedi; hemen karşılık veriyor. Hemen bakıyorsun hava değişiyor. Rüzgârgülü gibi bakıyorsun hemen istikâmet değişmiş.

Demin; "Nasılsın canım, canım feda, gözlerinden öperim vs." diyordun, şimdi ne oldu? Bir laftan dolayı hemen bir suratın

asılıverdi, değişiverdi.

Tahammül yok! Nefisler kabarık, izzet-i nefisler çok fazla! Kendisine laf söylettirmeyecek, kendisinin birazcık yan bakıldığı kanaatindeyse, tarafına doğru yan bakılmış diye hissederse hemen bozuyor. Öyle olmayacak.

Müslüman müslümana karşı olduğunca olabildiğince çok müsamahalı olacak, yumuşak olacak. Yüceliği, yüksekliği, mertebeyi Allah'tan isteyecek.

"—O adam beni saymıyor, ben ona zorla kendimi saydırırım."

Ya bırak saymasın. Yükseklik Allah'ın indinde olsun. Makamı Allah sana verdi mi demek ki onlar saysa da saymasa da kıymeti yok, diye düşünmesi lazım. Vermeyene vermesi, gelmeyene gitmesi lazım. Darılanla barışması lazım. Allah'tan sevabı beklemesi icap ediyor. Mümkün olduğu kadar böyle yapmaya gayret edin.

Her şeyi ölçülü yerli yerinde yapmak, kime halim selim davranılacağını çok iyi tayin etmek lazım.

"—Hırsıza halim selim davranalım, cezasını affedelim."

Hayır. Hayret edilecek hadîs-i şerîflerden birisi de bu konuda. Peygamber SAS buyuruyor ki;

"—Vallahi Muhammed'in kızı Fatıma hırsızlık yapsa… Kendi kızı, cennet hatunlarının hanımefendisi, yapmaz ama yapsa, onun bile cezasını veririm, elini keserim!"

Neden?

"—Sizden önceki ümmetler, ümmetin içindeki zayıf kimseler suç işleyince cezasını verirlerdi; yüksek itibarlı kimseler suç işlerse geçiştirirlerdi, bir bahane bulurlardı. Rüşvetle bilmem vs. işlerini hallederlerdi, ondan helâk oldular."

Haksız muamele yok, eşit muamele var!

Hz. Ömer'in RA zamanında pazar yerinde kabile reisinin birisinin ayağına bir müslüman yanlışlıkla basmış. Olur ya kalabalıkta, bilememiş, isteyerek olmamış bir şey. Adam buna bir tokat aşk ediyor, fena halde vuruyor.

Eskiden olsaydı bu kabile reisi bir kenara çekilirdi, etrafında 20-30 tane kabadayısı var, kılıçlı hançerli adamları var: "Şimdi ben buna ne yapayım…" derdi, sineye çekerdi, yutkunurdu, bir kenarda

durdurdu. Ama İslâm var. Müslümanlık geldi, Hz. Ömer halife, adalet her tarafı tutmuş, insanlara bir cesaret gelmiş. Kendisinin yoksul olmasına, fakir olmasına boynu bükülüp kalmıyor, üzülmüyor. Kalkmış gitmiş Hz. Ömer'e;

"Ya Ömer, yâ emire'l-mü'minîn, ey müslümanların halifesi! Bu adam bana haksız yere bir tokat vurdu.Ben onun ayağına yanlışlıkla basmışsam bunun cezası tokat değil. Ben bir cezaya müstahaksam o cezayı kendisi veremez, kadı huzurunda muhakeme olacağız, haksız çıkarsam cezamı kadı verecek. Herkes cezayı kendisi vermeye kalkarsa cemiyetin nizamı kalmaz. Onun için ben bundan hakkımı isterim." dedi.

Hz. Ömer de tabii hakkını verecek, dedi ki:

"—Kısasa kısas; madem sen ona vurdun o da sana aynı kuvvetle çat diye bir tane vuracak. Bir şamar da sen ondan yiyeceksin!"

Adam afalladı:

"—Olur mu, benim gibi bir kabile reisine, halkın arasından mevkii makamı olmayan küçücük bir insan kaldırsın tokat vursun?"

Onu çiğ çiğ yerim, filan derler ya bu işe razı gelmedi. Fırsatını buldu dışarıya çıkınca Suriye'ye kaçtı, hristiyan ülkesine sığındı irtidat etti, dinden çıktı, ahireti mahvoldu.

Bir tokat değil bin tane tokat yeseydi de dinden çıkmasaydı veyahut ilk başta kızmasaydı da hakkı olmadığı halde tokadı atmasaydı ama edepsizlikler, hazımsızlıklar yüzünden böyle oldu.

Şimdi şunu demek istiyorum ki, hak bahis konusu olduğu zaman, haksızın haksızlığını önlemek bahis konusu olduğunda orada müsamaha yok!

Rüşvet almış, cezasını yiyecek. Hırsızlık yapmış, cezasını yiyecek. İhtikâr yapmış, cezasını yiyecek. Şer'î ahkâmın ve cezanın verilmesi bahis konusu olduğu zaman, gelip de birisi şefaat etse; "Ya bu benim tanıdığım adamdır, affediver hoş görüver, idare ediver…" filan dese bu çok büyük günah oluyor.

İslâm'da böyle şey yok ve böyle şeye hiç müsaade edilmemiş. Peygamber Efendimiz hiç kimse böyle şey için bana gelmesin diye yasaklamış, gelenleri de azarlamış. Haksızlık ve suç işlendiği zaman onun cezasız kalması diye bir şey İslâm'da yok. Bunu bilin!

Ama bunun dışında ufak tefek sana karşı cahillik ediyor, ayağa kalkmamış, sözünü sohbetini iyi bilememiş, ufak tefek kusurları var; bunlardan cemiyetini huzurunu bozma, affediver, hoş görüver, Allah seni yükseltir. Sen affettikçe, sen tevazu gösterdikçe Allah seni yükseltir. Sen kötülüğe iyilikle muamele ettikçe hem sevap kazanırsın hem cemiyet düzelir, muhabbetlileşir, güzelleşir, iyi bir duruma gelir.

Bu kaideyi unutmayın, ama nerede nasıl kullanacağınızı, ne ölçüde kullanacağınızı iyi bilmek şartıyla! Kâfire müsamaha, mü'mine düşmanlık tarzında ters uygulama olmayacak!

"—Şu ilaç çok şifalı bir ilaçtır."

"—Pekiyi, nasıl kullanacağız doktor bey?"

"—Bunu yemeklerden sonra bir bardak suyun içine dokuz damla damlatacaksın."

"—Fazla damlatırsan ne yapar?"

İnsanı zehirler. Az damlatırsan tesiri olmaz. Kullanılacak miktarı, dozajı ve yerini insanın iyi bilmesi lazım.

b. İmamlığa Heveslenmeyin!

Yahya ibn-i Ebî Küseyr veya Kesir olabilir. Peygamber Efendimiz o zatın rivayet ettiğine göre şöyle buyurmuş:[195]

ابْتَدِرُوا الأذَانَ وَلاَ تَبْتَدِرُوا الإمَامَةَ (ش. عن يحيى بن أبى كثير مرسلا)

RE. 6/8 (*İbtedirû el-ezâne, ve lâ tedtedirû el-imâmete*)

(*İbtedirû el-ezâne*) "Ezana koşun, ezan okumaya gayret edin, (*ve lâ tedtedirû el-imâmete*) ama namaz kıldırmaya kalkışmayın, koşuşmayın, imamlık yapmaya kalkışmayın! Müezzinliğe koşuşun, heves edin, kalkışın ama imamlık yapmaya kalkışmayın!"

Ezan okumaya kalkın, koşun yarışın, heveslenin, olur, tamam; ama imamlığa heveslenmeyin! Neden?

Müezzinlik çok şerefli bir meslektir. Müezzinin sesinin ulaştığı yere kadar bütün dağlar taşlar otlar böcekler, görünen görünmeyen varlıklar, melekler, cinler şahitlik edecek:

"—Yâ Rabbi, senin bu kulun senin varlığını, birliğini her tarafa bağırdı, herkese duyurdu. *'Allahu ekber*' dedi, *'Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah*' dedi, '*Muhammed onun elçisidir.*' dedi. Bu gerçekleri semalara seslendi, herkesin duyacağı işi yaptı."

Tamam, ona o sesinin uzandığı yerdeki varlıkların miktarınca onlar hem şahitlik edecek hem sevap verecek. Müezzinlik sevaplı bir meslek. Senelerce Allah rızası için, para almadan müezzinlik yapanların cennetlik olacağına dair hadîs-i şerîfler var.

Fakat imamlık zor bir iş! İmamlık çok veballi, çok mes'uliyetli bir iş! Çünkü bu topluluğun Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin huzurunda başkanlığını temsil edeceksin. Abdestin eksikse, bütün arkadakilerin namazı olmaz, ona bağlı. Abdesti kusurlu, eksik, abdesti bozulmuş; farkında değil. Aklı başka yerde zihni başka

---

[195] İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.408, no:4139; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.I, s.488, no:1877; Yahyâ ibn-i Ebî Kesir RA'dan.

Câmiü'l-Ehàdîs, c.I, s.76, no:101.

yerdeyse olmaz. İmamlığı güzel yapması, kalbini dosdoğru tutması, abdestine, vazifesine dikkat etmesi lazım.

Allahu ekber dediği zaman tüylerinin diken diken olması lazım. Rabbinin huzurunda olduğunu bilmesi lazım. Çok ince bir şey, zor bir şey! Veballi ve mesuliyetli bir şey! Bu kadar cemaatin hepsinin vebali gider, kıyamet gününde; "Sen neden bu vazifeyi güzel yapmadın?" diye onun omuzuna yüklenir, omuzuna biner.

Onun için imamlığa koşuşmayın!

İmam olarak seçilecek kimse kavmin en takvâlısı, en bilgilisi, en alimi, en fazılı olacak. Çünkü Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerifinde diyor ki;

"—Seçtiğiniz imam, sanki heyet halinde Rabbü'l-àlemîn'in huzuruna varmışsınız, sizin sözcülüğünüzü yapan kimse gibidir. Sözcülüğünüzü yapacak kimseyi iyi seçin!"

Tertemiz, içi dışı pak, Allah'ın sevgili bir kulu olursa, sizin sözcülüğünüzü güzel yapar ve siz kârlı çıkarsınız. Ama Allah'ın sevmediği bir kul olursa, siz zarar edersiniz, demek. O bakımdan imamları öyle seçmek lazım; imamların da kendilerine, vazifelerine son derece dikkat etmesi lazım!

Mehmed Zâhid Kotku Rh.A Hocamız abdest alırdı, abdestinin cübbesini hanımına tutturmazdı. Hanefî mezhebindendi, Hanefî mezhebinde bir şey olmaz, fakat cübbeyi tutarken acaba eli değer de Şâfiî mezhebine göre abdest bozulur mu diye rahmetli Valide Hanıma cübbesini tutturmazdı. O kadar dikkat ederdi. İmamın tabii her şeye son derece ihtimam etmesi, itina etmesi lazım; abdest almasına, abdest bozmasına, elbisesinin temizliğine…

Bir zamanlar İspanyol paçası modası çıktı; dizden aşağısı biraz daha büyük, otuz otuz beş santim paça, ona İspanyol paçası diyorlardı, öyle moda çıktı. Pantolonun paçası uzun; ayakkabının üstüne basar, arka taraftan da yerlere sürtülür. Modası öyleydi, ille sürtünecek!

"—Ya mübarek, şunu beş santim yukarıda yap da hiç çamurlanmasın!"

"—Yok, modası böyle… Paça büyük olacak, biraz da uzun olacak, yerlere sürtünecek."

Bu adamların moda dedikleri şeylere akıl ermiyor: Yeni kumaşı

alıyorlar, taşların arasında eriterek yıkayarak eskitiyorlar, dizini deliyorlar, oraya özel bir yama koyuyorlar. Eski görünümde çok pahalı fiyata da satıyorlar.

Neden? Bir de onu eskitmek için masraf yaptı, zahmet etti diye! O blucinler filan akıl almaz, öyle eski püskü yırtık şeyler… Bayağı yırtık, dizinden teni görünüyor. Hani fakirin çocuğuna giy desen; "Ben utanırım, böyle dizi yırtık pantolonu giymem." der, adam onu öyle giyiyor, moda olduğu için giyiyor. Delilik ya! Delilik çeşit çeşit olduğu için onu moda diye öyle giyiyor. Hâlbuki tertemiz giyse ya!

Mehmed Zahid Kotku Hocamız, İspanyol paçalı birisini görmüştü de;

"—Hey hey, nasıl din adamı olacaksın?" demişti.

Nasıl olur bu, aşağısı yere sürtünüyor?

İnsan yüznumaraya gider, sokaklarda pis şeylere sürtünür; sen bu paçayla öne geçeceksin, nasıl imam olacaksın?.. Yarısı çamurlu; arkasını çevir bak, bir kaldır, beş santim çamur! Pis sular vs. sokaktaki her şey bulaşır. Onun için imamlık veballi mes'uliyetli olduğundan Peygamber Efendimiz;

"—İmamlığa kalkışmayın, koşuşmayın, heves etmeyin; ama müezzinliğe heves edin!" buyurmuş, bunu bilesiniz.

c. Büyüklerinizle Başlayın!

Üçüncü hadîs-i şerîf:

İbn-i Abbas RA Hazretleri'nden rivayet edilmiş. Hakîm-i Tirmizî'nin kitabında var.

Peygamber SAS Hazretleri buyurmuş ki:[196]

اِبْدَأُوا بِالأَكَابِرِ، فَإِنَّ الْبَرَكَةَ مَعَ أَكَابِرِكُمْ (الحكيم عن ابن عباس)

---

[196] Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdîrü'l-Usül*, c.II, s.72; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IX, s.16, no:8991; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.463, no:11004; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.319, no:559; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.57, no:36; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.31, no:2193; Heysemî, Mecmaü'z-Zevâid, c.VIII, s.35, no:12618; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.II, s.77; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.XI, s.165, no:5862; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XLVI, s.279; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VIII, s.172; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.143, no:25426; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.82, no:115.

RE. 6/10 (*İbdeû bi'l-ekâbiri, feinne'l-berekete mea ekâbiriküm.*)

(*İbdeiû bi'l-ekâbiri*) "Büyüklerinizle başlayınız! (*Feinne'l-berekete mea ekâbiriküm.*) Çünkü bereket büyüklerinizle beraberdir."

Bu ne demek?

Bir ikram yapılacak; meselâ misafir odasında misafirler oturmuş, elinizde tabakla geldiniz, hurma ikram edeceksiniz, şeker ikram edeceksiniz, tatlı ikram edeceksiniz. Kimden başlanacak?

Büyükten başlanacak, önce büyüğe sunulacak. En büyük, en yaşlı, ekber olana, daha büyük olana sunulacak. Çünkü; "Bereket büyüklerdedir, büyüklerin yanındadır." diyor. Yaşlanmış, onca yaş yaşamış, hayat tecrübesi kazanmış, o kadar ibadet etmiş, ihtiyarladığı için nefsini ıslah etmiş; şehevanî duygulardan, nefsanî duygulardan epeyce bir sıyrılmış, dünyaya artık bir meyli kalmamış. Âhiretin kokusunu duymaya başlamış, göçünün yakın olduğunu bilen bir insan. Elini vicdanına koyup doğru konuşan, haklıya haklı, haksıza haksız diyebilen insan. Tabii bereket onlardadır. Yaşlılığın büyük fazileti vardır, onun için büyüklerden başlanacak.

İkram ilk önce meclisin en büyüğüne sunulur, ondan sonra onun sağındakine, ondan sonra onun sağındakine, onun sağındakine… böylece herkese sunulur. Halka şeklinde oturmuşlarsa büyükten başlanılır. Sözü büyükler söyler. İkram önce büyüklere yapılır. Âdâb böyledir.

İslâm'da büyüklerin büyük kıymeti vardır. Onlara itibar etmek önemli bir şeydir. Peygamber Efendimiz;

"—Küçüklere sevgi göstermeyen, büyüklere saygı göstermeyen bizden değildir." diye bunun İslâm'ın şiarı olduğunu bildirmiş.

Onun için yaşlılara, aksakallılara, bizden büyüklere hürmet etmeyi, izzet etmeyi eskiden beri yaparız. Çocuklarımızı da öyle yetiştiririz, bu terbiyeyi vermeye gayret ederiz.

d. Öğle Namazını Serinletin!

Buhârî'de ve sâir kaynaklarda Ebû Said el-Hudrî Hazretleri'nden ve daha başka râvilerden rivayet edilmiş bir hadîs-

i şerîf. Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:[197]

أَبْرِدُوا بِالظُّهْرِ ، فَإِنَّ شِدَّةَ الْحَرِّ مِنْ فَيْحِ جَهَنَّمَ (ش. حم . خ. ه. عن أبى سعيد ؛ ش. حم. وابن قانع ، طب. ك. ض. عن صفوان بن مخرمة)

RE. 6/11 (*Ebridû bi'z-zuhri, feinne şiddeti'l-harri min feyhi cehennem.*)

(*Ebridû bi'z-zuhri*) "Öğle namazını biraz serinlik vakte kaydırınız."

Tam güneşin harıl harıl, cayır cayır ortalığı yakıp kasıp kavurduğu zamanda değil de azıcık serinlik zamana doğru kaydırınız.

(*Feinne şiddeti'l-harri min feyhi cehennem*) "Çünkü öğlenin sıcaklığı, sanki cehennemin soluğudur, cehennem soluğu gibidir." Cehennemin sanki kapağı açılmış, bir soluk almış da cayır cayır ortalık ondan yanıyor gibidir. Onun için biraz ona göre namazınızı münasip zamanda kılınız, demek oluyor.

Bizim memleketlerin tabii hâli el-hamdü lillâh çok güzeldir. Allah'ın nimetleri bizim bu memleketimiz üzerinde çok fazladır. Bu beldeleri Allah rızası için cihad edip, mallarını canlarını feda edip fetheden, bize yadigâr ve emanet bırakan ecdadımızdan Allah razı olsun. Dünyanın en güzel yerleridir, en bereketli yerleridir, en hoş havalı sulu, sulak yerleridir.

Suudi Arabistan'a gidenler, hacılar bilirler; çatır çatır her taraf kayadır, binlerce tepeliktir veyahut düz yerleri kızgın kum

---

[197] İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.364, no:670; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.377, no:8887; Rebi', *Müsned*, c.I, s.78, no:179; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, c.II, s.366, no:505; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.365, no:671; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.480, no:1309; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.52, no.11508; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.437, no:1901; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.II, s.307, no:497; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.I, s.465, no:1490; İbn-i Asâkir, *Tarih-i Dimaşk*, c.XI, s.140; Hatîb-i Bağdâdî. Târih-i Bağdad, c.X, s.349. no: Ebû Mûsa el-Eş'arî RA'dan.

Ukaylî, *Duafâ*, c.II, s.281, no:845; Abdullah ibn-i Ömer RA'den

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.377, no:19367; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.I, s.90, no:131.

çölleridir. Ayağınızı bastığınız zaman deriniz kabarır, sıcaktan yanar. Gündüzün sıcağında insan bayılır, geceleyin ancak biraz canlanıp sabahlara kadar hareket ederler. Yapacakları işleri seyahatleri filan gece yaparlar.

Hatta hatırınızda kalsın: (*Subhàne'llezî esrâ*) ayetinde İsrâ deniliyor. İsrâ ne demek? İsrâ, geceleyin seyahat etmek demek.

Neden? Çünkü Araplar gündüz seyahat edemez ki! Hele bir etsin, güneşin hararetinden ne devenin takati kalır, ne yürüyen insanın takati kalır; erirler, mahvolurlar. Onun için serinlik çıkmasını beklerler. Onun için Efendimiz öyle diyor:

"—Öğle namazını tam şiddetli olduğu zamanda değil de, biraz ortalığın hafiflediği zamanda kılın!"

Çünkü tahammül edilmez zordur diye Peygamber Efendimiz öyle tavsiye eylemiş.

Bizim burada o sıcaklıklar yok! Allah'a ne kadar şükretsek, hamd etsek o kadar iyi. O kadar lâyıktır, daha fazlasına ihtiyaç vardır. Bizim memleketimizde çok büyük bolluk bereket var. Biraz Suriye'ye geçiverdiniz mi, Irak'a geçiverdiniz mi görüyorsunuz.

Allah bu beldeleri birbirleriyle dost etsin, kardeş etsin, bu ihtilaflardan kurtarsın… Onların bizim suyumuza ihtiyacı vardır, bizim onların petrolüne ihtiyacımız vardır. Hepimizin birbirimizin kardeşliğine ihtiyacımız vardır! El birliğiyle hareket edersek çok hayırlı işler başarırız, beceririz.

Düşmanlar; Amerika gelmiş Suudi Arabistan'da petrol şirketi kurmuş, petrollere ortak olmuş. Sen ta uzaktan gelmişsin, burada ne işin var?

Irak'ta İngilizler; Kuveyt'te, Katar'da… Müslümanların mallarını, imkânlarını, madenlerini başkaları alıp gidiyor. Müslümanların cahilliğinden, birbirleriyle ihtilafından, ilimde irfanda geri kalmasından derlenip toparlanamamasından! Biraz da derlenip toparlanmaya çalışınca bir kıyamet kopuyor, ordular diziliyor, uçaklar uçuyor, füzeler [gönderiliyor]; kendi malını insana istifade ettirtmeme gibi durumlar oluyor.Allah müslümanları korusun, mallarını da kâfirlere yedirtmesin.

e. Yemeği Soğutun!

Esmâ ibn-i Ebû Bekr-i Sıddîk RA'dan, Hz. Ebû Bekir Efendimiz'in mübarek kızlarından, Hz. Âişe Validemizin kardeşi olan Esmâ RA rivayet etmiş.

Peygamber Efendimiz SAS buyurmuş ki:[198]

أَبْرِدُوا بِالطَّعَامِ، فَإِنَّهُ أَعْظَمُ لِلْبَرَكَةِ (حم. طب. حب. ، ك. ق. عن أسماء بنت أبى بكر)

RE. 6/12 (*Ebridû bi't-taâmi, feinnehû a'zamu li'l-bereketi*)

(*Ebridû bi't-taâmi*) "Yemeği sıcak yemeyin, soğutun! (*Feinnehû a'zamu li'l-bereketi*) Çünkü böyle hareket etmek yemeğin bereketli olmasına daha büyük tesir eder."

Yemek bereketli olur, soğutun! Sıcak sıcak, hararetli hararetli yemeyin. Çorbayı, yemeği vs. soğutun, öyle yiyin. Çünkü bereketi daha çok olur, diye buyurmuş.

Sıcak şeyi kaşığa alıp da üflemek filan doğru değildir. Serinletecek, soğutacak, içilebilecek yenilebilecek hale gelecek, öyle yenilecek.

f. Ateşli Hastalığın Faydası

Ebû Hüreyre RA'dan rivayet olunmuş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[199]

---

198 Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.350, no:27003; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XXIV, s.84, no:226; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VII, s.280, no:14406; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.V, s.93, no:5909; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.XII, s.7, no:5207; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.12, no:7882; Şeybânî, *el-Âhâd ve'l-Mesânî*, c.V, s.303, no:3140; Esma bint-i Ebû Bekir RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.249, no:40800; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.88, no:128.

199 İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.285, no:3461; Hàkim, *Müstedrek*, c.I, s.496, no:1277; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.8, no:10; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.381, no:6383; Taberânî, *Müsnedü'ş-Şâmiyyîn*, c.I, s.319, no:561; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.III, s.229, no:1097; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.254, no:509; *Hennâd*, Zühd, c.I, s.233, no:391; İbnü's-Sinnî, Amelü'l-Yevm ve'l-Leyleh, c.III, s.38, no:540; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.III, s.24, no:3778; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*,

أَبْشِرْ فَإِنَّ الله تعالى يَقُولُ: هِيَ نَارِي ، أُسَلِّطُها عَلٰى عَبْدِي المُؤمِنِ في الدُّنْيَا ، لِتَكُونَ حَظَّهُ مِنَ النَّار يومَ القِيَامَةِ (حم. ك. وهناد ، ه . وابن السنى ، حل. كر. عن أبى هريرة ؛ أن رسول الله صلى الله عليه وسلم عاد رجلا به حمى قال فذ كره)

RE. 6/13 (*Ebşir, feinna'llàhe teàlâ yekùlu: El-hummâ hiye nârî, usallituhâ alâ abdi'l-mü'mini fi'd-dünyâ, li-tekûne hazzahû mine'n-nâri yevme'l-kıyâmeti*)

(*Enne rasûla'llàhi salla'llàhu aleyhi ve sellem, âde racülen bihî hümmâ, kàle fezekerehû.*) "Peygamber SAS Efendimiz hummaya tutulmuş olan, çok ateşli bir hastalığa tutulmuş, cayır cayır yanan bir zatı ziyarete gitmiş, hasta ziyaretine gitmiş ve ona şu sözleri buyurmuşlar:

(*Ebşir*) "Sana müjde olsun, müjdelen, müjde olsun sana!" (*Feinna'llàhe teàlâ yekùlü*) "Çünkü Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki: (*Hiye nârî usallitühâ alâ abdi'l-mü'mini fi'd-dünyâ*) Bu humma denilen ateşli hastalık benim bir ateşimdir, bunu mü'min kuluma dünyada musallat ederim. Dünyadayken hasta olur, böylece humma ateşinden cayır cayır yanar."

(*Li-tekûne hazzahû mine'n-nâri yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde öteki insanlar öteki ateşlerden yanacakları zaman, bu dünyada böyle çektiğinden orada çekmesin diyedir. O ateş hissesini dünyadayken tadıp da kurtulması, ahirette rahat etmesi içindir." diye teselli etmiş.

Muhterem kardeşlerim!

Hayret edilecek hadîs-i şerîflerdendir. Tabii hastalık temenni edilen bir şey değil. Allah hepimize afiyet versin. Sıhhatli eylesin, kuvvetli güçlü eylesin... Malî bakımdan kuvvetli olalım, bedenî

---

c.LXVI, s.297; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XVII, s.486; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.86; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.320, no:6750; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.95, no:138.

bakımdan kuvvetli, fikrî bakımdan kuvvetli olalım… Bu güzel bir şey!

Pekiyi insan hastalandı; ateşli bir hastalığa tutuldu, salgın bir hastalığa tutuldu, ne olacak?

Hastalık da insanın çok sevap kazanmasına sebep olan bir hâldir. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki;

"—Hastanın iniltisi tesbihtir."

"—Aaa, aman, oh oh!.." filan yaptıkça, sanki bu "Sübhana'llah, El-hamdü li'llâh, Allah-u ekber…" diyormuş, tesbih çekiyormuş gibi sevap alır. İniltisi bile tesbihtir.

Hastanın iniltisi tesbihtir. Uykusu ibadettir.

"—Uyuyor, aman dokunmayın! Bütün gece cayır cayır yandı, şimdi bayıldı yatıyor, uyuyor. Derin bir uykuda…"

Uykusu bile ibadettir. Sonra, duası makbuldür. Hasta, dua etse duası makbuldür.

"—Hay Allah razı olsun, hoş geldin, hastanede yalnız kalmıştım, hiç kimse de gelmiyor diye üzülüyordum. Sen geldin şenlendim…"

Sana dua ediyor. Ne mutlu, çünkü duası makbul… Uykusu ibadet, duası makbuldür. Yapmadığı ameli yapmış gibi yazılır.

"—Bu sıhhatliyken ne yapardı?"

"—Teheccüde kalkardı."

"—Yazın meleklerim sevabı."

"—Bu sıhhatliyken ne yapardı?"

"—Namazı camide kılardı, cemaatle kılardı, yirmi yedi kat sevaplı."

"—Şimdi hasta, gidemiyor ama camiye gitmiş gibi sevabını yazın."

"—Bu sıhhatli olduğu zaman ne yapardı?"

"—Herkesin yardımına koşardı, sevaplı işlere koştururdu, hayırda hasenatta cevval bir insandı."

"—Tamam, onları yapıyor gibi sevabı yazın…"

Yapamadığı bütün hayırlı işleri yapıyormuş gibi sevap yazılır. Bir de hastalık bitip de iyi olup kalktığı zaman, kendisine denilir ki:

"—Defter-i âmâlindeki bütün günahların hepsi silindi. İşe yeniden başla, defterinde kirli bir sayfa yok, bir günah yok! (*Feste'nifi'l-amel*) Hadi bakalım, artık bundan sonraki ömründe günahlara bulaşmamaya dikkat et, çünkü temizlendin!"

O bakımdan sabredersen hastalık bir nimettir. Allah'tan geldiğini bilirse tahammül ederse hüsn-ü sabır ile karşılarsa o zaman çok büyük sevap kazanır. Nitekim bunun için de Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:

"—Sana müjdeler olsun. Bu hummalı hastalığa tutulmuşsun ama ahirette yanmayacaksın! Bu dünyada bu sıkıntıyı çekiyorsun ama ahirette inşaallah rahat edeceksin!" demek oluyor.

g. Çarşıya Mal Getiren Kimse

Hadîs-i şerîf ticaretle ilgili. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:[200]

أَبْشِرْ ، فَإِنَّ الْجَالِبَ إِلَي سُوقِنَا ، كَالْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللهِ ؛ وَالْمُحْتَكِرُ

---

200 Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.15, no:2167; Elyesa' ibn-i Muğîre RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.IV, s.99, no:9730; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.95, no:137.

فِي سُوقِنَا كَالْمُلْحِدِ فِي كِتَابِ اللهِ (ك. عن اليسع بن المغيرة)

RE. 6/14 (*Ebşir feinne'l-câlibe ilâ sûkinâ, ke'l-mücâhidi fî sebîli'llâhi; ve'l-muhtekiru fî sûkinâ, ke'l-mülhidi fî kitâbi'llâhi.*)

(*Ebşir*) "Müjdeler olsun sana, müjdelen!" demek. Ama müjdelen sözünü biz kullanmıyoruz, daha ziyade; "Müjde sana! Müjde müjde!" diyoruz.

Ebşir; "Müjdelen, kendi içinden müjde almış gibi sevin!" mânasına gelen bir kelimedir. "Sana müjde olsun, ne mutlu sana, müjdeler olsun sana..."

Neden, kime demiş? Anlaşılan bir tüccara söylemiş.

(*Feinne'l-câlibe ilâ sûkinâ*) "Bizim pazarımıza, çarşımıza, uzak yerlerden mal getiren, mal sevk eden, yiyecek içecek ihtiyaç maddesini sevk eden kimse; sana müjdeler olsun! (*Ke'l-mücâhidi*) "Çarşımıza pazarımıza mal getiren kimse Allah yolunda cihad eden kimse gibi sevap kazanır."

Neden? Zahmet çekti; falanca yere gitti, Yemen'e gitti, Yemen'den kumaşları aldı, buraya getirdi. Şam'a gitti, Şam'dan zeytinyağlarını küplere doldurdu, yiyecek maddelerini, buğdayları doldurdu, Medine-i Münevvere'ye getirdi. Kolay değil, kaç aylık yol! Yollarda nice zahmetler çekti, malları buraya getirdi. İşte böyle bir kimse...

"—Bizim çarşımıza pazarımıza mal celp eden, yiyecek içecek ihtiyaç maddesi, bu halkın ihtiyacını görecek şeyleri celbeden kimse Allah yolunda cihad eden kimse gibidir."

Sevabı ne kadar büyük!

"—Bunu teyid eden başka rivayetler var mı?"

Var. Peygamber SAS Efendimiz bir hadîs-i şerîfinde de buyurdu ki:[201]

---

[201] Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:1130; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.7, no:2143; Taberî, *Tehzîbü'l-Âsâr*, c.IV, s.29, no:1344; Dâra Kutnî, *Sünen*, c.III, s.7, no:18; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.322, no:2539; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.449; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c.I, s.299, no:966; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.VI, s.16, no:1387; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.230; Zehebî, *Mîzânü'l-İ'tidâl*, c.III, s.413, no:6968; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

التَّاجِرُ الصَّدُوقُ الأَمِينُ مَعَ النَّبِيِّينَ والصِّدِّيقِينَ والشُّهَدَاءِ (عبد بن حميد ، والدارمى ، ت. حسن ، قط. ك. عن أبي سعيد)

RE. 197/4 (*Et-tâciru's-sadûku'l-emînü*) "Doğru sözlü ve güvenilir olan tüccar, (*mea'n-nebiyyîne ve's-sıddîkîne ve'ş-şühedâ'*) peygamberlerle, sıddıklarla, şehidlerle beraber olacak." Allah-u Teàlâ Hazretleri öyle bir tüccarı, Arş-ı A'lâ'nın gölgesinde gölgelendirecek. Mahşer gününün sıkıntılarını duyurmayacak.

Benim Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecek insanlara karşı bir merakım var. Kimler kıyamet gününde güneşin alnında kalmayacak, terlemeyecek, sıkıntı çekmeyecek?

Allah onları Arş-ı Âlâ'sının gölgesinde nurdan minberlerde oturtacak. Onlar mahşer gününün korkularını çekmeyecekler, mahzun olmayacaklar, rahat edecekler, vaktin nasıl geçtiğini anlamayacaklar. Ötekiler telaşta terde sıkıntıda üzüntüde…

Düşünün ki mesela bu seneki hacda tünelin içinde insanlar sıkışmış, üç buçuk-dört saat kalmışlar. Ter dökmüşler, kıpırdayamamışlar. Ölen ayakta kalmış veyahut aşağıda canlı kalan insan yukarıya başını çıkartamamış. Üstlerine torbayla su atıyorlarmış, bir insan torbayı alıp birkaç damla su içebilecek. Biraz o içiyormuş biraz ötekisi ondan alıp o çekiştiriyormuş, o içiyormuş; o sıkıntıları düşünün. Ben hep bunlardan mahşer gününü hatırladım.

Mahşer gününde de öyle izdiham olacakmış ki insanlar iğne atsan yere düşmeyecek gibi! Güneş tepelerine yaklaştırılacakmış, terden yerin içi yetmiş arşın aşağıya ıslanacakmış. O ter, o sıkıntı…

Bu sıkıntıda olmak mı iyi, Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde sefa sürmek mi iyi?

h. Arş'ın Gölgesinde Gölgelenecek Kimseler

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.7, no:9217; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.294, no:941; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XI, s.394, no:11046.

Allah sevdiği için Arş-ı Âlâ'nın gölgesine alıyor, bir de orada rahat var; sıkışma yok, güneş yok, üzüntü sıkıntı yok. Ötekiler elli bin yıl bekleşecekler, beklerken ne kadar sıkıntı çekecekler?!.. Mesela insan üç buçuk saat orada sıkışmış, sonradan kurtulmuş. O üç buçuk saat onlara üç buçuk asır gibi gelmiştir. Orada o kadar durmak! Şimdi bunlar elli bin yıl bekleyecekler. Zamanın ne kadar sıkıntı vereceğini düşünün. Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenenlere ise bu uzun zaman bir namaz kılımı kadar kolay gelecekmiş. Sanki öğleden ikindiye kadar beklemek gibi. Böyle kolay gelecekmiş İşte o Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenenlerden olmak iyi bir şey!

Onun için onlar kimlerdir, nasıl öyle olabiliriz filan diye merak ediyorum. Onları da sıralayıvereyim!

Ebû Hüreyre RA'dan, İbn-i Ömer RA'dan, çeşitli sahabelerden rivâyet edilmiş:[202]

سَبْعَةٌ يُظِلُّهُمُ اللهُ فِي ظِلِّهِ ، يَوْمَ لاَ ظِلَّ إلاَّ ظِلُّهُ : إمَامٌ عَادِلٌ ؛ وَشَابٌّ نَشَأَ فِي عِبَادَةِ اللهِ عَزَّ وَجَلَّ ؛ وَرَجُلٌ قَلْبُهُ مُعَلَّقٌ بِالْمَسَاجِدِ ؛ وَرَجُلاَنِ تَحَابَّا فِي اللهِ ، اجْتَمَعَا عَلَيهِ و تَفَرَّقَا عَلَيهِ ؛ و رَجُلٌ دَعَتْهُ امْرَأَةٌ ذَاتُ حُسْنٍ وَجَمَالٍ فَقَالَ: إنِّي أخَافُ اللهَ ؛ وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لاَ تَعْلَمَ شِمَالُهُ مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ ؛ وَرَجُلٌ ذَ كَرَ اللهَ خَالِياً فَفَاضَتْ عَيْنَاهُ (خ. م. ت. ن. حم. عن أبي هريرة)

---

202 Buhàrî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

(*Seb'atün yuzillühümu'llàhu fî zıllihî, yevme lâ zılle illâ zıllühû*) "Yedi sınıf insan vardır ki, Allah-u Teàlâ onları, hiçbir gölgenin bulunmadığı kıyamet gününde, Arş'ın gölgesinde gölgelendirir.

1. (*İmâmün àdilün*) "Adaletli hükümdar." Hz. Ömer gibi, Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenecek!

2. (*Ve şâbbün neşee fî ibâdeti'llâhi azze ve celle*) Allah'a ibadet ede ede büyümüş olan genç.

Genç yaşından beri dine imana bağlı, Allah yolunda olan gençler! Mesela bizim cemaatimiz umumiyetle hep üniversite talebesi, genç lise talebesi, imam hatipli vs. Mâşaallah, bu yaştan böyle Allah yolunda, tamam onlar olabilir.

3. (*Ve racülün kalbühû muallekun bi'l-mesâcid*) "Aklı mescide takılı, gönlü mescide bağlı olan, ibadet ehli adam."

Aklı fikri ibadette, mescidde, namazda olan, ibadeti seven àbid kimse. Namazdan çıkıyor, bir dahaki namaza gelinceye kadar aklı mescidde oluyor.

4. (*Ve racülâni tehàbbâ fi'llâhi, ictemea ileyhi ve teferraka ileyhi*) "Allah için birbirini seven, bu uğurda bir araya gelip, bu sevgi ile ayrılan iki kimse."

Birbirleriyle Allah rızası için kardeş olmuş, ihvan olmuş, arkadaş olmuş; birbirlerini sevdikleri için bir araya geliyorlar. Ayrılırken, birbirlerini seve seve ayrılıyorlar, sevgiyle hasretle ayrılıyorlar. Böyle âhiret kardeşi, ihvan olmak! Bu tarikattaki ihvanlık inşaallah bunu sağlar diye oradan ümit ediyorum.

5. (*Ve racülün deathü'mraetün zâte hüsnin ve cemâlin, fekàle: İnnî ehàfu'llàh*) Mevkî sahibi olan güzel bir kadın tarafından birlikte olmaya çağırıldığı halde, 'Ben Allah'tan korkarım!' cevabı ile karşılık veren kimse.

Sonra, bir kadın kendisini kötü bir işe çağırsa; "Ben Allah'tan korkarım, namussuzluk yapmam, günaha dalmam…" diye namusunu koruyan, o tarafa kaymayan insan! Yusuf aleyhisselam gibi.

6. (*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâlühû mâ tünfiku yemînühû*) "Sağ elinin verdiği sadakayı sol eli bilmeyecek şekilde gizli sadaka veren kimse."

Bir adam yaptığı iyiliği gösterişsiz yapıyor, hiç sağ elinin verdiğini sol eli duymayacak gibi hayrı gizlice yapıyor. Kimse bilmiyor. Hayır yapılıyor ama kimin yaptığı belli değil, öyle gizli gösterişsiz hayır yapanlar!

7. (*Ve racülün zekera'llàhe hàliyen fefâdat aynâhü.*) Tenha yerde Allah'ı zikrederek gözyaşı döken kimse."

Sonra, tenhalarda Allah'ı zikredip gözyaşı dökenler! Dervişlik, Allah Allah diyecek gözünden yaşlar dökülen bu kimseler!

Hadîs-i şerîf yedi sınıf insanı saymış, Buhârî'de ve diğer sahih kitaplarda var. Bir de bunların arasında "Doğru sözlü ve güvenilir tüccar" var. Onun için insan ticareti böyle yapmalı. Tam doğru sözlü ve tam güvenilir tarzda yapmalı.

Evliyâullahtan, çok sevdiğim bir büyük alim var: Abdullah b. Mübârek. Bu zât-ı muhterem hakikaten hayatının romanı yazılacak, resimli romanı yazılacak bir insan!

Nasıl? Birinci sınıf silahşor. Birinci sınıf mücahid. Kahraman; ata binmesi, kılıç kullanması, mızrağı oku filan şahane bir insan, kahraman. Birinci sınıf bir hadis alimi; hadis kitapları var, hadis toplamış, hepsi ezberinde. Şahane, zamanının önderi. Bilimde yegâne bir insan. Son derece cömert bir insan. Şahane cömertliği olan bir insan… Şiir filan yazan, son derece edîb bir insan. Eli kalem tutan sözü sohbeti tatlı olan bir insan. Bir sene hacca gidermiş, bir sene cihada gidermiş, bir sene ticaret yaparmış.

Neden bu adam hacca giderken, cihada giderken, sevaplı işlerin arasında bir sene de ticarete gidiyor?

Denilebilir ki:

"—Adam geçinecek bir geçime ihtiyacı var, para kazanmak için yapıyordur."

Sanmıyorum. Ticareti de oradan da sevap kazanmak için yapıyor. Benim tahminime göre ticarette de sâdık tüccar olmak için, doğru sözlü tüccar, emniyetli tüccar olmak için, onu tatbik edip de o sevabı da alayım diye yapıyor. Benim tahminime göre kurnazlığından yapıyor.

Biz de bu zât-ı muhteremler gibi her yaptığımız işi Allah'ın rızasını kazanmak niyetiyle yapalım! Tüccarlık bakın ne kadar önemli…

Şimdi gel zamane tüccarlarına, zamane tüccarlığına! Faiz, yalan dolan, kandırma, hile, mallarda çeşit çeşit oyunlar, ölçülerde çeşit çeşit oyunlar vs. Cenneti kazanmak, Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenmek sebebi olabilecek bir mesleği berbat ediyorlar!

Allah uyanıklık versin... Allah insanın helâl parasını harama döndürtmesin, helal işini harama döndürtmesin… Dükkân çalıştırmak güzel, ticaret yapmak sevap ama aldatmak haram, ihtikâr haram... Günah şeylerden korunmayı nasib etsin…

Adam zengin, iki paralık yalana tenezzül ediyor.

Ya mezara mı götüreceksin? Bu kadar malları mezarına sığdıramazsın ki! Sığmaz, mezara götüremeyeceksin ya! Biraz cömert ol, biraz dürüst, biraz mert, biraz eli açık ol. Biraz müslümanların derdiyle dertlen, biraz yardım et, biraz gayret et!

Âcizane şurada hadîs-i şerîf okuyorum, emekli üniversite profesörüyüm, istesem kendim daha başka meslekler seçebilirim. Hadîs-i şerîf sevaplı olduğundan okuyoruz.

Müslümanlar için en faydalı gördüğüm işlerden birisi basın

hayatında söz sahibi olmak! Müslümanların gazetesi olmalı, müslümanların mecmuası olmalı. Müslümanlar basın hayatına hâkim olmalı. Yalancılardan kurtulmalı, müstehcen neşriyattan kurtulmalı. Onun yerine evlerimize güzel neşriyatı götürebilmeliyiz. Bunun için çırpınıyoruz. Müslümanlar bu sahaya gereken ilgiyi göstermiyorlar.

"—Para toplayalım, şirketi büyütelim, matbaa kuralım, daha büyük işler yapalım!" diyoruz, hiç kimse yanaşmıyor.

Allah sevaplı işleri anlayıp, onlara koşmayı, onlar için çalışmayı cümlemize cümlenize nasib eylesin…

Demek ki bizim çarşımıza, pazarımıza halkın ihtiyacı olan malzemeyi getiren, Allah yolunda cihad eden kimse gibidir diye söylediği başka hadîs-i şerîflerle de sabit. Peygamber Efendimiz böyle tüccarı methediyor.

Sonra Peygamber SAS Efendimiz Hazretleri:

وَالْمُحْتَكِرُ فِي سُوقِنَا كَالْمُلْحِدِ فِي كِتَابِ اللهِ

(*Ve'l-muhtekiru fî sûkinâ ke'l-mülhidi fî kitâbi'llâh*) "Bizim pazarımızda ihtikâr yapan ise bozuk ticaret yapan, malı revaçlandırmak için depo eden, pahalandığı zaman satacağım diye satışa arz etmeyen ihtiyaç maddelerinde halkı kıvrandıran Allah'ın kitabında küfür ve ilhad yapmış kimse gibidir. Kitabından sapan, kitabını inkâr eden, Allah'ın kitabına karşı gelen kimse gibidir." diye bildirmiş.

Muhtekir, ihtikâr yapan.

O halde ticaret yapabiliriz ama ne niyetle yapacağız?

Arş-ı Âlâ'nın gölgesinde gölgelenen insanlardan biri olabilirim diye dürüst ticaret yapalım. Doğru düzgün, yalan söylemeden, kendi malımızı methetmeden, alacağımız malı kötülemeden, yerin dibine batırmadan, vaat ettiği zaman vaadini yerine getirerek, borcu olduğu zaman ödeyerek, alacağı olduğu zaman sıkmayarak, İslâmî ahlâka uygun ticaret yapalım ama ihtikâr yapmayalım!

Bir keresinde Peygamber Efendimiz çarşıya girdi, dolaştı. Bir çuvalın başına geldi. Üst tarafında güzel malzeme var. Elini alt tarafına soktu, ters çevirdi, ıslak; üstü kuru, altı ıslak... Malı

ıslatmış, alt tarafı ıslak; fazla kilo çeksin diye mi yaptı veyahut neden yaptı bilmiyoruz. Peygamber Efendimiz o durumu beğenmedi, sevmedi:

"—Bu ne?" dedi.

Sonra buyururdu ki:[203]

مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا (م. عن أبي هريرة)

(*Men gaşşenâ feleyse minnâ*) "Kim bizi aldatırsa bizden değildir."

Evet, o adam orada hileyle birazcık malı ağır tarttırarak biraz fazla para kazanıyor ama Rasûlüllah ne dedi?

"—Bizden değildir, iyi müslüman değildir, bizim zümremizden değildir." dedi. Peygamber Efendimiz sildi attı, defterden sildi.

Onun için dürüst olmaya dikkat edelim! Kaliteli mal yapalım, kaliteli mal üretelim! Temiz, helâl kazanç kazanalım!

Helâl kazançla evler alınır, mülkler alınır, evlâtlar yetiştirilir, kızlar gelin edilir, helâl malla her şey olur. Küçücük bir dükkânla, helâl bir kazançla bakarsın hepsi olur. Koca müesseselerle, faizle,

---

[203] Müslim, *Sahîh*, c.I, s.266, no:146; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.417, no:9385; İbn-i Hibbân, Sahîh, c.XI, s.270, no:4905; Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.11, no:2155; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.189, no:8360; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.IV, s.332, no:5305; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.411, no:8125; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.228, no:352; Ebû Hüreyre RA'dan.

İbn-i Mâce, Sünen, c.VI, s.477, no:2216; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.424, no:721; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.229, no:353; Ebû Hamrâ RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.50, no:5113; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.III, s.63, no:2490; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.253, no:5971; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.323, no:2541; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.138, no:10234; Kudâî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.I, s.229, no:354; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XI, s.221, no:11553; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.123, no:3773; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.281, no:4203; Berâ ibn-i Âzib RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.293, no:4238; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IV, s.60, no:9503; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.XXI, s.91, no:23032.

haramla, aldatmacayla, ihtikârla çok paralar gelir, çok paralar gider. Bir günde gelir, bir günde gelir; haydan gelir huya gider!

O bakımdan Allah'ın yolunda, Allah'ın istediği gibi kul olmaya çok dikkat etmemiz icab ediyor. Allah ticareti de o şuurla o tarzda yapmayı nasib eylesin…

(*Mülhid*) ne demek, diye Ahmed Ziyâüddin Hocamız Rh.A altına, el yazısıyla onun izahını yazmış: (*Ve hüve'l-mâilu ani'l-hak*) "Hak'tan sapmış kimse demek. Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin kitabındaki emirlere uymamış, oradan sapmış, yanlış iş yapmış kimse olmuş oluyor. Kâfir gibi oluyor."

Ötekisi mücahid gibi oluyor, bu Allah'ın kitabını inkâr eden kimse gibi oluyor. Allah saklasın…

i. Ben Sizin Zengin Olmanızdan Korkarım!

Bu hadîs-i şerif Ebû Nuaym tarafından *Hilyetü'l-Evliyâ*'da kaydedilmiş, Abdullah ibn-i Havâle tarafından rivayet edilmiş, kaydedilmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[204]

أَبْشِرُوا ، فَوَاللهِ لأَنَا مِنْ كَثْرَةِ الشَّيْءِ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ مِنْ قِلَّتِهِ ، وَاللهِ لاَ يَزَالُ هَذَا الأَمْرُ فِيكُمْ ، حَتَّى تُفْتَحَ لَكُمْ أَرْضُ فَارِسَ وَالرُّومِ ، وَأَرْضُ حِمْيَرَ ، حَتَّى تَكُونُوا أَجْنَادًا ثَلاثَةً : جُنْدًا بِالشَّامِ ، وَجُنْدًا بِالْعِرَاقِ ، وَجُنْدًا بِالْيَمَنِ ؛ وَ حَتَّى يُعْطِيَ الرَّجُلُ الْمِئَةَ الدِّينَارَ ، فَيَتَسَخَّطُهَا

(الحسن بن سفيان ، حل. عن عبد الله بن حوالة)

RE. 7/1 (*Ebşirû, feva'llàhi leene min kesreti'ş-şey'i ahvefü aleyküm min kılletihî, va'llàhi lâ yezâlü hâze'l-emrü fîküm, hattâ tüfteha leküm ardu fârise ve'r-rûme, ve ardu himyere, hattâ tekûnû*

---

[204] Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.II, s.3; Şeybânî, *el-Âhàd ve'l-Mesânî*, c.IV, s.135, no:2295; Abdullah ibn-i Havle RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XI, s.371, no:31785; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.105, no:150.

ecnâden selâseh: Cünden bi'ş-şâmi, ve cünden bi'l-irâkı, ve cünden bi'l-yemeni; ve hattâ yu'ta'r-racülü'l-mîete'd-dînâra feyeteseh-hatuhâ.)

(*Ebşirû*) "Size müjdeler olsun, müjdelenin, içiniz müjde dolsun, şenlenin, şen olun müjdeler olsun. Size bazı bilgiler vereceğim, ondan sevineceksiniz, sevinin müjdeler olsun!"

(*Feva'llàhi leene min kesreti'ş-şey'i ahvefü aleyküm min kılletihî*) "Ama Allah'a yemin ederim ki, ben size karşı sizin hakkınızda bir şeyin çok olmasından, elinize çok geçmesinden, az olmasından daha ziyade korkuyorum!"

"Evet, müjdeler olsun çok nimetlere mazhar olacaksınız ama vallahi ben çok şeylere nail olmanızdan daha çok korkuyorum. Az şeyin içinde olmanızdan, çok şeylere sahip olmanızdan daha çok korkuyorum. Keşke az olsa da sapıtmasanız. Çoğu görüp de şımarmasanız!" demek istiyor gibi.

Peygamber Efendimiz yine yeminle söylüyor:

(*Va'llàhi*) "Allah'a yemin ederim ki, (*lâ yezâlü hâze'l-emrü fîküm*) bu iş sizin içinizde devam edecek, bu din sönmeyecek. Bu benim attığım temel yükselecek. İslâm ilerleyecek, Müslümanlık boğulmayacak. Kâfirler, müşrikler bunu tepeleyemeyecekler, İslâm yayılacak!"

"Bu iş içinizde devam edecek; benim size öğrettiğim İslâm, iman sönmeyecek, devam edecek, yayılacak. (*Hattâ tufteha leküm ardu fârise ve'r-rûm*) Öyle ki, Persler'in, Sasanîler'in ve Anadolu'daki Bizanslar'ın toprakları sizlere fetholunacak, açılacak. Siz oraları fethedeceksiniz. Allah size oraların kapılarını açacak, oralara sahip olacaksınız. Ama cihadla, ama anlaşmayla… (*Ve ardu himyere*) Ve Yemen toprakları..."

Peygamber Efendimiz: "Şu anda Mekke'de Medine'desiniz ama bu iş sönmeyecek, gelişecek. Şam'ı fethedeceksiniz, İran'ı fethedeceksiniz, Anadolu'yu fethedeceksiniz, Yemen'i fethedeceksiniz." diyor.

Daha müslümancıklar bir avuç iken, o zamandan hem de nasıl söylüyor: "*Va'llahi!*" diye yeminle söylüyor. Çünkü Allah bildirmiş! O da onun öyle olacağını gözüyle görmüş, gönlüyle bilmiş inanmış, onun için öyle yeminle söylüyor.

(*Hattâ tekûnû ecnâden selâsete*) "Üç ordu, üç bölük olacaksınız: Bir bölüğünüz, ordunuz Şam'da olacak; bir bölüğünüz, ordunuz Irak'ta olacak; bir bölüğünüz, bir ordunuz Yemen'de olacak. Bir ordu yetmeyecek de üç bir tarafa ordularınız yerleşecek. Çeşit çeşit ordugâhlar kuracaksınız, oralardan fütûhât ilerleyecek.

(*Ve hattâ yu'ta'r-racülü'l-mîete'd-dînâra feyetesehhatuhâ.*) "Ve birinize yüz dinar, yüz altın para verildiğinde, onu az görerek kendinde öfkelenme hali doğuncaya kadar devam eder."

Hakikaten öyle oldu. Hakikaten Irak'a geldiler. Mesela Bağdat şehrini o zaman kurdular. Bağdat yoktu, müslümanlar tarafından kuruldu. Kûfe'yi kurdular. Yuvarlak bir planla kurdular. Etrafını kale gibi çevirdiler, o şehirleri öyle kurdular. Ordularını yerleştirdiler. İran'da birçok yerler fethettiler, oraları ordugâh yaptılar. Horasan'ı fethettiler, oralarda ordugâhlar yaptılar. Bu tarafta da Şam'dı, Mısır'ı fethettiler, Libya'yı fethettiler; Tunus'u, Cezayir'i, İfrikiya eyaletini, bütün oraları fethettiler. Ta Atlas Okyanusu'na kadar vardılar.

Ukbetü'bn-ü Nâfî Hazretleri'nin hali hiç gözümün önünden gitmiyor. Devesini Atlas Okyanusu'na sürmüş. Dehlemiş, deve gitmiş gitmiş... Tabii denizin içinde kenar biraz sığ ama gittikçe derinleşiyor. Devenin de ayakları yüksek. Deve gidebildiği kadar gitmiş, aşağısı daha derin olduğu için bir noktada durmuş. Orada denizin içinde ellerini kaldırmış, demiş ki:

"—Yâ Rabbi! Şu karşıma uçsuz bucaksız deryayı çıkartmasaydın, senin dinini daha ötelere de götürecektim."

Koca Afrika dar gelmiş! O atların, develerin adımlarıyla o mesafeler biter mi? Ama bitmiş, koca Afrika dar gelmiş, Atlas Okyanusu'na devesini sürmüş. Diyor ki:

"—Yâ Rabbi! Senin dinini yaymak için daha uzağa da giderdim ama önüme şu uçsuz bucaksız deryayı çıkarttın, takıldım kaldım. İşte devem buradan öteye gidemiyor, ötesi de uçsuz bucaksız derya!"

Oraları fethettiler. Yemen tarafları fethedildi, Afrika'nın aşağı tarafları fethedildi. Tarihini bilemiyoruz, kimler oralarda ne zamanlar ne hükümdarlıklar kurmuşlar, ne işler yapmışlar?

Ben Amerika'ya gittiğim zaman orada yeni yeni makaleler

topladım, oradan öğrendim:

Müslümanlar Afrika'da çok büyük bir imparatorluk kurmuş. Bu imparatorlardan bir tanesinin oğlu bilmem kaç yüz tane gemiyle, deniz içindeki nehirlerden faydalanarak garba doğru gitmiş. "Deniz içindeki nehir" dediği akıntılar… Akıntılardan faydalanarak garba doğru, Atlas Okyanusu'nun ötesine doğru, bakalım nereye gideceğiz diye gitmiş. Karşı tarafı bulmuşlar ve oradan bazı gemiler geriye gelmiş.

Büyük bir imparatorluk! Bu imparatorluğun konak yerleri varmış, yolları, ticaret yolları varmış filan. Ne medeniyetler kurulmuş da, bu Avrupalılar oraları yakıp yıktıktan sonra esir aldılar, Amerika'ya götürdüler tarlalarda ırgat olarak çalıştırdılar. Kimsenin haberi yok! Müslümanların müslümanlardan haberi olmaması, kardeşlik olmaması, haberleşme olmaması, yardımlaşma olmaması yüzünden o haller oldu!

Hadîs-i şerîfe tekrar dönelim! Peygamber SAS Efendimiz:

"—Vallahi ben sizin fakirliğinizden daha ziyade, çok şeylere sahip olmanızdan daha çok korkuyorum. Azlığınızdan daha çok, çok şeylere sahip olmanızdan korkuyorum.

Bu iş gelişecek içinizde ve Persler'in toprakları, İranlılar'ın toprakları size fetholunacak. Romalılar'ın toprakları size fetholunacak. Yemenliler'in toprakları size fetholunacak. Bir ordugâh Şam'da olacak, bir ordugâh Irak'ta, bir ordugâh Yemen'de olacak. Ve içinizden bir adama yüz dinar sarı sarı, şıkır şıkır altın para verilecek de, 'Bu kadar az para verilir mi?' diye yine kızacak, sinirlenecek tepesi atacak. O kadar bollukta olacaksınız. Gelecek bugünler çok rahatlıklara ereceksiniz ama ben sizin bolluk içinde olmanızdan daha çok korkuyorum!" diyor.

Neden? Ayet-i kerîmede bildiriliyor ki:

كَلاَّ إِنَّ الْإِنسَانَ لَيَطْغَى. أَنْ رَآهُ اسْتَغْنَى (العلق:٦-٧)

(*Kellâ inne'l-insâne leyetgà. En raàhü'stağnâ.*) "Gerçek şu ki, insanoğlu kendisini müstağnî gördü mü, zengin, rahat gördü mü, ihtiyaçtan vareste gördü mü, o zaman sapıtır, azar, tuğyan eder, şaşırır." (Alak, 96/6-7)

Zenginledi mi sapıtır, zengin çocukları anasının babasının sözünü dinlemez. Harçlığı cebine aldı mı bara gider, pavyona, eğlenceye gider, orada burada harcar, BMW alır, kaza yapar devirir. Sonra Mercedes alır, ondan sonra oraya buraya borç takar. Anasının babasının bileziklerini satar…

Neden? Şımardı. Alıştı.

Öteki fakir çocuğu mum ışığında okulu bitireceğim diye uğraşır; bitirir, doktor olur, mühendis olur, aileme yardım edeceğim diye çalışır. Berikisi o kadar nimet içinde kıymet bilmez.

Neden? Çok oldu mu insan şaşırır, şeytan insanı azdırır. Azdırmak da ahirette zarar verdiğinden, Efendimiz sevmiyor. Çokluk yerine, şaşırtacak, tuğyan ettirecek çokluk yerine ölçülü bir miktarda az olsa, razı… Peygamber Efendimiz onu tercih ediyor.

Muhterem kardeşlerim! Buradan şu ders çıkıyor:

Malın çokluğuna heves etmeyin! Malı helalden kazanmaya gayret edin. Harama sapmayın. Dünyaya meyletmeyin. Allah zaten nasibiniz olan rızkı verecek, malı verecek. Ne aç kalırsınız ne açık kalırsınız. Ahiretiniz mahvolmasın. Çok kazanacağım, şöyle olacak, böyle olacak diye haramlara günahlara bulaşmayın.

Allah-u Teàlâ Hazretleri cümlemizi helâl rızıklarla beslesin, sàlih amellerle meşgul eylesin… Ömrümüzü rızasına uygun geçirmeyi nasip eylesin… Rabbimizin huzuruna sevdiği, razı olduğu kullar olarak yüzü ak, alnı açık varmayı nasib eylesin… Cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin…

Fâtiha-i şerîfe mea'l-besmele!

02. 09. 1990 – İskenderpaşa Camii

18. ALLAH'IN RAZI OLDUĞU DİN

Eùzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-àlemîn… Alâ-külli hâlin ve fî külli hîn… Nahmedühû bi-cemîi mehàmidih… Lehü'l-hamdü kemâ yenbağî li-celâli vechihî ve li-azîmi sultânih… Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ-seyyidinâ ve senedinâ ve mededinâ muhammedini'l-mustafe'l-mahmûdü'l-emîn… Ve âlihî ve sahbihî ecmaîn… Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ-yevmi'd-dîn…

Emmâ ba'dü, fa'lemû eyyühe'l-ihvân... Feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llàh... Ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llàhu teàlâ aleyhi ve sellem... Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle muhdesetin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh... Ve külle dalâletin ve sàhibehâ fi'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasıli ile'n-nebiyyi salla'llàhu aleyhi ve selleme ennehû kàl:

أَبْشِرُوا يَا مَعْشَرَ صَعَالِيكِ الْمُهَاجِرِينَ ، بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ القِيامَةِ ،
تَدْخُلُونَ قَبْلَ أَغْنِياءِ النَّاسِ بِنِصْفِ يَوْمٍ ، وَذٰلِكَ خَمْسُمَائَةِ سَنَةٍ
(حم. د. عن أبي سعيد)

RE. 7/6 (*Ebşirû yâ ma'şere saàlîki'l-muhâcirine, bi'n-nûri't-tâmmi yevme'l-kıyâmeti, tedhulûne'l-cennete kable ağniyâi'n-nâsi bi-nısfi yevmin, ve zâlike hamsü mieti senetin.*)
Sadaka rasûlü'llàh, fî mâ kàl, ev kemâ kàl.

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Allah cümlenizden razı olsun… Allah-u Teàlâ Hazretleri'nin sevdiği, razı olduğu Habîb-i Edibinin yolunda yaşayıp, huzuruna yüzü ak, alnı açık varmayı; cennetiyle, cemaliyle müşerref olmayı Mevlamız cümlenize nasib eylesin...

Bunun yolu Peygamber SAS Efendimiz'e hüsn-ü ittibâ, en güzel tarzda ittibâ etmek, olanca gayretimizle onun sünnetine sarılmak

olduğu için, Peygamber SAS Hazretleri'nin hadîs-i şerîflerini okuyarak sünneti hakkında daha derin bilgi sahibi olmaya gayret ediyoruz. Hocalarımızın bize emri, tavsiyesi; camiamızın, tekkemizin eskiden beri usulü bu olmuş. Kur'an-ı Kerîm'e, sünnet-i seniyyeye sarılarak yürümek, maneviyat yolunda bid'atlardan şiddetle kaçınmak olmuş. Onun için yine hadîs-i şerîfleri okumaya devam edeceğiz.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına ve izah edilmesine başlamazdan önce, Peygamber Efendimiz Muhammed-i Mustafâ Hazretleri'ne bağlılığımızın, sevgimizin, saygımızın, bir nişanesi olmak ve rûh-ı pâkine takdim kılınmak üzere; ve onun cümle âlinin, ashabının, etbaının, ahbabının ruhlarına hediye olmak üzere; sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan ulemâ-i muhakkıkîn verese-i Nebî sâdât ve meşâyih-i turuk-ı âliyyemizin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu hadîs-i şerifleri bize kadar nakil ve rivayet eylemiş bulunan bütün hadis alimlerinin ve râvilerin ruhlarına; ve eseri te'lif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddin Hocamız'ın ve kendisinden feyiz aldığımız Hocamız Muhammed Zâhid-i Bursevî'nin ruhlarına hediye olsun diye;

Bu beldeleri fetheden fatihlerin, Fâtih Sultan Mehmed Hanın, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye; bu beldeyi düşmanlardan korumuş ve temizlemiş olan mübareklerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayır ve hasenât sahiplerinin ve bilhassa içinde toplanıp, ibadet edip hadis-i şerifleri okuduğumuz şu caminin bânîsi İskender Paşa Hazretleri'nin ve tekrar tekrar tamir ve tevsi eyleyenlerin kendilerinin ve geçmişlerinin ruhları için;

Uzaktan ve yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere gelmiş olan siz mübarek kardeşlerimizin ahirete göçmüş bütün sevdiklerinin ve yakınlarının ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da Rabbimizin rızasına uygun ömür sürüp, sünnet-i seniyye-yi nebevîye temessük eyleyip, Kur'ân-ı Kerîm'in yolunda yürüyüp, Rabbimizin rızasına vâsıl olup,

cennetiyle ve cemâliyle müşerref olmamız için bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyalım, öyle başlayalım, buyurun!

……………………………

a. Müjdeler Olsun Ey Fakir Muhacirler!

Okuduğumuz hadîs-i şerîflerin metnini ve kaynaklarını, Arapça'sını, kelimelerini merak edenler olabilir, her şeyimiz pırıl pırıl, açık olarak ortada; tahkik ve tetkik edilsin diye biz de isteriz. O bakımdan okuduğumuz hadîs-i şerîflerin kaynağını söylüyoruz.

Bu hadîs-i şerîfler cennetmekân Gümüşhaneli Ahmed Ziyâüddîn Hocamız RH.A'in cem' ve telif eylemiş olduğu *Râmûzu'l-Ehàdîs* isimli kitabın 7. sayfasındadır. 6. hadîs-i şerîf ve mütebakisini okumaya devam edeceğiz. Vaktimiz yettiğince okuyup, ondan sonra hatmimizi tamamlayıp dersimizi tatil edeceğiz. Meclisimiz inşaallah ecirli, sevaplı olarak bitmiş, dağılmış olur.

Birinci hadîs-i şerîfi Ebû Saîd el-Hudrî Hazretleri rivayet eylemiş. İbn-i Abdilber'de, Ahmed ibn-i Hanbel'de, Ebû Dâvûd'da, Beyhakî'de mevcut. Peygamber SAS Hazretleri muhacirlerin fukarasına müjde vermiş:[205]

أَبْشِرُوا يَا مَعْشَرَ صَعَالِيكِ الْمُهَاجِرِينَ ، بِالنُّورِ التَّامِّ يَوْمَ الْقِيامَةِ ،

تَدْخُلُونَ قَبْلَ أَغْنِياءِ النَّاسِ بِنِصْفِ يَوْمٍ ، وذلك خَمْسُمِائَةِ سَنَةٍ

(حم. د. عن أبي سعيد)

RE. 7/6 (*Ebşirû yâ ma'şere saàlîki'l-muhâcirine, bi'n-nûri't-tâmmi yevme'l-kıyâmeti, tedhulûne'l-cennete kable ağniyâi'n-nâsi bi-nısfi yevmin, ve zâlike hamsü mieti senetin.*)

---

[205] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.85, no:3181; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.63, no:11622; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.382, no:1151; Mizzî, Tehzîbü'l-Kemâl, c.XXII, s.477, no:4559; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.335, no:10492; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.467, no:16576; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.109, no:158.

(*Ebşirû*) "Müjdelenin, sizlere müjdeler olsun, ne mutlu sizlere, beşaret olsun sizlere! (*Yâ ma'şere saàîki'l-muhâcirin*) Ey muhacirlerin fukarası topluluğu!"

Muhacirler; Peygamber SAS Efendimiz'in etrafında toplanmak, onun eşsiz feyzinden istifade etmek için diyarlarını, kabilelerini, şehirlerini, mallarını, ailelerini, akrabalarını terk ettiler. Medîne-i Münevvere'ye geldiler, Efendimiz'in etrafında toplandılar.

Hicret emr olunmuştu; Peygamber Efendimiz emretmişti; hem İslâm'ın öğrenilmesi için şarttı, hem müslümanlar o kaldıkları yerlerde eza cefa görüyorlardı, burada derlenip toparlanmaları lazımdı, hem de müslümanların belli bir yerde bir güç oluşturması lazımdı; hicret emredilmişti. Onun için bu mübarekler de Rasûlüllah Efendimiz'in işareti üzerine, Kur'ân-ı Kerîm'in ayetleri sebebiyle hicret ettiler.

Kur'ân-ı Kerim'de ayet-i kerimeler var; eğer bir insan bulunduğu beldede baskı görür, İslâm'ı yaşayamaz, Allah'ın farzlarını yerine getiremez, ibadetlerini ifa edemez de suçlu ve günahkâr olarak ölürse onun başına neler gelecek?

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلاَئِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ ، قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعَفِينَ فِي الْأَرْضِ ، قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللّٰهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا ، فَأُولٰئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا (النسا :٩٧)

(*İnne'llezîne teveffâhümü'l-melâiketü zâlimî enfüsihim kàlû fîme küntüm*) [Kendilerine yazık eden kimselere melekler, canlarını alırken, "Ne işte idiniz?" dediler. (*Kàlû künnâ müstad'afîne fi'l-ardı*) Onlar, "Biz yeryüzünde çaresizdik." diye cevap verdiler. (*Kàlû elem tekün ardu'llàhi vâsiaten fetühâcirû fîhâ*) Melekler de, "Allah'ın yeri geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!" dediler. (*Feülâike me'vâhüm cehennem*) İşte onların barınağı cehennemdir, (*ve sâet masîrâ*) orası ne kötü bir gidiş yeridir.] (Nisâ, 4/97)

Cezalarının, barınak yerlerinin, gidecekleri yerin cehennem olduğunu bildiren ayet-i kerîme. İstisnâsı var:

إِلاَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ لاَ يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً

وَلاَ يَهْتَدُونَ سَبِيلاً (النسا:٩٨)

(*İlle'1-müstad'afine mine'r-ricâli ve'n-nisâi ve'l-vildâni lâ yestatîûne hîleten ve lâ yehtedûne sebîlâ*) "Erkekler, kadınlar ve çocuklardan gerçekten âciz olup hiçbir çareye gücü yetmeyenler, hiçbir yol bulamayanlar müstesnadır." (Nisâ, 4/98)

وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيراً وَسَعَةً

(النساء:١٠٠)

(*Ve men yühâciru fî sebîli'llâhi yecid fi'l-ardı mürâğamen kesîren veseaten*) "Kim Allah için, dinini kurtarmak için, Rasûlüllah'ın yanına kavuşmak için, Allah'ın rızasına ermek için yola çıkarsa, çok şeyler kazanır, Allah ona imkânlar verir. Kim hicret ederse, Allah'ın yardımına, lütfuna ve genişliğe mazhar olur." (Nisâ, 4/100) diye de müjdeler var.

Hicret ettiler ama tarla taşınmaz ki ev taşınmaz ki. Medine'ye geldiler, yoksuldular, fakirdiler, sıkıntıda idiler. Belki kendi kavmi arasında izzetli, itibarlı ve zengindi ama orada fakir oldular.

Eski yıllarda Bulgaristan'dan Türkiye'ye hicret etmiş bir kimse bilirim ki, bizim akrabamızın dükkânında hamal olarak çalışırdı. Adam tarlaları, köşkleri olup da işçiler çalıştıran bir ağayken, Türkiye'ye gelmiş, hamal olarak geçimini temin ediyordu.

Allah insanı böyle genişlikten darlığa düşürmesin, çok zor. Sıkıntılara uğratmasın. Zaten alışkın olan insan, eskiden beri fakir olan insan için çok büyük değişiklik değil ama, böyle bir sebeple hicret etmiş olan bir insan gittiği yerde çok sıkıntı çeker, canına tak eder.

İnsanın karnı tokken, ağrısı yokken, keyfi yerindeyken, hava güzelken, güneşlikken, meyvelikken, önü, sofrası doluyken Müslümanlık kolaydır. Ama yaralanmışsın; ölüm tehlikesi, açlık, kıtlık, sefer var, terlemişsin, yorulmuşsun, karşına çeşitli sıkıntılar, başına çeşitli üzücü hadiseler gelmiş, arkadaşlarla problemler var, vesaire…

İşte asıl imtihan o zaman meydana çıkıyor. O zaman müslüman kalmak, o zaman Müslümanlığa yine candan bağlı olmak, o zaman yine Allah'ın yolunda fütur getirmeden yürümek has müslümanların işi; vefalı, dayanıklı Müslümanların, cefakeş insanların işi. Zor bir şey ama sevabı büyük.

Bu hadîs-i şerîfte Peygamberimiz diyor ki:

(*Ebşirû yâ ma'şere saàlîki'l-muhâcirin*) "Ey muhacirlerin fakirleri topluluğu, müjdelenin!" *Ma'şer*, topluluk demek.

"Ey o fakirler topluluğu, size müjdeler olsun, müjdelenin, Allah'ın size büyük mükâfatları var. Bilesiniz ki müjdeler olsun ki ileride sevinecek durumunuz var!" demiş oluyor.

Ne ile müjdeliyor: (*Bi'n-nûri't-tâmmi yevme'l-kıyâmeti*) "Kıyamet gününde eksiksiz, tam bir nura mazhar olacaksınız, pırıl pırıl bir nuraniyete sahip olacaksınız."

İnsanların nura ihtiyacı olan o günde sizi ihata eden bir nura; önünüzden, sağınızdan, sizi aydınlatan bir nura sahip olacaksınız.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى نُورُهُم بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِم

(الحديد: ١٢)

(*Yevme tera'l-mü'minîne ve'l-mü'minâti yes'â nûruhüm beyne eydîhim ve bi-eymânihim*) [Mümin erkeklerle mümin kadınları, önlerinden ve sağlarından, amellerinin nurları aydınlatıp giderken gördüğün gün...] (Hadîd, 57/13) ayet-i kerîmesinde bildirilen o nur.

Pırıl pırıl nuraniyet içinde olacaksınız; zulmette, sıkıntıda değil. Rûz-ı mahşerde, kıyamet gününde tam, eksiksiz bir nura kavuşacaksınız.

(*Tedhulûne'l-cennete kable ağniyâi'n-nâs*) "İnsanların zenginlerinden, varlıklılarından daha erken cennete gireceksiniz. Daha önceden gireceksiniz. (*Bi-nısfi yevmin*) Ahiret günleriyle yarım gün daha erken gireceksiniz."

Ama ayet-i kerimede buyruluyor ki:

وَإِنَّ يَوْماً عِندَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ مِّمَّا تَعُدُّونَ (الحج: ٤٧)

(*Ve inne yevmen inde rabbike keelfi senetin mimmâ teuddûn*) "Ahiretin bir günü, dünyanın takvimiyle, bizim şu kullandığımız zaman ölçeğiyle, bin yıl gibidir." (Hac, 22/47)

O zaman, "Bugünkü zaman birimine göre, beş yüz yıl evvel cennete gireceksiniz." denmiş oluyor.

Cennete daha erken gireceksiniz. Neden?

Burada dininiz, imanınız ve Allah yolundaki fedakârlığınız, çektiğiniz sıkıntılar için Allah sizi ötekilerden daha önce cennete sokacak, iltifât-ı Rahmânî size daha evvel erecek. Böylece, bu sıkıntıların çekilmesinden dolayı orada o mükâfatı alınca, sevineceksiniz.

Bu muhacirlerin fakirleri zenginlerden ne kadar evvel cennete girdiğine dair başka rivayetler de var. Mesela bir rivayette de:[206]

إِنَّ فُقَرَاءَ الْمُهَاجِرِينَ يَسْبِقُونَ الأَغْنِيَاءَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِلَى الْجَنَّةِ ،

بِأَرْبَعِينَ خَرِيفًا (م. حم. حب. هب. عن ابن عمرو)

(*İnne fukarâe'l-muhâcirîne yesbekùne'l-ağniyâi yevme'l-kıyâmeti ile'l-cenneti bi-erbaîne harîfen.*) "Muhacirlerin fakirleri zenginlerinden kırk bahar, kırk yıl daha evvel cennete girecekler." buyrulur.

Alimler bunu şöyle izah etmişler: "Fakirlerin sabır durumlarına, iman kuvvetlerine göre girişleri muhtelif olacak." Kimisi o kadar, kimisi bu kadar zamanda girecek.

İslâm dini, iman, Allah yolunda yürümek kolay değil.

b. Müslümanın Düşmanları

İnsanın çevresinde çeşitli düşmanlar vardır. Bu düşmanların en bariz olanı, bilineni Müslümanlığa hasım olan gayrimüslimlerdir. Peygamber Efendimiz'in zamanında, ilk önce müşrikler muhalefet ettiler. Halbuki akrabalarıydı, hemşerileriydi; Peygamber Efendimiz'i seviyorlardı, sayıyorlardı, ona itimad ediyorlardı, Muhammed el-Emîn diyorlardı, "Güvenilen, itimadlı Muhammed" diye adı, lakabı el-Emîn'e çıkmıştı. Herkes emanetini getirir Rasûlüllah Efendimiz'e verirdi:

"—Al bu altın kesem sende dursun, al param sende kalsın!" diye herkes ona emanet ederdi.

Kendisini severlerdi, sayarlardı. İhtilaf olduğu zaman hakem tayin ederlerdi.

Hacerü'l-Esved'in yerine konulması hikâyesini belki bilirsiniz, duymuşsunuzdur belki duymamışsınızdır.

---

[206] Müslim, *Sahîh*, c.XIV, s.240, no:5291; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.169, no:6578; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.336, no:10493; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.453, no:678; Abdullah ibn-i Amr ibnü'l-As RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.475, no:16618; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.IX, s.95, no:7990.

Sel sularından dolayı Kâbe-i Müşerrefe'nin duvarları çatladığı için duvarlarını aşağı indirip yeniden bina ettikleri sırada, Hacerü'l-Esved'in tamirden sonra yerine konulması bahis konusu olunca, ihtilaf başladı. Dediler ki:

"—Bizim kabile en büyük kabile olduğundan bu taşı bizim koymamız lazım!"

Ötekisi:

"—Ne münasebet bizim kabile daha büyüktür. Bizim koymamız lazımdır." dedi.

Herkes Hacerü'l-Esved'i o mübarek yere koymanın şerefine sahip olmak istiyordu. Baktılar iş sarpa sardı, kavga çıkacak, iş çözümlenemeyecek, dediler ki:

"—Mescid-i Haram'ın kapısından ilk giren şahsı hakem tayin edelim; o ne derse onu yapalım!"

Kimin geleceğini bilmiyorlar, döndüler, kapıya bakmaya başladılar. Rasûlullah SAS Efendimiz çıktı, geldi. Güneş gibi çıktı geldi kapıdan, Allah gönderdi. Ondan sonra hepsi memnun oldular;

"—Tamam, Muhammed el-Emîn geliyor, güvenilir, kimseye gadretmez, haksızlık etmez, hükmü güzel, sözü güzel, yüzü güzel, hâli güzel, güzeller güzeli, insanların en şereflisi zât-ı muhterem…"

dediler.

Kim ne diyecek? Seviyorlar.

Peygamber Efendimiz bakın nasıl hükmetti?

Yere bir örtü yaydırdı, Hacerü'l-Esved'i üstüne koydurdu. Herkesi örtünün bir tarafından tutturdu, örtüyle taşı kaldırttı, taşı kendisi yerine koydu. Ona layıktı, onun koyması lâzımdı.

Hepsi güzel! Bütün buluşları, hükmü, her şeyi güzel. Böyle bir insandı. Fakat buna rağmen haksız oldukları halde müşrikler Rasûlüllah Efendimiz'e karşı çıktılar. Neden?

Bir, insanların menfaatleri… İkincisi insanoğlunun alıştığı şeyi bırakmakta çektiği zorluk. Alışmış olduğu bir şeyi kolay bırakamıyor, bozuk düzen de gitse, ağır aksak da gitse, alıştığı şeyi düzeltmeye kalktığın zaman kıyametler kopuyor.

Hatta Mehdi'yle ilgili hadîs-i şerif de gelecek. Kâbe-i Müşerrefe'de Mehdî çıktığı zaman, insanları kendisine çağırdığı zaman, müslümanlar diyeceklermiş ki:

"—Sen bizim dinimizi, usulümüzü bozuyorsun!"

Allah'ın Mehdi'si geldiği zaman bile ona itiraz edeceklermiş.

Neden? İnsanlar alışmış oldukları düzeni doğru sanıyorlar, değiştirmek isteyen kimsenin görüşüne muhalefet ediyorlar.

Dediler ki:

"—Bizim düzenimizi değiştirme! Sana ne istiyorsan verelim. En hasepli, nesepli, itibarlı kızlarımızı sana nikâhlayalım! Seni kendimize başkan yapalım, sana mal mülk, imkân verelim; bizim şu Kâbe'mize dokunma, putlarımıza, Arap kabilelerinin burayı ziyaret etmesine, panayırımıza ve sâiremize karışma!"

Düzenlerini değiştirtmek istemediler. Efendimiz SAS dedi ki:

"—Bir elime güneşi verseniz, bir elime kameri ayı verseniz —yapamazsınız ya— ben bu davadan vazgeçmem!"

Neden?

"—Allah'ın emri, ben bunu söyleyeceğim! Doğruyu söyleyeceğim, doğruyu ikame edeceğim, bâtılı ayaklar altına alacağım, sereceğim, yok edeceğim. Hak gelecek, bâtıl gidecek; iman gelecek, küfür gidecek. Cezîretü'l-Arap'ta, Arap yarımadasında, Allah'tan gayriye tapınmak kalmayacak; silinecek; şirk, küfür oradan atılacak. Vazgeçmem, bu davayı devam

ettiririm.” dedi.

Müşrikler muhalefet ettiler.

Onlar bitmeden başka muhalifler çıktı; yahudiler muhalefet ettiler, münafıklar muhalefet ettiler. Kendileri kâfiriz diye de çıkamıyorlar, içlerinde imanları da yok, vaziyetten de memnun değiller. Çeşitli şekillerde zarara uğramışlar, muhalifler, kinlerini, hınçlarını içlerinde saklıyorlar. İttifak ettiler. Sonra hıristiyanlar karşı çıktılar. Müslümanlar bu ana gelinceye kadar şu benim konuştuğum, sizin dinlediğiniz şu ana gelinceye kadar Allah’ın hak yolu olduğu halde, doğru yol olduğu halde, Rabbimiz Teàlâ Hazretleri:

وَرَضِيتُ لَكُمُ الإِسْلاَمَ دِينًا (المائدة:٣)

(*Ve radîtü lekümü’l-islâme dînâ*) “Ey kullarım! Ben size din olarak İslâm’ı seçtim, İslâm’a razıyım, başka dine razı değilim!” (Mâide, 5/3) dediği halde, Allah’a inandığını iddia eden din mensupları bile bizim bu dinimize düşmanlık ede gelmişlerdir. Hatta en büyük düşmanlığı onlar yaparlar.

لَتَجِدَنَّ اَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ اٰمَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ اَشْرَكُوا

(المائدة:٨٢)

(*Letecidenne eşedde’n-nâsi adâveten li’llezîne âmenü’l-yehûde ve’llezîne eşrekû*) “Ey Rasûlüm! Mü’minlere en şiddetli düşmanlık edecek kimseler olarak yahudileri ve müşrikleri göreceksin, bulacaksın; muhakkak öyle olacak. Onların ne kadar düşmanlıklar yapacağını göreceksin.” (Mâide, 5/82) diye âyet-i kerîme’de bildiriliyor.

“—Pekiyi yahudilerin peygamberi Mûsa AS değil mi?”

“—Mûsa AS...”

Öteki peygamberler, bizim Kur’ân-ı Kerîm’de kabul ettiğimiz, itibar ettiğimiz, çocuklarımıza isimlerini koyduğumuz peygamberler değil mi? Kabul ediyoruz, biliyoruz. Bozulmamış nüshası için “Tevrat, hak kitaptır.” diye söylüyoruz, bu yahudilerin

düşmanlığı ne?

Menfaat, rekabet, hırs, kin ve saire çeşitli faktörler…

"—Pekiyi, bu hıristiyanların düşmanlığı ne?"

O hıristiyanlar da hıristiyan değil ki müşrik! Puta tapıyor, dini çığırından çıkarmış, kitabı bozmuş; onun için düşmanlığı hâlâ devam ediyor.

"—Biz şimdi, şu Yirminci Yüzyıl'da putperestlerden mi düşmanlık görüyoruz?"

Hayır! Müslümanların gördüğü en büyük düşmanlık Ehl-i Kitab'dan; hıristiyanlardan ve yahudilerden… Yahudiler bir hançer gibi İslâm âleminin bağrına saplanmış, hıristiyanlar bir kıskaç gibi müslümanların iki tarafında; sıkıştırıp yok etmek arzusunda. Var güçleriyle çalışıyorlar; uçaklar, tanklar, hileler, desiseler, oyunlar…

"—Pekiyi, müslümanlar ne yapıyor?"

Müslümanları da Allah ıslah etsin… Allah lütfuyla ıslah etsin… Kahrıyla değil, lütfuyla, keremiyle ıslah etsin… Müslümanlar daha beter durumda...

Mehmed Akif merhum demiş ki:

Girmeden tefrika bir millete düşman giremez
Toplu vurdukça yürekler onu top sindiremez.

Toplu olsak belki bir şey olmayacak ama içimizde çatlaklar, ihtilaflar, rekabetler, husumetler, çekişmeler, çatışmalar var. Bir öküz için bir otlak için iki köy birbirine silahlı saldırıya geçer;

"—Şu otlak senin, bu otlak benim!" diye harp ederler.

Bir öküz için, bir hak için böyle kıyametler kopar. Müslümanların hâli perişan, hudutlar parçalanmış. Koskoca Osmanlı Devlet-i Aliyye'si parçalanmış, bir sürü küçük devlet çıkmış, on altı tane devlet kurulmuş; her birisi ayrı telden çalıyor, ayrı havada…

"—Düşmanlar gitti yine birleşsenize!"

Hayır, birleşmez, kavga, gürültü. Halbuki Allah birbirine kardeş yaratmış, birbirine de ihtiyaçları var. Bizim petrole ihtiyacımız var; onun suya ihtiyacı var ve saire… Çeşitli yönlerden birbirimizle kardeş kardeş geçinmek zorundayız.

Bu diyarlarda hıristiyanlar olsaydı, onlar burada bir ortak pazar kurarlardı. Her şeyi beraberce götürürlerdi, hallederlerdi. Biz ihtilaf etmişiz, düşmana da mâni olamamışız; o bizim üçüncü mukaddes şehrimiz Kudüs-ü Şerîf elimizden çıkmış, oralara yabancılar gelmiş, yerleşmiş. Şimdi de bir başka ihtilaf çıkmış; gayrimüslim askerler ve yahudiler "Mukaddes beldeleri kollayacağız." diye çizmeleriyle çiğniyorlar.

Bir kardeşimiz dayanamamış, bana bir mektup yazmış:

"—Hocam, biz ne biçim Müslümanız! Bizim İslâm diyarlarını, hacca gittiğimiz diyarları gayrimüslimler çiğnesin reva mı? Oraları koruyacaksak biz korusak ya. Hadi siz önder olun, koruyalım!" diyor.

Pekâlâ, hadi buyurun gidelim, koruyalım! Ama o kadar uzağız ki o noktadan, o kadar uzağız ki, o kadar uzağız ki…

1949'da İtalyanlar Libya'dan ayrıldığı zaman Libya parlamentosu:

"—Biz eskiden Osmanlılara bağlıydık; yine Türkiye'yle birleşelim." diye düşünmüşler.

Ben Libya'ya gittiğim zaman orada duydum bunları, inceledim, gördüm. Bizimkiler hiç oralı değil…

Adam, ne biçim yöneticisin, ne biçim devlet adamasın? Senin şu kaybettiğin topraklardan dolayı içinde bir acı yok mu? Onları geri almanın bir çaresini düşünmez misin? Bak adam zaten istekliymiş. Hiç olmazsa isteklinin isteğini anlayacak bir istihbaratın olsaydı ya…

"—Canım çöl bizim neyimize lazım, kum sadece!"

Çok kızıyorum bizim ormancılara, içinizde bilenler varsa gitsin, Allah rızası için ikaz etsinler, söylesinler!

"—Ormansız vatan, vatan değildir!"

Ne olacak? Satalım mı? Ormansız vatan, vatan değilmiş. Böyle laf mı olur? Ormanlısı da vatan ormansızı da vatan, çölü de vatan, taşı da vatan, toprağı da vatan; her şeyi de vatan! Ne biçim saçma bir laf! Bir de levha asmışlar:

"—Ormansız vatan, vatan değildir."

Çöl, kum ne yapacaksın?

"—Ver İngiliz'e gitsin."

Kuveyt'i öyle vermişiz, Bahreyn'i öyle vermişiz. Cahillik!

"—Pekiyi, cahiller var da alimler hiç yok muydu?"

Muhterem kardeşlerim! Bir yerde alimlerin sözü hâkim olmazsa felâket böyle peş peşe gelir. Alimlerin etrafında insanlar toplanmazsa:

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلاَّ الضَّلاَلُ (يونس:٣٢)

(*Femâzâ ba'de'l-hakkı ille'd-dalâl*) "Hakkı bırakırsa insan ne olur? Ancak dalâlete düşer, sapıtır." (Yunus, 10/32)

Alimler olmazsa, sen de alime razı olmazsan, sözüne tâbi olmazsan, onu başına getirmezsen, o zaman cahillerin emri altında kalırsın; vatan, mal, mülk, can, namus, ırz, her şey gider.

"—Allah'a giden yolu öğreneyim!" diye, "Allah'ın emirlerini öğreneyim!" diye Allah'ın emrine en âgâh olan, en âşinâ olan kimseyi bulacaksın, eteğine yapışacaksın, ayrılmayacaksın.

Bilmiyor ki millet! Her kafadan bir ses çıkıyor, bir curcunadır gidiyor:

"—Bira içilebilir mi, içilemez mi?"

Bazıları “İçilebilir.” diyor.

“—Kadınlar açık mı olmalı kapalı mı olmalı?”

Bazıları “Açık olabilir, kalbi temiz olursa yeter.” diyor.

“—Pekiyi, kalbinin temizliğini nereden bileceğiz?”

“—Sen benim kalbime bak!” diyor, görünmediğini biliyor; “Sen benim kalbime bak, benim kalbim temiz.” diyor.

Senin kalbin temiz filan değil. Senin kalbin temiz olsaydı Allah’a mûtî olurdun, Allah’a itaatli kul olurdun. Değil mi ki sen Allah’a âsisin, senin kalbin temiz değil. Senin kalbin kapkara, senin kalbin fitne fesat…

Neden?

Sen Allah’a tâbi olmamışsın. Sonra ben senin bir günlük hayatını takip etsem neler yaparsın sen! Flört edersin, şöyle yaparsın, böyle yaparsın.

Ne temizliği, kimi kandırıyorsun? Sizin hayatınızı biz bilmiyor muyuz? Kalbi temizmiş! İçki içersin, adam aldatırsın, yalan söylersin, rüşvet yersin, her şeyi yaparsın. Kalbi temizmiş; kaçmak için bahane!

Çeşitli düşmanlarımız olmuş, onları anlatıyordum; müşrikler, Ehl-i Kitap, zahirî düşmanlar olarak, hasımlar, rakipler…

Sonra? İçimizdeki düşmanlar…

c. İnsanın En Büyük Düşmanı

Nefis en büyük düşman. İşte bizi bu hâle düşüren nefis. Günahlara düşüren nefis, içkiye alıştıran nefis, kumarda çoluk çocuğun rızkını darmadağın savurtturan nefis, rüşveti aldıran nefis, harama baktıran nefis. Nefis en büyük düşman!

Nefis hakkında buyrulmuş ki:[207]

أَعْدٰى عَدُوِّكَ نَفْسُكَ الَّتِي بَيْنَ جَنْبَيْكَ .

---

[207] Beyhakî, *Zühdü’l-Kebîr*, c.I, s.359, no:355; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Deylemî, *Müsnedü’l-Firdevs*, c.III, s.408, no:5248; Harâitî, *İ’tilâlü’l-Kulûb*, c.I, s.35, no:32; Ebû Mâlik el-Eş’arî RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.431, no:11263; *Keşfü’l-Hafâ*, c.I, s.143, no:412, 2144; *Câmiü’l-Ehàdîs*, c.XVIII, s.270, no:19379.

(*A'dâ adüvvüke nefsüke'lletî beyne cenbeyke*) [Senin en büyük düşmanın iki yanın arasındaki, içindeki nefsindir.] buyrulmuştur.

Bunun da ıslah edilmesi lazım, bunun da düşmanlığının engellenmesi lazım! Öyle bir kancayı takıyor ki insana;

"—Gel, şu namaza gitme!" diyor.

"—Gideceğim." diyorsun, kancayı bırakmıyor bir türlü;

"—Evde kıl!" diyor.

"—Camiye gitmem lazım!" diyorsun.

"—Canım evde kılıver." diyor.

"—Camiye gitmek daha çok sevaplı." diyorsun, başka bir şey söylüyor.

İçinde iki kişi konuşuyor gibi bir mücadele. Sen de sanki dışarıdan üçüncü bir şahıs gibi dinliyorsun.

"—Kalkma yataktan!"

"—Ya kalkacağım, Allah emretmiş. Bak (*Hayye ale's-salâh*) diyor, (*Es-salâtü hayrun mine'n-nevm*) diyor."

Neden sabah ezanına bir de bu cümle eklenmiş?

(*Allàhu ekber, Allàhu ekber… Eşhedü en lâ ilâhe illa'llâh, Eşhedü en lâ ilâhe illa'llah...*) derken, pekiyi neden bir de (*Es-salâtü hayrun mine'n-nevm*) deniliyor?

"—Namaz uyumaktan daha hayırlıdır. Uyumayın ey müslümanlar! Kalkın da namaza gelin!" diyor.

Müezzinler bağırıyor. Fatih Camii'nin hoparlörleri güzel, müezzini güzel, sedası güzel, edası güzel… Müezzin elini kulağına koydu mu yeri göğü çınlatıyor, duymayan kalmıyor:

(*Es-salâtü hayrun mine'n-nevm*) "Namaz uykudan daha hayırlı, kalk!"

İçindeki düşman diyor ki:

"—Kalkma!" Niye? "Terlisin, üşürsün. Kalkma, yorgunsun, iki buçukta yattın, onun için uykunu alamadın, hasta olursun, yarın işe gidemezsin, eğlencen yarım kalır, sıhhatin bozulur."

Zorlayıp kalkıyorsun yataktan bu kez de:

"—Camiye gitme, burada kılıver, bitir." diyor.

"—Yok, camide sevap daha fazla." diyorsun.

"—Canım şimdi orada iş uzayacak." Zorluyorsun, camiye gidiyorsun.

Bu sefer camide:

"—Hoca selâm verir vermez hemen arka kapıdan kaç!" diyor.

"—Yok, duaların sevabı var. Onları kazanayım!"

"—Canım işte yürürken edersin duayı…" diyor.

Oturursan;

"—Pekiyi hadi madem oturdun; *Hüva'llàhü'llezî* okunduktan sonra kalk, kaç. İşrak'a kadar bekleme. İşraka kadar beklersen şu kadar vakit geçecek. Bak gözlerinden uyku akıyor." diyor.

"—Yok, o sünnetmiş, Peygamber Efendimiz tavsiye etmiş, sevabı çok." diye, müslümanlar o İşrak'ı kılıyor. Ama fire vere vere, zar zor…

"—Neden?"

İnsanın içinde bir nefsi var. Kancayı taktı mı, sert bir pazarlık yapıyor insanla; ya hayrı yaptırmayacak ya da yaptırırsa kıt kıt, en az nasıl olacaksa öyle yaptırıyor.

Bir şeytan var; melun, Allah'ın lanetine uğramış, rahmetinden tard erilmiş, huzurundan kovulmuş, Allah'a âsi olmuş:

أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ ، خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ (ص:٧٦)

(*Ene hayrun minhu, halaktenî min nârin ve halaktehû min tîn.*) "Ben ondan daha hayırlıyım! Sen beni ateşten yarattın, onu topraktan yarattın." (Sad: 38/76) demiş, Âdem AS'a secde etmemiş.

Bu şeytan dost edinilir mi? Anamızı babamızı cennetten çıkarmış, yolumuzu feleğimizi şaşırtıp Allah'a âsi getirip günahlara girmemize, cehenneme düşmemize çalışıyor. Şeytan dost edinilir mi, şeytanın sözü dinlenilir mi, şeytan veli edinilir mi?

Millet onu dost ediniyor, nefsin arzularına kendisini koyuveriyor; selin üzerindeki kuru yaprak misali sürüklenip gidiyor.

d. İyi İnsanların Arasına Hicret

İşte bunca düşman var; bunca düşmanın karşısında müslüman, Allah yolunda gitmeye çalışacak. Eğer kendisini bilmeyen, anlamayan bir insanlar güruhu arasında kalmışsa, müslümanın kendi gönüldaşlarıyla bir araya gelmesi lazım. Oradan ayrılması

lazım! Onların arasında işi yok, mü'minlerin arasına gelmesi lazım; bu onun misali. Dinini en güzel tarzda yapabileceği yere göçmesi, gitmesi lazım.

"—Benim çoluk çocuğum nerede daha iyi müslüman kalabilir? Ben dinimi nasıl daha iyi uygulayabilirim? Hangi yere gidersem daha iyi uygulayabilirim?" diye düşünecek, oraya gidecek.

O şehre gidecek, o mahalleye taşınacak; Bağdat caddesinde oturuyorsa, Eyüp Sultan'a gelecek, mesela.

"—Hocam, şimdi Bağdat caddesinde bir dükkânın kirası iki bin lira; Bağdat caddesiyle Eyüp Sultan'ın fukara, ahşap evleri, mahallesi eşit olur mu?"

Olmaz, eşit olmaz, Eyüp Sultan daha güzel!

Eşit olur mu? Elbette olmaz. Eyüp Sultan daha nurlu, daha güzel. Yanında kabirler var; her gün gözünün önünde, "Bir gün ben de öleceğim." diye sana hatırlatıyor, görüyorsun. Bunlar da bir zamanlar beylerdi, paşalardı, vezirlerdi, sadrazamlardı, şeyhülislâmlardı, alimlerdi, kâmillerdi. Şimdi kabirlerini ot

basmış, mezar taşları devrilmiş, nesilleri kesilmiş, yaptıkları camiler harabeye dönmüş, minareleri yıkılmış, kurdukları tekkelerin binaları çökmüş, yanmış yıkılmış, çocuklar şimdi üstünde top oynuyorlar, mezarlarının üstünde saklambaç oynuyorlar.

Orası daha güzel! Eyüp Sultan Hazretleri'nin camii var; altına gidersin, orada namaz kılarsın, yakında falanca cami var. Müslümanın mutlaka dinini daha iyi yaşayabileceği yere gitmesi lazım!

Bir yerde baktı ki dini zarara uğruyor, isterse zengin muhit olsun, oradan ayrılacak. Kadınlar açık saçık, mini etekli… Eskiden kadınlar başı önünde giderlerdi, erkekler efe efe yürürlerdi; kuşaklı, şalvarlı… Şimdi kadınlar erkeklere bakıyor; erkekler utancından başını öne eğiyor, kadınların yanından geçip gidiyor. Çok yerde bunu böyle gördüm. Bakıyorum, fotoğraf makinem olsa çekeceğim. Kadın dimdik bir bakıyor; utancından erkeğin yüreği ağzına geliyor, şöyle kenardan geçip gidiyor.

Neden?

Namusu, imanı var, günaha girmekten korkuyor, başını önüne eğip geçip gidiyor.

Ötekisinin hiç aldırdığı yok. Beyi karısını yanına takmış gezdiriyor; göğüs, kol, bacak açık…

"—Sen ne biçim kocasın? Bunu nasıl teşhir edip yanında gezdiriyorsun? Satılık mı bu?"

Ne biçim şey? Sen bunu nasıl böyle gezdirirsin?

İnsanların akılları, mantıkları bir acayip. O semtte durmayacak, bu semte gelecek.

"—Bu semtte de var."

Git o zaman. Şehirden yirmi kilo metre uzakta bir kooperatif kuralım; oraya gidelim.

Neden? Dinimizi koruyacağız, gözümüzü koruyacağız. Haramların her çeşidinden sakınması lazım. Hicret! Peygamber SAS Hazretleri buyuruyor ki:

"—Mekke'nin fethinden sonra hicret yoktur."

Neden? Müslümanlar aziz oldu, her tarafa hâkim oldular, galip oldular; bundan sonraki hicret, kötü huylardan iyi huylara hicret etmektir. "Kötü huyu bırakacaksın, iyi huya hicret edeceksin." diye

buyurmuş. Mânevî hicret; "kötülükleri bırakmak" diye bildirmiş.

Ama ben bugün bizim cemiyetimizde hakiki, maddî mânasıyla bir hicret seziyorum; "Olması lazım gelir." diye düşünüyorum ve her yerde de bunu yaptık, yapıyoruz. Müslüman kardeşlerimizi teşvik ediyoruz; bir kooperatif kurun, mesela Ankara'da bir kooperatifimiz var, üç yüz altmış hanelik, kooperatifimiz var, orada herkes el-hamdü lillâh ya hacıdır, ya hocadır, ya imam hatiplidir; çocuklar, kadınlar örtülüdür, namazlıdır, niyazlıdır.

Hatta, "Camimizde bir kadro yok, bir imam hatip kadrosu verin." filan diye müftüye gitmişler. Müftü efendi:

"—Gidin; o sitede, sokakta, bahçede kimi görseniz, yakasına yapışsanız, elini tutsanız, gel deseniz vaaz verir, hutbe okur, imamlık yapar." demiş. "Ben o siteye bir kadro vererek ne diye ziyan edeyim; hepsi tepeden tırnağa hoca." demiş.

Şimdi burada çocuklar oyun oynarken, balkondan bakıyorum çocuk elini kulağına koymuş, (*Allahu ekber… Allahu ekber…*) diye ezan okuyarak oynuyor. Gördüğü o… Küçücük çocuk, balkonda ezan okuyor.

Öbür tarafta?

Öbür taraftakilerin hâlini sorma. Onlar deniz kentlerinde, plaj semtlerinde, sayfiyelerde, Bodrumlarda, Marmarislerde, Efeslerde... Oralarda hâl nedir bilmem. Yalnız diyorlar ki:

"—Hocam, sen oralara bu sakalınla gidemezsin.

"—Niye gidemeyeyim?"

Babayiğitliği tutuyor insanın.

"—Gidemezsin ki dayanamazsın ki kendini Merih'te sanırsın, oralarda duramazsın." diyorlar. Onun için bu gibi durumlarda müslümanların hepsinin aynı fikirde olan insanların bir araya geldiği mahalleler olmalı. Duvarla çevrilmeli, etrafı kırk dönüm, otuz dönüm, yirmi dönüm, elli tane, seksen tane, yüz yirmi tane ev, neyse orada olmalı.

El-hamdü-lillah! Camiinde sabahları, akşamları buluşurlar, çocuklar birbirleriyle oynarlar, kadınlar birbirlerinden güzel şeyler görürler, toplanırlar, iyi olur. Ama bu ahalinin her birisi bu şehrin bir başka semtine giderse orada, komşudan çocuk yanlış şey öğrenir; kadın açık komşudan kötü örnek alır, baba kendisini

koruyamaz, kadın koruyamaz, çocuk koruyamaz. Allah bizi günahlardan korusun, kurtarsın.

e. Mehdi AS'ın Özellikleri

İkinci hadis Mehdi AS ile ilgili. Mehdi AS, hadîs-i şerîflerde çok geçen bir konudur:[208]

أَبْشِرُوا بِالْمَهْدِي ، رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ ، مِنْ عِتْرَتِي ، يَخْرُجُ فِي اخْتِلاَفٍ مِنَ النَّاسِ وَزَلْزَالٍ ، فَيَمْلأُ الأَرْضَ قِسْطًا ، وَعَدْلاً ، كَمَا مُلِئَتْ ظُلْمًا ، وَجَوْرًا ؛ وَيَرْضَى عَنْهُ سَاكِنُ السَّمَاءِ ، وَسَاكِنُ الأَرْضِ ؛ وَيَقْسِمُ الْمَالَ صِحَاحًا ؛ قُلْو: وَمَا صِحَاحًا ؟ قَالَ: بِالسَّوِيَّةِ ، وَيَمْلأُ قُلُوبَ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ غِنًى ، وَيَسَعُهُمْ عَدْلُهُ ؛ حَتَّى أَنَّهُ يَأْمُرُ مُنَادِيًا ، فَيُنَادِي: مَنْ لَهُ حَاجَةٌ إِلَيَّ ؟ فَمَا يَأْتِيهِ إِلاَّ رَجُلٌ وَاحِدٌ يَأْتِيهِ ، فَيَسْأَلُهُ ، فَيَقُولُ : ائْتِ السَّادِنَ ، حَتَّى يُعْطِيَكَ ، فَيَأْتِيهِ ؛ فَيَقُولُ: أَنَا رَسُولُ الْمَهْدِي إِلَيْكَ لِتُعْطِيَنِي مَالاً ، فَيَقُولُ : احْثِ ، فَيَحْثِي ، وَلاَ يَسْتَطِيعُ أَنْ يَحْمِلَهُ ، فَيُلْقِي حَتَّى يَكُونَ قَدْرَ مَا يَسْتَطِيعُ أَنْ يَحْمِلَهُ ؛ فَيَخْرُجُ بِهِ فَيَنْدَمُ فَيَقُولُ: أَنَا كُنْتُ أَجْشَعَ أُمَّةِ مُحَمَّدٍ نَفْسًا ؛ كُلُّهُمْ دُعِيَ إِلَى هَذَا الْمَالِ ، فَتَرَكَهُ غَيْرِي ، فَيَرُدُّ

[208] Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.37, no:11344; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.VII, s.610, no:12393; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.
Kenzü'l-Ummâl, c.XIV, s.261, no:38653; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.100, no:146.

عَلَيْهِ، فَيَقُولُ: إِنَّا لاَ نَقْبَلُ شَيْئاً أَعْطَيْنَاهُ؛ فَيَلْبَثُ فِي ذَلِكَ سِتًّا، أو سَبْعًا، أَوْ ثَمَانِيًا، أَوْ تِسْعَ سِنِينَ، وَلاَ خَيْرَ فِي الحَيَاةِ بعدَهُ (حم. والباوَرْدِي عن أبي سَعِيدٍ)

RE. 7/7 (*Ebşirû bi'l-mehdî, racülün min kureyşin, min itretî, yahrucü fî ihtilâfin mine'n-nâsi ve zelzâlin, feyemleü'l-arda kıştan, ve adlen, kemâ müliet zulmen, ve çevren; ve yerdâ anhü sâkinü's-semâi, ve sâkinü'l-ardi, ve yaksimü'l-mâle sıhâhan; kàlû: Ve mâ sıhâhu? Kâle: Bi's-seviyyeti; ve yemleü kulûbe ümmeti muhammedin gınen, ve yeseuhum adlühû;*

Hattâ ennehû ye'mürü münâdiyen, feyünâdî: Men lehû hâcetün ileyye fe'tihî! Femâ ye'tîhi ehadün illâ racülün vâhidün ye'tîhi, feyes'elühü; feyekùlü: İ'ti's-sâdine hattâ yu'tiyeke, feye'tîhi, feyekùlü:

Ene rasûlü'l-mehdî ileyke, li-tu'tiyenî mâlen; feyekùlü'hsi feyahsî, ve lâ yestetîu en yahmilehû, feyülkî hattâ yekûne kadre mâ yestetîu en yahmilehû, feyahrucü bihî feyendemü, feyekùlü:

Ene küntü ecşea ümmeti muhammedin nefsen, küllühüm du'iye ilâ hâze'l-mâli, feterekehû gayrî, feyerüddü aleyhi. Feyekùlü: İnnâ lâ nakbelü şey'en a'taynâhü.

Feyelbesü fî zâlike sitten, ev seb'an, ev semâniyen, ev tis'a sinîne, ve lâ hayre fi'l-hayâti ba'deh.)

Metnini okuduktan sonra kaynağını söyleyelim. Ahmed ibn-i Hanbel ve Bâverdî Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan rivayet etmiş. Birçok şahitleri olan, birçok hadîs-i şerîflerde zikredilen konu; kısaca izah edip geçeceğim:

(*Ebşirû bi'l-mehdi*) "Ey ümmet-i Muhammed! Mehdi gelecek, müjdeler olsun. Bir Mehdi'nin gelişiyle müjdelenin!"

Bu nasıl bir kimse olacak? (*Racülün min kureyşin, min itretî*) "Benim ailemden, soyumdan, Kureyş kabilesinden bir kişi olacak." Hz. Fâtıma RA'nın soyundan rivayetleri var, daha başka rivayetler var.

(Yahrücü fî ihtilâfin mine'n-nâsi ve zelzâlin. "İnsanların, müslümanların birbirleriyle ihtilafa düştükleri ve sarsıldıkları,

mânevî zelzelelere uğradıkları ve birbirleriyle fazla çekiştikleri, uğraştıkları bir zamanda bu Mehdi çıkacak.”

(*Feyemleü'l-arda kıstan, ve adlen*) “Yeryüzüne hâkim olacak ve yeryüzünü doğruluk ve adaletle dolduracak. (*Kemâ müliet zulmen, ve cevren*) Kendisinin bu hâkimiyeti kurmasından önce yeryüzü cevir, cefa ve zulüm ile dolmuşken bu durumu değiştirecek, yeryüzünü doğruluk ve adaletle dolduracak. Zulüm gidecek, cevir gidecek.”

(*Ve yerdà anhü sâkinü's-semâi, ve sâkinü'l-ardi*) “Öyle beğenilecek, insanlar onu öyle sevecekler, memnun olacaklar ki, kendisinin bu adaletinden ve mükemmel idaresinden gökteki varlıklar da, gökte olan yaratıklar da, yerde olan yaratıklar da kendisinden razı olacak. Melekler, kuşlar, yerdeki hayvanlar, insanlar, hepsi razı olacak.”

(Ve yaksimü'l-mâle sıhâhan) “Ve malı *sıhâhen* dağıtacak.”

(Kàlû) Sahâbe-i kirâm, dinleyiciler sordular: (*Ve mâ sıhâhu?*) Sıhâhen ne demek?

*(Kâle: Bi's-seviyye*ti) Eşit olarak dağıtacak, haksızlık etmeden, herkese bol bol, mütesaviyen dağıtacak. Mehdi'nin o güzel taksimi ile herkes mala mülke kavuşacak.

Sonra? (*Ve yemleü kulûbe ümmeti muhammedin gınen*) “Ümmet-i Muhammed'in, müslümanların kalbini istiğna ile dolduracak. Müslümanlara gönül zenginliği gelecek, herkesin gözü doyacak, gönlü doyacak.” Böyle bir hırs, mala karşı ihtiras kalmayacak. Herkese dağıtacak, mal bol; hiç kimsenin hırsı kalmayacak. O adaletiyle doyuracak. Çünkü onun o adaletiyle bereket de gelecek.

(*Ve yeseuhüm adluhû*) “Hepsine yardımı kavuşacak, hiç kimseyi geride eksik bırakmayacak; bu cömertliği, adaleti hepsini ihata edecek.”

Ve öyle olacak ki durum:

(*Hattâ ennehû ye'mürü münâdiyen, feyünâdî*) “Seslendirecek bir tellala, bir ilancıya ilan ettirecek: (*Men lehû hâcetün ileyye, fe'tihî*) İhtiyacı olan, muhtaç olan bana gelsin diyecek. ‘(*Femâ ye'tîhi ehadün*) Böyle ilan ettiği hâlde kimse gelmeyecek.”

Çünkü herkesin gözü tok, gönlü tok, mala sahipler, kimse gelmeyecek. (*İllâ racülün vâhidün ye'tîhi, feyes'elühü*) “Ancak bir

adam gelecek ve mal isteyecek.”

(Feyekùlü) O da diyecek ki: *(İ’ti’s-sâdine hattâ yu’tiyeke*) “Hazinedarıma, beytülmale mala bakan, taksimi yapan memuruma git, iste, o sana verecek.*”*

(*Feye’tîhi, feyekùlü*) Ona gidecek ve diyecek ki: (*Ene rasûlü’l-mehdî ileyke, li-tu’tiyenî mâlen*) “Ben Mehdi AS’ın ‘Bana mal veresin!’ diye sana gönderdiği kimseyim. Beni sana gönderdi, hadi mal ver!” diyecek.

(*Feyekùlü*) “Onun üzerine bekçi, o mala bakan vazifeli memur diyecek ki: (*Uhsî*) Aç alacağın kucağını, eteğini…”

(*Feyahsî*) “O da açacak, o kadar yüklenecek ki, (*ve lâ yestetîu en yahmilehû*) verilen miktarı taşımaya gücü yetmeyecek.” Kucağını mı açtı, eteğini mi açtı, ceplerini mi doldurdu, artık neyse taşıyamayacak hale gelecek.

Çünkü taşıyamıyor; taşıyamadığını atacak.

(*Feyülkî*) “Onun üzerine bazısını atacak. (*Hattâ yekûne kadre mâ yestetîu en yahmilehû*) Taşıyabileceği kadarı yanında kalıncaya kadar atacak, üzerindeki fazlalığını bırakacak.” Her şey o kadar bol.

(*Feyahrucü bihî*) “Sonra bu malla hazinedarın yanından, hazine dairesinden çıkacak. (*Feyendemü*) Ama nadim olacak, pişman olacak. (*Feyekùlü*: *Ene küntü ecşea ümmeti muhammedin nefsen*) Ümmeti Muhammed’in nefis cihetinden en aç gözlüsü herhalde benim! (*Küllühüm du’iye ilâ hâze’l-mâli, feterekehû gayrî*) Onların hepsi de bu mala davet olundukları halde benden başkası buna icabet etmedi.” diyecek, (*feyerüddü aleyhi*) aldığı malı hazinedara iade etmek isteyecek.

“—Ümmet-i Muhammed’in malca, kalpçe, kalıpça, zâtça en huşûlusu olsaydım daha iyi değil miydi?” diyecek. “Nedir bu benim aç gözlülüğüm? Ne diye geldim? Herkese ilan edildi; ‘Bu malı alsın.’ diye, herkes davet edildi, benden gayrı hiç kimse gelmedi, herkes geri durdu, bir ben mi geldim?” diye bir pişmanlık duyacak.

(*Feyekùlü*) Hazinedar da diyecek ki: (*İnnâ lâ nakbelü şey’en a’taynâhü*) “Biz verdiğimizi katiyyen geri almayız!” diyecek.

Böyle bolluk olacak. Peygamber Efendimiz böyle anlatıyor.

(*Feyelbesü fî zâlike sitten, ev seb’an, ev semâniyen, ev tis’a sinîn*)

"Böylece böyle hâl, bu güzel hâl, bolluk bereket, tatlılık hoşluk, göz tokluğu, gönül hoşluğu ile altı veya yedi veya sekiz veya dokuz yıl geçecek."

Başka rivayetler de var:

"—Allah-u Teàlâ Hazretleri bu Mehdî AS'ı üç bin melekle te'yid edecek; onlar muhaliflerini darp edecekler, men edecekler; otuzla kırk yaşı arasında olacak."

Ondan sonra ne olacağı hakkında şu cümle var:

(*Ve lâ hayre fi'l-hayâti ba'dehû*) "O bu vazifeyi gördükten, vefat edip de müslümanların arasından ayrıldıktan sonra… Müslümanlar onun namazını kılacaklar; çok güzel vasıflara sahip bir kimse… Ondan sonra felaketler sökün edecek, ondan sonra hayatın bir tadı kalmayacak."

(*Li-zuhûri'l-eşrâri*) "Şerlilerin çoğalmasından dolayı böyle durumlar olacak." diye bir hadîs-i şerîfte bildiriyor.

Peygamber Efendimiz, ileride böyle bir Mehdî'nin geleceğini asrından bildiriyor. Dünyanın ileriye dönük hâlleri hakkında Peygamber SAS'in istikbali ihbar eden hadîs-i şerîflerinden bir grubu da budur: "Mehdi gelecek, şöyle olacak böyle olacak." diye.

Kıyamet alâmetleriyle ilgili çok şeyleri biliyorsunuz, zaman zaman hadîs-i şerîflerde geçti, biz de izah ettik; bir de Mehdî'nin gelme hadisesi var.

Heyecanlı; gerçekten herkesin dikkatini çeken bir mevzu. Müslümanlar biraz sıkıntıda olduğu için, herkes de canla başla dinliyor. Şu sırada böyle bir Mehdî gelmesini bekleyenler çok. Ehl-i Sünnet dışındaki Şia mezhebi, Mehdî'nin on iki imamın gelmesinden sonra geleceğini söylüyorlar ve "Geldi ama bin iki yüz senedir kayıp, saklı; çıkacak." diyorlar.

Bir insan bu kadar uzun yaşar mı?

"—Allah Hızır AS'a nasıl uzun ömür vermiş olabilir?" filan gibi sözler söylüyorlar. Te'villerle hâlâ "O imam, Mehdî el-Muntazar gelecek." diye bekliyorlar.

Hatta ben İran'a gittiğim zaman bu hususta kitaplar filan yazılmıştı, bize de verdiler, ben de; "Şunların mezhepleri nedir?" diye okudum. "Bin yüz küsur yıldan beri o kaybolmuş zât, hâlâ o çıkacak, gelecek." diye bekliyorlar. Aradan binden fazla yıl geçtiği

halde. Onların Mehdî hakkındaki itikadı bu hadîs-i şerîfte anlatılan şekilde değil.

Farsça şöyle dua ediyorlardı:

خدايا خدايا ، تا انقلاب مهدي ، خميني را نگهدار !

(*Hodâyâ Hodâyâ, tâ inkılâbı Mehdî, Homeynî râ nigehdâr*)

Manası şu ki:

"—Ey Allah, ey Rabbimiz! Mehdi gelinceye kadar şu Humeyni'yi sağ tut, yaşasın, Mehdî'nin gelmesiyle vefat etsin. O zamana kadar bu başımızda dursun." diyorlardı Humeyni için. Humeyni vefat etti, beşer…

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلاَّ رَسُولٌ ، قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ ، أَفَإِين مَاتَ أَوْ قُتِلَ

انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ ، وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقِبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللهَّ شَيْئًا ،

وَسَيَجْزِي اللهُ الشَّاكِرِينَ (آل عمران:١٤٤)

(*Ve mâ muhammedün illâ rasûl, kad halet min kablihi'r-rasûl, efe in mâte ev kutile'nkalebhüm alâ a'kâbiküm, ve men yenkalib alâ akıbeyhi felen yedurra'llàhe şey'â, ve seyeczi'llâhü'ş-şâkirîn*) "Muhammed, ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür ya da öldürülürse, gerisin geriye eski dininize mi döneceksiniz? Kim böyle geri dönerse, Allah'a hiçbir şekilde zarar vermiş olmayacaktır. Allah, şükredenleri mükâfatlandıracaktır. (Âl-i İmran, 3/144)

Peygamberler gelmiş geçmiş; Peygamber Efendimiz de... Bu âyet-i kerimede; "Ölünce, siz İslâm'dan vazgeçip geri cahiliyeye mi döneceksiniz?" diye bildiriliyor.

O vefat etti; ondan sonra başka hâller oldu. Onların bekledikleri Mehdî daha gelmedi.

Bizim de arkadaşlarımızın, kardeşlerimizin, tanıdıklarımızın

arasında Mehdi meselesini çok seven, onunla çok ilgilenen, bu meseleyi çok karıştıran, kurcalayan, bu husustaki kitapları okuyan, takip eden, her sohbetinde bu hususta çok konuşmalar yapan kardeşlerimiz var. İstikbale ait bir mesele bu.

İnsanların bazen rüyaları da oluyor; şahsen benim de rüyalarım oldu, kendi şahsıma ait. Herkese söylemediğim rüyalar oluyor. Ama bu hususta insanın âşikâre bir alamet olmadan bir şey söylemesi uygun olmuyor, yanlış oluyor ve birtakım gevşemelere yol açıyor, toplulukların dağılmasına yol açıyor, vazifelerin ihmaline yol açıyor; o duruma düşmemek lazım.

Mehdî gelecek. Geldiğini müslümanlar bilecekler, haberdar olacaklar. Haberdar oldukları zaman elbirliğiyle onun etrafında toplanıp çalışacaklar. O ayrı ama spekülasyon dediğimiz yani ortada bir şey yokken, bu işin spekülasyonunu yapmak, gürültüsünü patırtısını yapmak ve şu anda yapması gereken vazifeleri bu yüzden ihmal etmek, canlı tutması gereken bağlılıklardan kopmak yanlış oluyor; öyle hareket etmek yanlış oluyor.

Bazı arkadaşlar böyle çeşitli sorular sordukları zamanlar oluyor. İşte kıyamet ne zaman kopacak, kıyamet alametleri, Mehdî'nin çıkması ve saire… Hıristiyanların da buna benzer bazı inançları var, onlar da bazen acayip şeyler yazarlar. Amerika'da bir gazetede "İsa AS geliyor." yazmış. İsa AS'ın geleceğine dair de rivayetler var. Onlar zaten bekliyorlar, hıristiyanların kendi dînî literatürlerinde de var.

Bizim buradaki arkadaşlar da; "Aman Amerika'ya İsâ AS geliyormuş!" diye onlar da burada bakıyorsun ona tâbi olmuş.

Bir kere rivayeti kimden alıyorsun? Bir hıristiyanın rivayetine ne kadar güvenebilirsin?

"—Geliyor!"

Neye göre yazdı, neyin nesi?

Bu kaç sene önce oldu; hâlâ "Geliyor, gelecek." Sonradan onların bir oyunu olduğu anlaşıldı. Bu gibi hususlarda şöyle rahat hareket edin; Allah insana takatinin üstünde yük yüklemez. Herkese takati kadar yük yükler ve sorumlu olmadığı meseleden sorumlu tutmaz, adaletinin icabıdır.

Allah, size Mehdi'nin çıktığını gönlünüzün razı olacağı bir şekilde duyurur. Duyurunca tâbi olursunuz. Öyle, "Galiba otuz yaşındaymış, filanca yerde saklanıyormuş, bilmem neymiş." gibi çeşitli rivayetler çıkıyor. Aslı çıkmıyor. Aslı çıkmayınca da hem kendilerinin moralleri bozuluyor hem de bu işi çok konuştukları kimselerin moralleri bozuluyor. Bu sefer çeşitli problemler başlıyor. Bu meseleyi böylece söylemiş olalım.

f. Allah'tan En Uzak Kimse

Gelelim bu dersin, bu oturumumuzun üçüncü hadîs-i şerifine.

Bu hadîs-i şerîfi İbn-i Asâkir Ebû Ümâme RA'dan rivayet etmiş. Şöyle buyruluyor:[209]

---

[209] İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVIII, s.18; Ebû Ümâme RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.XVI, s.22, no:43761; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.I, s.112, no:164.

أبعَدُ الخَلقِ مِنَ اللهِ رَجُلانِ : رَجُلٌ يُجَالِسُ الأُمَرَاءَ ، فَمَا قَالُوا مِنْ جَوْرٍ ، صَدَّقَهُم عَلَيهِ ؛ ومُعَلِّمُ الصِّبْيَانِ ، لاَ يُوَاسِي بَيْنَهُمْ ، وَلاَ يُرَاقِبُ اللهَ فِي الْيَتِيمِ (كر. عن أبى أمامة)

RE. 7/8 (*Eb'adü'l-halki mina'llàhi racülâni: Racülün yücâlisü'l-ümerâe, femâ kàlû min cevrin, saddakahüm aleyhi; ve muallimü's-sıbyâni, lâ yüvâsî beynehüm, ve lâ yurâkıbu'llâhe fi'l-yetîm.*)

(*Eb'adü'l-halki mina'llàhi*) "Mahlûkatın, özellikle insanların Allah'tan en uzak olanı; Allah'ın rahmetinden uzak, Allah'ın sevmediği, yanlış yolda olan, Allah'ın gazap ettiği kötü durumda olan kişi, (*racülâni*) iki tip adamdır. Mahlûkatın Allah'tan en uzağı iki tip adamdır."

Çok büyük kusurlu iki kimse anlatılacak: Bunlar Allah'ın sevmediği insanlardır, Allah'tan uzaktır, Allah'ın rahmetinden uzaktır, Allah'ın gazabına müstahaktırlar. (*Raculâni*) "İki insan, iki adam." diyor ama sınıf kasdediliyor, tip kasdediliyor.

Allah'ın en sevmediği, Allah'tan en uzak olan insanlardan birisi kimdir?

(*Racülün yücâlisü'l-ümerâe*) "Bir adamdır ki bir adam tipidir ki emirler, komutanlar, başbuğlar, siyasî iktidar sahibi kimselerin meclislerinde bulunurlar, onlarla düşüp kalkarlar, otururlar. (*Femâ kàlû min cevrin, saddakahüm aleyhi*) O siyasîlerin, başkanların, emirlerin cevr ü cefâ, zulüm bâbında, yalan yanlış, günah bâbında söyledikleri şeyleri tasdik ederler. Dalkavukluk yaparlar; 'İsabet buyurdunuz, çok haklısınız efendim, gerçekten öyle efendim!' derler."

Ne gerçekten öyle? Bunlar zulmediyor, cevrediyor, yanlış söylüyor; nefsinden, şeytanî ve dine aykırı konuşuyor. Ne tasdik ediyorsun?

Allah'ın indinde en uzak, Allah'ın rahmetinden en uzak insanlardan bir tip bu… İktidar sahiplerinin koltuğunun altında, meclisinde, yakınında el pençe divan; ne derse, "Eyvallah efendim, tamam efendim!" diye dalkavukluk eden kimse.

Peygamber Efendimiz iki tip insandan bahsediyor:

İktidar sahipleri, emir, komutan vesaire paralı pullu ağa, paşa insanların yanına sokulup onlara dalkavukluk eden cevr ü cefâ bâbında söyledikleri şeyleri bile tasdik eden; bu bir.

(*Ve muallimü's-sibyâni*) "Çocuklara öğretmenlik yapan kişi ki, (*lâ yüvâsî beynehüm*) aralarında eşit davranmıyor. Vereceği şeyleri eşit olarak vermiyor. (*Ve lâ yurâkıbu'llàhe fi'l-yetîmi*) Yetimi gözetmek hususunda Allah'tan korkmuyor."

Bu ikisine Allah çok kızar. Bunlar Allah'tan en uzak insanlardır. Bu iki tipi biraz bahis konusu etmek istiyorum.

Muhterem kardeşlerim!

İslâm'ın en teşvik ettiği, en güzel vasıflardan birisi adalettir. Adalet, dürüstlük, doğruluk, hakkaniyetli olmak... Terazi elinde olup her şeyi hakkaniyetli yapmak çok önemlidir. Ve İslâm adalete o kadar büyük bir önem vermiştir ki, müslümanın kendinin aleyhine bile olsa, canı gibi sevdiği anasının babasının, akrabasının aleyhine bile olsa adaletten ayrılmaması lazım gelir. Kendi kendini mahkûm etmesi lazım:

"—Evet, ben bu hususta suçluyum, şu cezayı hak ettim." diye kendisini yargılaması lazım!

Şeyh Şâmil'i böyle anlatırlar: Kendini mahkûm etmiş, Kendisini bilmem kaç kırbaç kırbaçlattırmış. Anasına sokulmuşlar, demişler ki;

"—Biz bu Ruslarla baş edemeyiz, bu heriflerin silahları, güçleri, kuvvetleri var; her şeyleri yerli yerinde. Şu Şeyh Efendi Hazretleri'ne söyleseniz de bunlarla bir anlaşma yoluna gitse, sulh etse, biz bunlarla savaşmasak."

Kendileri söyleyemiyorlar. Şeyh Şâmil'in anasına gitmişler. "Sen annesisin, sana bir şey diyemez, seni de kıramaz." demişler; öyle bir politikayla anasına gelmişler; teslim olmayı, sulh olmayı veya anlaşma yapmayı teklif etmişler.

Anası da:

"—Evladım, böyle böyle diyorlar. Bu mücadelenin sonu yok; acaba, bıraksan mı bu mücadeleyi? Bunlarla bir sulh, bir anlaşma, bir vazgeçme olsa mı?" deyince bir durmuş mübarek…

Şeyh Şâmil, Nakşibendî Tarikatinin büyüklerinden, Hâlid-i Bağdadî Efendimiz'in Kafkasya'daki halifelerinden, mücahidlerin

en meşhurlarından mübarek zât…

Demiş ki:

“—Ana, bu sözü başkası söyleseydi çok büyük suç olduğu için ona şu kadar kırbaç cezası vermem gerekirdi. Sen söyledin. Şimdi ben ne yapayım? Bu lafı sen söyledin, söylenecek laf mı bu?”

Müslüman kâfirin karşısında geri durur mu?

Ruslar yenilmezmiş! Bak, Afganlıları yenebildiler mi?

İnsan gözü korktuğu zaman yeniliyor. Gözü korkmadığı zaman bir şey olmuyor.

Amerika Irak’a bir şey yapabildi mi? Herkes sanıyordu ki iki günde tepeleyecek. Gözü korktuğu zaman insan zaten yıkılmış oluyor, savaşta yenik düşmüş oluyor.

“—Şimdi bunu bakası söyleseydi şu kadar kırbaç vurduracaktım. Sen benim anamsın, sana kırbaç vursam elimde kalırsın, şu kadar yaşlısın, belin kambur, yaşın yetmiş seksen. Ölsen ben senin malına mirasçı olacaktım; senin cezanı benim çekmem lazım.” demiş, sırtını açtırmış; “Kaç kırbaç vurulması lazım gelirse anamın yerine bana vurun!” diye kendisine vurdurtmuş.

“Anası o sözü teklif etti.” diye, kırbacı kendisine vurdurtmuş. Büyüklerin hâli böyle enteresan oluyor.

Adalet, İslâm’ın esasıdır. Adaleti, hakkı söyleyeceksiniz. Kimin karşısında olursa olsun doğruyu söyleyeceksiniz.

“—Dokuz köyden kovarlar!”

Kovsunlar be! Allah’ın mülkü geniş, onuncu köyü kurarsınız. İki köyün arasından, dağın kenarından bir başka köy kurarsınız. Hep dürüst insanlardan müteşekkil güzel bir köy olur. Bir sürü yalancının, dolancının arasında olacağınıza daha rahat edersiniz. Biraz kovulur gibi olursunuz ama ertesi gün daha rahat edersiniz.

Zulüm nereden çıkıyor?

Zulüm iki şeyden çıkıyor: Bir, cahillikten. İki, kaba kuvvetten.

Adam cahil, Allah’tan korkmuyor. Başına ahirette ne belâlar geleceğini bilmiyor. Din konusunda bilgisi yok, hadislerden ayetlerden nasibi yok, imandan nasibi kıt... Zır cahil adam... Aldırmıyor, Allah’tan korkmuyor, pervasız, eşkıyâ... Böyle bir sürü eşkıyâ olabilir, Allah’tan korkmayan, dini imanı zayıf insanlar

olabilir. Ama bir de elinde güç kuvvet, silah, para pul oluyor; bir köyü basıyor, şu kadar çocuğu öldürüyor.

"—Bu çocuklardan, bu köy halkından ne istedin?"

"—Olsun, ben bir mücadele veriyorum, ben bunları öldüreceğim!" diyor.

"—Yahu bunlar sana ne yaptı? Bu kadın sana bir şey yaptı mı? Bu çocuk sana bir şey yaptı mı?"

"—Yapmadı."

"—Savaşmayan kadınlara, çocuklara, ihtiyarlara dokunmayın. Kendi hâlinde ibadethanesinde ibadet eden rahiplere, insanlara dokunmayın!" diyor Peygamber Efendimiz SAS.

Savaşa gönderdiği kimselere tavsiyesi bu. "Sadece savaşan, size silah çekenlerle savaşın." diyor. Onun için müslümanlar zafer kazanmışlar. Adaletle hareket etmişler.

Saddam Kuveyt'e girmiş, Bangladeşliler'in bütün paralarını almış. Bangladeşliler'den ne istedin? Bu adamcıklar zaten dünyanın en fakir müslüman milleti; parasız pulsuz, yoksul, hizmetçi, çöpçü... Bu zavallılar Allahu âlem Kuveyt'in en aşağı işlerini yapıyorlardır. Bunların içinde zengini yoktur. Hepsi fukarânın fukarası, gıdasızlıktan çıtı pıtı karınca gibi ufak tefek insanlardır. Sen bunların parasını niye aldın?

Kaç senedir orada para biriktirdi zavallı, şimdi memleketine gidecek parası yok. Büyük zulüm!

Hadi Kuveytli zengin, ağa paşa; onun konağına girdin, bileziğini aldın, pırlantalarını cebine doldurdun... Pekiyi bu Bangladeşli'den ne istedin? Bu fukaracıktan ne istedin? Ağzı var dili yok, zavallı...

Güç kuvvet nereden oluyor? İki şeyden yapıyor.

Bir, cahillik oluyor, gaddarlık oluyor, kalbi kararmış oluyor. İki, elinde güç kuvvet oluyor.

Destekleyenlerden oluyor. Etrafında menfaat şebekesi teşekkül ediyor. Para dağıttığı zaman ona razı olan insanlar oluyor. Onlar da onun etrafına silahlanıyorlar. Bakıyorsun kırk kişilik kırk harami çetesi o köyü basıyor bu köyü basıyor.

Neden? Aldıklarını bölüşecekler. O istifade ediyor. Menfaat şebekesi bir mafya teşekkül ediyor, böyle oluyor.

İslâm her ikisine de savaş ilan etmiş. Cahilliğe savaş ilan etmiş.

Herkes haddini bilecek. Kur'an'ı bilecek, hadisi bilecek. Allah'tan korkacak. İlim irfan sahibi olacak. Bu bir.

İkincisi; herkes zulmün karşısında olacak. Hak sözü söyleyecek ve zalime asla yardım etmeyecek.

"—Sakın zulmeden kimselere meyletmeyiniz, destek olmayınız. Sonra siz de cehenneme düşersiniz, cehennem ateşi sizi de yakar!" diye Kur'ân-ı Kerîm'de tehdit var.

Onun için bir zalime tebessümle bile destek olmamak lazım. Kaşını çatacaksın. Alkış bile olmayacak. Yanına sokulmak da olmayacak. Adam yalnız kaldı diye hiçbir şey yapamaz, sudan çıkmış balığa döner. Bu muydu eşkıyâların reisi? Yanında kimse kalmamış. Şimdi sokakta çocukların maskarası durumuna düştü.

Neden? Etrafında kimse kalmadı. Etrafında kimse kalmayınca gücü kuvveti kalmıyor. Onun için, destek olmamak lazım!

Allah'ın rahmetinden en uzak insanlardan birisi zalimlerin, sultanların, emirlerin, komutanların, güç kuvvet sahibi insafsız cahil gaddar insanların yanında, ne söylerse eyvallah diyor, tasdik ediyor:

"—Haklısın efendim. Doğru efendim. Evet efendim. Tabii efendim... Hücum etmek lazım efendim. Kesmek lazım efendim..."

Pohpohluyorlar, destekliyorlar; bir kese altını alıyor, cebine koyuyor:

"—Bugün bu adamı kandırdık, bir haftalık maaşımız tamam." diyor, gidiyor.

Müslüman her yerde dobra dobra doğruyu söyleyecek ve hiç zalime destek vermeyecek.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:[210]

---

[210] Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.527, no:4344; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.471, no:2174; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1329, no:4011; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.19, no:11159; Hàkim, *Müstedrek*, c.IV, s.551, no:8543; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.II, s.352, no:1101; Hàmidî, *Müsned*, c.2, s.331, no:752; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.247, no:1286; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.I, s.358, no:1448; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.305; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

İbn-i Mâce, *Sünen*, c.II, s.1330, no:4012; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.VIII, s.282, no:8081; Taberânî, *Mu'cemü'l*-Evsat, c.II, s.166, no:1596; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.93, no:7581; Kudàî, *Müsnedü'ş-Şihâb*, c.II, s.248, no:1288; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.480, no:3326; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.V, s.176; Rûyânî,

أَفْضَلُ الْجِهَادِ ، كَلِمَةُ حَقٍّ عِنْدَ سُلْطَانٍ جَائِرٍ (د. ه. عن أبي سعيد ؛ حم. ه. طب. عن أبي أمامة ؛ ن. عن سمرة ؛ حم. ن. هب. ض. عن طارق مرسلا)

RE. 76/11 (*Efdalü'l-cihâdi kelimetü hakkun inde sultànin câir*) "Cihadın en faziletlisi, zalim sultanın karşısında hak sözü söylemektir."

Sen çıkıp; "Yanlıştır, bunu yapman doğru değildir!" diye söyleyeceksin!

İkincisi de çocuk yetiştiren insan çocuklara eşit muamele etmiyor, kendisine verilen şeyleri onlara eşit dağıtmıyor, yemesi içmesi, öğretimi ve sairesi hususunda eşit muamele etmiyor. Ve yetime göz kulak olmuyor. Peygamber Efendimiz zamanında tabii yetimler çoktu.

Neden? Herkes savaşa gidiyordu, şehid oluyordu, geride yetimler kalıyordu. Onlara bakılması geride kalan ümmetin boynuna borç oluyordu.

Peygamber Efendimiz:

"—Yetimi kollayan cennette benimle böyle olacak buyurdu." Yani yan yana olacak, cennetlik olacak demek.

Evine alacak, yetime bakacak, koruyacak kollayacak. Müslümanın vazifesi bu.

Sonra o yetim çocuklar annesiz babasız; onlar eğitimsiz kalmayacak, yetiştirilecekler. Bunun yetiştirilmesi için birisine teslim ediliyor:

Müsned, c.III, s.337, no:1161; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.370; Ebû Ümâme RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.VII, s.161, no:4209; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.314, no:18850; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.435, no:7834; Ziyâü'l-Makdîsî, *el-Ehàdîsü'l-Muhtâre*, c.III, s.230, no:123; ed-Dûlâbî, *el-Künâ ve'l-Esmâ'*, c.I, s.238, no:427; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXIV, s.421, no:2939; Tàrık ibn-i Şihab Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.64, no:5511 ve c.XV, s.923, no:43588; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.172, no:457; *Câmiü'l-Ehàdîs*, c.V, s.198, no:3981.

“—Sen bunların muallimi ol. Al sana beytülmâlden şu kadar para, bunları eşit dağıt. Giyimlerine kuşamlarına dikkat et!” diye.

Tabii o onu öyle yapmazsa; birisini kayırır ötekisini ezerse, yetimi gözetmezse, bu bir görevi kötüye kullanma numunesi.

Buradan başka misallere geçebiliriz. Bize verilmiş olan daha başka sorumlulukları da suiistimal etmek, yanlış kullanmak da aynı Allah’ın gazabını celb edici durum olabilir. Hangi görevi almışsak adaletli yapacağız, güzel yapacağız. Kimsenin hakkının yemeyeceğiz. Kimsenin hakkını çiğnemeyeceğiz. Hakkının korumasını bilmese bile hakkını biz koruyacağız.

Hz. Ebû Bekr-i Sıddîk Efendimiz Peygamberimiz’in vefatından sonra, halife olduğu zaman bir hutbe irad etmişti. Orada demişti ki:

“Sizin içinizde haklı olan, hakkı alınıncaya kadar sanki sizin eşrâfınızdanmış, en şerefli, en itibarlı ailenin ağasıymış, en kıymetli, hatırı kollanacak insanmış gibi benim nazarımda en kuvvetlinizdir. Haksız olan da isterse bir kabile reisi olsun, ister arkasında kavmi kabilesi silahlı ordusu olsun, benim gözümde sinek kadar kıymeti yoktur, en zayıfınızdır.”

Bu ne demek?

“—Ben sizin içinizden haklıyı tutarım, tutacağım, destekleyeceğim ve onun hakkını alıncaya kadar icap ederse sizin ağalarınızla, kabile reislerinizle, mafyalarınızla çatır çatır çarpışırım. Bir kişinin hatırına haksızlık yapan bir kabileyi karşıma alırım, mücadeleyi göze alırım, tedip ederim.” demek.

Adalet bu. Bir kişi haklı oldu mu tamam...

Şimdi hak adalet vesaire bu ölçülerle yapılmıyor; adamın itibarına, mevkiine makamına göre yapılıyor. İtibarlı kimseyse baş köşeye, maraken koltuğuna oturtuluyor:

“—Tamam efendim, siz buyurun gidin.” deniliyor.

Öbür taraftaki haklı adam hakkını arayacağım derken, aradan on sene geçiyor, yirmi sene geçiyor, hakkını aramaktan pişman oluyor, perişan oluyor; Allah’a bırakıp göçüp gidiyor. Halbuki adaleti şıp diye anında tahakkuk ettirmek lazım.

Bizim memleketimizde bir trafik sigortası var mesela, hiçbir işe yaramaz. Kaç defa başımdan kaza geçti, hiçbir işe yaramaz.

Neden? O paralar sadece trafik sigorta şirketlerinin yaşamasına sebep oluyor, göstermelik. Kaza olduğu zaman sana hiçbir faydası olmuyor.

Benim evimin önünde duran arabama adam sarhoş, geliyor çarpıyor; adalet tahakkuk edecek diye altı ay bekliyorsun. Değişecek parçaların bilirkişiden fiyat listesi alınıyor... Senin zararının üçte biri bile ödenmeden geçip gidiyor. Böyle şey olmaz. Üç ay, altı ay sen arabasız kalıyorsun; arabanın değeri yüzde elli düşüyor, sıfıra iniyor. Böyle adalet olmaz.

Almanya'da nasıl oluyor?

Almanya'da adamın arabası haksızlığa uğramışsa gidip yenisini alabilecek kadar para alıyor. Hemen anında, çarçabuk, derhal temin ediliyor.

Adaletin hızlı yürümesi lazım! Adaletin öyle altı ay bekleyinceye kadar tahammülü yok. Süratle halledilmesi, bitmesi lazım.

Allah bizi haktan adaletten ayırmasın... Kimseye cevir, zulüm yaptırtmasın… Cevir, zulüm yapan insanlara destek oldurtmasın… İnsanların ihtilaflarında zalim haksız tarafta bulundurtmasın… Allah'ın sevdiği kul olmayı nasib etsin... Allah'ın sevdiği yolda yürümeyi nasib etsin… Allah'ın sevdiği gibi yaşamayı nasib etsin… Allah'ın sevdiği işleri, salih amelleri, güzel sevaplı işleri işlemeyi nasib etsin… Hayırlı, sevaplı, ecirli, uzun bir ömür sürüp, huzûr-u izzetine sevdiği razı olduğu, yüzü ak alnı ak kulları olarak varmayı nasib eylesin... Cennetiyle cemaliyle müşerref eylesin…

Bi-hürmeti esrârı sûreti'l-fâtihah!

16. 09.1990 – İskenderpaşa Camii